

A decorative border in red ink, featuring stylized, flowing lines characteristic of the Art Nouveau style. It frames the central text area with ornate corner and side motifs.

BANGHA BÉLA S. J.
ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

GYŰJTEMÉNYES DÍSZKIADÁS

BANGHA BÉLA S. J.
ÖSSZEGYÜJTÖTT MUNKÁI

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

DR. BIRÓ BERTALAN

XXV. KÖTET

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

BANGHA BÉLA S. J.

A KATOLIKUS SAJTÓ SZOLGÁLATÁBAN

I.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

**Imprimi potest. Nr. 362/1941. Budapestini, die 24. III. 1941.
Eugenius Somogyi S. J., Praep. Prov. Hungariae.**

**Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor diocesanus.
Nr. 2996/1942. Imprimatur. Strigoni, die 20. Aprilis 1942.
Dr. Joannes Drahos, vicarius generalis.**

**Kiadja a Szent István-Társulat.
Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: új. Kohl Ferenc.**

BEVEZETŐ.

Minden érdekessége mellett is ez a két kötet voltaképen ezer oldalra duzzadt véresen komoly sajtó-napló Magyarország legszégyenteljesebb s mégis leg-hősbibb negyedszázadából, a XX. század első feléből. Legszégyenteljesebb, mert az idegen s jelesül a nem-keresztény szellem régi századok óta nem ülte orgiáit úgy s mi talán sohasem túrtuk ezt oly tunyán s vakon, mint ekkor. De leghősbibb, mert ez a bár lassú, de csodás keresztény nemzeti föllendülés, amit ekkor véghezvittünk, páratlanul állt a világtörténelemben s közel öt esztendővel megelőzte az itáliai, 15 évvel a német s 20 esztendővel a spanyol nemzeti föllendülést. Hősi és egyedül csatázott harc volt ez a keresztény Magyarorszáért! E harc előbb sívár szerkesztőségi szobákban és rotációsok mellett dült, azután alakított át lelkeket és közvéleményt: egy egész országot.

Nem annak készült e két kötet, mégis az lett belőle: elsősorban kortörténeti adathalmaz a mindenkori magyar antiszemitizmus megértéséhez és mélyenfekvő okaihoz. A századforduló előtt emancipált zsidóság nem ismert nagyobb gyűlöletre s meggyűlöltetésre méltó ellenfelet, mint a katolikus Egyház, annak szent intézményei, világnézete s életmódja. Később ez az évtizedekig büntetlenül rágalmazott Egyház a zsidógyűlöletnek mesterségesen is szított hullámverésében védelmére kelt az üldözöttek emberi jogainak. Akárcsak egykor Rómában Licinius alatt, midőn az éhínség és pestisdúlás idején az évszázadokig rágalmazott s üldözött keresztények ragyogó karitással és az emberszeretet csodás tetteivel feleltek pogány honfitársaik egykori rágalmaira.

E kötet nyomán még az lett nyilvánvaló, hogy a nemkeresztény sajtó mennyire kiszolgált mindent s lelkendezett mindenért, ahonnan a katolicizmus elgáncsolását, a tömegek előtt való hitelvesztését s végered-

ményben tönkretételét remélhette. Ezért került e kötetbe oly cikk is, mely más kötetben színtelenné vált vagy kirívó lett volna, de amely mégis valóságot és tényt mutat: a protestáns emberek aránytalan feldícsézését, elveik készséges szétkinálását a radikális szabadkőműves sajtóban. Nem tehetünk róla, hogy e cikkek idekerültek. P. Bangha és mi csak tényeket regisztráltunk ezzel.

Az is szembetűnő, hogy ezekben az 1913—1917 közt megírt zsidó és szabadkőműves cikkekben s Bangha meglátásában mennyire előre vetette árnyékát már az 1919-iki bolsevik proletáruralom. Ő világosan látta, mi nem vettünk észre semmit: a váteszek és próféták örök sorsa és végzete ez! Mi csak annyit láttunk meg, hogy akkoriban mit nem mert tenni diadalmamórában az idegenből hozzánk szakadt zsidóság. Mily idegen s furcsa hang is, ahogy ezek szóltak nekünk s rólunk, akár csak az életnézet és a hédonista gondolkodás, amit hirdettek a hiszékeny magyarság megejtésére. Itt bizonyult ismét igaznak Chateaubriand szava: „L'invasion des idées a succédé à l'invasion des Barbares” — minden idegen megszállás előbb szellemi téren ejti meg áldozatát.

Érdemes megjegyezni, hogy ez a hang s ez a gáncsolódás máig sem halt el a katolicizmus ellen. Jézus póre óta szakadatlanul tart s fog is tartani, míg csak a juhok és a bakok szétválasztása el nem következik. Nekünk figyelmeztetők e sorok, mert újból előkerülnek még azok a vádak-rágalmak, amelyek ellen P. Bangha harcolt. Sokatmondó jelenség, hogy később a magát épp zsidógyűlölőnek fémjelző tábor ismételte újra e rágalmakat az Egyház s a vallás ellen.

Banghának emlegetett antiszemitizmusa sohasem volt merő negatívum, pusztán gyűlölködésből fakadó. Nemkeresztény ellenfeleiben (nem a komoly neofitákban) az Isten szándékának konok meggátlóit látta. Azután a magyarság számára követelt jogot ebben az országban. Végül a keresztény erkölcs érvényesüléséért küzdött. Akkor még meg lehetett volna akadályozni, hogy ez a *virus judaicum* ne szívódjék fel a keresztény magyarság szellemi világába. Az akkor kizárólag nemkeresztény sajtón táplálkozó magyar középosztály azonban később menthetetlenül zsidó élet-

nézetén élt, bár egyelőre s néha az intranzigens antiszemitát játszotta. Az idő s a világpolitika P. Banghát igazolta.

Véres és komoly sajtónapló ez a két kötet, mint a napok és évek voltak akkor! És mert sajtónapló, azért sokszor szaggatott, staccato-stílusa van, amily verejtékes és ziháló volt az a gyors munka is, amelyet végeznie kellett P. Banghának — egy árva országért. Igaz, hogy sokhelyt talán efemérnek látszó cikkek is helyet találtak e kötetben. Ám P. Bangha épp az ilyen cikkekben élt, érző lelkét és kezét kora szertelen lüktetésű ütőerén tartván, mert tudta jól, hogy sokszor efemérnek látszó dolgokból lettek világveszélyek és országpusztulások. Épp ezekben a napi jelentőségű írásokban látszik elének P. Bangha csodás debatter mivolta, amely Pázmány óta mindmáig egyedül áll.

Mindkét kötetben időrendi egymásutánban igyekeztem hozni P. Bangha írásait. Egyrészt mert a sajtó maga is kronológiai sorrendben íródik; fejlődése, célja, hangja s bukása is ebből ismerszik meg. Azután azért is, hogy lássuk az emésztő lángot, amely Banghát kezdet óta hevítette a sajtóért s azon át az Egyházért s nemzetéért. Végül pedig, hogy lássuk a fejlődést, amelyből kitetszik, mily nagy diadalt vert P. Bangha e jerikói hatalmasságokon. Az első kötet jobbadán negatív úton megy és a keresztény sajtó megvalósulása előtt tornyosuló s lebírhatalannak látszó gátakat s ellenségeket mutatja be. E kötetben nincs epikai nyugalom, ide-oda villódzó írások ezek, ahogyan a támadás és az ellenség jött. Előbb a sajtóutonállókat kellett szétkergetnie, akik akkor egy világhatalomnak, a szabadkőművességnek és a szociáldemokráciának (Bangha szerint „kaftánszocializmus”-nak) voltak önző és könyörtelen kalózai. P. Bangha őrtüzeket gyújtott s ezek fényénél mint valami film pereg előttünk az első világháború szennyos hinterland-hulláma. Úgy is mondhatnók: félezer oldalra duzzadt okirat e kötet arról, miért kellett elsöpörni ezt az idegen sajtót nálunk 1940-ben. Késői elégtétel, hogy P. Bangha temetési diadalmenete azokon a körúton haladt, amelyen egykori sajtóellenfeleinek egykori palotái álltak immár új gazdák birtokában.

A második kötet pozitív irányú: megadja az

irányt s a módokat a keresztény sajtóvilág fölépítéséhez. Itt is újabb kérdések gátoltak. Milyen legyen a keresztény magyar sajtó: pártsajtó-e avagy pártokon felülálló? A pártsajtóért komoly vitákba szállt P. Bangha sok keresztény közéleti emberrel, megmentette a keresztény sajtót az elcsenevészesedéstől. Az élet s a magyar jövő P. Banghának adott igazat. Azután vajdó kérdés volt: a latin, a német vagy az angolszász ujságírási típusokat vegyük-e át. Bangha szerencsés irányt szabott ebben is, átvéve mindegyikből a legalkalmasabbat. A katolikus sajtó belső gátlásait kutatva örökbecsű sajtóelkitűkröt készített nekünk, mint ahogy a sajtóügynek minden belső s külső (rikkancsügy stb.) kérdéseit is elrendezte. A keresztény magyar sajtó megszületésének örökszép genezise, naplója és irányjelzője P. Banghának idegyűjtött írásai. Ezideig legalább is katolikus vonatkozásban sohasem készült könyv e tárgykörből.

Viszont e két kötet szervesen egybetartozik: egyik a másik nélkül suta lesz és értelmetlen. Azonban egybekapcsolódnak a tovább következő kötetekkel is, mert a keresztény Magyarország ellen a sajtóban kezdődött a harc. P. Bangha írásai, melyek itt olvashatók, eredetileg finomfényű fehér papírokon, később sárgult, sőt megbarnult vagy kékesre szürkült hadipapíron, vaskos, szinte csomagolópapírszerű zizegésű lapokon írt sorok. Ez az egész Magyarország sora is az utóbbi 30 év alatt. E két kötetbe gyűjtött írások verték le nálunk a nemkeresztény s idegen sajtó és politika uralmát és terrorját. Ez e kötetek történelmi jelentősége.

Budapest, 1941 június 11.

Dr. Biró Bertalan.

Zsidó sajtó és a magyarság.

Zsidó sajtó a kereszténység ellen.

I.

A legfőbb nagyhatalom.

Ma már minden művelt ember tudja, hogy a modern élet legfőbb szellemi nagyhatalma a sajtó.

A sajtó diktálja a közvéleményt, a közhangulatot s a közakaratot.

Mint valami félelmetes fekete hadsereg, úgy veti rá magát a tömérdek nyomtatott papiros egész nemzetek közönségére s naponta új harcos csapatokat mozgósítva néhány óra alatt eláraszt egész országokat. Behatol a kunyhókba és palotákba, a kis- és nagyemberek lakásaiba, a padlószobákba, a pincehelyiségekbe s a legeldugottabb falusi csapszékekbe épügy, mint az előkelő kávéházak márványasztalaira s a kormányzó körök hivatalos szobáiba. A sajtó mindenütt jelen van, mindenhez hozzászól, mindent irányít, mindent befolyásol; szakadatlanul szaval, tanít, okoskodik, követel, izgat, lármáz, magasztal és szidalmaz, véd és támad, szúr, vág, döf, sujt, hízeleg, cirógat, tömjenez; százezrekbe beledisputálja a maga felfogásait, beleszuggestálja a maga nézeteit, irányítja gondolkodásunkat, átalakítja elveinket; világnézeteiket és meggyőződéseiket, vallást és morált ingat meg, gyanút kelt vagy bizalmat ébreszt, szeretetet fakaszt vagy gyűlöletet szít, ahogy neki tetszik. Szóval: a maga kénye-kedve, a maga taktusa szerint táncoltatja a világot s intézi kényúri hatalommal egész népek szellemi életét.

A sajtó egy végtelenül gyakorlott, csupa műfogással élő sakkozó, aki kedélyes csevegés közben lépésről-lépésre sarokba szorít és akkor ad sakkmattot, amikor neki tetszik.

A sajtó egy mosolygó kényúr, aki látszólag a pajtást, sőt a rabszolgát adja, valójában pedig olvasóját tekinti rabszolgájának.

Egy *hipnotizőr*, aki az érdekesség csillogásával delejes álomba ejt s aztán szabadon játszik értelmed, érzelmeid, kedélyed húrjain.

Egy *Napoleon*, aki országokat hódít meg egy-egy ötletes fogással s az elrabolt koronákat és trónokat nevetve osztogatja ki szövetségtársai között.

Nézzünk csak bele egy vasúti vagy villanyoskocsiba, egy-egy műhelybe vagy kávéházba, egy-egy nagyúri vagy munkáscsalád otthonába. Nézzük azt a sokezer embert, mint görnyed naponta órákon át a frissen telenyomtatott papiros fölé, mint szívja be, mint szedi magába mohón és gyanútlanul azt a táplálékot, melyet láthatatlan kezek tálnak eléje. S nézzük csak a betűk nyomán, mint hatol bele, mint nyul, mint markol be százezrek lelkébe a homályban rejtő sajtódiktátorok keze, akikről mi, naiv ujságolvasók, azt hisszük, hogy csak mulattatni, csak szórakoztatni, csak tájékoztatni akarnak, holott valóságban az a céljuk, hogy meghódítsanak, megragadjanak és lenyűgözzenek.

A diktátorok.

Ezek a háttérben álló hatalmas sajtódiktátorok jól tudják, micsoda páratlan hatalmat tartanak kezükben.

Jól tudják, hogy amit ők programjukba vesznek, az széles e világon meg is történik mindig és mindenütt. Jól tudják, hogy csakis amit ők pártfogolnak, van győzelemre és uralomra predesztinálva; ami ellen ők támadást intéznek, annak pusztulnia kell.

Jól tudják, hogy az ő akaratuk parancsszó, az ő kormánypálcájuk delejes vessző, mely előtt resz-

ketve hajol meg a miniszter és államférfiú, a tőkepénzes és a köztisztviselő, a művész és a tudós, szóval mindenki, akinek van valami remélni vagy féltetni valója ebben az életben.

Jól tudják, hogy a nagy nyilvánosság előtt csak az szerepelhet, hogy nagy ember, tudós, művész, politikus, sőt — miniszteri tanácsos is csak az lehet, de még magánéletében is nyugalmat, boldogságot csak az élvezhet, akit ők, a sajtó kényurái megtűrnek vagy pártfogolnak.

Láttunk számos hatalmas embert, a közélet irigyelt nagyjait, akik siettek a sajtó kegyeit megnyerni. Hány sokat szereplő intézmény és egyéniség nem bírta volna megmenteni fényes helyzetét vagy karrierjét, ha súlyos pausálékkal nem biztosítja a legmagasabb protekciót: a sajtó legfőbb támogatását. Nem hiába mondotta a sokszoros-milliomos zsidó Montefiore egy ujságíró-küldöttségnek: „Uraim, hódítsuk meg a sajtót; mert *„akié a sajtó, azé a világ”*”.

A modern sajtó emberei ezt a diktátori hatalmat *végtelen ügyességgel kezelik*. Az ujság, a nyomtatott papiros útján valóságos bűbájosságot űznek. Az igazság az ő kezükben a leghajlíthatóbb nádszál. Nincs az a hazugság, melyet játszva ne tudnának az igazság jelmezébe bujtatni. Nincs az az örület, melyet el nem tudnának fogadtatni, melyet be nem tudnának bizonyítani egészen a kézzelfoghatóságig.

Nincs az a közbotrány, nincs az a morális szenny, az a kicsapongás, az a bűn és szemérmetlenség, melynek megbocsátást, sőt pártolást ne tudnának kieszközölni.

Nincs az az érdem, melyet le nem tudnának ócsárolni és nincs az a szent érzés, melyet a komikum választóvizével le nem tudnának önteni. Akire ők megharagusznak, annak érdeméről sohasem hall a nagyközönség. Annak összes szándékait s törekvéseit meggyanúsítják, gyengéit arcpirító jellemtelenséggé és vérlázító bűntények halmazává fűjják fel, aki pedig velük szembeszáll, azt képesek halálra üldözni: meg-

hurcolják, megrágalmazták, lehetetlenné teszik s addig izgatnak ellene, míg olvasóikat is tobzódó dühvel vagy leküzdhetetlen ellenszenvvel nem töltik el iránta.

Kié ez a modern sajtó?

Mindez magában is eléggé felháborító, mert igazságtalan jelenség. A legfőbb igazságtalanság, a legfelháborítóbb anomália azonban még csak ezután kezdődik.

Ez a sajtó, ez a modern diktátor, ez a legerősebb nagyhatalom mindenütt, de főleg minálunk, csaknem teljesen azoké, akik a keresztény hit és erkölcsiség, főleg pedig a katolicizmus ellen *késhegyig menő harcot esküdtek*. A sajtó azok kezében van, akik féktelen uralomvágyukban mindent pusztá eszköznek tekintenek s minthogy bizonyos faji tendenciák és üzleti érdekek érvényesítésében a keresztény világnézetben s a keresztény morál elveiben folyton feszélyező akadályt látnak, azért hát irtó dühvel rontanak neki minden pozitív kereszténységnek, mindennek, ami a zsidóság *világuralmi törtetésének útjában áll*. Hogy pedig ebben az irtóháborúban ne kelljen a túlnyomóan nagyszámú ellenféltől tartaniok, legnagyobb ügyességüket abba fektették bele, hogy magát a *keresztény közönséget narkotizálták*. Sikerült is nekik, úgyhogy ma már a keresztény közönség maga sem az antikrisztianizmustól, hanem csak az — antiszemitizmustól fél; sőt reszket és ájuldozik félelmében, ha valaki a keresztény nép igazi ellenségeire rámutat.

E zsidó sajtó ajkán a becsületesség gúny, a hazafiasság csak cégér, az erkölcs és vallás üres tartalmatlanság. Ideig-óráig adják ugyan a tisztességest, mert tudják, hogy másképp a közönséget meg nem közzelíthetik. Valódi céljaik azonban mérföldnyire esnek minden becsulettől, hazafiságtól, vallástól és tisztességtől.

Nekik a közönség érdekeinek hangoztatása pusztá

csalétek, az előkelőség pusztá mez, a népjólét emlegetése pusztá cselvetés.

Nekik csak egy kell: letörni a kereszténységet, izzé-porrá zúzni a katolicizmust, lassan, de biztosan erkölcsi nihilizmusba s innen a bomlás és elerőtlenedés örvényeibe taszítani a keresztény népeket, csak hogy minél több zsákmány jusson a kereszt ellenségeinek.

A zsidó sajtóprogramm.

Akinek csak halvány sejtelve is van a sajtóstatistikáról, nagyon jól tudja, hogy a sajtó Európá-szerre mindenütt, de főleg Magyarországon, túlnyomóan *zsidó*, sőt a leghatározottabban *keresztényellenes* kezekben van. *A modern sajtó a világhatalomra törtető, mindent meghódító s minden akadályon keresztülglázó zsidóság avant-garde-ja, előcsapata.*

A zsidóság türelmetlen része a sajtó által teszi ellenállásra képtelen jobbgagyokká Európa keresztény népeit.

Ez a sajtó mindenekelőtt arra törekszik, hogy meggyengítse, *aláássa bennünk a vallásos érzést*, a keresztény hithez, egyházhoz való ragaszkodást. A művelt osztályt az ú. n. szabadgondolkodó, a szegényebb néposztályokat a szocialista sajtó által. Megbontja az egységet a keresztények soraiban. Saját vallásuk, saját papjaik ellen ingerli őket. Egymásnak uszítja a keresztény felekezeteket.

Ha ez megvan, illetve már ezenközben is, lassan és észrevétlenül *kiöli a keresztény népekből az erkölcsi érzést*, a keresztény lelkiismeretet, az erény, tisztesség és puritán becsületesség kultuszát. A gúny választóvizével önti le s nevetségessé teszi a „naiv” tisztességérzést, a „valláserkölcst”, a keresztény alázat és szeretet parancsait, az önmegtartóztatás és erkölcsi tisztaság, a hitvesi hűség és szűzi ártatlanság erényeit, a gondviselésben való hitet, az imát, a gyónást, a misét, a Mária-kultuszt. Az ősi kegyelet e tárgyai helyett oltárra állítja az erkölcsi szabadosságot,

a buja kéjvágyat, a szabadjára eresztett hím- és nőstényfenevadak ösztöneit. Ugyanakkor kiöli az emberekből a tulajdonjog tiszteletét s főleg a katolikus Egyházzal szemben nyílt rablásra, fosztogatásra, szekularizációra uszít. Természetesen bölcsen elhallgatva azt, hogy eddig mindennemű szekularizációból elsősorban a zsidók húztak hasznót s hogy a szekularizációnak szánt egyházi javak egyharmadát sem teszik azoknak a horribilis vagyonoknak, melyeket a zsidóság jórészt az ország népének zsebéből, földjéből néhány évtized alatt összeharácsolt.

A keresztény népek *anyagi megrablása és tönkretétele* a harmadik bevallott főcél, melyre ez a sajtó Európaszerte törekszik. Az erkölcsi és vallási nihilizmus a keresztény népeket maga is mindenütt az anyagi tönk szélére juttatta. Erkölcsi tartalom nélkül nincs életerő. Azonkívül minden hamis cégérű üzérkedésnek, minden tömegbecsapásnak főszköze; minden üzleti becstelenség — a Rothschild-féle Nordbahn-részvényektől le egészen a tegnap elfogott leánykereskedőig — ebben a sajtóban találja meg legodaadóbb szövetségesét, leghívebb bűnrészesét, legelveltenebb cinkosát. Nem is említve, hogy maguk a folytonosan mulatásra, fényűzési költekezésre unszó és csábító hirdetések mily óriási mértékű anyagi romlást okoznak a nép s a közönség tág köreibben.

Az igazi „fekete internacionálé.

Az ecsetelt ártatlan programmal a zsidóság legtürelmetlenebb elemei dolgoznak a keresztény gondolat ellen. Mert ezek egész Európában kisajátították a sajtó dominiumjait.

Eberle *Großmacht Presse* című művében ilyen adatokat találunk:

A nagy angol *Times* a nagykapitalista érdekeknek szolgáló, zsidóktól irányított s részben szerkesztett lap. Franciaország milliós és félmilliós lapjait részben zsidók adják ki. A nagy német „antikleriká-

lis", azaz keresztényellenes lapok a nagy zsidó bankházak tulajdonai. Ruben Mózes zsidó cégé a *Berliner Tageblatt* és *Berliner Morgenzeitung*, ugyanő még 60 ujság és folyóirat hirdetési rovatainak bérlője s összesen 4000 nagyobb lap és folyóirat függ tőle. Zsidóké a *Berliner Volkszeitung*, a *Berliner Morgenpost*, a *Berliner Zeit am Mittag*, az *Abendpost*, a szocialista *Vorwärts*, a *Vossische Zeitung*, a *Frankfurter Zeitung* s a legtöbb divat- és szalónlap. Ausztria nagy napilapjai: a *Neue Freie Presse*, a *Neues Wiener Journal*, a *Neues Wiener Tagblatt*, a *Zeit*, az *Ostdeutsche Rundschau*, az *Alldeutsches Tagblatt*, a szociáldemokrata *Arbeiterzeitung*, a *Kleine Zeitung* stb. tisztára zsidók kezében és zsidó érdekek szolgálatában álló lapok.

Nálunk természetesen szintén nincs másképen. Csaknem összes elterjedtebb lapjaink zsidók kezében és zsidó érdekek szolgálatában állnak. Még a némileg konzervatív *Az Ujságot*, *Magyarországot* és *Esti Ujságot* is jórészt, sőt túlnyomó részben zsidók írják és zsidók befolyásolják. A többi kisebb-nagyobb fővárosi napilap (az *Alkotmányt*, *Uj Lapot* s talán a *Budapesti Hirlapot* kivéve) teljesen zsidó kézben van és zsidó érdekekért küzd életre-halálra. A *Pesti Hirlap* és *Pesti Napló* kimondott kereszténygyűlölő lapok. A piszokban vájkáló, folyton izgatásból élő *A Nap*, *Az Est*, melyet egy nemrég elcsapott „vezérigazgató” alapított, az *Egyetértés* és *Egyenlőség*, a *Budapest*, a *Budapesti Napló*, a *Magyar Hirlap*, *Friss Ujság*, a *Polgár*, a *Magyar Nemzet*, a *Kis Ujság*, *Új Hírek*, a *Független Magyarország*, a *Pester Lloyd*, a *Budapester Presse*, a *Pester Journal*, *Abendblatt*, a *Neues Politisches Volksblatt* stb. — mind keresztényellenes lapok, nem is szólva a demokraták alantjáró, mosdatlanszájú lapjáról, a *Népszaváról*, melyet természetesen szintén zsidók szerkesztenek. Ezért nem ír a *Népszava* soha a dúsgazdag zsidóságról, holott tudvalévő dolog, hogy az 50% zsidóságnak Magyarországon több vagyona fekszik a magyar pénzüzetekben, mint a többi 95% keresztény magyarságnak mind összevéve; több bir-

toka van; mint valamennyi keresztény egyháznak; több mint a „dúsgazdag” katolikus egyháznak és a kincstárnak összevéve és nem szólva a zsidó intoleranciától csak úgy izzó *Világról*, a szabadkőműves zsidók lapjáról, az *Új Korszakról* és *Úttörőről* (melyet egy Samu meg egy esküszegő aposztata szerkesztenek), amelyek csakis a kereszténygyűlöletből és kereszténygyalázásból élnek. Úgyszintén zsidó kezekben van a legtöbb magyar „szépirodalmi” folyóirat, divatlap és élclap (*Nyugat*, *Hét*, *Tolnai Világlapja*, *Magyar Figaró*, *Borsszem Jankó*, *Fidibusz*), mégpedig bátran el lehet mondani: mennél tisztességtelenebb és aljasabb hangon vannak írva, annál inkább.

Elég néhány pillantást vetnünk e sajtótermékekbe, hogy meggyőződjünk róla, mily diplomatikus ügyességgel s következetes célzatossággal küzd ez az ú. n. magyar sajtó minden ellen, ami nekünk szent és magasztos, ami nekünk tisztességet és erényt, vallást, kegyeletet, keresztény eszménységet jelent.

Ez a sajtó mindenekelőtt egynek üzent késhegyig menő irtó háborút: a vallásnak, főkép a kereszténységnek s névleg, ami azt legteljesebben képviseli, a katolikus Egyháznak.

A zsidó sajtó a vallás ellen.

A vallást ez a sajtó mindig csak mint többé-kevésbé szükséges rosszat, gyengeséget, esztelenséget vagy legalább mint a tudományos gondolkozástól izolált vak érzelmet tárgyalja. A vallás neki legfőljebb csak a műveletlen világ fékentartására, a nők és gyermekek érzelmvilágának magában értéktelen csinosítására jó. Tudományos értéke nincsen. Hogy a legmélyebb elmék, a legnagyobb tudósok tudományos érvek alapján hitték a személyes Istent s az örökkévalóságot, azt ez a sajtó következetesen elhallgatja. Helyette pl. a *Pesti Hirlap* azt hazudja a hitvallásos nevelésről, hogy „a tudomány mai állása szerint nyilvánvaló hazugságokat önt a gyermekekbe”. S nyilván a „tudomány mai állásának” feltüntetésére úgy a *Pesti*

Hírlap, mint a *Pesti Napló* minden lehető alkalmat megragad, hogy a „Luciferrel veszekedő”, „udvariatlan” Úristenről vásott iskolásgyerekek hangján gúnyolódják.

Természetesen még ezeknél is cinikusabb hangon tárgyal a vallásról a szabadkőművesek napilapja, a *Világ*. Azon szabadkőműveseké, akik folyton azt hangoztatják, hogy ők nem bántják a vallást, hanem csak a klerikalizmust akarják szelíden tönkreverni. A *Világ* nem győzi ismételtetni, hogy „a vallás: bilincsekbe vert gondolat”, hogy „alkohol”, „szellemi pálinka” és „veszedelmes bódítószer”, melynek „dőreség más szerepet juttatni, mint menthetetlen majdnemhullák vigasztalását”. „A vallás, úgymond, csak úgy juthat szóhoz, ahol a tudomány már tehetetlen.” (Akkor pedig Világéknak volna szükségük legelőbb a vallással) „Itt is természetesen csak narkotikumként.” De, úgymond, az a veszedelmes (!) a vallásban: ahol szerzett magának egy kis helyet, ott, ha csak teheti, feldönti az egész ész(!)-irányította rendet.” (Már t. i. amit az irányít, amit ők érznek neveznek.) „A vallás, írja a *Szabadgondolat*, csak olyan méreg, mint az alkohol: butít, gyilkol, aljasít.” (Az Árpádházi Erzsébeteket, a szüzesség, emberszeretet és önfeláldozás hőseit, a vértanukat szintén ez az alkohol „butította” és „aljasította”. Bezzeg a *Világ* s a *Szabadgondolat* erényhőseinek: az útonállóknak, rágalmazóknak és kerítőknek sem ártana egy kicsi ebből az „aljasító” szerből!)

Van itt Pesten egy *Úttörő* (helyesebb volna: *Be-törő*) című lapocska, mely ugyan minden irodalmi és tudományos nívón mélyen alul áll s a csapszékek meg nyilvánosházak hangján folytatott szakadatlan szitkozódásból és káromlásból él, de azért örökké a „tudományt”, meg a „kultúrát” emlegeti. Természetesen ez is addig ismétli, hogy a „másvilág hite merő tudatlanság”, míg végül talán maga is elhiszi, mint Hány János a maga hazugságait. Hogy a tudományok legfőbb úttörői és éppen a természettudomány legnagyobb képviselői mélyen hívó, vallásos emberek

voltak, azt persze az *Üttörő* nem tudja vagy inkább: nem akarja észrevenni. Odáig már nem terjed ki sem igazságszeretete, sem az a bizonyos „tudományos” alap.

A többezernyi lengyel munkásságnak lelki gondozására néhány önzetlen ember templomot épített valamelyik külvárosban. Az *Üttörő* nekiesik e „mérényletnek” s valóban utcai hangon gúnyolódik a templombajárás fölött. Azért épül a templom, úgy mond, hogy benne a lengyeleket „Mária nevében mindenkoron segítsék a butaságban való megátalkodásban”. (Holott, hogy a butaságban templom nélkül is meg lehet átalakodni, éppen az *Üttörő* mutatja.) Ez a zsidó sajtó kegyelete a vallás iránt.

A zsidó sajtó a keresztény vallás ellen.

A Talmud szerint — bocsánat, ha ezt idézzük — a „keresztények között a legjobbat is agyon kellene ütni”. A keresztények „nem emberek, hanem barmok”. „Testük számarrest, magzatuk lómag” stb. A keresztény vallás imádandó megalapítója, Jézus, a Megváltó: „bűnös izraelita, egy döglött kutya, aki a szemétdombon van eltemetve s most a pokol legfenekén embertrágyába nyakig elmerülve kínlódik” stb.

Ezeket a csunya ízléstelenségeket ilyen póre, leplezetlen undokságban ugyan ma még nem merik leírni a zsidó sajtódiktátorok; annyi azonban kétségtelenül bizonyos, hogy a kereszténység iránti gyűlöletük egy szemernyivel sem lett kisebb vagy disztíngváltabb azóta, amióta a Talmud létrejött. S ha a keresztény közönségnek még kellőképp meg nem puhított részére való tekintettel a szavakat ma még jobban megválogatják is, lényegében teljesen a fenti receptet követik „legelőkelőbb” zsidó napilapjaink. A kereszténység nekik csak gúny, a keresztény vallást csak mint a tudatlanság és lelki bárgyúság netovábbját emlegetik. A kereszténység belső tartalmasságát, tudományos értékét és kulturális érdemeit minden áron

leszólni vagy agyonhallgatni: ez a titkos vezényszó, ez a program, melynek szolgálatában egyetlen egy alkalmat sem mulasztanak el.

Még a némileg mérsékeltebb *Az Ujság* is azt írta az 1911-iki karácsonyi számában, hogy a karácsony nagy misztériuma csak „rege” és „álom”; hogy „amióta a sok tudásmécs kigyulladt”, azóta akik hisznek, a „hittel csalódnak: képzelt világot tudnak valónak” s a karácsony „bűvös” regéjében csak az az értékes, hogy „a hit, az álom — győz a halálon” stb.

A *Pesti Hírlap* ugyanakkor azt írta a kereszténység egyik aseptanáról, az eredeti bűnről (amit ő meg sem értett, különben nem írná, hogy helyesebb volna helyette: „az eredet bűnét” mondani) s a megváltás fenséges tanáról, hogy „képtelen és észellenes”, „észellenes, igazságtalan, kegyetlen és logikátlan” tanítás. Azon egyszerű alapon, mert az író halvány sejtelmével sem bír azon tanok értelmének, melyeket a boldog tudatlanság fölényével kipellengérez. Ugyanott a Szentírásnak (melyet azonban csak mint a „Könyvek Könyvét” mer megnevezni) „legvisszataszítóbb lapjairól” beszél. Majd — persze — a szabad szerelmet dicsőíti s utána himnuszt zeng a pogányságnak, melyet magasan a kereszténység fölé helyez. „A lenézett, megvetett pogányság, úgymond, nem tudott olyan embertelen, szívtelen és kegyetlen lenni a gyermekkel szemben, mint a sokszorosan felmagasztalt keresztény társadalom, sőt a kereszténység is az ő „isteninek» hirdetett házassági intézményével” stb.

Majd meg így izgat a keresztény vallás szívetnemesítő és jellemeket edző gyakorlatai ellen: „A gimnáziumokban pedig... miniszteri rendeletnek kellene betiltania a szépen hangzó, de erkölcsi romlást okozó fakultatív vallási gyakorlatokat is”. Tehát a vallásszabadság nevében maholnap már fakultative sem lesz szabad az ifjúságot a vallásgyakorlatokra vezetni; így akarják a *Pesti Hírlap* zsidai. Pedig amit ők akarnak, az meg szokott lenni. Minek is puhították ők már év-

tizedek óta oly hűséges következetességgel a keresztény népek vallási öntudatát?

Ugyanez a *Pesti Hírlap* 1911 december 20-iki számában a kereszténységet nyíltan mint *értéktelen kultúrátközlést* tünteti fel: „Az ember, írja a *Pesti Hírlap*, maga az istenség”. „A megtorló Isten (keresztény) fogalma . . . állati maradvány.” „A végtelen kárhozattal való fenyegetés emberileg elképzelhetetlen gonoszsgot tételez fel” t. i. a keresztény Istenben stb.

A *Világ* természetesen már távolról sem kénytelen oly óvatos szóárba burkoltan adni be a kereszténymérget. Neki „a pesszimista bölcsészet egy hullák számára való filozófia. A rokonszellemű keresztény vallás pedig egy menthetetlen beteg, tehát hullának számító ál-élő számára való vallás”. Vagy még egyenesebben: a kereszténység a „legbolondosabb vallás”.

De a *Világ* érzi, hogy mindezzel még keveset mondott, ez még mindig túlfinom; ezzel még nem öntötte ki egész mérhetetlen talmudi dühét a kereszténységre. Neki még több gyalázkodás, még piszkosabb beszéd, még aljasabb hang kell. S azért tajtékzó haragjában nekiront szent karácsony napján a keresztények — Megváltójának.

„Testet öltött az ige” — így gúnyolódik a megtestesülés isteni titkán, azon, amely a Dantékat és Tassókat költői víziókra ragadta — „szóval emberré lett maga az egyetlen Isten, felöltvén saját teremtményei egyikének alakját, az *emlősök és gerincesek zsidó osztályából*”. „Naiv hit” és „naiv reménység” — mondja rá a kultúra, tudomány és tolerancia első magyar szabadalmazott italmérője s ezzel színvonalosan elintézettnek tekintti a fontos — vagy nem fontos? — kérdést. De csak az ötödik lapig állja meg, hogy újra bele ne kössön a kereszténység legszentebb érzelmeibe. Hallatlan cinizmussal néhány kontár vonással lerajzol egy *ingnélküli fehérccselédet* ágyban ülve (természetesen *Máriá-nak* kereszteli el), kezében egy éppen megszületett csecsemővel. (A törvénytelen születés aktusának grafikus megábrázolása éppen a *Világ*

ecsetjére méltó tárgy.) Szemérmetlenebb rajzolmányt bizonyos külvárosi bódék deszkafalain sem lát az ember. A meztelen leány „kínosan nyögi: Íme. Megszületett! Jó, jó... de mit csináljak vele?” S az egész kannibáli förtelmesség tetejébe igazi szabadkőműves jóneveltséggel, a mások vallásos kegyeleteinek tiszteltbentartása jeléül odabiggyeszti ezt a címet: „*Karácsony*”. Pályázatot lehetne hirdetni rá: ki talál minden idők vad népeinek történetében ily disztिंगvált ízlésű ujságírási modort s ily emelkedett színvonalú felekezetközi tisztességet. A pályázat mindenesetre meddő maradna. Legföljebb, ha bizonyos négy végtagon járó élő lények vennék egyszer sörtedús fejükbe, hogy ujságot szerkesztenek, ezek talán megközelítenék az Eötvös-páholy szalónlapjának jóízlését és erkölcsi nivóját.

A magyar közönség azonban, úgy látszik, mind-ebben nem lát sem cinizmust, sem erkölcstelenséget, sem vallássértést. Csak a kereszténység ellen menjen, akkor minden szabad; az egyetlen tilalomfa, az egyetlen ízléstelenség: az antiszemitizmus, ez az „ostoba és kártévő nyavalya” (*Pesti Hírlap*).

Nem igaz-e, hogy a zsidóság a sajtó révén önértetének utolsó foszlányából is kivetközteti a keresztény népeket, úgyhogy a maguk gyalázatát már nem is érzik, sőt a megbecstelenítésért még maguk fizetik a tiszteletdíjat?

Ugyanez a fenekedő gyűlölet gúnyolódik *A Nap* című ponyvahírlapban, mely pl. a budapesti gázgyár megváltásakor ezt írta: „*Sürgönyözni kell Jézus Krisztusnak, hogy jöjjön a gázgyárat megváltani az ő saját módszerével*”. Majd egy a hévízi sóstóban fürdő zsidó azt írja kacagva, hogy „a szovátai sóstó a legfényesebb bizonyítéka annak, miként *csapta be Krisztus a világot*, mikor a Veres-tengeren száraz lábbal átment”. (Hogy mikor ment át Krisztus száraz lábbal a Veres-tengeren, annak is csak *A Nap* volna a megmondhatója.)

A *Pesti Napló* hasábjain át gúnyolódik az evan-

gélium fölött s kicsúfolja azokat, akik a keresztény templom előtt leveszik a kalapjukat. Majd meg ily című „tudósításokat” közöl a „tekintélyes Frankfurter Zeitung” (tehát egy másik zsidó lap) alapján: „Miként lett Máriából — szűz?” Karácsonyi számában pedig egy csábító az Udvözítő szent nevével így él vissza az apróhirdetések levelező-rovatában:

„Kedves Jézuska! Nagyon kérlek, ne feledkezz (így!) meg rólam sem. Hozd el az én kriszt-kindlimet, egy sort az én szépséges Tündérasszonyomtól, hogy nem feledkezett meg rólam egészen. Mondd meg Neki (így!), a lelkem csak Ővele van tele s hű emberkéje gondolatban most is úgy kocog utána, mint hajdan a valóságban.”

A magyar kultúra egyik legnagyobb szégyenfoltja, a Népszava teológiát űz mult húsvéti számában. Ő teheti. Neki még annyi kritikától sem kell tartania, mint A Napnak vagy a Pesti Hirlapnak. A szegény péklegények és kőművesinasok, akiknek a Népszavát olvasni muszáj, úgysem fogják tudni megcáfolni, ha az elvtársi lap pl. a következő tudományos barbárságokat írja, amikre egy *Harnack*, egy *Pfleiderer*, egy *Jülicher* is felhördülnének:

„A Jézus föltámadásáról szóló legenda a későbbi fejlődés gyümölcse. Magát Jézus életét alig bizonyítják történeti adatok (!), föltámadásának pedig a legcsekélyebb történeti alapja sincs, a természeti alapról nem is szólva. Hiszen az egész evangélium csak a benne elmondott állítólagos események után századok múlva (!!)

keletkezett költemény, amely az idők későbbi folyamán még módosult a fölmerült célszerűséghez képest. Csoda kellett, amely a dolgozó tömegeket ámulatba ejtse és a föltámadás hitét erősítse: hát költöttek a papok ilyen csodát” stb.

Ugyanez a zsidó-demokrata irodalmi pocsolya a kereszténységet a „butaság vallásának” nevezi s a

Megváltó és szűzi Anyja személyeiről oly aljas cédaságokat ír, hogy azokból olvasóink ízlésére való tekintettel még csak ízelítőt sem hozhatunk. („Inkább feszültél volna Magdolnára” stb.)

Különben hasonló alávalóságokkal tölti meg a zsidó *Nyugat* is lapjait, midőn Krisztus és Magdolna személyeit valósággal elsüllyeszti a pornográfia csatornáiban.

Legalantabb természetesen a *Világ* tart. Teljesen az ő ízlésére vall s az ő tollukra méltó „sujet” egy búcsújárást úgy írni le, mintha azon is — lipótvárosi erkölcsök volnának napirenden. Egy falusi legény ajkaira a csábítás pillanatában ezt a kenetteljes szót teszi: „Ne légy kegyetlen, a Szűz Máriára kérlek!” S a leány „Szűz Mária nevében” lesz minden évben újra s mindig más-más legénytől viselőssé s a végén a falu közepén hálából nagy — Mária-szobrot emel...

Igazi zsidó cinizmus! Egy egész kloakája a ghetto-parázsnaságnak a kereszténység legtisztább eszményeire, vallásos kegyeletünk legbájosabb tárgyaira öntve!

A zsidó sajtó a katolicizmus ellen.

Természetesen a leggyűlöletesebb hangon a zsidó sajtó akkor ír, ha kifejezetten a *katolikus Egyháznak* rohanhat neki.

A *Pesti Hirlap* ugyan egy vérbeli farizeus kép-mutatásával folyton azt írja, hogy a katolikus Egyházat voltaképpen nem bántja senki. Nevetséges dolog, úgymond, a katolikus Egyház ellenségeiről beszélni. „Mosolyra indít minden hithű katolikust az anyaszentegyház ellenségeiről való orgonálás”. (Ami végtére érthető is, mert a *Pesti Hirlap* „hithű katolikusi” rendszerint csak a Rombach-utcában vannak megkeresztelve; azokat tehát igazán csak mosolyra indíthatják a mi bajaink.)

A farizeus zsidó lap „mosolygása” azonban a valóságban nem bizonyul egyébnek, mint a kárörvendezés gúnykacajának, mert hisz éppen a *Pesti Hirlap*

az, amely folytonos irányzatos ferdítéseivel, gyanúsításával, izgatásával egyáltalában semmit és senkit sem kímél, ami s aki katolikus.

Ha a katolikusok a folytonos meggyaláztatás ellen impozáns tiltakozó gyűlést tartanak s visszautasítják a rajtuk esett galád sérelmeket, akkor a *Pesti Hírlap* jár legelől a gúnyolódásban s az egész nagyszerű katolikus nagygyűlést, ezrek lelkesedésének spontán megnyilatkozását egyszerűen „Zöldségvásár a Vigadóban” címen figurázza ki.

Ha a katolikus Egyház a papjait magas erkölcsi színvonalra, rendre és fegyelemre szoktatja s eziránt gyakorlati előírásokat bocsát ki, akkor a *Pesti Hírlap* avatkozik bele legelőbb az Egyház legsajátosabb belügyeibe és féktelenségre, fegyelmetlenségre szeretné fölbujtani a katolikus papokat.

Ha valamely katolikus pap hitét, esküjét megtagadva kiugrik és megnősül, a *Pesti Hírlap* az első, aki a szoknyába bolondult esküszegőt megteszi vértanunak, a bátorság és szabadság hőségének s hasábocon át gúnyolódik a tiszta élet lehetetlenségén. Viszont a tisztaéletű, apostoli hivatásának élő papságot is ő gyanúsítja meg legszorgalmasabban, hogy nem tartja meg fogadalmát.

„A magyar nép, úgymond, hallgat a pap szavára. Emberséges embernek nézi s *nem valami felsőbb lénynek.* (?) Tudja, hogy a természet törvényeinek (?) a pap is alá van vetve. Húsból és vérből való. Nem is botránkozik a nép soha azon, ha jóra való, derék gazdasszonyt lát a plébánián; sőt ellenkezőleg. *Sunyi paphoz nincs bizodalma. Aki természetellenes életet él,* önmegtartóztatásban excellál, azt a mi népünk görbe szemmel nézi. Miért?

„Mert józan parasztésszel úgy okoskodik, hogy az ilyen nem lehet rendes ember. Hátha valami hibája van? Hátha nem is igazi férfi? Hátha gonosz hajlamok lakoznak benne s féltetni kell

tőle a gyereket? Ezért van, hogy ahhoz a papházhoz, melynek tűzről pattant derék fehérnép áll a pitvarán, nagyobb a bizodalma a népnek. (?) Oda aggodalom nélkül ereszti asszonyát, fiát, leányát a gazda."

„Sőt magyar vidéken szinte büszke a nép arra, hogy papja szép gazdasszonyt tart, szebbet, mint a szomszéd főúr. Húga-e, babája-e, avagy csak szolgálóleánya? — a nép sohase firtatja (?). Maga az a tény, hogy csinos nőszemély egy földél alatt lakik a pappal, a mi népünket nem botránkoztatja. Nem is volt még arra eset, hogy a hívők panaszt emeltek volna ilyesmi miatt. (?) Ha a pap és házvezetőnője közbotrányt nem okoz, ha egyébként tisztességesen viselkedik és a megszólásra okot nem ad, senkinek sem jut eszébe fölháborodni a gyanú miatt, hogy hátha együtt él a pap a nőszeméllyel s hátha övéi azok a gyerekek, akik a plébánia udvarán szaladgálnak" stb., stb.

Csak arra felejt el feleletet adni a *Pesti Hírlap*, hogy ha mindez igaz, miért van akkor mindjárt akkora öröm Sajtó-izraelben, ha egyes esetekben egy papról kitudódik vagy csak híre is megy, hogy megszegi a celibátust? Miért kellett a Lamberg-esetben utóbb bíróságilag elítélt rágalmakkal rontani neki a papi becsületnek, ha amúgy is minden pap gazember, illetve — a *Pesti Hírlap* szerint — „természetes" ember?

Halljuk csak, mily markaköpi hangon oktatja ki a lipótvárosi zsidó lap a katolikusok nevében a római pápát, Szentatyánkat, Péter apostol utódját, hogy afféle „embertelen" és „komikus" rendeletekkel ne merje a papságot a — szerinte — általános erkölcs-telenségből kizavarni. „Megint olyasmit eszeltek ki (t. i. a Vatikánban), úgymond, ami a Szentszék tekintélyét aláássa. Nemcsak a papság, hanem a katolikus (?) hívők egyeteme is gyalónak találja a csatlakozhatatlan pápa ilyenén rendelkezéseit s megérle-

lódik a hit, *hogy Róma nemsokára el fogja játszani kisdéd játékait*" stb.

A legkomikusabb az egészben az, hogy ezeket a jóakaró fenyegetéseket, „egy katolikus” stb. aláírással vagy anélkül, egyszerű *zsidógyerekek* írják — Porzolt Kálmánok asszisztenciájával vagy anélkül — akik ezekkel az üzleti fogásokkal iparkodnak a balek katolikusokat fálnak állítani és saját vallásuktól elidegeníteni.

És „kisdéd játékaik”, úgy látszik, fényesen beválnak; a katolikus közönség föl sem háborodik többé ezeken az otromba beavatkozásokon, sőt el is hiszi a körülmetélt „hithű katolikusoknak”, hogy — csakugyan — a „*katolikus Anyaszentegyháznak legveszedelmesebb ellensége a — Vatikánban ül*”. (Pesti Hírlap, 1911 december 28.)

„Nálunk, így folytatja a *Pesti Hírlap*, a római pápának sohasem volt valami nagy tekintélye. (?) *Jórávaló magyar ember mindig bizalmatlanul tekintett Róma felé, ahonnan jót ez az ország soha sem várt (!) s nem is kapott. A mi országunk Mária országa (!); de a pápa hozzánk mindig idegen volt. Mária országának sorsa soha nem érdekelte a Szentatyát. (!) Legföljebb a nemzet ellenségei találtak pártfogást a római kúrián.*”

A *Pesti Hírlap* ennyire bízik abban, hogy a magyar katolicizmus nem ismeri a saját történelmét. *Thaly Kálmán*, a nagy-protestáns történetíró nyíltan hangoztatta, hogy valahányszor Rómába megy, mindannyiszor ellátogat XI. Ince pápa sírjához, mert, úgy mond, hogy Magyarország ma fönnáll, ezt elsősorban ennek a pápának köszöni. A belgrádi győzelmet a pápa követének köszönjük s 1686 szeptember 2-án a pápai ösztöndzésre toborzott kongreganista sereg verte ki Buda várából, majd egész Magyarországból a törököt. Aki „Magyarország összeköttetéseit a római Szent-székkal”, a hatalmas „*Monumenta Vaticana Hungariae*”-t ismeri, aki az egész magyar történelmet Szent Istvántól napjainkig nem akarja elsikkasztani, nagyon

jól tudja, hogy a *Pesti Hírlap* fenti mondata gonosz-akarató történethamisítás, aljas hálátlanság és otromba izgatás. A legfölháborítóbb benne az, hogy a *Pesti Hírlap* annyira lebecsüli a magyar katolicizmus műveltségét, hogy ekkora történeti abszurdításokat nyugodtan le mer nyomtatni. A *Pesti Hírlap* minket, magyar katolikusokat analfabétáknak, buta barbároknak tekint, akikkel azt is el lehet hitetni, hogy a fehér fekete.

Különben igaza is van. Csak analfabéta, csak tanulatlan és műveletlen ember lehet, aki a *Pesti Hírlap*-ot katolikushoz méltó, színvonalos olvasmánynak tartja.

Természetesen legkedveltebb vesszőparipája a *Pesti Hírlap*-nak és társainak, ha azt az émelygésig ismételt hazugságot variálhatja soha ki nem fogyó változatokban, hogy a katolikus egyházban mindig megvolt a „törekvés, hogy a haladás diadalmas szekerét megállítsa”. Holott a száraz történeti valóság az, hogy minden eszményi haladás, minden tudományos és művészi törekvés, minden kultúra 2000 év óta napjainkig elsősorban az Egyház érdeme. Az Egyháznak köszönjük közvetve vagy közvetlenül egész kultúránkat.¹ A legnagyobb tudósok, művészek, lángelmék hívő keresztények voltak; a zsidóság legfőlebb a pénzharácsoláshoz, a dögbőr- és a leánykereskedéshez, no meg az ujság- és történelemgyártáshoz értett mesterséggel s most bele szeretne ülni a 2000 éves keresztény kultúrmunkák kész örökébe, melyeknek létesítésében neki soha semmi néven nevezendő érdeme nem volt.

A cél persze az — csak a vak nem látja —, hogy az efajta történelemhamisítások s a folytonos izgatás révén a katolikusok önmagukkal, egyházukkal s impozáns, világgraszoló egységük középpontjával, a pápával meghasonlásba jussanak. A *Pesti Hírlap* valóságos káprázatba esik ekkora eredmények reményében.

¹ Bangha: *A katolikus Egyház krisztusi eredete*. — Össze-
gyűjtött Munkái III. kötet.

„Nincs kat. hazafi — mondja örült képzelgésében —, aki ne óhajtaná a nemzeti egyházat, a *Rómától való függetlenséget* és az ultramontanizmus kiirtását, ami a *mi hitéletünk rákfenéje*”. (Tehát csak éppen ez — a Péter kösziklájához való ragaszkodás — okozza „hitéletünk” minden bűját-baját, „rákfenéjét” s nem sokkal előbb az, hogy katolikus népünk oly végtelenül bárgyú és együgyű, hogy még az ilyen szemérmetlen beleavatkozásokkal szemben sem ragad kutyakorbácsot, hogy kiverje szentélyeiből az idegen kufárhadat!)

S így megy ez tovább végtelen változatban. Utoljára a *Pesti Hirlap* már annyira nekibátorodik a katolikusok végtelen tehetetlenségén, hogy egyenesen kimondja ezt is: *a katolicizmusra Magyarországnak szüksége nincs*. Értsük meg jól! Arra a katolicizmusra, mely ezt az országot civilizálta, európaivá, naggyá, széppé tette, amely e nemzet megvédésében töröktatár és belső árulók ellen mindig legelől járt, amely ma is 64 százalékát teszi az ország népének, erre a katolicizmusra egy jött-ment bevándorolt, egy Galiciából idehámlott kis zsidófiú, egy az ország lakosságának alig 5%-át alkotó zsidó-töredék szemérmevesztett apró rikkancsa ráripakodik, hogy: *Magyarországnak a katolicizmusra „szüksége nincs!”* A vérlázítóan pökhendi és buta vakmerőségében kacagtató passzust szóról-szóra így hozta a fönti zsidó lap (*Pesti Hirlap* 1911 nov. 17-én): „A felekezeti, katolikus jellegű gimnáziumokat... másnak, mint felekezeti törtetésnek, még csak nem is nevezhetjük. (!) Ha pedig már most ily erőre kaphat a katolikusok körében a felekezeties törekvés, ez oly veszedelem, mely nemcsak a katolikus autonómia megvalósítását fenyegeti (?), hanem súlyosan érintheti magát a katolicizmust is. *Mert Magyarországnak nincs szüksége oly intézményre, de még oly vallásra sem, amely az erőket szétforgácsolja; hanem csak olyanra, amely azokat egyesíti*”. Tehát azon a hazug örvön, hogy a katolicizmus az erőket „szétforgácsolja”, a katolicizmust Magyarországból ki

kell bojkottálni. Az 5% zsidóságnak „nincs szüksége a katolicizmusra!”

Másutt a *Pesti Hírlap* a pápát egy türelmetlen protestáns által mint valami tehetetlen, gyöngé, vén fari-zeust iratja le, akivel „komikus” rendeleteket iratnak alá „vén bíbornokai”, akik „annyira elfelejtették a saját fiatalságukat, hogy elhiszik: vissza lehet tartani a fiatalabb papokat mindenféle szerelemtől”. Majd meg azt mondja, hogy „de messze is távolodik Róma az igazi keresztény szellemtől”; meg hogy „mit ér az egész Mária-kultusz, az Isten-anyának *imádása*” (!) stb.

Természetes, hogy a katolikus Egyház érdemeit, a püspökök, papok, szerzetesek kulturális vagy karitatív ténykedését, áldozatait, adományait ezek a lapok mind következetesen agyonhallgatják, megtörtént vagy meg nem történt ballépéseiket viszont botrányokká fűjják föl. Az etyeki „eset”, a Lamberg-ügy, amelyben *Az Est* s a többi hasonszórú lapok tiszteletreméltó, feddhetetlen életű papokat alávaló módon megrágalmaztak, még élénk emlékezetben vannak.

A *Pesti Hírlap*éhoz hasonló szellemességgel gúnyolódik *Az Est* is minden adandó alkalommal a kat. egyház fölött; szerinte „a pápa kétségbeesetten látja, mint omladoznak az egyház palotájának régi, korhadt oszlopai” s azért „el akarja zárni papjait a nyilvánosság elől és azt hiszi, ha a pap nem látja az életet, úgy nem fogja megismerni a modern eszmék forradalmi varázsát sem”.

A kat. nagygyűlést ugyanaz *Az Est* úgy írta le, mintha az csak a „kopogós csizmájú”, vidéki parasztok gyűlése lett volna, kik a beszédek közt is csak szigorúan parancsolgató plébánosaik szavát értették, hogy „azután el ne veszítsék egymást!” Ugyanez *Az Est* szemenszedeti, tövéről-hegyére hasból hazudott rémtörténeteket hozott nagy választékban „kongregációs tanárokról” (akik azonban csak egy-egy jellemtelen „munkatárs” agyában léteztek), Barkóczyról stb. s midőn a *Kat. Tudósító* a hivatalos statisztikák alapján

lecáfolta, egy ideig konokul és arcátlanul tagadott, azután sunyin elhallgatott.

Ugyanezen hazugságokat bő részletességgel leközölte az *Az Ujság* is, viszont a cáfolatokat nagy pártatlanul — elhallgatta.

Legvilágosabban azonban ott mutatja ki a foga fehérét ez a zsidó sajtó, ahol a saját hitsorsosainak felekezeti türelmetlenségét kell szolgálnia az unsere Leute lapjaiban, a ghetto hivatalos közlönyeiben.

A zsidó-felekezeti *Egyenlőség* azt írja válogatott műízléssel a katolicizmusról, hogy „az egyház mindig úgy tett, mintha a leghazafiasabb és legerkölcösebb volna, holott *természetből fogva hazafiatlan és erkölcstelen volt mindig*”. A zsidó *Hét* szerint „nincs a tudományos haladásnak, a szociális fejlődésnek, a szabadgondolatnak nagyobb kerékkötője, halálosabb ellensége, mint az egyház harcoló pásztoraival, kolompos után járó bárányaival, fényes miseruháival, fekete tudománytalanságával”.

A *Világ* tudvalevőleg az egyházi vagyonra áhító zsidó-szabadkőművesek drága pénzen fenntartott kéjlapja, mely a kat. vallás ócsárlásából, az egyház meg-rágalmazásából, a papi osztály elleni izgatásból él s egyetlen sor komoly bizonyítás nélkül, a történelem hallatlan meghamisításával folyton „a tudomány és az egyház szembekerüléséről” beszél (Váradí Zsigmond). Még Keplert is megteszi pl. „szabadgondolkodónak”.

A zsidó *Egyenlőség* azt írja, hogy a „klerikalizmus” — értsd: a kereszténység — „az az eszme, mely a sötétségből lett és érte van”, hogy a magyar szerzetesség valóságos „magyar kolera”, „a korlátoltság és szellemi béklyókba szorítás páratlan apostolainak” tábora, mely „a gondolkozást visszafejleszti s mindig is visszafejlesztette”, hogy „a katolikus vallás ölte meg a népek szabadságát”, ez fojtotta meg a fejlődést... és ennek köszönhető minden borzalom, melyet Róma bukása óta a történelem produkált”. „Forradalmak, gyilkosságok, alávaló törvények és kifosztott társadalmak — mind a klerikalizmus (értsd: kereszténység)

létesítménye volt". S azonnal rá maga fenyeget forradalommal: „Jó példa, úgymond, a francia példa, sőt a spanyol forradalomban felgyújtott kolostorok sem hiába világítottak", írja. „Lesz még olyan klerikális (keresztény) szaladás — írja nagy kéjjel — és a fejükön olyan koppanás, hogy arról fog koldulni Róma".

Természetes, hogy a katolikusgyűlölet patológikus hagymázállapotában vonagló lapok, ha lehet, még tájékoztatóbb dühvel piszkolódnak a katolicizmus ellen. Az *Úttörő* pl. a pápát „*vatikáni aggregénynek*" csúfolja s ráfogja az egyházra, hogy „boszorkányokban hisz" és „a XX. században is egyházfői jóváhagyással ellátott könyvekben és lapokban azt hirdeti a népnek, hogy a villámsujtás ellen megvéd a skapuláré, mellrákból kigyógyít Szent Antal, görög nyelvre legrövidebben megtanít Szent József" stb. Amiből nagy rövidesen azt következteti, hogy az egyház „elveszítette a vagyon birtoklásának jogát". Sőt létjogát is. Azért, mint a felebaráti szeretetet folyton hangoztató Fáber Oszkár (egy hittagadó szerzetes) írja: „Az embereket isteni élvezettel tehetetlenné, élhetetlenné gyúró egyházat igazán tűzzel-vassal ki kellene irtanunk a föld színéről". Majd keseregve írja tovább: „Be messze állunk e boldog kultúrállapottól!" A kultúra tehát e sajtó szemében az, hogy „tűzzel-vassal irtsuk ki a föld színéről azt az egyházat", mely a kultúrát megteremtette, a közoktatást, az egyetemeket, a tudományokat, a romantikát és gótikát s az összes művészeteket létesítette.

A katolikusok vallásszabadságához tartozik, hogy Krisztus Anyját szabadon tisztelhessék. Ezt teszik a kongregációkban. Azonban a katolikusellenes fanatizmus legvégső lázában tobzódik valamennyi zsidó lap, mihelyt a Mária-tiszteletnek s a Mária-kongregációnak csak a nevét is hallja. A *Világ* patológikus örvöngéssel írja, hogy a kongregációk, mint bizonyos nyilvános kertekben kószáló bácsik, „magukhoz édesgetik a gyermekeket s parázna, sőt fertőző gerjedelmük áldozataivá teszik őket" s hogy „a gyermekek

szellemi leigázására, eltorzítására, sőt rabláncrafűzésére törekednek". Szemérmetlen vallásgúnyolás üli orgiáit úgyszólván minden oldalán. „Ha *talán* megengedhető, úgymond, a felnőttek közt még a *legbolondosabb* vallásnak (t. i. a katolikusnak) a terjesztése is, *tűrhetetlen az ilyen szabadság a gyermekek között.*” Majd ismét: „A gyermeki lélek *megtértőzéséhez*, a csuhás és csuhátlan hecc-káplánok tenyésztéséhez az összes felekezetek között az *egyedül idvezítő ért legjobban*”.

Az utolsó katolikus nagygyűlés impozáns seregszemléje nyújtott alkalmat a *Pesti Napló*-nak is — egykor Kemény Zsigmond lapjának! o mutatio rerum! — hogy zsidó felekezeti türelmetlenségét és sötét kereszténygyűlöletét a legrikítóbb színekben bemutassa.

A *Pesti Napló* utolsó karácsonyi száma valósággal tájékoztatja a katolikus-megvetést és katolikusgyűlöletet. Mintha az Egyház nagy multjában más sem volna, mint gyengeség és botlás. „Századok panorámája” címen a legutolsó ponyvairadalom hangján háttorzongató képekkel néhány „rémlapot” közöl a pápák történetének legszomorúbb korából, — abból, mely a gyengeítéletűeket talán el szokta idegeníteni az Egyháztól, míg a mélyebben szántó elmék csak az Egyház rendíthetlenségének legfeltűnőbb jeleit látják benne.

A pièce de resistance azonban nem ez, hanem egy Zsadányi Henrik nevű magyarnak az „*elkészett tudósítása*” a katolikus nagygyűlésről. Ez a csaknem kilenc hasábos förmedvény egyrészt végtelenül mulattató, mert mély bepillantást enged a katolikus-gyalázók hadi taktikájába és igazságszeretetébe — ha nem fogná rá, senki sem sejtene, hogy ez a „tudósítás” a katolikus nagygyűlés karrikatúrája akar lenni; — másrészt azonban végtelenül elszomorító és felháborító volna, ha nálunk a mi saját gyalázatunk még a felháborító és elszomorító dolgok közé tartoznék. Nincs is kialudt katolikus önérzetünknek kiáltóbb tanujele, mint az a hihetetlen, de való állapot, hogy

egyetlen hang — a miniszterelnöktől le az utolsó képviselőig — nem szólalt fel e civilizált államokban halatlan vallás- és osztálysértés ellen; hogy nem gyúlt haragra senki és mert betyártempóval szemben csak az van helyén — kutyakorbáccsal nem tanította meg európai tónusra a modortalan piszkolódót.

Minden kommentár nélkül hadd emelünk ki néhány passzust a *Pesti Napló* ezen irodalmi merényletéből a magyar katolicizmus ellen. Először a nagygyűlés résztvevőit figurázza ki. Tudjuk jól, kik voltak azok. Az ország legősibb családjainak sarjai, a Hunyadyak, Apponyiak, Csákyak, Zichyek, Ghillányiak, Batthyányiak, Károlyiak; a születési és szellemi arisztokrácia elitje, Magyarország előkelő és legelőkelőbb társadalmának színejava a nép és a középosztály képviselőivel együtt. A *P. N.* elsikkasztja az egész előkelő társaságot s amit meghagy: a magyar köznép kiküldötteit, egy igazi lipótvárosi protzparvenű módjára gúnyolgatja.

„Az ő nevében (t. i. a Jézus nevében) — írja — sereglettek össze az ország több helyéről ide Budapestre a *kérgeskezű parasztok, ráncosképű asszonyok és suhogó reverendájú papok*. A Hangli előtt a székekben nem földiszített lipótvárosi dámák ültek, hanem ködmönös alakok, báránysipkás, barnaarcú magyarok. (Helyesen mondja: a nagygyűlés résztvevői tényleg nem *lipótvárosiak*, hanem — *magyarok* voltak.) Asszonyaik ölébe kiteretgetett elemózsiából csipegettek; csirkecombos tartott az egyik a kezében, túrósbélest a másik, kolbászvéget a harmadik...”

Ez a kicsinyes lekicsinylése a magyar katolicizmus impozáns felvonulásának még csak kezdet. Jön még színvonalasabb részlet is.

„A teremben, írja tovább, a levegő már fűledt volt; az asszonyok törülgették magukról az izzadságot és a férfiak kigombolták a kabátjai-

kat . . ." (Szóval olyanféle volt a milió, mint mikor az ember egy Budapestről induló hétfői gyorsvonaton öt zsidóval kerül egy kupéba.) Úgy ült ott a tömeg, írja a *Pesti Napló*, mint egy csomó paraszt, aki „először életében lép be úri házba”.

A magyar katolicizmus szomorú képe: mi az ország fővárosába valóban már csak úgy nézhetünk be, mint valami tanyai béres az uraság palotájába. Szomorú kép; annál szomorúbb, mennél igazabbl

Azután jön egy szellemes megfigyelés egy papról, aki véletlenül éppen egy „robosztus leányzó” mellé kerül. A *Pesti Napló* szemérmes tudósítója nem mert volna odaülni, mert . . . s itt egyike ama szalonpornográf leírásoknak következik, mely minden aljast és szennyet az utolsó szőrszálig kéjelegve fest meg s amelyet csakis a zsidó sajtó honosított meg közöttünk. Persze itt a papra vonatkoztatja saját buja képzeleteit.

De jaj, nehogy keseregni merjünk. A *Pesti Napló* azonnal ráncszól, hogy mi folytonosan „úgy tüntetjük fel a katolikus egyházat, mint egy ártatlan, szenvedő hamupipőkét, akibe minden jött-ment belerúg”. Igaz. Belerúg abba a *Pesti Napló* is, meg Zsadányi Henrik is.

A javát azonban a *Pesti Napló* krónikása a végére tartotta fenn. A végén tudniillik az egész magyar katolikus egyház impozáns képviselőjét elnevezi — utcai hölgynek, szemérmevesztett „nősténynek”.

Ez a passzus egy örvénybe világít bele, a magyar katolicizmus tehetetlenségének örvényébe, mely néma megadással tűr ily mosdatlan szitkokat egy kulturátlan s immoralis zsurnalisztika őrzöngöitől.

Állítólag egyik szónok a zsidók túlkapásaira célzott, mire — a *Pesti Napló* szerint, melynek tanúsága kritériumnak persze kissé kevés —, elemi erővel tört ki a „tömegből” az elkeseredés az ártatlan zsidóság ellen. Ez a látvány kétségbeejt a „tudósítót” s oly ízléses hangon önti ki haragját, hogy a főkapitányság erkölcsrendészeti osztályának gyámoltjai is megirigyelhetnék érte. Mindig stílszerűen s oly kiválóan

szakavatott szóbőséggel, mely feltétlenül elárulja, hogy a tudósító valami nagyon otthonos légkörben érzi magát.

„És ugyanitt — írja a *Pesti Napló* — ugyanez a *deliriumos tömeg* — ne felejsük el: a 12 milliónyi magyar katolicizmus képviselői — másfél órával ezelőtt csöndesen húzódott össze, illedelmesen, kissé megrettenve bámészkodott maga elé. Emlékeztetett arra a jónevelésű, szende, szemérmes leányra, aki, ha a nadrág szót kiejtették előtte, elpirult. De ugyanez a leány, ha egyszer föl húzták érzékei zsilipjét és eloltották a szobában a lámpát, az igalmak szikraesőjében a *szemérem utolsó foszlányát is elhajítja magától*, parazsakat szül minden porcikája és szent megfélemezésében a kéj legrejtettebb oduiba is maga után húzza hímjét.”

„Ilyen magát-odadobott, hánykolódó, még több izgalom után epedő nőstény volt ez a tömeg is: szuszogott, rázkódott, nyujtózkodott, borzongott, vonaglott, idefordult, oda fordult, kalimpált, morgott, majd egy sikító vakkantással könnyített magán, mintha beleharapott volna egy zsidó torkába.”

S hogy a hatás döntő legyen, hogy még több sarat fecskendezhessen reánk, az Udvozító szüzi alakját is belevonja ebbe az irodalmi fertőbe.

„Csak egy valaki — írja — maradt a teremben nyugodtan, tisztán, szűzen, földi indulattól mentesen, fájdalommal mosolygósan; az emelvénnyel fölött, keresztire szögezetten, a zsidó ács gyermeke”. S valóban a szenny-tenger végére odabiggyeszi nagy kegyelete jeléül — a megfeszített Krisztus, a megváltozó torzképét. (Két lappal alább pedig ugyanazon papiros, a *Pesti Napló*, egykor Kemény Zsigmond lapja, gummit és egyéb specialitásokat ajánl „szűzen, földi indulattól mentesen.”)

Ne beszéljünk katolikus öntudatról. Ne beszéljünk a keresztény autochtón magyarságról, mint életképes fajról. Amely nép úgy elfeledte a férfias önérték és vallásos kegyelet elemi parancsait, hogy ennyire arcul engedi magát ütni minden szó nélkül, sőt még tovább is híven és bután hordja az adópénzeket a keresztényellenes és tisztességtelen sajtódiktátorok lába elé, az megérett arra, hogy letűnjön a világtörténelem színpadáról...

Az erőpróba: a Barkóczy-eset.

Főleg egy ponton: a Mária-kongregációk üldözésében fejtette ki a zsidó sajtó a legutóbbi év folyamán legfőbb erőfeszítését. A Mária-kongregációk gyalázása, rágalmazása és letörése volt az erőpróba, mellyel a katolicizmus ellen mozgósítható hatalmát a világnak megmutatta.

Egy tisztán vallásos mozgalom, a bájos Mária-kultusz, a komoly hitélet és gyakorlati vallásvédelem kedves összekapcsolása, melytől minden hozzáértő a katolikus hitélet belső megerősödését remélte, a hazánk multjában negyedfél évszázad óta annyi hazafias érdemmel dicsekvő Mária-kongregáció lett a vörös posztó, melynek pusztá látása habzó őrjöngésbe ejtette ezeket a kereszténygyűlölő vérebekeket, az országot terrorizáló zsidó hírlapokat. Elődeik Jeruzsálem utcáin nem kiáltozhatták mosdatlanabb ajakkal a Feszítsd meg-et a keresztény vallás Alapítója ellen, mint ahogy ők üvöltöttek egy teljes esztendőn keresztül átkot és halált mindenkire, aki nem csinált titkot katolikus és kongreganista érzelmeiből. S miután a katolikusok sem mind egy szálig gyáva nyulak és miután többi közt egy miniszteri tanácsos sem tudta belátni, hogy ha Tisza István és Bánffy Dezső az ország legfőbb politikai polcán való szereplésük mellett lehetnek vagy lehetnek exponált református felekezeti emberek, sőt agitátorok, miért ne lehetne akkor a katolikus köztisztviselő is egyházának hű embere, a mi katolikusfaló zsidó sajtónk egyszerűen halált esküdött ennek az

intakt, jellemes, nagyműveltségű embernek: báró Barkóczy Sándornak fejére.

Vesszen el! Ez lett a hadijelszó. Miért? Mert kongreganista. De tett-e valami büntetésre méltó? Nem tett? Se baj, majd költünk rá. És addig ordítózunk, addig bömbölünk, addig zsivalygunk, addig ismétljük a koholt vádakát, míg Barkóczy széke, mint egykor Jerichó falai, romba nem dől.

Diktum-faktum: így lett. Szóról-szóra így. A *Pesti Hírlap* nyíltan vállalja a dicsőséget (melyet azonban az Egyenlőség el akar vitatni tőle), hogy ő üvöltözött legelől s ő vitte az emberhajszában a vezérszerepet. „Elsők és legenergiusabbak voltunk évek óta — írja — annak a követelésnek sürgetésében, hogy ezt a férfiút távolítsák el arról a helyről, ahová fölvilágosodott szellemű, felekezeti szempontok által el nem vakított egyéniség való”.

Hogy kik ezek a „felekezeti szempontok által el nem vakított egyéniségek”, tudjuk jól: *Pesti Hírlap*-ék szerint mindenesetre csakis azok, akik föltétlen cselédei a zsidóságnak s vele együtt tajtékozzák a kereszténység gyűlöletét. Mert a szó igaz értelmében az üldözött bárót százszor előbb kímélte meg a felekezeti elfogultság mániája, mint a lipótvárosi zsidók exkluzív felekezeti céljait szolgáló *Pesti Hírlap*-ot.

A tényleges állapotok — de nem a hírlapi rágalomnak — világánál bizonyos s maga a miniszter ismétlen elismerte, hogy Barkóczy báró egyetlen pontban sem tért el kötelességétől s állítólagos türelmetlensége másból nem állt, mint a vallásos nevelés védelméből. Hogy bizonyos vadul törtető konclesők fékentartása ezzel szükségkép össze van kötve, arról Barkóczy nem tehetett. De éppen ez nem tetszett a zsidó lapoknak. Tehát csináltak Barkóczy ellen „közvéleményt”. Szemérmetlen hazugságok egész özönével borították el a közönséget: dobhártyarepedésig ismételtgették, hogy Barkóczy „klerikális generálszaftba mártotta a magyar tanárság s általában a középiskola ügyét” (*Pesti Napló*), hogy Barkóczy „prostituált, mételyezett, csupa

olyan dolgot művelt, ami ellensége a kultúrának" (*Az Est*). „Kinevezések, áthelyezések, igazgatói megbízatások — írja a *Pesti Napló* fittyet hányva a hivatalos kimutatások adataira — csakis felekezeti szempontok s a kongregáció óhajainak figyelembevételével történtek”.

A valóság az, hogy másfélezer tanár közt alig van kilencven kongreganista; a kongreganista igazgatók száma pedig az egész országban nem éri el a tizet.

Nem is itt van a bibe. Hanem Barkóczy a vallásos nevelés híve volt. Nem engedte szabadkőműves vallásgúnyolással megfertőztetni a középiskolák levegőjét. Néhányszor az újjukra koppintott a zsidó tankönyvpanamistáknak s azoknak az előtte és mellette garázdálkodó uraknak, akik a katolikus iskolákkal és intézetekkel szemben csak a kifosztás és jogtiprás politikáját ismerték. Ellenállt a féktelen államosításnak a „felekezetlen”, helyesen: vallástalan oktatásnak. A múlt években az állam *nyolc középiskolát vett el a katolikusoktól*; Barkóczy előterjesztésére viszont méltányosnak találta a miniszter, hogy ennek fejében a katolikusok *két helyen középiskolát emeljenek*. Ez volt az a „felekezeti szempontok” által előidézett „elfogultság”, a „prostituálás” és „mételyezés”, mely ellen a mi zsidó sajtónk hajszát indított.

„Söpörjünk!”

S hogy senki ezek felől kétségben ne legyen, arról maga a *Pesti Hírlap* már hónapokkal ezelőtt gondoskodott. Midőn gróf Apponyi Albert büszkén vallotta magát kongreganistának s óhaját fejezte ki, bárha fia is azzá lenne, a *Pesti Hírlap* azonnal kiadta a jelszót, hogy „akkor Apponyi fiából nem lesz kultuszminiszter”. Ők, a lipótvárosi zsidók nem túrik. Dolgozni fognak ellene s rajta lesznek, hogy „míg Apponyi fia arra a polcra megérne, olyan liberális (!) legyen Magyarország közhangulata, hogy a *közélet porondjáról elsőpörjön minden klerikális (= katolikus) gondolkodású embert*”.

Tehát csak ennyit kíván tőlünk a *Pesti Hírlap*, semmivel sem többet: engedjük magunkat némán „elsöpörtetni” a közélet porondjáról, akkor nem fog többé „felekezeti szempontok által elvakított” fanatikusoknak nevezni.

Legföljebb még egy szerény kívánságot fűz hozzá a lipótvárosi zsidók lapja: a szekularizációt. Adjuk el templomainkat, paplakjainkat, iskoláinkat, kórházainkat nekik, a „közvéleménynek”, az elsőprő bizottságnak, de természetesen ingyen, à la Duez. Mert ez is a „közhangulat” kívánsalma, hamisítatlan lipótvárosi gyárjeggyel. A *Pesti Hírlap* hónapok óta erre a rabló-hadjáratra izgat.

„Mivel a felekezeti oktatás, úgymond, a legtöbb helyen veszélyezteti ... a magyar állam egységét (?) és mindenütt veszélyezteti a felekezeti békét (?), elérkeztünk ahhoz a korhoz, amelyben az *egyházi vagyont* — *el kell kobozni*” ... Milyen finom lelkiismeretű, milyen nyájas, milyen gyöngédl

Egyenesebben és őszintébben ugyanezt így írhatta volna: „Mínthogy a mi 5%-ot tevő kis zsidó felekeztünk a legtöbb helyen már annyi földvagyonot harácsol össze Magyarországon s annyira kiforgatta a nagy-, a közép- és kisbirtokososztályt a vagyonából, hogy ma már úgyszólván csak az egyházi javak vannak hátra, s mivel a katolikusok mindenütt olyan együgyűek és tehetetlenek, hogy ha ügyesen uszítjuk őket, még utoljára maguk fogják kirabolni önmagukat a mi kedvünkért, azért csak vígan pajtások: *követeljük a katolikus egyház megraboltatását*, vagyonának „elkobzását”, de persze szebb címen: a szekularizáció címen”.

Tehát csak kettő kell: hagyjuk a vagyonunkat „besöpörtetni”, magunkat pedig „elsöpörtetni” a zsidók által s akkor ember legyen a talpán, aki nem látja be, hogy elközelgett a teljes béke hajnala, a „felekezeti szempontok által” meg nem zavart „harmónia”.

Ez a rabolni és fosztogatni vágyó, amelletts céljai érdekében vígan rágalmozó s minden útjában állót „elsöpörő”, eltaposó és vérbefojtó zsidó sajtó-rémuralom

ülte diadalát azon a napon, melyen Magyarország kultuszminisztere „teljes megelégedésének kifejezése mellett” és ennek dacára kénytelen volt meghajolni a terrorizmus előtt s egyik legintaktabb tisztviselőjének fejét dobni oda áldozatul a sajtóhiénák elé.

És érthető, mekkora volt az öröm Sajtóizraelben, midőn áldozatukat elejteni sikerült.

A *Pesti Hírlap* még kevéssel előbb „Dummer August”-nak, „jongleurnak” és „komédiásnak” nevezte gróf Zichy Jánost, amiért nem volt hajlandó a zsidó „közvélemény” által vezetetni magát. Annál kedélyesebb volt az a kegyes, leereszkedő modor, mellyel a *Pesti Hírlap* apró zsidógyerekei megveregették a magyar kultuszminiszter vállát, mihelyt végrehajtotta az ő akaratukat.

„Most, hogy a tények előttünk állanak, szívesen honoráljuk gróf Zichy János helyes cselekedetét, amellyel végre lehetővé teszi, hogy a középiskolai tanári testület körébe ismét bevonuljon a *harmónia* és még inkább lehetővé teszi, hogy egész középiskolai oktatásunk szelleme fölszabaduljon az alól a *sötétség* alól, amelyet Barkóczy Sándor *felekezetieskedése* ráborított”.

Eszerint a *Pesti Hírlap* szemében a vallás „sötétség”; a katolikusok védekezése pedig — azon egyszerű tény, hogy nem engedjük magunkat hülyén a falhoz szoríttatni s nem akarunk a zsidó tanárok felekezeti türelmetlenségének saját iskoláinkban szabad kezet engedni, — „felekezetieskedés”. A „harmónia” pedig, ugyan micsoda? Az a békés, senkitől meg nem zavart, ellenmondás nélküli önkényuralom, melyben csak egy hang hallatszik: a leveretésünkön kacagó ellenfél diadalordítózása.

Maga a zsidó *Friss Ujság* Barkóczy bukásának főokát az ő igaz katolikus voltában leli fel. Állítsuk csak be a „klerikális” szó helyébe a vele egytartalmú „katolikus”-t, s a legőszintébb vallomást nyerjük. „Barkóczy — úgymond — *egész ember volt a maga helyén, aki*

nem titkolta, hogy minden ízében klerikális (= katolikus) és éppen ezért kellett távoznia".

Báró Barkóczy Sándor megbuktatása a leghangsabb bizonyítéka annak, hogy a zsidó sajtó Magyarországnak feltétlen diktátora, egy mindenható kényúr, akivel szemben, ha hatalmát még továbbra is bitorolhatja, a kereszténység jogainak megvédése a leglehetetlenebb, előre is csődöt valló vállalkozás.

„A mai nap — teszi hozzá diadalmasan a *Friss Ujság* — a magyar szabadelvűségnek ünnepe és győzelme volt." Helyesebben így írhatta volna: „Ez a nap a zsidó sajtó bitorolt mindenhatóságának és rémuralmának ünnepe és győzelme volt". Mert a sajtó hónapokon át folytatott jerichói lármája nélkül senkinek sem jutott volna eszébe Barkóczyt sujtani. És ha gróf Zichy János VIII. Henrik szerepére volt kénytelen vállalkozni egy új Morus Tamással szemben, akkor a zsidó sajtó volt az a kétes értékű Boleyn Anna, akinek kéjes vágyait vértanui vérrel kellett kielégíteni.

A jövő.

Mint fest ilyen előzmények után a jövő?

A lehető legszomorúbban. Az ország egyre mélyebben s kimondhatatlanabbul bonyolódik bele a hazug, kíméletlenül zsarnoki és mindenben pusztán önző céljai felé törtető zsidó sajtó hálóiiba. Ily körülmények között sem segít a magyar katolicizmuson sem jog, sem igazság, sem érdem, sem kultúrérték: a magyar katolicizmus feltartóztatlanul rohan a sorvadás, a belső szétbomlás, az enyészet felé.

A zsidó sajtó el fogja érni azt a diadalt, hogy a folytonos uszítással felvadított és félrevezetett magyar katolicizmus önmagát fogja megsemmisíteni, szétmárcangolni, mint egy neki vadított őrült a téboly legfelső fokán.

„Ma nem az győz, aki be tudja bizonyítani igazságát, írta helyesen egy katolikus publicista, — mert hiszen ki törődik ma igazsággal és bizonyítékkal? —

hanem egyszerűen az, aki leghangosabban és leg-sűrűbben hirdeti, hogy neki van igaza."

Lehet nekünk százszor is igazunk, jogaink lehetnek még oly biztosak, állhat a mi hitünk sziklaszilárd érvelések alapján, erkölcsstanunk lehet még oly tiszta, történetünk még oly magasztos; s lehet ellenfeleink fegyvere még oly alávaló, nihilizmusa és erkölcsi színvonalja még oly undorító — mindez csak keveset határoz. A fő az, hogy a mi igazaink *nem jutnak el a nagy nyilvánosság öntudatába*, a közvéleménybe, ellenfeleink pedig addig hirdetik tanaikat úton-útfélen, mint „közfelfogást", míg végre igazán azzá is lesznek.

S hová vezet ez a botrányos helyzet?

Ne feleljünk erre a kérdésre: tegye azt helyet-tünk a francia egyházirtók főkolomposa: Combes ex-miniszter.

Tán harmadfél éve ez a Combes egyik beszédében így nyilatkozott: „Franciaországban ma vagy 38 millió *névleges* katolikus él. De csak névleges. E számnak ma már csak *alig egyötöd* része tart szívében az Egyházzal, négyötöd része belsőleg teljesen elszakadt tőle. És hogy ezt elértük, uraim, mindenekelőtt a saj-tonknak köszönhetjük".

Íme a szabadkőműves Combes szerint a *sajtó* hódította el Franciaország katolikusainak négyötödét a katolikus gondolkodástól, Egyházuktól, a kereszténységtől.

És ha azok, akik újabban Magyarországon is részben nyílt sisakkal, részben rejtett aknamunkával a közvélemény megmérgezésén, nap-nap után való megfertőzésén dolgoznak, ha ezek, néhány évtized múltán a 900 éves magyar katolicizmussal is elvégzik azt a munkát, melyet most oly diadalmasan elvégeztek Franciaországban és Portugáliában s oly ügyesen előkészítettek Spanyol- és Olaszországban, ha majd 10—20 év múlva egy csomó magyar Combes — vagy Cohn — is meglegedetten dörzsöli a kezét, hogy a magyar katolikusokat sikerült bensőleg elidegeníteni az Egyháztól: akkor majd ezek a magyar Combesok

vagy Cohnok is el fogják mondhatni diadalmasan, amit a francia mondott: „És hogy mindezt elértük, mindenekelőtt a mi zsidó sajtónknak: a *Pesti Hirlapok*- és *Pesti Naplók*-nak, az *Az Est*-nek, és *A Nap*-nak, ezeknek a katolikusoktól dédelgetett és a katolikusok drága pénzén fenntartott zsidólapoknak köszönhetjük!”

A zsidó sajtó a katolicizmusnak és minden pozitív vallásnak legfenyegetőbb veszedelme.

II. A zsidó sajtó a közerkölcs ellen.

A közerkölcsiséget, lévén az minden nemzet erejének fokmérője s igaz műveltségének jele, féltő gond-
dal őrizzük akkor is, ha a vallási szempontoktól el-
tekintünk. Erkölcsi ideálok s puritán tisztességerzet
nélkül egy nép sem élhet meg; a történelemnek és
néprajznak el nem sikkasztható adatai igazolják, hogy
az elpuhulás és erkölcsi elerőtlenedés tönkreteszi a
nemzedékeket.

Nemcsak a „valláserkölcs”, hanem már a nép-
jólét és kultúra szempontjából is elemi követelmény
tehát, hogy *minden józan és jóízű népelem* gond-
dal óvja a közerkölcsöt s vasszigorral *lépjen fel azok*
ellen, akik a közerkölcsstelenségből üzletet csinálnak.

Pedig csak a vak nem látja, hogy a zsidó sajtó
a közerkölcsstelenségnek legfőbb mozgatója, élesztője,
legforgalmasabb piaca és lerakódóhelye; napjaink er-
kölcsei dekadenciájának nemcsak leglelkiesmeretle-
nebb kizsákmányolója, de ugyanakkor legcéltudato-
sabb irányítója is. Pénzért gyilkol és mérgez, üzleti
célokból bűnre és aljasságra tanít, oktat, ingerel na-
ponkint egész nemzedékeket.

A zsidó sajtó erkölcsstelensége.

Erkölcstelen ez a sajtó, midőn állandóan uszít,
izgat, fanatizál, gyűlöletet és forrongást szít; midőn
az alsóbb néptömegeket a felkorbácsolt szenvedély

hangján vadítja a „vagyonosok” osztályára (de sohasem a Jakabokra és Izraelekre, sem a zsidó milliomo-sokra, hanem mindig csak a főpapokra és az ősi magyar családok vagyonos tagjaira), a középosztályt és intelligenciát pedig ugyanakkor állandóan a vallásháborúk izgalmaiba kergeti. Mert csak a vak nem látja, hogy Magyarországon a sokat emlegetett felekezeti békének csak egy igazi és folyton megújuló akadálya van: az a zsidó sajtó, mely minden békés keresztény fejlődésben „harcot” lát s majd csak akkor fogja konstatálni a „békét”, ha minden keresztény gondolat béklyóban és minden előkelő pozíció, minden vagyon és minden földbirtok zsidó kézben lesz.

Erkölcstelen ez a sajtó, midőn nevetségessé teszi a vallást és a vallási gyakorlatokat, melyek pedig a közerkölcsnek örökké legbiztosabb védői, vagy midőn gyűlöletet és bizalmatlanságot szít a katolikus pap-ság ellen, éppen azért, mert benne az erkölcsiségnek legszigorúbb és legkomolyabb őreit látja.

Erkölcstelen ez a sajtó, midőn a házasságtörést, hűtlenséget, csábítást glorifikálja, midőn a léhaságnak, a kalandormorálnak, a szabad szerelemnek védelmet nyújt; midőn a párbajról mint a lovagiasság követelményéről, az öngyilkosságról mint hősiességről beszél, midőn az embertárs kizsákmányolását megteszi „szabadversenynek”, az uzsorapolitikát és tisztességtelen kereskedelmet „hasznos közgazdasági tevékenységnek”.

Erkölcstelen ez a sajtó, midőn sohasem emeli fel szavát népéletünk legfőbb rákfenei: az alkoholizmust és szexuális túltengést ápoló kocsmák, csapszékek, orfeumok s egyéb kétes jellegű mulatóhelyek ellen. Értjük, miért hallgat ezekkel szemben: mert hisz a kocsmá, mely földművesnépünk testét, lelkét, kedélyét, családi boldogságát, vagyonát egyaránt tönkreteszi, a zsidók egyik legfőbb kereseti forrása; épúgy, mint az orfeumok, a bordélyházak s egyéb immoralis „mulatóhelyek” 80%-a zsidó kezekben van.

De erkölcstelen ez a sajtó egyenesen is, ameny-

nyiben oly hangon tárgyalja az erkölcsi és erkölcstelen dolgokat, hogy társadalmunkat a szexuális tisztességtelenségre egyenesen *ráneveli*. Az aljasságról mindig csak a szellemes csevegő mosolygásával beszél, a bűnt csak menteni, szépíteni, idealizálni tudja; viszont az erényt mint „társadalmi elfogultságot”, mint „prüderiát” és „naivitást” lemosolyogja, a „vallás-erkölcsöt” pedig, mely az emberiség történetében ezer évek óta mindmáig egyesegyedül tudott a közerkölcs és néppedagógia terén gyakorlati eredményeket felmutatni, minden kitelhető módon gúnyolja. Védelmébe veszi a bűnt s üldözi a bűn minden ellenszerét.

A kereszténység bámulatos közerkölcsi eredményeivel szemben legelfogultabb illojalitással van; a gyónást, a legmagasabb fokú erkölcsi önfegyelmezés e klasszikus iskoláját, gyűlöletes animozitással a megrontás és csábítás iskolájának mondja; a papokat, gyóntatókat megteszi aljas, otromba csábítóknak, számolva természetesen a szerencsés körülménnyel, hogy hiszen a gyónási titok miatt a pap még a nyílt rágalom ellen sem védekezik.

Nem is csoda, ha aztán ennek a sajtónak erkölcsi nihilizmusát a társadalom is magáévá teszi. Nyugodtan állíthatjuk, hogy a sajtó tette honossá hivatalokban, iskolákban, sőt még úgynevezett előkelő társaságokban is azt a hangot, melyeket 10 év előtt csak az utcai sihederek ismertek. A sajtó révén hatolt be számos család belsejébe az utca szennye, s ha sokszor már serdületlen gyermekeink is korán megtanulnak „mindent” s megismerkednek az emberi aljasság, perverzitás és züllés minden nemével, ebben nagyrészt a sajtó a bűnös. Színészetünk dekadenciáját, a szórakozóhelyek alpári ízléstelenségeit, az egyre szaporodó szexuális aberrációkat csak akkor érthetjük meg, ha figyelembe vesszük azt a sajtóirodalmat, melyben a Lux Terkák és Ady Endrék prostitúciós világa uralkodik; azt a féktelenül tobzódó, izgalmakban utazó, aljas lebújstílust, amelyből a közerkölcstelenség a felsőbb és alsóbb körökben folytonosan táplálkozik.

Az erkölcstelenség apostolai.

S mily ügyes ez a sajtó az erkölcstelenség kultuszának terjesztésében! Mily üzleti élelmességgel számol az olvasóközönség erkölcsi gyengeségeivel, esetleg megromlott ízlésével. Figyeljük csak meg akár *Az Estet*, akár *A Napot*, akár a nagyobb lapokat: a világért nem mulasztanának el egyetlen napot, hogy egy-két „csemegével”, egy-két „pikáns” közleménnyel ne pályázzanak a legolcsóbb népszerűsésre, a közönség nemi ingereinek csiklandozására. Tudják jól, hogy igen sok ember éppen azért veszi meg ezeket a lapokat, mert általuk biztosan számíthat egy kis szexuális izgalomra.

S ezeket a kis piszkosságokat természetesen technikailag is oly ügyesen helyezik el a lapban, hogy átlag minden 3-ik oldalra okvetlenül jusson egy-egy, lehetőleg szembetűnő helyen. Ha a piszokba, a szenzációs szerelmi botránymesékbe egy-egy létező vagy nem létező katolikus papot bele tudnak keverni, természetesen annál jobb, annál pikánsabb és stílszerűbb. Igaz, hogy ez legtöbb esetben aljas rágalom, de hiszen mikor törődött sokat a zsidó sajtó az ilyen filigrán morálkérdésekkel?

A *Pesti Hirlap* fölfedezte, hogy a Szerkesztői üzenetek rovata is igen alkalmas lerakódóhelye az erkölcstelenségre oktató pikantériáknak s a valóságos lelkiismereti tanácsadó szerepében tetszelegve, Szerkesztői üzenetek alakjában csinál propagandát a legerkölcstlenebb szexuális pedagógiának. Annak, amely csak egyetlen elvet ismer: a magunk „kiélését”, a szenvedély fékezetlen kitomboltatását.

Ugyanezek a zsidó lapok sorba mind hozzák azokat a hirdetések, melyek az erkölcstelen nemi élet legdivatosabb védőeszközeit és óvszereit szemérmetlen hangossággal kínálják fel azoknak, akik maguk is a lapjuk erkölcsi nivójára süllyedtek s éppen ennek következtében nyilván nagy mértékben rászorulnak ezekre a csodadoktor-féle nemi-orvosokra, vagy az

„elgyengült férfierő” szérumjaira meg bizonyos keresztjeles „különlegességekre”. Micsoda fertőjébe az immoralitásnak világít bele a *Pesti Hírlap*, *Pesti Napló*, *Világ*, *Friss Ujság*, *A Nap* és hasonló lapok hirdetési rovata!

De mit törődik ilyesmivel ez a sajtó! Az erkölcs neki már csak arra jó, hogy gúnyolódjék rajta. Neki már csak egy dolog „erkölcstelen”: a katolicizmus. Egyébként minden erkölcsös. Minden immoralitást bátran s nyugodtan lehet üzni, hirdetni, kínálni.

A *Világ* például sóvár vágyakozással epedez a kor után, melyben majd a ruházkodás terén a „ruhátlanabb irányzatok” fognak uralkodni. S *Az Est* felpanaszolja a pesti hölgyeknek, hogy ruházkodásukban még mindig nem engednek eléggé tért az „idegen vágyódásoknak”.

A bűn protektorai.

Ugyanez *Az Est* védelmébe veszi a „szabadkai 21 szerelmes diákot”, akik szerinte csak megengedett dolgot cselekedtek, midőn „szent tizenhétévességük” hevében csapatostul jártak nyilvános házakba. Először megteszi a fiatal vétkeseket kongreganistáknak, mert, úgymond, „este, amikor véget ért az ifjúsági kongregáció ülése”, akkor lopóztak a szerelem bérházaiba; majd alább, nem törődve az ellentmondással, a „kongregációs” szellemet támadja, amiért az ifjú kéjencek „a bölcs tanügyi gondoskodás” részéről elvették haszontalanságuk jutalmát.

„Egészség, (?) orvosi szabályok, (?) a fiatal-ság érthető gerjedelme (?) mind mellékes, a fő, hogy a szent iskolai nevelés még szentebb öreg szabályai ne szenvedjenek csorbát. Ezek miatt a szabályok miatt kell most hét diáknak a bizonytalan jövő gondjaival foglalkozni.

A szabályok fenséges uralmát azonban a kongregációs iskolai hatóság sértetlenül megőrizte — a közoktatás és nevelés örök dicsőségére.”

Íme a zsidó *Az Est* szexuális erkölcspedagógiája!

A budapesti ifjú bűnözőket *A Nap* hasonlóképp vette pártfogásába. „Megértő szívek — mondja farizeusi szemforgatással — meg tudják bocsátani a fiatalságnak, hogy — fiatalok mertek lenni”. (Mintha bizony tisztességes, erényes fiatalság sohasem is létezett volna!) „Hiszen a fiatalság forró kitörései nem megbélyegezhetők (!) és társadalmi elfogultságoknak nem akarjuk odavetni prédául a tizenkét ifjú életét” (?). A „szerencsétlen, kedves fiúk” tehát kizárás és büntetés nélkül ölhessék továbbra is a bűn fertőjébe becsületüket, pénzüket, erkölcsüket és egészségüket. Sebaj, csak a zsidó bordélytulajdonosok kárt ne szenvedjenek s a zsidó leánykereskedők üzletét ne háborgassa senki!

Ugyancsak az említett *A Nap* nem éri be azzal, hogy hirhedt utcai hölgyek „intimitásairól” félhasáboakat közöl, de leközli arcképüket is: az éppen „munkája” közben meggyilkolt Klein Rózát a „munkája” közben használatos „öltözetben” mutatta be. Lehet-e ennél vakmerőbb pornográfiát csak képzelni is?

A *Pesti Hírlap* meg a *Pesti Napló* — nyilván célszerűségi okokból — jóval óvatosabbak, de csak külsőleg. Nem akarják olvasóik közül elveszteni azokat, akikben némileg még megmaradt az erkölcsi érzés. Pedig ez a bújosó, alattomos rendszer valójában még sokkal erkölcstelenebb, mint az utcai lapoknak, a *Friss Ujság*-nak vagy a *Népszavá*-nak póre trágárkodása. Mikor a *Pesti Napló* pl. a nők számára is ugyanazt az „arany szabadságot” sürgeti az erkölcsi téren, aminő a férfivilágot „illeti” s a háziasságban, erényben, tisztességben nevelt nőket „rabszolgáknak” nevezi, vagy midőn „előkelő” színésznők piszkos kéjkalandjait, avagy Budapest „éjjeli életét” ismerteti a szalónok majmolt hangján, akkor több mérget hint el talán, mint midőn az utcai lapok a kéjhölgyeket dicsőítik.

A *Pesti Hírlap* azonban e téren is a legszemforgatóbb. Ha kedvére akar disznóságokat írni, azt mondja, hogy X. Y. „naplója” vagy „cikke”, vagy „egy kül-

földi folyóirat" ezt meg ezt a — cédaságot közli. Szóval adja az erkölcsbírót, a cenzort, csak azért, hogy kéjes elmélyedéssel tárhassa szemérmes olvasói elé az erkölcsi kloakát. Ezért írt heteken át a „Villány kisasszony" meztelen táncáról; látszólag a kritikust játszva, iparkodott ennek a szemérmetlen nőnek nálunk is jó előre beharangozni s aztán közönséget teremteni. Hosszasan közli „a meztelen táncosnő ujságcikkét", melyet a „nagy berlini ujság", a zsidó „Berliner Tageblatt" „volt olyan túlzottan udvarias" leközölni; kéjelegve bölcsekedik arról, mint hull le az utolsó lepel a szemérmetlen hölgy „fáradt idomairól". Boldogan meséli el, hogy „a szép Villány kisasszony Éva anyánk kosztümjében, fügefalevél nélkül, táncolta az andalgót, kesergőt vagy mi az Emánuel, hogy ne mondjuk manót" — s azt hiszi, ezzel a buta szemtelenséggel eltereli az előbbeni szemérmetlenségről a figyelmet.

„Az igazat megvallva, nekünk (t. i. a *Pesti Hírlap*-nak) sem igen tetszik a ballerina-tánc, azonban mit lehessen tenni? Villány kisasszony szerint azt kell tenni, hogy le kell vetkőzni, az inget a fej fölött át kell emelni" stb. „Gombolni mindig jobboldalon tessenek, itt kezdjék, valamint érzéseit ne csak kézzel-lábbal, esetleg arcával, ú. n. fiziognómiájával fejezze ki az ember, hanem egész testével. Jól vigyázni (Villámlik kisasszony szavai) — egész lényünkkel, egész valónkkal kell kifejezni összes érzéseinket. Összes haj- és szőrszálainkat belevonni a táncba — ez a modern táncművészet" stb.

Lehet-e ennél szemtelenebb, utcaibb pornográfia? S lehet-e szemtelenebb képmutatás, mint amely e „szellemeskedéssel" akar — csak műbírálatot mondani e fenevad-morálhoz méltó produkcióról?

Ez azonban még távolról sem volt elég a *Pesti Hírlap* csőszjeinek. „Villány kisasszony produkciója" címen apróra — három hasábon át — leírja, mit lá-

tott Bécsben a meztelen táncosnőn. (Ezeket az ideggyilkoló leírásokat hány jól nevelt úrfiú és úrileány olvasta titkon kéjelegve?!). A hallatlan pizsokból olvasóinkra s önmagunkra való tekintettel még csak min-tát sem nyújtunk. Csupa gonosz kéjvágy, csupa bírál-gató, boncolgató, esztétizáló képmutatás. Még szép tőle, hogy egy helyen bevallja, hogy a produkción jelenlévők „*izgalmainak* csak igen kevesünk-nél lehe-tett tiszta(?), átszellemült (?), művészi (?) oka”. Hogy kiknek a kedvéért kellett — vagy volt szabad — a szemérmetlen teremtésnek ezeket a bestiális produk-ciókat végeznie, szerencsére szintén elárulja.

„Bécsi pénzmágnások, úgymond, egy Roth-schild-sarj, egy közismert és Pesten is „dolgozó” finánckapacitás, egy pesti hitelbankár, még egy pesti bankár, továbbá még egy; ah, hiszen a *mi Lipótvárosunk is teljes számmal képviselve van*. Milyen öröm dagasztja hazafias keblemet (!) ... Itt ül három magyar *delegátus* is.”

Tehát a Lipótváros! Onnan való a hazafias író is. Csak éppen erre voltunk kíváncsiak. Csak éppen ezt akartuk leszögezni. Nehogy még tagadásba vegye va-laki, hogy valóban a — *zsidó erkölcsstelenség és zsidó cinizmus az, mely a Pesti Hírlap és társainak e főrtelmeiben orgiáit üli*.

A fertő legmélyén.

Magától értetődő azonban, hogy a hittan helyett „laikus erkölcsant” sürgető szabadkőművesek lapja, a *Világ*, még ennél is jobban elemében érzi magát s Villány kisasszony kancáskodásában csoda, hogy az erkölcsi tisztulás eszményképét nem látja meg. Mint ahogy egy kiszáradt sertéjű kőbányai állatfalka meleg augusztusi délutánon nekiereszkedik a pocsolyának, kéjjel belehentereg a feketés-sárga iszap-locsolóba s kedvére túrja-falja a szennyet, a fertőt, a piszkot; sza-kasztott úgy kéjeleg a *Világ* is a hozzá méltó céda-

ságban s majd hogy összetett kézzel nem kéri az „Imá-dottat”, jöjjön mielőbb „leplezetlenül és ruhátlanul” — Budapestre is. Szász Zoltán (zsidó) a *Szemérem és meztelenség* címen esik neki az izgató, az élvezetes tárgy-nak s bebizonyítja a nyilván még nagyon is álszemér-mes . . . testvéreknek schwarz auf weiss, hogy a meztelenség ilyenén nyilvános árubabocsátása még éppen nem szemérmertelenség. Az argumentumai egy kicsit gyöngék, olyanok, mint mikor valaki ágyúgolyókkal „támogatja” a várfalakat, de hisz az mellékes is. A fő, hogy csak jöjjön a meztelen mielőbb hozzánk is. „Remélhetőleg nem túlságosan felöltözve”. Nem kell „gouvernante-szemekkel és gouvernante-felfogással nézni a világot”.

„A meztelenség s általában minden ruházko-dási reform, mely a test nemi jellegét többé vagy kevésbé kidomborítja, csak azzal a másodlagos, felszínes, gyökértelen szeméremmel áll harchban, mely *egyáltalában nem szent kincse az emberi-ségnek, hanem egyszerű konvenció*, amelynek lehet ugyan szerepe a magán- és köz-illetmiban, de *oly fontos javakkal szemben*, mint a művészeti szabadság (?), háttérbe kell szorulnia. Egy meztelen táncosnő produkciója . . . Tehát *szemérmert nem sért (!)*. Az ilyesmivel szemben csak az esztétikai föltételek jogosak: *legyen szép és táncoljon szépen az a nő, aki ilyen leplezetlenül lép elénk*. Ha ilyen művésznő (?) Villány Adorée kisasszony, akkor mi őt, ha nem is meztelen, de *mindenesetre tárt karokkal fogadjuk*.”

És milyen jó, hogy a magyar közönség van olyan szimpla és van olyan jellemtelen, hogy egy kis érzéki idegiger kedvéért beveszi ezt az aljasságot és ezt butaságot is. Csak rajta, fiúk, szabad a vásár: Magyarország a cinizmusban fetrengő és megtévesztéssel dolgozó zsidóság eldorádója! Oljünk ki az együgyű keresztény népből minden szemérmert és erkölcsérzetet!

Az apróhirdetések.

Folytassuk-e? Lássunk-e még több szennyet és rothadást? Mutassuk-e be a *Nyugat*, a *Tolnai Világlapja* s a többi „szépirodalmi” iparvállalatnak a pornográfiával folytonos határvillongásban élő üzelmait? Tárjuk-e fel a „magyar” állítólagos élclapok erkölcsi förtelmeit?

Avagy beszéljünk-e a napilapoknak örökösen csak egy témát: a házasságtörést és hűtlenséget romantizáló költeményeiről, regényei-, tárcái-, csevegései- és szerkesztői üzeneteiről?

Nem, legyen a szennyből elég ennyi. Most még csak egyet említsünk futólag: az *apróhirdetéseket*.

Magyarország becsületének van egy a bel- és külföld előtt szégyenletesen ismert szennyfoltja: a leánykereskedelem. Tízezrével viszik ki a magyar leányokat az öt világrész emberhúspiacára a legújabb divatú rabszolgavadászok, a nemzetközileg szervezett leánykereskedők (többnyire zsidók). Ez égbekiáltó vétek ellen a hatóságok részéről alig valami, a törvényhozás részéről körülbelül semmi sem történik. Mind összevéve egy szegény egyesületecske dolgozik a leánykereskedés némi korlátozásán. Elenyésző csekély eredménnyel. A leánykereskedés az egyesület dacára vígan „virágzik” tovább, sőt folytonosan fejlődik is: ma már külön ügynökei és külön műkifejezései vannak. Sőt vannak ügyesen felállított kelepcei és fogócsápjai is. Ezek között legelső helyen a mi hírlapjaink apróhirdetési rovata áll. Zsidólapjaink apróhirdetéseai a szerencsétlen áldozatok behálózásának főszközei s a szégyenletes leánykereskedelemnek legfőbb és legjelentősebb szervei. A *Pesti Hírlap*, a *Nap*, a *Friss Ujság* utolsó lapjain százával, ezrével teregetik ki a hálót a magyar leányok becsapásában évtizedek óta gyakorlott leányvadászok.

Kínálnak társalkodónői, szobaleányi, pénztárosnői, felírónői állást. Kínálnak „ismeretséget”, kellemes üdülést, barátságot, levelezést. Az „állás” akárhány-

szor nem is létezik, a szerelmes levelező pedig akár-hányszor egy teljességgel nem szerelmes, csak ügyesen spekuláló ügynök. Az eredmény pedig: számos magyar nő és leány léprevezetése, „biztos helyek”-re juttatása, regényes „szöktetéssel” vagy anélkül; export és rebach az ügynök részére, és mérhetetlen szégyen, gyász, bűn és bectelenség a szegény leánykák ezrei részére, nem is számítva a betegségek, a fertőzés, a korai halál, a megőrülés vagy sorvadásnak e téren gyakran fellépő eseteit.

A *Pesti Hirlap* s a többi lap nagyon jól tudja, mit tesz; tudja, hogy azokon a százezreken, melyeket az apróhirdetésekért évente bezsebel, számtalan magyar leány vére fertőzése, romlása, testi-lelki gyalázata tapad. Annyira tudja ezt, hogy nem is mulasztja el a közönség megnyugtatóására itt-ott ráförmedni a „gyalázatos” leánykereskedőkre. A hatásos invektívák után azonban főúzernek, főkufárnak, főhaszonélvezőnek továbbra is megmarad — ő maga. Ez az erkölcstelenség csimborasszója.

A levelezések.

Az erkölcsi süllyedésnek tudvalevőleg egyik legmélyebb stádiumát a szabad szerelem s a családi tűzhely megszenteltetésének képezi. Hogy ebbe a stádiumba máris szerencsésen elérkeztünk, mindenki jól tudja. S nyílt titok az is, hogy a főcsáp, mellyel ennek az immoralitásnak polipja áldozatait szedi, éppen az apróhirdetések levelezési rovata.

Ez elől a levelezés elől nem véd meg senkit sem a születése, sem a neveltetése. Egy finomlelkű nő, egy legfinomabb nevelésű leányka, egy magányos úrhölgy felszáll a villamosra, színházba megy, az utcán halad. Meglátja egy csél-csap sehonnai, talán valami többszörösen büntetett bonvivant s másnap az „előkelő” lapokban olvadozó hangon kéri a „fekete bársonyblúzos” vagy „piroskalapos” „bájos hölgyet”, adjon neki — a járdakoptatónak, aki ugyanezt a tört már tíz más leánynak kivetette — módot, alkalmat a „meg-

ismerkedésre". És hányszor sikerül a csúf játék! Hányszor találnak alkalmat a „megismerkedésre” is, meg még sok másra is! És hány százszor ismétlődik ez a szürke kis eset naponként! (Hiszen ha nem ismétlődnek s nem járna sikerrel ez az igazán utcai módja a leánymegejtésnek, nem virulna annyira ez a legolcsóbb hódító iparl)

De a közönség az ilyesmit nem szokta észrevenni. Boldogan fizeti tovább a sajtót, a — közvetítőt, hogy csak folytassa üzelveit tovább s hadd csináljon magának pénzt és üzletet a letaposott ártatlanság, a törbeejtett női erény s a szétdúlt családi boldogságok üszkös romhalmazán.

Nem veszi észre azt sem, hogy hiszen a Levelezési rovat szellemtelen és sokszor ízléstelen szerelmi ömlegéseit valószínűleg nem a megengedett, nem a tisztességes szerelem közlekedési eszközei s hogy tizenegy „levelezés” közül tíz esetben egy-egy férj vagy feleség megcsalása, egy-egy hűtlenség, egy-egy leány törbeejtése, egy-egy utcai szeretkezés egész förtelmessége rejlik.

Nem veszi észre, mennyi családi béke feldúlása, mennyi női erény hervadása, mennyi szerelmi dráma, mennyi férj-, gyermek- és öngyilkosság átka fűződik vajmi sok apró, igénytelen „levelezéshez” az apróhirdetések rovatában.

Pedig tudnia kellene, hogy nem lehet tisztességes ember, nem lehet családját szerető, hitvesét megbecsülő, gyermekeit gondosan őrző apa vagy anya, aki ilyen erkölcsromboló, közcsábításból és közkerítésből élő lapokat házába beereszt. Nem lehet abban becsületérzés, nem lehet lovagias önértet azon férfiúban, nem lehet gyöngéd, nőies finomság azon nőben, aki kezébe veszi, küszöbén beengedi, sőt saját asztalára, mi több, gyermekeinek kezébe juttatja azokat a lapokat, melyek a tisztességtelenségből épűgy üzletet csinálnak, mint az utcai nők a maguk mesterségéből s melyekből mint a nyitott kloakából a fertőző méreg, úgy ömlik szét a bűnnek halálthozó, go-

nosz lehellete. S nem becsüli az ilyen apa, az ilyen anya saját családi fészket többre a — nyilvános házaknál, ha saját családja ajtaját is megnyitja azon utcai kerítésnek, melyet ezek a lapok űznek. Az ilyen ember sohasem tudhatja, nem viszi-e ő maga a saját gyermekeinek erkölcsét piacra, ha csak egyszer is befogadja házába az apróhirdetések erköcstelenségét terjesztő lapokat.

Micsoda ideális magaslaton áll e szennyáradat fölött a mi szegényes, a mi vézna, de minden sorában tiszta és puritán katolikus sajtónk. Igaz, hogy nagy pénzekről esik ez ezen az áron, de nem törődik vele: megmarad a tisztaság és becsületesség tiszta légkörében és soha, de soha sem ragadtatja magát oda, hogy ilynemű kétes jellegű levelezéseket és szerelmi ajánlatokat közöljön! Persze, hogy ebben teljesen egyedül is marad!

Mit tegyünk?

Mindezek után önként feltolul a kérdés: hová fog vezetni mindez? Maradjon-e minden ennyiben? Tűrjük-e továbbra is némán és tehetetlenül, mint „söpör” el ez a zsidó sajtó mindent, ami ebben az országban keresztény kultúrát, hitet s erkölcsiséget jelent? Engedjük-e át ezt az országot véglegesen a lelkiismeretlen úzérhad prédájául?

Igazán nincs-e segítség? Igazán csupa vakság, csupa tehetetlenség, csupa érzéktelenség vagyunk? Igazán csupa gyáva bábból áll a magyar katolicizmus óriási tábora? Igazán nincs bennünk sem önérzet, sem magunkhoz való ész, sem önfenntartó ösztön, sem összetartás? Igazán az legyen-e a sorsunk, hogy halálra inzultáltassuk magunkat, miután hűséges rabszolgai érzülettel magunk fizettük meg inzultusainkat? Igazán nem tudnánk összefogni csak egyszer, — egyetlenegyszer —, hogy túlnyomó többségünk érvényesítésével a ghejtó falai közé szorítanók a kereszténységet káromló zsidó lapokat?

Hej, ha egyszer talpraállnánk! Ha egyesült erő-

vel állnók útját a zsidó sajtó garázdálkodásának! Ha bojkottot üzennék neki s megtorolnók ezerszeres mérenyletét a hit és erkölcs ellen! Ha nagy, országos, közös sajtóakciót indítanánk, egy újabb és *igazabb tulipánmozgalmat*, melynek célja volna: *a keresztény nép felszabadítása az immorális zsidó sajtó szellemi rabbéklyóiból!*

Hej, ha megtennők! Ha nekilendülnénk! Be megérezné azt ez a zsidó sajtó, mely most a mi vérünkön, a mi sorvadó testünkön oly vígan tenyészik! Hiszen nekünk — *a tizenkétmillió magyar katolikusnak* — *csak akarnunk kellene* s azt a párszáz lelkiismeretlen ujságíró be hamar megtaníthatnók tisztességgel. Mi tartjuk fönn őket; a mi pénzünkön, a mi előfizetéseinken híznak kövérré élősdilapjaik s a mi esztelenül szórt adópénzeink nélkül huszonnégy óra alatt megbuknának valamennyien. Becsukhatnák a boltot, elmehetnének megint — fütyülni vagy házalni, vagy egyéb nekik megfelelő foglalkozást űzni; de a katolicizmust vérig sértegető üzelveiktől végig elvásnék a foguk.

S miért ne tennők meg ezt? Olyan nehéz volna tán?

Íme, itt van az *akcióprogramm*.

Hajtsuk végre, kiki a maga körében s *a sajtókérdés meg van oldva*.

Haditervről van szó e programmban, komoly küzdelemről. Mert kesztyűs kézzel Augiász-istállót kisöpörni nem lehet. Nyájas mosolygással a vadul törető, véreskező ellenfélt nem lehet föltartóztatni. Statáriumban élünk, ostromállapotban: az ellenség utolsó védműveinket kikezdte már. Itt csak gyors és elszánt mozgósítás segít. Mindenkinek közreműködésére szükség van, mindenkinek áldozatot kell hoznia a nagy célért: csak úgy verhetjük vissza a sajtóharamiákat s védelmezhetjük meg népünk legfőbb kincseit: idealizmusát, keresztény hitét, erkölcsét és életerejét.

Azért hát rajta! Magyarország minden hú fia, min-

den önérzetes keresztény polgára álljon össze s tegyen szent esküt a következő pontokra:

Először is: Küldjünk vissza s küldessünk vissza ismerőseink által minden katolikusellenes lapot egy lakonikus levelezőlap kíséretében: „Miután önök valóságos érzületemet állandóan sértik, lapjukat ezennel visszaküldöm s reá többé nem reflektálok”. Majd néz a zsidó lap, ha egyszerre százával jönnek a lerendelések s a tiltakozó levelezőlapok!

Másodszor: Szóljunk föl mindenütt nyíltan és önérzetesen, ahol azt látjuk, hogy e sajtótermékeket jóhiszemű rövidlátásból megtűrik. Világosítsuk föl ismerőseinket. Magyarázzuk meg nekik, micsoda örület, micsoda szellemi öngyilkosság, micsoda hit- és egyházárulás az, ha valaki ellenfeleink hazug sajtóját támogatja s ezzel közvetve a magyar katolicizmus eltiprásában vesz részt.

Hadmadszor: Bárhol kínálnak is nekünk katolikusellenes lapot, pályaudvarokon, kávéházakban, az újságelárusítóknál stb., utasítsuk vissza önérzetes, fensőbbeséges haraggal. Tartsák meg a zsidók a maguk főztjét, olvassák a maguk lapjait; keresztény ember kezébe nem való a ghettó lapja; mi ne fertőzzük be vele kezünket s ne hajtsuk fejünket egy pillanatra se a zsidó sajtó-rabigába.

Negyedszer: Kávéházakban, tőzsdékben, vasúton, fodrásztermekben s mindenütt követeljük bátran és hangosan a katolikus sajtótermékeket. Ha erre egy zsidó vagy nem zsidó utcagyerek elfintorítja az orrát, ez az ő baja. Hadd egye a méreg, hogy egy fölvilágosodott emberrel több vetette el magától a zsidó sajtó kényszerzubbonyát: ne törődjünk vele. A zsidó jól tudja, hogy a katolicizmusnak egyetlen számbavehető védelmezője a katolikus sajtó s azért természetesen ki szeretné vigyorgni a világból azokat, akik a katolikus sajtót támogatják. Mutassuk meg, hogy ellenfeleink e cselvetése túlságosan gyermekes, sem hogy léprevezessen bennünket.

Ötödszor: Kaszinókban, olvasókörokbén, ismerős

családoknál stb. iparkodjunk *meghonosítani a katolikus sajtót* és száműzetni a katolikusellenest. Osztásuk el azon elfogultságszülte ellenvetéseket, melyekkel a zsidó sajtó jó eleve eltöltötte a katolikus olvasóközönséget a katolikus lapok ellen, nehogy a saját ügyét, a katolikus sajtót fölkarolja.

Hatodszor: Mondjuk ki a teljes, következetes bojkottot azon lapokra, melyek — mint föntebb láttuk — hitünknek és erkölcsünknek harcot üzentek. Tüntetőleg dobjuk vissza, ha felénk nyujtják; tépjük szét, ha házunkba hozzák. Ne vásároljunk olyan cégeknél, melyek ily lapokban hirdetnek; tekintsük műveletlen, félrevezetett vakoskodóknak vagy hűtlen renegátoknak azokat, akik e lapokat járatják és olvassák.

Hetedszer: Terjesszük a társadalom- és népfölvilágosító mozgalmat minél nagyobb arányokban. Adjuk át a jelen kötetet átolvasás után minél több ismerősünknek.

Nyolcadszor: Katolikus egyesületek, körök, népszövetségi szervezetek, olvasóklubok, hitközségek, plébániák stb. tartsanak minél sűrűbben fölvilágosító sajtógyűléseket, melyekre a Katolikus Sajtóegyesület is szívesen küld szónokot. E gyűlések alkalmával terjesszék lehető nagy számban a sajtóröpiratokat? Ugyanott a Sajtóegyesület Hölgybizottságának rendelőlapjait fölhasználva, gyűjtsenek azonnal minél több megrendelőt a katolikus lapokra.

Kilencedszer: Mindennemű, a sajtóra vonatkozó fölvilágosításért, mutatványszámokért, megrendelések és előfizetések közvetítéséért forduljunk bármikor ugyanazon Sajtó-hölgybizottság irodájához, mely bármely sajtóügyben készségesen áll a katolikus közönség rendelkezésére.

De ez még csak a kezdet legyen. Emellett *társadalmi és politikai akcióra van szükség.*

Követeljük a törvényhozástól a kereszténység és vallás ellen izgató sajtó alapos megrendszabályozását, a benne feltornyosuló erkölcsi szenny eltüntetését. Minden megengedett eszközzel küzdjünk a keresztény-

ség, a vallástisztelet s az Egyház alkotmányos védelméért a sajtóharamiak féktelenkedésével szemben s minthogy a zsidó sajtó örült izgatása, hazudozásai, rágalmai és vallásgúnyolása csak törvényeink hiányos volta s a megtorló igazságszolgáltatás tehetetlensége mellett vált lehetségessé, — a legritkább eset, hogy valakit sajtóvétségért, főleg vallás elleni izgatásért elítéljenek — követeljük bevált külföldi minták szerint az egészséges *sajtótörvény és szigorított sajtóbíráskodás* behozatalát. Ne legyen a szellemi orv gazdaság a zsidó sajtónak továbbra is *törvényileg védett privilégiuma*.

E célból *tartsunk továbbá népgyűléseket, írjunk fel* minél több testület nevében a törvényhatóságokhoz, a kormányhoz és az országház mindkét testületéhez. *Választáskor* pedig csak olyanra adjuk szavazatunkat, aki a sajtótörvény szorgalmazását komolyan programjába veszi. A sajtó e megfékezése és megtisztogatása nemcsak vallási és erkölcsi érdek, hanem legelső helyen *elemi kulturális és köztisztességi követelmény*.

Végül, mennél jobban támad ránk a katolikus-ellenes sajtó, *annál hívebben ragaszkodjunk* a mi szegény, szárnyát még csak most bontogató *katolikus sajtónkhoz*. A *mi* ügyünk *bajnoka*, a *mi* testvérünk, a *mi* egyetlen szövetségtársunk ő. Igaz, hogy még gyenge és szegényes, nem elég ügyes és kiforrott, nem elég modern és tartalmas, de ne feledjük, hogy ha gyenge és szegény, csakis a *mi hibánkból* lett azzá. Mi hagytuk őt gyöngülni, satnyulni; engedték elvértelenedni és míg ő nyomorgott, mi önző rövidlátásból egyre hordtuk a *neki járó*, az őt megillető tartásdíjakat az — ellenfélnek. Csakis a *mi bűnünk*, ha sajtónk még nem elég nagy, nem elég tekintélyes. Mert ez a katolikus sajtó minden erejével törekszik helytállni, fejlődni, megfelelni a korkövetelményeknek s megvédelmezni a különben pusztulásra szánt, enyészetre, gyalázatra, szolgálai halálra ítélt magyar kereszténységet. Csak egyre volna szüksége: *hogy ne hagyják cser-*

ben legalább azok, akikért küzd, akikért vérzik és izzad, akiket ereje szakadtáig védelmez. Hogy ismerjük fel benne az őszinte jóbarátot, a rokont, a testvért s fogadjuk gondjainkba az eddig elfelejtett, éhező, didergő gyermekeket. A mi gyermekünk az!

Ó, ha a katolikus sajtónak éhbéren is lelkesen dolgozó hitvallócsapata egyszer megérezné, hogy már most nem hanyagoljuk el igyekezeteiket, hogy érdeklődünk irántuk, hogy a sokmilliónyi katolikus tábor végre mégis megmozdul és a katolikus sajtó mellé áll! Ha mi, a *12 millió katolikus* egyszer összefognánk s valamennyien büszke önérzettel csakis katolikus lapjainkat kezdenők járatni s visszavetnők a többit! Micsoda hatalmas lendületet nyerne a katolikus sajtó, mint emelkednék az ország legelőkelőbb, legvirágzóbb, legszínvonalasabb sajtójával Micsoda imponáló hatalommá válhatnék s hogyan görnyedne előtte a porba a törpe keresztényellenes kisebbségnek ma még gőgösen büszkélkedő sajtója!

Hogyan ki lehetne akkor igazítani minden csorbáját, minden gyengeségét ennek a két lapnak s hogyan diktálhatnánk akkor mi keresztények és katolikusok máról-holnapra ebben a 95%-ában keresztény országban!

S micsoda kár, ha a mi 12 milliónyi katolikus táborunk ezt nem tudná megérteni! Micsoda szégyen, ha bennünk nem lehetne annyi önérzetet, annyi műveltséget s annyi éleslátást feltételezni, amennyi pedig biztosan megvolna a zsidókban, ha az ő ügyükről volna szó!

Bezzeg a zsidó nem járhatja a katolikus lapot s nem szégyenli a maga Egyenlőségét! A vasúton, a kávéházban, az utcasarkon bátran és büszkén követeli a maga nagy zsidó lapjait. A katolikus? Az meg csaknem bocsánatot kér, hogy létezik és hogy mielőbb meg is szűnjék mint katolikus létezni, siet a zsidó sajtó járma alá állni s mint valami jámbor kérődző, nap-nap után keserves önlegyűréssel rágja meg és nyeli le a zsidó sajtó nyújtotta maszlagot,

mely aztán ki is öli belőle az önérzetesség, életerő és ellenállóképesség utolsó csiráját!

Ellenségeink örült gyalázkodása, rágalmai, gúnyolódásai sohasem lehetnek oly fájdalmasak, de nem is árthatnak annyit, mint *saját hitsorsosainknak rövidlátó, korlátolt, a saját bajukat meg nem értő közönye, apátiája, tompa érzéketlensége*. A zsidó lapok nem ok nélkül gúnyolódnak e katolikus „tehetetlenség” és „élhetetlenség” fölött.

Nem is katolikus, nem keresztény, nem önérzetes jellem az, ki saját népe, saját hitsorsosai, saját Egyháza ügyét veszni engedi, sőt maga is elősegíti saját ügye pusztulását.

De nem, nem lesz ez így tovább. Eddig is szégyen volt, ha így volt; ezentúl meg legyen egyenesen *áruló* a neve annak, aki nem áll be a katolikus sajtó munkásai, pártolói, terjesztői közé.

Csak ennek a rövidlátó, tehetetlen bámészkodásnak legyen vége s akkor visszanyerhetjük még az elvesztett területeket, visszavívhatjuk a magyar kereszténység és katolicizmus becsületét és sajtónk segítségével megvehetjük az új, modern, haladó, kulturális, de *amellett tiszta, keresztény ideáljaihoz ragaszkodó, hitben, erkölcsben, életerőben gazdag, viruló, békés és boldog Magyarország alapjait!*

Munkára valamennyien! Hajtsuk végre bátran, kitartón és lelkesen a fenti pontokba foglalt programot. Agitáljunk, küzdjünk sajtónk mellett s bojkottáljuk ki a keresztény házakból a keresztényellenes sajtót.

Jelszavunk legyen: Katolikus ember kezébe csak katolikus lap való! Ki a zsidó sajtóval a keresztény családokból!

Nyílt levél a Pesti Hírlap-hoz és a Világ-hoz.

Pesti Hírlap 1911 december 9-i számának vezércikkében azt írja, hogy a felekezeti oktatás „a tudomány mai állása szerint nyilvánvaló hazugságokat önt a gyermekekbe”. A *Világ* folyó hó 10-iki (vasár-

napi) számában szintén vezércikkben dr. V. Zs. aláírással ezt írja:

Miért állítjuk, hogy vagy a felekezeti oktatásnak nincs jövője a nemzetben — vagy a nemzetnek nincs jövője a nemzetek között? Feleletünk — egyelőre dióhéjban — így szól:

Azért, mert a felekezeti oktatás a *tudomány és egyház szembekerülése folytán* ma már az egyöntetű népek haladását is késlelteti, de a széttagolt társadalmakra feltétlenül bontó hatású.

Részünkről erre figyelmeztetünk.

Mi megszoktuk, hogy a P. H.-ot épügy, mint a Világot oly lapoknak tekintsük, melyeket nem lehet komolyan venni. Tudjuk, hogy valahányszor világnézeti, pláne vallási vonatkozású kérdésről van szó, a Pesti Hírlap rejtettebben, a Világ bizonyos kéjelgő fanatizmussal, de mind a kettő kimondottan a pozitív vallásosság kiirtásán dolgozik, amióta a szabadkőművesség ismert fegyverei, a ferdítés és hazugság, az ujságfogyasztó közönség tömegeiben élesen ható fegyvereknek bizonyultak, napról-napra vakmerőbb ki-rohanásokra bátorodnak a pozitív keresztény világézet ellen.

Azt is tudjuk, hogy hírlapi vitákban nem az szokott nyerni, akinek igaza van, hanem aki hanggal és bombasztikával győzi s e pontban a kereszténygyűlölő P. H. és Világ határozottan felettük áll; nehogy azonban azt higgye akárki, hogy Magyarország csupa olyan analfabétából áll, aminőknek a P. H. és a V. szeretné látni a világot, ezennel felszólítjuk mindkét nevezett lapot, hogy próbálja meg egyszer nem frázissal és szóáradattal, hanem hideg, rideg adatokkal kimutatni, *mely ponton* kerül szembe az „egyház” nem a Haeckel-féle kliséhamisítók és egyetemi monistaklikkek teóriáival, hanem a *tudomány szilárd és biztos eredményeivel?* Melyik az a matematikai, geológiai, csillagászati, földrajzi, hőtani, fénytani, elektrofizikai vagy bármily tudományos *igazság*, amely a keresztény hit-

rendszer hittételeivel ellentmondásban áll? Melyik az „a tudomány mai állása szerint nyilvánvaló hazugság”, amit a keresztény, mondjuk így: a katolikus hitvallásos iskola önt a gyermekek lelkébe? Melyik? Mutassák ki a P. H. és V. tudósai tételben, képletben és számban: s ha ez nekik sikerül — sohasem fog sikerülni —, akkor mondják meg, miért voltak a modern természettudományok úttörői, az igazi lángelmék és igazi fölfedezők vallásos keresztények, hívő, imádkozó, egyházukat tisztelő, Krisztust Istenként imádó férfiak? Így pl. Leverrier, Kepler, Newton, Descartes, Grimaldi, Euler, Gauss, Boscovich, Pasteur, Ampère, Galvani, Volta, Ohm, Coulomb, Faraday, Biot, Joule, Röntgen, Becquerel, Liebig, Lavoisier, de Lapparent, Cauchy (a XIX. század „legnagyobb” matematikusa)? Vagy Hagen, Heis, William Herrschel, Ørsted Maxwell, lord Kelvin, Quatrefages, Quenstedt, Mödler, Secchi, Fizeau, Foucault, Fresnel, Fraunhofer, Ritter, Geoffroy de St.-Hilaire, Owen, Lamarck, Laënnec, Cuvier, Buckland, Fermat, Guldin, Gerdil — s annyi más? A kereszténység és a modern természettudomány képviselői. Miért voltak ezek éppoly vallásos, templomba járó keresztények, nagy részben gyónó-áldozó katolikusok, mint elsőrangú tudósok s miért nem akadályozta ezeket a szabad kutatásban a hitvallásos elv, de sőt még pozitív katolikus meggyőződésük sem?

Háromféle feleletet adhat a nevezett két lap:

a) *Agyonhallgathatja* kérdésünket s ez lesz a legkényelmesebb. „Mentiri audacter” — hazudni bátran s a bizonyítás elől sunyin eloldalogni, ez Voltaire-i elv, mely nélkül a „szabadgondolkodó” gondolkodásnélküliség 24 óra alatt megbuknék az egész vonalon.

b) Felelhetnek ismert *gúnyolódó* szöbombákat szóró, a bizonyítást előkelő *ügyvédi fogásokkal* pótló modorukban, agyoncsépett mesékkel és történelmi hazugságokkal, melyekkel annyi milliószor sikerült már a „művelt” közönség tudományos analfabétizmusában bízva baleket fogni és

c) felelhetnének *száraz tudományos adatokkal*: ka-

tolikus hittételek hivatalos szövegeinek idézésével (ott van valamennyi Denzinger Euchiridionjában), szembeállítva azokat a velük kontradiktórius ellenkezésben álló biztos tudományos tételekkel.

Az első felelet lesz a legkönnyebb, de leggyávább; a másik a leghatásosabb, de legperfidebb; a harmadik az egyedül helyénvaló, de egyben a leglehetetlenebb — nekik.

A „magyar” sajtó a kereszténység ellen.

Glosszák a karácsonyi számokhoz.

Előttem fekszenek a monstruózus karácsonyi ujság-számok ... Azaz csak négy darab karácsonyi ujság, de attól is tele van az íróasztalom s abba is belefárad a kezem, ha mind végiglapozom. Micsoda tülekedés az elsőségért, micsoda kéjes büszkeség abban a sablonos burkolatú szóban, hogy „mai számunk terjedelme 128, 148, 192, 288 oldal”!

És micsoda tartalom! Mennyi pepecselés sok szóval és kevés gondolattal! S mekkora megrohanása a vásárlóközönségnek a hirdetések, az eladnivalók egész özönével!

Engem azonban kevésbé érdekel mindez. Én még azok közé tartozom, akiknek lelke karácsony ünnepén karácsonyos gondolatokkal van tele s így nem tehetem, hogy a karácsonyi számokat a karácsonyi gondolatokkal össze ne hasonlítsam.

Persze, hogy furcsa eredménnyel jár az ilyen párhuzamvonás!

Annyit első pillanatra látok, hogy ezek a vaskos karácsonyi számok, ha akarják, ha nem, végeredményben mégis csak a mi isteni Kisdedünket, a mi karácsonyunk nagy gondolatát dicsőítik. A mi világnézetünk Alapítójának születése napján, hiába, mégis csak oly mélyen bele van már szöve minden civilizált ember köztudatába, hogy még azok sem tudnak kitérni büvös, parancsoló hatása elől, akik pedig az ő gondolatait, az ő intézményét, a keresztény életeszmet, de

még az ő igazi híveit is meg tudnák fojtani egy kanál vízben. Ugyanaz a *Világ*, mely őt a képmutató változékonyság frazeológiájával, hol „a nagy Názaretinek” nevezi, hol meg valóságos blaszfémiával az „emlősök és gerincesek zsidó osztályába” beletestesült „igazi Istennek” csúfolja, a Krisztus születése napján denikve mégis csak kénytelen „karácsonyfákról” írni, a „világ világosságáról” vezércikkezni s jónak látja 128 oldalon megjelenni; pedig be szeretné, ha karácsony helyett a jómkippurt vagy még előbb az első francia forradalmi guillotinok felállítása napját lehetne a világgal megünnepeltetni. Dehát süvithet a *Világ* átkot akár 128 oldalon át a Krisztus alapította Egyházra, gúnyolódhatnak a *Pesti Hirlap* 192 oldalon a kereszténység „észellenes” tanain, piszkolhatja a *Pesti Napló* 148 lapon a magyar katolicizmust; az az egy tény, hogy monstreszámokkal ülik meg a karácsony ünnepét, mégis csak győzelmet jelent nekünk: a Názaretinek győzelmét az ő ellenségei fölött.

Hogy az üzleti szempont itt a közvetlen szempont, semmit sem változtat a dolog lényegén.

Azonban nem okos dolog minden felhőnek csak a napos oldalát látni meg: a karácsonyi számok ünneplő terjedelmessége más oldalról tekintve mégis csak megdöbbentő jelenség. Megdöbbentő nem azért, mert hogy ily megvető, cinikus és vallást sértő módon le lehet ma gyalázni Magyarországon a kereszténységet, ahogy azt ezek a lapok éppen karácsonyi számaikban teszik, hanem megdöbbentő annak a megfontolása, hogy a magyar ujságfogyasztó közönség, mely 95 százalékban keresztény, ezt a kereszténygyűlölettől izzó, Krisztusmegvetéstől s egyházunk elleni áskálódástól valósággal tobzódó sajtót, mily háborítatlan kedélynyugalommal, mily magától értetődőnek vett tehetetlenséggel vágja zsebre és szorítja keblére. Ma már minden piszkot, káromlást, ocsmányságot le lehet írni (csak zsargonban írjuk), ma a keresztény társadalomnak a megtorlás minden félelme nélkül. A szemébe lehet vágni a legválogatottabb gettó-gúnyneveket, ma

a 12 millió magyar katolikust, mint valami hazátlan bitangot lehet kezelni Szent István országában. De mégsem ez fáj legjobban, hanem inkább az a hallatlan letargia, az a hiánya bennünk az önérzetnek, mely ennyi meggyaláztatást gyáván s tehetetlenül néz; az a hihetetlen hiánya a műveltségnek és gondolkodási képességnek, mely a saját kárát és gyaláztatát sem ismeri, végső megháborodásában talán még megtisztetésnek nézi.

Mutassunk-e be egy-két példát? Kezdjük a négy közül a legszelidebbel, az *Az Ujság*-gal. Elég az első oldalát végigolvasni. Egy közepesen ügyes verselő szögezi le itt a *Koboz krónikájában* kissé korai felfedezést, hogy amióta a „sok tudásmécs” kigyulladt, a karácsony hite is „regévé”, „álommá” törpült. Aki hisz, boldog, hogy „hittel csalódik: képzelt világot tud valónak”, mert „a hit, az álom győz a halálon! Ez a karácsony bűvös regéje”.

Mit várhatunk akkor a *Világ*-tól, ha az *Az Ujság* is így bánik el a keresztény gondolattal? A *Világ* szerint (1911. karácsonyi szám 112. oldal) „a vallás — a bilincsbe vert gondolat”, nem csoda akkor, ha a legmagasztosabb vallási ideál legelsősorban képezi gúnnyolódása tárgyát. „Szavahihető emberek szerint, úgymond karácsonyi száma első oldalán, ma *roppant* nagy keresztényünnep van”, — szavahihető emberek szerint, mert mi, a 95%, olyan elenyésző törpe hányad vagyunk ebben a hazában, hogy csak igen szavahihető emberek besúgásaitól lehet a mi hitéletünkről a nagy világnak információt szereznie.

De hogy azt ne hidd, szíves olvasó, hogy csak a keresztgyalázásból élő Világ rohan neki a kereszténységnek szent karácsony ünnepén, elédbbe tárom a P. H. gyalázkodásait is. Ezt a lapot „hithű katolikusok” is pártolják, épp a jelen, karácsonyi száma két ismert nevű „katolikus író” cikkét hozza. „Úgy írjunk, hogy a balek katolikusok ne vegyék észre, hogy zsidó lap vagyunk” — állítólag ez a P. H. szerkesztői elve. De azért, ha némileg leplezve is, minden keresztény esz-

mét gúny tárgyává kell tenni. A kereszténység egyik alaptanát: az eredendő bűn eszméjét ez a lap így nevezi: az „eredet bűne” s a megváltás fenséges tanát a legnagyobb kedélynyugalommal egy oldalon elintézi.

Alább meg ámulatba ejtő tájékozatlansággal szembeállítja a reneszánszt a kereszténységgel, mely neki „egészen más világ, más karakterrel, más felfogással, más közszellemmel: a középkor világa! Amely eltért a természettől és a természetes-től (?) . . . nem az őserőt, a természetes igazságot kereste, hanem a természetfölötti, az emberentúlit, ha az mindjárt csenevész is . . .” Micsoda hallatlan tudományos monstrum: a katolikus reneszánszt (Michelangelót, Rafaelt, Dantét, Copernicust — a papot —, Columbust maga a P. H. kultúrapostola említi) szembeállítani a középkor világának „csenevész” katolicizmusával. Hát nem a katolikus kultúra műve és kifolyása volt-e egész mivoltában a csak később degenerált reneszánsz? De hát bízni lehet abban, hogy nem mindenki tanult történelmet. Mi is lenne szegény Pesti Hírlapból, ha „művelt” olvasóinak táborában minden elemi történeti kátéból megtanulhatott? Ha csak a kereszténység ellen megy, minek akkor még tudományos igazsággal is bíbelődni!

Nem ismerem megrázóbb tragikai motívumot annál, amelyet Vörösmarty halhatatlan „Marót bán”-ja állít elénk. A „Marót bán” az irodalomtörténet szerint nem elsőrangú tragédia. Legyen úgy: de a tragikuma mindenesetre a lehető legmegrendítőbb. Két testvér, aki lángolón szereti egymást — ismeretlenül; szüntelen egymást keresik s midőn a sors összehozza őket, nem ismerik fel egymást s menthetetlenül tönkreteszik egymás boldogságát. Ellenségnek nézik egymást . . .

Ez a tragikus szembekerülése a két testvérnek jut eszembe mindannyiszor, valahányszor a magyar katolikus társadalom mélységes meghasonlását látom; valahányszor észreveszem, hogy farkasszemet nézünk, mert ellenfeleinknek sikerült elhitetni velünk, hogy

nem testvérek, hanem ellenségek vagyunk. Önmagunk tépjük szét magunkat s minden bajért nem a harmadikat, nem a konkolyhintőt, hanem egymást okoljuk, egymásra haragszunk meg s bosszúból egymást hagyjuk cserben, mikor pedig igazán közös érdekeinkről van szó. Csupa széthúzás vagyunk; s ami a legszomorúbb, nap-nap után tünedezik annak még csak a reménye is, hogy megértjük egymást. Mi is majd csak akkor vesszük észre, hogy egymásban a testvért árultuk el, mint Marót és Bod, mikor már nem lesz kibontakozás.

E gondolatokon mereng el a lelkem, midőn még egyszer kezembe veszem a „magyar” sajtó karácsonyi számait s olvasva bennük azt a hallatlan katolikusgyalázást, melyet még néhány évvel ezelőtt nem mertünk volna lehetségesnek tartani, elgondolom, hogy hiszen ezek a lapok nem írhatnának így, ha a katolikus olvasóközönség e lapokat előfizetéseivel nem támogatná s részben legalább hallgatagon nem azonosítaná magát e törekvéseivel. S hol ott az észretérés reménye, ahol a janicsárrá nevelt magyar fiú maga tör legfanatikusabb elkeseredéssel saját szülői és testvérei ellen?...

Mert nem az az elenyésző öt százalék nemkeresztény ócsárolja itt a kereszténységet, nem az a harminc egynéhány százalék nem-katolikus kisebbség vágja szemünkbe a sajtó révén a szemenszedett gyalázásokat? Ezek katolikusgyalázó és kereszténygyűlölő lapok, élükön a P. H.-pal, és P. N.-val, ebben a túlnyomóan katolikus és kilencvenöt százalékaiban keresztény országban mint legelterjedtebb, mint „vezető” napilapok szerepelhetnek. Mérhetetlenül intoleráns támadásaikra sehonnan, semerről sem jön erélyes tiltakozás s e tény egymagában is igazolja, hogy a baj mélyebben mibennünk fekszik. A keresztényellenes sajtó eredményes munkát végzett. Nem lázított hiába. Ma már annyira narkotizálta és hipnotizálta az ország sok milliónyi katolikus táborát, hogy senki sem háborodik föl e gyalázkodásokon, sőt úgy látszik, ma már éppen

a katolikus kedvéért kénytelen a zsidó sajtó gyalázni a magyar katolikusokat.

Minden hosszas bizonygatás helyett engedje meg a szíves olvasó, hogy csak a P. H. és P. N. karácsonyi számaiból egy-két helyet idézzek. Ha ez idézetekkel szemben nem ad nekem igazat, nem vitázom:

„A karácsonyi motívum az irodalomban” címen a *Pesti Hirlap* egy látszólag igen ártatlan cikket közöl. Egyszerre a következő mondaton akad meg a szemem, melyet a P. H. minden emóció nélkül, így a magától értetődés hangján közöl: X. Y. Rómába kerül, Krisztust keresve s itt „megismeri a római Szent-Péter templomot. De a katolikus egyház *érzékmegvesztegető, észbódító istentisztelete* rá, a puritánul érzőre *visszataszítólag* hat.” Utóbb mégis betér egy pusztai kápolnába és meghallgatja a prédikációt. S mi a tanulság, melyhez végre eljut? Az, hogy „jobb az *iszapos vízből* meríteni, mint szomjan elveszni”.

A mi istentiszteletünk tehát a *Pesti Hirlap* szerint „észbódító” és „érzékmegvesztegető”, mely „visszataszítólag hat a puritánul érzőre”; a mi hitéletünk „iszapos víz”, melyből csak vak kényszerűségből érdemes meríteni. Hol írnak így másvallásúakról katolikus lapok? Micsoda pipogya helóta-csapat lehet az a 62% katolikus ebben az országban, hogy vele szemben annyi courtoisiera sem köteles senki, mint akármilyen kis zugegyesülettel szemben?

A magyar sajtó és a magyar kultúra.

Azt hiszem, hogy aki előadásom címét elolvasta, az tudja, érzi, hogy ez a két fogalom, a sajtó és a kultúra, szorosan összefügg egymással. Összetartozik, vagy legalább össze kellene tartoznia, mert a sajtónak óriási, hatalmas kultúrfeladatai vannak, nagy kultúrfeladatai vannak különösen ma, amikor a sajtó a maga mindentudásával, mindenhová beférkőzésével olyan nagyhatalom, amelyet nem első, nem hetedik, hanem egyetlen nagyhatalomnak lehet és kell nevez-

nünk. És hatalmas feladatainak végzésében annál nagyobb felelősség terheli, mennél nagyobb az olvasási vágy.

Ma pedig mindenki olvas, kenyerünk a sajtó, reggel nem ízlik a kávé, ha nincs fűszerezve az ujság legújabb híreivel. A nyáron láttam egyszer, hogy kint a pusztán, szakadó esőben, rongyos esernyő alá bújva egy kanászfíú olvasta — Az Estet. Mindenki olvas. Alig jelenik meg az ujság, máris millió és millió ember bámészkodik a fekete betűkre, — dühbe gurul, amikor az ujság dühbe gurul, lelkesedik, amikor az ujság lelkesedik, szidja azt, akit az ujság szid és szabadon vezetteti magát az ujságíróval, aki talán még — érettségit sem tett.

Kultúrfeladatok végzésére csak az való, akinek megvan a megfelelő kulturális képessége, intelligenciája.

Az állam nem engedi tanítani a tanítót, ha nem teszi le a megfelelő vizsgát. A sajtóban mindenki taníthat, vezethet, a sajtót mindenki tetszése szerint irányíthatja, akár van rá képessége, akár nincs.

A sajtónak feladata, hogy a kultúrát, a közművelődést terjessze, hogy a tudomány által megállapított igazságokat, de az igazságokat aprópénzre váltsa, terjessze a kultúremberhez méltó gondolkodást, érzést, a vallást, erkölcsöt, a hazafiságot, a tudományt. Hatalmas, gyönyörű, harmonikus, igazi kultúréletnek vesse meg az alapjait.

De ezeket az ideális feladatokat ideális törekvés nélkül nem lehet megvalósítani! — Ha nem kulturális célt, hanem üzletet szolgál, akkor fegyvert kell ellene fogni. És a keresztényellenes sajtó túlnyomó része nem más, mint egyszerűen *üzletsajtó*.

Egyik ember gyártja a cipőt, a másik a kalapot és a sajtó gyártja a közvéleményt — megrendelés szerint. Így pedig a mai sajtónak nagy része kevés közzel bír a kultúrához, legfeljebb csak destruktív irányban.

Csak egy pár gyakorlati példát hozok fel. Mindenki ismeri az osztrák *Neue Freie Presse*-t, vagy leg-

alább hallott róla. Ennek a szerkesztője mondotta egy alkalommal, hogy a címnek meg kell maradnia, a tartalom: amit fizetnek. Előbb az volt az elv: Mindent közlünk, amiért megfizetnek, — ma pedig más ez: csak azt közöljük, amiért megfizetnek.

Hogy pedig ezt a példát a magyar sajtó, vagy inkább a magyarul (sőt inkább zsargonban) író sajtó mennyire követi, arra csak egy-két példát hozok fel.

Mindenki hallotta már azt a frázist, azt a kitalált, hazug mesét, hogy a tudomány és a vallás ellentétben állanak egymással. A szabadkőműves *Világ*-ban írta dr. Várady Zsigmond (gondolom, már jól ismerik), hogy „az egyház és tudomány szembekerült”. „A vallás, írja másutt a Világ, csak ott juthat szóhoz, ahol a tudomány már tehetetlen.” Megszoktuk már azt a hazugságot, amelyet lépten-nyomon hangoztatnak ők, a „mi tudósok”, de jegyezzük meg, hogy az igazi, komoly tudósok nem így gondolkoznak, az igazi úttörők (persze nem a kitörők és betörők) hívő keresztények voltak. A sajtó volt az, amely bevitte a köztudatba ezt a légből kapott állítást. Ez a sajtó hivatkozik tudósokra, de csak — ú. n. tudósokra, kliséhamisító Haeckelre, akit komoly német tudósok, mint Paulsen, a német nép szégyenének tartanak.

A francia *Cauchy*, a XIX. század legnagyobb matematikusa, mikor megkérdezték tőle, hogy összeférhetőnek tartja-e a vallást a tudománnyal, azt felelte: „Igenis, keresztény vagyok, hiszek Istenben, hiszem Krisztus istenségét, amint hitte valamennyi század nagy matematikusa, fizikusa, csillagásza, természet-tudósa.”

És ma már az olyan Európát rengető híres lapok mint „*Petrozsény és Vidéke*” nagyhangon azt írja, csak a tudatlanok hisznek, mert hogy ma már a gondolat keletkezését, fejlődését vegyi laboratóriumban lehet látni, megfigyelni. Ma, a XX. században ilyen sületlenségeket le lehet nyomtatni, el lehet terjeszteni, be lehet adni a közönségnek a kultúra nevében!

Nem régen a *Világ* egy száma véletlenül került a

kezembe, mert nem tartva a műveltségemmel meg-
egyeztethetőnek, hogy rendszeresen olvassam. Egy
cikk volt benne „az élet problémájáról”. Azt írja, hogy
a modern természettudomány megfejtette az élet pro-
blémáját. Van ugyan még némi hézagosság annál a
pontnál, ahol a szervetlenből szerves élő lény lesz, de
azért a Teremtő nélküli élet kérdése meg van fejtve,
be van bizonyítva. Hát ez éppen olyan, mintha én azt
mondanám, hogy kitaláltam a perpetuum mobilét, csak
még — nem mozog, vagy hogy tudok aranyat
csinálni, csak nem tudom, hogyan kell.

Azután nézzük a modern szentírás-kritikát. A pro-
testáns racionalisták fővezére: *Harnack* azt mondja,
hogy tudományos igazságnak kell elfogadnunk, hogy
az evangéliumok az apostolok idejéből származnak.
Így beszél a tudomány. És a sajtó? Nálunk nem egy-
szer olvasom, hogy az evangéliumokat „néhány” szá-
zaddal Krisztus után gyártotta néhány „szédelő”.

Nem közveszélyes-e a kultúrának ez a nyílt szé-
delgése a tudományos problémák terén?

És még egy példa. A világtörténelem a legfonto-
sabb világtörténeti eseményként a kereszténységet
mutatja be. A legfőbb kultúrtörténeti tényező mindig
az Egyház volt. Az, amely a kultúrát megteremtette, a
népeket civilizálta, a földet feltörte, a közoktatásügyet,
a népiskolát, középiskolát, egyetemet megalkotta,
amelynek közvetve vagy közvetlenül mindazt köszön-
jük, ami a kultúránkban nagy, nemes és értékes.

És a modern sajtó említi-e valaha ezeket? Említi-e
a pápák horribilis áldozatait, a szerzetesek, papság,
főpapság műveit a tudomány, művészet, karitasz és
szociális kultúra terén?

Nem, mindezt nem említi. Viszont ezerféleképpen
ismétli, amit a Pesti Hírlap írt: „Nálunk a pápának
sohasem volt valami nagy tekintélye. Jóraivaló magyar
ember mindig bizalmatlanul tekintett Róma felé, ahon-
nan jót ez az ország sohasem várt és kapott . . Mária
országának sorsa sohasem érdekelte a Szentatyát.”

A Pesti Hírlap bízik abban, hogy a nemzet nem

ismeri saját történetét. Nem ismeri Hunyadi János köszönő leveleit a pápához, melyekben hálálkodik a pápai segítségért, mert különben az ország elveszne. Éppen dr. Karácsonyi János fejtette ki egyik művében, hogy a pápák mindig és mindenkor segítségére voltak hazánknak. A protestáns *Thaly Kálmán* pedig minden római útjában meglátogatta XI. Ince sírját, akinek szerinte Magyarország fennmaradását köszönheti.

Vallásgyalázás a sajtóban.

Fontos kultúrfeladata a sajtónak, hogy táplálja a tiszta érzelmeket, a vallást. Minden idők nagy gondozója megegyezett abban, hogy az emberi kultúra legfőbb tényezője: a vallás. Az ember közeledése a végtelen tökéletességű Lényhez, a nagyság, szépség, igazság, jóság ősforrásához, az ideálok ideáljához. És miként teljesíti a sajtó ezt a kötelességét? Ott olvassa az egyik magyar lapban, hogy „a vallás béklyóiba vert gondolat”, „a valláserkölc minden botrány, a kereszténység a legbolondabb vallás”. Egy a patológikus öröngés végső hagymázában tobzódó lapocsksa, melyet Fényes Samu szerkeszt, egyenesen azt írja, hogy az „egyházat igazán tüzzel-vassal ki kellene írtani a föld színéről”.

Egy vívmánya a kultúrának, hogy egymás vallását tiszteletben tartsuk. A sajtó maga követeli ezt a tiszteletben tartást, a hitetlenség vallása számára. A pozitív keresztény vallás, a katolicizmus azonban ki van véve a tisztelet szabálya alól. Ó igen, ők tiszteletben tartják a kat. vallást, csak a kinövéseket nyesegetik róla. Mik ezek a kinövések? Mindenekelőtt a papság intézménye, a klerikalizmus, a hierarchia, meg a szerzetesség. Meg persze a papi nőtlenség, a gyónás, a mise és a többi „észbódító istentisztelet”. Kinövés a házasság szentségi jellege, a keresztény szekszuális erkölcstörvény és természetesen az egyházi vagyon, meg aztán a keresztény temetkezés, mely a túlvilági hit gondolatát ápolja, a Mária-kongregációk, a böjt . .

Mi marad még ezek után a katolicizmusból, ami nem kinövés?

Utoljára pedig egyenesen kimondják, hogy Magyarország a katolicizmusra „szüksége nincs!” Értsük meg jól.

Arra a katolicizmusra, mely ezt az országot civilizálta, naggyá, európaivá, széppé tette, mely megvédte török, tatár és belső árulók ellen, amely 64 százalékát teszi az országnak, egy idevetődött zsidó fiú, egy az ország lakosságának alig 5 százalékát képező nem keresztény felekezet rikkancsa azt meri mondani, hogy a katolicizmusra Magyarországnak „szüksége nincs”. Szóról-szóra így hozta ezt a passzust a Pesti Hírlap (1911 nov. 17): „A felekezeti, katolikus gimnáziumokat másnak, mint felekezeti törtetésnek, még csak nem is nevezhetjük. Ha pedig már most ilyen erőre kaphat kat. körében a felekezeties törekvés, ez oly veszedelmes, mely nemcsak a kat. autonómia megvalósítását fenyegeti, (?) hanem súlyosan fenyegeti magát a katolicizmust is. Mert Magyarországnak nincs szüksége olyan intézményre, de még olyan vallásra sem, mely az erőket szétforgácsolja.” Tehát azon a hazug örvön, hogy a katolicizmus az erőket szétforgácsolja, a katolicizmust innen ki kell bojkottálni.

Ez a kultúra?

Mondják meg, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, kultúra ez még? Ez a mások vallásos érzelmének a kirohogése összeférhető-e a kultúrával? Goethe, aki nem volt valami vallásos ember, azt mondta egyszer, hogy bármennyire emelkedjék is a tudomány és kultúra, azt a kultúrát sohasem fogja túlszárnyalni, mely az evangéliumokból ragyog felénk. Chamberlain, igen modern író, azt hangoztatja, hogy a kultúránknak még sokat kell emelkednie és finomulnia, hogy a keresztény kultúra nevére méltó legyen.

S amikor Macaulay angol történetíró azt mondja, hogy „az emberi kultúra ellen követ el merényletet, aki a kereszténységet leszólja”, akkor a modern sajtó-

nak felfogása: a kereszténység irgalmatlan lecsepülése, minden hithű keresztény elsöprése a közélet teréről. A tények szomorú, de megdönthetetlen logikája oda-kényszerít minden komoly gondolkozót, hogy aláírja a súlyos, de igaz vádat, hogy a *modern, magyar sajtó legnagyobb része egyszerű orgazdaság, merénylet a kultúra ellen*. Emeljünk ki még néhány passzust a Pesti Napló merényletéből, amellyel a múlt évi kat. nagygyűlést figurázza ki. Tudjuk, ott voltak a születési és szellemi arisztokrácia legkiválóbb alakjai, az Apponyiak, Hunyadiak, Zichyek, Batthyányiak, Károlyiak, a nép- és középosztály képviselőivel együtt. És ezt a társaságot elnevezi deliriumos tömegnek, közön-séges utcai nőtényhez meri hasonlítani!

Erkölc és sajtó.

És még ezer és ezer példát tudnék felhozni. Pedig még nem beszéltünk a sajtó merényletéről a *közerkölcs* ellen. Fő erkölcsi maximája ennek a sajtónak, hogy az erkölcstelenség kitűnő üzlet. Mivé is lenne az a sajtó, ha egy hétig erkölcsös is lenne és nem szolgáltatná azokat az ingyenc falatokat, melyekkel a közön-ség nemi ingereinek csiklandozására spekulál? Legelterjedtebb napilapjaink egy része egyenesen szekszualizmusból él, az apróhirdetésekből a legaljasabb leánykereskedést folytatják.

Nem folytatom tovább, de rá kellett mutatnom ennek a sajtónak az erkölcstelenségére, amelyet tisztességes család nem fogadhat be az asztalára.

Annak a sajtónak a programja világos. Lesöpörni mindenkit, aki katolikus, a közélet teréről. El kell kobozni az egyházi vagyont, saját maguk számára beseperni, minket pedig, a többséget kiseperni. Mindezt a kultúra szent nevében.

De nemcsak a fővárosi, a vidéki sajtó is nagyrészt ugyanazt a képet mutatja. Nem kell messzire menni példáért. Itt van a *Nagyvárad*i Napló legújabb száma. Nézzük az apróhirdetéseket. Csak egyet a sok közül:

MELYIK úriember volna hajlandó egy bájos kis asszonykát sürgősen 50 koronával kisegíteni, melyért megfelelő hálat nyilvánítanék. Leveleket kérem a kiadóba küldeni és a lapban jelezni „Édes esték” jelígre. 996

Vagy egy másik ujságot vegyünk elő: a *Nagyváradoi*. A levelezési rovatban olvasom:

KÉT szépnek mondott mulatni vágyó barna úrileány két feltétlen úriember diszkrét barátságára vágyik, akikkel az estéket kellemesen eltölthetnék. Leveleket e lapban jelezve a főpostára „Phidiás” jelígre kérünk.

Nevetnek rajta úgy-e M. t. Hölgyeim és Uraim, Pedig sírni is lehetne. Az ujságaik, amelyeket minden nap olvasnak, a gyermekek, a fiatal lányok kezébe kerülnek, nyíltan hirdeti a korrupciót, az immorali-tást, a kerítést, a leánykereskedést.

Hogy ez így van, ez a kultúrának örök szégyene, de háromszoros szégyenünk az nekünk, akik ezt a sajtót olvassuk, megfizetjük. Szégyen a gyalázatot elviselni, de még nagyobb szégyen ezt meg is fizetni. Szégyen befogadni azt a sajtót, amelynek célja kipusztítani a vallást, az erkölcsöt, tönkretenni az energiákat, hogy majd az erkölcsileg és fizikailag tönkrement, degenerált kereszténység romjain felépüljön az új Magyarország. Hogy Franciaország arra a szomorú sorsra jutott, hogy diadalt aratott a keresztény vallás és keresztény erkölcs ellensége, ezt egyedül a sajtónak köszönheti.

Ha a magyar kereszténység most sem tud talpraállani, ha még mindig fizeti a filléreket, amelyekkel az ő sírját akarják megásni, akkor megérett a pusztulásra.

De hála Istennek, mintha megfújták volna már a riadót. A keresztény magyarság kezd talpraállani. A hatalmas ellenséges sajtóval szemben ott áll már a keresztény, a tisztességes, a becsületes, a jó sajtó.

Dávid mutatkozik már Góliát ellen, akiről a Szentírás azt írja, hogy reggel-este gyalázkodott. Ma is gyalázkodik ez a Góliát, reggel a reggeli, este az esti lapokban. Napról-napra izmosodik a mi sajtónk: ne hizlaljuk hát a tisztességtelen sajtót, hanem söpörjük ki a házunkból. Tegyük erőssé, hatalmassá a mi tisztességes, keresztény sajtónkat.

Cselekedjünk már egyszer! A tapsokból nem tud megélni a katolikus sajtó. Első kötelességünk, hogy fizessünk elő a katolikus ujságokra, elsősorban természetesen a helyi lapunkra. Ezelőtt az volt talán a kifogás, hogy a mi sajtónk gyenge, színtelen, nem elégti ki az igényeket. Ma már nem így van. Ma már vidéken is igen izléses külsejű, élénk, modern és minden tekintetben nívós katolikus ujságok vannak.

Dobjuk ki tehát az áruló, korrupt, tisztességtelen sajtót és hozzuk be helyébe a katolikus sajtót. A helyi katolikus szervezetnek, ennek a hatalmas, élő, energikus szervezetnek, amely a kat. akciókból oly buzgón veszi ki részét, nem válnék díszére, ha nem tudnák elterjeszteni saját lapjukat. Mily szép eredménye volna ennek a gyönyörű ünnepnek, ha máról holnapra a megrendelők, az előfizetők száma megduplázódnék.

Ne rontsák el azoknak a kedves, buzgólkodó lányoknak, a „sajtóörangyalok”-nak a kedvét, hallgassák meg a kérelmüket, hisz nekik is a legnagyobb örömük ma, ha minél több előfizetőt szerezhetnek.

Meg kell semmisíteni az Önök pénzéből élő valás és erkölcshellenes, kultúraellenes tisztességtelen sajtót és helyette tegyék nagygyá, izmossá a keresztény tisztességes sajtót. Ezzel a tetteikkel mutassák meg, hogy Önök tenniképes, önérzetes, művelt, modern magyar katolikusok!

Vallásgúnyolás a „magyar” sajtóban.

A magyar sajtó annyira szelidül, hogy az idén még karácsony ünnepét sem használta fel a keresztény kegyelet megrugdosására, úgy mint tavaly. A *Pesti*

Hírlap pl. beérte azzal, hogy karácsony előnapján közölt egy kis pornografiát: valakinek az orosz ballet főpróbáján tett egészen laszciv megfigyeléseit; a *Pesti Napló* néhány izléstelen női akt reprodukciójával kedkeskedett a tavalyi tájékoztató gyűlölködés helyén. Hogy a *Világ* gúnyoros hangú „karácsonyi prédikációt” közöl a „nagyon szelíd szemű, fehérbőrű, vörösszakállú zsidó fiatalemberről”, aki „meg akarta váltani a világot és ezért istennel tartott rokonságot”, ez igazán még a legkevesebb, amit a karácsony gondolatának profanizálására szabadkőműves program szerint tenni lehet s az ember valósággal megnyugszik a nagy változáson, hogy a tavaly ilyenkor elhangzott Krisztus-gúnyolások helyén ma már a gyárutcai világossággyárosoknak is csak az fáj, hogy ezt a Jézust, „a bölcsét, a gondolkodót, a tökélyre igyekvőt”, némelyek „az ő nevében s önző célokért maguknak foglalják le.”

Még talán legkevesebbé szépen a különben vigyázatosabb *Az Újság* viselkedett, amidőn karácsonyi melléklete elején egy nagyon hosszú s nagyon tartalmatlan verasetben figurázta ki az „Ürlistent”, aki elúnja magát a sok divatját-múltta mennybeli szentnek társaságában s lekivánczik multani, szórakozni Debrecenbe, a civilek közé. A vallási kegyeletet sértő e gúnyolódás annál triviálisabban hat, mennél kevesebb szellemmel és élc-cel van megírva. *Magyarország s Budapesti Hírlap* vastag karácsonyi számait — egynémely szépséghibától eltekintve — époly megnyugvással lapozhattuk végig, mint akár a kimondottan katolikus lapokat. Azt a trágár handabandázást tehát, mely a tavalyi karácsony monstre-számait jellemezte, mégsem veszi be már a publikum. Sőt! Az állapotok ma már annyira javultak, hogy csak a Krisztus „lefoglalása” ellen tiltakoznak bizonyos irányok. Nos, hisz akkor közel lehet már a béke, mert ezen a ponton szívesen megalkuszunk. Mi, a „lefoglalók”, nem akarjuk Krisztust bárki számára lefoglalni.

Mi ellenkezőleg azt akarjuk, hogy legyen Krisztus *mindenkié*, az egész világé. De hozzátegyük, hogy az

egész Krisztus, minden tanával és minden intézményével egyetemben. Nemcsak a „nagyon szelíd szemű”, hanem a farizeusokkal szembeszálló Krisztus; nemcsak a „rendháborító”, ahogy ellenségei nevezték, hanem az is, aki Egyházat alapított egy élő kőszálra s azzal marad mindennap a világ végeztéig. Dehogy akarjuk mi ezt a Krisztust, a történelmi Krisztust, kevesek számára lefoglalni!

A sajtó szelídülése.

Azok közé az újdonságok közé tartozik ez, amelyeken voltaképpen barátnak és ellenségnek egyformán volna oka megnyugvást érezni. Még csak egy esztendeje valaki vallási szempontból átböngészte a karácsonyi lapszámokat s azokban oly fokú és oly kiterjedésű brutalizmust talált azon eszmékkel szemben, amelyeket durva kézzel érinteni a barbárság netovábbja, hogy minden érzékű embernek meg kellett ezen az egyértelmű vallásgúnyoláson borzadnia. Ritkán találni együtt annyi türelmetlenséget, annyi elfogultságot és gyűlöletet, mint amennyit ezek a lapok — a magyar olvasóközönség legelterjedtebb lapjai — olvasóiknak karácsonyi ajándék gyanánt egyszerre feltálaltak.

A jobbérzésű közönség azonban ezúttal nem maradt meg a gemütlícher Michel szerepében, akinek a széles földön mindent be lehet adni, csak nyomtatva legyen s az erélyes tiltakozásoknak meglett az az eredményük, hogy a sajtó kénytelen volt belátni, mennyire elszámította magát. A fentemlített böngésző áttanulmányozta a húsvéti számokat is és alig hitt szemeinek: annyira európaiasabb hangon siklottak át ugyanezek a lapok a hiába, ilyenkor egészen el nem kerülhető vallási momentumokon. Az a kéjgörcsökben rángatózó már csak néhány fanyar és ízetlen grimasse-ban emlékeztetett a karácsonyi orgiákra. S azóta is amint folyt a tiltakozás a publikum komoly fele részéről, úgy haladt tovább a szelídülés és civilizáció folyamata a publikum hangulata iránt vizsla-ép szaglőérzéssel bíró

sajtó részén. Csak így tovább, mélyen tisztelt s ezúttal igazán nagyérdemű publikum!

Ha a közönség ily mértékben neveli meg továbbra is a maga sajtóját, talán még oda is eljutunk, hogy a napisajtó, ha politikai szenvedélyektől nem is lesz ment soha, legalább a legszentebb és legemberibb téren: a vallás és az erkölcsi kultúra terén egyszer még egészen tisztességes lesz. Hogy azonban ma ettől még mily messze állunk, mutatja — hogy mást ne említsünk — az apróhirdetések levelező rovata, amelynek a legtöbb magyar napilapban bátran ezt a címet lehetne adni: Nyílt tér a néprontás, a kerítő ipar és a leánykereskedés számára.

Sajtóerkölcs és sajtótudatlanság.

Készakarva-e, vagy csak fatális véletlenből, de rendszeren együtt járnak. A mi zszurnalisztáink egy részénél nemcsak az erkölcsi érzék fogyatékos, hanem a tanultság is. Ez a régi igazság pattant ki újból a gráci szikratávíró-állomás zszurnalisztikai meghurcoltatása alkalmából.

A mi kis természettudományos világnézetű írógárdánkról t. i. megint kisült, hogy a természettudományok alfabétája őelőtte hétpecsétetes könyv. Ami végtére érthető is, hiszen a publicisztasághoz nem föltétlenül szükséges, hogy valaki érett legyen, sőt talán valamely középiskola által is annak nyilváníttassék. Folyt a „kis piszkos” pennákból a ténta és sercegett a toll és recsegett a rotációs és omlottak a példányok és néma hiszékenységgel olvasta a publikum, hogy a gráci jezsuiták templomtornyán a „rendőrség” „titkos” Marconi-állomást fedezett fel, melynek segítségével az ármányos papok a délvidéki helyőrséggel s összes rendházaikkal összeköttetésben álltak, mígnem a környékbeli állomások észrevették, hogy közléseik „megcsonkítva és megmásítva” érkeznek rendeltetési helyükre... így jöttek rá az újabb barátcsínyre stb.

„Ma megint leleplezték a jezsuitákat... Meg lehet

pillantani annak a titkát, miként van, hogy a jezsuiták ereje dacol mindennel, amit ellenök szegeznek... Titkok ellesése, táviratok *megcsonkítása* és miegyéb, amiért a hadügyminisztérium kinyomoztatta és leszerelteti a gráci állomást, elég sikeresen versenyez az elfalazott kolostori búvóhelyek és titkos folyosók érdekességével... A cél érdekében az eszközökkel szemben való teljes elfogulatlanság... " Így ír az egyik fajmagyar orgánus a bécsi főkolompos *Neue Freie Presse* után.

„Cél szentesíti Marconit, mondják a rosszhiszeműek — így szellemeskedik a zsidó *Hét* tovább —, de mi tudjuk, hogy ez túlzás. Egyszerűen csak arról van szó, hogy a huszadik század egy vívmánya nem állotta ki a szenttéavatás tűzpróbáját." A tűzpróba, melyet sem a *Hét*, sem a többi antikeresztény lapocská meg nem állt, abban rejlik, hogy amit a gráci szikratávíróról írtak, a szikratávírás elemi elemeiben való teljes járatlanságukat dokumentálta. A szikratávíró hullámai tudvalevőleg (dehogy tudvalevőleg!) gömb-szerűen, *minden* irányban terjednek s azért ha közben egy-egy állomás felfogja is a jelzéseket, a táviratok „megcsonkítása” és „megmásítása” természettani lehetetlenség.

Mi nem bánjuk, ha a közismerten igazságérzeti paralízisben szenvedő sajtó elhallgatja a rektifikációt, melyet ez esetben maga a katonai érdekltség adott le a *Militärische Rundschau*-ban; nem bánjuk, ha elhallgatja, hogy *Camelli* páter, az ismert szakember, épp azért kísérletezett a gráci egyetem tudtával s vele karöltve a radioaktivitás terén, hogy önálló felfedezéseivel a közös hadseregre nézve elkerülhetővé tegye a rémdrága szikraállomás-felszereléseknek Poroszországból való beszerzését. De annak meg egyenesen örülünk, hogy sajtó öfölsége a jezsuiták leleplezése közben oly fényesen leleplezte ismét a saját botrányos természettani járatlanságát.

Vagy talán nem is járatlanság volt ez? Talán tudatos számítás azzal a körülménnyel, hogy a publikum

maga sem tudja, hogy a Marconi-hullámok minden irányban terjednek? s hogy nincs az a tudatlanság, erkölcstelenség és rágalom, mely a t. sajtó kegyelméből a Marconi-hullámok módjára szintén minden irányban el ne terjedhetne?

A passziójáték — izgatás.

Mostantól fogva tehát már ezt sem szabad. „A passziójáték nem túlságosan egészséges a nép számára — írja Szabolcsi Miksa „felekezeti hetilapja” —, mert biztos, hogy a felekezeti békességet nemcsak elősegíteni nem fogja, hanem igen alkalmas arra, hogy a legnagyobb mértékben megrontsa. A Fehér Színháznak erre a felére nincs szükségünk.” „A legnagyobb mértékben” pedig azzal rontja meg a felekezeti békét Krisztus kinszenvedésének drámai előadása (amit különben Feld Zsigmond is megpróbált, de az unsere Leute játéka ellen nem volt kifogása a jó lapnak), hogy a jó nézők közt esetleg akad egy remetei sváb, aki majd valószínűleg a falujabeli Spiccer Izsó nevű kocsmároszt nézi Krisztus fölfeszítőjének, „elgondolván, hogy ha alkalma lesz rá, majd megfizet ő e zsidónak mindazért, amit Krisztus ellen elkövetett.”

Megható ez a messzire tekintő és a távol lehetőségeket is bölcsen kombinációba vonó aggodalmaskodás a felekezeti békesség és Spiccer Izsó megvédésében. Mi ugyan azt hisszük, hogy a dicső Szabolcsi lapja önmagához sokkal közelebb, sokkal komolyabb tárgyakat is találhat, ha aggódni akar a felekezeti békességért. Egy „zsidó felekezeti lap”, mely háromszor annyit ír le Csernoch Jánosról, mint a budapesti főrabbról és ötször annyit a katolikusokról, mint a saját hitsorsosairól és pedig állandóan a *staccato furioso* hangnemben, biztonnal élclapnak nézi önmagát, ha mégis a felekezeti békesség fennmaradásáért aggódik.

Ám legyen neki az ő kedvtelése szerint; minekünk csakugyan végtelenül mindegy, hogy az Egyenlőség,

meg a Pesti Futár, meg a többiek élclapnak indultak-e, vagy akárminek.

De a mi saját közönségünk, a jól nevelt s épp ezért túlhiszékeny keresztény publikum okulásául fel kellett említenünk ezt a bájos epizódot. Hogy hát minekünk már Krisztus Urunk kínszenvedésének drámai bemutatása is tilos mert ők odatúl, az alig letelepedettek, a nagylelkűen befogadottak, abban sérelmet látnak.

Le tehát az utak mellől a feszületekkel is! El az iskolák, a templomok, a kultúrépítmények csúcsáról a keresztekkel! Tiltsátok meg a gyermekeiteknek, hogy a Hiszekegy-et imádkozzák, mert abban is benne van, hogy „megfeszítették, meghala és eltemették.” Még valami remetei sváb gyerek azt találja hinni, hogy a Spiccer Izsó zsidó kocsmáros fia feszítette keresztre az Üdvözítőt! És ez nagyobb baj lesz, mint amekkora jó az a kultúra, mely a kereszt, a Megfeszített lábánál csörgedezett elő.

Jobb tanulságot ki sem eszelhetnénk azon félénkekre számára a mi jólnevelt táborunkban, akik azt hiszik, hogy ezt a rémítgetést az ellentáborból csakugyan pusztán a felekezeti béke érdeke diktálja. Vagy akik azt gondolják, hogy ennek a keresztény kultúrát viszszaeszesztető akciónak előbb lesz vége, mint amíg a keresztnek nyoma és emléke is elvész a lelkekben . . .

De jobb ébresztőt sem eszelhetnének ki azok számára, akik keresztüllátnak a szitán s akik az antikrisztianus izgatás vakmerőségén okulva belátják, hogy itt a szépszavas lavírozás nem segít. Hogy a képmutatóknak megvetés s az izgatóknak — zabola való, de semmiesetre sem komolyanvétel és meghunyászkodó meglapulás. Hogy azoknak semmiféle dédelgetés nem dukál, akik a befogadottak jogaival kultúremberek módjára élni nem tudnak. Ha csak azt nem akarjuk megérni, hogy csakugyan megforduljon s más nácián valósuljon meg az a mondás, melyet a szegény tótoknak oly alaptalanul kötöttek a nyakába, hogy „Fogadd be őt, kiver a házadból!”

Spanyol ujság a törvényszék előtt.

A spanyol közvéleményt ritkán foglalkoztatta oly élénken a sajtókérdés, mint a legfőbb spanyol ítélőszék egyik legújabb döntésével kapcsolatban, mely a madridi *Liberal* című lapot s vele együtt a spanyol Ujságírók Egyesületét, melynek az tulajdona, rágalmazás címén 150.000 pezeta büntetésre ítélte. A csodálkozás azért volt óriási, mert első eset, hogy egy magát mindenhatónak érző ujságírói egyesület, mely eddig törvényhozást és törvénylátást, kormányt és közvéleményt tirannizált, ily érezhető megaláztatásban részesült. A jobbérzésűek körében azonban általános meglepődéssel találkozott a sajtó csálhatatlanságáról és büntethetetlenségéről szóló legendák megtépeése s annak a ténynek újabb bebizonyosodása, hogy a modern sajtó bizonyos iránya alacsony pénz- és nyereségvágyból állandóan a tömeg szenvedélyeinek hízeleg s eközben nem kíméli sem a családi szentélyt, sem a női, sem a papi becsületet.

Az eset röviden a következő: Az egyik legbrutálisabb antiklerikális lap, az *Espana Nueva*, 1910 szeptemberében a murcia-vidéki Totama városkából tudósítást közölt, mely teljesen légből kapott botránymesébe iparkodott keverni egy ottani nagytekintélyű szerzetest és egy közismert család vallásos leányát.

Erre a *Liberal*, mely, mint az *Espana Nueva*, szintén köztársaságpárti s következésképp mániásan antiklerikális lap, sietett az esetet távirat alakjában, megbotrányoztató cím alatt közölni. Utólagos helyreigazításokat természetesen egyik lap sem közölt. Ha csak papról lett volna szó, a dolog valószínűleg ennyiben marad, de szerencsére ezúttal a leány atyja a fentnevezett összeg erejéig rágalmazás és kártérítés címén pört indított a *Liberal* ellen. 1911 augusztus 23-án a madridi törvényszék elítélte a *Liberal*-t, de fellementette az Ujságírók Egyesületét, amire mindkét fél fellebbezett. A fellebbviteli bíróság helybenhagyta az ítéletet a *Liberal*-al szemben, de az elmarasztalást

részben az egyesületre is kiterjesztette. A legfelső bíróság, mely elé az ügy végül is került, megerősítette a másodfokú bíróság ítéletét. Az ismert államférfiú, Senor Lacierva maga képviselte a vádat s az eredmény, bár anyagilag nem ejtett túlnagy sebet a dúsgazdag egyesületen, erkölcsileg azonban mégis halálosan megsebezte azt, midőn a divatos csekély szabadságvesztéseknél sokkal súlyosabb büntetésben részesítette a rágalmozó nagyvállalatot. A radikális sajtó természetesen határtalan dühvel tobzódott az ítélet ellen s heteken át alig írt egyebet, minthogy már most megszűnt a sajtószabadság, Spanyolországban ezentúl nem lehet ujságot írni stb.

Kíváncsinos volna, ha hazai sajtónknak az a bizonyos része is, melynek elve a *nulla dies sine linea*: egyetlen számot sem adni ki igaz vagy koholt papi botránymesék nélkül — szintén szíveskednék mindannyiszor megnevezni az illető nőszemély vagy család nevét, amelynek szentélyébe a szentély erkölcsé állítólag belegázolt. Akkor hihetőleg az apák is megmozdulnának és akkor nemcsak az utcai demokrácia lapjaira, hanem bizonyos „előkelő” organumokra is valószínűleg rájárna a tömeges rágalmozási perek rúdja.

A katolicizmus — demagógia.

Akik nagy politikai harcok idején is szét tudják választani a személyt a politikustól, azok, mégha kárhoztatják is annak politikáját, akitől a címben reprodukált egyenlet származik, egyénileg sok rokonszenves vonást láttak meg rajta. Annál fájdalmasabban esett nekik is a csalódás az *Az Ujság* famózus február 9-iki vezércikke óta. Nem mint ujságot közöljük, hisz a napisajtó az esetet letárgyalta már, hanem mint sokáig hasznavehető dokumentumot szögezzük le a szavakat, melyekben gróf *Tisza István*, különben talán sok nemes vonás egyesítője, *tanuságát adta annak a mélységes elfogultságnak, mellyel bizonyos emberek mindazzal szemben viselletnek, aki és ami katolikus.*

Nehéz volna megmondani, a vallási türelem vagy a tények ismerete hiányzik-e nagyobb mértékben ott, ahol ilyeneket írnak (aláhúzás tőlünk):

„Egyetemes jellemvonása az általános szavazatjognak mindenütt, hogy megfosztja az érvényesüléstől a nemzeti társadalom *műveltebb* rétegeinek *magasabb látkörű, tisztultabb* politikai irányzatait s ezek rovására túlsúlyra segíti a legkülönbözőbb előítéletekre és népszenvédelvényekre támaszkodó *demagógiát*. A *klerikalizmus* és a *szociáldemokrácia* az a két tábor, amely mind nagyobb és nagyobb tért foglal el ez államokban s amelyek mellett legfeljebb a kispolgárság szenvedélyeinek hizelgő ultraradikális polgári pártok tudnak még némi tért megtartani.”

„Az *igazi szabadságszerető, magasabb kultúrát jelentő, liberális irány* feltartóztathatatlanul halad a megsemmisülés felé.”

„Ezt látjuk Franciaországban, azzal a különbséggel, hogy ott 40 évi vallásellenes radikális pártkormány és elnyomás, párosulva a közhatósági közegeknek rendszeresen üzőtt választási visszaéléseivel, lassacskán leszorította a klerikálisokat is...”

„Mindössze 8⁰/₀-ra, a kamara összes tagjainak ¹/₁₂-ére rúg a szabadelvű francia *intelligencia nemes hagyományait és tisztultabb törekvéseit* képviselő progresszista republikánusok száma.”

„Belgiumban már a *klerikalizmus* áll szemben a szociáldemokráciával, ahol is a beadott szavazatok *több mint fele* (51²⁰/₀) a *klerikálisokra és keresztényszociálistákra*, közel ¹/₄-e (22⁷⁰/₀), a szociáldemokratákra esett, úgyhogy az ott fennálló plurális szavazat dacára mindössze ¹/₄ rész maradt a nagyszámú *felvilágosodott belga intelligencia* részére.”

„Ezt látjuk a német birodalom *katolikus* részében is. Bajorországban az összes szavazatok 39⁰/₀-a *klerikális*, 27⁰/₀-a szociáldemokrata jelöltre esett; a Rhein-provinzban a *klerikálisok* a szavazatok 50, a szociáldemokraták azok 25⁰/₀-át nyerték el, úgyhogy a két árnyalat együtt Bajorországban az összes szavazatok

$\frac{2}{3}$ -át, a Rheinprovinzban azok $\frac{3}{4}$ részét hódította meg s dacára annak, hogy a német birodalom lakosságának mintegy $\frac{2}{3}$ -a nem katolikus, az egész német birodalom választási statisztikája is *megdöbbentő* eredményeket mutat fel."

„Nincs nemzet az egész világon, amelynek kevésbbé kellene a demokrácia veszélyeitől tartania. Rendszerető, az államhoz ragaszkodó, kevésbbé lobbánékony faj; szellemi és erkölcsi erőben gazdag, valóban szabadelvű és mérsékelt, felfogásban egységes nagyszámú intelligenciával dicsekedhetik."

„Ez az intelligencia diadalmasan vette fel a harcot az általános szavazatjog behozatalának első időszakában..."

„1874-től kezdve azonban feltartóztatlan a hanyatlás..."

„Az így támadt űrt a *reakcionárius* és *szociáldemokrata szélsőségek* foglalják el. *Katolikus vidékeken a klerikális centrum* hódít tért, mert az utolsó választásban szenvedett vereség dacára is 63 helyett 90 képviselővel szerepel... Úgyhogy a klerikálisok és jobboldali demagóg pártok *együttes ereje* 63-ról 111-re emelkedik... (Az összes) *szélső irányzatok* képviselőinek összes száma 221, a képviselőház 55%-a, s éppen ennyire rúg a jelöltjeikre adott szavazatok számaránya is. Abszolút többséget képeznek tehát az összes többi pártokkal szemben..."

„Ime, ezt a *romboló munkát* végezte az általános szavazatjog még a német birodalomban is. De mi ez az Ausztriában végzett *pusztításhoz* képest?"

„A vagyonban, kultúrában, vezetőinek politikai súlyában és iskolázottságában *annyira kimagasló liberális* németiség mintegy 20 éven át irányította Ausztria közéletét s... mint Ausztria *legerősebb* politikai irányzata s az osztrák közélet *legmegbízhatóbb támasza* vezérszerepet játszott az osztrák parlamentben."

„Mindez az általános szavazatjog behozatalával megváltozott. Ma a 223 német képviselőnek $\frac{1}{3}$ -a *klerikális*, majdnem $\frac{1}{3}$ -a *nacionalista* és radikális túlzó,

közel $\frac{1}{3}$ -a szociáldemokrata, úgyhogy a *német intelligenciát képviselő liberális irányzatokra* a német képviselőknek csak 19%-a, az egész képviselőháznak pedig $\frac{1}{12}$ -ed része esik!

„Ugyanilyen *rombolást* okoz az általános szavazatjog a cseheknél, majdnem ilyen a lengyeleknél is.”

„Miben foglalhatjuk tehát össze az általános szavazatjog hatását Ausztriában?”

„*Teljes megsemmisülése a felvilágosult intelligencia politikai súlyának, diadalmas tértoglalása a klerikalizmusnak, a szociáldemokráciának, az agrárius demagógiának . . .*”

„S amint hogy nem is lehet másként, karöltve jár mindez a képviselők *színvonalának, egyéni súlyának* súlyedésével is. Így van ez mindenütt a világon. Amerikából, Franciaországból, mindenünnen felhangzik a panasz, hogy kiszorulnak a parlamentből a *nemzetet valóban vezetni és kormányozni képes legértékesebb elemek . . .*”

„Hát igazán csak ez hiányzik még ennek a szerencsétlen nemzetnek sorsából, hogy martalékul dobjuk a *szociáldemokrata, ultraradikális, klerikális és nemzetiségi izgatásnak*, hogy kicsavarjuk a gyeplőt a *magyar intelligencia* kezéből s *avatatlanoknak* adjuk azt?”

A „demagógia” lapjai erős tiltakozással fogadták és kommentálták a vezércikket. Mi természetesen annyira nem tartunk velük, hogy a cikk alapgondolatát — a demagóg elemeknek kormányképtelenségét — aláírni is készek vagyunk, készen is voltunk mindig. Ami azonban nem annyira fájdalmas, mint inkább megdöbbenő az ügyben s a sokat emlegetett protestáns „türelemben” való hitünket képes nagyon, de nagyon megingatni: az a gróf Tisza István idézett meztelenségében reánk meredő s minden eddig megálmódottat messze túlhaladó *intoleráns elfogultság a katolicizmussal szemben*.

Ma, amikor a katolicizmuson kívül egyetlen frakció, egyetlen irányzat sem veszi fel a komoly és követ-

kezetes harcot a destruktív, népet öld radikalizmus százféle válfaja ellen; ma, amikor a demokrácia és a nacionalizmus maga is úgyszólván csak a nemzetfenn-tartó katolicizmusban látja legintranzigensebb ellen-ségét: ma egy kalap alá venni a klerikalizmusnak gú-nyolt katolicizmust a „szocialista, ultraradikális, nem-zetiségi izgatással” és szembehelyezni vele az „intelli-genciát”, „művelt elemeknek” megtett, „magasabb látkörű”, „tisztultabb”, „igazi szabadságszerető”, „ma-gasabb kultúrát jelentő”, „megbízhatóbb” — libera-lizmust: ez vagy tudatlanság s ezzel nem óhajtjuk megvádolni Tisza Istvánt, vagy a gyűlölködő leszólá-sig fokozódott felekezeti elfogultság.

Gróf Tisza István ne tudná azt, hogy az a német Centrum, melyet ő a Népszavával közösen használt előkelő modorban „klerikalizmusnak” kegyeskedik nevezni, a hatalmas német intelligencia legértékesebb s felekezetiileg is legtürelmesebb elemeit egyesíti? Ne tudná, hogy Belgiumot az a színintelligens katolikus párt tette meg a világnak egyik első, Angliától is irí-gyelt ipari s kereskedelmi nagyhatalmává, mely a kormányképtelen liberalizmus garázdálkodása után is meg tudta menteni a szabadságszerető piciny orszá-got? Ne tudná, hogy az osztrák keresztény-szocializ-mus bizonyult százszor oly „magasabb látkörű”, „ma-gasabb kultúrát jelentő” és „megbízható” iránynak, mint az a vizenyős, elvtelenségből és frazeológiából élősködő „szabadelvű párt”, mely épp azért került le Európászerte mindenütt az uralomról, mert sehol be nem vált és főleg épp azért, mert sehol a nemzetbom-lasztó szocialista izgatásoknak eredményesen útjába állni nem tudott? Ne tudná azt, hogy midőn a vörös destrukcióval azt a „klerikalizmust” helyezi egy vo-nalba, melyet Németországban centrumnak, Belgium-ban katolikus pártnak, Ausztriában keresztény-szoci-alizmusnak neveznek, hogy akkor magát a katoliciz-must sérti meg a legdurvább módon, megtévén azt a „hanyatlás”, a „rombolás”, a „pusztulás” és „sülye-dés” principiumának?

Nem vitatkozunk, nehogy úgy lássék, mintha Tisza kedvéért a hitújítás korának vitatereire lépni hajlandók volnánk. De a fent idézett kiszólásokat fel kellett jegyeznünk. Hogy majd ha rákerül a sor, nyugodtan bebizonyíthassuk saját szavaikból, hogy kik azok, akik minálunk a gyűlölködő, rövidlátó, felekezetieskedő demagógiát képviselik.

„A vallás csődje.”

Így nevezte el magát egy legújabb agitációs ponyvamunka, melyet dehogyan vettünk volna észre, ha szerzője be nem küldi szerkesztőségünkbe, amaz, úgy látszik, teljesen jóhiszemű kérelemmel, hogy fölötte „netaláni kritikát” gyakoroljunk. Netalánit? Ne tegyük? Talán tegyük!

Egy szóval is megmondhatjuk róla a véleményünket. Ez a munka a bosszú munkája. Az irodalmi bosszúé. Ezt a zsánert az azóta nagyranőtt harcos szabadgondolat honosította meg nálunk s kapva kapott rajta számos neológ organum. A dolog lényege az, hogy akit valami nagyon bosszant, az öntse ki rajta a haragját azáltal, hogy nagy merészen azért is az ellenkezőjét mondja el róla, mint amit tud. Úgysem hiszi el neki senki, de legalább meglesz az a kéjes érzete, hogy bosszút állt a szerencsétlenen. Hogy is mert neki útjában állni! Hogy merte bebizonyítani az igazát!

Ez az új irodalmi műfaj tobzódik pl. bizonyos felekezeti és útrendészeti lapokban, melyek bizonyos időközökben azáltal könnyítenek akút szívdobogásukon (invidia vulgaris), hogy pl. a kereszténységet megteszik a civilizáció ellenségének. Krisztusra rámondják, hogy forradalmár volt és nem hirdetett tanokat. A pápa sohasem támogatta Magyarországot. A katolikus vagyon állami vagyon. A tiszta élet lehetetlen. Az apák részegeskedő ingyenélők. A szerzetesség nem volt az európai kultúra megalapozója. A szabadkőművesség nem titkos társulat, de a Mária-kongregáció az. Prohászka püspök konferenciái nem érnek semmit, mert

előadásai közben megtölti a templomot az igazhitű keresztény emberszag. 1848-ban a zsidók voltak a leglelkesebb honvédek. A természettudomány bebizonyította, hogy Isten nincs. A legnagyobb tudósok nem voltak hívő kresztények. Hit és tudomány ellenkeznek. A vallásnak nincsenek bizonyítékai. A teológia nem tudomány. Az inkvizíció egyházi intézmény volt s az orleáns-i szűznek gyermekei voltak s a mai sajtó tisztességes és a legtöbb leánykereskedő a Szent Ferenc harmadrendjéből kerül ki.

A gyűlölet nagy lelki hatalom s ezer ember akad, aki örömmel olvassa azt is, amit nem hisz, csak azért, mert szeretné, ha hihetné. S mert rotyog a szíve a kárörvendéstől, ha arra gondol, hogy no, ha ezt a papirost meglátja egy klerikális, hogyan fogja enni a méreg szegényt...

Ette a méreg a fenti ponyvatermék megmázolóját is, amikor arról értesült, hogy Brunetière, a megtért nagy akadémikus, a „tudomány csődjéről” beszélt... Hadd egye hát viszont a vallás híveit a méreg (majd megmutatja ő nekik!), ha majd ezt a címet olvassák: „A vallás csődje.” Sokszáz példányban nyomtatva s elárasztva vele az úgysem túlságosan keresztény hajlamú könyvkereskedések auzlágjait.

Hány klerikális fog elmenni a könyvesbolt előtt s mindegyiket külön-külön megüti a guta a gondolatra: „Ilyet kinyomtatni s kitenni az auzlágba: — A vallás csődje!”

Megnyugtadjuk a bihari kis ismeretlent (fiskálist vagy fogtechnikust sejtünk benne), aki ezt a könyvet megcselekedte: halált vagy gutaütést okozó irodalmi sértés nem fogja terhelni lelkét. Nem üt meg bennünket sem guta, sem rémület: már azért sem, mert ha Brunetière „a tudomány csődjéről” beszél, hát akkor — Brunetière az, aki beszél. De ha ön édes uram, ott a bihari lápok mellett a vallás csődjéről vagy akármiről beszél, hát akkor az ég tudja, hogy kicsoda ön; de hogy nem Brunetière beszél, annyi bizonyos.

Még egyet mindjárt a címhez. Ön túlbecsüli a saját

teljesítőképességét, tisztelt kontra-Brunetière úr, ha azt hiszi, hogy amit itt összekönnyezett — lehetetlen terminológia, gyűlölködő félremagyarázás, minden földalatti és földfeletti ősbabonák és történelmi hazugságok szenvedélyes komolyanvétele — hogy az „szociológiai iránymű”. Irányműnek iránymű, de szociológiai? Hová gondol! A szociológia, az tudomány! S hová jutunk, ha ma mindent az ég alatt, még az ön elme-termékét is, a szociológia széles kalapja alá fogjuk?

Átlapoztuk az ártalmatlan kis írást és szívből meg-sajnálunk a vallás prezumptív csődtömeggondnokát. Nemcsak azért, mert gyógyíthatatlan tudományos források gyanánt idézi, az önmagával teljesen egynívójú ponyvairódmű szörnytermékeket (ezt is a hely megjelölése nélkül), hanem mert önmaga kesereg rajta, hogy magyar ember lévén (?), művének eredményeit a nagyvilág, a külföld nem élvezheti. Mik ezek az eredmények? Álljon itt egy-két idézet, még pedig minden kommentár nélkül:

„Mária szeplőtelen fogantatásának dogmája... annak a tételnek leszögezése, hogy Mária édesanyjától az eredendő bűn nélkül fogantatott volna.” (65. o.)

„Busenbaum münsteri jezsuita... azt mondja: „Halálós ellenséget szabad megölni; de ha a keresztény szeretet parancsolja, helyetessel is szabad azt végrehajtani.” (68. o.)

„Aquaviva Claudio... hírhedt titkos instrukciói a XVI. század vége felé jelentek meg... Macchiavelli-féle elvektől bűzlik e könyv, melynek végén röviden ez áll: ha idegen kézbe kerül e könyv, tagadd azt le kereken (mit?!) s mutasd meg a másik nyilvános, „jó” szabályainkat tartalmazót.” (u. o.)

Egy szemináriumban 1900-ban — szerinte! — be tiltották Goethe, Wieland és Heine olvasását (érthető!) s bizonyos festők műveit. „Eme művészi emberábrázolás ellen irányuló hajszának hülyeségét csupán ugyan-annak nevetséges volta múlta fölül.” (Remek! 70. o.)

„A párba j szintén a vallás produktuma.” (73. o.)

Arbues Péter „förtelmes kínzó volt”. (74. o.) A kínzások hajmeresztő leírása valami Féréal szerint u. o.

V. Pius (a szent) „1566-ban elfoglalja trónját azon kijelentéssel: „Lehetetlennek tartom, hogy mint pápa üdvözljek.” „V. Sixtus kijelenti: „Legjobb étvágyam van egy kivégzés után.” „1616-ban a würzburgi hercegprímás (?) elrendeli, hogy a hivatalnokok hetente legalább 15 embert elégessenek.” (76. o.)

„V. István pápa 885-ben kijelenti, hogy a „pápák istenemberek, kik beárnyékolás útján születnek.” „Még legújabban 1838-ban XVI. György a vasútak bevezetését is eltiltja az egyházi államában, melyeket rendeletében „ördögi masinának” nevez. S ezt nem egy írástudatlan, soha technikai találmányt nem látott földműves, de egy csalatkozhatatlan mondotta.” (91. o.)

„1457-ben III. Callixtus pápa elátkozza a Halley-üstököst.” (93. o.)

Azt hisszük, ennyi is untig elég.

Aki ilyesmiket le mer írni, attól ugyan ne féltsük a vallást. Attól legfeljebb a tudományt lehetne félteni, ha ugyan annak a legkisebb köze is lehetne ezekhez a négy korona ára émelyítő tudatlanságokhoz.

Nem, nem Dubois-Reymond és Brunetiére nem ezt a tudományt sujtották a tehetetlenség és elégtelenség vádjával az élet legmélyebb kérdéseiben. Mert ezt a tudományt sujtani egyáltalán nem lehet. Ezekkel a tudósokkal szelíden, nagyon szelíden, enyhén és könnyörületesen szokás bánni és szívesen kell állami pénzen nyugodalmas magánlakást rendezni be számukra valami lankás, idegcsendesítő helyen...

A Lipótmezőre azzal, aki ezektől a vallást félti!

Váci püspök és a zsidó báró.

Egyazon hírlapszám adott hírt arról, hogy a váci püspök ismét újabb 600.000 koronás alapítványt tűzött eddigi alkotásaihoz, szegényházat, iskolát, miegymást emelvén — s arról a másik eseményről, hogy meghalt megint egy új báró, aki végrendeletében jótékony-

célra nem hagyott egyetlen fillért sem, miután életében is odaszugorodott az Egyenlőség szerint „horribilis” jótékonyága, hogy felekezete számára a kormánynál — kijárt egyet-mást és védelmébe vett egy-két „üldözöttet”. Annyira stereotíp dolog mind a kettő, a katolikus püspök fejedelmi kultúralapítványa s az új bárók „nem adok” végrendelete (a báró testvére, szintén számos milliók ura, pár hó előtt szintén megfeledezett mindennemű jótékony hagyatékról), hogy a mi elfogulatlan lapjaink bizonyosra éppen ezért nem említették fel sem az egyiket, sem a másikat; úgy látszik, nem akarták a közönségüket rég ismert, maguktól értetődő dolgokkal untatni.

Mi csak a jó magyar olvasópublikumot tudjuk bámulni. Nem kelünk itt védelmére a püspöki vagyonnak és nem keressük, hogy az új bárók és egyéb milliomosok szerzeményének jogosságához mennyivel több kétség fér, mint az egyházi vagyonéhoz. Elsők vagyunk minden jogos tulajdon védelmében. De azt nem értjük, hogy ha már valaki mindenképen lopni, rabolni, szekularizálni akar, miért tiszteli éppen csak azt a vagyont, amelyből a magyar nép, a szegények, az ifjúság, a kultúra úgysem kapnak egyetlen vörös krajcárt s miért akarja elvenni amazt, amelynek minden zsírja úgyis az ország népének jut?

Sajtókorruptió és sajtószabadság.

A sajtó megrendszabályozásáról hallunk ma a legkülönbözőbb oldalokról. Demokratikus társadalmi alakulatokban azonban a sajtóra s annak teljes szabadságára föltétlenül szükség van. Ki mondja meg a hatalmasoknak, a kormányonlevőknek az igazat? Hol keresünk jogorvoslást, ha vagy a földi igazságszolgáltatás mond — nem egy esetben — csütörtököt, vagy olyan dolgokról van szó, melyeket nem elég a bírósági terem négy fala között intézni el.

És ha egyszer behozzuk a cenzurát, nem kell-e majd éppen az igazságos ügyet, mondjuk ki magyarul;

a vallás és az Egyház ügyét félténünk egy bekövetkezhető antikeresztény kormányzattal s annak önkényével szemben. Szóval: mi a nagyobb baj — a sajtókorruptió vagy a sajtószabadság megvonása?

Nem a sajtószabadság megvonása és a cenzura behozatala a sajtókorruptió egyenes megszorítása, hanem *a helyes sajtótörvény*, mely a sajtónak ma még jobbra büntetlen és büntethetetlen vétségeit legalább jelentékeny részben hátráltatja és megtorolja.

Sajtótörvényünk azonban máig jóformán nincsen s ami törvényes intézkedés eddig volt is, teljességgel illuzóriusnak bizonyult. Az új kormány ígéri, hogy e téren is reformokat fog létesíteni.

Sajnáljuk, hogy ezt a roppant fontos reformkérdést éppen most — és éppen csak most szedik elő. Most, amikor tág körök rokonszenvét azért sem nyerheti meg az eszme, mert azok — valószínűleg nem ok nélkül — egészen más indítókokat sejtene a reform terve mögött, mint a kulturális érdeket és etikai szempontokat.

Pedig a sajtóreformra — nem politikai és párt-politikai hatalmi szempontok, hanem magasabb és maradandóbb jellegű tekintetek szerint — csakugyan oly szükség van, mint a betévő kenyérre. Az az állapot, mely a tömeg tudatlanságának és alsóbb ösztöneinek lehető lelkiismeretlen, rendszeres kizsákmányolását nemcsak némán tűri, de favorizálja is és a sajtó szabadságának fényes nevével védi a tudatos népvadítás, izgatás és bűnterjesztés rendszerét, nem lehet sem a társadalmi kultúrára, sem a béke és egészséges fejlődésre nézve előnyös. A mai sajtóféktelenségben csak a sajtószabadsággal lelketlenül visszaélő sajtódemagógok érezhetik magukat jól, akiknek szemében minden fegyver és minden eszköz jó.

Nem; az igazi sajtószabadságnak nincs mit tartania a következetes és etikai alapokra fektetett sajtótörvénytől. *Szabadság és anarkia nem egy dolog.* Egyéni szabadság és az örült, fékevesztett tobzódás joga nem azonos fogalmak. A kereskedelem szabad-

ságának nem mond ellent a kereskedelmi tisztesség és a mérgezett élelmiszerek árusítását a kereskedelem szabadságának teljes épségben tartása mellett joggal tiltja minden civilizált állam törvényhozása. Nos, hát akkor a sajtószabadság örvét se hívja segítségül senki, mikor a sajtószabadság köpenyével visszaélő sajtóbanditákra rávetik a hurkot.

Három irányban volna szükség sajtóreformra legelsősorban. Teljes és erélyes védelembe kellene venni minden támadással szemben a vallás szentelt érdekeit, másodszor a közerkölcsöt, harmadszor a nemzeti eszmét. A haladásnak, a kultúrának, a fejlődésnek teljeséggel nem érdeke, hogy örült fanatikuskok állandóan és büntetlenül sárral dobálják ezt a három legszentebb palládiumot.

A reformnak ki kellene terjednie az előkelő mezen, rejtettebb, burkoltabb alakban grasszáló sajtódemagógiára is, mely az utca hangján tobzódó lapoktól csak külső modorban és taktikában különbözik, valójában pedig époly cinikusan destruktív, mint ezek. Hogy itt elsősorban az apróhirdetések bizonyos rovata is számitásba vonandó, alig szükséges külön említeni.

Legelsősorban azonban kétségkívül a demokrata sajtó féktelen őrjöngését, kultúréletünknek ezt a szégyenletes szennyfoltját kellene rendőri őrizet alá venni. Végére is nincsen annak célja, hogy a munkásság védelmének köpönyege alatt olyan elemek üzenek állandó tréfát a munkásság legkomolyabb érdekeiből, akiknek a munkásosztály sem inge, sem gallérja s akik ostendei vagy abbáziai villáikban biztonnyal halálra kacagják magukat ama bravúros zsonglörködésen, mellyel a kapitalizmus állandó ócsárlásával tesznek legtöbb szolgálatot éppen a kapitalista-merkantilista érdekszövetségeknek.

Nincs jogosultsága annak a véresszájú műtobzódásnak, mellyel a demokratapárt minden ideált csak azért tapod sárba, hogy az elkeseredettet adhassa s ezzel a csakugyan keserű sorsúakat állandó izgatottságban tartván, a pártadó hűséges befizetésére buzdítsa.

Nincs értelme annak a szemérmetlen játéknak, mely a lelepleztetés minden valószínűsége és bizonyossága dacára évhosszat újra és újra hazugságokkal traktálja publikumát, csak azért, mert tudja, hogy még mindig fog akadni balek bőven, aki felül neki. Semmiféle jogcímen nem tarthat igényt sem védelemre, sem megtűtésre az a sajtó, mely eddig soha semmiféle ismervét nem mutatta annak, hogy komoly és objektív tud vagy akar lenni, hanem a féktelen izgatásban, vallás-, osztály- és nemzetelleni harcban, rágalmazásban és ferdítésben múlta felül önmagát. Ahol annyira nem veszik komolyan az igazság és tisztesség határsorompóit, mint a Világban vagy a Népszavában, melynek körülbelül minden egyes száma következetesen és eszközválogatás nélkül támadja a társadalmi lét összes igazi alapjait, amelyet százszor értek hamisságon s amely sohasem rektifikált — ott kulturális közérdek a közbelépés, nehogy a sajtókalózok fanatizmusa az igazi sajtószabadság elvét is végleg kompromittálja.

Mert, úgy-e kultúra az, ha pl. a szociáldemokrata sajtó állandóan a becsületében gázol mindenkinek, aki nem tart vele? Hogy a szociáldemokrácia szolgálatában forradalmat és gyilkosságot szentesít, viszont a vallás, az erkölcsiség, a haza eszméit, mint a bika, mely vörös posztót lát, állandó tobzódással üldözi? Hogy ámit és ferdít, szemernyit sem törődve a kultúrembert — még ha kommunista is — feltétlenül kötelező európai tisztességgel és arcpirulás nélkül ír nap-nap után olyan dolgokat, melyeknek a kerek ellenkezőjéről kétségtelesen maga is meg van győződve?

Csak egy a sok közül, de tipikus példa, hogy midőn Kunschak Pál, a szociáldemokrata, meggyilkolta Schuhmeyert, a Népszava a gyilkost egyszerűen megtette keresztényszocialistának, sőt a gyilkosságért a következő hajmeresztően ostoba szavakkal egyenesen „Rómát” és a kereszténységet tette felelőssé:

„Még a gyilkosság módjában is hívek maradtak önmagukhoz a klerikális brávók: lesből, hátulról küldték rá a bátor harcosra az orvul gyilkoló golyót. Egész

Európa proletárságának a megvetése fogja arcukba vetni a *keresztény-szociális orgyilkosoknak: Megismerjük Róma stílusát!*

S hogy ebben a fékevesztett hazudozási taktikában rendszer van, sejteti a jeles lap egyik legújabb jámbor fogása, hogy t. i. a szatmári rablógyilkost is megteszi a bitófa alatt „kongreganistának”, s még diadalmasan hozzá is teszi, hogy „ezt ugyan az Alkotmány nem fogja megemlíteni”. Holott a szerény igazság az, hogy szegény Nagy József sohasem volt semmiféle kongregációban, de igenis *csoportvezetője volt a szombat-helyi szociáldemokrata szabók szakszervezetének* s mint ilyen, a demokrata lapok hasábjain is sűrűn szerepelt. Hát hogy *ilyen* sajtóorganumokba, ha nem telik hazulról, a törvény erejével kellene egy kicsiny kis tisztességet nevelni — ki az, aki ebben ép ésszel kételkedik?

A magyar állam milliókat költ az alsóbb néposztályok kulturális emelkedését célzó népiskolákra. Jól teszi. Ámde az ábécé meg az egyszeregy megtanításával még nem teremtünk civilizációt. Meg kell óvni a népet, főleg a tudatlan néposztályokat attól az infekciótól, mely az alsóbb néposztályok szellemének fejlődését sokkal végzetesebben fenyegeti minden patriarkális analfabetizmusnál. Mert az az ideál, amelyre a szociáldemokrata sajtó ma az alsóbb néposztályokat, elsősorban a munkásságot neveli, nem a testben-lélekben harmonikusan fejlett kultúrember, hanem a párt-diktatúrát a sansculotte-ok fanatizmusával követő s a nyugati kultúrának csak néhány értéktelen cafrangjával büszkélkedő vadember ideálja.

Ezt legjobban azok a sajtódemagógok tudják, akik a sajtóreform ellen épp azért túlkölik tele tudóvel a riadót, mert tudják, hogy a megrendszabályozásra legelső helyen ők szolgáltak rá.

Nem kell törődni velük. Csak hadd jöjjön el az a Ráday Gedeon, aki a sajtó-Alföld szabadvadászai közt egy kis razziát tart. Hadd legyen újra tiszta a levegő a magyar sajtó berkeiben.

Hittudomány és a Pesti Hírlap.

Theológiát ugyan nem végzett a *Pesti Hírlap* hírvivője sem nálunk, sem az Országos Rabbiképzőintézetben, de azért, sőt talán éppen ezért kiválóképpen alkalmas arra, hogy magasszínvonalú olvasóközönségének hittudományi felolvasást tartson az — apokalipsziszról, a Jelenések könyvéről, a keresztény szentírás befejező részéről. „A bibliának egyik része *sem lett* annyiféleképpen *kommentálva*, mint Jánosnak ú. n. titkos kinyilatkoztatásai”, mondja éppannyi magyarossággal, mint szakértelemmel. Már aztán, hogy csakugyan János apostol írta-e őket, „afelett sokat lehetne vitatkozni”, mondja a beavatottak fontoskodó elhallgatásával — ő, a *P. H.* Még kevésbé lehetett eleddig a könyv „értelmét megállapítani”. Míg azután „mostanában egy orosz ember áll elő a jelenések egy újabb magyarázatával” — és utána a *P. H.* siet kioktatni az ő publikumát a felfedezés felől. A kérdéses orosz ember összesen vagy 30 esztendeig ülte az orosz börtönöket, a börtönben „egy bibliát kapott olvasni” s alighogy az egy biblia el lett olvasva, a mi oroszunk is készen lett az egy újabb magyarázattal: „arra a meggyőződésre jutván, hogy a jelenések nem egyebek, mint a létrejövetel idején látható csillagképek és bolygóállások grandiózus leírása, meg más időjárási tünetmények művészi elbeszélése”. Az egésznek „középpontja egy napfogyatkozás volt”, mely egy föld-rengés által lett kísérve s a *P. H.* sokhoz értő riportere azt is tudja, hogy e két tünetmény összeesése még most is eléggé gyakori a görög félszigeten. A 6-ik fejezetben említett veres ló nem más, mint a Mars, „az egyedüli vörösszínű planéta”. A fehér ló alább, melyen egy nyilas (?) ül, Jupitert jelképezi és így tovább.

A *P. H.* cikkírói és hívei közt keresztény ember sohasem volt sok, olyan meg egyáltalán aligha akad, aki el is olvasta volna a Jelenések könyvét. Mert aki abba csak bele is tekintett, rögtön látja, hogy az a börtönviselt orosz lehetett igen ügyes betörő vagy

kasszafúró és híres forradalmár is, de már az apokalipszishez csak annyit értett, mint — hogy nagyon keveset mondjunk — a *P. H.* maga. Mert aki a Jelenések könyvéből csak valamit is olvasott, nagyon jól tudja, hogy az nem „érthetetlen képzagyvalék” — amint ahogy a *P. H.* a keresztény Szentírás e részét nagy türelmességgel leszólja — sem nem csillagászati kézikönyv vagy asztrológiai és meteorológiai babonaságok tára, hanem fönséges erkölcsi és túlvilágtani revelációk és **intelmek** sorozata és Krisztus Egyháza végleges győzedelmének profétikus leírása.

Olyan szörnygondolat is az, ma, amikor az apokalipszisnek már katolikus és protestáns (ortodox és racionalista) részen egész óriási könyvtárra való történeti és nyelvészeti irodalma van, egy tanulatlan orosz ignoránstól, egy börtönviselt forradalmártól kérni útbaigazítást, mint hogyha én egy Murillo-festménnyel a szocialista „szobafestők és mázolóok szak-szervezetéhez” mennék szakvéleményért.

Az ilyen nevetséges teológiai dilettantizmusnak csak egy neve van: tudományos szédelgés.

Ezért a szédelgésért azonban bőven kárpótolja a *P. H.* kis ignoránsait a vég. Morosow, az orosz börtönviselt, lehet százszor is műveletlen amatőr, a végső következtetésével egy csapásra megnyeri a *P. H.*-beli „jó keresztények” szívét. Mert „Morosow magyarázatából — így végzi a *P. H.* — az is valószínűvé válik, hogy az apokalipszis képei nem (a pogány) Rómára vonatkoznak, minthogy 395-ben jöttek létre, hanem Konstantinápolyra és a *bizánci papság romlottságára*”. A jelenések szerzője pedig senki más, mint — „Chrysostomus János pátriárka”.

No, hogy legalább ezt is megtudtuk! Tehát a Jelenések könyve a papság ellen íródott! Itt van hát az édes mag a keserű kéreg mögött! Igaz, hogy csak Morosow fedezte ezt fel a börtönben s valami rokkó kis zsidófiú írta utána a *P. H.*-ban. De most legalább tudjuk. És el is hisszük egyetlen szavukra; hiszen **akkora tekintély mind a kettő!**

Csak egy, egyetlenegy szerény kérdést engedjen meg a börtönviselt orosz forradalmár és dicső szajkója a P. H. szerkesztőségében. Egy kis kételyünket oszlassa el. Nézze: Chrysostomus János csakugyan a IV-ik század végén élt, amint szerencsésen eltalálta. († 407). Ha tehát ő írta a Jelenéseket, hogyan lehetséges akkor, hogy már csaknem kétszáz esztendővel *előtte*, t. i. a III. század elején lángoló szenvedélyesű hitviták folytak az apokalipszis értelme fölött (Origenes [† 254] és a chiliaszták, a titkos Jelenések 20-ik fejezete kapcsán)? Hogy lehet, hogy Alexandriai Dénes, aki másfél száz évvel Chrysostomus előtt élt, a chiliaszták lába alól azzal akarta elvenni a talajt, hogy először vont a kétségbe az apokalipszisnak János apostoltól való eredezését; ami miatt aztán a nagy Athanáz, Cirill, Didimusz és mások derekasan megrótták — de szintén nagy idővel Chrysostomus előtt?

Nézze édes szerkesztő úr, ön mindent tud és erre mégsem tud felelni?

Meg aztán nézze, drága teológiai szaktanácsos ura Légrády-cég szellemi vegyeskereskedésének, a Jelenések könyve benne van a Muratori-féle töredékben is, melyről még a verebek is csiripelik, hogy pontosan a 160-ik év táján, mindenestre csekély harmadfél évszázaddal Chrysostomus János *előtt* iratott. Hogy került oda, ebbe az ósrégi szentirati jegyzékbe, ha még meg sem volt? De benne van az az újszövetségnek ósrégi latin fordításában is, az ú. n. Itálában (amely kevéssel János apostol halála után keletkezett), meg a szahidi, a bohairi fordításban s valószínűleg megvolt az ószír fordításban is. Bizony, bizony! Ön ezt nem tudta?

Mást mondok: a II-ik század végén élt valami Apollonius nevű közismert egyházi író — az egyháztörténelemnek olyan beavatott ismerője, mint ön, nagyon jól tudja, ki volt ez a nagynevű íróember. Nos és ez az Apollonius ugyancsak a II-ik század végén — tehát csekély 200 évvel Chrysostomus előtti — vita-iratot intézett a montanisták ellen (jaj, ön azt sem

tudja, kik voltak a montanisták?) és ebben a vitairatban éppen a János apostol Jelenéseinek könyvéből szedi az érveit... Abból a könyvből, mely ön szerint akkor még nem is volt megírva! Érti ön, mit jelent ez? Szenci Molnár Albert idéz a Beöthy Zsolt irodalomtörténetéből! Apáczai Cseri János szemelvényeket közöl az Érdekes Ujságból! Faludi Ferenc érvel az ön apróhirdetéseiből! Hát nem talány-e ez, nem — hogyan is mondjam — „érthetetlen képzagyvalék”-e mindez?

De én önnek még több skrupulussal is kénytelenülök szolgálni. Ön ismeri Szárdeszi Melito, Jusztinus bölcselő, Papiasz a püspök és Hermasz nevét. Hiszen ezeket minden teológiai egyszeregyista ismeri, hát még ön, aki cikket ír a Jelenések könyvéről a *P. H.*-ban! Csakugyan nem ismerné őket? Seba; elég, ha annyit tud róluk, hogy ezek szegények mind a II-ik században éltek és írtak. Némelyik meg éppen a század eleje felé, mint pl. Papiasz. Nos, lássa, ezek is már sűrűn idézik az apokalipszist, azt Szentírásnak nevezik és Jánosnak, az *apostolnak* tulajdonítják — nem ám Chrysostomus Jánosnak, mint ön, szegény anachronista, mert az akkor még nem élt; annyira nem élt, hogy két-, csaknem háromszáz évnek kellett lefolynia még, míg megszületett! És habár akkor még nem volt villanyosság, sem Fedák Sári-cipőkrém, sem *Pesti Hírlap*, de azt már az akkori vak sötétség dacára is tudták az emberek, hogy aki még meg se született, az nem írhat könyveket — sem a csillagok állásáról, sem a bizánci papság romlottságáról, sem az Egyház végleges győzelmeiről; sem nem állíthat össze mindezekről „érthetetlen képzagyvalékot”.

Beszélhetnék még Római Kelemenről is (nézze meg kérem hamar a konverzációs lexikonban, hogy ki volt Római Kelemen — vagy talán a *P. H.*-nál konverzációs lexikon se volna?). Ime: ez a Kelemen kortársa volt János apostolnak, sőt előbb is halt meg, mint emez. És lám, ennél már szintén találni valószínű idézeteket a János apostol Jelenéseiből. (Lásd F. Gut-

Jahr tanár könyvét: *Einleitung zu den heiligen Schriften des Neuen Testamentes*, Graz, 417.)

Mit mond mindezekhez az ön mindent jobban tudó tudománya?

Semmit? Ön hallgat? Ön nem tud feleletet adni? Ön csak mesélni tud képzagyvalékról és teológiát csinálni a keresztény biblia rovására — hasból? És nem tud elhallgatni akkor, mikor valamihez nem ért és nem beszél a modern ujságírók romlottságáról, akik durva tiszteletlenség hangján „lezagyvalékozzák” a keresztények Szentírását, holott az idevágó tudományos kérdéseknek nem ismerik az ábécéjét sem?

Mondok én önnek valamit, tisztelt orosz betörő, és önnek is adnék kéretlen, de kitünően gyakorlati jótanácsot, *P. H.*-i hírrovatos úr! Méltóztatnak tudni, mi az a kaptafa? Nos — a többi elengedem önöknek.

De szolgálhatunk egy kis móressel a t. antikeresztény sajtónak általában is. Lám, t. urak, úzze mindenki a maga mesterségét s akkor szent lesz a béke. Hagyják a hivatásos hittudósokra, azok foglalkozzanak a Jelenések könyvének magyarázatával. Önök pedig gyártsanak közvéleményt percentre vagy előlegre, ahogy tetszik, úzzanak politikai jövőmondást, csináljanak homorú vicceket; ha kell, hát terjesszék a pornografiát s ha már másképp csakugyan nem tudnak megélni, kereskedjenek a mi derék népünk, ifjaink-leányaink testével, lelkével, hitével, erkölcsével; de ne beszéljenek folyton olyan dolgokról, amikhez önök éppen annyit értenek, mint — uram bocsá! — Chrysostomus János érthetett az önök apróhirdetéseikhez!

Hol a gúnyolódás határa?

Schopenhauerről olvassuk az életrajzában, hogy külön megmagyaráztatta magának egy ügyvéd által, mennyire mehet a gúnyolódásban és mások becsmérlésében, anélkül, hogy a büntetőtörvényszék paragrafusait rá lehetne idézni. A becsület útjáról leszabadult sajtóorgánumok, úgy látszik, szintén csak azt lesik,

mikép bujdoshatnak el a paragrafusok bozótjaiban, hogy ők bátran lövöldözhessenek a járókelőkre, őket azonban ne lehessen az útonállóknak kijáró igazságban részesíteni.

Aki eddig ebben kételkedett volna, annak ajánlhatnók a sok közül pl. akár a *Magyar (?) Estilap* című kis ismeretlent. Nem ismered nyájas olvasó? Nem vettél vele. A penészgombamódra szaporodó ama lapok egyike, melyeket egynél több címen nevezünk „utcai” lapoknak. Igazi nevezetessége, hogy bár délelőtt 11-kor jelenik meg, mégis Estilapnak címezi magát, nyilván ama célzattal vezettetve, hogy a szegény balek ujságolvasó még az esthajnal óráiban is frissnek nézze. Szól ez a reggel megjelenő „Estilap” P. Tomcsányi ötven éves jubileumáról. Szól pedig ígyképpen:

„(y) Budapest harcos katolikussága *ünnepi gúnyát* ölt holnap és Apponyi Albert kezével az elismerés meg a hála koszorúját fogja egy öreg pap fejére tenni, akit úgy hívnak, hogy P. Tomcsányi, és aki holnap éri meg annak évszázados évfordulóját, hogy a jezsuiták híres-nevezetes fekete reverendáját magára öltötte. A hála és elismerés virágait hintik rája azért, mert mióta ő felhúzta Budapest ormára a *jezsuiták zászlóját*, azóta itt a hitélet és a vallásosság *csodamód* fellendült... Azt kell kérdeznünk, kevesebb bűnt követnek-e el azóta Budapesten, mióta ide, Tomcsányi páter *rendfőnökkel az élükön* (?) a jezsuiták *befészkelték* (!) magukat? Kevesebbet lopnak, kevesebbet rabolnak, kevesebbet gyilkolnak, kevesebbet csalnak, kevesebbet gyűlölködnek, kevesebbet paráználkodnak-e? Kisebb-e a nyomor, csökkent-e az emberi aljasság, alábbhagyott-e a hitványság?”

Ezeket a kérdéseket, megállapíthatjuk, a magyar (?) nappali és esti lapok e fajtájánál határozottan szokatlanok. Igen okos és célszerű kérdések. Csak az a különös, hogy a t. sajtó mer ilyen kérdésekkel előhozakodni. Az a sajtó, amelynek legelső sorban kell reszketnie attól a lelkiismeretvizsgálattól, melyet itt indítványoz.

Hiszen édes uraim, ott a Dalszínház- és Dob- és Gyár-utcában, csak nem hiszitek, hogy ti vagytok azok, akik miatt ma kevesebbet lopnak, rabolnak, gyűlölködnék (és főleg) paráználkodnak az emberek, mint a régi, emancipált ujságírókkal nem boldogított, ősi, keresztény Magyarországon?

„Ha a Tomcsányi által fellendített vallásosság azt eredményezte, hogy mindezekre a kérdésekre igennel lehet válaszolni, akkor a *vén jezsuita* minden hajszálát külön-külön aranyba kell foglalni. De lehet-e igennel válaszolni? Nem-e éppen ellenkezőleg azt látjuk, hogy Budapesten napról-napra nő a nyomor és ennek nyomán úgy hemzsegek a bűnök és förtelmek, mint annakidején Szodomában és Gomorrában?!”

A feleletet t. reggel megjelenő Estilap, megkönynyíthetjük önnek. Bizony, az emberek még rosszabbak mint valaha. De, hogy ebben a P. Tomcsányiak volnának a ludasak és nem első helyen önök, azt állítani, úgy hiszem, még az önök arca sem tudná pirulás nélkül. Hogy ott, ahol a katolikus szerzetesek működnek, ez a züllés csakugyan megszűnik s ama kérdésekre csupa leghatározottabb igennel kell felelni, azt egyebek mellett már abból is láthatjuk, hogy a derék szerzetesek hívei — megundorodnak az önök gyűlölködő, s mondjuk csak ki őszintén, parázna lapjaitól...

„Mit ér az, — kérdik megtagadhatatlan üzleti latoló-érzéssel —, mit ér az, ha a templomok és gyónatószékek megtelnek, de a szívekben nincs krisztusi szeretet, csak gyűlölség, lázongás, átkozódás amiatt, hogy millióknak nyomorogniuk kell, míg néhányan dúsan terített asztal mellett ülnek?!”

Hogy mit ér? Bíz az keveset ér. De, ha önöknek csakugyan fáj, hogy a szívekben (kiknek a szívében?) nincs krisztusi szeretet, nézzék, adunk egy jó tanácsot: hagyják el egyszer a „dúsan terített asztalaikat” és ahelyett, hogy a gyűlölség és átkozódás ígéit hirdetnék, menjenek el a krajcárnyi vagyonnal nem bíró, dúsan terített asztaloktól igen messze ülő P. Tomcsányihoz, a szeretet és szelidség ez őstípusához és járjanak hozzá

egy keveset iskolába. Hogy aztán az őszhajú jubiláns, az önök „krisztusi szeretete” szerint „vén jezsuita”, egy kis műveltségtudási lecke mellett is nagyon sok csunya dolgot meg fog önöknek tiltani, az végtére önöknek csak használni fog. Nekünk meg szintén. Leg-alább több lesz Magyarországon a művelt ember s kevesebb a „förtelem s a bűn”.

„A bíboros.”

A minden egyházi ügyben kitűnően informált és époló tárgyilagos, mint úri hangú *Világnak* a párizsi archévéché-n időző saját külön tudósítója a következő megbízható hírecskét telegrafálta meg a hárompontos napilapnak:

„— **A bíboros.** Amette bíboros, Párizs érseke, ráér a háborúban is nőkkel foglalkozni. Egyházmegyéje területén papjaihoz körrendeletet intézett, melyben meghagyja, hogy a gyónásnál a rövidruhájú és mélyen kivágott ruhájú nőknek ne adjanak bűnbocsánatot. Akik bűnbocsánatot akarnak, gombolkozzanak be állig, bájaikat ne mutogassák a papoknak. Mi köze a bűnbocsánatnak a rövid szoknyához, a bíborosnak a mélyen kivágott ruhához, arról nem szól a rendelet.”

Ez a kis piszkolódás a szabadkőművesek lapjában a jó Isten tudja hányadszor jelenik meg: most Amette, a multkor Mercier, azelőtt a lemergi, még korábban a laibachi és a jó ég tudja, melyik érsek vagy püspök nevével kapcsolatban. Oly jól illik is ez a pikáns kis antiklerikáliskodás a hárompontos szennytereketőhöz, akár a Szanitécpor-szükségét igénylő állatka a galíciai menekülthöz.

„Mi köze a bűnbocsánatnak a rövid szoknyához, a bíborosnak a mélyen kivágott ruhához, arról nem szól a rendelet.” Nem bizony, mert józan ember előtt nem is szorulnak külön magyarázatra azok az elemi

dolgok, melyekhez persze Világék erkölcsérzéke úgy nem ér fel, mint ahogy az éjjeli mulatók szerencsétlen pillangóinak lelke nem ér fel a normális és tisztességes családi élet szépségeihez és szemérmes zárkózottságához.

Kedves *Világ*, kedves szabadgondolkodók! Neumann Lászlók és egyéb Világ-részvényesek! Tudják mit? írják csak ki máskor egyenesen, amit akarnak: önök ugyebár azt szeretnék legjobban, ha a világ egy folytonos orgiákat ülő nagy, szemérmetlen orfeum-társaság volna: egy egész világ tele az önök moráljával, az önök cinizmusával s az önök mezítelenségével. S azért olyan feneketlen a gyűlöletük és dühük is a kat. papok ellen, mert ezek — hiába! — mégis csak egészen más elveket vallanak, mint az önök morálját követő aszfaltbetyárok, leánycsábítók és egyéb szabadkőművesek...

Hja igen, értjük... Az olasz szabadkőművesség háborúja... a Neumann-nál talált Világ-részvények... kellemetlen, kellemetlen dolgok... Ezért kell hamarosan Amette bíborosra terelni a figyelmet.

Amette bíborosra, aki — legalább a *Világ* így tudja és a *Világ* tudni szokta, amit tud — ráér a háborúban is „foglalkozni” a nőkkel. A kivágott női ruhára való elmés és pikáns célozgatás majd elfeledteti a publikummal a... katonapozstóként eladott női ruhaszövetet...

Urak, urak, önök klasszikusai az emberi agyafúrt-ságnak!... Kár volna önökért, ha ez a ritka kötél-táncos faj önökkel valaha kihalna... Mert önökön igazán nem tudja az ember, mit csodáljon inkább: a szemérmes pótolni hivatott cinikus nyugalmat-e, avagy a minden helyzetben magát feltaláló — nyilván átöröklésen alapuló — üzleties elmésséget...

A Neumann László-féle Világ-részvényes hárompontosokról hallgatnak, ellenben Amette bíboros pásztorleveleit nyilván tartják. Értjük, értjük!...

Természetjog és progresszió.

A visszaható erő fölötti vitában — melyben már az is szabadkőműves vívmány, hogy egyáltalán vita kerekedhetett ily magától értetődő kérdésben — két dolog bizonyosodott meg ismét. Az egyik: a szabadkőműves érdekszövetség szemérmertlensége, a másik: a természetjog elévülhetetlensége.

Az elsőt illetőleg a szabadkőművesfortély már abban is sikert könyvelhet el, hogy a legtermészetesebb józan igazságérzetet s a legáltalánosabb hazafias közvéleményt is meg merhette támadni akkor, amikor komoly képpel vitatni merte, nem jogtalanság-e (I) a paragrafusok formai hiányossága mellett is irgalmatlanul felkötni vagy legalább bebörtönözni azokat, akik miatt ezer és ezer katonánk halt éhen vagy fagyott csonttá a Kárpátokban a 24 fokos hidegekben. Először csak a *Világ* mert leplezetlenül pártjukra állni a nemzet hiénáinak — nem csoda, hozzá közelállókra, sőt Világ-résztvényesekről volt szó — s járt tojástanccot a mindent előre nem látó paragrafusok hézagai között, amikor a semmiféle paragrafusra nem szoruló és semmiféle törvényparagrafussal ki nem fejezhető elvetemültség fölött az egész ország egészséges közvéleménye felháborodott. Utóbb rázendített a *Világ* „csendes társa”, a *Pesti Hírlap* is s talán mert érezte, hogy az ő klientélájának szimpátiái hallgatagul szintén a hiénák felé fordulnak, vagy mert ösztönszerűleg oda húz, ahol a destrukciót veszély fenyegeti, vezércikkben foglalt állást a visszaható erő ellen s a posztócsalók és egyéb (szerinte csak) „szerencsétlen flótások” mellett.

Azzal a gyengébbek megtévesztésére alkalmas összehasonlítással érvelt, hogy ha valaha, a Princip esetében kellett volna visszaható erővel felruházott új törvénybe iktatni a fiataikorúak halálbüntetését. Mintha bizony a két eset közt nem volna meg az ég és föld-különbség, hogy míg amott a teljes korbeli érettség és feltétlen beszámíthatóság kritériumai — tehát a szubjektív bűnalap teljessége — hiányoznak,

addig itt a teljes bűnösség mind szubjektíve, mind objektíve tökéletesen megvan s csak Csemegi apánk éleseszűségét kerülte ki egy úgyszólván elépzelhetetlenül raffinált és lelketlen hazaárulási mód konkrét megnevezése, melyet most utólag kifejezetten is pótolni kell. De hihetőleg még a P. H. rabulisztikus fiskális furfangja sem fogja elvitatni, hogy vannak dolgok, melyeknek nem kell az elkövetés pillanatában kifejezetten a büntetendő cselekmények részleges leltárlistáján szerepelniök, hogy a képzelhető legteljesebb szigorral büntethesse őket a földi igazságszolgáltatás, s hogy Neumannék abban a jámbor jóhiszeműségben vétkeztek volna, mintha ezzel csak valami közepes kis kihágást követnének el, ezt — hisszük — még a Világnak sincs kedve állítani.

Van, igenis van — s épp a visszaható erővel felruházó törvényszakas az a tanúság reá — örökre lesz is a tételekbe foglalt emberi rendelkezéseken felül is törvény; van és örökre lesz a paragrafustól és kodifikált államakarattól függetlenül is bűn s az egész mondvasínált „vitából” bebizonyosodott végelemzésben ez is: az emberi törvényhozásnak lényegesen befejezetlen, természet szerint tökéletlen volta, labilis egyensúlya, egy fensőbb, univerzálisabb és elsőbbkeltű jogrendre való ráutaltsága. A közvélemény, mely szeretett volna „valamennyi aktív és alkalomnyújtó nemzethiánának szíját hasítani a derekából”, valamint a törvényhozásra hivatottak — a parlamenti többség és az ellenzék java része — akaratlanul is csak újabb tanuságot tettek arról, hogy az emberi törvénynek alapja, forrása s állandó kiegészítő korrektora az a „non scripta sed nata lex”, amely nem a paragrafusokból, hanem a józan észből s a természetes erkölcsérzékből ered s egy felsőbb törvényhozótól oltatott az emberek lelkébe s hogy az ezen természeti törvényből folyó etikai törvények maguk is bírnak még oly kötelező erővel, hogy még ahol azoknak tételes kodifikálása körül formai mulasztás történt is, ott sem szabad és nem is lehet azokat a büntetés és büntethetőség maximuma alól kivonni.

A közvélemény s a magyar törvényhozás a P. H. s a Világ agyafúrt ellenzése dacára is nagyon helyesen arra az alapra helyezkedtek, hogy akik a hazaszeretet és küzdő katonáink élete ellen hideg számításból s anyagi előnyért vétettek, nagyon jól tudták, hogy ezzel akasztófát érdemelnek, még ha nem is vették észre, hogy nini, a BTK szakaszai ezt az egészen speciális bűncselekményt — szerencsájukra — elfelejtették külön is megnevezni. A római jogban tudvalevőleg nem volt törvény az apagyilkos ellen s éppen ezzel a látszólagos hiánnyal volt a római jog a legteljesebb, a legtökéletesebb jog. A gyilkolást, a hazaárulást, a rablást, az istenkáromlást külön tételes törvény nélkül is bűnnek tudja s érzi mindenki s éppígy érzi mindenki azt is, hogy ezek a dolgok nemcsak azért bűnök, mert valamely országgyűlés vagy valamely uralkodó azoknak deklarálta azokat. S az a jogi rabulisztika, amely az emberi jog formai hézagosságából akarja menteni az elkövetett hiénaságokat, indirekte csak arról tesz tanuságot, hogy a természeti törvényt, az Alkotótól velünk hozott s velünk kapott erkölcsi jogszabályt a világ legfejlettebb jogászata sem tudja teljesen és hiány nélkül — nem hogy pótolni, de — ami minden emberi törvény föladata volna — még csak interpretálni sem.

A progresszió, mely ezúttal a hazafiúi igazságérzet s a természetes morál szempontjainak szemérmetlen mellőzésében — a maga érdekeltjeinek érdekében — a végsőig elment (csodálatos, hogy ilyesmit eltűnnek a „türelmes” olvasók), megtanulhatta ebből az esetből, hogy a „tisztán emberi” erkölcs törvényének s tisztán paragrafusokból táplálkozó morálfilozófiának a komolyabb elemek ma már „be nem dőlnek”; mi pedig megtanulhattuk az esetből — une fois de plus —, hogy a morális érzék finomságait abszolúte nem szabad az Új Magyarország progressziós pópáinál keresnünk. Aki ezentúl hazát árul és posztót hamisít, most már tudni fogja, hol talál oltalmat, szépítést és megértő védelmet.

A nemzet hiénái és a progresszió.

Hatezer év óta, milliószoros tapasztalatok alapján tudja az emberiség, hogy akinek Istene nincs, annak lelkiismerete sincs s az istentelenség morálja, nevezék azt akár szabad erkölcsnek, akár progressziós laikus morálnak, a gyakorlatban pontosan egybevág a zsványomorállal. De tán amióta a progressziós frázisok pusztításaihoz szerencsénk van, még soha oly eklatánsul be nem bizonyosodott e tétel, mint most, hogy a posztócsalások, bakancs- és egyéb szállítások förtelmes kelevénye véletlenül kibuggyant. Az a kábítóan undok geny, mely ebből a kelevényből kiáradt és amely oly sokakat megfertőzött, mind csupa progressziós névhez tapad s különös dolog: nem is jut eszébe senkinek azon csodálkozni, hogy a Ligetiek és Váradiak, Hechtek és Grünfeldek egyre szaporodó (de homogeneitásából semmit sem veszítő) névsorában *mutatóban sem akad, mondjuk, egyetlen-egy kongregációs vagy klerikális történelmi név...*

Ha csak legalább egy volna köztük, esetleg valami notórius antiszemita neve, hogyan lehetne akkor erről az egyről argumentálni, hogy íme, nem csak mi vagyunk a hiénák; de nem: egyetlen egy sem akad köztünk áruló... A „Világ” s a progresszió többi lapjai, melyek oly szívesen vontak le nagyhangú szociológiai következtetéseket *egyetlen* (gyakran nem is létező) papnak *egyetlen* (legtöbbször költött) baklövéséből, ma csak egyet tehetnek: mosdathatják a vád alá helyezett szerecseneket, pszichopathiát emlegethetnek, vagy ellenkezőleg, a látszat nagyobb teljessége okáért akasztófát és pereátot kiabálhatnak, nehogy valakinek még eszébe találjon jutni, hogy egy kalap alá fogja a mestereket a neveltjeikkel. Azonban hiába a mesterkedés: a Máramaros Keletén „dolgozó” két Taubest, a szabadkőműves Kriszháber városatyát, Neumann László és Riemer Gyula felavatott páholylovagokat s az egész díszes lefülelt társaságot semmi földi hatalom nem fogja kitörölni a progresszió díszalbumából.

Minekünk azonban több a kötelességünk, mint a tanulságok pusztá levonása: rajta kell lennünk, hogy az erkölcstelenség ne is nevezhesse magát többé erkölcsnek. Akik a papirost bőrnek, a fátyolt posztónak, a faggyut zsírnak mondják, azok továbbra is progressziónak fogják nevezni a maguk hiéna-törekvéseit. A kelevény még csak részben pattant fel. Hol vannak még az élelmiszerdrágítók? Vajjon ezek nem époly honáruuló hiénák-e, mint a posztócsalók? A gabonát a gazda eladta 20 koronáért, ma meg mi megvesszük 40—50 koronáért: kinek a zsebébe megy ez a szédületes árkülönbözet? Kik azok, akik a léteért küzdő nemzetet ugyanakkor idehaza is kiuzsorázzák, amikor ifjaink vére patakokban öntözi a Kárpátok bérceit? Kik azok a lelketlen élelmiszer-közvetítők, akik ma a megtakarított filléreinket is kisajtolják a zsebünkéből és amikor úgyis annyi sebből vérzünk, teljesen indokolatlanul sok milliós-milliárdos hadisarcot vetnek ki ránk? Kik ezek a hiénák? Feleljen a progresszió: miért hallgat róla? Hiszen ez oly izgatón érdekes, s ó urak: *szociológiai* téma volna! S mily öröm lenne, ha kisülne, hogyha már a posztócsalók közt nem volt, hát legalább az élelmiszer-hiénák közt akad pl. egy-két katolikus főpap vagy egyéb nem *szabadon*, de *keresztényül* gondolkozó ember?

„Ezer frank.”

Ilyen címen cikket ír Szász Zoltán a *Pesti Hírlap*ba a — neomalthuzianizmus, a gyermekirtás mellett. Men-tegeti a nemzetgyilkolást, érthetőnek, indokoltnak, sőt lelkiismeretességéből fakadónak (!) találja a Teremtő legszentebb intézkedéseibe való önző és bűnös beavatkozást, mely pedig a házaseletet a közönséges fajtalanság nivójára süllyeszti. „A kultúremler húzódozása — írja ügyeskedve — a túlbő szaporodástól nem holmi erkölcstelen elfajulási tünet, hanem *érthető* hajlam, melyet a szülő talán túl nagy szeretete a gyermekei iránt *indokol*. A mai létért való küzdelem oly ádáz, hogy a lelkiismeretes és messzire néző ember csak oly

lényeknek ad szívesen életet, akiknek lehetőleg biztosított vagyoni alapot is teremtett. Az pedig, hogy a nők sem akarják egész fiatalságukat szülési és nevelési fáradozásokba fojtani, szintén érthető és indokolt" stb.

Hiába, örökké igaz marad, hogy a nemzetgyilkolás könnyen terjedő, kísértő mérgével szemben csődöt mond minden divatos laikus morál s helyt csak egy erkölcsi tényező áll: a megalkuvást nem tűrő, a hiú és önző fajtalansággal szóba sem álló katolicizmus.

Pesti Hírlap és öngyilkosság.

Kohn Margitot és Ehrlich Jenőt gyors öngyilkosságba vezette az utcai ismeretség. A *Pesti Hírlap* viharvert esti levelezője ez alkalommal megint felül az erkölcs magas paripájára és meghatottan szónokol a „főváros erkölce” ellen, „amely pusztítja a lányokat”, „hibásnak” nevez „mindenkit” s indítványozza, hogy a csúnya esetet hivatalból fel kellene olvasatni minden leányiskolában. Mert hogy ő már többször megírta, milyen veszedelmesek az utcai ismeretségek stb., stb.

Sokképű Zsolt úr! Ne affektáljunk! Kezdjük a prédikálást megvalósítani odahaza. Járjon elől jó példával a *P. H.* maga s hagyja el ezentúl — legalább az ilyen kenetteljes morálprédikációkat közlő számokból — az utcai ismeretségekre szólítható apróhirdetéseket. Mily mulatságos azonban a Zsolt úr erkölcsi szárnypróbálgatásai után még ugyanazon számban ilyeneket olvasni: „*Barna leányok!* Orosz harctéren levő hadnagy vígkedélyű, fiatal úrileánnyal ismerkedni szeretne... Leveleket „Mert igazán csak a barna szeret” jeligére. „*Szép szőke pesti lányok...*” „*Tisztességes ismeretséget* kötnék vígkedélyű fiatal leánnyal...” Szóval a *P. H.*-nak is vannak saját nevelésű Ehrlich Jenői és Kohn Margitjai elegen. Először ezeket irtogassa Porzsolt úr! Azután beszéljen Budapest erkölcséről!

Az Est Jézusról.

Címül ezt is választhattuk volna: Jézus a hipnotizőr — Fényes László szerint. Amilyen meglepéssel vette észre minden komoly ember, hogy az egykor radikális vizeken úszkáló *Az Est* egy idő óta lemondott a népszerűséghajhászás tisztességtelen eszközeiről, legelsőnek szüntette be a nyilvánvalóan erkölcstelen célzatú hirdetéseket s egykor egyházellenességben tobzódó munkatársaival is megértette, hogy Magyarországon a kereszténység megrugdosása nem alkalmas eszköz arra, hogy egy lapot a művelt közönséggel megkedveltessenek; amennyire sikerült még a szigorúbban katolikus körök bizalmát is felébresztenie maga iránt, amióta Magyarország hercegprímásától is tudott egyszer egy kis közleményt szerezni: — éppannyira csodáljuk, hogy egy egyébként nem is zsidó munkatársa, a különben sok elismerésre méltó közdetektív, Fényes László tollából a napokban (okt. 14) olyan cikk jelent meg az Estben, mely sem a tudomány mai állásával, sem a vallásos lelkiület tiszteletbentartásával sehogyan sem egyezik meg.

Fényes László „Gyógyítás hipnózissal” címmel a hipnotikus szuggerálás gyógyerejéről közöl érdekes eseteket; ami magában egészen rendjén való dolog; de ezeket a gyógyításokat aztán igazi zsurnaliszta felületességgel Jézus gyógyításaival hozza kapcsolatba s olyféleképp beszél, mintha Jézus is csak szuggesztíóval gyógyított volna; ami már egészen helytelen, tudománytalan, kegyeletlen és értelmetlen beszéd. A hipnotizőr t. i. — ezt tudhatná Fényes — csakis *idegzeti* zavarokat tüntet el éppen a képzeletre és idegzetre való erős behatás által, — maga Fényes is csupa *hiszteritás* alapon álló bajokról referál a felsorolt esetekben, — míg *szervi* bajt, pl. szervi vakságot, siketséget, leprát gyógyítani, vagy pláne halottat feltámasztani soha semmiféle hipnózissal nem lehet. A regényíró Zoláé az a szomorú nevezetesség, hogy ennek az elemi orvostani különbségtételnek ellenére a lurdi gyógyu-

lásokat szuggesztióval akarta magyarázni s azóta lett divatos laikus körökben az *idegbajok* szuggesztiós kezelésének a *szervi bajok* hirtelen gyógyulásával való konok és tudatlan összecserélése.

Ezt a szabadgondolkozó fejekben fogant értelmetlenséget továbbplántálni és így a Jézus istenségének hitét minden tárgyi alap nélkül diszkreditálni akarni: ez lehet a Népszavának és a galileista önképzőkör kis táltosainak hivatása, de Az Est szerkesztőségének és Fényes Lászlónak ne ez legyen a gondolja, ha azt akarják, hogy necsak kocsitolók és cionisták olvassák Az Estet, mint a Pesti Hírlapot, s főleg ha katolikus szimpátiákra is óhajtanak reflektálni jövőben.

Krisztus a — madárljesztő, a Pesti Hírlap szerint.

A modern ujságírás módszertanában közismert tétel, hogy legnagyobb népszerűsége mindig azok az organumok számíthatnak, amelyek látszólag semmiféle pártnak, elvnek, felekezetnek vagy fajnak szolgálatában nem állnak, hanem a tiszta, objektív, pártfelettség és abszolút függetlenség színében mutatkoznak be olvasóik előtt. Annyira igaz ez, hogy sokan a katolikus sajtónak is csak akkor jövendőnek nagy jövőt, elterjedtséget és virágzást, ha olyan organumokat teremt, melyek nem eveznek kimondottan katolikus, mint mondani szokás: felekezeti lobogó alatt s a katolikus eszméket inkább csak úgy a sor között veszik védelmükbe.

Hogy méltó volna-e a katolicizmushoz ez a taktika, arról talán lehet vitatkozni; de minden vitán felül áll, hogy a hazai zsidóság a maga részéről már rég megtalálta ezt a megoldást s régóta rendelkezik oly organumok felett, melyekről a saját olvasóik sem tudják, hogy leghatározottabban zsidó tendenciák és érdekek szolgálatában állanak. Természetesen éppen ezzel a mímelt szintelenséggel, hovátartozandóságuk ügyes és állandó eltitkolásával mozdítják elő leghatásosabban saját fajú, felekezeti és üzleti érdekeiket. Ezek között

a kripto-izraelita organumok között első helyen említ-hető a magyarországi zsidóság legerősebb védője, eszméinek, életfelfogásának leghívebb tükrözője és legügyesebb terjesztője: a „Pesti Hírlap”.

Hogy a „Pesti Hírlap” a magyarországi zsidóság félhivatalosa, az természetesen nincs a lap homlokára kiírva. Ellenkezőleg, a kikeresztelkedett laptulajdonos csökönyösen Légrády-nak, ipszilonnal írja nevét; a munkatársak között előszeretettel alkalmazzák a (találónan így nevezett) „házikeresztényeket” s a szövegben bőven hoznak olyan keresztény híreket is, melyek a zsidóság érdekeit nem keresztezik. Az „Egyházi élet” című rovatban pl. a Khevre Kadisa ügyei mellett nyilvántartják a református egyházkerületi gyűléseket, a baptisták, meg a két presbiterián egyház istentiszteleteit s az új katolikus kanonokok és címzetes apátok kinevezéseit is. Sőt a pártatlanság látszatának érdekében meghozza a Pesti Hírlap néha azt a szörnyű áldozatot is, hogy egy-egy zsidó szélhámost is megró, sőt helyel-közzel egy-egy egészen katolikus színezetű cikket is elcsúsztat. A jelszó, mely állítólag elég sűrűn hangzik fel a szerkesztőségi szobákban, ez: „Uraim, úgy írjunk, hogy a közönség ne vegye észre, hogy zsidó lap vagyunk!” — s ez a jelszó a legmesszeterjedőbb alkalmazásra talál a szemfüles és jól fizetett belső munkatársak részéről. A külső munkatársak cikkein pedig, amennyiben azok maguktól nem tartják eléggé szem előtt a fenti elvet, bőven elvégzi ez irányban a „simító” munkát a vörös ceruza.

Minden újságolvasónak el kell ismernie, hogy a Pesti Hírlap a maga szempontjából úgyis mint üzleti vállalkozás, úgyis mint zsidó félhivatalos, zseniálisan oldja meg feladatát. Névleg üzleti szempontból ahhoz a kiadós elvhez ragaszkodik, hogy a tele nyomtatott újságpapirossal való kereskedés jövedelmezősége fordított arányban áll az elvekhez való ragaszkodással.

Hogy mindenkit megközelítsen és mindenkinek hízelegjen, meg tudja oldani azt a nagy feladatot, hogy az értelmiség és műveltség minimumát tételezi csak fel

olvasói részéről s mégis állandóan bizonyos magas, tudákos, választékosnak látszó, szellemeskedéssel s közismert idegen szavakkal átszőtt nyelven beszél. Adja az erkölcsbíró, a jobban tudót, a józan, leszűrt higgadságot, de ugyanakkor önfeltalálón alkalmazkodik ahhoz a közönséghez, amely ugyan szereti, főleg másokkal szemben, az erkölcs pápaszemes maszkját öltetni magára, de nem szereti, ha valaki az erkölcs paragrafusait túlkomolyan veszi, épp azért, mert maga is felületes, elvtelen, léha és érzéki.

S a Pesti Hírlap éppen abban éri el a rekordot, hogy a „túlkomoly“, azaz a keresztény erkölcsiséget epikureista olvasói kedvéért éppen az „igazi erkölcs“ nevében, mint álszenteskedő farizeusságot gyalázza le. Képes fönt a vezércikkben hasábokon át szavalni erkölcsi momentumokról, de ugyanakkor tíz centiméterrel alább, a tárcarovatban, a belletrisztika minden varázseszközével tanítja ki olvasóit a bűnös szerelmek és perverz kéjelgések összes titkaira. Megbélyegzi az uzsorát és a drágaságcsináló hazaárulókat; de ugyanakkor kitűnő szolgálatokat tesz nekik közgazdasági rovatában, jó pénzért vígan hirdeti hónapokon át a posztócsaló Neumann kálvintéri üzletét s agyonvédelmezi a szegény, sorsúzótt, pogromokban megedzett galíciai hiénákat. A komolyabbak megtévesztésére öblös mellhangon deklamál a fényűzés, az alkohol, a túlzott élvezetvágy, a prostitúció és a leánykereskedés ellen, de az olvasónak csak kettőt-hármat kell fordítania, hogy megtalálja a Pesti Hírlap végnélküli hirdetéseiben (melyeknek egyetlen célja persze, hogy az olvasó azonnal öntapasztalatból is meggyőződhessek e szociális bajok nagy kiterjedtségéről) a prostitúció bűntanyáit, a frivol, dorbézoló helyeket, a fényűző divatházakat s nem utolsó helyen a 10 koronás önkíárusító hölgyek címeit, akik apró betűvel sűrűn telenyomatott hasábokon szólítják fel „tisztességes ismeretségekre“ a bankfiúkat, facér katonatiszteket és egyéb forróvérű fiatalokat. Apropos, „tisztességes ismeretség“!

A Pesti Hírlap eldicsekedhetik azzal, hogy új „tiszt-

tesség"-fogalmat teremtett. Amlóta ugyanis az új sajtótörvény jelentékenyen megnehezítette a Légrádi-áruház egyik legjövedelmezőbb üzletét: a hirlapi nőcsábítást és kerítést, azóta szegény Pesti Hirlap kénytelen a leánykereskedőknél különben is régtől fogva divatos tolvajnyelvet szélesebb körök részére is hozzáférhetőbbé tenni s többi közt pl. a vivőr és a perdita viszonyának megjelölésére az eddig használt „ismeretség” szó helyett a „tisztességes ismeretség” stereotip jelzését hozni forgalomba; ami mindössze 10 fillérrel — egy szó árával — drágítja csak a hirdetést anélkül, hogy a szavak megszokott értelmét legkevésbé is csorbítaná. Ez a szerencsés megoldás csakugyan oly gyorsan vált közhasználatúvá, hogy egy héttel az újítás után a Pesti Hirlapnak éppannyi volt a „tisztességes” ismeretséget kereső apróhirdetője, mint amennyi tisztességtelen töltötte ki a lap hasábjait egy héttel előbb. Az újításnak egyetlen káros hatása persze az, hogy ismét megfogyott eggyel a tisztesség-, akarom mondani, komoly és igazán becsületes társaságokban használható magyar szavak száma s ma már pl. fiatal asszonyról vagy leányról megszégyenítőbb jelzőt mondani nem lehet, mintha azzal gyanúsítjuk meg, hogy a Pesti Hirlap értelmében vett „tisztességes” ismeretségei vannak.

Azonban még az üzleti ügyeskedés és aggálytalanság szempontjából sem oly raffináltan mesteri a Pesti Hirlap, mint voltaképpen hivatása szolgálatában: a keresztény magyarság erkölcsi s anyagi gyengítése árán elérendő zsidófajú hegemonia szorgalmazásában.

E tekintetben kifogyhatatlan az ötletessége s bizonyos szimatja van hozzá, hogy azonnal felismeri, mely irányhoz kell egyes napi események és felvetődő kérdések tekintetében csatlakoznia, hogy a destruktív tábor erősítse s a keresztény magyarság lassú letörését előkészítse. Maga az a merőben materialista, hedonisztikus világfelfogás, melynek talaján áll s melynek folyományaként fölényes gúnnyal levigyorog minden komoly vallásosságot, minden keresztény életideált és erkölcsiséget, minden egyházas kereszténységet, azaz

mindazokat az erkölcsi erőtényezőket, amelyek egy ország fennmaradását, jólétét, virágzását igazán biztosítani alkalmasak, kétségtelenné teszi a Pesti Hírlapnak bárha burkolt, de határozottan antikeresztény tendenciáját.

Hogy emellett mennyi fényt szór lopva mindarra s mindazokra, amik és akik a „hazafias magyar zsidóságot” képviselik, hogy mennyire spontán védelmébe vesz minden erkölcsi posványt, minden szabadkőműves szédelgést, minden egyházellenes aknamunkát, azt együtt nem szándékozunk részletesen taglalni, pusztán azt óhajtjuk megállapítani, hogy a Pesti Hírlap, mint a kereszténygyűlölő, türelmetlen zsidóság orgánuma, körültekintés, szívósság és taktika s így ártalmasság tekintetében is messze felülmúlja akár a *Világot*, akár az *Egyenlőséget*, sőt a *Népszavát* is. Mert míg ez utób-biból legfeljebb a legképzetlenebb napszámos nem érzi ki a Manók, Jakabok, Kunfi-Kohnok és Izraelek bócher illatát, az előbbieket pedig már azáltal teszik magukat a komolyabb közönség előtt teljesen ártalmatlanokká, hogy tendenciájukból nem csinálnak titkot, addig a Pesti Hírlap kifelé egy összeesküvő óvatosságával őrzi faji és felekezeti hovatartozandóságának rejtelseit. Milyen agyafúrtan ügyes fogás pl., hogy legtelivérebb pánszemita cikkeit nem ám Jászi Oszkárokkal és Fenyő Miksákkal, hanem Szász Zoltánnal és Porzsolt Kálmánnal íratja meg s valahányszor a katolikus hitet, a pap-ságot, a papi nőtlenséget s hasonló dolgokat akarja mélyen a sárba rántani, ennek a munkának elvégzésével egy — hitehagyott katolikus papot bíz meg. A Judások tudvalevőleg mindenre kaphatók s a Pesti Hírlapnak szomorú nevezetessége, hogy az egész antikeresztény hadjáratot, melyet évek óta annyi szívóssággal s rosszakarattal folytat, végtelenül ügyesen csupa keresztény renegátok előretolásával folytatják.

Számos esetben volt már alkalmunk ezekre a többé-kevésbé burkolt keresztényellenes kirohanásokra rámutatni; annyi cinizmussal és kereszténygyűlölettel azonban a Pesti Hírlap fertőzött tavain is régóta

nem találkoztunk, mint egyik minapi számának (IX. 26.) kezünkbe vetődött „szerkesztői üzenetében”. Ezeket az üzeneteket tudvalevőleg egy felszentelt pap, egy hittagadó renegát írja, s innen érthető, hogy csak úgy bugyborékol bennük a gyűlölet a megtagadott ideálok ellen. A jelen szerkesztői üzenetben a „főtisztelendő” munkatárs úr semmivel sem kevesebbre vállalkozik, mint arra, hogy az „érett”, „felvilágosodott” fiatal leányokat az abszolút korlátlan nemi életre biztatja s közben a keresztény erkölcstörvényt mint hamist s erkölcstelent megrúgdossa, Krisztust pedig, akire a keresztény erkölcsfarizeusok hivatkozni szoktak, mint értéktelen *fantómot* és mezei *madárijesztőt* gúnyolja ki. A pap, a volt plébános írja ezeket, akinek az istenkáromlásaira s Krisztusgyalázásaira felujjong a cionista tábor s akit ezekért az istenkáromlásokért bőven fizet a Pesti Hirlap, a hazai zsidóság félhivatalosa.

Az írás címe: *Emancipált* s hogy rosszban sántikál. már a legelső mondatából csalhatalanul kiérzik:

„A bölcselete, írja a kérdezősködő hölgynek, tökéletes, a logikája nagyon helyes, csak egy kis bibéje van az egész dolognak: az, hogy a gondolkodása, mint sok más hasonló korú és érzelmű nőé, a mi századunkat megelőzi és talán csak a jövő században érvényesülhet. Vagy talán még akkor se...”

S valóban nem csalódtunk; a szög hamar kiüt a zsákból:

„On is helyesen béklyókról beszél, melyeket a társadalom rakott a nőkre, talán szükség nélkül, de mindenesetre a természet törvényeinek *ellenére*, a szent erkölcsök és tisztesség nevében. De hát szabad-e az erkölcs nevében törvényt hozni, a természet szent és legfőbb törvényei ellen, amelyek minden vallás hitelvei szerint *Isten törvényei*? Ez a kérdés önnek és sok millió nőnek, akit az erkölcs nevében megnyomorítanak és megölnek, mert a társadalom tisztessége és a saját tisztességük, *állítólag*, úgy kívánja. Így tehát szabad volna az erkölcs, a tisztesség nevében gyilkolni is,

mert mi más a természet ellen való hatásos küzdelem, mint gyilkosság, a testnek és léleknek tönkretéve?”

A görög szofisták bizonyosan még életében szobrot emeltek volna ezért a mondatért a különben is görögös nevű főtisztelendő úrnak, aki az erkölcs alapfogalmainak drótsövényei között ilyen bravúrosan lejt a kalamajkát. Milyen szépen hangzik ez: a természet törvényeinek tiszteletére hivatkozni az erkölcsi szabadság érdekében.

Pedig nem, tisztelt ex-főtisztelendő úr, önnek nincs igaza, mert a „szent erkölcsök és tisztesség nevében” felrakott „béklyók” nem vétenek a „természet szent és legfőbb törvényei” ellen. Az erkölcsös élet senkit sem beteggé, sem boldogtalanná nem tett; ellenben az a frivol érzéki féktelenség, melyre ön itt perditának készülő nőolvasóit kapatni törekszik, nemi betegekkel, paralitikusokkal, degeneráltakkal és elállatiasodott emberekkel, átokkal, durvasággal és szenvedéssel szinte teleszórta a modern országokat. Mert a „természet”, tisztelt ex-főtisztelendő úr, nem kizárólag a testi ösztönöket jelzi, hanem magában foglalja az ész, az erkölcs s a tisztesség fogalmainak is. Az Isten és a lélek is beletartoznak a „természetbe”, nemcsak a párosodás, a szabadszerелеm, a luesz és a paralízis. Az is a józan emberi „természet” követelménye, hogy emberhez méltó, önfegyelmezett és az ész szava szerint rendezett, tehát erkölcsös életet éljünk s hogy ennek érdekében uralkodni tudjunk a szexualitásnak magában vak és fékezetlenül romlásthozó kitörései ellen. S éppen ezért merő komédiázás az ön hasonlata a „gyilkosságról” és „elnyomorításról”, mert a tiszta élet nem „a természet ellen való küzdelem”, hanem csak természetünk nemesebb részének védelme a testi ingerek egyoldalú érvényesítése s az ezzel járó szellemi és fizikai elnyomorodás ellen.

Ugyanúgy, ahogy a szabadszerelmet megteszi a „természet szent és legfőbb törvényének”, megteheti ön a lopást, a gyilkolást s az önzés legcifrább válfajait is a „természet” követelményének, mert hisz termé-

szetünk többi közt önző is a legnagyobb fokban s ön szerint az ilyen félszegen felfogott „természeti törvények” minden vallás hitelvei szerint Isten törvényei”. Nem szégyel ilyen logikai abrakadabrákat leírni ön, aki talán teológiát is tanult volna kispap korában?

Szégyelje magát ön, az ex-pap, hogy ilyen labilis filozófiájú, tisztesség szempontjából pedig egyenesen hallatlan alapon iparkodik erkölcstelen életre buzdítani a nőket:

„Helyesen véli ön, hogy mit véthet a tisztesség ellen, ha a természet törvényeit követvén, mint érett és független leány a saját teste fölött rendelkezik és senkinek sem ártva, senkit az ő jogaiban meg nem sértve (?) a vérnek, az egészséges testi szervezetnek (?) a jogait érvényesíti és nem öli meg magában a legszentebb (!) érzelmeket, hanem a természetnek szent és megmásíthatatlan törvényei nevében szeretni mer, a nőkre rakott társadalmi (?) béklyók és a szükségtelenül túlszigorú formák megtartása nélkül is.”

A lelketlen ember még arra sem gondol, hogy ha már Istenben nem hisz, ha már a tízparancsolatot mint nyilván gyermekmesét elveti, legalább a szekszuális promiszkuitás egészségügyi s általános emberi veszedelmeit, a társadalom- és nemzetirtó hatását tartaná szem előtt s ha már nem vallási, legalább *altruista* szempontból tartózkodnék attól, hogy mint a „vérnek és az egészséges testi szervezetnek jogait”, mint „legszentebb érzelmeket” magasztalja azt az életmódot, melynek következményei közt egész ókori népek kivészése, mérhetetlen sok szenvedés, családi dráma, betegség, fertőzés, fizikai és szellemi elerőtlenedés, mindenekfölött pedig minden emberi és női méltóság teljes összeroskadása szerepelnek. A lelkiismeretlen gonoszság szuperlativusa az, amely, hogy olvasói romlott hajlamainak hízelegjen, eltitkolja a nemi féktelenség horribilis testi-lelki következményeit.

Hogy emellett hogyan lehet „szent jog” az, ami lealacsonyít, ami bajba, állatiságba, a család és a nemzet meggyilkolására vezet, azt elfelejti megmondani

az ex-főtisztelendő úr; ellenben az igazság és szemérem teljes félretolásával így hízeleg tovább a Pesti Hírlap székszuális aberrációkra hajlandó bakfisleány-olvasóinak:

„Vagy talán azért adatott az embernek a test gyöngye alkotmánya, hogy egész életében csak arra vigyázzon, hogy azt szigorú korlátok közt tartva, még gyöngébbé és a kísértések számára hozzáférhetőbbé tegye? Mert minél inkább kínozzuk magunkat oktalan aszketizmussal, annál inkább tönkretesszük a test ellenállóképességét a kísértésekkel szemben.”

Ennél a szemérmetlenségig valótlan állításnál azonban szükségét érzi a várható ellenvetés sürgős lehengetésének s a következő szelíd és finom célzású *ad hominem*-argumentumot fűzi hozzá:

„Ennek az ellenkezőjét pedig csak abnormis alkotású vagy perverz hajlamú emberek állíthatják (!), vagy pedig olyanok, akik testüket erőnek erejével tönkre akarják tenni és az életüket megrövidíteni. Az ilyen öngyilkosság előtt ám hajoljon meg tisztelettel az, akinek tetszik, de senki ne kívánja a józan ész nevében, hogy azt minden ember helyeselje. Mert végtére is, ha valaki, vagy akár ezer milliók is úgy vélik, hogy valakinek (!) kedves dolgot cselekednek azáltal, hogy testüket sanyargatják, megölik, tönkreteszik (?), ám legyen az ő ízlésük szerint, csak azt ne kívánják, hogy az ilyen *őrültség* közhelyeslésre találjon és általános elismerést és szentesítést nyerjen. Azt megértjük, hogy egyesek az egész emberiségért magukat feláldozzák s el is ismerjük, sőt dicsőítjük is, de hogy az emberiség nagy részét ilyen áldozatra szükség nélkül kényszerítsük, annak igazán nincs értelme.”

Kiváló orvosok, egész egyetemi fakultások és egészségügyi világkongresszusok mondták ki százszor, hogy a tiszta élet, sőt a teljes nemi megtartóztatás, *soha senkinek sem árt*, sőt a hosszú életnek és friss szellemi erőnek legjobb megőrzője s a tapasztalás is bizonyítja, hogy bizony nem a valóban tisztességes nők, nem is a fogadalmakat megtartó papok és szer-

zetesek a rövid életűek, hanem ellenkezőleg: a mulatóhelyek látogatói, a tivornyázók és főképp a szabadszelelem rabjai. A Pesti Hírlap házi moralistája azonban, mindezzel semmit sem törődve, arról oktatja ki fiainkat, sőt leányainkat is, hogy a keresztény erkölcstörvény megtartása „örültség”, mely a testet „megöli” és „tönkreteszi”.

Ennek a nemzetgyilkos morálnak hazug ugyan minden szava, de mit törődik azzal a Pesti Hírlap: ha mindjárt „ezermillió” okosabb ember s valamennyi szakérteű *tudja* és mondja is, hogy a dolog másként van, ő lelkiismeretlenül és szemérmetlenül izgat ifjúságunk erkölcsi megmértelvezése mellett.

A cinizmus azonban még csak a következőkben éri el tetőpontját:

„Szóval: ön, mint független, érett és feltétlenül *tisztességes* leány, (a tisztességet a Pesti Hírlap értelmében véve!) nincs megelégedve a társadalom mostani berendezkedésével és gondolkodásával s egészen más fogalmai vannak a tisztességről. (No lám, hogyne. Mi is csak ezt mondjuk!), mint a mai farizeusok nagy tömegének (ez a lecímezés is amolyan Pesti Hírlapos „argumentum ad hominem”), akik az anekdótabeli cigány logikáját követik és azt tartják, hogy szabad lopni, csak senki meg ne tudja.

Őn szerint a tisztességgel éppen nem ellenkezik, ha valaki a saját javai fölött szabadon rendelkezik, ha mindjárt maga a teste is az ő java, melyet a *jámborok hite szerint* ajándékba kapott a teremtőtől. Azt hiszi ugyanis, hogy az ajándékba kapott dologgal, mely az ő kizárólagos tulajdonába ment át (?), azt teheti, amit akar; feltéve, hogy cselekedete által senkinek nem vét (a társadalomnak, a családi intézménynek, a gyermeknek sem?) és senkinek a jogaiba nem ütközik. (És föltéve: hogy az ajándékozó nem kötötte az ajándék használatát bizonyos feltételekhez: itt névleg a 6. parancshoz!) És ha szabad szentnek mondott célok érdekében valakinek a testét feláldoznia, miért ne lenne szabad a saját szempontjából szentnek tartott célok

érdekében ugyanezt tennie? (Mióta és kinek a szempontjából „szent” dolog a szabadszerelem és szabad fajtalankodás?) Ámde ezzel már elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amely a mai társadalom felfogása szerint a határt képezne a tisztesség és tisztességtelenség között. Ezt a határt pedig átlépni nagy bűnnek tartatik egy titkos és megfoghatatlan fantom ellen, amelyet a társadalom minden útszélre felállít, mint szőlőpásztor a madárijesztőket.”

A borbélyfilozófusok, akik közé ezt az ex-pap-író is sajnálattal számítani kénytelenek vagyunk, mindenkor ádáz gyűlölettel viseltettek a tízparancsolatot hirdető vallás s annak középpontja: az Isten, Krisztus iránt. Nem csoda, ha a Pesti Hírlap lélekkufárja is azzal fejezi be amorális fejtegetéseit, hogy megrugdálja a tízparancsolatot, fantómnak jelenti ki az Istent s az útszéli *madárijesztő* dísztelen jelzőjével tünteti ki a feszületet. Értjük!

Meg kell állapítanunk, hogy a cinizmusban és kereszténygalázásban mindig előljárt Pesti Hírlap nem volt soha oly alávalóan galád, oly izléstelenül jellemtelen, mint ezekben a sorokban, melyek pedig tudunkkal sehol az egész magyar sajtóban, sehol a „keresztény” olvasók rég elaltatott lekiismeretében sem váltottak ki jelentősebb felháborodást.

Nem is az a bántó, nem az a végtelenül leverő és elszomorító e jelenségben, hogy a zsidóság legnagyobb s legelterjedtebb lapja fantómnak csúfolja az Istent és madárijesztőnek Krisztust, mert hisz elvégre a zsidó féktelenség és kellemetlenkedniakarás temperamentumából érthető, de elbágyasztóan búsító és kétségbeejtő dolog, hogy még az ilyen csattanó pofonok sem elegendők a keresztény publikumnak arra, hogy öntudatra vagy csak annak az észrevételére is ébresszék, hogy a Pesti Hírlapban izléstelenül blaszfém, keresztényfaló, Krisztusgyűlölő orgánusot dédelget.

Soha oly megsegényítően nem éreztem a mi keresztény, a mi magyar közönségünk műveletlenségét, gondolatnélküliségét és gondolkozásképtelenségét,

mint amióta látom, hogy a Pesti Hírlap, még ha akar, sem tud nekünk elég trágár, elég komisz és elég istenkáromló lenni. Buták vagyunk mi keresztények, menthetetlenül buták, akiken, úgy látszik, már semmi sem segít...

Ugyeskedve fejezi be pornográf írását a Pesti Hírlap teológusa:

„Nem merjük hát önnek tanácsolni, hogy a saját belátása és a józan esze szerint cselekedjék és éljen, mert mi is tartunk a farizeusok haragjától, akik mindenkit megköveznek az igazságért...”

Nem is szükséges a részletesebb tanácsolgatás. A lényeget elmondta már úgyis. Az alkalmazást majd az ifjúság elvégzi maga is, tessék e tekintetben egészen nyugodtnak lenni. A Pesti Hírlap dúvadmorálja elvégzi a maga romboló munkáját mindenütt, ahol a keresztény közönség oly csökönyösen ragaszkodik a maga korlátoltságához, hogy egy „érdekesen” fecsegő lap kedvéért vígan belenyugszik abba is, ha akár saját leányai is valamennyien úri perditákká nevelődnek...

A sajtókérdés.

Ez a háborúban is egyik legfontosabb kérdése a vérben vívódó nemzetnek. Az ország jövője igen nagy részben a sajtójától függ s hiába győznők le minden külső ellenségünket, ha idehaza meg belső ellenségek lennének úrrá fölöttünk. Pedig hogy belső ellenségeink vannak, mutatja már az itthon dúló uzsora, a gazdasági háború is. S ha a mai sajtó túlnyomó része továbbra is azok javára dolgozik, akik alacsony üzletérdekeiknek mindent, de mindent alá szoktak rendelni, micsoda sivár jövőnek néz elébe ez a vérben fürdő ország?

Azért háborúban is nemzeti létkérdés a sajtónk megmentése. Minden attól függ, vajjon háború után az igazság, a becsület, a hazaszeretet, a hit s a tisztesség sajtója fog-e az országban vezetni, avagy a hazugság és a könyörtelen haszonlesés sajtója-e? Gyanútlan magyar emberek milliói továbbra is azokat a lapokat, könyve-

ket, folyóiratokat fogják-e olvasni, amelyeket a kereszténység ellenségei írnak és terjesztenek, akik oly ügyesen tudják üzleti céljaikat a mézes-mázos szavak mögé rejtteni, hogy a hiszékeny keresztény tömegek lépre mehessenek. Ez a sajtó büntetlenül marhasson, üldöztesse, mindent: embert, elvet és intézményt, ami csak keresztény s ami az ő üzletcéljainak, voltaképp tehát a keresztény magyar nép üzleti kizsákmányolásának útjában áll?

Nem nézhetjük némán tovább, hogy a keresztény magyar népet oly sajtó vezesse, amely sem nem magyar, sem nem keresztény s amely arra használja fel mindenható uralmát a közvélemény fölött, hogy megtévesztő, hangzatos írásaival a keresztény magyar népet a saját legszentebb érdekei ellen vezeti rohamra.

Vértelkedjünk tehát s legalább amennyire bírjuk, álljuk útját a kereszténnytelen sajtó további garázdalkodásának. Terjesszük a felvilágosodást a ma uralkodó üzletsajtó igazi céljait, jellemét, fogásait illetőleg. Nyissuk fel a még szendergők szemét. Mutassunk rá a romokra, melyeket a sajtó a hit, a tiszta erkölcs terén s a magyar nép közéleti és gazdasági háttérbeszorítása által okozott. Csak így fognak az eddig félrevezettek megundorodni tőle, felocsudni, tétlen szendergésükből s mint egy ember csatlakozni a becsületes, a tiszta, a színig-vérig magyar és keresztény sajtóhoz.

Ezt akarjuk mi. Tüzet kiáltunk, mert ég a ház s nem fogunk elhallgatni, míg meg nem hallják, akik ma az égő földél alatt alusszák a tehetetlenség halálos álmát.

Tükörképek a sajtó életéből.

A modern sajtóélet egyik legjobb ismerője, *Eberle* dr. írja:

„A sajtó rendszerint teljesen felügyelet és felelőség nélkül dolgozik... Minden népnevelőnek előbb nyilvános, lepecsételt oklevelet kell szereznie, az egyetemi tanártól az utolsó falusi tanítóig. Még az apácának is, aki a dédóban a kisgyerekekre vigyáz és varrni,

meg kötni tanítja őket. Egyes protestáns államokban minisztertanácsot és országgyűlési vitákat tartanak, mielőtt egy kat. papnak megengedik, hogy prédikáljon és misézzék. Csak a legnagyobb tanintézet, a nyilvánosság nagy szószeke áll nyitva mindenki előtt. Itt minden ostoba fickó és minden hitvány alak prófétaöltözetbe bújva kürtölheti világga a véleményét.

S a sajtó felelőtlen. Minisztereket, képviselőket szavukon fognak s felelősségre vonnak s ha meg nem felelnek, megbuknak. Napoleonokat is elcsapnak, ha csatát vesztenek, szerb Sándorokat a trónjuktól fosztanak meg, ha országukat, házukat szégyenbe hozzák, minden polgárembert felelősségre vonhat a szomszédja; csak az ujságíró nem tartozik felelősséggel... Nem csodálatos-e, hogy amikor minden más zsarnokságot szenvedélyesen támadunk, ezt az önkényuralmat, a sajtódespoták kényét-kedvét egyetlen szó nélkül eltűrjük?"

*

Sokan nem tudják, hogy a mai sajtó nagy része mennyire lelkiismeretlenül vesz részt a közönség üzleti kizsákmányolásában. Íme egy példa:

A párisi Rothschild a múlt század 60-as évében átvette a francia Északi-vasutak építését. Hogy a vasút-részvények jobban fogyjanak, lepénzelte a sajtót. Egész tarifát állított fel az ujságírók számára. A részvények minden ajánló megemlézéséért öt részvényt adott ingyen; ha az említés a hírrovatban történt, 20-at; ha vezércikkben, 50-et. Rotschild ennek folytán fényes üzletet csinált: a részvények magas árfolyammal gyorsan elfogytak, majd a kibocsátónak egy ügyes fogása által hirtelen rendkívüli esetek s a Rothschild-bank így egyszerre kerek *félmilliárd (500 millió) frankot* nyert. Ezer és ezer hiszékeny ember ugrott be a sajtó hamis lármájára s vesztette el a spekuláns javára egész vagyionát. (*Lucas, Die Presse, ein Stück moderner Versimpelung, 61.*)

*

A francia egyházlikvidátor Duez, aki a szerzetesek

és templomok vagyonából csekély 6 milliót sikkasztott, a bíróság előtt bevallotta, hogy a lopott pénzből körülbelül 200.000 frankot osztott ki az újságoknak *hallgatási díjul*.

*

A keresztényellenes lapoknak egyik nagy bevételi forrása: az apróhirdetés, ezek közt nem utolsó helyen az ú. n. szerelmi levelezés, melynek 98 százaléka közönséges leányrontás és nyilvános csábítás.

Amióta az új sajtótörvény szigorú büntetésekkel üldözi az erkölcstelen apróhirdetéseket, a legtöbb lap úgy segít magán, hogy a legfélreérthetlenebbül erkölcstelen célzatú levelezésekbe is egyszerűen belopja ezt a szót: „tisztességes ismeretség céljából”. Így aztán szabad a vásár. Könnyű kiszámítani, hogy pl. a *Pesti Hírlap* pusztán ezeknek a „tisztességes” ismeretségeknek közvetítéséből évente több mint 100.000 korona hasznot tesz zsebre. Mennyi bűn, mennyi elveszett ártatlanság, mennyi elpazarolt életerő, mennyi hitves-társ hűtlensége és hány ezer szegény, megtevéstett leány bukása, szégyene, züllése tapad ehhez a véres pénzhez!

*

Nékám kormánybiztos szerint Magyarországon a nemibajos s így harcképtelen katonák száma kitesz több *hadtestrevalót*. E szerencsétlenek azonban hazatérve, majd még egész vidékeket meg fognak fertőztetni. S mi okozza a nemibajok szörnyű elterjedtségét? Nékám tanár szerint is elsősorban az a könnyűvérű, erkölcstelen élet, melynek a modern *sajtó* s az apróhirdetések a főterjesztői.

*

A „Népszava” nemrégiben nekirontott az Egyháznak, hogy minek engedi a tót búcsúsokat tót egyházi énekeket énekelni Magyarországon? Arra a derék lap nem sietett felvonni a figyelmet, hogy a zsidó kereskedők miért beszélnek egész Magyarországon mindenütt, ahol csak összejönnek, tüntetőleg *németül*?

25.000 galiciait telepítettek a Dunántúl falvaiba. Ez ellen a fent dícsért lapoknak — beleértve a „Nép-szavát” — semmiféle észrevételük nem volt. De hogyan jajgattak ugyanezek a lapok, mikor 10 év előtt arról volt szó, hogy 20 vagy 25 kiűzött francia apáca települ le Magyarországon!

Papíros-agyvelő.

Ez gondolkodik a huszadik század emberében. Nem a maga józan esze, hanem az ujság, amelyet olvas, az ítélt, vélekedik, bírál, politizál, haragszik és lelkese-dik, csinál háborút, békét, világnézeteket, gúnyolódik, panaszkodik, korhol, hízeleg, egyszóval teljesíti egész emberosztályokban a gondolat munkáját. Az olvasó csak felvevő-állomás: befogadja s visszaadja azt, amit készen vitt bele lelkébe az ujság.

Már ez is jelzi a sajtó fontosságát. A sajtó, azt mondhatnók: a modern társadalom lelke. Valamint a lélek a kútforrása a gondolkodásnak, a szeretetnek, gyűlöletnek és minden cselekedetnek, úgy adja meg a sajtó is a társadalom szellemi irányzatát; kénye-kedve szerint oly mederbe tereli a gondolatokat és a szenvedélyeket, amilyenekbe akarja: gyűlölettel vagy szeretettel tölt el a jó vagy rossz iránt. Aszerint, ahogy ez a lélek jó vagy rossz, nemes vagy aljas, a társada-lom is jó vagy rossz, nemes vagy aljas. És ha manap-ság gyakran találkozunk emberekkel, akik a legnagyobb szerűbb intézményre: a vallásra is vasvillaszemmel néznek s akik már messziről káromkodnak, ha papot látnak; ha halljuk a legképtelenebb elfogultságok gyer-mekes szajkózását a legfontosabb vallási és erkölcsi kérdésekben; ha keserűen tapasztaljuk a szociális el-vadulást, különösen az alsóbb néprétegekben: akkor tudnunk kell, hogy itt egy gonosz szellem működött, mely megmérgezte a társadalom ereiben a vért. S nap-jainknak ez a gonosz szelleme csak a *rossz sajtó* lehetett.

Az okos orvos, ha azt látja, hogy a testet undok

kiütések rútíttják, nem pocskolja erejét a kiütések egyenkinti gyógyítgatására, hanem magát a romlott vért veszi kezelés alá. A társadalomnak is a romlott vért kell mindenekelőtt gyógyítanunk. Ha azt látjuk, hogy a családi élet szétbomlik, a tekintélytisztelet megdől, az ifjúság az erkölcsi züllés ingoványaiba süllyed, kihűl az emberszeretet s nő a társadalmat fenntartó erők gyűlölete: vigyünk ismét tiszta vért, keresztény erkölcsöt, nemes gondolatokat a társadalom ereibe és az undok genyedés magától megszűnik. „Új ész és új szíveket kell teremtenünk az emberekben!” — mondotta *Windthorst*. Igen ám, de ezt csak *tisztes közvélemény és keresztény sajtó által lehet*.

Ki izgatott a háborúra?

Egy feltűnést keltő nagyszerű német könyv (*Eberle: Schöner Zukunft*) alapos fejtegetésekben bizonyítja, hogy a mai világháborút tulajdonképpen nem a politikusok és államférfiak, még kevésbé a népek maguk akarták és okozták, hanem a nagyhatalmú *pénzemberek*: a nemzetközi tőke királyai.

Ezek a pénzkirályok tartják ma kezükben egész Európa politikáját; Angliában, Franciaországban, Olaszországban a kormány egyszerűen az ő cselédjük; ők döntenek tehát az országok sorsa, Európa békéje és háborúja fölött. Nekik érdekükben állt, hogy ez a világháború kitörjön, mert nagyszerű alkalmat nyújt a spekulációra és irtózatosságyongyarapításokra. Ezért szövögették a hálót éveken át s könnyörtelenül kényszerítették a karmaik között levő ántánt-kormányokat a háború megindítására ellenünk és Németország ellen. A jelen világháború legmélyebb oka tehát: a kalmárok érdeke. Nagybankárok, Rothschildok és hasonlók kedvéért folyik most több ezer kilométeres fronton patakokban a vér s tör egekre százmillió sajtó szívnek kínos panasza.

Ha azonban azt kérdezzük: mikép volt lehetséges, hogy ezek a pénzkirályok egész országokat meg tud-

tak mintegy fosztani józan eszűktől s mint a vágómarhát tudták belehajtani ebbe az örületes mézszárszékbe: feleletül csak egyet adhatunk: ez csak azért volt lehetséges, mert ezek a pénzkirályok nemcsak a pénzt s az ellenséges kormányokat tartják a kezükben, hanem világszerte *övék a sajtó is* s a sajtó által a *közvélemény*. A nagy világlapok *mind* a kalmároké; a távirati irodák szintén. S így, amit ők akarnak, azt az ujságok által mindig módjukban áll a *népek érdeke gyanánt* tüntetni fel s kifogyhatatlanul izgatni annak érdekében. Így tudták elhitetni millió és millió békeszerető emberrel azt is, hogy a háború elkerülhetetlen szükségesség s addig izgatták az egymásra dehogy is haragvó népeket, míg a háborúnak csakugyan ki kellett törnie.

A legnagyobb háborús uszítók kezdettől fogva az angol *Times* lap és a *Reuter*-ügynökség voltak. S kik állnak ezek élén? A *Times* a londoni *Rothschildé* és egy lord *Northcliffe* (azelőtt Stern) nevű frankfurti származású *zsidó*: mindkettő ma az angol pénzvilág jellegzetes képviselője. *Reuter* pedig szintén *német eredetű zsidó* bankember. A francia sajtóról rég megírták, hogy teljesen a bankok kezében van (mint maga a francia kormány is); a párisi ujságkiadók kilenctizedrésze pedig maga is frankfurti vagy lengyelországi származású üzletember, akik azonban, mint az „angol” *Northcliffe* és *Rothschild*, az üzlet kedvéért szívesen izgatták a francia közvéleményt szülőföldjük ellen a háborúra. Az olasz sajtó annyira a bankok kezében van, hogy közmondás Olaszországban: „Az olasz közvéleményt a bankok és gettók csinálják”.

Ez a bank- és kalmársajtó hozta ránk a háború borzalmait. Gyönyörűen játszotta (s játssza nálunk is) a szerepét: a népszerűség kedvéért látszólag háborúellenes és szidja a háborút, mint a pokrócot, pacifista jelszavakkal dobálózik, sőt a „valláserkölcsöt” teszi meg felelőssé a háborúért; tényleg azonban mesterileg dolgozott és dolgozik a kedélyek további elkeserítésén, a tömegszenvedélyek szításán s a háborús feszültség

fenntartásán. A háború ennek a sajtónak nagyszerű üzlet: soha annyi ujság nem fogyott el, mint a háborúban, soha annyi érdekes, izgató megírnivaló nem akadt s emellett a kitartók is: a kalmárok és a nagybankok is nagyszerűen fizetik a hallgatási díjakat.

Mikor rúgjuk ki már ezt a kalmárérdekből s megfizetettségből világokat gyujtogató banditát, ezt a képmutató *üzérsajtót*, amely a legborzasztóbb csapást: a világháborút a fejünkre idézte?

Csodálatos hatalom.

Csodás hatalom a nyomtatott betű, a sajtó, mert nemcsak egyesek, hanem egész országok lelkét s arculatát változtatja meg. Különös dolog: lehet egy ország 95 százalékában keresztény, de ha a sajtója nem keresztény, az egész ország úgy fest, mintha csupa pogány, zsidó és hitetlen lakná.

A magyar nép nem olyan, mint a sajtója. A magyar nép erkölcsös és szemérmes, lovagias tisztelettel őrzi családjá becsületét s a női erényt. A sajtója után ítélve azonban ennek a tisztességérzetnek semmi nyoma: itt csak izzó érzékiség, trágár és semmivel sem törődő élvezetvágy tombol. A magyar nép becsületes és őszinte, békés és rendszerető, nem üzérkedik s nem hirdet gyűlölködést. A nyilvánosság előtt azonban sajtója révén úgy fest, mintha üzérek és uzsorások népe volna, akik még a háborút is csak gazdagodási alkalomnak nézik, akik osztálygyűlöletet hirdetnek s forradalmat akarnak. A magyar nép komoly és józan s főleg most a háborúban mélyen átérzi a pillanat komor magasztosságát. A sajtóból elénk meredő Magyarország ellenben ma is csak dőzsöl és mulat, kacag a más baján, színházba és orfeumba jár s míg a harcterekről majdnem idáig hallatszik a szenvedők halálhörgése, neki nincs más gondja, mint színésznők lábikráiról álmodni s pezsgő mellett fogyasztani a hirtelen szerzett ezresek. A magyar nép hú a hagyományaihoz, szereti a

trónt s az oltárt, melyekben nemzeti létének két sarkoszlopát látja, megbecsüli papját és egyházát s inkább az idegenre néz gyanakvón. A nyilvános Magyarország, legalább a sajtója után ítélve, ellenkezőleg: ki-gúnyolja a haza és a vallás szent fogalmait, imádság helyett káromolja az Istent, megveti a keresztény hitet, csalónak, bolondnak, farizeusnak nézi a saját papját s viszont felgerjed, ha valaki a pálinkamérő, hadsereg-csaló, erkölcstelenséget terjesztő idegeneket bántani meri. A valódi Magyarország keresztény és vallásos; a sajtóban tükröződő ál-Magyarország pedig hitetlen és elvtelen, haszonleső és anyagelvű, akinek csak egy féltve őrzött nemzeti kincse van: a zsidódédelgető liberálizmus s csak egy borzalmas, iszonyú veszedelme: a katolikus pap és az Anyaszentegyház.

Meddig tűrjük ezt a hamis, nemtelen játékot, a nemzet igazi képeinek ezt az állandó meghamisítását? Várjuk-e, míg a sajtó lassan-lassan át is idomítja, át is gyúrja ezt az országot olyanná, aminőnek ma még csak festi? Nézzük-e tétlenül, hogy naponta száz- és száz-ezrekbe szórja bele azokat az elveket, nézeteket, törekvéseket, amelyek nem a mieink, nem magyarok és nem keresztények?

Szálljunk szembe a pusztító árral. Teremtsünk tiszta, becsületes sajtót. Ne támogassuk azokat a lapokat, melyek széthúzást, gyűlölködést, vallástalanságot, céda erkölcsöt terjesztenek köztünk s melyeknek egyetlen célja: az üzlet, a pénz, melyet belőlünk s ellenünk sajtolnak össze. Nyíljon fel a szemünk: a magyar nemzet nem az és ne is legyen soha azzá, aminek ez az üzletsajtó festegeti s aminővé alakítani szeretné.

A közszellem vallástalansága és a sajtó.

Miért oly vallástalan a közélet s a társadalmi hang, mikor az emberek egyenkint véve sokkal vallásosab-bak, mint külsőkép látszani igyekeznek? Miért nem szabad nyilvánosan és nyíltan is vallani azt, aminek

igaz és legszentebb voltáról a szívünk mélyén meg vagyunk győződve? Miért rejtegetjük az Istenbe vetett hitünket s keresztény lelkületünket, melyekről komolyan lemondani eszünkbe sem jut?

A modern világnak nem a szíve pogány, hanem a nyelve. Nem a lelke, csak az ábrázata. Adja a hitetlent, a cinikust, a kételkedőt, holott legfőlebb egy kicsiny hányadában az. A magánéletben vallásos, kifelé vallástalan — miért?

Kétségtelenül azért, mert a kifelé való állásfoglalást, a közvéleményt, a társadalmi hangot nekünk az ujságok gyártják. Közönségünk a legéletbevágóbb dolgokban aszerint beszél és cselekszik, amint azt a sajtó mint okos, felvilágosodott, modern emberek beszéd- és cselekvésmódját eléje tárja. Milliókat vezet pórázon leghétköznapiabb dolgokban is az ujság, az irodalom, amelyben a tömegek szellemi vezérüket, udvarmestereket, nevelőjüket — nem ismerik fel. A sajtó gyártja, vezeti, irányítja a közfelfogásokat.

Ez a banálissá csépelt, általánosan elismert igazság pedig köznapi nyelvre átfordítva úgy is kifejezhető — s itt a csattanója, a nem éppen lélekemelő nyitja a dolognak —, hogy ma a tömegeket az ujságírók agya és keze idomítja és irányítja. A tömegeket: nemcsak a Hatelemis Jánosokat és Bugris Péternéket, hanem az akadémikus képzettségű, a nagyságos és méltóságos tömegeket is. Az ujságírók a mi vezetőink és tanítóink, gondolatainknak, vágyainknak, törekvéseinknek, erkölcsi felfogásainknak igazgatói, hogy úgy mondjuk: bérloői és jószágkormányzói.

Ami másképp kifejezve így is elmondható: mi, művelt, XX-ik századbeli kultúremberiség azt, ami legégyénibb és legsajátabb a művelt emberben, a saját lelkivilágunkat kiszolgáltatjuk egy ellenőrizhetetlen és felelőtlen, tudásban és jellemében elsőrendűnek éppen nem nevezhető kaszt láthatatlan, de annál elevenebben érvényesülő uralmának.

Nem szándékom az ujságírókat gyalázni. Lehetnek,

voltak s vannak köztük is derék, művelt, komoly és érdemes emberek. De általában bizonyos, hogy az ujságírói pálya, mint a művészi vagy színészi is, bizonyos határig bohém-pálya. Azok lépnek rá sokszor, akik más, tisztességes úton nem boldogultak, vagy más, tisztességes úton boldogulni meg sem kísérelték. Valaki innen magyarázta s nem egészen ok nélkül, miért van annyi zsidó az ujságírói pályán s miért vetették magukat a zsidók általában sokkal korábban az ujságírásra, mint a keresztények. A zsidók a közpályákból, a rendes foglalkozási ágakból sokáig ki voltak zárva; ezért indultak a mellékes, megvetett foglalkozásokra: kereskedésre, ószerességre, rongyszerűzésre. Amit a polgári társadalom elhullajtott s megvetett, azt ők felszedték s abból gazdagodtak. Ilyen elhullajtott, megvetett, szellemi rongyszerűzésféle volt sokáig az ujságírás is, a hírek összehordása, a nyomtatott pletyka közvetítése. A „tisztességes” foglalkozáson levők megvetették, a zsidók pedig rávetették magukat. Így aztán e téren csakugyan megelőzték a keresztényeket.

De nemcsak azért bohémvilág az ujságírás világa. Bohém az egy kicsit már a természeténél fogva is. Azzá idomítja bizonyos határig a modern ujságírásnak a természete maga. Az ujságírónak mindenhez hozzá kell szólnia s mindenben a közönség átlagműveltségéhez és átlagmoráljához lehetőleg közeleső állást kell elfoglalnia — tennie kell ezt minél ötletesebb, szellemesebb, érdekesebb alakban. Ime, mind csupa olyan követelmény, amely szinte feltételül szabja a modern ujságírásnál a felületességet, mindenhez értő, semmit igazán nem tudó tudakosságot, nagyképűséget, erkölcsi sekélyességet és gerinctelenséget — mindezt megtévesztő pózban s behízsgáló modorban —, ami mind csupa lényeges ismertetőjegye a bohém-természetnek. És egyúttal erkölcsi és kulturális szegénységi bizonyítványa a bohém ujságírásnak. De a kornak is, amely az ilyen kulturális és erkölcsi szempontból gyakran eléggé másodrendű emberfaj által irányíttatja gondolkozását s erkölcsi felfogását.

Hogy mikép lehetne ennek a lehetetlenül kultúrátlan helyzetnek, szellemi és erkölcsi kiskorúak uralmának a lelkek milliói felett, kártékony hatásait jóvátenni vagy megelőzni, arról most nem kívánok vitázni. De hogy a helyzet nagyon szomorú, hogy szinte tűrhetetlenül megalázó, azt a fentiek eléggé sejtetik. S aki meg akarja érteni, miért ilyen léha, ilyen frivol, ilyen felületes, ilyen kultúrátlan s ilyen vallástalan a mai „világ”, holott az egyesek, legalább a lelkük mélyén, sokkal vallásosabbak, komolyabbak, mint a közgondolkodás, miért olyan hangos a tudákos képzelődés, a műveletlenség, a vallástalanság, — az mint a megértésnek egyik legkomolyabb tényezőjét vegye figyelembe azt a szomorú kiskorúságot is, melybe ez az önállóságra büszke kor sülyedt, amióta nem restelli világtalan vakoktól és szépen csevegő bohémektől vezettetni magát.

A Pesti Hírlap a feltámadás hite ellen.

Nemcsak a kimondottan keresztényellenes lapok küzdenek nálunk a kereszténység ellen — pl. a *Világ* s a *Népszava*, a harcos zsidóságnak ez a két felekezeti lapja —, hanem vannak burkoltan antikeresztény lapjaink is, amelyek csak azért nem támadnak neki egyenesen s nyílt sisakkal a kereszténységnek, mert nem akarják elriasztani azokat a rövidlátó keresztény olvasókat, akik a nyílt kereszténygyalázás ellen mégis csak felháborodnának.

Ilyen rejtetten keresztényellenes lap a Pesti Hírlap is. Ritkán támad egyenesen, inkább burkoltan; de persze nagy kérdés, hogy a méregnek ezzel az óvatos, becsomagolt beadagolásával nem árt-e és nem ront-e még többet, mint a keresztgyűlölő Világ-féle lapoknak otromba csatakiáltásai.

Egy ilyen burkolt támadást intézett a P. H. Krisztus tana s az örök életbe vetett hit ellen éppen most, húsvét ünnepén is. Az „Esti levélben” egy elvénült színbíráló, minden zsidó szekerek buzgó előretolója, „Zsolt” végzi

a támadást. Először kenetteljesen azt mondja, hogy „Boldogok, akik a hit vigasztalásában *tudnak* menedéket találni”, akik e napon „hisznek a feltámadásban”. Már ezzel is sejteti, hogy szerint *csak egyesek* hihetnek „e napon” a feltámadásban; hozzá is teszi, hogy kik: „térdepelő anyák, feleségek és arák”. Tehát csak — asszonyok. Akik, mint mondja, „imába fojtják a könnyeiket s a feltámadás napjának vallásos emlékéből a viszontlátás vigasztaló képét rajzolja meg a — *fantáziájuk*”. Tehát csak fantázia, csak képzelgés az, amit mi keresztények hiszünk s amit Krisztus oly nyomatékkal tanított. Az örök viszontlátás képe csak — fantázia! Mióta? „Amióta — felel rá a Pesti Hirlap evangélistája — a férfiak hitetlensége *csődbe kergette a mennyországot* . . .”

Nem, Zsolt úr és Pesti Hirlap, nem. A mennyországot, Krisztus tanát, a feltámadás hitét nem kergette csődbe senki sem. Önök ugyan mindent elkövetnek, hogy az ilyen leszóló cikkek által szép csendesesen, észrevétlenül odalopják az emberek szívébe a hitetlenséget; de azért Krisztust megcáfolni nagyobb ürtartalmú koponyáknak sem sikerült, mint az önöké. Az ilyen írások legfőllege arra jók, hogy mindig több és több legyen azoknak a művelt keresztény embereknek száma, akik az ilyen, alig burkolt valláslekicsinylések után a Pesti Hirlap-féle lapokban látják a keresztény hit leggonoszabb s legravaszabb ellenségeit.

Megjegyzendő, hogy ugyanazon *húsvéti* számban egy tárcaíró azt írja le, hogyan buktattak el egy (költött) római bíborost, az „izzó tekintetű, magas termetű szép főpapot” irígy társai egy leánnyal. Szeretnők tudni: hát az ilyen tárcairodalomnak meg mi a célzata? Mit szaglászhatnak ezek az idegen vizslák mindig csak a keresztény papok körül? S miért nem írnak ilyen érzékies, megszégyenítő dolgokat soha, de sohasem pl. az „izzó tekintetű, magas termetű, szép — rabbinusokról?”

A sajtóharcosok.

Ősök a tiroli szabadságharcból Speckbacher és fia. Ott áll a hős atya egy sziklán és egymásután sütögeti töltenyeit az ellenségre. Fia, a kis Andris, körülötte sűrög. Karja gyöngé még, hogy elsüsse a puskát. Azért egyre oda fut, ahova az ellenséges golyókat befúródni látja. Kiássa azokat a földből a bicskájával és azután egy egész kalappal hoz belőlük az édesatyjának, hogy legyen mivel megtölteni a fegyverét. Így lett a kisfiú is nemzeti hőssé.

Ez a kis Speckbacher Andris jut az eszembe, valahányszor a derék sajtóhölgyeket — ezeket a bájos önkéntes rikkancsokat — látom a templomajtóknál, amint árusítják a keresztény sajtótermékeket. Muniációt gyűjtenek ezek is, hogy legyen miből visszalövdözni, amikor ellenségeink a rágalom, a hitetlenség vagy erkölcstelenség ágyúit sütögetik reánk.

Visszalövdözni: nem félénk, alig pukkanó, ócska mozsarakkal, hanem egy szívós, versenyképes, hatalmas keresztény sajtómozgalom negyvenkettésével, amelyeknek ércesen bömbölő hangja nem vész el a hétköznapi zsvajban. Mert hiába, a mai fölületes világban rendszerint annak szoktak igazat adni, akinek leghangosabb a szava s az igazságot azért törik kerékbe, mert néma, mert erős sajtója nincsen.

Ha a nagyközönség így fogná föl a sajtómozgalom jelentőségét, nem venné túlzott kellemetlenkedésnek a mi buzgó sajtóhölgyeinknek a pénztárca ellen irányuló, néha talán túl lelkes támadásait. Mert manapság nemcsak az üzleti vállalatok, hanem az Isten országának a fölvirágoztatása s az igazság védelme is jórészt a pénzkérdésen fordul. De ki ne áldozna szívesen municióra olyan védelmi harcokban, amelyekről egy keresztény ország jövője függ?

A fősvény farizeusok is kiizadtak harminc ezüstpénzt, hogy Krisztust kézrekerítve keresztre feszíthes-

sék. Csak a keresztény közönség sajnálná a filléreket, amelyeken Krisztust diadalra segítjük az emberek lelkében?

A hazugság mint művészet.

Hogyan ferdít s mit hallgat el a „magyar” ujságírás?

A mai sajtóról sokan megírták már, hogy elsőrendűen ért az igazság kerékbetöréséhez, de újabban egyik-másik sajtókényúr mintha egyenesen virtuóz akarna lenni a hazugság művészetében.

Nádas Sándor (azelőtti nevét nem tudjuk) valami „Pesti Futár” című erkölcsrendészeti és revolverlappal boldogítja a magyar közéletet. Ezen a címen, mint a magyar sajtó nélkülözhetetlen bajnokát, mentették fel az urat a *katonai szolgálat alól is*. S ugyan mire használja hadifelmentett minőségét Nádas Sándor úr? Arra, hogy lapjában pl. a következő címen: „Fizeszen elő a „Négergyermek”-rel” durván nekiront egy kedves, ismeretterjesztő missziói folyóiratnak. De Nádas Sándor úr nem szeret valamit csak úgy, bizonyítás nélkül állítani. Azért idézeteket is közöl a nevezett misszióslapból. Így pl. a következőt: A „Négergyermek” szerinte így buzdítja a magyar katolikuskokat a néger missziók gyámolítására:

„Aki frontszolgálatot teljesít, attól megelégszünk annyival, hogy buzgón imádkozik a missziókért. Mindenki másnak azonban tehetségéhez képest — lehetőleg bőven — kell adnia a missziók céljaira. Gyermekeitek reggeli kávéjába ne tegyetek tejet, gyermekeitek magukra ne adjanak ki egy fillért sem és az így megtakarított pénzt is fordítsátok a missziók támogatására”.

S aztán nagyképűen hozzáteszi:

„Míg nálunk az iskolásgyerekek, egyetemi hallgatók nagy része nyomorral küzd, azalatt Magyarországból megy-mendegél a finom pénz Eritrea olasz gyarmatba, hogy ott egy Chefle Marian nevű butaképű néger fiú tovább tanulhasson a szemináriumban”.

Majd nekimegy a gyulafehérvári zárdának, amiért *Erdélyben, ma szeretetadományokat gyűjtött a néger gyermekek számára, szerinte: cipőre. „Holott — teszi hozzá felháborodva — a néger életében nem hordott cipőt. Erdélyben viszont régebben, úgy emlékszünk, hordtak”.*

Hát már most mi igaz az egészből? Csak az, hogy Nádas Samu (vagy Sándor) lapja a hazugság művészetében igazán a Nobel-díjra pályázhatna. A t. izraelita ugyanis egyszerűen hasból hazudta elő az összes fönti adatokat. Az idézetet is. Sehol a „Négergyermek”-ben, sem a „Visszhang” című testvérlapjában még csak ehhez hasonló felhívás sem található. Azaz, hogy mégis. A „Visszhang”-ban egy *északamerikai, st.-louisi* papnak missziós tárgyú prédikációjáról van szó, amelyben a hitszónok az *amerikai* közönséghez így szólt:

„Kedves barátaim! biztosítlak benneteket, hogy nemesszívű lelkek nemcsak a pogányok közt működő papok és kedves nővérek között találhatók, hanem még otthon is ezrek hoznak hősies áldozatot, hogy előmozdítsák az Egyház terjesztését és azt a végleges győzelemre segítsék — *nem egy issza meg reggeli kávéját tej nélkül; ezek azok a gyermekek, akik magukra nem adnak ki egy fillért sem és az így megtakarított pénzt a missziók támogatására fordítják*”.

Az olvasó állapítsa meg e kétféle idézet összehasonlításából, micsoda lendületes hazudozásokra képes a *közérdekből hadifelmentett* izraelita ujságíró.

Ami pedig a gyulafehérvári gyűjtést illeti, arra nézve Nádas urat figyelmeztethetjük valamire. Ha azok a kisleányok honfitársaik mellett a szegény éhező négerekre is gondoltak s azoknak is összegyűjtöttek — *nem cipőre* — mindössze 25 korona 64 fillért, a t. hitsorsos „magyar” sajtó ne ezen háborodjék fel.

Van ennél külön is. Nézzen csak körül a Pesti Futár érdemes kiadója Pesten és vidéken a színházakban, orfeumokban, zsúrokon és korzón; ott rengeteg sok hirtelen meggazdagodott lipótvárosi és egyéb

„hótvolét” fog látni legfrissebb *párisi* blúzokban, lioni selyemben s francia kalapokban. Ezekért a divatáru-cikkekért a mi, jobbára zsidó kereskedőink révén sok-sok *millió korona* ment ki évente pengő aranyban, sőt meggy most a háborúban is a semleges országokon át, nem ám szegény négek közé, hanem *egyenesen az ellenséges országokba*. Hát ez nem hazaárulás? A „magyar” divatárukereskedőknek e hazaáruló, nemzetrabló üzelveit azonban Nádas Samu s a többi izraelita újságíró *következetesen elhallgatja*. Ellenben a keresztény missziós lapocskákat a 25 koronás gyűjtések miatt támadja, még hozzá hamis, e célra gyártott idézetekkel.

Így hazudik nálunk az úgynevezett „magyar” sajtó. S ezért nem mennek a lövészárkokba a Nádasok.

A kapitalizmus és a szocializmus ölelkezése.

Köhögő János cipőfelsőrészkesztő és Kovács Mariska nyomdai berakóleány, a Népszava kényszerelőfizetői, nem tudják, ellenben a végleg fálnak nem állítottak nagyon jól tudják, hogy amint az újabb kémia tud eseteket, amelyekben a tűz és víz pompásan megférnek egymással, úgy a kapitalizmus és szocializmus is, ez a látszólagos tűz- és vízellentét, minden kifelé hangoztatott műellenségeskedés mellett is voltaképp titkos szerelmi viszonyban élnek egymással. A kapitalizmus (= vagyonos zsidóság) ugyanis rászorul a proletarizmusra, mert hiszen mivé válnának gyárai és egyéb nagyüzemei nélküle? De nemcsak; hanem ugyanennek a kapitalizmusnak (= vagyonos zsidóságnak) volt esze hozzá, hogy a proletárságban állandóan felgyülemelő s időnkint veszedelmessé válható elkeseredéseket s egyéb kitörésre hajlandó népszenvédélyeket is, hogy műszóval éljek, *házi kezelésbe* vegye s a munkásmozgalmak irányítását a saját embereinek kezébe téven le, kellő időben mindig oda tudjon hatni, hogy ezek az átkos népszenvédélyek a kapitalizmusra nézve soha komolyan veszélyes irányban ne dühönguessenek.

A szereposztás voltaképp egyszerű és csalódásig hasonlít ama közhasznú polgárok működéséhez, akiket a hálátlan közvélemény a „hamiskártyások” dísztelen nevével nem áttall lekicsinyíteni. Az úgynevezett hamiskártyásoknak eljárási módja ugyanis abban áll, hogy pl. Mór, Móric és Móricka összeállnak s egyikük, teszem azt: Móric, a kifosztásra kiszemelt áldozattal egyazon párton ül le kártyázni látszólag Mór és Móricka ellen, tényleg és a valóságban pedig éppen a partnere ellen játszik össze Mórral és Mórickával. A szegény áldozat váltig azt hiszi, hogy Móric őt támogatja s csalhatatlan biztonsággal belemászik a csapdába. A játszma hozamán aztán Mór, Móric és Móricka az egyenlő részesedés elve szerint osztozkodnak. Vagy hogy kissé rusztikusabb s az elmaradottabb feudális magyar viszonyokat is szemmeltartó példát idézzek: egy 3—4, vagy még több tagú zsványtársaság összeáll és elhatározza, hogy a Bakonyon átutazni indult jámbor halandót az erdő sűrűjében a „Pénzt vagy életet” című hatályos alternatíva elé állítja.

A magasabb zsványművészet ilyenkor mint célszerűségi szempontból igen előnyös megoldási módozatot ajánlja azt a szerepmegosztást, miszerint az útonálló érdekeltségnek egynéhány szemfüles tagja nem nyitott bicsakkal támad az utasra, hanem ellenkezőleg, hűséges kalauz- és mentorként szegődik melléje, utat mutatandó s az utast a bakonyi sűrűségek netaláni esélyei ellen, ha kell, öntestével is megvédelmezendő. Mely utóbbi szereposztás által legkevésbé lehetetlenítetik a mentorok feladatának oly irányú teljesítése, amely a sűrűbb szitákon átlátni nem tanult utast nem annyira a veszélyből ki-, mint inkább abba hatékonyan belesegíti.

Pontosan ez a kép tolakodik fel a nyugodtan figyelő elméjébe, ha meg akarja érteni a szociálista népvézerek és munkásvadítók elhelyeződését a kapitalizmus és a proletárság el nem kerülhető surlódásaiban. Amíg proletár van a világon — s a kapitalizmusnak a proletár époly szükséges, mint a gyárnak a füst-

kémény, vagy a gépeknek az olaj —, addig munkásekeseredés is mindig lesz; amíg pedig elkeseredés van, addig a kapitalizmus szempontjából már csak előnyösebb dolog, ha ennek az elkeseredésnek vezetése, irányítása s mint mondani szokás: célkitűzése szintén nem bízatik avatatlan kezekre, hanem oly megbízható férfiakéba, akik a munkásvilág mozgolódó zászlóaljait sohasem fogják szent és sérthetetlen — pl. fajuralmi — érdekek ellen vezényelni, hanem inkább, mint illik, oly célok felé irányítják, amelyek a faji érdekelttség szempontjaiból vagy közömbösek, vagy egyenesen tovább hasznosíthatók is. Ilyen leend pl. az általános szavazati jog, amelynek érvényesülését az áldásosan szerkesztett s még áldásosabban a munkásságra rákényszerített pártajtó útján kétségtelenül sikerülni fog további hasznos irányokban szabályozni; vagy ilyen továbbá a papok beleinek kiráncigálása s az egyházi vagyon, illetőleg klerikális befolyás ellen való nemes küzdelem, amely a kapitalizmus spekulációit tudvalevőleg nem kevésbé előnyös kilátásokkal kecsegteti, mint, mondjuk, a vas- és fémmunkások, vagy a hadivarrónók megélhetési igényeit.

Szóval: a kifelé fitogtatott ellenségeskedés mellett űzött titkos szeretkezés és feltűnéstelen együttetés elmélete elvben nem ellenkezik a kapitalizmus és szocializmus közt látszólag oly mélyen tátongó ürrel. Hogy pedig azt, ami elvben lehetséges, a gyakorlatban is ki lehet vinni, annak sok egyebek mellett beszédes tanújele az az ujsághír, amelyet a „dolgozó polgárság” felhivatalosa elég óvatatlan volt május 20-iki számában a nagyvilág előtt is elárulni, közölvén a következőket:

„Párttitkárságunkhoz ma a következő levél érkezett:

„A magyarországi szociáldemokrata párt tek. titkárságának. Helyben. Az Archimedes szabadkőműves páholyba tömörült radikális világnézetű polgárok a magyar szociáldemokrata párt működése iránt érzett meleg rokonszenvüknek külső kifejezést óhajtván adni, egyidejűen átutalunk a tek. Titkárságnak 10.000,

azaz tízezer koronát, azzal a kéréssel, hogy ezt az összeget a propaganda céljaira, a szocializmus tanainak minél szélesebb körben való terjesztésére fordítsák. A magyar szociáldemokrata párt ugyanazokért a célokért küzd, amelyeket mi is vallunk . . . Úgy véljük, a magyar polgárság csak kötelességét teljesíti, ha pótolni igyekszik eme kiadások egy részét, nehogy a párt propagandista működése csorbát szenvedjen . . . Kiváló tisztelettel az Archimedes-páholy."

A „félhivatalos" szociálista lap ehhez az átíráshoz a következő sokatmondó kommentárt fűzi:

„Orömmel tapasztaljuk számos jelből, hogy noha a polgárság és a munkásság, mint munkáltató és munkás, gazdasági téren szemben állanak, politikai téren a közös ellenség ellen *mód van a hathatós együttműködésre.*"

C'est ça! Ez az igazi. Das ist das richtige Wort. „Hathatós együttműködés" a kapitalista szabadkőművesség és az „antikapitalisztikus", szocialista propaganda között. Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit. A Weisz Manfrédék, Lánczy Leók s ha tetszik, a Neumann Lászlók egyfelől, — a Garami (Grün) Ernők, Kúnyi (Kohn) Zsigmondok, Göndör (Krausz) Ferencek másfelől, íme, minden látszólagos gazdasági dérdur és haragszomrád-játék mellett is megtalálják a „módot" a „hathatós együttműködésre". Kölcsönös osztozkodási alapon. Csak az az egy baj, hogy amíg ez a titkosan szerelmes pár „hathatósan együttműködik", addig a kapitalista-szabadkőművesek tízezreseiből megpropagandázott „dolgozó polgárság", tehát a szegény magyar munkásnép fizeti a ceppet!

Modern tüzéség.

A modern szellemi forrongásokat szeretik elkese-redett csatához hasonlítani, melyet a legnagyobb bravúrral vívnak mind a két részen. Ámde a modern hadviselésben, mint azt ebben a borzadalmas világháborúban nap-nap után látjuk, a főszerepet kétség-

kívül a tüzérség játssza. Ez biztosítja a gyalogság és a lovasság állásait, ez nyit utat a legsűrűbb tülekedésben, ez dönti el végre a győzelmet.

Nos, az elvek harcában a sajtó a tüzérség. Minden egyéb hadművelet: iskola, politika, szociális tevékenység csak a gyalogság és lovasság szerepét játssza, amelynek, ha eredményesen akar működni, minden mozdulatában a tüzérségre kell támaszkodnia. Ebből érthető, miért húztuk mi keresztények eddig elveink fönséges igazsága mellett is rendesen a rövidebbet. Volt nekünk mindig nagyszerű gyalogságunk és lovasságunk: kitűnő papjaink és tanítóink, lelkes szónokaink, önzetlen apostolaink, akik éjjel-nappal dolgoztak, fáradtak a közjóért.

De íme jött az ellenség tüzérsége, a hitetlen, erkölcstelen vagy a színtelen-gerinctelen sajtó, és egy pár sortüze halomra döntött mindent. Mi természetesen csak egypár gyérlövésű, ócska mozsárral feleltünk vissza, míg ellenfeleink modern felszerelésű, gyorslövésű, hatalmasan bömbölő Krupp-ágyúkat és 42-eseket állítottak fel ellenünk.

Igy aztán természetes, hogy a mi szavunk elhangzott a nagy zsivajban. Már pedig manapság annak adnak igazat, aki lehangosabban kiabál.

De hál' Isten, észretértünk már, vagy legalább kezdünk lassankint észbekapni. A nagy ágyúzás okozta rombolások mégis csak kezdik felnyitni a szemünket. Kezdjük már mi is kellően értékelni a szellemi tüzérség döntő szerepét. Az igaz, egy kicsit későn, de még el nem késve. Még mindent meg lehet menteni, még az elvesztett is vissza lehet szerezni, csak akarni kell. Hiszen a félholtba is lehet életet lehelni, ha idejekorán jó a segítség. Csak most aztán igazán ne halogassuk a szervezkedést!

Mi a keresztény magyarság főveszedelme?

Ha körülnézünk az országban, azonnal észreveszünk, hogy a keresztény magyar nép ma már csak *másodrendű polgár* ebben a hazában. Van még keresztény

birtokososztályunk, vannak főuraink és főpapjaink, van valamelyes jómódú keresztény középosztályunk is, de ami jellemző és aggasztó: ezeknek száma, súlya, tekintélye, befolyása egyre alábbszáll s helyébe egy egészen új formájú *uralkodó osztály* lép: az itt meggazdagodott jövevények osztálya.

A magyar föld kisiklik a magyarok talpa alól; a közhivatalokban egyre kisebb számmal találhatók keresztény magyarok; az ipar, a kereskedelem és pénzügy terén a keresztény magyarság teljességgel lemarad. Taníttatni sem igen tudjuk a fiainkat; egyes középiskolákon s az egyetemek egyes szakain máris abszolút többségben vannak a keresztények felett a zsidók. Holott a zsidóság az ország lakosságának csak 5 százalékát teszi, mi keresztények pedig 95% volnánk. Mégis maholnap már csak a cseléd, a díjnok s az utcaszopró telik ki a mi sorainkból, az „urak” az idegenek lesznek.

Mi ennek a csendes, folytonos lesiklásnak az oka? Egyesek azt mondják: a mi élehetetlenségünk. Mások szerint: az összetartás hiánya. Ismét más fogalmazásban: a patópálos nemtörődömség és nemgondolkodás. Össze lehet hozni mindezen okokat egy szóban s a leghelyesebb magyarázatot találjuk a fenti kérdésre: a magyarság lerongyolódásának főoka a *sajtó*, a népfelvezetésnek e nagyszerűen kifejlődött eszköze, a keresztény magyar nép ellenségeitől, leszorítóitól, kitesékelőitől szerkesztett *ujságok*.

Ezek vezetik félre a kövéleményt, hogy ne lássuk meg az igazi veszélyt, a jogegyenlőség igazi feborulását. Ezek terelik a figyelmet örökké tized- és huszadrangú kérdésekre, hogy a szegény magyarnak ne is jusson eszébe a legfőbb bajok okozói iránt érdeklődni. Ezek izgatnak folyton csak a „grófok” meg a „püspökök” ellen, nehogy bárki is észrevegye, hogy időközben az ország igazi nagyjaivá a grófok és főpapok helyébe a nagybankárok, nagygyárosok és nagykereskedők léptek. *Micsoda az összes püspökök és grófok jövedelme pl. egy Weiss Manfrédéhoz képest, aki egy-*

maga megvásárolhatná az összes grófok és püspökök kastélyait s akinek mi ma valamennyien hűséges adófizetői vagyunk?

A zsidóság legfőbb terjeszkedési eszköze: a sajtó. Ezzel védi ki s hárítja el a közvéleménynek ránézve veszélyes érdeklődését. S a keresztény magyarság addig nem fog tudni talpraállni, nem fogja tudni megakasztani a süllyedés folyamatát, amíg le nem rázza magáról a zsidó lapok s ujságok erkölcsi rabigáját. Addig mi csak süllyedni fogunk, amíg népünk s értelmes közönségünk be nem látja, hogy mindenekelőtt *független, önzetlen, keresztény és magyar sajtóra* van szüksége s nem támogatja a keresztény lapokat.

Szegény Prohászka püspök.

Hiába voltál eddig nagy ember, nagy tudós és nagy apostol: a harcos zsidóság lapja, a *Világ*, könyörtelenül kivégzett, mihelyt bátran és félreérthetetlenül ki mered mondani, hogy a vallásgúnyoló üzersajtó helyén Magyarországon erős *keresztény* sajtóra volna szükség. Egyszerre lebuktál a felhők magasságából: egyszerre szétfoszlott minden nimbuszod s úgy jártál, mint — Ágoston Péter, aki csak addig volt nagy író és tudós, amíg az ügynöki világszemléletet irodalmasítóknak kissé kellemetlen alakban is meg nem merte mondani a véleményét.

A Kath. Sajtóegyesület közgyűléséről így ír a zsidó ügynökök lapja, a *Világ*:

„Tegnap nagy napja volt a klerikalizmusnak, gyülesezett a sajtóegyesület és mint ilyenkor rendesen történni szokott, ellenünk öntötték ki összegyűlt epéjüket a vezérek . . .

Prohászka püspök beszélt először és ez alkalommal is bebizonyosodott róla, amit gyakran láttunk, hogy egész szociális világfelfogása egyszerre elolvad, ha erős konturjaival kibontakozik felette az Egyház. Egyház és haladás nem árulhatnak egy gyékényen és a székesfehérvári püspök vagy az Egyház vagy a ha-

ladás szolgálja, de egyszerre nem lehet mindkettő. Tegnap például az Egyház harcosa volt és egy táborba, a harcos katolicizmus táborába hívogatta a különböző meggyőződésű katolikusokat... Prohászka tegnap megfélekedezett a haladásról, nem a modern főpap volt, nem osztotta az Egyház földjét és nem hirdetett szociális reformokat, hanem az Egyház engedelmes szolgálója lőn és felébredtek benne a világ romlása fölött a Savanarolai ösztönök...”

Szóval már Prohászka sem nagy ember. Eddig úgy tettek a hitsorsos csatakürtösök, mintha Prohászka is az övék volna s igyekeztek őt — sok furfangossággal, de csekély eredménnyel — kijátszani a „harcos klerikalizmus” ellen. Most aztán kiderült, hogy a nagy fehértvári püspök szintén csak olyan „hecc-káplán”, mint a többi: azt akarja, hogy Magyarországon erős keresztény és magyar sajtó is legyen. Nosza hamar nekiültettek egy névtelen zsidófiút s az egy tollvonással hatásosan a földbe taposta az eddigi nagy embert.

Azt hisszük azonban, Prohászka püspök úr ki fogja heverni ezt a szörnyű kivégzést. Nem fog derékon törni s ha egyáltalán tudomást szerez erről a sajtó kivégeztetéséről, még csak kisebb sem lesz, általa. Mert ilyen oldalról jött piszkolódás által legfőlőbb csak nagyobb az ember. Milyen szerencse, hogy a közmondás szerint „a kutyaugatás nem hallatszik az égből!”

A terézvárosi fiskális.

Volt egy terézvárosi zsidó fiskális, Vázsonyi-Weiszfeld Vilmos, aki a kereszténységet nemrég a fajtáját jellemző szemérmertlenséggel népbútításnak nevezte, aki megrugdosott egy köztisztviselőt, amiért nyíltan kereszténynek s magyarnak nevezte magát, aki megtámadta a kir. Kúriát, amiért a hadseregcsaló zsidókkal nem volt eléggé kíméletes s akinek egész szereplése eddig a fővárosi kormányzatnak teljesen zsidó kezekbe való juttatásában merült ki. Ez a kilencvenöt századrésztében keresztény Magyarország igaz-

ságügyminiszterévé lett. Ami a vidékről felkerült Weiszfeld-ivadék számára kétségtelenül fényes karriér.

S mert Vázsonyi-Weiszfeld úrnak ez a vágya immár beteljesedett, no meg azért is, mert az „előkelőség kötelez”, hamar ráparancsolt a „demokrata” zsidóktól megszállt és kisajátított fővárosi közigazgatásra, hogy az új miniszterek eskütételére a fővárosba érkező királyt *zászlódiszben fogadtassa*, holott még egy héttel előbb — ausgerechnet — az uralkodó lejövetelének napját tartotta legalkalmasabbnak arra, hogy minden üzleti életet tüntetőleg megállítson, gyárat, boltot becsukasson, közlekedést megszüntessen s a szegény és a csontja velejéig kiszipolyozott (és épp a prókátor úr igen kevésbé tisztelt fajrokonai és párt-hívei által kiszipolyozott!) népet fenyegető tömegekben az utcára csődíttesse.

Micsoda óriási veszedelem fenyegethette ezt a jó magyar népet, hogy annyira és oly hirtelen elsötétült akkor a magyar égbolt? Miért is kellett a háborús drágaságban félnapokra beszűntetni a termelő munkát és miért kellett megrövidíteni a szegény munkásnak amúgy sem bőséges keresetét félnapi munkaszünettel? És miért nem jutott akkor senkinek eszébe a más-kor szorgalmasan előráncigált „*többtermelés*” óriási fontossága? S ha már mindez elkerülhetetlenül szükséges volt egy hét előtt, miért lett az feleslegessé egy héttel később? Miért, jó magyarom, miért? Csak nem azért tán, mert mindnyájunk legfájóbb fájdalma, óhajunk óhaja, vágyaink koronája az volt, hogy Weiszfeld úrból miniszter legyen? Amiért tűzön-vízen keresztül gázolni, a poklok minden ördögével szembeszállni készültünk?

S mert Vázsonyi fiskális úrból immár miniszter lett, a kifacsart proletár nyugodtan felveheti reménytelen ígáját, az nem iga többé? S szaporíthatja most már hangtalan ajakkal egész a végtelenségig a *Weiss Manírédok*, a *Wolfner-testvérek*, a *Goldfinger*ek és a többi dicső hadseregszállító bevándoroltak száz-

millióit? Azoknak a vagyonát, *akiknek még alvásközben is óránként 4—5000 korona tiszta jövedelmet hoz a keresztény magyar kulik kétségbeejtő rabszolgasorsa?*

Mert a Vázsonyi miniszterségén kívül — úgy látszik — a legmegdönthetlenebb törvény az, hogy a zsidó százmilliókból ezermillió aranyhegyeket kell a magyar proletárnak vérrel és verejtékkel, saját pusztulása árán is összehordania? S nem szépen van-e kiterelve, hogy ha végre a páriasorson való elkese-redés robbanni készül, ez a robbanás, ez a feszítő erő is csak arra legyen jó, hogy demagóg zsidókat emeljen a magasba, messze mindnyájunk feje fölé? Egész az igazságügyminiszterségig?

S ha mindezt meggondoljuk, csodálkozhatunk-e igazán, mikor Vázsonyi-Weiszfeld úr zsidó párthíveinek gúnyos röheje közben kivágja a slágert és az *egész keresztény Magyarországot butának nevezi? Azt a Magyarországot, amely egy Vázsonyiból minisztert csinált s amely hiszen ezen az alapon csakugyan rászolgált* legalább is a „tehetetlen” jelzőre?

Különben ez a szédítő emelkedés egészen stilszerű is. Akik eddig oly sűrűn szerepeltek a bírósági tárgyalásokon, persze inkább csak a vádlottak padján, azok ezentúl a legfőbb bírói polcon, Justitia isten-asszony szekérének bakján szemlélhetik fajtájukat, protektorukat, főfővédőjüket. A zsidók a háború folyamán éppen ezt a jutalmat érdemelték.

De van a dolognak reánk nézve egy igen kiváló tanulsága. Mi tette Weiszfeld-Vázsonyi urat miniszterré? Tudománya? Érdemei? Belső értéke? Jelleme? Nevetséges! Egészen más, egy mindennél hatalmasabb tényező: *a mindenható zsidó sajtó*. Az, amely hónapokon, éveken át üvöltötte nevét s bevétette az önálló gondolkodásra képtelen keresztény országgal lassankint a gondolatot, hogy Magyarországot egyedül a terézvárosi demagógia boldogíthatja.

Miről nem ír a banksajtó?

Lángbetűkkel kellene mindennap minden ujság-olvasó magyar ember szeme elé állítani e rettenetes számokat:

A magyarországi ház- és földbirtok összes értéke: 26'3 milliárd korona. Ez a vagyon a közterhek viselésében évi 330'5 millió koronával veszi ki részét. A magyarországi bankári tőke értéke azonban nem sokkal kisebb, mint a ház- és földbirtoké, tudniillik: 21'2 milliárd korona. S vajjon mennyivel járul hozzá ez a rengeteg vagyon a közterhek viseléséhez? Mindössze évi 26'8 millió koronával. Tehát *közel háromszáz millió helyett szerény huszonhat millióval!*

A közterheket e szerint még ma is nagyrészt a földbirtok, tehát a föld népe s a házbirtok, tehát a lakók, a közönség tág körei viselik. A bankárvilág azalatt csak gyűjti a pénzt halomra, de a közterhek viselésében alig vesz ki számbavehető, vagyonával arányos részt. A föld- és házbirtok a vagyonának évi 1'26%-ával járul hozzá a közterhekhez, a bankári tőke ellenben a vagyonértékének pusztán évi 0'12%-ával. *A magyar állam csupán a bankoknak teljesen jogellenes adó- és illetékmentessége révén évi 51'5 millió koronával rövidül meg.* Ezt a terhet a tisztelt bankok a szegény, nyomorgó közönség nyakába varrják. (V. ö. Censor: Gyakorlati adópolitika.)

S miért nem írnak erről a fölháborító egyenlőtleniségről a lapok soha? Miért hallgatják el ezeket a bankdélgető, népfosztogató üzemeket következetesen?

Egyszerűen azért, mert a mai lapok, alig néhány kivétellel, évenként óriási *pausálékot, hallgatási díjakat, júdáspénzeket* kapnak a különféle bankoktól. Ezért aztán mindenről írnak, csak arról nem, hogyan szipolyozza ki a nemzet vérért glaszékesztyűs uzsorás módjára az a banktőke, amely úgyszólván munka nélkül gyarapítja vagyonát s a közterhek viselését ügyesen másokra hárítja.

Ez a mai sajtó hallgatag bűnrészessége a nemzet nagy részének jogtalan megrövidítésében, a közönség meglopásában.

A „magyar Krupp“.

A fővárosi lapokban nemrégén megjelent egy azóta már dementált hír, hogy *Weiss Manfréd megveszi a Gr. Karátsonyi budapesti palotáját*. E hírhez akkoriban az „Uj Nemzedék“ azt a megjegyzést fűzte, hogy a magyar Krupp *hozzávetőleg félmilliárdot keresett a háborún* és hogyha akarná, az egész főrendiházat kivásárolhatná birtokaiból és kastélyaiból. Azt persze nemigen lehet biztosan tudni, hogy mennyit keresett a háború alatt Weiss Manfréd az államon. Mondjuk, hogy fél milliárdot, mondjuk, hogy csak egy negyedet. Ő mindenesetre a hadiadófizetők névsorában van. 19 millió tiszta jövedelmet vallott be az első háborús esztendő eredményeképpen. Minket mindebből csak az érdekel, hogy miközben a háború száz és egy vonatkozásban megvalósította az állami szocializmus gondolatát s úgyszólván állami kezelésbe vette a legkülönbözőbb javak termelését és szétosztását, ezzel egyidejűleg lehetővé tette, hogy az állam és az egész ország a szó szoros értelmében *adófizetőjévé váljék* egy magánvállalkozásnak, amely maholnap hatalmasabb budgettel dolgozik, mint a kincstár egész háztartása.

Hogyan lehet az, hogy *Angliában a háború tartamára államosítani tudták a szén- és vashányászatot, épúgy, mint a municiógyártást*: nálunk pedig az állam a háború céljaira felvett milliárdok tetemes részét, amit majd súlyos adók formájában vet ki újra erre a közönségre. Egyetlen óriási vállalat nyereségévé változtatta s ez ellen sem a sajtóban, sem a parlamentben eddig soha szó nem esett? Mit jelent az, hogy egy magánvállalat ötszáz vagy kétszázötven milliót keres a háborún? Nyilván annyit, hogy a háború nekünk ennyivel többbe került, mint került volna akkor, ha a kezdet kezdetén ráteszi az állam a kezét az ilyen üzemekre s így eleve kizárja, hogy egyesek, mialatt az

államháztartás egyre súlyosabb terhek alatt roskad, mindnyájunk élet-halál ügyén százmilliókat halmozzanak össze.

A laikus ember a maga polgári eszével sehogyszem tudja megérteni, hogy mialatt az osztó igazság annyira úrrá teszi mindnyájunk felett a közérdeket, hogy ugyanakkor ez a közérdek gyámoltalanul áll meg egy magánvállalat kapuja előtt. Hiába, a sajtó hallgatása nem protektor!

Nietzsche a német fronton.

Bármily hihetetlenül hangzik a „Das Heilige Feuer” című kitűnő folyóirat szerint, mégis csak igaz, hogy Nietzsche „Imigyen szóla Zarathustra” c. műve 150.000 példányban forog közkézen a német katonák közt. Miért csodálatos ez? Hát nemcsak azért, mert Nietzsche egyike a legádázabb, legfanatikusabb vallásgúnyolóknak, hanem azért is, mert ő maga büszke volt arra, hogy „a németek megvetőjének” tartották. A németekről roppant lekicsinylő hangon beszél. „Európa síkságának szöke bestiáit” látja bennök. Feljogosultnak tartja magát, hogy mint „anti-szamár” „*a németiséget és butaságot egymás mellé állítsa*”. „A lefolyt 400 év összes kultúrmerényletei a németek lelkiismeretét terhelik.” Így olvassák ezt a német katonák nem az angol, orosz, francia, belga irodalmi művekben, hanem a német egyetemi tanár szellemi termékében. „Ecce homo” c. művében ezt állítja a „nagy tudós”: „A németeknek egyáltalában nincs fogalmuk alávalóságukról: *az aljasságnak netovábbja, hogy nem is szégyellik magukat azért, hogy németek.*” (368. lap.)

Ez a kis közlemény gondolkodóba ejthet minden komoly embert. Hiszen szó sincs róla, a németeken is van hiba, elég nagy is. Amit Nietzsche a 400 utolsó évi német kultúrmerényletekről ír, abban is van nagy igazság, főleg éppen a 400 utóbbi évet tekintve. A katolikusellenes türelmetlenség eredménye volt pl. a csak nemrég eltörölt jezsuitatörvény is a Bismarck-

féle kultúrharcnak e szomorú maradványa. De vajjon nem kell-e abban sötét kezek munkáját látnunk, hogy Nietzsche nemzetgyalázó munkáját éppen a nagy háború folyamán terjesztik a német katonák közt 150.000 példányban?

A nagyváradi eset és a sajtó.

Nagyváradon, így olvastuk egy sereg ujságban, egy dr. PácZ Sándor nevű szerzetes paptanár nekitámadt egy országos nevű, kiváló rendtársának, akiről azt hitte, ő jelentette fel felettes hatóságának nem egészen papi s nem egészen szerzetesi életmódja miatt s miután nem egészen papi s nem egészen szerzetesi módon nekitámadt, kilépett a rendből és aposztatált: hitét is megtagadta. Az eset azonnal megjelent az összes lapokban, még pedig nyilván PácZnak kedvező megszövegezésben. A rendi konvent erre nyilatkozatot tett közzé, melyben a valótlán vádakát megcáfolta s névleg kiemelte, hogy PácZ ellen a fegyelmi, illetve áthelyezési eljárás nem is feljelentésre történt, bár természetesen minden rendtagnak épúgy joga és kötelessége a tanári kar és rendháznak jó hírneve érdekében felettes hatóságánál jelentést tenni, mint bárki másnak, bármely hasonló testületben.

Ez a mindenkép szomorú és sajnálatos eset ismét tanulságossá teszi a magyar sajtó állásfoglalását hasonló esetekkel szemben. Felháborító módon nyilatkozott meg ismét, hogy a mi vidéki és fővárosi sajtónk nagy része mennyire szinte hivatásos bűnpártolónak érzi és tudja magát. A pesti lapok, még a Budapesti Hírlap is, teljesen a PácZék szövegezésében közölték a hírt, tehát úgy, mintha PácZ egy türelmetlen denunciáns áldozata lett volna s mindenkép megérdemelné a közvélemény rokonérzését. A megtámadott rendtagot ellenben a leggyűlöletesebb színben tünteti fel ez a szövegezés. Az Est sietett legjobban PácZ előnyére színezní ki az esetet; midőn pedig néhány napra rá a konvent-nyilatkozat megjelent, Az Est természe-

tesen nem közölt belőle egyetlen sort sem, holott még a Pesti Hirlap is megemberelte magát a szószerinti közlésig. A jó Alkotmány úgy iparkodott segíteni a bajokon, hogy tíz napig semmit sem írt az esetről; akkor aztán leköszölte a konvent-nyilatkozat néhány pontját.

Ime egy tipikus példája a mi végtelen nyomorúságunknak a sajtó, a nyilvánosság kürtcsöve, a közvélemény irányítása terén. Akárhol történik akármilyen, százszor igazuk lehet a tiszta életű, ideális lelkű, dolgos, apostoli papoknak: sorsuk a megrágalmaztatás, a befektetés, esetleg előbb egy tetteleges inzultus is, s aztán még hegyébe egy pellengérre-állítatás országvilág előtt.

Nekünk meg nincs százezerhangú sajtónk, mely odadörgölné a rágalmazóknak: Ti képmutatók, máskor ti forgatjátok szemeteket azok felett a megtévedt szerzetesek felett, akik nem tartják meg a celibátust és nem Istennek és a híveknek élnek, — most meg, hogy egyiknek garázdálkodó szenvedélye annyira nyilvánvalóvá lett, hogy közönséges durvasággal akart magának utat törni a tiltakozó, komoly papi szellem érvényesülése ellenében: ti azonnal annak a pártjára álltok, aki miatt eddig az Istennek szentelt házakat a bennük élő ártatlanokkal együtt szidtatok; megteszitek mártírnak azt, aki igazolta vádjaitokat, s denunciánsnak azt, aki iparkodott megtisztítani a botránytól a papi testületet!

Nekünk nincs erőhangú sajtónk, mely leleplezné a képmutató bűnpártolást és elégtételt szerezne a meghurcolt karakternek, akit ti kizárólag csak azért hurcoltok meg, mert pap és jó pap s mint ilyen, eleven cáfolata a ti rosszhiszemű, papgyalázó elméleteiteknek! Nincs sajtónk, s ami van, az is csak eltussolni próbál — s különben is mit változtat a dolgon, hogy ez a gyenge sajtó mit ír meg s mit hallgat el? Ha egymillió példányban nyomtatják ki a hazugságot, a tények elferdítését, mit használ, ha akkor 7—8000 jámbor paplakban, hétpróbás párthívek körében egy kis zártkörű duzzogás és

megbotránkozás az egyedüli válasz a milliós hazugságra?

Ilyenkor és száz hasonló fontosabb esetben látszik csak meg igazán, milyen szerencsétlen megfogása az a katolikus sajtókérdésnek, amely a nagy, egyetemes érdekű katolikus sajtó gondolatát szűkkeblűen alá akarja rendelni egy különben mégoly helyes és mégoly szükséges pártpolitika kizárólagos szempontjainak.

Volna azonban egy alázatos kérelmünk azokhoz is, akiknek módjukban állna a nagyváradihoz hasonló papi és szerzetesi botrányeseteket csírájukban lehetlenné tenni. Nehéz a multak mulasztásait hirtelen jóvá tenni; nehéz berögzött rossz szokásokat, melyekhez az emberi gyarlóság mindig talál mentő okokat, egyszerre gyökeresen kitépni. És mégis meg kell lenni; a szerzetek vagy legyenek szerzetek, vagy ne legyenek. Különben mindig kétes lesz, több jót tesznek-e, mint kárt mívelnek s értékes tagjaik szizifuszi munkáját nem rombolja-e le az értéktelenebb, de rendesen érvényesülni éppen azért jobban tudó tagok kisebbsége.

A magyar férfiszerzetek keretén belül sok reményre jogosító folytonos reformmunka folyik s ma tanítórendjeink a szerzetesi és papi ideálhoz bizonynyal közelebb állnak, mint úgy 20 év előtt. Amikor egy szerzetestanár azzal a büszke mondással háritott el magától egy papi funkciót, hogy „mi nem papok vagyunk, hanem tanárok”.

Ma már mindenütt vannak buzgó papok s ami fő, ezeké a jövő reménye is: az ifjúság. De azért nem elég beérni a tisztulás és reform önkéntelen, lassú tempójával. Jelentős lépések volnának e téren: az eredeti szabályok szellemeihez való minél teljesebb, bár a korhoz mért visszatérés; a szerzetesi lelkigyakorlatok kultiválása; továbbá az ifjú rendtagok lelki és tudományos képzése, akiknél a noviciátus alapos kihasználásán kívül (hosszabb szünidei hazamenetel nélkül) főleg a teológia tisztességes elvégeztetésére kellene törekedni s mégoly nagy tanárhiány miatt sem engedni meg, hogy a szerzetesnövendékek a hittudo-

mányt csak úgy mellesleg, a tanári vizsgára való készüllet mellett, az esti órákban ízelítsék meg; aminek rossz következményei aztán egész életükben ki fognak ütközni működésükön, sőt viselkedésükön is. Ahol alaposan képzik a növendékeket és ragaszkodnak a szerzetesi és papi életmód bevált támaszaihoz és eszközeihez, ott az apostoli működés is tízszer eredményesebb.

Visszatérve a sajtóra: a nagyváradi zsidó lapok egy kis mulatságos lapszust is megengednek maguknak. Mikor már minden rosszat elmondtak Szilágyi Dózsáról, végül kivágták rá a legrosszabbat: azt, hogy kongregációt vezet (éljen!) és hogy a pesti jezsuiták -- dohányutcai rendházával tart fenn bizalmas összeköttetéseket. Mi nem tudunk róla, hogy a jezsuitáknak a pesti Dohány-utcában rezidenciájuk volna; azt a környéket, mint saját Mekkájuk- és Medinájukat a t. sajtólovagok ismerhetik legjobban; de annyit biztosra veszünk, hogy bárhol vannak is Magyarországon jezsuiták. Mikor már minden rosszat elmondtak a megtámadottak, mindenütt büszkéek lesznek a lelkes, apostoli, jótékony és szociális érzékű papok barátságára.

Éljen a forradalom!

Egy gazdag zsidó ifjú, a hatvani cukorbárók családjából, másfél millió koronán megvette a „*Pesti Napló*”-t. Ti. mindnyájan, akik elég szerencsétlenek vagytok, hogy a Pesti Napló-t járattjátok, úgy-e, észre sem vettétek, hogy szinte éjjelről-nappalra egy cukorbáró szellemi rabszolgáivá, adófizetőivé lettetek!

Ez az ifjú volt az, aki előzőleg már a „Nyugat” című hipersexuálista folyóiratban próbált forradalmat csinálni a jó ízlés, a szemérem és az irodalmi erkölcs ellen. Most hát már egy napilapban is bontogathatja az ő külön forradalmi zászlaját. Meg is teszi. A stockholmi komédiát pl., ahol öt budapesti Jakab becsmérelte ország-világ előtt a magyar hazát, egyetlen lap, még talán a *Népszava* sem üdvözölte akkora maka-

beusi öröklármával, mint Hatvani Deutsch Lajos Pesti Naplója.

S azóta sem mulaszt el egyetlen alkalmat, hogy a forradalmat, mint nagyszerű erkölcsi újjászületést ne magasztalja. „*Erkölcstelen a háború?*” — írja például július 5-én. „*Hiszen a forradalom nem kevésbbé erkölcstelen.*” Ó, boldog magyar, aki vagy olyan rövidlátó, hogy még ezt a szofizmát, ezt a logikai svindlit is be lehet neked adni!

A forradalom sem erkölcstelenebb, mint a háború? Ej, ej báró úr, de genere Deutsch! Ön a háborút egy színvonalra helyezi a forradalommal? Hogy a háborúban való aktív részvétel, mely önnek a cukordrágulás révén rengeteg milliókat jövedelmezett, a maga becses személyére nézve „erkölcstelennek” találja, azt értjük. De, hogy ön a magyar bakákkal elhitesse, hogy amilyen szent és erkölcsös dolog volt, az ő Magyarországvédelmében sáncba vetni magunkat époló erkölcsös volna az új magyarok kedvéért forradalmi csöcseléknek állni be s az ezeréves Magyarországot forradalommal dönteni meg, hogy helyet teremtsünk az önök „Új-Magyarországjának”: nem, ez ujságírói csalafintaságnak is sok s az ilyen forradalmat magasztaló nép félrevezetésnek majd még állunk elébe.

Ugyanezen számban Hatvani úr megpróbál egekig dicsérni egy szemérmetlen piszok regényt, melyben valami Kaffka Margit iparkodik a legszenyesebb képzelet szörnyképeivel besározni egykori nevelőit: a szatmári irgalmas apácákat. Ekkora irodalmi perditaságnak csakugyan nem akadhat méltóbb prókátor a forradalmakat s erkölcstelenséget magasztaló cukorbárónál, aki a mai zárdanövendékeink lelkének ártatlan fehérségében mást nem lát, mint azt, „hogy fakad a gerjedelem a frissen süldő kebelben”.

Ezek az urak sohasem tudják mikor járnak embeerek, s mikor süldők között. S ezek csinálják a „magyar” sajtót? S a sajtó által a politikai és erkölcsi forradalmakat.

A szolnoki „Haladás” és a művelt modor.

Önök nem ismerik a szolnoki „Haladást”? Nem? A bőrkabátos irodalom pártoló utazók lapját? A helyesírási és nyelvtani szabályok drótkerítésein annyi önfeláldozással előre- s hátrabukdácsoló kis vidéki cincogót? Nem? Uraim, nem? Akkor önök elmaradtak a világtól. Be kár! Önöknek külön el kell Szolnokra utazniuk, hogy ezt a galíciai illatú fajmagyar vidéki szalonlapot megismerjék. (Bár Szolnokon is csak a kültelkeken s a gettóban kapható.) Nápolyt látni s a szolnoki Haladást olvasni, aztán meghalni: ez a kultúrember jelszava. Különösen amióta Vázsonyi—Weiszfeld Vili őexcellenciája a Pesti Futárral s egyéb fidi-buszokkal együtt ezt a szolnoki kiscsahost is felmentette az előzetes cenzura terhes bilincseitől: az ország irodalmát nem ismeri, aki a Haladást nem ismeri Szolnokról.

Történt pedig, hogy a Haladás (Szolnokról) egy reggel korán felkelt a szokása ellenére, elment a katolikus (ő így írja: katolikus) templom elé. S mit látott ott? Nagy bosszúságára azt látta, hogy árulnak valamit. Még pedig nem bajuszpedrőt, smirglit vagy ostor nyelet árulnak s nem is jól befoltozott kabátú galiciánerek, hanem keresztény (pardon: katolikus) úrinők árulnak lapot. És milyen lapot? Ó, szörnyűség! Még csak nem is a Fidibuszt, vagy az Egyenlőséget, vagy a Haladást (Szolnokról) árulják, ami még megbocsátható vétség volna keresztény templom előtt, hanem — ó, szörnyűség! — A Szíve-t s A Sajtó-t. S majd a guta ütötte meg a Haladást (Szolnokról), amikor valakitől meghallotta, hogy a szolnoki közönség ebből a két keresztény lapból tízszer annyit vesz meg, mint amennyi öbelőle elfogy, t. i. a Haladásból (Szolnokról). Dühösen vágatott vissza gettójába a szolnoki Haladás s még azon vasárnap reggel, azon mosdatlanul cikket írt, amelybe betetette, hogy A Szív és az A Sajtó harácsolnak, mert elharácsolják a Haladás elől a szép szolnoki filléreket: továbbá, hogy ez a két

lap azoknak, akiket megpumpol, „egyidejűleg a gondolkozásuk megmételtyezését tűzi ki végcéljául”. Sőt a végcél mellett meg társadalmi mételty hintésével is foglalkozik ez a két veszedelmes versenytárs és társadalmi kinövésnek ferde betegségeinek átkos ékeit löveli bele a jóhiszemű asszony népbe. A felekezeti gyűlölség nyilaival kavarja fel a város békességének szépen rottyogó haladásos üstjét és betetőzi káros működését azzal, hogy — „szenny lap”.

Halljátok, magyarjaim? S te is „A Szív” a keresztény hitbuzgalomnak békésszavú kis öntözője! Lásd, ezt még magad sem tudtad. Hogy t. i. te szenny lap vagy. Szenny lap, mert keresztény lap. Ez a kettő egy. Így mondja ezt rólad a szolnoki csatornák gondolása, a tiszamenti gettók haladásának ércbürtje. A Fidibusz, a Figaró, a Haladás nem szenny lap. Ellenben te — te az vagy! Nézzétek a holdat! Ugyebár, elsápad, ha egy falusi vizsla megugatja? Nem? Szolnoki hölgyek, ti se sápadjatok el, ha a Haladás (Szolnokról) rátok öltögeti művelt modor gyakorlásában kizöldült nyelvét! Ha a Szív s A Sajtó szenny lap: mi akkor a Haladás?!

Tiszta és becsületes magyar sajtót!

Minden ország lassankint olyan lesz, aminővé a sajtója gyúrja. Ha a sajtója rossz, kufár, elvtelen, ideáltalan, ilyen lesz hamarosan az ország lelke, közfelfogása is: egészséges népfejlődés pedig csak ott képzelhető, ahol egészséges a közvélemény, a közgondolkodás és a közakarat.

Magyarország nyakán negyedszázad óta a merőben üzleti sajtó terpeszkedik. Szelleme, erkölce, gondolkodása idegen a magyar nép lelkétől. Az a szellem uralkodik benne, amelynek minden csak üzlet: üzlet a háború s üzlet a béke, üzlet az erkölcs és üzlet a — sajtó is.

Adják a magyart, a műveltet, a közérdekért hevültöt: a nyelvükön írnak s úgy tesznek, mintha a közönség érdekeit képviselné. Iparkodnak elszédíteni

minket azzal, hogy mintegy a mi nevünkben s szinte a mi ügyeinkben beszélnek. Valójában pedig mindezt csak az üzlet kedvéért teszik.

Ennek az üzleti sajtónak alig van köze a magyarság igazi érdekeihez, ennek még az ezeréves Magyarország fennmaradása sem cél. Akik mögötte állnak, azoknál sokszor csak az elhelyezkedés a fő: bánják is ők, ha cseréppé törik is az ezeresztendősi nemzeti építmény. Ahol jó a dolguk, ott az ő hazájuk. S a háborús elégedetlenségeket felhasználva, máris vígan szítják a hangulatot alig burkolt szavakkal a forradalom s az ezeréves Magyarország felforgatása mellett.

A kereszténység maga pedig még annyit sem ér a szemükben, mint a magyar tradíciók. A keresztény hitélet nekik dőreség és maradi babona: a keresztény erkölcs ostoba kerékkötő, mely az embert az élvezetek duhaj hajszolásában akadályozza. Szépirodalmában, regényeiben, élclapjaiban ez az irány arculúti a tisztességet: színházaiban, mozijaiban, orfeumaiban nyelvet öltöget a női szeméremre.

Ifjúságunkat az erkölcsi züllés lidércfényével csalogatja: Keresztény leányaink erényével kereskedik s ezerféle címen szed vámot a közerkölcsstelenségéből. Hasonlóképp ássa alá a keresztény magyarság gazdasági létét is, hányszor nem támogatja ez a sajtó azt az irányzatot, amelynek a keresztény népelem csak arra jó, hogy cseléd és kishivatalnok, béres és liberális hajdú legyen s amely idegeneknek és jövevényeknek szeretne megkaparítani egymásután mindent: földbirtokot, nagyipart, kereskedelmet, pénzügyet, politikát, közhivatalokat, irodalmat, művészetet.

Azokat részesíti folytonos pártfogásban, akik sohasem végeznek testi munkát, nem termelnek, nem gyarapítják a nemzeti vagyont, ellenben csak közvetítésből akarnak élőködni a mások nehezen megszerzett keresményéből. Azokat teszi meg a haladás igazi hőseinek, akik a háborúból jóformán csak mint nyereszkesedők vették ki részüket s lánckereskedelmi

üzelveikkel irtózatot milliókat kerestek az ezer sebből vérző nemzetben.

A tisztességes társadalom már éppen elég ideig tűrte ezt a szemérmetlen zsarnoki terpeszkedést, melynek legfőbb pártfogója, palástolója s szócsöve az üzleti sajtó volt. Panaszait, jajait nem hallathatta, nem volt hozzá erős hangja, nyelve, torka. Nem volt versenyképes sajtója. Hiszen Budapest 24 napilapja közül nem kevesebb, mint *18 van teljesen üzéri kézben*. Magyarország népének mindennapi szellemi táplálékát tehát azok főzik s osztogatják drága pénzen, akik nemhogy rámutatnának az ország igazi s legfőbb bajaira, de még inkább elhallgatják s elleplezik azokat és helyettük képzelt veszedelmek és bajok miatt (aminő pl. a mulatóhelyek zárórája) verik félre a harangokat.

Nincs-e már most igazán itt az ideje, hogy felébredjünk s nagy, egészséges, erős és becsületes sajtót teremtsünk, amely becsületben tartja a kereszténységet, mint az ország 95%-ának hitét s művelődésének alapját: amely őszintén hazafias és magyar s amellet modern, kiválóan színvonalas, jól van szerkesztve s jól el is van terjesztve? A keresztény magyarságnak, katolikusnak, protestánsnak, de még a tisztességes zsidótársadalomnak is össze kellene állnia s össze kellene hoznia azt a néhány milliót, amibe a tisztességes sajtó kiépítése lapjaink megerősítése, esetleg, ha kell, megfelelő új organumok megteremtése kerülne, nem állhatunk tovább is koldusmódra a tulajdon portánk küszöbén. Legyen nekünk is hangunk és szócsövünk, hadd hallja meg szavunkat az egész ország! Álljunk össze s ahogy a veszedelemben forgó hazának fegyverrel való megmentésére milliárdokat hoztunk össze a hadikölcsönök útján, úgy kell gondoskodnunk a haza megmentéséről a belső féreg, az itthon emésztő féreg pusztításaival szemben is. Hadikölcsön kell, *nemzeti. nemzetmentő hadikölcsön a sajtó terén is!* S az ország megőrzése, főleg keresztény és magyar népének a végleges kiuzsoráztatás elleni védelme meg fogja hozni

ennek a *keresztény nemzeti kölcsönnek* a hatpercen-tesnél is értékesebb kamatait.

Nem tudjuk elhinni, hogy ne akadna az országban 2—3000 ember, aki fejenként (esetleg többekkel össze-állva) 1000—1000 koronát szívesen ne jegyezne a jó sajtó céljaira, lapjainak kiépítésére, esetleg új, de tel-jesen a kor színvonalán álló lapok megteremtésére. Ez máris 2—3 millió koronát jelentene, ami, ha nem is sok, de jelentékenyen esnék latba.

Ezt az eszmét annyi hozzánk érkező levél, felszó-lítás, indítvány sürgeti, hogy helyénvalónak tartottuk azt egyszer a nyilvánosság elé is vinni.

Egyelőre mindenesetre nagyobb arányokban kell terjeszteni meglevő lapjainkat s a sajtókérdés iránti érdeklődést. Ez a mi kis lapunk, „A Sajtó” feladata is. Erre is szükségünk van, mert sok párthívünk van még, aki bizony teletüdővel horkol, akinek egyelőre fogalma sincs a sajtókérdésről s a nagy védelmi mozgalmak fontosságáról s sajtó terén. Ezeket fel kell rázni ál-mukból, hadd csatlakozzanak ők is a honmentő, ma-gyarságvédős keresztet őrző mozgalomhoz.

Aki e gondolatok terjesztéséhez hozzá akar já-rulni, vegyen részt egyelőre „A Sajtó” agitációs mun-kájának fejlesztésében. Terjessze lapunkat, árultassa, szerezzon neki rendes árusítókat és olvasókat s ha pénz tárcája engedi, küldjön be tehetsége szerinti kis *hadiadót* a *keresztény nemzeti sajtóhadikölcsön* esz-méjének terjesztésére.

Sajtókalózok.

Amikor a nemzetnek egész teste vért izzad, azt hihetné az ember, hogy minden itthoni gyűlölködés és torzsalkodás legalább pillanatra megszűnik s akik együtt küzdenek, nem törnek ugyanakkor egymás leg-szentebb ideáljai ellen.

Csakugyan, még a legvallásellenesebb lapok is egy kissé mintha megjuhászkodtak volna a háború alatt: még a *Pesti Hirlap* is emlegeti Istent s legfől-

lebb abban marad hű vallásellenes programjához, hogy erkölcstelen apróhirdetéseket közöl s szerkesztői üzeneteiben a zárdai élet dörög, ilyeneket írván: „a zárdai élet nem élet... aki a zárda falai közé temetkezik(?) ne csak multját feledje(?), hanem a jelenét és jövőjét is temesse el örökre(?). S mivel a sírban (?) életet élni nem lehet, ennél fogva temesse el a szívét, lelkét, érzelmeit, gondolatait és mindent, ami az embert emberré teheti és legyen pusztán érzéketlen része egy gépezetnek"... stb.

Az ilyen megkerült írásokra persze csak annyit mond az okos ember, hogy a vak nem is írhat okosan a színekről s akinek egész életcélja az evés-ivás és érzéki, állati ösztöneinek kielégítése, az persze, hogy „temetkezésnek” nézi, ha valaki nemes, szent célok szolgálatára, tiszta életre, istenimádásra, gyermekek oktatására, árvák gondozására, betegek gyógyítására és lelkek megmentésére szenteli életét.

Azonban minden ép érzékű embernek valósággal meg kell döbbenie azon, hogy ma, amikor oly napnál világosabb lett a vallás szükségessége s oly fényesen mutatkoztak be az Egyház nagy érdemei a nép belső erejének, erkölcsi nagyságának, idealizmusának megnevelése körül, még mindig akadnak, akik vallásgyűlölő, papgyalázó nyomdatermékkel árasztják el az országot. Valami *Képes Ujság* című kis ismeretlen pl. most, augusztus elején, egy „elbeszélést” közöl „az inkvizíció korszakából” — értsük meg jól: nem a kazárok villámgyors meggazdagodásának vagy a hadseregpanamák korszakából, nem is a katolikusüldözés véres századaiból, nem a vértanu-papok ezreinek és tízezreinek roppant bő választékából, mert ezekről ők soha egyetlen sort sem írnak; nem a szerzetesek és apácák önfeláldozó karitatív vagy kulturális tevékenységéről, mert ezt ők agyonhallgatják; hanem — az ezerszer elcsépeelt inkvizícióról, amelynek igaz történetéről ezek a tanulatlan sajtóbanditák annyit sem tudnak, hogy az inkvizíció elsősorban *állami*, nem pedig egyházi intézmény volt s hogy *összes* áldozatai

évszázadokon át nem tesznek ki annyit, mint amennyi katolikus papot és szerzetest az angol protestánsok Erzsébet idejében *egyetlen egy év alatt* válogatott kínok közt kivégeztek...

Az elbeszélés főszemélyeül a folytonos meghurcoltatásból közismert vagy inkább közrágalmazott Szent Arbuez Péter választja ki a nyilván semita író, aki borzalmas kínok közt, tüzes vasakkal személyesen gyötör halálra egy zsidó rabbint! Értjük, értjük! Tudjuk, hogyan készülnek az ilyen „történeti” elbeszélések. A háború kezdetén pl. egy hasonló folyóirat zsidó kiadója így szólt egy szépíró munkatársához: „Írjon kérem egy regényt. Megfizetem. Mindegy, hogy miről és hogyan ír. Csak egy feltételt szabok: a regényben szerepeljen egy zsidó katona, aki hőstetteket visz véghez! A többi mellékes”.

A katolikus Egyházban szentként tisztelt nagynevű és nagytudományú Arbuez Péter ebben a fércírásban minden emberi lehetőséget messze meghaladó vadsággal és ördögi kegyetlenséggel gyöttri a „szegény zsidót” — megfelelő illusztrációk állítják a hiszékeny olvasó szeme elé a tüzes vasfogókkal közeledő kísérteties barátokat — s közben ajka farizeusi kenetteljeségtől csöpögő szavakat mond, melyeknek otromba tendenciája az, hogy általuk a „szeretet vallását” a gyűlölet rendszerének tüntesse fel a minden inkvizítornál megrögzöttebb, tudatosan hazudó író. Az „elbeszélésből” csak úgy ordít a keresztényellenes düh s az Egyház elleni izzó, minden rágalomra kész gyűlölet... S ilyenekkel szabad minálunk vadítani a kedélyeket a háború kellő közepén!

De tévedne, aki azt hinné, hogy ez az „elbeszélés” csak elvétve csuszamlott bele a jeles lapba. Más helyen (3. sz.) egymásután két gyűlölködő, papgyalázó elbeszélést is hoz. Úgy látszik, a *Képes Ujságnak* egyetlen feladata, hogy a legszemérmertlenebb vallásgyűlöletet szítsa *most*, amikor millió és millió szív egyedül a vallásban, a katolikus pap lábainál, a gyónásban, az imádságban talál vigaszt és erőt.

Mikor lesz vége?

Mikor lesz vége már a háborúnak? — kérdezzük egymást nekikeseredve már negyedik esztendeje. — Annyiszor kérdeztük már, hogy szinte meg is untuk a kérdést; de azért csak a legérdekesebb kérdés az ma is.

Meddig lesz még háború? Hát nem volt még elég az ész- és célnélküli vérömlésből, jaj-tengerből? Hát az immár 20 milliónyi halott és sebesült számát még egyre növelni kell? Növelni vég és irgalom nélkül?

S a fönséges pápai békemozgalomnak ezúttal sem lesz eredménye? Meddig? Ki tudja?

Pedig nem így van. Igenis lehet tudni és pontosan meg is lehet mondani meddig lesz még háború és mikor lesz béke. Akkor, amikor majd az öldöklésre azok is ráunnak, akiknek *kell a háború* s akiknek hatalmuk van arra, hogy akarataikat *az egész világra rákényszerítsék*.

Nem a kormányok ezek. Ezek is sokszor csak alkalmazottjai és végrehajtói annak a felsőbb hatalomnak, amely a világ pénzpiacát a kezében tartva, gőgös úrként diktál a kormányoknak, másik kezével pedig a *sajtó* gyeplőszárait fogja erősen s annak segítségével kellő pillanatban mindig meg tudja akasztani a béke létrejöttét. Az a nemzetközi nagytőke ez, amelynek haszna van háborúból, amelynek pompás üzlet ez a vérözön s amely épp ezért húzni, halasztani, akadályozni fogja a békekötést, ameddig csak lehet. Préselni, sajtolni fogja a népeket a végkimerülésig. Addig, amíg egyáltalában *lehet*.

S ezért hiába vágyakoznak a népek innen is, túlhan is a béke után. Hiába csikorognak a fogak s folynak a könnyek. A pápa fehér békegalambja hiába szálldogál. Az entente-lapok, alig hogy hírt vettek róla, vad hujjogással *siettek leszólni a pápa béketerveit* s majd kenetes képmutatással, majd durva gúnyolódással keltik ellene a hangulatot. A sajtó farizeusi szócsavarásával mögül szinte kihallik az a gúnykacaj,

amellyel az angol, a francia s az amerikai municiógyárosok, hadseregszállítók s egyéb tőkevállalatok uszítják a népeket a további öldöklésre.

Tehetik: övük a sajtó. Nem lehet békét kötni! Üvöltik ezer torokból. Nekünk még pénz kell, még sokkal több pénz, még sokkal több milliárd. Most úszik felénk az arany, mos szívjuk fel a világ véré: eldorádó ez nekünk, ezt az üzletet nem szabad abbahagyni!

S a vér csak folyik, folyik, folyik tovább. A béke nem lesz meg. *Mert a sajtó így akarja.* A sajtó a világháború gyújtogatója, a gyilkos milliárdharácsoló cin-kosa, a béke megölője lett.

A nagytehetségű fajta.

Közműveltségünk elsekélyesedése mellett alig van erősebb tanubizonyság, mint az a szinte tűntető felületesség, melyet közönségünk az újságok és folyóiratok túlnyomó többsége részéről már egészen megszokott. Kiáltó példája ennek a teljesen sekély, alapjában műveletlen, de a műveltség foszlányaival roppant fölényesen dobálózó újságírói modornak a szabadkőművesek napilapjának viselkedése, főleg pedig egyik érdemén messze felül tartott főemberüknek, *Ignotusnak* (*Veigelsberg Hugónak*) olvasás-közben leadott Ciceszbejszeres mindenhezértése.

Ez a szellemesség jegyében utazó irodalmi vegyeskereskedő roppantul meg lehet győződve a maga szellemi értékéről, mert nemcsak hogy émelyítően sokat beszél önmagáról, de oly foghegyről intéz el nagy problémákat, mintha csak egy ócska nadrágra vonatkozó adásvételi ügyletről volna szó valahol a Kazinczy-utcában. Ilyenkor aztán csak amúgy futtában szeret a maga törzspublikumának akkora tudatlanságokat adni be, amiknek szó nélkül való lenyelése még a „*Világ*” közönségének ügynökökből polihisztorokká fésült zöme részén is elszomorító jele műveltségünk balkánközelségének. Ezzel a módszerrel pedig kétszer is sikert és

célt ér a szabadgondolkozó próféta: hozzászoktatja a közönségét a nem-gondolkodáshoz s megtölti a közfelfogást annyi kétségbeeséssel naiv és mégis komolyanvett rögeszmével, hogy azok kigyomlálására egy pszichiáter- vagy apostolhadosztály sem volna elegendő.

*

Ki tudna pl. néhány sorba annyi sületlen ostobaságot préselni össze akkora virtuóz könnyelműséggel, mint a szabadkőműves ujságnak ez a mindenhez értő és semmiben sem otthonos főpápája, a sokarcú és sokköpönyegű *Veigelsberg*, amidőn pl. a zsidó fajról azt írja, hogy „nagytehetségű fajta, amely a világnak a *prófétákat, Jézus Krisztust, s azóta Spinózáét és Marx Károlyt adta* . . . A kereszténység révén — folytatja tovább — a zsidók voltaképp az *egész világot elzsidósították*, s azóta sem hiányzanak semmi téren és semmi munkából egészen nagy, sőt *korszakos és alkotó embereik*”.

Ezt az egészen valótlan faji öndicséretet ezúttal mint közismerten hamisat és nevetségest nem taglaljuk. Végtére zsidó annyi van a világon, s annyira ott forognak mindenütt, hogy ha volna is köztük néhány nagyon kiváló, „egészen nagy, sőt korszakos és alkotó” ember, még ez sem jelentené a fajtának semmiféle különös dicsőségét. Elvégre minden nemzet és nemzetiség terem kiváló tehetségeket. A tót, a cseh, a román éppúgy, mint a kínai vagy a hindu is. A zsidóságnál meg éppen az a feltűnő és a szégyenletes, hogy ekkora elterjedtségük s ekkora érvényesülési viselkedésük ellenére is alig van és volt egy-két nagy emberük s kultúralkotásaik is aránytalanul csekélyek, mondhatni: elenyészők. A zsidóság kultúráját sehol sem teremtettt, hanem csak kiélt és kihasznált. A nagy tudósok, felfedezők sorában zsidó egyáltalán nincsen. Művész, költő: alig egy-kettő s majd mindig kétes értékű. Spinoza kényelmes és akarnoki hangú panteizmusával nagy lármát csaptak, de a faji tudományos tárcatáltosokon kívül mindenki tisztában van vele,

hogy Spinoza végeredményben inkább *visszavetette*, mint előbbre vitte a komoly filozófiai gondolkodást. Marx nem volt közönséges fő, és érdeme, hogy jól találta az időpontot, amelyben sokszor szellemes, de általában sekélyes és megtévesztéseken alapuló „elméleteit” a világ elé lehetett tálnia. De a különleges nagyságot, amellyel a szociáldemokrata agitáció szeretné övezni, csak a radikális elfogultság tulajdoníthatja neki. S a többi? Hol van a többi? Annyi millió ember közt csak kettő-három? És az is — talmi?

A zsidó kétségtelenül *ügyesebb, de semmiesetre sem eszesebb és főleg nem alaposabb*, mint a keresztény fajok. Kereskedésben, irodákban, vállalatokban jobban győzi, mert szemfüles és vakmerőbb vállalkozó, de hogy a legjobb munkát végezné, arról szó sem lehet. Ellenkezőleg azt látjuk, hogy még a speciális zsidó vállalatoknál is — pl. bankoknál, ujságoknál, sőt a ma oly szomorú hírre vergődött központoknál is — akárhányszor egy-egy keresztény végzi a legértékesebb szervező- és elmemunkát mind. A zsidók *különbözőbb* faji tehetségei éppen nem vonatkoznak értelmi, és még kevésbé erkölcsi térre. Jó üzletemberek, semmi több.

Nem kevésbé valótlan, de sokkal fontosabb kérdésre vonatkozó felfogás az is, amely, mint a fenti idézet is, *a kereszténységet, sőt magát Krisztust is a zsidó faj termékének szeretné megtenni*. Gondolkodó ember már abban a teljes ellentétben is cáfolatát látja ennek a badarságnak, amelybe a zsidóság egésze a kereszténységgel s magával Krisztussal szemben is állandóan helyezkedett. Hiszen kilökték, kiátkozták maguk közül; keresztrefeszítették — s akkor most meg mint a magukéval szeretnének vele büszkélkedni? A kereszténység létrejötte s elterjedése annyira más, annyira minden ízében a zsidóság felett s azzal szemben álló kultúresemény, hogy azt a zsidóság folyományának nevezni csak úgy lehet, ahogy esetleg a fénylően felkelő napot az éjszakai sötétség szülöttének tehetné meg valaki. Az, hogy *utána* jó, vagy hogy ugyanazon

helyen jelenik meg, mint az előttelevő, még nem bizonyossága annak, hogy egyik a másikból ered, főleg ott nem, ahol az előttelevő az utóbbinak valóságos negációja, tagadása, halálbaküldője.

Maga Krisztus az evangélium szerint állandóan mint a zsidó szellemtől és törvénytől *lényegesen el-ütőt* jelöli meg tanát és alkotásait. Okozati s eredetbeli összefüggés zsidóság és kereszténység között tehát nincsen s éppen Krisztus szavai szerint nem is lehet. Világosan hirdeti Krisztus, hogy az ő tana nem e világból való s nem emberektől ered, hanem Istentől, ki benne természetfölötti módon megnyilatkozott. Nem üzérlogika-e ez: Krisztus szavára nem adni semmit, őt megfosztani attól a nagyságtól, amely őt saját kijelentései szerint megilleti, de aztán mégis az emberiség legnagyobbjai közé sorolni és — lefoglalni őt a „fajta” számára, a fajta „nagytehetségéről” kitalált öntet-szelgő mesék alátámasztására?

Krisztusnak és a prófétáknak nagysága nem a fajta nagysága, hanem azon teljesen kívülálló tényezőkből eredő: az az ő természetfölötti küldetésük nagysága, melynek a vérségi eredethez abszolúte semmi közük. A kereszténység nem zsidó találmány, s Jézus nagyságát nem lehet a „fajta” kiválóságának bizonyítására kijátszani.

*

Végül hogy a zsidók a kereszténység által az egész világot elzsidósították: megint csak toronynagy ostobaság. Amint mi mai keresztények nem vagyunk zsidók, sőt *a legélesebb érzelmi és erkölcsi ellentéteket érezzük magunk s a zsidóság között*, éppúgy seholsem lehet olyan korszakot fedezni fel a történelemben, amikor a zsidóságot a kereszténységgel bármikép is mint egyirányú kultúrtörekvést egy sorba vagy párhuzamba lehetne állítani. A kereszténység behatása a népekre mindig éppen ellenkező irányban érvényesült, mint a zsidóságé. Egyetlen egy igaz értelme lehet csak a fenti mondatnak; az, hogy a kereszténység mellett mindig ott szerepelt, mint fény mellett az ár-

nyék, a zsidóság, amely a maga farizeusi és talmudi maradiságával s erkölcsi alsóbbrendűségével akaratlanapológiája lett a kereszténységnek, eleven hordozója a messiáselvetés átkának s el nem fogyatkozó tanujele az evangéliumi elbeszélések igazvoltának.

Az egész világ különben sincs még „elzsidósítva”, bármennyire szeretné azt elhitetni is, igaznak is látni az Ignotusok történelemcsináló tábora; ellenben igaz, hogy az *egész keresztény világ tel van szórva a zsidóság szétesett maradékaival*, s ennyiben a maga kicsinységével, anyagiasságával s evilág-kultuszával mindenütt tanúságot is tesz arról az éjszakáról, amelyből bennünket Krisztus és az ő kereszténysége kiragadott. Ennyi marad meg tehát az olvasás-közben feltörő emésztetlen gondolatfalatok gomolyagjából: épp az ellenkezője annak, amit az Andrássy-úti felvilágosodás antidogmatizmusa megállapítani szíves volt.

Ismételjük: korán kellene felkelnie annak, aki arra vállalkoznék, hogy mindazt az értéktelen és félrevezető elmehabarákot kellő értékére leszállítsa, amellyel a mi ügynök-tudósaink a magyar Kánaánt telekürtölik; nekünk erre a feladatra sem időnk, sem terünk. De időnkint érdemes egy-egy percre megállni a tudatlan sekélyességnek és az igazsággal cinikusan nem törődő reklámozásnak egy-egy a szokottnál is merészebb feltörésénél s érdemes elmerengeni azon, mivé fog ez a szép magyar haza fejlődni, ha szellemi táplálékát sajtotban, irodalomban, színházban, sőt maholnap már az iskolákban is ilyen logikai akrobatáktól és ezermesterektől kéri s ha a legfinomabb és legtöbb szellemi éleslátást igénylő kérdésekben ilyen üzleti szemfényvesztésre gerendezkedett, tudákos ujságírói ostobaságoktól vezetteti magát.

Keresztényüldözés Óbudán.

Már mult számunkban megírtuk, hogy az óbudai dohánygyárban a keresztény munkásnők a legdurvább erőszakoskodásoknak vannak kitéve a zsidó-szocialista

izgatók és terroristák részéről. Azóta még felháborítóbb fejleményekről értesültünk az Új Lap-ból, sőt még Az Est-ből is. A keresztény munkásnőket a zsidó munkásvezérektől orron vezetett „vörösök hallatlan durvasággal bántalmazták”, kidobják őket az utcára, köpöcsészéket vágnak a fejükhöz, egyik keresztény munkásnőnek uzsonnázás közben nekitámadtak s midőn a kezében levő kés egyik támadóját megsebezte, rárontottak s kitörték az ujját.

A *Népszava* ezt az esetet először iparkodott elhallgatni, aztán pedig azt hazudta, hogy a keresztény munkásnők voltak a verekedés okai, mert sztrájktrörök voltak (az igazság az, hogy éppen a keresztény munkásnők kezdték a bérmozgalmat, amidőn az sikerrel járt, Népszaváék féltek a keresztényszocialisták növekvő népszerűségétől) s hogy a verekedést és „késelést” is a keresztények kezdték. A keresztény munkásnők egy óbudai káplánnál kerestek menedéket: aki segítségükre is sietett. De vesztére, mert a szocialista izgatók olyan hangulatot keltettek ellene, hogy a felizgatott vörösök részéről élete is veszedelemben forgott.

Kérdjük: hol élünk mi és milyen században? Félvadak országa-e ez, ahol néhány felbérelt s elbolondított lármázó kedvéért száz és száz keresztény munkásnő kenyere, becsülete, sőt testi épsége is állandó veszélynek lehet kitéve? S nincs az országban erős kéz, nincs ügyesség, nincs kormány, amely ezeknek a soha nem dolgozó, ellenben a keresztény munkáság nyakán puffadtra hízó „munkásvezéreknél” véresszájú, gyűlölködő, gyilkos izgatását megfékezné? Jakabok országa-e ez már, avagy még mindig Magyarország?

Mit vesztené vajjon a haza, a műveltség, a béke és nem utolsó helyen a munkásnép maga, ha a *Népszavát*, Magyarországnak ezt a kiáltó szégyenét egy szép napon végérvényesen betiltanák és szerkesztőit: Manó, Ernő, Jakab és Zsigmond urakat — ha már olyan nagyon szeretnek verekedni — a frontra küldenék? Semmit, éppenséggel semmit. Legtöbbet éppen

a munkásság nyerne vele, ha felszabadulna a „vörös” járomtól, amelyben még a józan ítélőképességét is elveszti, úgy hogy a rengeteg pártadó és maszlagolás mellett még be is hagyja magát fogatni engedelmes barom gyanánt a munkásnép érdekeivel éppen ellentétes értékű zsidóság hódító szekérébe.

Mit kifogásol a Pesti Napló?

Egyik utóbbi számunkban megkérdeztük a Pesti Napló-t, miért támadta a nagyváradi püspököt éppen azon alkalomból, amikor ismét 645.000 koronányi kulturális, hazafias és egyházi alapítványt tett (amely összegnek nagyságát a Pesti Napló el is hallgatta) s miért nem nógatja hasonló önfeláldozásra a sokmillió hadseregszállítót és nagybankokat? S megkérdeztük azt is, vajjon nem amiatt izgatott-e a pápa békejavaslata ellen, mert a cukorgyáraknak nagy hasznuk van a háború további folytatásából?

Ezek a kérdések fájhattak a cukorbáró lapjának s mivel a felvetett kérdésekre feleletet nem tudott vagy nem mert adni, a gettóban szokásos eljárás szerint nekirohant a kérdezőknek s elkezdte szidni „A Sajtót” és a Hölgybizottságot.

Hát hiszen ez a legolcsóbb védekezés. Ha nem győzöd igazsággal, győzd gorombasággal: az náluk, úgy látszik, a jelszó.

S mi volt az, amit „A Sajtó” ellen a P. Napló fel tudott hozni? érdemben csak kettő: *először*, hogy szerkesztője írói álnevet használ, *másodszor*, hogy a Sajtó-hölgybizottság tagjai „papgazdasszonyok”.

Erre az utóbbira nincs feleletünk. A megbárosított cukorgyáros úrnak az előkelőségről és lovagiasságról szerzett felfogásai nem érdekelnek bennünket. Csak annyit jegyzünk meg, hogy akiket ő az ő felbérelt firkászaival „papgazdasszonyoknak” címez, azok a részben kegyelmes és méltóságos asszonyok nem a gettóból másztak elő s nem a cukorgyárakon szerzett pénzen szerezték az előkelőségüket.

Ami pedig a szerkesztő írói álnevét illeti, kérdezze meg a P. Napló azt a hitsorsosát, aki a Nyugatot szerkeszti s a Világba írkal írói álnéven. Ha lehet valaki „Ignotus”, t. Napló, miért ne lehetne „Martinius” is?

Sőt, Martiniusnak van olyan oka írói álnevet használni, aminő nincs se Ignotusnak, se Quintusnak, se Szigmának, sem a többi zsidó lapokban szokásos álnevek használóinak. Nem találja el, t. Pesti Napló? Megsúgom tehát. Magyarországon a zsidó sajtó annyira egyedül áll a síkon s amellettt annyira goromba, durva és ízléstelen, hogy aki az elzsidósodott sajtó ellen a magyar közönséget óvni meri, annak el kell készülnie a legdurvább és legmodortalanabb támadásra. Mert Magyarországon sajnos, annyi a neveletlen ember, aki még keresztény hölgyekkel szemben is szemtelen: ezért, t. Pesti Napló, ezért kénytelen ma még a keresztény sajtó védője is írói álnevet használni.

A bárók ugyan művelt emberek szoktak lenni, akiknek ilyesmit nem kell megmagyarázni. De sajnos, ma már vannak köztük olyanok is, akik annak a műveltségnek a szótárát nem értik meg, amelyet mi az igazi báróknál megszoktunk.

Ha én sajtóhölgy volnék.

Mindenekelőtt levelet írnék az *Egyenlőség* szerkesztőjéhez és körülbelül ezt vetném papírra: Tisztelt Szabolcsi Úr! Van önnek egy alkalmazottja, akit ön bérel és fizet. Neve Gábor Andor, aki a magyarsághoz való viszonyát rendezni vélte azzal, hogy hajdani Greiner nevét letette. A zsidósághoz való viszonya azonban mindmáig rendezetlen, mert minden kíváncsiságunk ellenére sem sikerült kiderítenünk erről a kabarédal-szerző rituális férfiúról, hogy azért ír-e kuplékat, mert hithű zsidó, avagy azért hithű zsidó, mert kabarénóták buggyannak az ajkán. Jó volna ezt a kérdést valami talmudi formulával megoldani. Valami olyan göndörfürtű elmésségre gondolunk, aminővel

az a bizonyos csodarabbi csillapította le felháborodott híveit, mikor ezek megbotránkoztak a választott férfiú szombati utazásán. „Kedves hitrokonok, én nem vétettem a talmudi rendelkezések ellen. Nem, és ezerszer nem. A dolog ugyanis úgy áll, hogy utazásom közben jobbra is péntek volt, balra is péntek volt, csak éppen ott volt szombat, ahol a szekér haladt.” És a hittestvérek megnyugodtak a bölcs válaszban. Talán az Egyenlőség belső emberei közt is akad olyan látnoki férfiú, aki például ki fogja sütni, hogy amikor Greiner úr a pornográfia szemetében turkál, akkor, pont akkor nem zsidó. Máskor mindig hithű zsidó, csak éppen akkor nem.

Mindezt csak úgy melleleg érintjük, tisztelt Szabolcsi úr, csupán azért, hogy a „felekezeti” kérdés egy darabkájára ráirányítsuk mandulatekintetét. Tollunk hegyét más okból mártottuk tintába. A fenti alkalmazott ugyanis majd minden héten érdeklődik „A Sajtó” iránt s érdeklődése közben hol az ügyészség után rikácsol, hol keserű tehetetlenségében héber vicceket izzad ki. A legutóbb például azt írta a gummilelkű alkalmazott, hogy egy úrinő valahol a József-körúton erőnek-erejével a zsebébe, már t. i. a Gábor-Greiner úr zsebébe gyömöszölte „A Sajtó”-t. Szabolcsi uram, higgye el, az ön alkalmazottja nem ismeri sem a saját fajtáját, még kevésbbé a keresztény úrinőt. Ön bizonyára ismeri a nagyon elterjedt néphitét, amely szerint a jószaglász ember már tíz lépésről megérzi a zsidót. Azután meg a sajátos ábrázat szinte tüntet a felekezetiségével. Már pedig Greiner úr nem megy a szomszédba zsidó jelleget kérni a képére. Őt senki sem nézte még turáninak. Ami pedig a keresztény úrinőket illeti, általában szerények, jól neveltek, de különösen ilyen az a lelkes gárda, amely annyi nemes idealizmussal és tudatos tettekkészséggel segédkezik a keresztény lelkek felszabadításán. Hogy ezek közül a szerény és disztigvált modorú úrileányok közül valaki — akár pajkos évelődésből is — a már messziről zsidó Greiner úr zsebébe csúsztatott volna egy pél-

dányt „A Sajtó”-ból, azt bizonyára ön sem hiszi, Szabolcsi úr. Még a lőügynökök olvasókara sem hiszi el. Miért enged hát alkalmazottjának ilyeneket írni? Nem mondjuk, hogy barackot nyomjon a fejére, hanem hogy egyszerűen intse le.

Vakulj magyar!

Vagyis: Schwimmer Róza és a külföldi államférfiak.

Álljunk meg egy pillanatra, türtőztessük természetes ellenszenvünket s hallgassuk meg, mi mondani-valója van megint ennek a feminista zsidó nőnek, már mint *Bédi-Schwimmer Rózának*. A szabadkőmíves nővér ezúttal nem a Vigadó deszkáiról tüzei fajtársnőit, hanem a sajtóban kér szót és szózatát a magyarsághoz intézi. Mint zsidó, természetyszerűleg minden második sorban azzal dicsekszik, hogy hány külföldi közéleti kitűnőség állott vele szóba, arra mérget vehetünk, hogy azok a bizonyos meg nem nevezett kitűnőségek nem dicsekedtek el a nyilvánosság előtt azzal, hogy a „magyar” Rózához szerencsájük volt, föltéve, hogy egyáltalában léteznek azok a kitűnőségek.

A zsidó hivalkodás keretében azután hömpölyög a szóáradat a demokráciáról. Arról a zsidó demokráciáról, mellyel a keresztény magyar gyomor a háború folyamán már feszülésig jóllakot. Róza úrnő ezt nagyon jól tudta, tehát cselhez folyamodik. Az izraelita szemfülesség kitapogatja magyar népünk gyöngéjét s ezen a ponton közelíti meg. Ismeri rátartós természetünket, túlzásokra hajló hiúságunkat, miért is ilyen szavak leírására merészkedik:

„Skandináv és holland államférfiak, angol, orosz és amerikai emberek folyton azt magyarázták nekem, hogy *Magyarországtól várják a központi hatalmak politikai vezetésének átvételét*”.

Szegény, hősi sírokban gazdag, izmaelitáktól kifosztott, nemzetiségi bajoktól agyongyötört maroknyi magyarság! Kíérzed a hízelkedő sorokból a sátáni ka-

cajt, az önbírálatban koldus gyengeelméjűségekre való lefokozást? Mártiriomos sorsban részes kis nemzetem, elhiszed egy pillanatra is, hogy téled, zsidó szabadgondolkodók és szocialisták által külföldön is agyonragalmazott néptől várják angol és amerikai államférfiak a központi hatalmak politikai irányítását? Ez a fortélyos eszű zsidó nő annyira együgyűnek, teljesen vak szemekkel botorkálónak tart téged, magyar nép, hogy inzultus számba menő bókokkal reméli a demokrata hurkot legkényelmesebben a nyakadra köthetni.

Hogy zsidó erre vállalkozik, azon nem ütközünk meg: a zsidó mindennel kereskedik. De hogy akad újság, még pedig olyan napilap, amely nem szembeszökően zsidó jellegű, Schwimmer Rózsi írásának leközlésére, azon még a mi sajtóviszonyaink mellett is álmélkodunk. Az éretlen, idejétmúlt malomalatti politikai sovinizmus sem elég mentő körülmény erre.

Melyiket szeressem?

Nagy zavarban vala a mult hetekben a nagyváradi főispán. Történt ugyanis, hogy megüresedett Nagyvárad város levéltárosi állása. A kinevezés joga a főispáné, aki ezidőszerint a Vázsonyi-féle demokráciára esküszik. A hivatalért két pályázó tülekedett: Dutka Ákos radikális-szabadkőműves versíró és Pácz Sándor, egy volt — szóljunk enyhén — mulatós paptanár, aki kínos botrányok közt dobta el magától a reverendát hitével együtt.¹

A demokrata-világ nagy előszeretettel szokta pártfogásába venni a kiugrott papokat, ámde a kipróbált kőművestestvéreket is csemegével traktálja. Szörnyű nehéz választás előtt állott a váradi főispán. De döntenie kellett. Miért, miért nem, úgy határozott, hogy a cseppet sem egyházas életű hajdani papot nevezi ki

¹ Lásd előbb „A nagyváradi eset és a sajtó” c. fejezetet.

s így a szabadkőmíves versfaragó egy lófejjel lemaradt a céltől.

A kőmívesek azonban szívós legények és „ne hagyd magad Schlesinger” kiáltással támadást intéztek a főispán ellen. A harci kürtöt Krausz Náthán fújta meg, aki nagyon jól tudja, hogy Krausz Náthán névvel nem lehet sok bizalomra indítani a magyart s azért szép nevét a még szebb Göndör Ferenc névvel cserélte fel. Göndör Ferenc elment a *Világhoz*, ahol azonnal felismerték benne Krausz Náthánt, a fajrokont. Krausz Náthán azután írt egy hosszú „véleményt” a váradi kultúrbotrányról.

A derék napkeleti levente „pálcát tört” Dutka Akos mellett, mert az költő és így természetesen sokat ért a levéltárak kezeléséhez — legalább is annyit, mint Krausz Náthán a kultúrkérdésekhez. Ámde Náthán furfangós elméjű sajtóember, az expapot nem akarta bántani, mert az megint szabadkőmíves elv, hogy minden hitehagyott papot derék, kiváló embernek kell minősíteni. Krausz Náthán ennél fogva megveregette Pácz úr vállait, körülbelül e szavakkal: ön finom ember, kedves barátom: jól tette, hogy otthagyta a „középkori sötétséget” s közénk, radikális izraeliták közé keveredett. Pácz úr bizonyára lesz annyira következetes, hogy meg fog örülni Náthán elvtárs leereszkedésének.

A szabadkőmívesek rohamozó közleményében a legfurcsább pedig az, hogy az Egyháznak minduntalan olyan életű papok miatt kell támadásokat eltűrnie, aminő Pácz úr volt hajdanában. Gyalázzák, becsmerlik a katolicizmust a Pácz Sándorok miatt, pedig a Pácz Sándorok igazi szabadkőmíves életet éltek papkorukban is: őszönös, fegyelmezetlen, könnyű életet. Pácz Sándort magasztalják „emberies” életmódjáért, az Egyházat meg ócsúrolják Pácz Sándor mulatozásaiért. A zsidó sajtó acsarkodása nem válogatós az eszközökben.

Izrael Jakab.

Felekezetére nézve lánckereskedő. Persze nem azért lánckereskedő, mintha a megérdemelt rablánc volna kezére erősítve, hanem azért, mert láncszem módjára, mindenüvé odafurakodik, ahol munka nélkül keresni lehet mások rovására.

Izrael Jakab nem a tojás- és cipőzsinórkereskedők láncolatának tündöklő szeme, ő más láncsal fojtogatja a magyart: lánckereskedelmet űz a földdel. Megvett egy hatszázholdas birtokot, holdanként ezer és ezer-száz koronáért. Két hónap múlva gondolt egyet Jakab és tovább adta a birtokot holdanként ezerhatszáz koronáért. Szerény számítással nyolcszázezer koronát keresett két hónap alatt a keresztény magyar kisgazdák rovására, akik a kézzől-kézre járó birtokból összesen 38 holdat tudtak megszerezni. A zsidó meggazdagodott, a parasztok nem juthattak földhöz. A zsidó nem dolgozott és vagyont szerzett, a parasztok dolgozni akartak és szegények maradtak.

Hol van megint a sajtó, amely hangos szóval a magyar nép oldalára állna? Hol a keresztény sajtó, amely a keresztény népet következetes, tekinteteket nem ismerő bátorsággal kioktatná pária-sorsáról, bőrön alul nyúzható birkaszerepéről? A *Világ*-tól, Az *Est*-től várjuk tán, hogy a magyar nép sorsával törődjék? Ők nem érnek rá, nekik elég sok gondot ad a zsidó érdekek körömszakadtáig való megvédése.

Lenin.

Lenin, Lenin, Lenin. Ezt a nevet harsogja hetek óta minden zsidó ujság. Tessék csak megfigyelni, milyen rokonszenves színben igyekszik őt feltüntetni minden liberális, szabadkőműves és szocialista napilap, akár kétkrajcáros, akár hatkrajcáros. Miért? Tán azért, mert a bolsevikivezér felforgatása megkönnyíti hadihelyzetünket Oroszországgal szemben? Dehogy. Egyszerűen azért, mert Lenin szabadgondolkozó, földosztó, szóval

minden, ami a szabadkőműves szívnek kedves. Tudjuk már, hogy Leninnek rövid a szakálla, szürke a szeme, hogy Svájcban 60 filléres ebédeket evett s hogy Budapesten is járt és itt Jászi Oszkárral s egyéb zsidókkal barátkozott a Kör-Kávéházban. Így lesz azután a zavaros orosz helyzetet ügyesen kihasználó anarchistából „világmegváltó béketeremtő”.

Hogy a Lenin-társaság tulajdonkép egy végletekig elkeseredett emberek őrzőgő, fosztogató, vérengző csapata élén halad, arról kevés szó esik. Legyünk csak türelemmel, a kijózanodás úgy el fogja söpörni Lenin bandáját, mint a forgószél a homokbuckát. Az sincs kizárva, hogy az orosz népvészérhez nemsokára lesz szerencsénk. Annyi kitoloncolt orosz zsidó keresett és talált menedéket már nálunk, hogy eggyel több vagy kevesebb, meg se kottyán.

Erkölcsl lesiklás és a háború.

Nem sok jót hozott a háború s az erkölcsöket meg éppen nem nemesítette meg. Az emberek durvábbak, önzőbbek, egymástól elridegültebbek lettek általa. Dívatba jött a háború: nemcsak a fronton, hanem idehaza is: az egyes ember háborúja az összesek ellen s az összeseké az egyesek ellen. Csupa kizsákmányoló, más kárán örvendő, más bajából hasznot uzsorázó, árdrágító, vérszipolyozó ellenség vesz bennünket körül idehaza is.

Főleg az egyszerűbb emberek, a munkásosztály körében szemlélhetjük ezt a szomorú lelki eldurvulást. Némelyiknél az elkeseredés, másoknál tán a hirtelen jómód az oka, de rendkívül sok ma az olyan ember, aki az állatnál is állatabb. Mintha végleg letörölték volna homlokáról az Isten képmásának bélyegét: mintha visszavonhatatlanul elpusztult volna benne minden nemesebb gondolkodás. Keresztényi érzületről, hitről, istenfélelemről nem is beszélve.

A rendőrség s a büntetőjogászok arról panaszkodnak, hogy habár a férfiak javarésze távol van, mégis

rengetegül *megszaporodtak itthon a bűncselekmények*. Minden kávéház, színház, tingli-tangli és mulatóhely állandóan zsúfolva van, miközben özvegyek, árvák, szegények tízezrei éheznek: az emberek csak önmagukra gondolnak s önző, mulatozó és gazdagodó vágyukban cseppet sem korlátoztatják magukat sem a büntető törvénykönyv, sem a tízparancsolat által. A hang, a modor, ahogy mulatnak, lumpolnak, árdrágítanak s a békés polgártárs feje alól kihúzzák a párnát, a legdurvább, a legpóriasabb, a legszemérmetlenebb.

Ebben a lefelé-csúszásban, emberkultúránk e nyomorúságos lefogyásában egészen elsőrangú szerepet visz a mai üzleti *sajtó*. Az, amely rég megszűnt művészet és irodalom lenni, régóta a legolcsóbb eszközökkel pályázik kétesértékű sikereire. Az a frivol, minden morált és ideáлизmust levigyorgó tónus, amelyet ezek a lapok állandóan használnak, bizony az ujságolvasó társadalmat is ugyanazon kifésült lókupeceknek és szellemeskedő orfeum-primadonnáknak a színvonalára süllyeszteni le, akiknek gettójában született és ott-honos.

Lehetetlen okozati összefüggést nem találni e romlott ízlésű sajtó és a nép lelki eldurvulása között. Azért volna ennek a sajtónak, főleg a szociálista néprontók arcátlankodásának megfékezése az államnak és a társadalomnak tisztán népművelési szempontból is leg-sürgősebb kötelessége.

Mivel győzi az ellenséges sajtó?

Minden gondolkodó ember talányt fog látni abban a mindenesetre sajátságos tényben, hogy a sajtó főleg a napisajtó a legtöbb keresztény országban túlnyomórészt a nem-keresztények kezében van. Mi lehet ennek az oka? Hiszen viszont azt látjuk, hogy a kultúréletnek minden egyes értékes ágában a keresztények állnak legelől; a nagy felfedezők, feltalálók, tudósok, művészek, államférfiak stb. közt mutatóban sem igen akad

más, mint keresztény. A sajtó terén pedig csaknem mindenütt a zsidók állnak előtérben: ők foglalták le a napi irodalmat Angliában csakúgy, mint Franciaországban, Németországban csakúgy, mint Ausztriában vagy Magyarországon, sőt még Oroszországban és Amerikában is.

Mi ennek az oka? Azt hisszük, egy szóval megmondhatjuk: azért, mert a sajtó ma üzlet, még pedig egyszerre kettős értelemben is az! Üzlet először azért, mert ma az ujságkiadással és ujságírással rengeteg pénzt lehet szerezni. Az Est, a Pesti Hírlap s a többi zsidó lapok milliókat hoznak be tulajdonosaiknak s amellet munkatársaik közül is akárhány igen nagy vagyont szerez. Így egyes lapok közgazdasági rovatvezetői néha egy évben 100.000 koronánál is többet keresnek. Hogy tiszta kézzel-e, azt most ne firtassuk. Másodszor azért is üzlet a sajtó, mert vele hatalmat, befolyást, reklámot stb. biztosíthat magának és vállalatainak az, akinek kezében van. *A zsidóság félannyi, sőt negyedannyi üzleti sikerre és közéleti hatalomra sem tett volna szert, ha nincs kezében a sajtó, mellyel minden ügyét azonnal a nyilvánosság elé viheti s úgy tüntetheti fel, mint közérdeket.*

Miniszterek emelkednek fel a porból s buknak meg ismét, tudósok, művészek, államférfiak jutnak hatalomhoz és hírnévhez és tűnnek el ismét a feledés homályában, mihelyt a zsidó sajtó így akarja. Jaj annak, akit ez a sajtó tollhegyre vesz, akit kivégez, akit mint tehetségtelent, mint közveszélyest vagy mint érdemtelenlét sujt a porba. Jaj annak a közhivatalnoknak, írónak, politikusnak, aki valamiben keresztezni meri az ő szándékait, az ő üzleti érdekeit. Szinte nevetséges, de még inkább szánalmas látvány, amint hatalmas államférfiak s tudósok is reszketve állnak e nagy hatalom előtt s e sajtó legkisebb és legsenkibb képviselői előtt oly megjuhászodott alázatossággal hajlonganak. Hiába, akié a sajtó, azé a világ.

Ezt tudja nagyon jól az élelmes fajta s azért ve-

tette rá magát mindenütt és mindenekelőtt a sajtó meghódítására.

Dehát a keresztények nem tudták, nem látják ugyanezt? Nem érzik a veszélyt, amely onnan származik, hogy a közfelfogások irányítása s a közhatalom a sajtó révén szinte észrevétlenül a legkevesebbé megbízható elem kezébe kerül, mely azzal a legönzöbben visszaél?

Bizony, be kell vallani, hogy a keresztény elem soká nem gondolt erre a veszélyre. Sőt hozzá kell tennünk, ma sem gondol rá oly mértékben, ahogy kellene. Ma rengetegül megnőtt az antiszemitizmus; társaságban, utcán, hivatalban, vasúton mindenki csak azokról a szörnyű visszaélésekről beszél, amelyeket a zsidók a háború folyamán oly aránytalanul nagy mértékben elkövettek. De amíg a keresztények szája csak úgy szórja az elkeseredett szavakat, amíg ökölbe szorulnak a kezek, ugyanakkor ugyanez a szitkozódó, antiszemita közönség vígan viszi a filléreit a zsidó sajtó lábaihoz, a filléreket, amelyekből milliók folynak egybe, hogy aztán a kereszténység vesztére célzó lapokat táplálják.

Ez a mi hihetetlen rövidlátásunk és élheteretlenségünk az egyik főoka annak, miért nincs a mi részünkön is hatalmas, erős sajtó.

Magyarországon azután még egy külön ok is hozzájárul ahhoz, hogy miért nem tudunk hatalmas, keresztény sajtót teremteni. Nálunk tudniillik senki sem akar megmozdulni ezen a téren, mert mindenki úgy gondolkozik, hogy ott a nagy egyházi vagyon; hát ha igazán szükség van keresztény sajtóra, hát csinálják meg a főpapok. Amely okoskodásban van igazság és van hamisság is. Igazság, mert a sajtó csakugyan annyira legelsősorú érdeke a kereszténységnek, hogy az egyházi vagyont is bátran be lehetne állítani mindenekelőtt a sajtóteremtés szolgálatába s inkább akár évtizedekig *le kellene mondani minden egyéb még oly dícséretes, fontos és üdvös egyházi kiadásról.* Hamisság, mert teljesen helytelen dolog azt hinni,

hogy az egyházi vagyona nem nehezedik rengeteg teher és feladat, amiről persze a nagyközösség nem tud, mert csak az ellenséges lapok szemüvegén keresztül ismeri az eseményeket. S az is bizonyos, hogy a keresztény sajtó megteremtése s izmossá tétele époly mértékben érdeke a világi keresztény társadalomnak s a magyarságnak általában, mint a papságnak.

Ki fogunk-e valaha, ki fogunk-e idején kecmeregni ebből a tétlen egymásra várásból? Mi ugyan azt hisszük, a keresztény magyarságnak még csak egészen kicsiny része ébredt rá kellő mértékben a sajtókérdés óriási, minden mást megelőző fontosságára. De ha mind összefognának, egyháziak és világiak sorompóba állnának, hamar össze lehetne hozni azt a mindenesetre jelentékeny tőkét, amelyre szükség volna. A magas klérus biztonnyal szintén ki fogja venni részét az adakozásból az eddiginél sokkalta nagyobb mértékben is, mihelyt látja, hogy a társadalom is hajlandó megmozdulni s oly sajtóakció készül, mely üzletileg is biztos vállalkozásnak ígérkezik. De épp ezért tennünk kell nekünk, keresztény magyar társadalomnak is valamit. Erre azért is szükség van, nehogy azt lehessen majd mondani a megindítandó sajtóvállalatról, hogy „papok ujságja”. Végtére a világi elem sem olyan önállótlan, hogy maga ne alapozhatná meg a hatalmas keresztény, magyar sajtót s ezzel lerakná a keresztény magyar társadalom erkölcsi és anyagi függetlenségének talpköveit.

Mi szívesen kivesszük részünket a munkából. Hiszen „A Sajtó”-nak az a feladata, hogy a keresztény magyar sajtó diadalát előkészítse. Felhívjuk tehát mindazokat, akik egy eljövendő hatalmas, keresztény sajtó iránt érdeklődnek: jelentsék be készségüket az alapításban való részvételre s tudassák velünk minél több keresztény magyar embernek a címét, akit ebbe a mozgalomba bevonhatnánk. A siker érdekében teljes biztosítékot vállalunk aziránt, hogy a résztvevők neve nem fog nyilvánosságra kerülni; mert hiszen sokan vannak, akik szívesen közreműködnek

az ilyen vállalkozásban, de ellenségeink hatalmas bosszújától kellene tartaniok, ha ezt nyilvánosan tennék.

Ha részvénytársaság alapulna 1000 koronás részvényekkel, amelyet 1000 koronás részletekben is lehetne fizetni, vagy pedig többen összeállva együtt jegyezhetnének egy-egy részvényt: hány keresztény magyar ember, férfi és nő, pap és világi akadna, aki legalább egy-egy részvényt jegyezne? Ezt kellene tudnunk mindenekelőtt. A részvényösszeget csak akkor kellene befizetni, ha kellő számban jelentkeznének résztvevők, úgyhogy a vállalkozás üzleti sikere is emberileg biztosnak legyen tekinthető. Várjuk és kérjük a válaszokat. Kérjük elvbarátainkat, tegyék figyelmessé e felhívásra ismerőseiket is.

Mit várunk?

Minden Szilveszter-est és minden újév mélyen megrázza lelkünket, mert arra figyelmeztet, hogy életünk kimért idejéből megint egy esztendő szakadt le rólunk, hogy rohanunk, siklunk örületes sebességgel, mint egy gyorsvonat, amelynek ablakaiból szinte észre sem vesszük a tünedező, egymásután visszahagyott állomásokat, valahová, egyesek szerint a megsemmisülés, mások szerint egy nagy Végállomás felé...; hogy mindig közelebb jutunk hozzá, minden újévvel kisebbedik a közbeeső mérföldek száma; ... hogy közeledik a Kezdet...

Egy év! Micsoda temetője sok-sok szépnek és jónak, rútnak és rossznak, amivel kitöltöttük, amivel végigélveztük! Január elején mosolygó ifjú volt ez a ma kiterített agg halott; akkor start volt, ma sír; akkor felszállás, ma alázuhanás; akkor remény és aggodalom, ma búcsúzás és lemondás vagy csalódás. Egy-egy embernek egy-egy év mit jelent! S mit jelent ez az egy letűnt év az embersorsok tengerének hömpölygésében!

Mégis tán két csoportra oszthatjuk újév elején az

emberiséget: azokra, akiknek joguk van örömmel, meglegedettséggel, tán büszkeséggel is tekinteni vissza a befejezett esztendőre, s azokra, akiknek erre nincs joguk. Fontos ez a nem nagyon hangoztatott, meg sem igen figyelt megkülönböztetés, mert ez dönti el az egyesekre nézve; ez dönti el, hogy ki volt érdemes erre az évre, hogy leélje s kit hordott a hátán pusztá kenyérfogyasztóként a föld és teherként a társadalom.

Joga van örömmel s megnyugvással nézni vissza az elmúlt esztendőre annak, aki nem önmagáért s nem a pillanatért élt ebben az évben. Aki messze és másokra is tekintett. S e ponton éleződik ki a különbség a mi világnézetünk követői s azok közt, akinek voltaképp nem is igen van világnézetük, legfőlebb csinálnak maguknak valami szubjektív világszemléleti keretet, amelybe nem a megismeréseiket helyezik el, hanem a megalkuvásaikat és vágyaikat. Egyedül a hívő keresztény tud a messzeségbe tekinteni fölfelé és szereteszét; egyedül ő lát szempontokat, melyek szerint a rohanva múltó életet s a mikroszkópikus emberi cselekvéseket végtelen értékekre lehet valutázni és be lehet ágyazni nagybecsű alkatrészként az örökkévalóság nagy óraművébe, be lehet illeszteni nagy, egész társadalmakat átölelő célok őszinte szolgálatába. A keresztény nemcsak emészt és tenyészik, nemcsak robotol és verejtékezik, aggyal és izommal, hogy cserébe a verejtékért legyen mivel táplálnia tovább is azokat az érzéki vágyakat és igényeket, melyek magukban véve megint csak a továbbfennmaradást s az egyén és faj továbbélését célozzák; hanem megérti az összefüggéseket is idő és örökkévalóság, egyén és társadalom, véges és végtelen, ember és Teremtő között s e megértés alapján úgy tud élni, hogy elmúló percei s évei értékes láncszemek legyenek a maga és embertársai bekapcsolódásának az örök értékekbe, az el nem múltó javakba, a világot átható és összefogó nagy isteni kondolatokba, melyekből minden összhang, jószág, szeretet, jólét és remény árad a küzdő, vérző, szenvedő emberiségre. Boldog, aki ezt a célt szolgálja s a le-

pergő évekkel egy-egy gazdag csürt zár le, egy-egy tárházát a felhalmozott érdeknek Isten és felebarátai előtt! Szomorú, aki csak önmagára gondolt s a rohanó percek rohanást fonnyadó rózsái után kapkodott; megvérezte a kezét s oltatlan tantaluszi szomjjal áll az alig megízlelt s máris elveszített örömök sírjánál! Szánjuk azokat, akik talán nagyhangon magyarázzák az élet titkait egymásnak és sohasem mondhatják el önmaguknak, hogy hisznek is e magyarázatokban; akik neveltetés, félrevezetés, látni-nem-akarás, gyűlölet és korlátoltság folytán bezárják szemüket az egyetlen világos és észszerű világszemlélet s életszabály: az evangélium előtt!

*

Amikor ezt a számot: 1918 először írjuk leveleinkre, valahogyan megrezdül bennünk a sejtés, hogy ez az év nagyon jelentős, éppen nem közönséges esztendő lesz. Valahogyan érezzük, hogy ez az év többet, fordulatosabb, meglepőbb eseményeket fog hozni, mint a legtöbb szürke év vagy akár a háborús évek is, kivéve tán az első balvégzetű 1914-et. Mi mindent nem várunk ettől az esztendőtől! Mi mindenbe fog ez az év előreláthatólag nagyon mély nyomokat hagyni a mi lelkünkben és a mi történetünkben?

1. Mindenekelőtt ettől az esztendőtől, 1918-tól, várjuk a milliók gyötrelmének enyhülésekép a *békét*. Tavaly ilyenkor csak hitegettük magunkat vele, ma némi joggal, hogy ne mondjuk: biztossággal, várjuk is. Talán sikerül béklyóba verni ismét, legalább egy időre, a szörnyeteg dúvadat: a népek kormányaira s közvéleményeire imperatori göggel és könyörületlenséggel ránehezedeó mammonizmust, a kereszténységnek ezt a negációját, amely a háborút okozta. Nem hisszük, nem hihetjük, sajnos, hogy végleges leszerelésről lehetne szó. Kultúránk még nem annyira keresztény, hogy a tartós béke álmaiban hihetnénk. A gyűlölet, az üzleti szellem és a pénzsóvár önzés, mely e háborút fellobbantotta, nem csökkent semmiben, inkább csak meg-

növekedett. Az emberek ma éppoly ellenségei egymásnak, mint valaha, ha nem jobban. A szörnyeteg nem halt meg, csak elfáradt a saját vérvesztésében. Milyhelyt sebei behegednek, tovább fogja szítani a gyűlölködéseket, az osztály- és pártharcokat, de a véres háborúkat is. A jövő szempontjából szomorú előjel, hogy a békét is a háború ajánlotta fel: a forradalom, a belháború. Meg ne tévesszen senkit *ennek* a békének erkölcsi értéke, mert az bizony nagyon csekély. Oroszország békét köt, mert nem bír többé önmagával. Engedményt tesz a háború a békének kifelé, mert a harc tere az országhatárokról befelé, az állami rend oszlopai köré tolódott el. A forradalom-szülte béke oltárra fogja emelni a forradalmat, azt, amely pillanatokig megnyihit egy-egy feszültséget, hogy helyette permanenssé tegye a dulakodást kisebb körzetekben: az egyes államokon belül. A szociáldemokrácia nemzetközisége és osztályharca is ezt akarja: kisebb körzetekbe vinni bele a háborút, megvetve s mellőzve azt, aminek mégis csak egy-egy nagy közösség: egy állami rend védelme volt a célja. *Nekünk* jó, ha ellenségeink azért kérnek békét, mert felborult náluk a rend s a polgárháborújuk letéteti velük az ellenünk kivont kardot; de az összesség szempontjából vészteljes prognosztikon ez s nem képzeltető nagyobb képmutatás azokénál, akik az orosz forradalmat ünneplik, mert ebben elvileg a saját államuk szétesését, az osztály- és testvérháborút, a társadalmi közösségek legfőbb fennálló bástyáinak: az államiságnak lerombolását ünneplik, sürgetik, népszerűsítik.

Mi is kívánjuk, sürgetjük, követeljük a békét, amelynek megszűnte nem a mi művünk volt. De a forradalom magasztalásaitól menten kívánunk békét, olyat, amelyben nekünk, a béke világnézete híveinek, majd azon kell dolgoznunk, hogy a társadalmak békéjét szilárdabb alapokra helyezzük, mint aminő a kicsikart tarifaszereződések, kereskedelmi érdekkiegyenlítések és a gazdasági- és osztályellentétek közt valahogy ideig-óráig létesített fegyverszünetek minden pil-

lanatban felrobbantható talaja. Békét akarunk, mely a méltányosság és jogrend alapján áll s amelyet belátó, jó és megbízható emberek kormányzata biztosít. Nincs nagyobb humbug, mint a béke mellett az általános demokrácia ködös jelszavával érvelni, mikor éppen azok az államok — Franciország és Amerika — ellenzik a legcsökönyösebben a békét, amelyekben a legteljesebb demokrácia viszi a kormányt. Más az elméletek színes birodalma, más a reális élet. A demokrácia akkor jelent egyensúlyt és igazságot, ha nem mai embereket képzelünk mellé. Ma a valóságban a demokrácia a legnagyobb oligarkia: a tömegeket hipnotizálni és felhajtani képes erősebbek és gazdagabbak uralma a nép fölött, az okosabbak és megbízhatóbbak elnémitásával. A demagógok klikkuralmának lendítőkereke.

2. Demokrácia! Ez lesz előreláthatólag a másik nagy jelszó, mely az 1918-ik évet nevezetessé fogja tenni. Nálunk mesterségesen gyártják a jelszavakat s a sajtó telerakja a levegőt eszmékkel, melyeket kevesen értenek s amelyek nem kerültek volna a levegőbe mesterséges felhajtás nélkül. Az általános választói jog lesz a minden képzelhető bajoknak meggyógyítója és megelőzője ebben az esztendőben. Tőle lesz okosabb a paraszt és becsületesebb a kereskedő, kevesebb az embertárs bőrén gazdagodó s több a közéleti tisztaság. Mint valami megváltó eszmét harsogták s harangozták éveken át azoknak, akik okulásért nem tudnak a nyugati szomszédig sem elmenni. Ne értsünk félre. Mi is jogkiterjesztést akarunk mindazok javára, akik a joggal önállóan élni tudnak. De csalásnak, humbugnak, szabadkőműves szédelésnek tartjuk, ha valaki akár minden baj megszűntét igéri az általános demokráciától, akár általános önrendelkezést lát abban az „általános” választói jogban, amellyel önállótlanokat, csak a kortesek, népszervezők és a sajtó jelszavai szerint igazodó tömegeket vezényelnek majd az urnához, hogy leszavazzanak azokra, akiket a sajtó és a kortesek a szenvedélyszítás eszközeivel s a félrevezetésnek ná-

lunk oly mesterien kifejtett módszereivel a nép szü-
letett vezéreinek kiáltanak ki. Az az egy tény, hogy
forradalmi és szabadkőműves elemek, a Népszava Vá-
zsonyiya és a Világ Rácz Gyulája, hozzák a soklabirintú
új választói jogot, eléggé aggasztó arra nézve, aki nincs
olyan naív, hogy a fúrteszű radikálisoktól jót, a keresz-
tény magyarság érdekeire nézve üdvöset reméljen.
Az új választói jog trójai faló is lehet. Be fogjuk
eresztetni falaink közé még ebben az 1918-ik esztendő-
ben; majd elválik, kit, mit eresztettünk be vele. Hogy
a Vázsonyi-féle törvényjavaslat alapján megejtett első
választások a Conti-utcát, az Anker-közt, a legselej-
tesebb elemeket, a tudatos szó-szélhámosokat és or-
szágfelosztókat, a kereszténység ellen már ma is fé-
kezetlen gyűlölettel harcolók hetvenét-nyolcvanát fog-
ják bevinni a törvényhozás csarnokaiba, arra előre
elkészülhetünk. Keresztény részről pedig a maffia
ezernyi trükkjével, szervezetével, sajtójával szemben
alig-alig áll néhány gyenge szervezkedési kezdemé-
nyezés. A választójog magában lehet üdvös és jogos,
de ez a választójog és *ebben* a pillanatban és *ezeknek*
az „ideiglenesen magyar” embereknek kezében felfor-
gatója lehet a magyarságnak és egészen bizonyosan
az lesz a magyar kereszténységnek. Ezzel a választói
joggal nem tudjuk túlnehéznek képzelni akár a szeku-
larizációt, akár a tót megyék cseh-kézre játszását, akár
a köztársasági forradalom előkészítését vagy bármely
nemzeti katasztrófát.

3. Nekünk katolikusoknak különleges adományt
ígér az 1918-i esztendő: a 70-es év óta hiába várt *auto-
nómiát*. Nem osztatlan az örömünk benne, ha meglesz
is. Nem mintha irigyelnők azokat, akik azon alkalom-
lommal, hogy *sajátunkat* visszakapjuk, az állam ré-
széről és a mi részünkről óriási ajándékban részesül-
nek; legfőlebb szegyeelnünk kell ebben az adomány-
ban azt a gyengeségünket, hogy mi a magunk jogai-
hoz is csak úgy tudunk hozzájutni, ha előbb óriási
ajándékokkal kenyerezzük le jobbra-balra azokat, akik
máskülönben a saját birtokunk visszaszerzését sem

tűrnék meg. Az 1848:XX. törvénycikknek eddig csak egy pontja volt végrehajthatatlan: a katolikus autonómia. Hogy ezt elérhessük, hogy végre mi is megkaphassuk a magunk iskolái s alapjai fölött az önrendelkezési jogot, amellyel más felekezetek már régóta bírnak, előbb oly javadalmazásokat kell nyújtanunk nemcsak a keresztény felekezeteknek, de a zsidóknak is, aminőkben a katolikus Egyház az állam pénztárából sohasem részesült; sőt el kell tűrnünk még azt is, hogy a történelemhamisítók, jogfosztók és tudatlanok tábora azzal kürtölje tele a világot, mintha ezzel a megoldással a katolikusok valami állami ajándékban részesülnének. Nem rekriminálunk azonban: gyengeségünk tudatában s számolva azzal a tehetetlenséggel, mely a közvélemény irányítása terén a mi helyzetünket jellemzi, bele kell nyugodnunk az elvi jogfosztásba, amely ebben a kierőszakolt junktimban rejlik s bármi magas áron kapjuk is ki iskoláinkat és alapjainkat, most már csak arra kell törekednünk, hogy az elért eredményt okosan és célszerűen gyümölcsöztessük. Apponyi Albert gróf autonómia-tervezetéről senkisémmondhatja el, hogy nekünk túlsokat ígér, hiszen a kat. egyetemi alapra s a főpapok kinevezésének jogára nézve sem találunk benne határozott jogvédelmet; de éppen ezért kell a megalkotandó autonómiai szervezetnek oly erősnek lennie, hogy a hiányokat pótolni tudja s annak a katolikus tehetetlenségnek egyszer már véget vessen, amely a magáét sem megvédeni, sem felhasználni, sem fejleszteni nem képes s amely sajnos, nemcsak közmondásos, de szinte már hallgatagon elfogadott szabályként mutatkozik minden vonalon.

Nem véletlen és nem érthetetlen, amit egy radikális lap a kat. sajtónak fel is hányt, hogy az Apponyi-féle autonómiai törvényjavaslattal szemben csodálatos hallgatásba burkolózik a kat. közvélemény. Évtizedeken át sürgettük, hogy a javaslat a ház asztalára kerüljön s midőn végre odakerült, hallgattunk róla, mintha valami bulgár kereskedelmi szerződésről volna

szó. A kritika, a megtárgyalás, nem is a részletekre, de az egész tervezet általánosságára vonatkozó indítványok, eszmecserék, kívánalmak megbeszélése mind-ezideig teljesen hiányzik. Hogy összejöttek volna, a katolikusok állásfoglalását megbeszélték volna, hogy az ellentáborban ilyen esetekben azonnal megindulni szokott ankétezés vagy bármi hasonló életnyilvánulási és élniakarási tünet jelentkezett volna, azt ugyebár tőlünk nem is lehet kívánni. A felekezeteknek első dolguk gyűlést hívni össze, tanácskozni, manifesztációkat rendezni, a közvéleményre hatni. Nálunk minderről szó sincs. Mi majd kapunk valamit, inkább kevesebbet, mint többet, s majd meglátjuk, hogy mit csinálunk vele, helyesebben: hogy mi csinálódik majd vele. Adja Isten, hogy ne így legyen, hogy a kat. újjáéledés lüktető erői irányításukba a magyar katolicizmus életének ezt a nagyjelentőségű mozzanatát s világi és papok, kicsinyek és nagyok siessenek megteremtteni benne a katolikus újjászületés hatalmas eszközét.

4. S ezen a ponton: a felébredés és szerveződés terén várjuk a legtöbbet az 1918-ik esztendőből. Nem hízolgunk magunknak, gyengének érezzük táborunkat. De legalább eljutottunk odáig, hogy meg tudtuk találni gyengeségünk főokát. Ma legalább vagyunk már annyira, hogy tudjuk, mit tegyünk bajainkért mindegyik felelőssé: a keresztény gondolkodás fejlettségének s erősségének hiányát, azaz: mert ennek a sajtó az eszköze, erőteljes keresztény sajtó hiányát. Ha van vigasztaló annyi sivár meddőség, indolencia, hozzánemértés és nemtörődés között, mely annyiféle jellemzi keresztény közéletünket, akkor ez az, hogy: a beteg legalább megérezte már valahogy a baj szülőokát s keresi a gyógyító orvosságot is. Csodálatosan erős visszhangra talál ma a kiáltás: Sajtótl és sajtót mindenekelőtt! Egyébként gyenge hitérzékű keresztény feleink is felneszelnek e szóra, mint valami nagyon érzett közszükség emlegetésére és tetszik nekik és az erszényüket tapogattják: adni, tenni akarnak

sokan, valamennyien. Érzik, hogy itt a menekvés, itt kell elkezdni az újjászervezés munkáját, itt van a megoldás, az új élet első lépése.

Nézetünk szerint általános választói jog és kat. autonómia pontosan annyit fognak érni nekünk, amekkorára szellemi felkészültséggel várjuk és fogadjuk a velük kapcsolatosan várható fejleményeket. Ha sajtónk nem lesz, az új szavazati jogrendszer, mely szinte kifejezetten az *újságolvasási képességet* teszi meg a választói jog döntő feltételének, nem minekünk, hanem miellenünk alakul majd fegyverré. Autonómiánk vérszegény lesz, ha erős kat. közvélemény nem fejlődik mellette s nem támogatja törekvéseit kifelé és befelé. Ezért kell a két nagyjelentőségű alakulatot, de a béke bekövetkeztét s a vele várható nagy átalakulásokat is már kész sajtóval várnunk s ép ezért nem is képzelhetünk e pilanatban sürgősebbet, mint erős keresztény sajtószervezet létesítését.

Az 1918-ik esztendő elé ebben az egy jegyben tekinthetünk bizalommal: ennek az újszülött esztendőnek a béke, választójogi jog és autonómia mellett a legkimagaslóbb és legértékesebb adománya az erős keresztény *sajtó* megteremtése lesz.

Ebben a jegyben, az erőteljes keresztény sajtómunka jegyében köszöntünk téged, pirkadó újév, 1918-ik esztendő!

Sorsdöntő javaslat.

Sorsdöntő napok következtek el a keresztény magyarságra. Elég rámutatnunk a két nagy horderejű törvényjavaslatra, mely most a politikusokat foglalkoztatja: a választójogi s a katolikus autonómiát illető törvényjavaslatokra. Bennünket e két nagy esemény politikai szempontjai itt nem érdekelnek, de igenis újólag és minden eddiginél nyomatékosabban ráirányozzák figyelmünket a sajtókérdés óriási jelentőségére, kellőleg még mindig csak kevesek által méltányolt hatóerejére.

Itt van pl. az új választójog. Ha ez törvénnyé lesz, Magyarországnak majd minden írni-olvasni tudó férfia és a polgári iskolát végzett nők is csaknem mind választók és választhatók lesznek. Vázsonyi maga azzal indokolja ezt a rendszert, hogy a sajtó mai haladottsága mellett csak az gyakorolhatja önállóan a választói jogot, aki olvas. Szóval: aki ujságot olvas, az való arra, hogy az ország törvényhozásába beleszóljon. Az ujság fogja dirigálni a jövőendő Magyarországot, annak sorsát és kormányzatát.

Ki ne látná ebben az új választói jogban a sajtó hatalmának óriási megnövekedését? Eddig mégis a magasabb műveltség volt legtöbb esetben a választójogi képesítő. Ezentúl nem így lesz: azok a tömegek fognak dönteni, akik ha egyebet nem tudnak is, ha egyébként műveletlenek és talán érdemetlenek is, de ujságot tudnak olvasni. Természetesen ezek mind úgy fognak szavazni, ahogy azt az ujságjuk beléjük disputálja. Az új törvény szerint voltaképp nem a tömegek jutnak új joghoz, hanem az ujságok jutnak tömeges szavazatokhoz.

Ezért volna épp e pillanatban óriási szükségesség, hogy végre már erős keresztény sajtó is legyen s ne csak a keresztényellenes lapok intézzék — ezentúl még sokkal inkább, mint eddig — az ország sorsát.

S a női választói jog? Keresztény részről máig semmi sem történt a nők közéleti megszervezése érdekében. Nálunk tehát a feminista-szabadkőműves kiáltozásokon kívül még inkább csak a sajtó lesz az irányító, döntő tényező. A nők tán még inkább mint a férfiak, az ujságjaik szerint fognak szavazni; azon benyomások szerint, melyeket az ujságokból nyernek. Mi lesz, ha keresztény nőink a teljesen elzsidósodott sajtó rabszíján fogják leadni szavazataikat?

S a katolikus autonómia? Akkor fog érne valamit, ha erős sajtónk lesz, enélkül a jogokkal sem kezdetünk mi keresztények semmit. Nyerni csak egy fog mindenben, a keresztényellenes tábor.

A szabadkőmíves sajtó.

Most fájdalmasan szisszent és tajtékot szórt a csehek felé. Hazafisággal vádolná meg a *Világot* az, aki azt hinné, hogy a dühbegurulás a magyar megyék megrablására irányuló cseh szándékok miatt történt. Ó, dehogy! Magyar ügy, *magyar sors nem érdekli ezeket a sajtólovagokat* s ha érdekli, csak azért foglalkoznak vele, hogy az egyetemes zsidóérdekeltség vagy más néven szabadkőmíves-szövetség céljaira kiaknázzák. Most is a zsidókat ért bírálat miatt toporzékolt a csehekre. Pedig ebben az esetben igazuk volt.

Egy cseh újságíró ugyanis megrajzolván elzsidósodott fővárosunk életét, a többek közt ezt írta: „A kávéházban manikűrözött urak ülnek és a külvárosok apacsnyelvét beszélik. Kereskednek vajjal, lisztel, zsírral, szalvarzánnal, cipővel, látcsővel, cérnával. Árut nem látni, de mappájuk titokzatos papírai mindent igazolnak. Ezek az emberek annyi mindent tanultak. Tudják, hogyan kell szmókingot hordani, észrevételül orrot piszkálni, csalni, denunciálni”.

Igaza van annak a cseh tollforgatónak, ilyen alakokkal van megrakva rogyásig a legtöbb budapesti kávéház: prédára leső kufár ügynökekkel, akiktől az erkölcsi és testi tisztaság egyaránt idegen. Ezt a söpredékhadat akarja a páholyok kitartott sajtója a magyarság nyakába varrni s a magyarság önérzetének felborzolásával védelmébe venni.

Nem úgy, tisztelt zsidók és egyéb szabadkőmívesek. A keresztény önérzet igenis lázadozik, de nem azért, mert az a bizonyos cseh ezt megírta, hanem amiatt, mert ez a szerencsétlen ország azoknak a szipolyozó élősdieknek a szorító csápjai közt vergődik, akiktől a cseh mindezt jogosan megírhatta. Szabadkőmíves sajtó ne akard felhasználni a *magyar* cégért a *zsidó* üzletek tisztátalanságainak eltakarítására. Hasztalan az erőlködés, szemeinket mi is a látásra használjuk már s látásunk egyre élesedik.

A katolikusoknak semmit!

Százszor tapasztalt elv, hogy akinek joga van, de szája nincs, az mindig a rövidebbet húzza azzal szemben, akinek igaza nincs, de szája van. Ez az elv igazolódik be a katolikus autonómia sorsán.

Kétségtelen, soha komolyan nem vitatott, mert adatokkal, tudományos megállapítások ezreivel bizonyított tények a következők:

a) a kat. egyházi vagyon nem állami, hanem az Egyháznak a saját híveitől, királyoktól és nem királyoktól, de mint *hívektől*, családi vagyonukból följájánlott alapítványi vagyon;

b) a többségében katolikus állam az önkormányzatot a vagyon s az iskolák felett a legtöbb többi felekezeteknek rég megadta, csak a katolikusoktól vonta meg mindeztideig;

c) a felekezetek egyenjogúságának elve nem annyit mond, hogy minden felekezetnek egyenlő sok vagyonnal kell bírnia, hanem hogy egyenlőkép van joga vagyont szerezni s ami vagyona van, azt egyenlőkép van joga szabadon fölhasználni.

Ennek ellenére, mikor most a rég esedékes kat. autonómiát végre meg akarják alkotni, a zsidó sajtó egy része, amelynek e kérdésben igazán az illem parancsolná a hallgatást, tajtékzó dühvel rohan neki Apponyi Albertnek s a katolikusoknak s a régi jogszerelem orvoslását mint valami merényletet igyekszik feltüntetni. A hadseregcsalók és árdrágitók ellen sohasem használt oly modortalan és szenvedélyes hangot, mint amilyenen arról akarja kioktatni olvasóit, hogy a kat. autonómia elárulja a nemzetet, „nemzeti” vagyont sikkaszt el a „papok” számára (!) stb. Hát Magyarországon 13 milliónyi katolikusága mind csupa papból áll? s az önkormányzat nem épül-e föl éppen a *világiak* bevonásán az egyházi alapok s iskolák kezelésébe?

Legelől persze a szabadkőműves enyveskezekről irányított *Világ* és *Népszava* marnának bele a katolikusok ikrájába. Mindkettő azon jajong, hogy a „vallás

magánügy". Ezt az ostoba szólamot csak a tudatlan és gondolkozni nem szokott elemek vehetik komolyan. A vallás magánügy? Az *is*, közügy *is*. Épügy, ahogy az *erkölcs* vagy a *hazafiság*, vagy a *becsület* magánügy *is*, közügy *is*. Tudniillik époly szüksége van rá nemcsak az egyesnek, hanem a társadalomnak is. Vallás, erkölcs, becsületes hazafiság nélkül a társadalom vademberek társaságává, marakodó, egymás beleit taposó, csak a maguk ösztönösségét respektáló haszonlesők falkájává bomlik szét: példa rá éppen a szabadkőműves és szocialista tábor számos díszpéldánya. Hogy a *Világ* s a *Népszava* nem mutat semmi érzéket az emberiség *lelki javai* iránt, hogy föl sem tudja fogni észszel, mit jelentenek azok az erkölcsi értékek, melyeket — hiába — csak a vallás nevel bele leghatékonyabban az emberek lelkébe, hogy neki nem nemzeti érték a becsület, tisztaság, családiasság, szeretet, önfeláldozás, kötelességtudás stb., aminek a templom, a vallás a legfőbb hirdetője: azt nem csodáljuk. De az államnak igenis joga és kötelessége, hogy az Egyházat, a lelki művelődés és erkölcsi erő e legfőbb mesterét, minden erejével támogassa s a *legkevesebb*, amit e téren tennie kell, az, hogy legalább ne háborgassa az Egyházat e munkájában, ne kösse gúzsba a kezét s ne akadályozza e cél érdekében ama vagyonnak szabad fölhasználásában, amelyet önmaga a legszentebb jogcímen szerzett, aminőkön emberek közt tulajdonjogot csak szerezni lehet.

A földalatti tábor, értjük, *más* kezekre szeretné juttatni az egyházak vagyonát. Talán nem is dühből, nem is gyűlöletből, hanem egyszerűen *üzletből* lázít a keresztény vallás céljait szolgáló vagyon ellen. Neki ennek a vagyonnak keresztény kezekhez való kötöttsége útjában áll az ország földjének s vagyonának lehetőleg teljes kisajátítása felé. Tehát hadakozik ellene, megteszi „papok vagyoná”-nak, beszél „fényűző tétlenek”-ről, „tétlen bíborról”, a főpapok „munkátlan fényűzésé”-ről a „mérhetetlen vagyon” mellett, elhallgatva azt, hogy az Egyház vagyona éppen nem a pa-

poké, hanem rengeteg fő-, közép- és népiskola, templom, plébánia, zárdá, kórház s ezernyi más intézmény anyagi alapja; közbe egyre túlköli azt a hazugságot, hogy az Egyház vagyona állami eredetű stb., stb.

Aki lopni akár, az szívesen hazudik is. Ezért ez a szemérmetlen rikoltozás: akárkinek akármit, csak a katolikusoknak semmit! Még a magukét se!

A cukorbáró Deutsch lapja a katolikusok autonómiája ellen.

Természetesen Hatvani Deutsch úr lapja, a Pesti Napló sem maradhat el ott, ahol a katolikusokat ütni kell. Az autonómiáról maga is megvallja, hogy hét évtizedig késett, mikor a többi felekezeteknek már régen megvolt, de azért ugyanazon oldalon azt hangoztatja, hogy ez a törvényjavaslat „nem volt sürgős”. Minden pókhálószerűen átlátszó érvet megmozgat ellene. Kitalálja, hogy a katolikus autonómia megszavazására „nincsen joga a mai parlamentnek”. Majd csak a jövőnek lesz joga e kérdés megoldásához, ha majd nemcsak az egy Vázsonyi képviseli az „erkölcsöt” a kormányban, hanem még legalább kilenc demokrata valahonnan a Conti-utcából.

Mert ez a javaslat — folytatja ködös szólását — „a múltba tekint vissza és nem a jövő felé néz”. Bizony a múltba tekint, mert elismeri a történeti multat, a megszentelt, érdemeken alapuló jogokat s nemcsak annak a bizonyos „jövőnek” festegeti álmait, amikor Magyarországon már csak a cukorbáróknak és egyéb ujságvásárló és közvéleménymérgező újmagyaroknak lesz szavuk.

Érdekes, hogy ezek a lapok, amelyek dühtől tájétkézanak, mikor a katolikusok 70 év múlva végre visszakapják a magukét, egy szóval sem kritizálják Apponyinak azt a nagylelkű javaslatát, hogy az állam a közjövedelmekből, tehát a nagyrészt katolikus polgárok adójából is 225 milliót ajándékozzon a protestánsoknak és a zsidóknak. Itt egyszerre elhallgat minden

morfondírozás, minden példálózás arra, hogy „a válás magánügy”, „akinek vallásra és papra van szüksége, az fizesse a magáéból”. Persze a rabbiktól sem sajnálja a mai sajtó a milliókat. S akkor már a protestánsoktól sem. Én bizony, ha protestáns volnék, ebben az esetben szégyenleném ezt a hallgatást és ezt a helyeslést. A protestáns magyarságnak a katolikusok mellett van a helye, nem a zsidók mellett. Sajnos, egy miskolci luteránus lelkész annyira megfélemedezett magáról, hogy felekezeti gyűlöletből lobogó cikket írt a Világ-ba. Hogy ezek az urak nem akarják észrevenni a *közös veszedelmet!*

Árdrágítás és a sajtó.

Nagy igazság rejlik abban a megállapításban, hogy a modern sajtó legalább ugyanannyit, de valószínűleg még többet ámit, szédít, hazudik azzal, amit *nem mond és nem ír* meg, mint azzal, amit mond és megír. Kiváló bizonyossága ennek az a feltűnő lagymatagság és szörmentén-bánás, amellyel a mai uralkodó sajtó a legaktuálisabb, legfelháborítóbb és legéletbevágóbb kérdést kezeli és elkezeli: az árdrágítás és az elviselhetetlenség felfokozódott közuzsora ügyét.

Ha jól szemügyre vesszük a dolgot, ma a sajtóra nézve csak egy kérdés lehetne igazán legelsőrendűen közérdekű: még csak nem is a külső háború az, mert ott a nyomtatott betű hatalma, a közvélemény nem sokat nyom a latban, hanem igenis az a *belső, gazdasági háború*, melyet a külső háborúval egyidejűleg olyan szemérmetlen gazdagodási vággyal folytat a hadiuzsorások jól szervezett, kitűnően összejátszó tömege. Ami ma az életet elviselhetetlenné teszi, amin reggeltől-estig nyögünk, jajgatunk, panaszkodunk, az már nem is annyira a fiaink vérzése a fronton, mint inkább az itthonmaradottak, az aggok, a betegek, a nők és gyermekek lassú elvérzése, a családok lerongyolódása, a keresztény lateiner középosztály és fixfizetéses tisztviselői réteg teljes kifosztatása és éhen-

veszése; az a lehetetlen állapot, hogy míg a frontokon külső ellenség ellen kell küzdenünk, ugyanakkor idehaza époly lelketlen belső ellenségek és haramiák ellen kell — nem küzdenünk, mert azt nem szabad, nem is védekeznünk, mert az lehetetlen, hanem el kell egyszerűen viselnünk az ő lelketlen és határtalan fosztogatási kedvüket.

Magyarország katonáit nem tudták legyőzni a frontokon, de az itthoni fronton máris rég legyőztek, letépertek, szinte megsemmisítettek bennünket a hiénák és fosztogatók s nem túlzás, ha azt mondjuk: a *magyar középosztály máris elvérzett* a hadimilliomosok, a közvetítők, lánckereskedők, árfelhajtók, áru-rejtegetők és egyéb leendő udvari tanácsosok nagyobb örömeire. Ezek kezébe vándorolt végeredményben annak a 15 milliárdnak nagy része is, amibe a háború nekünk eddig egyenesen került, és amely összeg nagyrésztben itthon maradt az országban, persze nem azok kezében, akik összeadták és vértettek, hanem azokéban, akik szállítottak és közgazdasági érdemeik halmozásával boldogították a hazát.

Minden háborúval vagyoneletolódás jár, de ez a szörnyű eltolódás: egész osztályok teljes lenyomordása és egyes csoportok tébolyítóan nagyarányú megpenésedése nem volt sem indokolt, sem elkerülhetetlen. Nem is történt volna meg s a keresztény magyar tisztviselői és lateinerosztály nem ment volna ennyire tönkre, ha a *közvélemény idejekorán foglalkozik ezzel a legfontosabb háborús kérdéssel* s kezdettől fogva teljes eréllyel és naponkint felzúduló elemi erővel követeli nem a választójogi priuszokat és egyéb felfújtságokat, hanem mindenekelőtt a maximálások méltányos egyenlőségét (ipari cikkek) és azok kérlelhetetlen betartását. Nem lehetne ma 200—300—400 korona egy pár cipő ára és 2000 korona egy egyszerű női kosztüm ára, 20 korona egy zsebkendő és 30 korona egypár harisnya, ha a *lapok kezdettől fogva nem az árdrágítók, hanem a közönség pártjára álltak volna* és őszintén és irgalmatlanul és következetesen kipellen-

gézertek, üldöztek, lehetetlenné tettek volna minden áruzsorát. Ha minisztereket nem aszerint állítottak és buktattak volna, hogy mennyire táncolnak a politikai agitátorok kedvtelése szerint, hanem aszerint, hogy meg tudják-e szüntetni a közfosztogatást.

E helyett mit tettek a bankpausálékkal és hirdetési átalányokkal és egyéb júdásdíjakkal hallgatásra kötelezett lapok? Látszólag színleg dörögtek egyszer-egyszer az árdragítás ellen, főleg úgy ártalmatlan általánosságban és elméletben — ez elől nem lehet kitérni s erre a balekfogás nagy üzleti elvénél fogva szükségünk is volt —, egy-egy elitelt árdragítóról írtak is 2—3 sort szürke, monoton stílusban, de *óvakodtak attól, hogy ezt a kérdést, mint a legégetőbb, legfelháborítóbb és legelhanyagoltabb ügyet állítsák nap-nap mellett előtérbe*, vagy hogy erről cikkezzenek szakadatlanul vezércikkben, másodcikkben, még ha kell a tárcában is; s ha írtak is róla, lehetőleg csak az elemi-cikk-uzsora, tehát az agrárvilág bűnei ellen írtak, az ipari és kereskedelmi világ tízszer akkora bűnei fölött lehetőleg teljes hallgatással siklottak el. A Készbőrközpont csak a minapában nyilatkozott, hogy egypár cipő nyersanyagának értéke ma sem éri el a 28 koronát s a bőrnagy- és kiskereskedők kedvéért a közönségnek mégis 400 koronát is el kell fizetnie egypár cipőért; Az *Est* a szenzáció kedvéért közölte is ezt a szembeállítását, de semmi nyoma sem volt annak, hogy a „magyar” sajtó ezt az égbekiáltó gázságot kellő hanggal és nyomatékkal addig tárgyalta volna s mondjuk: napokon, heteken át addig tért volna vissza reá, míg a kíváncsatos eredményt el nem éri. Ehelyett politikai, színházi és egyéb szenzációkra terelte a sajtó a figyelmet; uszított, fűtött, izgatott ezer más kérdés körül.

A legtanulságosabb a *Világ* s a *Népszava* viselkedése ez ügyben: előbbinek holmi katolikus autonómiák fájnak, a radikális eszmék diadalát féltette, választói jogról és Mitteleuporáról cikkezett; a másíknak néha egy számában ötször is szerepeltek a katolikus

falusi plébánosok és fővárosi hitoktatók. Prohászka püspököt rágalmazta vagy ötször — és tíz folytatásos cikksorozatban torquemádázott a keresztényszocializmus ellen, de az igazán fontosra, az éppen szociális szempontból legfontosabbra egyiknek sem volt ideje, sem tere. De az ú. n. polgári (zsidó) lapok sem dörögtek az árdrágítás ellen kellő eréllyel — legfeljebb, ha a paraszt árdrágítót porolták el; már pl. az ipari cikkek (cipő, ruha) árának maximálását komolyan s következetesen sürgetni eszükbe sem jutott. *S mikor egy miniszter komolyan hozzá akart látni a rendcsináláshoz: személyes hajszát indítottak ellene s ki is tekerték a nyakát.*

Ime a mai sajtó bűnlajstromának egyik legszembe-tűnőbb, legkiáltóbb fejezete. Ez a sajtó közjóról és szociális kultúráról szaval, de a legválságosabb pillanatban teljesen cserbenhagyja, elárulja a köz igazi érdekét s beáll csendes társnak a fosztogatók táborához. Ami, ismerve a mai sajtó urainak egyéni érdekeit, éppenséggel nem is csoda. Csak nem kívánhatja senki pl. a *Pesti Napló* fölött rendelkező cukorbáróktól, hogy a cukorretegetések és a cukoruzsora ellen írjanak? Maguk alatt vágják talán a fát?

De éppen ezért elemi szükségesség és az önvédelmi eszköz sürgető parancsa, hogy a keresztény magyarság, főleg a középosztály, a meglevő erejének utolsó megfeszítésével is sajtót teremtsen: minél előbb és minél erősebbet. Felekezeti különbség nélkül össze kell fognia az egész ország minden tisztességes elemének, hogy a ma uralkodó, ú. n. liberális (bank) sajtó egyeduralma ellen önvédelmi szövetségbe tömörüljön. Igaz, hogy az ellenfél éppen ezért mindent el is követ, hogy a keresztény sajtómozgalom sikerét meggátolja s azok a felhördülések, melyekkel a pesti és vidéki pánszemita sajtó részén a Központi Sajtóvállalat találkozott, a Bihari Mórok kenetteljes jajgatásai a fővárosi közigazgatási bizottságban, az Egyenlőség tehetetlen pizkolódásai és a páholyok riadalmas felhorkanásai mind azt mutatják, hogy a mai állapotokból milliókat hará-

csolók félnek azoktól a leleplezésektől és leszámolásuktól, a nép felvilágosítása és felvértezésétől, amely őket erős keresztény sajtó részéről fenyegetheti. De épp ezekből a felhördülésekből látjuk, hogy *nagyon jó úton járunk*. S épp ezért kell diadalmas örömmel üdvözlőnk a Központi Sajtóvállalat sikereit s azt a Magyarországon mégis csak bámulatos eredményt, hogy a túljegyzések jelentékeny mennyiségére való tekintettel a *Sajtóvállalat 3-ról azonnal 10 millió koronára lesz kénytelen felemelni az alaptőkét*.

Meg is kell feszítenünk most minden erőnket s oly sajtót kell teremtenünk, amely míg egyrészt minden keresztény magyart szívesen lát zászlaja alatt (s e szempontból is öröndetes a meglevő keresztény sajtóval legutóbb történt barátságos megértés), másrészt elszántan és céltudatosan felveszi a harcot azon irányok ellen, amelyek szeretik ugyan a közjót s a magyarság érdekeit tele tüdővel harsogtatni, de amelyek nagyon világos jeleit adták annak, hogy a legéletbevágóbb kérdésekben bármikor hajlandók 30 ezüst pénzért a fosztogatók kezére játszani a földmívest és keresztény iparost, középosztályt és fix-fizetéses tisztviselőt, keresztény nagybirtokost és Egyházat és mindent, ami nem szolgálja a plutokrata országhódítás gyors siettetését.

Keresztény magyar sajtó, jöjj el és teremts rendet ebben a kiuzsorázott és félrevezetett országban! A gátra mindnyájan, akinek ez az érdek szent!

A vérzivatar mögött.

Inog-ropog a társadalmi és állami életnek minden eresztéke, lázas erők dolgoznak a még meglevő pillérek aláásásán és nyereségszomjas élelmések lesik az általános felbomlástól várható, a zavarosban könnyen elleltározható konkok ölükbek hullását. A más kárán örövendő spekuláció világrekordokat ért el; ma már csak az szegény, aki bolond, és becsületes és hisz az erkölcs-

ben és hisz a kereszténység minden önzést túlélő értékében.

Tizenöt millió férfi fekszik már a föld alatt. Ennyit áldoztatott fel magának a Moloch. A világkereskedelmi érdekek, a bankvilág, a titkos társulatok cselszövényei, amelyeknek kormányok és diplomaták csak öntudattalan akarátvégrehajtói. A nemzetek vérzenek a frontokon és vérzenek idehaza, maguk sem tudják, miért: — a plutokrácia, a spekuláció érdekeiért.

Elszorul az ember szíve és úgy érzi, a régi cészárok embermészárló vigalmainak felújulását látja. Tízezerszámra vetették ki a gladiátorokat, mezítelenül, egy szál fegyverrel a kezükben, a porondra. Egymás ellen. Szőke germánokat, barna gallusokat, fekete ethiopsoakat. Hadd dühöngjenek egymás ellen, hadd gyilkolják egymást a kéjelgő római nép örömére, a vérsóvár Crassusok és utcai barátnéik kedvtelésére. Amelyik elesett, ahelyett azonnal újabb százakat dobtak az arénába. Az egyik gladiátor leszúrt kilencet, cserébe aztán őt szúrta le a tizedik. És ez így ment tovább éjjel és nappal. És azalatt a páholyokban és erkélyeken bársonyban-bíborban terpeszkedtek a Crassusok és Lucillusok, a tőkepénzesek és kereskedők és napi pénzműveleteikben elfáradva altatónak használták a haldoklók bús nyöszörgését: „Ave, morituri te salutant!” Nem a jelen világháború képe ez? Itt is gyilkolják egymást a testvérek — kiért? egy harmadik: a nemzetközi bankvilág kedvéért.

Nem a kifolyt vért sajnáljuk. Kellett; ha egyszer a háború kiütött, kötelesség volt. A haza parancsolt s a magyar sohasem volt hazátlan. De vigasztalanul sajnáljuk, hogy ennek a Dunányi vérnek s mellette egy Volgányi könnynek azért kellett kifolynia, hogy a végén mindenki veszítsen, csak a Crassusok és Lucillusok, a pénzbárók és mulatozók nyerjenek. Tébolyítóan nagy pénzeket és ennek révén minden mást.

Igy lehetne-e ez, ha a keresztény magyar népnek sajtója volna? Saját sajtója, amely felvilágosítaná,

amely megmondaná neki az igazat, amely nem a vígjátékokat rendező Crassusok szemüvegén át mutatná be nekik nap-nap mellett a világot?

Háromféle csoport.

Magyarország keresztény lakossága, akiket semmi sem bánt, olyan körülmények között született, vagy olyanokba cseppent belé, amelyek közt kevésbé vagy sehogysem érzi a keresztény nép nagy tömegének elviselhetetlenül nehéz és lealázó helyzetét. Boldog nem-törődésben élnek le napjaikat. Sőt van, akit nem érdekel a világon semmi; aki akkor is boldogan pipáz, amikor az utolsó vánkösát viszik licitációra.

Ez az első csoport. Az *érzéketlenek* csoportja.

Vannak azután, akiknek fáj a magyarság nagy baja szörnyen. Érzik a szégyent, hogy túlnyomó többségünk ellenére mindenütt a rövidebbet húzzuk, hogy úton-útfélen becsapnak bennünket, hogy az üzleti és közéleti tisztességtelenség maholnap tűrhetetlenné teszi az életét azoknak, akik nem tudnak vagy nem akarnak piszkos eszközökkel boldogulni. Nyögik a háborút, melyből mások csak aranyesőt csináltak és nyögik a drágaságot, mely ellen — azt hiszik — nincs védekezés. Stoikus, sőt ostoba nyugalommal törődnek bele sorsukba és szidják a kormányt, az árdrágítókat, a földet és eget, — de egy tapodtat sem tesznek, hogy ezek a lehetetlen, felháborító és megalázó állapotok megváltozzanak. Úgy hiszik, ennek így kellett jönnie; sírnak vagy káromkodnak, de tenni, gondolkodni, szervezkedni, új állapotokat teremteni: eszükbe sem jut. Vagy ha eszükbe jut, felülnek a legelső jött-ment szédelőgőnek; jól kieszelt szabadkőműves világboldogító jelszavak, szocialista szemfényvesztők diadalától várják a boldogabb Magyarországot.

Ez a második csoport: az *élhetetleneké*.

A harmadik csoport ma még kicsiny, bár számban is, erőben is napról-napra növekszik. Azokból áll, akik látnak is, akarnak is tenni. Látják, mi volt a mi lenyo-

morodásunk okozója; és nem állnak meg a pusztá megállapításnál, hanem elszántan, nem félve az ellenmondástól, nem fázva a munkától, nekiindulnak új Magyarországot teremteni. Magyarországot, amely a magyaroké legyen ismét, nem idegen üzéréké, nem nemzetközi felforgatóké és uzsorásoké. Fel akarják rázni az alvókat — haj! nehéz munka lesz.

Ezek az *életreébredt, tennivágyó* keresztény magyarok.

S mert tudják, hogy nincs cselekvés gondolat nélkül, nincs győzelem felvilágosítás és egységes közvélemény nélkül, munkájukat nagyon helyesen a *sajtó* terén akarják megkezdeni. Erős keresztény magyar sajtót teremteni: ez az első feladat.

Hogyan lesz a fehérből fekete?

A Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetsége június elején a tanítók anyagi helyzetének javítása ügyében nagygyűlést tartott, amelyen a radikális és szociáldemokrata elemek destruktív jelszavakkal az iskolák államosítása iránt is tettek indítványt; az indítványt azonban a magyar tanítóknak jó érzésű és még meg nem mételvezett nagy többsége leghatározottabban elutasította és elvetette.

Érdekes azonban végigolvasnunk a lapok közleményeit e gyűlésről. E tudósítások ismét meggyőznek arról, hogy mennyire nem a tanítók helyzetének javítása érdekli a mi sajtónkat, s mennyire más célokat tartanak ők szem előtt. A tanítók azért jöttek össze, hogy elviselhetetlen anyagi helyzetük javítása ügyében tárgyaljanak. Valami Szász Ferenc Kispestről azonban oly szövegű határozati javaslatot nyújtott be, hogy: „az egész népoktatásnak államosítása a kormány *legsürgősebb* feladata kell, hogy legyen“. Tehát nekik nem az a fontos, hogy a tanítók meddig fognak még küzdeni, csekély éhbér ellenében, meddig tűrnek, hanem első, sőt *legsürgősebb* feladat a népoktatás államosítása, még akkor is, ha ennek a nagy munkának

megtörténtéig a még nagyrészt jóérzésű, becsülettes tanítóság éhenhal.

Érdekes, hogyan hallgatják el a radikálisok felsüléseit a mi jól értesült zsidó lapjaink.

Az *Alkotmány* tárgyilagosan leírja a gyűlést, a radikálisok felsülését sem hagyva ki. Az *Est* már csak így ír: „Viharos közbekiáltások hangzanak el: Államosítani kell minden iskolát! A gyűlés többsége azonban zajosan eljenz az elnököt”. Azt tehát ügyesen elhallgatja, hogy az iskolák államosítását nemcsak rövid közbekiáltás tárgyalta, hanem külön határozati javaslat, amelyet azonban a keresztény többség elvetett.

A *Pesti Hirlap* így ír: „A javaslatához Dobó Sándor (Hajduböszörmény), Szimon Károly, a református tanítók elnöke, Szász Ferenc (Kispest) szóltak hozzá, de a *főlszólalások nagyrésze elveszett a zajban*. Egyszerre csak fölharsant a Szózat és abbamaradt a tanácskozás”. A csunyan megbukott javaslatot, melynek reakciója volt a lelkes szózat, a P. H. egyszerűen elsikkasztja, a radikálisok felsülését egy szóval sem említi.

A cukorbáró lapja, a *Pesti Napló* szintén *teljes hallgatással* síklik el a megbukott indítvány és radikális kudarc fölött.

A radikálisok lapja, a *Világ* persze nem is agyonhallgatással, hanem egyszerű hazugsággal, tendenciózusan téves beállítással adja elő az esetet. A cikk ezen részének alcímet is ad: „Államosítsák az iskolákat”, mintha ez lett volna a gyűlés egyik határozványa. Az alcím alatt többek közt ezt írja: „Szász Ferenc (Kispest) az Állami Tanítók Országos Egyesülete nevében az *iskolák államosításának szükségességét* hangoztatta és benyújtotta a következő határozati javaslatot:

„Az országos gyűlés kimondja, hogy az ország összes elemi iskoláinak és az *egész népoktatásnak államosítása* a kormány legsürgősebb feladata kell, hogy legyen. Addig, míg ez törvényhozási úton megtörténik, az állami tanítókat be kell osztani az állami tisztviselők státusába. És mint állami tisztviselők kezelendők”. *(Éljenzés.)*

A gyűlés tagjai ekkor már türelmetlenkedve hallgatták a szónokokat és zajongva sürgették, hogy vonuljanak a közoktatási miniszter elé. A gyűlés ezután elfogadta a vezetőség határozati javaslatát, a többi be-terjesztett javaslatokat elvetették."

Úgy tűnteti fel, mintha a feltűnően szedett államosítási javaslatot fogadták volna el, oly ügyesen van a nem hallott „éljenzés”, mint a gyűlésnek a határozati javaslatra adott egyetlen felelete megemlítve. Holott éppen fordítva volt.

Nem első és nem is utolsó eset. A zsidó sajtó azt írja meg, ami neki előnyös s azt egyszerűen elhallgatja vagy — mint a *Világ* — egyenesen meg is hamisítja, ami neki kellemetlen. A fehér nála pillanat alatt feketévé, a fekete fehérré válik. Még csak sok szellemesség sem kell hozzá. Csak nagy adag lelkiismeretlenség. És az *van bőven*.

Hajza egy keresztény sajtóember ellen.

Kipróbált taktikája a pánszemita ujságírásnak, hogy ha egy keresztény közéleti férfiú exponálni meri magát a keresztény ügyért, azt minden áron s minden eszközzel tönkretenni igyekszik. Ilyenkor a zsenialitásig leleményes. Biztosra lehetett venni, hogy amikor sajtóakciónkhoz egész sor nagynevű, keresztény ember nyílt lelkesedéssel csatlakozott, bizonyos helyeken ugyanezeket a neveket rávezették a feketelistára és csak az időpontot lesik a modern inkvizítorok, hogy egyenként éreztessék a közművesi bosszúállás édességét azokkal, akik egy erős keresztény Magyarországért sikra mertek szállni.

Így is lett. Egyik jelesünk ellen máris hajszát indítottak. Plagizált, még hozzá egyetemi tanár létére. Hogy halotti beszédben és pohárköszöntőben nem lehet plagizálni, azt ezek a sajtófogdmegek már csak azért sem tudhatják, mert az ő fogalmaik a tudományos buvárkodást nem ismerik oly közről, hogy azt a konvencionális alkalmi búcsúztatótól megkülönböztetni tudnák. Hogy a meghurcolt keresztény profesz-

szor a jegyzetei között véletlenül a sajtóbárók egyik hitsorsosának gondolatát csípte el, legrosszabb esetben szépséghiba, éppolyan mint hogyha egy Strobl vagy egy Rippl-Rónai rosszul kötött nyakkendővel menne végig az utcán. Azért Strobl és Rippl-Rónai még semmivel sem volnának emiatt kisebb művészek, mint azelőtt.

Mi csak örvendhetünk az esetnek. Az ilyen emberhajsza, a keresztény akció vezérei ellen indított rendszeres hadjáratozás csak erősíti a mi táborunkat. Lassan-lassan majd éppen ennek folytán fel fognak ébredni a még alvók is.

A figyelem elterelése.

Rászabadult a minden hájjal megkent svindlerek raja erre az országra. Nem az árdrágítókat, a hadseregcsalókat, lánckereskedőket értjük; ezek ellen, ha maguk volnának, tudna tenni és védekezni a magyar társadalom. De mint a jól megszervezett betörők vagy zsebmetszők, ezek a háborús hiénák is körülvették magukat olyan apparátussal, amely még a védekezés, sőt a felelősség lehetőségét is elveszi tőlünk. Amíg ugyanis vagy félmillió „közvetítő” hízik az ország vérén, ugyanaddig nagy ügyesen külön segédcsapatokat szerveztek meg, melyeknek *fő feladatuk: a figyelem elterelése a nagy, sokszázmillió országcsalásokról*, valamint az, hogy egy bús magyarnak eszébe jutna felszisszenni a svindlerek ellen, ezt a vakmerőt azonnal a földre tapossák; ijesztéssel, gorombáskodással, gúnyolódással, szemtelenkedéssel elhallgattassák. Ennek a tolvajokat védő, csalókat védelmező, figyelmet elhárító, a kellemetlen érdeklődőket lebunkózó segédcapatnak a neve: *magyar „liberális”, értsd: zsidó sajtó*.

Ez az úgynevezett „magyar” sajtó Pesten és vidéken nagyrészt annak a szolgálatában áll, amely ezt az országot tönkre szorongatja és kiszipolyozza. Jaj annak a vakmerőnek, aki bizonyos garázdálkodásokat és igazságtalanságokat szóvá mer tenni ebben az ország-

ban; legyen az Prohászka vagy Ágoston Péter, Alkotmány vagy Új Nemzedék, annak ezek a posztra kiállított sajtókuvaszok azonnal lemarják a lábikráját. Hozzájuk az árdrágítók, haditerményesek, munkásfel-szabadítók, népboldogítók és egyéb világmegváltók-hoz hozzá ne merjen nyúlni senki, a kisujjával se! Mert ők szentek és sérthetetlenek.

Mindenkit szabad kritizálni ebben az országban, főurat és magyar parasztot, papot és főpapot, még a keresztények Istenét is meg szabad dobni kövel, mocsokkal, de aki azt meri firtatni, milyen arányban vesz részt a „fajta” a frontszolgálat terheiben, mennyi földet harácsol össze a háború alatt s hogyan ütlegetik, pofozzák és dobják ki az utcára a Jakabok azt a keresztény munkásnőt, aki be mer iratkozni a Jézus Szíve-társulatba, aki azt meri kérdezni, miért izgatnak a kaftánszocialisták mindig a keresztény papok ellen és sohasem a zsidó kapitalisták ellen: azt a „magyar” sajtó egy része méltatlankodva agyonhallgatja s lenézi, a másik, a hangosabb része pedig a legrágárabb, káromkodós stílusban, a pimaszkodás minden virtuozításával azonnal kivégezni iparkodik.

S nálunk még ez a sajtó is talajra talál. A mi népünk még oly hihetetlenül naiv, amely még azt is eltűri, hogy a Népszava-stílú világcsalók üljenek a nyakára s lelketlen kizsákmányolói az orránál vezessék.

Mikor tiltják be a Népszavát?

Rámutattunk már egyszer arra a szégyenletes tényre, hogy nálunk Magyarországon egy minden erkölcsi alapot nélkülöző, tisztán népfélrevezetésből és gyűlöletszításból élő, hazát, vallást gúnyoló, piszkoló és komiszkodó heccorganum meg tud élni, sőt türelmetlenséggel, terrorral, üldözéssel, kenyérmegvonással rá tudja magát kényszeríteni sokezer keresztény munkásra, aki szívében undorral fordul el tőle, s hogy ezt a piszoklapot, az amúgysem túltisztességes magyar ujságírásnak ezt a kiáltó szégyenét a hatóság épűgy

tűri, mintha a mérgekeverés és zsványkodás szellemi téren teljesen megengedett dolog volna.

Az erkölcsi eldurvulást tervszerűen terjeszteti, forradalmat szítani, országot elárulni, népet ámítani, osztály- és vallásgyűlöletet szítani s a munkásokat megcsalni nálunk *hatósági engedéllyel szabad*.

A „Népszava” egész léte, fennállása, célja: *csalás és gyűlöletszítás*. *Csalás*, mert félrevezeti a munkásnépet, s miközben látszólag a kapitalizmus ellen dörög, tényleg a zsidó kapitalizmusnak leghívebb házőrző-kutyája. *Csalás*, mert a munkásnépet hazugsággal s félrevezetéssel megcsalja a szociális bajok és nyomorúságok *igazi és főokai* felől s ahelyett, hogy a *drágaság okozói ellen komoly harcot folytatna*, a szegény hitoktatókon, a magyar paraszton és középosztályon, no meg — Jézus Krisztuson tölti ki bosszúját. *Csalás*, mert a munkásságot hamis ígéretek és jelszavak mellett azért kergeti kelepcébe, hogy aztán a vezérek önző politikai hatalmi vágyának eszközeiül használhassa fel őket. *Csalás*, mert népboldogítónak játssza ki magát, tényleg pedig az ország kiszipolyozóinak szolgálatában áll, azokat védi és dédelgeti s iparkodik a népet mindinkább azok jármába hajtani.

A másik főfeladata: *a gyűlöletszítás*. Ezt aztán igazán nem szükséges hosszasan magyarázni. Mert a legutódatosabb, legszemérmetlenebb zsidó *gyűlöletszítás* az, ami ennek a durvahangú orgánumnak minden oldaláról kivillan: gyűlöletszítás a magyar gazda, a magyar földművelő, a magyar polgári osztályok, a magyar papság ellen, gyűlöletszítás a keresztény (és csakis a keresztény) vallás ellen, amely talán mégsem bűnös abban, ha a gyári és ipari kapitalizmus — 90 százalékban zsidó tulajdon — a munkásságot kiuzsorázza. Hogy pedig az *erkölcsi durvaságot* mennyire terjeszti ez a néprontó sajtómaszlag, azt igazán nem kell bőven bizonygatni annak, aki ezt az undorítóan, neveletlen hangú, piszkolódó és marakodó lapot csak egyszer is a kezébe vette.

De hát akkor miért tűnnek meg ilyen erkölcsi kút-

mérgezést? A sajtószabadság szép címe miatt? De mióta jelenti a sajtószabadság a szabad rablást a sajtó terén? Meg aztán kinek van szüksége erre az istállószagú szennylapra? A munkásnépnek? Nohát a „Népszava” ugyancsak nem fog segíteni rajta s az a munkásnép, amelyiknek *ilyen* védőre, *ilyen* vezetőre s *ilyen* tanácsadóra van szüksége, úgyis elveszett. Ami panasz a magyar munkásságnak van, azt el tudja mondani maga is, nincs neki ebben a Jakabok lapjára szüksége. Majd a Jakabok lesznek a nép igazi védői, úgy-e? Mióta teszik meg a tolvajt pénztárosnak? Az uzsorást népmentőnek? A méregkeverőt doktornak? A csalót jogvédőnek? Mióta bízzák a kecskére a káposzta őrzését, a kutyára meg a szalonnát? Mikor mutatták meg ezek az élelmes népfélrevezetők, hogy ők csakugyan a nép javáért dolgoznak? Hiszen minden csepp vérük a kiuzsorázó kaftánosokhoz húz! Nem az ő dédelgetett szívrokonaik-e az árdrágítók, a lánckereskedők, a kúpecek, a hadseregcsalók, az áruelrejtők, a kis- és nagykereskedők, a bankárok, a tőzsdekirályok, a nagyvállalkozók, a gyárosok, a kapitalisták? Nem azért szidják-e örökké a keresztény vallást, meg a papságot, hogy a nép *igazi* kiuzsorázóiról eltereljék a figyelmet? Szüksége van-e arra a magyar munkásnak, hogy ugyanazoktól csapassa be magát még egyszer mint népboldogítóktól, akik mint kapitalisták már egyszer úgyis végigzsarolták?

Legyen a munkásságnak sajtója, igenis. De azt ne löcslábú népámítók és politikai üzerek szerkesszék, hanem magának a keresztény munkásnépnek fiai.

Ne vezessék vele fálnak a munkásságot; ne sztrájkoltassanak vele Vázsonyi minisztersége érdekében. És ne a keresztény munkásnép vallását szidják benne, mert azt igazán nem lehet a nemkeresztény kapitalizmus bűneiért felelőssé tenni. És ne annyira folytonos *béremelést* követeljenek benne a nép félrevezetésével, mert ez így, a drágaság megakadályozása nélkül, közönséges svindli, miután az üzemek minden bér-

emelést a *közönségre* hárítanak át s így a béremelés által csak az *élet* lesz drágább: mindenkinek, a munkásnak is; hanem követeljük a drágaság főokának, az áruzsorának példás megbüntetését és könyörtelen kiüldözését, amit persze a „Népszava” nem tesz meg, mert hiszen ő az árdrágító Jakaboknak ugyancsak nem akar ártani.

Szóval: a svindlersajtó helyett egészséges és becsületes keresztény munkássajtót teremtsünk; azt a veszett ebet pedig, amely minden becsületes embert és igazán szociális törekvést megmar, csak a Jakabokat védi, *a munkásságnak ezt a legfőbb félrevezetőjét és árulóját, a „Népszavát”, be kell szüntetni.* Senkinek sem fog hiányozni, legfőleg a Jakaboknak, de azok meg már úgyis eleget kerestek a népen, a „Népszava” hűséges támogatása mellett.

„Megbolondult a pap.”

Ezen a címen a Pesti Hírlap hirdeti elmés diagnózisát, melyet a lajosmizsei plébánoson végzett. Nevezett úri lap bolondnak jelenti ki a lajosmizsei papot azért, mert az állítólag azt hirdette a szószékről, hogy halálos bűnt követ el az, aki a Pesti Hírlapot a kezébe veszi. A cikket író kis sakternövendék a papot a „felettes hatóság figyelmébe” ajánlja, hogy az kellő megfigyeléséről gondoskodik.

A lajosmizsei pap ugyan megvigasztalta már egy nyilatkozatával a kis sakternövendéket, hogy ő halálos bűnökkel nem labdázott a szószéken és ha mondta volna is azt, amit a kurta fiú hazudik, csak jót mondott volna; a cikkecskét mi mégis elővesszük, mert jellegzetes terméke a nagyon is épelméjű budapesti sajtónak. Jól látja ez a sajtó, hogy pálfordulás van ebben az országban, és ezért minden erővel azon van, hogy amíg az új, piszkot elhordó, tisztító szél végleg el nem hordja az ország keresztény népének véréből élő hitvány szúnyogokat, legalább addig zümmögje a maga hazugságait. Gondolván: hátha a szúnyogzümmögés

újra elaltathatja a már felébredt, de még ásitózo magyarságot.

„Tudtunkkal a Pesti Hírlapnak semmi köze a sötétség fejedelméhez” — apologetizál a kis sakter. Hát hiszen az ő tudtával persze hogy nincs meg ez a viszonylat, hogy is volna, amikor neki csak egy öntudatos célja vagyon: a Geschäft. Erkölcsös érzékű ember azonban azt mondja, hogy az ő tudtával egy picikét másképp áll ez a dolog, akár a derék lap belső tartalmát, akár az apróhirdetéseit nézi meg az ember.

„Becsületes, jó magyar ujságot írunk!” — veri a mellét a kicsi. Hogy a kányába ne! A Pesti Hírlap minden számában legalább húszszor ott áll a „becsületes”, meg a „tisztességes” szó az „ismeretség”, meg a „szándék” szó előtt. A Pesti Hírlap igen, becsületes ismeretéseket szüleményez, amely becsületes ismeretség kezdődik a fő- vagy fiókkiadóban, folytatódik valamelyik garniszállóban és végződik — alighanem a sötétség fejedelménél, akit a Pesti Hírlap kisgyerekei, jaj, dehogy ismernek!

Nem, kedves kis hadi, a mizsei pap nem bolondult meg. A mizsei pap egészséges. Hanem magácska — hogy van?

Kik az igazi keresztények?

Természetesen — a zsidók.

Ezt is meg kellett érnünk. Nemcsak a hazai föld műveléséhez nem ért más mint a zsidó; nemcsak ipart, kereskedelmet, bankot nem tud nálunk csinálni más, csak a zsidó; nemcsak irodalmat, sajtót, színházat, művészetet nem tud más fejleszteni, csak a zsidó, de ki-sül, hogy még keresztény sincs olyan jó, mint aminő igazi Krisztus-hívő a radikális zsidóság.

Ne tessék nevetni: zsidó rabulisztikával be lehet bizonyítani ezt is. Vannak állítólag virsligyártó masinák, amelyekbe tessék elül beledobni egy lovat, a következő percben a másik oldalon kész virsli jön ki belőle. Tessék a *Világ* című mutatóványos masinába bele-

dobni egy radikális zsidót, a következő percben a legigazibb keresztény jön ki belőle, aminő még a szentek között is alig akad másik.

A *Népszava* is el szokta követni ezt a virtuozitást. Szerinte Jézus szocialista volt, semmi más. Tehát — a következtetés nagyon egyszerű — a legigazibb Jézushívő: a szocialista. Nem az igazi, a keresztényszocialista, hanem a vörös, a jakabos, a kaftánszocialista, aminőt a „*Népszava*” tenyészt. Amelyiknek minden harmadik szava káromlás és trágárság, amelyik gúnyolódik az ima, a vallás, a Jézus egyháza fölött s a zsidó kapitalizmust törekszik uralomra juttatni a keresztény nép nyakán.

A következetesség már nem erénye a szociáldemokrata sajtónak. Mert ha csakugyan ilyen jó keresztény a *Népszava* s ha Jézus Krisztusban csakugyan nem lát mást, mint szociáldemokrata izgatót: akkor nem értjük, miért olyan dühös mégis mindenre, ami Jézus Krisztusra emlékeztet? Miért írta róla csak a minap is azt a káromlást, hogy Jézus „bolondos” szívé volt? (1918 augusztus 4., „Magdolna” című tárcs.) Miért nem dicséri őt, mint legnagyobb hívét és „elvtársát”? Miért nem köszönnek minden szociáldemokrata gyűlésen és összejövetelen így: „Dicsértessék a Jézus Krisztus?” Miért nem? Ha csakugyan az ő emberük volt Jézus s ők csak a Krisztus tanait követik? A zsidó Marx tiszteletére emlékbeszédeket tartottak: miért nem magasztalják Jézus Krisztust is, a főfő elvtársat? Miért tájékoznak ellene s Egyháza ellen talmudi, pokoli gyűlölettel?

Még ennél is szebb látvány azonban, amikor a radikális kapitalista zsidóság lapja, a *Világ*, szintén hitet tesz amellett, hogy ő voltaképp csakis a názáreti Jézus programjáért küzd. „*A mi programmunk — írja az augusztus 1-i vezércikk — benn és künn betűről-betűre azonos a názáreti programjával, amely egy nyáját és egy aklot akart és pontos követése az isteni parancsnak, amely azt követeli, hogy szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.*” No ez igazán szívetvidámító. Nem

kell tehát aggódnunk, keresztény felebarátaink, a tűz és víz megbékéltek; nem kell féltve kelnünk a megtámadott kereszténységnek védelmére, mert védelem közben kisült, hogy a kereszténységnek harcot üzenő szabadkőművesség, sőt a harcos atheista zsidóság is voltaképp csak a názareti Jézus programjáért küzd. „Betűről-betűre” azt akarja, amit Jézus akart, „egy aklot és egy nyáját” (Jézus ugyan így mondta: „egy aklot és egy *pásztort!*”) és csak egy gondolat hevíti uzsorán, árdragításon, papmaráson keresztül: az az elv, hogy „szerezd felebarátodat, mint tenmagadat”.

Ej no, kár volt így félreismeri ezeket a Krisztuskövetőket! Kár volt a szerajevói szabadkőműves trónörökös-gyilkosokat vértörvényszék elé állítani. Hisz ők csak egy aklot s egy nyáját akartak (persze „pásztor” nélkül — ez nem tartozik *betűről-betűre* a programba). Kár volt Neuman Lászlót, akinél 10.000 korona értékű „Világ”-részvényt találtak s akinek a női szövetekből készült téli ruháiban százával fagytak csonttá a magyar katonák a Kárpátokban, kár volt, mondom, ezt a Neuman Lászlót meg a Fenyves Jakókat meg a Strassernékat meg végeszakadatlan hosszú sokaságban mind a háborús hiénákat elítélni, mert hiszen ezeket csak egy eszme hevítette: a názareti programja, a „szerezd felebarátodat, mint tenmagadat!” És kár a magyar nép érdekében felszólalni s követelni, hogy a háborús terhek, főleg a véradó viselésében ne éppen csak a keresztény magyar viselje az oroszlánrészt, míg a többi százezrével menti az irháját állomásparancsnokságba, trénbe, raktárakba, irodákba, központokba; mert hiszen, aki csak a maga irháját védi s maga helyett másokat küld a Golgotára, az csak a „názareti programját követi” *betűről-betűre*, künn és benn (főleg *benn!*).

A szabadkőműves képmutatás a legcsodálatosabban kifejlesztett művészetek közé tartozik a világon. Mindent elbír, mindent megkísérel. A *Világ*, mint a názareti Jézus programjának követője — nem olvad le a bőr ezeknek a minden hájjal megkent csiszárók-

nak a képeről? Ők Krisztus parancsait teljesítik — s ezért üldöznek, gúnyolnak, rágalmaznak mindenkit és mindent, aki s ami Krisztus vallásával és egyházával összefügg. Ők a „megértés és cemberiség” evangéliumát követik — s ezért szítják az osztály- és vallás-gyűlöletet. „Szeretik felebarátaikat” — s ezért nem írnak szereplő keresztényről, főleg keresztény mozgalmakról soha egyetlen jó szót, ezért szítják a gyűlöletet a keresztény papság ellen s ezért erősítik minden erejükkel azt az osztályt, amely a keresztény nép osztogatásából, becsapásából, kinullázásából szerez mérhetetlen gazdagságot. Ők „szeretik minden vérző, szenvedő, gyötrődő felebarátjukat” — és azért támogatták a trónörökösgyilkos szerb páholyokat és siettek Stockholmban eladni a hazát és szervezik Oroszországban a vörösgárdát a magyar haza ellen. Ők „isteni parancs lévén, nem kívánják felebarátuk ökrét, lovát, szamarát, földjét elvenni” — és ezért juttatták a parasztot százsámra koldusbotra s ezért dörögnek az egyházi javak elrablása mellett, amit kegyesen a „szekularizáció” finomabb szavával próbálnak rablási jellegétől megtisztítani. S mert „nem kívánják más gyarmatát, tartományát, nyelvét, kultúráját elvenni” — azért izgatják a nemzetiségeket a magyar államegység ellen. „És mert könnyebben jut át a teve a tű fokán, mint a gazdag a mennyek országába, akarjuk mi, hogy egyenletesebb legyen a birtok megosztása” — és ezért halmoznak hadimilliókat hadimilliókra s ragadnak magukhoz minden jövedelmező állást, minden jó üzletet. maholnap minden magyar földet s teszik a kiuzsorázott magyar középosztályt tengődő, halódó nyomorékká. És „aggódván a latifundiumos holtkézi tízezer holdak birtoklóinak mennyei üdvössége miatt, kívánunk szociálpolitikát, igazságos adózást, földreformot, *szekularizációt*” — és azért nem sietnek a sokszázezer holdnyivá nőtt zsidó földbirtokot örökbérletül fölparcelláztatni a hazatérő katonák közt a földéhes magyar nép számára (mindenekelőtt a Jászi Oszkár ezerholdjait), sőt tiltakoznak azon igazságtalanság ellen, hogy

a Weiss Manfrédok és Wolfner Tivadarok több adót fizessenek, mint a tejben-vajban dúslakodó magyar telkesgazdák. A földreformot úgy akarják, ahogy a következő szóval mondják is: szekularizációval. Azaz: azzal a krisztusi procedurával, hogy ami az enyém, maradjon is az enyém, ami meg a tied, azt add ide, különben elveszem. Mert szerintük valószínűleg így beszélt Krisztus és így áll az evangéliumban is: „Felebarátodnak se földjét, se házát, se ökrét, se szamarát, se egyébnemű jószágát meg ne kívánjad, se el ne vegyed, de ami a keresztény vallás védelmére s fejlődésére való, azt *elszekurálni* *elszekurálhatod*.”

Csodálatos evangélium ez a *Világ*-ék evangéliuma. Ha akarom, vemhes, ha nem akarom, nem vemhes. Ki lehet belőle hozni mindent: osztálygyűlöletet, atheista radikalizmust, szabadszerelmet, trónörökösgyilkolást, zsidó fajuralmat, vallásgyalázást, magyargyűlöletet, hazaárulást, lopást, szekularizációt, mindent. Kíváncsiak vagyunk, legközelebb mikép fogja a *Világ* a maga számára kimagyarázni az evangéliumnak ezt a mondását is: „Aki az egyházra nem hallgat, legyen neked mint posvány és vámos.” (Az egyház alatt nyilván a Nagypáholyt fogja érteni.) Ha így haladunk, maholnap az Abbázia-kávéházban fogjuk találni a keresztthordozó Krisztus leghűbb követőit s a szelíd és alázatos szívű Megváltó legigazibb képemását az árdrágító zugbörzések és galiciánerek arcán fogjuk fölismerni.

Azok az „aljas indulatok”!

Amióta Prohászka püspök végigkancsukázta a hadseregszállítókat, árdrágítókat, csempészeket, katonaszökevényeket, meg a többi híres hadi gyülekezetet, azóta a zsidó sajtó állandóan iaiveszékel. Az igazság jókora volt és üdvölszik, kiváltképpen beütött, mert a jeles banda azóta nem találja helyét, kiabál, ficánkol, mint a gyümölcsotlvaj, akinek a csősz sóstöltényt eresztett az inába.

Világos, hogy a póruljárt tolvaj a csőszre öltögeti a nyelvét és a cinkosok kórusban szidják.

A sóstöltény — amint az „Aradi Hírlap”-ból látható — aradi kaftánokat is ért. Nagyon világos, hogy az „Aradi Hírlap” is nem törvényszékekre rohan, hogy utánanézzon az igazságnak, hanem fölszalad a zsinagóga tetejére és handabandázva védelmezi a — vallást meg a haladást a „gyűlölet apostolai” ellen.

Megállapítja az antiszemitizmus lényegét is. „Az antiszemitizmus csak eszköz arra, hogy a klerikálizmus fanatizáljon és kiaknázza az aljas és olcsó indulatokat és hatalmát megerősítse.” Ekkép szól az aradi tudomány.

A becsületes érzékű magyar nép, mint a világ minden becsületes népe, úgy tudja, hogy az „aljas emberi indulatok” ilyesmik: fajtalanság, házasságtörés, csalás, lopás stb. Ezeket pedig legelsősorban éppen odaát kultiválják úgyannyira, hogy egyik-másik efféle „indulat” szinte kisajátított hajlama egy bizonyos fajnak. Antiszemita lap nincsen olyan, amelyik az erkölcs rendszeres árusításából élne; filoszemita ujság ellenben jó egyptár van ilyen. Odaát az aljas emberi indulatok évente sokszázezer koronát hajtanak szerkesztőknek, kiadóknak. Az „Aradi Hírlap”, teszem például, ugyanabban a számában, amelyikben olyan borzalommal beszél az „aljas és olcsó” indulatokról, egy elhagyott árva női szív számára keresteti egy „fess katonatiszt vagy előkelő állású fiatalember ismeretségét, aki hajlandó volna egy csinos, intelligens özvegy-asszony egyhangú estéit fölvidítani”. Micsoda nemes indulatok kergetőznek egy epekedő csinos özvegy ereiben, meg az olyan balekban, aki beugrik neki! Odatúl az ujságok az ilyesmikért súlyos pénzeket zsebelnek. Nekünk ehhez nincs gyomrunk.

Hagyjuk hát csak azokat a bizonyos indulatokat...

Ne ríjon az „Aradi Hírlap” az antiszemitizmusról annak a közönségnek, amelynek nyakán ő meg a kompániája élösködik, mert ennek ez csak használ. És ne

ijesztgesse a zsidóságot azzal, hogy „a klerikális sajtó antiszemita izgatása mintha most ért volna csúcspontra”. Dehogya is ért csúcspontra. Nyugodtak lehetnek, még nem ért csúcspontra. A csúcspontot valószínűleg nem is a sajtó fogja csinálni, hanem — maga a „harcos” zsidóság.

Ha hallani fogod a vád szavát...

Ez a mondatkezdés már így magában is nagyon megható, hát még ha a folytatást halljuk a budai főrabbi ajkáról.

A budai főrabbi a mostani nyárig a „zsidók Prohászka” melléknévét viselte, de mivel a nyáron történtek után ez a diszjelző nem kívánatos, jelenleg csak mint a „zsidók Hock Jánosa” szerepel.

Tehát „ha hallani fogod a vád szavát, akkor mutass rá, hogy százezer zsidó hullott alá a Doberdó szikláiról, hogy az Isonzó habját zsidó vér épúgy festette pirosra, a San Michelen a Kohnok és Silberspitzen épúgy ontották vérüket. Mutass rá, hogy hány zsidó anya zokog és kérdezd meg, hányszor haljanak meg fiaink?”

A budai főrabbinak a Nagybecskereken tartott iktató-beszédét ennél a kérdésnél sietünk azzal a jókívánsággal megszakítani, hogy a fiaik éljenek egészségben, csak azt a statisztikát kérnők tisztelettel, amelyből a főrabbi úr azt a Doberdó szikláiról alá-hullott százezer zsidót vette.

Vagy nem bánjuk! Tekintsük ezt a nagy summát ábrahámi jóakarató nagyításnak és szálljunk alá a számmal: nem lesz baj, ha abban a statisztikában csak a nyolcvanezer, sőt hetven-, hatvanezer, eh: ötvenezer zsidó hullott alá a Doberdó szikláiról. Ennél is lehet kevesebb, csak pontos kimutatás legyen.

Különben is ne bántsák a zsidó lapok és szónokok a hősieen elhunytakat. Vannak ilyenek, tudjuk, tiszteljük őket. De azt tartjuk, hogy nem lojális dolog, ha egy-két ezer hős érdemén az egész faj akar osztozkodni és pedig úgy, hogy az érdem takarója a had-

seregszállítókat, árdrágítókat, népnúzókat és különösen a bujkáló felmentetteket is maga alá fogadja.

Mi sohasem bántottuk a zsidó hősokeket, hanem a nem-hősokeket, a bujkálókat, a visszaélőket, garázdálkodókat. Ezekről mondtuk és mondjuk, hogy túlnyomó részben a zsidó faj gyermekei és követeljük a megrendszabályozásukat. Tönkreteszik az országot, anyagi és erkölcsi csődünkön dolgoznak. Ezekről tessék beszélni, ezeket a vádakat eloszlatni! Erről tessék olyan szép körmondatokat csinálni a lapokban és díszszónoklatokban.

A hősök, a kevesek, nyugodjanak.

„Dícsérjük egymást, fajtestvérek.”

Szörnyen töpreng a *Népszava* faji buzgóságtól hevílő gyermeke, hogy miként is lehetne a zsidóság hősi mivoltában tamaskodó olvasóival elhitetni, hogy Weiss Manfrédon kívül csakugyan a rituális nemzetiség önfeláldozásának köszönhet a magyar haza legtöbbet. Tények nem nagyon állnak bővében a buzgó pennarágónak, de ő élelmes ifjú lévén, egyszerűen „csinál” magának tényeket, azaz elkezd hasból beszélni, jól magyarul: füllent.

Azt álmodja a lelkes semita-ivadék, hogy A Szív c. hitbuzgalmi ujságot a villamoson erőszakolják a keresztényarcú publikumra, amely — persze, hogy persze — visszautasítja. Sőt beleavatkozik a rikkancs dolgába egy zsidó is, akiről így emlékezik meg a mi fürge izraelitánk: „Ekkor megszólal egy népfelkelő hadnagy, feltűnően szemitajellegű orrnak a tulajdonosa. Tele van a melle harctéri kitüntetésekkel, egészen a vaskoronáig. Kitérő haraggal mondja: „Fogja be a száját, vén satrafa, mert lelököm innen!”

Természetesen mindebből egy szó sem igaz, csupán abbeli buzgóság ragadta el a piroshajú tinta-titánt, hogy egy képzeletbeli zsidónak telerakja zubbonyát katonai kitüntetésekkel. Mondanunk sem kell, hogy a „színes” riportnak nagyon megörültek a szomszédban.

az *Egyenlőség*ben, a Szabolcsi családnál. Minthogy hősi vonatkozású tényekben nem nagyon dúskálhat a „felekezet”, mohón ragadta meg az alkalmat s élénk örvendezések közepette másolta le a *Népszava* hasból írt beszámolóját, nagyszerű bizonyságául a „mi népünk” diadalmas harci teljesítményeinek. A *Népszava* zsidaja megdicséri a zsidót, az *Egyenlőség* zsidaja újra kidicséri a *Népszavában* már agyonmagasztalt képzeletbeli zsidót. Mi ez, kérem? Lánckereskedés a zsidó hősiességgel.

Az osztrák zsidóság méltósága.

Ausztriában, mint tudjuk, éppen úgy a nyakára nőtt a zsidóság a keresztény népnek, mint nálunk. A háború alatt ott is napirenden vannak egyes zsidó társaságok által vezetett árdrágítások, zsarolások, határtalan üzérkedések. A frontot az osztrák zsidó épp úgy gyűlöli, mint a mienk és nekik ott is nagymértékben sikerült kibújniok a hazafias kötelességek alól. A keresztény elem pusztult, vérzett, a zsidó gyarapodott számban és vagyoniilag.

Végre az osztrák kereszténység is észbekapott és erélyesen követeli a zsidóság javára történő kedvezések beszüntetését és az egyenlő mérték felállítását.

Az idők fordulását észrevéve, a minap összeült a bécsi zsidó hitközség szeniorátusa, vagyis a vének tanácsa. A gyűlésen 300 kisebb hitközség képviseltette magát. A keresztények vádjaira persze nem tudtak felelni, mert ők maguk belátják, hogy az ellenük indult mozgalomnak megvan a maga nagy oka. Ahelyett tehát, hogy a vádakadat adatokkal cáfolták volna, előnyösebbnek látták, ha egyszerűen kijelentik, hogy „a zsidóság méltóságán alulinak tartja, hogy ama vádaskodások ellen védekezzék, amelyek a legutóbbi időben szárnyrakeltek”.

Természetesen, hogy a bécsi sajtó zsidóktól írányított része ezt a díszes és méltóságos önérzetben

túltengő gyűlést igen helyeselte, bár a felpanaszolt „vádaskodások” cáfolatával nem szolgálhatott. A mi derék „fajmagyar” lapjaink is igen megleghangú beszámolót adtak a vének tüntetően méltóságos összejöveteléről.

A mi zsidainkba is beleállt egy idő óta ez a méltóságos öntudat. Ezek is vígan csálnak, zsarolnak, frontot kerülnek, drágítanak, népet nyúznak, de amikor a magyarság felemeli üzérkedéseik és frontkerülő fufangjaik ellen a szavát, akkor ezek is „méltóságukon alulinak tartják, hogy védekezzenek”. És a „magyar sajtó” is segít nekik a mellüket kidüllesztetni. Ferdít, hazudik az érdekükben. Szállást ad a tolvajoknak.

Egy szerkesztőváltkozás története.

Hogyan lett az olajos-zsidóból „író”?

Irtunk már egyszer a sajtóban arról a lepedőformájú, nagyhangú ujságról, amely *Virradat* néven esett neki a magyar közönségnek, hogy megmutassa neki: mi az a fából vaskarika, azaz miként lehet a türelmetlen nacionalista gyűlölködést és a nemzetközi radikalizmust egy gyékényen árulni, miként lehet a magyarság romlásán jajgatni s egyidejűleg a megjavítandó magyar közerkölcsöt Szomaházy-Steiner-féle erkölcsi maszatokkal még vastagabban bekenni. Mi azt hittük, hogy a gyenge kelendőségnek örvendő ujság már nem csinálhatja rosszabbul a dolgát, mint ahogy csinálja.

Am csalódtunk.

Károlyi Mihály gróf, a milliókban kártyázó demokrata nem győzte pénzzel az ő politikai agarásait tömjenező lapot, társul vett maga mellé egy Alfrédot, egy *Stark Alfrédot*, egy háborús konjunktúrákon megduzzadt zsidó olajkereskedőt. Alfréd hozott az ujságnak 200 ezer korona segélypénzt. De ezzel Alfréd nem elégedett meg, hanem gyűrűsujjával homlokára bökött s tüstént kisütötte, hogy ő nemcsak nagyszerű olajkereskedő, hanem kitűnő író is.

Alfréd tehát azon a címen, hogy 200.000 koronával érdekelve van, elkezdett írni és hogy minél jobban sikerüljön az írása, írói nevet is vett fel s eltökélte, hogy ő ezentúl Sivó Alfréd lesz. Cikkeiből azonban annyira sivitott az olaj, hogy a szerkesztő Szakács Andor megdöbbenve lebeszélni igyekezett Alfrédot az írói tevékenység folytatásáról. Alfréd azonban, mint az olajügynökök általában, szívós, kemény ember s halani sem akart írói ambícióinak mégcsak tompításáról sem. Erre a szerkesztő odahagyta állását s átengedte a teret Alfrédnak.

Jellemző kép ez a „magyar” sajtó belső életéből. *Íróvá lehet valaki azon a címen, hogy pénze van.* S ha még zsidó is azonfelül, akkor pedig okvetlenül belekerül a fényképe az *Érdekes Ujság* írói galériájába.

A „Népszava” és a front.

Éveken át tűrte a hadvezetőség, hogy a „Népszava” című lap hazudozásaival és lázadó cikkeivel rontsa a fronton küzdő hőseink egészséges szellemét és fegyelmezettségét. Most azonban, hogy a „Népszava” többszöri figyelmeztetésre sem akarta módosítani a hadi érdekeket alapjukban veszélyeztető programját, mely a legújabb időkben egyenesen a bolsevizmussal mutatott közeli rokonságot, a hadvezetőség végre elveszítette végletekig nyújtott türelmét, egy radikális rendelkezéssel egyszerűen kitiltotta a „Népszavá”-t a frontról.

A hadvezetőség intézkedése nemcsak hogy érthető, de kötelességszerű volt. Érthető, hogy amikor az ötödéves háborúba belefáradt katona amúgyis hajlik a kétségbeesés felé, hogy akkor a hadvezetőség nem engedheti meg, hogy egy hecclap állandóan engedetlenségre és elégedetlenségre, végelemzésben pedig lázadozásra ösztökélje a katonaságot, részint az orosz forradalmárok felmagasztalásával, részint a hazai tekintélyek aláásásával és a képtelen „Népszava” ál-

nok fülbeduruzsolásával. A hadvezetőség egyenesen bűnös mulasztást követett volna el, ha ennek a néhány ficánkoló magyar zsidónak a túlkét be nem tapasztja.

Mivelhogy azonban Garami Ernő szerkesztő úr egyugyanazon ízű édes anyatejet szivta a budapesti ujságok szerkesztőinek nagyrészevel, a rokoni érzés kötelezettségei szerint siettek a zsidó lapok a „Népszava” jajveszékélő kórusába. „Az Est” nagyképű titokzatossággal sejteti, hogy a „Népszava” eltiltása „éppen az ellenkező hatást válthatja ki a katonák lelkéből”, mint amilyen hatást a rendelkezés célzó. Hát annyira még nem vagyunk, hála Istennek, hogy egy zsidó érdeklap elmaradása miatt fellázadjon a front magyar fia. Sohase titokzatoskodjék „Az Est”! A „Népszava” sokkal távolabb áll a magyar néplélektől, sem hogy igaz legyen, amit ő megálmodott a kényelmes szerkesztőségi fotelben, hogy t. i. „az öntudatos és felvilágosodott szocialista harcosok egész nagyságában átérzik azt a sérelmet, ami kedves lapjuktól és legszentebb emberi joguktól fosztja meg őket”. Ugyan ki mondta azt „Az Est”-nek, hogy a fronton tényleg ilyen szörnyű migrén tört ki a „Népszava” elmaradása miatt? Aztán mi az, hogy legszentebb jog? A „Népszava” ostobán elcsavart marxizmusa nem ismer sem szentet, sem jogot; az emberiség legszentebb jogait éppen ott szokták rendszeresen lehazudni és elgorombítani. Mit erőlködik hát a „Népszava” „Az Est” húrjain kicsalni a legszentebb jog akkordjait?

A „Magyar Hírlap” is harang, mely a rokoni kötelek rángatása szerint kondult. Nehéz megérteni, hogy komoly melléknévre apelláló lap hogyan kompromittálja magát olyan állítással, hogy a kitiltási rendelet „gyors” megszüntetése „elsőrangúan érdemes a fronton lévő katonák megnyugtatója szempontjából”.

A „Népszava” legyen tisztességes, becsületes, őszintén a nép javát akaró ujság, akkor majd odaeresztik a frontra. Népszaváék különben ne a lapjuk révén, hanem inkább személyesen kíváncznának a frontra.

Az ujságírói nagyvezérkar.

A Budapestre rándult német ujságírók tiszteletére az „Otthon” írók és hírlapírók köre lakomát adott. A lakomán Landau főszerkesztő, a „Berliner Börsen-Courir” igazgatója „hálával emlékezik meg arról, hogy az Otthon-kör a német vendégeknek ismertető füzetet adott át a magyar ujságírók szervezeteiről. Ebből a német sajtó képviselői azt látják, hogy sokat tanulhatnak magyar kollégáiktól”.

Mi nem tudjuk, miféle ismertető füzetet tartott a kezében Landau főszerkesztő. Lehet, hogy azt, ami itt fekszik előttünk is. Ez a füzet a *Budapesti Ujságírók Egyesületének* a legutóbbi időig érvényes képét adja.

Előttünk a magyar ujságírói hadsereg nagyvezérkara. Mint testület, van olyan hatalmas, akár az osztrák-magyar nagyvezérkar. Az egész hadsereg aszerint működik, ahogy ez akarja. Az ujságírói nagyvezérkartól függ, hogyan lássa Magyarország saját magát; tőle függ, mit és hogyan tudjunk meg magunkról; ez irányítja óriási tömegek gondolkozását, határozza meg ítéletét, alakítja fogalmait; ez szabja meg, mit tartsanak százezrek és milliók jónak és mit rossznak, mit szépnak és rútnak, ez írja elő, hogy a nagy társadalom mit akarjon és mit ne akarjon.

Ilyen óriási irányító hatalomról lévén szó, nem lehet reánk nézve mindegy, hogy kiknek a kezében van ez a hatalom, kikből áll az ujságírói nagyvezérkar Magyarországon?

Lássuk hát az Ujságírók Egyesületének legutóbbi időig érvényes nagyvezérkarát.

Elnök: *Márkus Miksa*, zsidó. A három alelnök közül kettő zsidó: *Gerő Ödön* és *Szatmári Mór*. (A harmadikat, a keresztény *Hoitsy Pált* legújabban kibuktatták.) Főtitkár: *Purjesz Lajos*, zsidó; pénztáros: *Szegő Elemér*, zsidó; ellenőr: *Kálnoki Henrik*, zsidó; *Ujvári Péter* és *Roóz Rezső* titkárok, mindkettő zsidó. A keresztény *Süle Antal* könyvtáros lemondott. Gazda: *Kun Andor*, zsidó; számvizsgálók: dr. *Bodor Zsigmond*,

Lusztig Pál és Pásztor Mihály, mindhárom zsidó. A választmány 42 tagja közül egészen a legutóbbi időkig 32 zsidó, a 10 keresztény közül több kikeresztelkedett zsidó.

A 32 zsidó választmányi tag a következő: Balla Jenő, Bede Jób, Benedek Árpád, Berkes Imre, Bernát Ottó, Betlen Oszkár, Biró Lajos, Bródy Ernő, Bródy Miksa, Dióssy Béla, Eötvös Leó, Erdősi Dezső, Friedrich Tivadar, Gánor Andor, Göndör Ferenc, Hajdu Miklós, Veigelsberg Hugó, Kabos Ede, Katona Béla, Kósa Miklós, Lázár Miklós, Lengyel Géza, Lukács G. Jenő, Mandovszky Richárd, Molnár Ferenc, Ormos Ede, Sándor Mihály, Simon Vilmos, Strasser József, Vázsonyi Vilmos. A Segítő-alap igazgató-tanácsának hét tagja közül hat zsidó, az egy keresztény Benda Jenő dr. Az egyesület igazgató-tanácsában: nyolc zsidó, négy keresztény. A betegpénztár tisztikárának mind a négy tagja zsidó. Az Ujságírók Háztartásának tisztikarát három zsidó és egy keresztény alkotja.

Ez a névsor a legutóbbi hetekben megváltozott ugyan, de a faji arányszám nem változott meg...

Igy fest a magyar ujságírás nagyvezérkara. Egy csöppet sem csodálkozunk azon, hogy a budapesti sajtóból hiányzik a magyar érzés, magyar tisztesség, keresztény erkölcs. Az is érthető, ha egyetlen egy nagy keresztény ünnep sem múlhatik el Magyarországon anélkül, hogy a budapesti sajtó néhány krisztusgyalázó, káromkodó cikket le ne adjon. Évek óta nem volt karácsonyunk, húsvétunk, pünkösdünk, hogy a zsidó-szabadkőműves sajtó be ne szennyezte volna a legocsmányabb, egyenesen a keresztény vallás ellen kiélezett, erkölcstelen támadással. Megértjük azt is, hogy miért bánt a budapesti sajtó olyan szörmentén a háborús konjunktúrákkal visszaélő egyes zsidó érdekcsoportokkal, miért hánytorgatja folyton a zsidó nagytőke mellett aránylag észre sem vehető egyházi vagyont és miért nem támad neki soha az országra ráfeküdt zsidó-uralomnak. Megértjük, miért fáj ennek a sajtónak a magyar keresztények felébredése és szer-

vezkedése és miért siet minden ilyen szervezkedést aljas gyanúsításaival és rágalmaival hamisan beállítani.

Mindent megértünk. De ők is értsék meg, ha a magyar keresztény társadalom a narkotikus álmom után megrázza magát és azt dörgi: elég volt!

Az ál-excár és „Az Est”.

„Az Est” szereti elhitetni magáról, hogy egyik legjobban informált lapunk. Ennek a hitnek a terjesztésén pompás trükkökkel is dolgozik, elsősorban és mindegyfölkött bízva a gondolkodni nem szerető magyar olvasóközönség hiszékenységében.

A gondolkodni is szokott ember azonban lépten-nyomon észreveszi, hogy ez a „jól informált” hat oldal nem egyszer csak úgy telik meg, hogy egy-egy negyedik gimnáziumból kicsapott vagy kibukott fiúcska álmodja meg a telefonösszeköttetést Berlin, Hága, London vagy Pétervár között és adja le pontos értesülését, mint „saját tudósító” vagy pláne „saját külön tudósító” „Az Est” palotájában.

Ilyen pontos hírt hozott pl. „Az Est” október 6-iki száma egy ál-excárról, aki „Az Est” szerint „feltűnően hasonlít a megölt II. Miklóstra és helységről-helysére jár, mintegy száz orosz pópától körülvéve és mindenféle beszédekkel mond a bolsevikiek ellen és az ő újból való trónraemelése érdekében; hirdeti a szent háborút a cárizmus visszaállításának és az egyedül üdvözítő görögkatolikus egyház uralmát. A szovjetkormány most százezer rubel jutalmat tűzött ki annak a számára, aki az ál-excárt élve vagy halva kézrekeríti”.

Ha valaki pályadíjat tűzne ki a pesti lapok számára azzal a kikötéssel, hogy a díjat az a lap kapja meg, amelyik a legnagyobb ostobaságot tudja kitalálni és meri leközoľni, hát egész bizonyos, hogy „Az Est” ezzel a hírével nyertes lenne.

Tudvalevő dolog, hogy II. Miklós nem volt görögkatolikus és nincs a világon egyetlen egy orosz pópa, aki görögkatolikus volna, mint ahogy Magyarországon

nincs római katolikus protestáns pásztor. Az ál-excárt kipofoznák a legelső faluból, ha az egyedül üdvözítő görögkatolikus egyház uralmát prédikálná és emellett mégis II. Miklósnak mondaná magát. Az őt kísérő „mintegy száz orosz pópa” is abban a pillanatban hazamenne okosabb dolgára, mert bolondot testületileg kísérgetni nem foglalkozás. A nagytekintetű szovjetkormányt pedig végig kellene botoszni, ha annyira bárgyú volna, hogy százezer rubelt tűz ki annak az ál-excárnak a fejére, aki egész nyiltan „helységről-helysére”, sőt nagy ünnepélyes menetben „mintegy száz orosz pópa” kíséretében járja be az országot. Próbálná csak meg „Az Est” íródeákja, indulna csak el „mintegy száz” budapesti újságíró kíséretében és hirdetné, teszem például — hogy ő Márkus Miksa és csak a kereszténység üdvözít. Lefognák már a Rákóczi-téren azzal, hogy bolond; hiszen a Márkus Miksa nem is keresztény, de meg az egész kísérő frekvencia is zsidó. Kell az ilyesmihez „százezer rubel?”

„Az Est” annyira butának képzei a magyar olvasóközönséget, hogy még egyszer csak kitelik tőle, hogy megindul a prédikációs menet a Rákóczi-tér felé; csak úgy próbaképpen: hátha lesz, aki hisz neki.

Fekete felhőben vész el a szivárvány...

Új Magyarországról álmodozik ez a szegény, mártírsorsú nemzet, amely évszázadok óta mindig másért küzdött, mindig másnak szolgált, másnak adózott kenyérrel, pénzzel, gyermekkel, vérrel.

A régi álmok most végre a valóság színeit öltik magukra, hogy elkápráztassák a karikás magyar szemet, amely oly könnyen tud hinni álmok rózsaszínjének, szép szavak igazának, boldogság ígéretének.

Mondják, hogy ha valamikor, hát most lehet nagy, hatalmas és boldog a magyar nemzet. Most a saját kezében a saját sorsa. Maga mondja majd meg, hogy akarja jövőjét, új történelmét. Mondják, hogy a nemzet most független, boldog lesz.

A magyar szivárvány gyönyörű színei azonban fekete felhőbe verődnek, melyről még nem tudni, jeget vagy felhőszakadást jelent-e, vad villámokat hordoz-e, csak bizonyos, hogy az új történelem előtt álló magyar nemzet mérhetetlen veszedelmét hordozza.

A magyar lélektől idegen sajtó pokoli terveinek fekete felhője fogja fel a gyönyörű magyar szivárvány tündéri színeit.

Nagy figyelemmel nézitek-e, látjátok-e a magyarságra, a kereszténységre és Szent István trónjára egyaránt veszedelmes szabadkőműves és zsidó-radikális elemek összefogását és megfeszülő erőlködését, melynek az a célja, hogy az új alapokra épülendő Magyarország a radikálizmus és a zsidóság Magyarországa legyen? És nagy figyelemmel látjátok-e, hogyan veri a dobót a zsidó és szabadkőműves sajtó ezeknek a fekete tervű mozgalmaknak? Amikor a sajtónak az volna a szent kötelessége, hogy a kiszámíthatatlan alakulású jövő elé igazán magyar lélekkel és magyar komolysággal terelje a magyar figyelmet: most ehelyett undorító hamisságot, szemfényvesztő művészetet, népcsalást látni a nagysajtó titkos műhelyeiben.

Egy céljuk van: az eljövendő független Magyarorszáiban a saját uralmukat megalapozni. Lenne itt önálló Magyarország, de a minden rendet felforgató bolsevisztikus szociáldemokrácia vezetőségének jogara alatt; lenne független Magyarország, de a pénzünkből, földünkből, házunkból, zsírunkból meghízott kalmárok uralma alatt; a keresztény szellemet, mely a nép nagy rétegeinél még virágjában áll, a szabadkőműves hazug szellem és erkölcstelenség váltaná fel. Lenne itt független Magyarország!

De hiszünk a magyar nép esze nyíltságában, hogy a nagysajtó titkos terveit felismeri és nem ül fel nekik; és hiszünk akaraterejében, hogy az igazi magyar és keresztény érdekeket megvédi az idegen, kalmár szellemű sajtónak a kulisszák mögött megbujó rendezőitől.

„Gyere, te Göndör!”

„Siess, gyere, gyere már, Göndör, indulj meg, hidd el, nem lehet nekem tovább itt egyedül mérgeledni s szegyenkezni a zuglakátosok közt!”

Ez a kiáltás éppen a bulgár események tragédiája közben röppent el Nadas Sándornak, a *Pesti Futár* címet viselő időszaki nyomtatvány szerkesztőjének az ajkáról. A megszólított Göndör nem lévén irodalmi ember, azt hittem, hogy valami iszonyú hadvezér, aki Nadas jajveszékelésére elő fog most rontani, mint valami dühös oroszán, lerohan a Balkánra és fogcsikorgatva tépi széjjel az ántánt összes haderejét és helyreállítja a balkáni katonai helyzetet.

Lélekzetviasszafojtva vártuk tehát a göndör oroszánt. Mi lesz itt, szent egek, ha ez az ember, az Ember nekimegy a világnak és (mint ősemberhez illik) „khu khu” kiáltással belevágja a fogát egyenesen és természetesen Foch hadvezér torkába.

Hát jött Göndör. Nemrég még mint Krausz Nátánt mutogatták, ingyen. Tulajdon maga jött. Jött, mert a szegény Nadas nem bír tovább „egyedül mérgeledni és szegyenkezni”. Lobogó sörénye, mint ősemberhez illik, programszerűen suhogott az Izabella-utcai szélben. Mert innen ugrott elő, hejehujázó emberevő kedvvel. Ijedten kaptam a szívemhez: irgalmas ég, ez az Ember most bekapja saját magát. És rendőr sehol!

A behemót-szerű jelenség egy keleties izgalmat előrúló ugrást cselekedett jobbra, egy ugyanolyat balra, aztán harmadik ugrásra bődülve ugrott neki — nem az ellenségnek, nem Fochnak, még csak Weiss Manfrédnek sem, hanem — a Katolikus Sajtóhölgybizottságnak. Kiabál, rugkapál, lefoghatatlan kitöréssel szarvazik, káromkodik, rágalmaz, örül — miközben jobb válláról a bal vállára, bal válláról a jobb vállára Göndörödik a haja. Ennek fele se tréfa. Vadember csörtet itten, ezzel szemben „meghalni lehet, de küzdeni nem”, mint azt róla a jóslékú költő megjöven-

dölte. Ez most a Katolikus Sajtóhölgybizottságot cakkumpakk megeszi.

Háromhasábos deliriumában igen kevés tagolt hang lévén, tulajdonkép nem is volna rá jussa, hogy beszédbe ereszkedjünk vele, de tekintettel a mai demokratikus időkre, amikor mindenkit illik egyformán kezelni, az egyenlőség szent jelszavának intelmét szívünkön hordva, mondunk neki egy-két szót. Mert elvégre, ha már kirontott a plakátjain látható ketrecből, a fizikumát mégis csak respektálni kell.

Az első, amit az Embernek és a göndör ősebernék figyelmébe ajánlunk, az, hogy mi többi emberek civilizált korban élünk már és ez a kor az artikulátlan hangú istenteremtmények számára intézményesen, közkölséggel tart fenn elkerített területeket. Ha tehát ő mindenáron kívül akar élni a plakátján látható ketrecen, lehetőleg törekedjék tagolt hangok elsajátítására.

Másodszor. Amiatt, hogy valaki azelőtt Krausz Náthán volt, most pedig Göndör Ferencnek írja magát, nem okvetlen szükséges, hogy a Katolikus Sajtóhölgybizottságot tartsa legnagyobb és leggyűlölendőbb ellenségének. A Sajtóhölgybizottság becsüli a Krausz Náthánokat is, csak tisztességesek, erkölcsösek és illedelmesek legyenek; de nem becsülheti még a Göndör Ferenceket, amíg azok intelligensekké, illedelme-sekké nem lesznek. Az intelligencia és illedelem nem boszorkányság, csak nem kell elveszíteni a türelmet: semmi sem megy egyszerre. Nekünk, magyaroknak is lám, sok időbe került, amíg az őskori kultúrából a XX. század szellemi kultúrájára jutottunk. Göndörnek is sikerülni fog, csak törekedjék. Most még sok benne a Krausz Náthán.

Harmadszor. Sem a Sajtó, sem a Sajtóhölgybizottság nem bántotta a becsületét sem Krausz Náthánnak, sem Göndör Ferencnek. A spanyolnátha korszakában nem kell okvetlen félrebeszélni ilyeneket: „Engedel-met, de engem rizikó nélkül semmiféle hölgybizottság nem piszkolhat“. Ne csináljon nekünk kacagást —

mint rokoni körökben sokszor hallja ezt a kifejezést. Mi piszkolás van abban, ha megírjuk, hogy valaki zsidó? Annyira piszkos dolognak tartja zsidónak lenni? Abban sincs piszkolás, ha megállapítjuk, hogy nem tud írni. Erről ő nem tehet, de mi se tehetünk.

Fzek után kérjük, úgy is, mint Krausz Náthánt, úgy is, mint Göndör Ferencet, különösen pedig mint ősembert, hogy vonuljon csak vissza a plakátján mintázott ketrecbe és nekidüledt izmokkal ne feszegetse a rácsozatot addig, amíg azt nem tapasztalja magán, hogy normális, művelt, illedelmes megjelenéssel állhat elénk, nem pedig meztelenül, ahogy a plakátozott fénykép mutatja. Mert így higgye el, önkénytelenül a zsebéhez kap az ember, hogy a cirkuszmutatványért járó hatost előkeresse.

Felekezeti uszítás.

Egyik utcai lap nagy szenzációképpen adta le azt a hírt, hogy az Egyházi Közlöny legutóbbi számának közlése szerint újra életbe lép a „Ne temere” kezdetű pápai rendelet, mely szerint a katolikus hit álláspontja szerint csakis katolikus pap előtt kötött vegyesházasság érvényes, mint szentség.

Az illető lap íródeákjának segédfogalma sem lévén a kérdéshez, röviden és egyszerűen „konstatálja”, hogyha a „vegyesházasságot protestáns pap előtt kötötték meg, a Szentszék azt ágyasságnak minősítette”.

Az újságíró nem sokat töpreng azon, hogy igazat és jól írjon. Irt, ahogy és ami eszébe jut. Az a fő, hogy minél nagyobb körben meggyűlöltesse a Szentszéket és egymás ellen uszítsa a katolikusokat és protestánsokat.

A Szentszék rendelete nem minősíti a protestáns pap előtt kötött vegyesházasságot „ágyasságnak”. Mindössze azt jelenti ki, hogy az ilyen házasságot nem ismeri el házasságszentségnek. De hiszen ezt maguk a protestánsok sem ismerik el így, mert a protestáns tanítás szerint a házasság egyáltalában nem szentség.

Még ha a tudatlanságot meg lehetne is bocsátani az ilyen felületes újságnak, nem lehet megbocsátani neki azt a gonosz tendenciát, mellyel a mai forradalmi időkben minden eszközt megragad arra, hogy a katolikusokat és protestánsokat egymásnak uszítsa. Itt, úgy látszik, tervszerű aknamunka folyik a felekezeti béke ellen. Ezeknek az uraknak tetszenék, ha Magyarországon egymásnak rohannának a keresztények.

Tévednek. Ma már hatalmas öntudatos keresztény tábor van ebben az országban. A konkolyhintők ma már nemigen fognak boldogulni. Ma már mindenki tudja, honnan fúj a szél...

A forradalom tanulságaiból.

Legyünk tárgyilagosaak és ismerjük el, hogy a letűnt korszaknak sok tiszteletreméltó vonása mellett sok tűrhetetlen bűne is volt. Maga a háború a maga végeszakadatlan kegyetlenségeivel s durvaságaival olyan borzalmasság volt, melyet bátran nevezhetünk a „művelt” emberiség csődjének. S az a lelki ismeretlenség, amellyel ezt a négy évig tartó haláltáncot az üzleti élet hangadóí kizsákmányolták, ahogy vérből aranyat csinálni tudtak, az embervoltából kivetkőzött emberfajta mutatja be.

A háborút elvesztettük, mégpedig legyünk vele tisztában: közgazdasági okokból és adminisztrációs lelkiismeretlenségek következtében veszítettük el. Katonáinkat s az itthon levőket sem élelmezni nem tudjuk, sem egyébként nem törődünk felszaporodott szenvedéseikkel. Mindenki csak a hatalomra vágyott s a gyors meggazdagodás bálványát imádta; így jutott csődbe az ország s így kellett eljőnnie a lelkek ama meghasonlásának, annak a fogcsikorgató elkeseredésnek, amelyre, mint a tűzokádó hegy háborgó tetejére, csak rá kellett ütni, hogy feltörjön s lávaként öntse magából a mindent elperzselő, mindent elsöprő tüzet.

Igy lett a forradalom elkerülhetetlenné. Ha nem a Nemzeti Tanács csinálja, hanem a Pityi Palkó

akkor is megjön; így is inkább magától jött, mint akármilyen Tanácstól. Az emberek úgy gondolkoztak, hogy jöjjön akármí, de ez így nem mehet tovább. Természetes, hogy a lávaömlés úgyszólván órák alatt elsöpörte mindazokat, akik a háború szerencsétlen folytatásának okozói vagy képviselői voltak: királyt, diplomatákat, hadvezéreket, politikai testületeket.

Mint hogy a lávatömeg előmlött s a sistergés és tűz első ijedelme elült, nyugodtabban tekinthetjük át az eseményeket és alakulatokat.

A sajtó szerepe.

Bennünket itt mindenekelőtt a sajtó szerepe érdekel a négy utolsó év alakulásában. A sajtó, amelynek óriási hatalma soha, amióta világ a világ, annyira szembetűnően nem igazolódott be, mint ezekben az években.

Nem a sajtó csinálta, mint végső és voltaképpeni tényező a háborút és a forradalmat, de igenis mind a kettőnek létesítésében egyaránt a legfőbb szerepet vitte.

Ne felejtjük el: ugyanaz a sajtó, amely ma mint a bokrot, úgy szidja — méltán — a háborút, *négy évvel ezelőtt a legszilajabban tüzelt a háborúra.* Mi már szembeállítottuk egyik legelterjedtebb napilapunk háborús izgatásait abból az időből s pacifista himnuszait a közelmultból. Élénk emlékezetünkben van az is, hogyan utasították vissza vezető napilapjaink amaz ismételt békeindítványokat, melyeket a pápa a háború legelső hónapjától kezdve tett. Hogyan üvöltözték akkor a mi lapjaink, hogy a pápának semmi köze a dologhoz s hogy a békét nem békéltető szövegek, hanem majd fegyvereink fogják megvívni a harctereken!¹

De nem is ez a fontos. Emlékezzünk csak vissza azokra a megállapításokra és nyilatkozatokkal és

¹ Lásd előbb „Hangulatkeltés a béke ellen” c. fejezetet.

adatokkal igazolt érvelésekre, melyeket még a háború első, lázas korszakában közöltünk („Ki felelős a háborúért?”)² Kimutattuk akkor, hogy a háborút voltaképp nem a királyok, kormányok és diplomaták indították, ezek csak dróton ráncigált bábuk voltak, hanem megindította a nemzetközi nagytőke, amelynek a háború áreltolódásaira, szállításaira s konjunkturáira szüksége volt s hogy ez a nagytőke mozgatta az összes hadviselő államokban egyrészt a kormányokat, másrészt a *sajtó* révén a tömegek, a milliók lelkét. A sajtó a legfőbb háborúokozónak: a guruló aranynek kitartottja, mindenre kész cselédje volt Európaszerte s ha a sajtó nem izgat hónapokon át a háborúra, akkor ez a borzadalmas világfürdő soha így el nem következett volna. Azokat a tömegeket, amelyek 1914 augusztusában a háborút éltetve s követelve vonultak végig Berlin, Páris, London, Bécs, Szentpétervár és Budapest utcáin, mindenekelőtt a sajtó fanatizálta erre az őrjöngésre. A sajtó, amelyet a nagytőke bérelt fel.

Mikor aztán a pénz és a lelkesedés elfogyott, ugyanez a sajtó izgatta a kedélyeket a háború ellen a forradalomra. Nem mondjuk, hogy nem jól tette; de megállapítjuk, hogy itt is, ott is a sajtó volt az a nagyhatalom, amely milliókat rángatott először bele a nagy őrjöngésbe, azután pedig a forradalomba. Hogy névleg nálunk, Magyarországon, a sajtó intézte az utolsó hetek s hónapok egész történetét, arról mindenki közvetlenül meggyőződhetett.

Ami itt történt, az mind a sajtó műve volt; sőt jórészt ujságírókból is alakult a Nemzeti Tanács. A legfontosabb államéleti, kül- és belpolitikai átalakulások megtörténtek, anélkül, hogy az országnak módjában állt volna az eseményekbe befolyjni; sem országgyűlés, sem népszavazás nem előzte meg őket; egyszerűen az ujságok azt írták, hogy így és így

²Lásd Bangha: Összegyűjtött munkái XXVII. kötetében.

legyen, és úgy lett. Ezt sem éppen panaszként hozzuk fel most, hanem csak annak tanujaként, hogy mekkora diktátor ma a sajtó. S azon a néhány népgyűlésen is, amelyet tartottak, voltaképpen csak a sajtó fejtette ki erejét: a felhajtott és összeverődött tömeg egyszerű öntudatlansággal visszakiabálta, amit az utóbbi hetekben a sajtó beléje süvöltött. Az emberek a rendes formájukból kiforgatva, egész életük irányával hirtelen szakítva, pillanat alatt más embereké lettek; a sajtó hangos tamtamjára meggyőződéseket tagadtak meg s a sajtó fenyegető terrorjára ijedten bujtatták el elveiket az újságokból kiollózott jelszavak mögé.

Soha ilyen beijedést, elnémulást, mukkanás nélküli engedelmességet, minden „önkormányzati jogról” való hirtelen lemondást nem láttunk a közönség részén és soha ilyen diktátori, imperátori hangot, magát az ország sorsa intézésére egyedül hivatottnak érző önhitet a sajtó részén nem tapasztaltunk. Magyarországon ma csak egy törvényhozó van: a sajtó, csak egy úr, csak egy király, csak egy bíró, csak egy börtönőr: a sajtó.

Legyünk méltányosak: a sajtónak nagy feladatai vannak ma; érthető és helyeselhető is az a parancsoló hang, amellyel pl. a rend fenntartását sürgeti. De a tény megmarad, hogy a sajtó ma elevenek és holtak ura s csak neki van szava ebben az országban. A kormánynak s a Nemzeti Tanácsnak is ő adott hatalmat s amely pillanatban ellenük fordul, pusztulnak ők is. Ma 10—15 újság parancsol az országnak. Igaz, hogy a közvélemény nevében; de ezt a közvéleményt legnagyobbbrészt megint ő alakítja és irányítja.

Ime, a sajtó végtelen fontosságának tétele, melyet mi kezdettől fogva oly erőteljesen hangoztattunk s amelyet még mindig oly kevesen értenek meg.

Kellemetlen melléktünetek.

Abból, hogy a háborút is, a forradalmat is a saját csinálta, bizonyos kellemetlen mellékkövetkezmények folynak. S ezek megzavarják azt a különben őszinte és lelkes örömről, hogy a forradalom a háborúnak végét vetett, hogy országunk rég óhajtott függetlenségét visszanyerte s hogy a jogok és közszabadságok demokratikus kiterjesztésének kora elközelgett.

Bármennyire örülünk is e vívmányoknak, nem hűnyhatunk szemet a tény előtt, hogy a forradalomban nemcsak ezek a vívmányok győztek, hanem felszabadult egy csomó romboló fúria is. A durva és a finom fosztogatók martalóchada.

A durva fosztogatókról eleget írtak az ujságok. Vannak azonban finomított fosztogatóink is. Akik a forradalom tüzén sietnek megfőzni az ő magánlevesüket. Akik azt hiszik, hogy aki a régi rendben gazember és rendbontó volt, az most mind felül való s most minden csirkefogóból valami állami hatalmast kell csinálni. A csehek példája most a világitóoszlopuk: azt hiszik, most azé a világ, aki lopni, rabolni tud. S a forradalmi átalakulások zűrzavarában bizony belopódzkodnak ezek az úri felforgatók a legfontosabb állásokba is. A kultuszminisztériumban pl. fontos ügyosztályok élére kerültek olyan emberek, akiknek egyetlen érdemük, hogy világeletükben nagy szabadkőművesek s vallásgyalázók voltak. Sokhelyütt a nemzeti s egyéb tanácsok élére ezek a legturbulensebb elemek tolakodtak. S hogy ezek a rombolást kitűnően értik, azt elégszer megmutatták eddig is.

A legfelháborítóbb melléktünete azonban a forradalomnak az, hogy most a szociáldemokrácia azt hiszi, neki mindent szabad. Legyünk megint igazságosak s tegyünk különbséget. A szociálizmus magában nemes és szent, mert evangéliumi gondolat. A munkás joga — akár kézi, akár szellemi munkásé — elvitathatatlan ahhoz, hogy jóléte, önrendelkezési és szervezkedési szabadsága legyen. De senki, elvben még

a szociáldemokrata vezérek sem tagadhatják, hogy terrorral, kényszerrel s fenyegetéssel arra bírni védtelen embereket, hogy *meggyőződésük ellenére inkább a zsidóvezetés alatt álló szocialistákhoz csatlakozzanak*, mint pl. a keresztény zászló alatt tömörült szocialistákhoz, mégsem volna szabad.

Most pedig ez történik. Szabadkőmives parancszoára az orosz cárizmus önkényét megszegyenítő terrorral kényszerítenek be mindenkit: munkást, tanítót, tanárt, hivatalnokot, magán- és közalkalmazottat, csendőrt, rendőrt, katonát, parasztot a vallást tagadó vörösök táborába. Rákényszerítik, ráerőszakolják a Népszava járatását; megfenyegetik, hogy az utcára dobják, kenyerétől megfosztják, esetleg fejét is beverik, ha nem áll be abba a táborba, amely nem a tiszta szociáлизmust hirdeti, hanem bizonyos vezetők kedvéért a keresztény vallás ellen is harcot hirdet.

Hát szabadság ez? Ezt ígérte a forradalom? Ez az önrendelkezés joga? Önrendelkezés-e, szabadság-e az, amikor az embernek Weltner Jakabék parancsolják, hogy higgyen-e az Istenben vagy nem? S követelhetik-e, hogy az ő táborukba lépjen a jobb megélhetést áhító tömeg? Vajjon az önzést és a gyűlöletet, a háborúnak is ezt a két nagy szülőökát nem ők hirdették-e mindig? Vajjon a rendelkezésükre álló eszközökkel s teljes eréllyel küzdöttek-e a fajtestvérek háborús garázdálkodása ellen? Rendeztek-e sztrájkot és felvonulásokat az árdrágítók ellen? Persze holló a hollónak nem vájja ki a szemét; önekik csak a keresztény vallás fáj s a háború egész ideje alatt az árdrágító kapitalizmus helyett egyre csak a keresztény papok ellen uszítottak. Most pedig, mint akik félnek a leszámolástól, félnek az elkeseredett nép számonkérő haragjától, nagyon ügyesen maguk ülnek a mozgalom élére s a népet, mely eddig értük vérzett, most szép csendesen a párt kantárába kötik, hogy saját hatalmuk növelésére bármikor megint szeke-rükbe foghassák. Ez-e az önrendelkezés joga, te szegény magyar nép?

Ne mondja senki, hogy mi az új rend ellen izgatunk; mert aki ezt mondja, hazudik. De az új rendhez nem tartozik hozzá, hogy az eddigi zsarnokság helyett új zsarnokságot vegyünk a nyakunkba; minden eddiginél durvábbat s kegyetlenebbet, mert meggyőződésünkbe, hitünkbe vágót. Lehetek nagyon jó köztársasági párti; azért még nem kell sem Istent, sem Hazát tagadnom, nem kell a vallásoktatás ellen szervezkednem és nem kell Weltner úrék *szellemi és gazdasági rabigáját* a nyakamba vennem!

Mit tegyünk?

Először: A keresztény magyar nép *legyen résen*. Őrizze meg nyugodt gondolkodását s függetlenségét. Ne csatlakozzék semmiféle irányhoz vagy párthoz, amelynek a vallást és hazát tiszteletben tartó programjáról meg nem bizonyosodott.

Másodszor: Készüljünk fel szervezeteinkben a jövő alkotmányos küzdelmekre. A jövőben egyetlen támaszuk a parlament lesz. Minden erőnkkel azon kell tehát lennünk, hogy a parlamentbe minél több *keresztény meggyőződésű, tisztességes és jótakaró embert* — férfit és nőt — küldjünk. Az új korszakban szavazójoguk lesz a nőknek is. Most ugyan 24 éven felüli nőknek csak azon esetben akarnak választói jogot adni, ha írni s olvasni tudnak — férfiaknál nem tesznek ilyen megszorítást, ami kétségtelenül nem a keresztény érdekek szempontjából van! — de így is 2¹/₂ millió nő fog szavazni. Mily fontos az, hogy most minden keresztény szervezet megerősödjék!

Harmadszor: Tanulva, okulva a közelmúlt eseményein, tegyünk meg mindent, hogy a sajtó nagyhatalmi erejét a keresztény eszmék és érdekeknek védelmében is sorompóba állítsuk. Legfőbb gondunk legyen sajtónk kiépítése. A Központi Sajtóvállalat részvényjegyzése még nincs befejezve; ma, aki szereti hitét s népét, jobbat nem tehet, mint ha ezt a *nagy demokratikus keresztény sajtószervezetet erősíti*. Addig is, amíg ez a sajtóvállalat a lehetetlen viszo-

nyok között működését végre megkezdheti, támogatjuk a meglevő keresztény sajtót! A Magyar Kultúrának, Új Nemzedéknek és az összes katolikus lapoknak szerezzünk új olvasókat, új előfizetőket. Ez mindig fontos volt; most fontosabb, mint valaha!

A katolikus ujságokat, melyek a legolcsóbb magyar lapok is és céljuk a *sajtókérdés fontosságának* ismertetése, vigyük be mindenüvé, ismertessük, olvassuk. Sokan haraguszna rá erélyes, bátor hangjáért, de senki sem tagadhatja, hogy igazat ír. Megrágalmazták, hogy felekezeti izgatást űz; de ezt beigazolni egyetlen sorukkal sem tudták; hacsak az nem felekezeti izgatás, ha valaki védelmére kél a keresztény nép érdekeinek.

Álljunk rá az új rend alkotmányos talajára, de ne engedjük, hogy az új rend a keresztény Magyarország felforgatásával, a keresztény igazság és keresztény közönség guzsbakötésével legyen egyenlő!

Szervezkedjünk!

Mindenki szervezkedik, aki élni akar. Katonaviselt, sok veszedelmet átélt hősöknek itthon első gondjuk, hogy biztos fedél alá jussanak ebben a forradalmi átalakulásban, amely az országra megrázóbb, mint maga a háború. És ez a biztos fedél a szakszervezet, amely védelmet ad a munkásnak, a dolgozó népnek.

Azonban egy fáj nekünk, az, hogy kevés a keresztényszociálista szakszervezet s ennek folytán sok keresztény ember is azokba a szervezetekbe lép be, amelyeket a kereszténységnek az ellenségei tartanak a kezükben s irányítanak. Sok szó folyt már arról, hogyan lehetne ezt orvosolni, pedig csak egy orvossága van: ha mi is hasonló páncéllal bírunk és ez a páncél: *keresztény szakszervezetek alakítása*.

Alakítsunk keresztény *munkásszervezeteket*, ha élni akarunk, ha keresztény és magyar életet akarunk élni. Most itt az alkalmas idő. A nagy alakulások

kora, a forradalmi Magyarország, a köztársaság most bontotta ki szabad érvényesülését, az önálló kormányzás zászlaját. Ez a zászló csak azokat illeti meg, akik élni tudnak, akik nem várják meg, amíg mások elkapják előle azt, ami őt illeti meg s ez: a keresztény munkás szabadsága, valódi szabadsága annak a keresztény munkásnak, aki a nagy háborúban saját testével védte határainkat.

Tömörüljünk keresztény szakszervezetekbe s ezeket helyezzük erős vezetőség keze alá. Minden szak, minden foglalkozási ág válasszon magának erős vezetőséget itt a fővárosban s ezek aztán szervezzék meg a vidéki helyeken országosan. De ne feledjük el emellett a keresztény *sajtót* se! Mert a sajtó, az ujság, a hirlap a lelke minden szervezkedésnek!

A Köztársasági Ujság felekezeti uszítása.

Minden forradalomnak megvan a maga jelszava. Az újkori forradalmakat különösképpen az jellemzi, hogy jelszavaik közül akárhányat egy-két felelőtlen koponya gondol ki és lesz közkeletűvé a sajtó révén. Sajnos, a „magyar” sajtó igen alkalmas arra, hogy a hazug jelszavakat szárnyára vegye. Kevés becsülettel és szörnyű népcsalással dolgozik a fővárosi sajtó egy része, mely különben messze jár a magyarság őszinte gondolkozásától és akarásától.

A „Köztársasági Ujság” egyik ilyen végtelenül silány és tartalmatlan jelszava a december 5-iki számban ugrott elő: kiűzni a jezsuitákat!

A keresztény lapoknak nem szabad azt leírni, hogy Magyarországon a zsidóság irtóztató kárára van a nemzetnek; ez pogromra való uszítás. De a Köztársasági Ujságnak szabad jezsuiták ellen pogromot hirdetnie. „Reméljük — írja uszító hangon —, el fognak tűnni a jezsuiták is Magyarországról s a magyar népköztársaság nem fogja tűrni, hogy ez a lelketlen, cinikus banda továbbra is garázdálkodjék.”

Hallatlan ez a perfidia, ez az arcátlanság, mellyel

ez a mocskos toll, amely sem nem magyar, sem nem keresztény, hozzá mer nyúlni a jezsuitákhoz, az Egyház nagytekintélyű és legtöbbet dolgozó szerzetes testületéhez. Tudja a Köztársasági Ujság íródeákja, kik a jezsuiták? Látott életében már ilyet? Ha látott, érezhette, mily végtelen erkölcsi mélységben áll ő egy jezsuita mellett. A XVII. és XVIII. század magyar fiait, a legnagyobbakat, ők nevelték a hazának. Ha ők nincsenek, Magyarországon két évszázadon át szünetelt volna tudomány, irodalom, iskola, templom — egyszerűen, ők adták akkor a nemzet erkölcsi fajsúlyát. Ma pedig az ő kezükben van Magyarország legelső gimnáziuma, mely mintául szolgál mind a többinek, tagjaik az ország legképzettebb koponyái, papi életükhöz gyanú nem fér. Persze, nem a szabadkőművesség szellemében működnek, de ezt az egyet bocsássa meg nekik a Köztársasági Ujság. Ez, tudjuk — fáj.

Hogy milyen galád hazugsággal dolgozik a megfertőzött sajtó a jezsuiták ellen, kiválóan tanúsítja egy ellenünk írt más cikk, mely szerint Habsburg Károlyt, a volt királyt, „Martin nevű jezsuita gyóntatója” mindenáron rávenni törekedett, hogy húszmillió hadikölcsönét valami úton-módon szerezze vissza Magyarországból — nyilván — „jezsuita ellenforradalmi célokra”. Az emeletes hazugságot, amely tulajdonkép hordó tetejéről kiabáló felekezeti uszítás akart lenni, le lehetett nyomtatni a — szabadság jelszava alatt. „Martin nevű jezsuita” az egész világon nem létezik; Károlynak a gyóntatója pedig egyáltalán nem volt jezsuita. Az ilyen uszító sajtónak azonban nem az uszítás a fontos, hanem az, hogy minél jobban bolondíthassa a népet.

A Köztársasági Ujság csapnivalóan rosszul szolgálja a köztársaság ügyeit, ha az országban éppen a sajtó garázdálkodásai miatt dülő vad rendetlenség csillapítása helyett felekezeti izgatásokban mesterkedik. A köztársaság rendjét és csendjét őrizni hiva-

tott rendőrség figyelemre oda terelődhetnék *ennek a bandának* a fészke felé, mely a köztársaság nevével visszaélve, felekezeti pogromok után sóhajtozik.

„Mi köze hozzá az államnak?”

A „Pesti Napló”, amióta báró hatvani Deutsch Lajos milliőiből virágzik, mint szóvirágok gyűjteménye kiváló növénytani tanulmány lehet. Olyan, mint a napraforgó: nagyszerűen fordul-fordul aszerint, hogy demokratikus vagy arisztokratikus nap jár az égen.

Amióta a magyar népköztársaság megszületett, azóta a Pesti Napló demokráciája határtalan. Csak éppen, hogy arra vigyáz, hogy hatvani Deutsch Lajos hétágú koronájának baja ne essék és hogy a cukorkirály milliői senkinek szemet ne szúrjanak. Egyéb-ként azonban „Isten bizony, éljen a demokrácia!”

Ennek a nagy átalakulásnak a jegyében dolgozik ottan *Szini Gyula*. Sziszifuszi munka jutott neki osztályrészül: a valláskülönbségeket kell neki elosztatnia az új köztársaságban. Neki is látott derék vitézmódra s a valláskülönbségek iszonyú kínai falát olyan nekigyürkőzéssel hordogatja le, hogy bármelyik született kubikosnak a becsületére válnék.

Mindenekelőtt is a házassági és a halotti anyakönyvekből akarja kiradíroztatni a vallási rovatot. Mert: „mi köze van a modern államnak ahhoz, hogy valaki római katolikus, evangélikus, református vagy izraelita? Ez csak arra jó, hogy az emberek közt lévő mesterséges ellentéteket mind a világ végéig kitölje”.

Hát így is lehet a kérdést felfogni, az igaz.

Lehet úgy gondolkozni, hogy „senki sem születik katolikusnak, reformátusnak, vagy zsidónak, hanem azzá lesz, ha állami okmányokban folyton a vallási viszonyait kénytelen hordozni”. Tökéletesen igaza van Szini Gyulának: az okmányok teszik, hogy valaki ilyen vagy olyan vallású; pont így van. Azt a jó néhány százmillió embert, akinek a vallásosságát

nemcsak az okmány teszi, hanem a meggyőződése, Szini Gyula nem köteles tudomásul venni. Kis kivételekkel ő nem törődik, sokkal nagyobb gondja van neki.

Praktikus az ő indítványa különösen abból a szempontból, hogy ha a vallási rovatot törölnék az anyakönyvekből, azáltal egyöntetű kezelés jöhetne létre az állatkerti állománykimutatásokkal. Ez pedig igen fontos azért, mert fölöslegessé válnának az anyakönyvvezetői állások s így a magyar népköztársaság igen sok pénzt spórolhatna meg. Az anyakönyveket ugyanis át lehetne adni az Állatkert igazgatóságának.

Tovább megyek és kibővítem Szini Gyula javaslatát. Mi köze a modern államnak ahhoz, hogy valakinek Szilágyi, Kovács, Szini vagy Schwarzkopf a neve? Nem sokkal egyszerűbb így: No. 1, No. 2, No. 3? A neveket el kellene törölni, mint nem modern maradványt. Ezek csak mesterséges ellentétek az emberek között. Aztán vegyék fel az anyakönyvekbe az államalany súlyát, erőméreteit, de töröljék (legalább a nőnél) a születési dátumot, mert ez a modern nőt sokszor bántja. Házassági tanúság is ostobaság és indiszkrét beavatkozás mások legprivátabb ügyeibe. Törlendő.

Szini Gyulában nagy reménye lehet a népköztársaságnak. Indítványoznám, tegyék meg őt anyakönyvvezetőnek, vagy ami a jövőben egyre megy: állatkerti statisztikafelügyelőnek.

Ki az uszító?

A „Cél” című folyóirat egyike azoknak, amelyeket nem lehet sem lekenyerezni, sem simogatással elhallgattatni. Cikkeiben a fajmagyar lélek szólal meg, mely undorodik minden korrupciótól s ennek a végtelen nyomorban lévő szegény nemzetnek felvirágozásán dolgozik. Természetes, hogy nagyon sokszor szeges ostonnal kell dolgoznia, amikor végigüt a kor-

rupción, zsaroláson, árdrágításon, csaláson, erkölcs-telenségen.

Ez a Célnak minden „bűne”. Nagy bűn, annyi bizonyos, különösen azok szemében, akik valamikép úgy érzik, hogy az ő gallérjuk is mosodába való.

Ez az oka, hogy a Cél céltáblája lett a fővárosi sajtó egy részének. Egyik lapocska egyenesen azzal nyilaz neki a Célnak, hogy „hasábjait a pogromra lázító cikkek egész sorozatával írták tele Szemere úr íródeákjai, akiknek kedvére való volna, ha Magyarországon öldökölnék egymást az emberek”.

Pogromra sem a Cél, sem más keresztény lapok sohasem uszítottak és nem is fognak uszítani soha.

Nem tudjuk megérteni, hogyan lehet bűnök ostromozását egynek venni a zsidóság elleni uszítással? Miért keresnek mindenáron oki kapcsolatot a zsidóság és bizonyos brutális bűnök között? Vagy a bűnöket csak akkor szabad ostromozni, ha azokat nem zsidók követik el?

Hogy az ország egyes vidékein szomorú és nagyon sajnálatos helyzetbe került a zsidóság, mi igen fájjaljuk. De ezen nem úgy segítünk, hogy egyik legjobb folyóiratunkat galádul megrágalmazzuk azzal, hogy pogromra uszít, hanem inkább úgy, hogy az idegenlelkűséget újságírásban és viselkedésben egyaránt feladva, hozzásimulnak a keresztény magyarsághoz és azt nem bántjuk sem írásban, sem szóval, sem tettel.

Egyébként a logikát is figyelembe ajánljuk. Mert ugyan hogy uszított volna a Cél az oláh és tót vidékeken, ahol úgyszólván kizárólag érzi a zsidóság a nép ellenszenvét? Sem oláh, sem tót nem olvasta a Célt soha.

Az ilyen meggondolatlan és rágalmazó nyilatkozatok megcselekvői elfeledkeznek arról, hogy nemcsak az rontja a belső békét és megértést, aki bármely osztály vagy felekezet ellen izgat, hanem az is, aki hamis vádakkal s rágalmazó ráfogásokkal akar a keresztény lapok ellen gyűlöletet kelteni.

Szekularizáció a „Virradat” szerint.

A „Virradat” című lap egyik utóbbi számában az egyházi vagyon szekularizációjának azt a módját követeli, amelyet eddig is, ezentúl is rablásnak szoktunk mondani. „Szó sem lehet kártalanításról” — mondja a nevezett lap. — „Ha megváltja az állam az egyházi birtokot, ezzel elismerte, hogy az Egyház jogos birtokos volt.”

A Virradat cikkírójától nem várjuk, hogy az Egyház iránt szimpátiával viseltessék. De jogérzést és valamelyes történelmi tudást mégis el lehetne várni tőle, ha már ilyen nagy témához nyúl. Ma már minden ember tudja Magyarországon, hogy az Egyház a vagyonának jogos birtokosa. Nem lopta, mint ahogy a Virradat lopni tanít. Az a vagyon, amelyet „egyházi vagyonnak” szoktunk mondani, a magyar katolikus Egyháznak, a népnek, az egész nagy testületnek époly kizárólagos tulajdona, mint ahogy tulajdona a Virradatnak az ő alaptőkéje. Abban a pillanatban, amikor a kormány egyszerűen elrabolná az Egyháztól a birtokát (amit nem fog tenni, még a Virradat kedvéért sem), abban a pillanatban nem lenne többé joga a kormánynak arra, hogy a bolsevizmus ellen foglaljon állást.

Az Egyház az ő földbirtokainak demokratizálását maga akarja. Felajánlja a földbirtokot a kormánynak parcellázás céljaira, hogy a hadirokkantak és szegények földhöz jussanak, de követeli, hogy az állam igazságos áron megváltsa azt, a megváltási összeg pedig mint tulajdon a katolikus autonómia kezébe kerüljön. A katolikus autonómia fogja ebből az összegből a katolikus papságot és főpapságot fizetni, tartja fenn a katolikus kulturális intézményeket, segíti szegényeit stb.

Az Egyház vagyonának elrablása azt jelentené, hogy a magyar katolikus Egyházat megölték. Nyugodt lehet a Virradat afelől, hogy a sokmillió katolikus magyar, ha Egyházának vagyonát el akarják tőle rabolni, nem fog sokat töprengeni afelett, hogy a bot-

nak melyik vége símább. Hát csak nyugodtan a szerkesztőségekben!

A Virradat és néhány társának rablásra való uszítása erkölcstelen és undorító. De eszük van: csak a katolikus nép közvagyonra fáj nekik. A hadimilliomosoké nem. A szabadkőműveseké sem.

Magyar Testvér!

A tolvajt, mert meglopott, börtönre vetik. A gyilkost, mert ölt, felakasztják. Gondolkodtál-e már azon, hogy a haza védelmében eltelt négyesztendei önfeláldozó küzdelem után, amikor az őszirózsás, — temetővirágos — forradalom ránszabadította az ellenséget, milyen pusztulás következett el? Mennyi vagyonod ment veszendőbe, mennyi embertársad életébe került az állami és társadalmi rend felforgatása? Ha gondolkozol, rájössz, hogy mi történt körülötted. *Mindennapi olvasmányoddal, ujságaiddal, amikor az Az Estet, vagy a Pesti Naplót, a Magyarországot, a Világot, vagy a Népszavát forgattad, megmérgezték a lelkedet.* Már türelmetlen voltál, mert sokat szenvedtél a hazáért s ezek az ujságok boldog békét ígértek és követeltek. És te hittél nekik! *Nem vetted észre, hogy a boldog béke hirdetésének örve alatt ezek a lapok a magyar nemzet sírját ásták!* A forradalom után ezeréves hazánk becsületében gázoltak, hitünk szentségét káromolták, erkölcstelenséget hirdettek.

Nincs nagyobb bűn a földön, mint a társadalmi béke felbomlasztása, az államrend megdöntése, mert nem egy embert érint, hanem milliók szenvedését okozza. Pedig ezt: *a legnagyobb bünt, követték el a destrukció napilapjai.*

S te olvastad mindezt és nem vetted észre, mint vágta mérges fogát az állam tekintélyét mindenkor tisztelő lelkedbe, a nemzetközi zsidó kígyó. *Béke helyett kommunizmust és oláh megszállást hozott lélekmérgező marása.*

És ma ismét fenik lelkedre mérges fogukat.

Testvér eszméljl

Ne végy ezekből a lapokból kezedbe egyet sem! Ha nincs paragrafus milliók tolvajainak: a lelkek megmérgezőinek börtönre vetésére, úgy *magad légy igazságot testvér!* Tépd szét ezeket a mérget lehelő ujságokat és csak azokat olvasd és pártold, amelyeket magyar testvéreid magyar lélekkel írnak és adnak!

A világgyújtás tűzcsóvája.

Nemrég rendkívül érdekes könyv jelent meg a német piacon, *Eberle* dr. „Grossmacht Presse” című munkájának új, átdolgozott kiadása. Ez a könyv nem az Irodalom-rovatba tartozik, hanem az Élet rovatába s vezércikk is kevés arra, hogy méltán foglalkozzunk vele.

Eberle egyéniségét is aránylag kevesen ismerik; kevesen tudják, hogy nemcsak író, nemcsak tudós, de próféta, azok közül való, akiknek csudás karizmájuk van ahhoz, hogy meglássák a dolgok velejét, azt, amit a tömeg, még a jobbak is, meg nem látnak. *Eberle* a sajtókérdésnek egyik nem sablonos értelemben vett, igazán titáni mozgatója. A liberális sajtónak senki úgy a lelke közepébe nem látott még, mint *Eberle*. Ezért a könyve is biblia: bibliája mindazoknak, akik fajuk, hitük, hazájuk titkos gyilkolóival szemben nem hajlandók tovább is struccpolitikát űzni, akik a XX-ik századnak ezt a Leviathán-molochját kellő gyanakvással fogadják s törekvéseit tiszta és nemzeti sajtópolitikával ellensúlyozni sietnek.

A sajtó a világháború üszkének elhintésében egészen lényeges szerepet vitt s ezt a szerepet külön fejezetben ismerteti *Eberle*. Az antantot Németország és a monarchia ellen már régen a háború kitörése előtt létrehozta az ujságírás. *Northcliffe* 15 éven át dolgozott, míg Párizs, Szentpétervár s részben Newyork sajtóját is saját hatalmi körébe vonta. 1907-ben *Northcliffe* a *Novoje Vremja* tulajdonosával, Szuvorinnal egyezséget kötött, amely szerint ez a lap köteles volt

minden nemzetközi kérdésben a *Times* szerint igazodni, Szuvorin halála után, 1912-ben Northcliffe a lap részvényeit is megszerezte. Párizsban Northcliffe külön *Daily Mail*-szerkesztőséget rendezett be s berlini, bécsi és balkáni tudósítói Párizst és Londont egyformán árasztották el értesítéseikkel, de mindig átszűrve a northcliffe-lapok célzatainak szűrőjén. Párizs viszont az olasz sajtót dolgozta meg; Barrère francia követnek 1898 óta sikerült fokozatosan szinte az egész olasz sajtót megvesztegetnie. Az egész új olasz irredenta nem volt egyéb, mint francia pénzekkel mestersegesen táplált agitáció: Franciaországnak megérte, hogy az olasz terjeszkedési vágy ne Nizza irányában, hanem Ausztria felé buzgólkodjék.

Amerikai stílben folyt a Northcliffe-agitáció és vesztegetés Amerikában. Northcliffe 1917 elején Amerikában járt és személyesen szervezte meg az agitációt: a „Boston American” egy közlése szerint 150 millió dollárt és 10.000 ügynököt hagyott ott maga után; a lapok lepénzelése a Morgan és Co. bankcég révén történt, Celevay, texasi képviselő szerint Morgan maga 25 amerikai lapot vásárolt meg az antant számára. A volt francia miniszter, *Hanotaux* közlései szerint, midőn a marnei csata után komoly francia körök azonnali békét kívántak kötni Németországgal, három amerikai diplomata jelent meg a párizsi korinánynál s könyörögtek, tartson ki az antant a háború folytatása mellett. Megígérték, hogy Amerika is be fog állni a háborúba, csak időt kértek, hogy Amerika népét a sajtó révén háborús hangulatba vihessék. Egyelőre csak 50.000-en vagyunk, — mondták, — akik Amerikában a háborút akarjuk, de egy év múlva 100 milliónyian leszünk. S csakugyan csakhamar oly őrült hadipropaganda indult meg az amerikai sajtóban, még a legeldugottabb vidéki városok sajtójában is, amelynek szervezése még amerikai méretekhez képest is, megdöbbenő. — Hasonlóképp történt az oláh sajtó megvesztegetése s ezzel Románia belépése az antantot támogató hadviselők közé.

A nemzetközi nagytőke egész brutális, pokoli lelkiismeretlensége lepleződik le ezekben s a hasonló adatok tömegében, melyekkel Eberle hiteles forrásokból szolgál. A középponti hatalmakat — el lehet mondani — nem a fegyver, hanem Northcliffe sajtója verte le; ennek köszönhetjük mi is végeredményben mindazt az erkölcsi és anyagi nyomort, amely a világháború s a bolsevizmus nyomában sarjadt. A nyerészkeedés vágya, a plutokratikus érdek könyörtelenül vérbe taposott millió és millió emberéletet, családot, egész társadalmi osztályokat, egész nemzeteket. S ebben a sátáni munkában a mindenre kapható *sajtó* volt a gyilkos Pénzvágy legfőbb eszköze, pionírja, csóvahintője. Dolgozott a Northcliffe-sajtó háborús úszítással és dolgozott kellő helyen és időben keltett pacifizmussal. Dolgozott az antantországokban, dolgozott a semleges népeknél és dolgozott — semmi kétség benne — a középponti hatalmak sajtójában is. Dolgozott nemzeti jelszavakkal s a nemzetköziség bűbájos ígéivel; dolgozott ferdítéssel, gyűlöletszítással, rágalommal és dolgozott antimilitarista és defetista szabadkőműves és szocialista ideológiával. A vége az lett, hogy elérte célját: fél Európát gyarmattá süllyesztette s végeladást rendez egész nemzetek ezeréves építésében felhalmozott értékeiből.

... S mi még mindig nem ébredünk rá a *sajtó* és *mindenekelőtt a sajtó* szörnyű hatalmára s a kötelességre, hogyha nemzetünket lelkiismeretlen sajtókalózok kezén még egyszer ellopadni, végleg kerékbetörni nem akarjuk: első és legszentebb kötelességünknek kell éreznünk a *saját nemzeti, keresztény sajtónk fenntartását*, minden fölött szeretését és minden széthúzó, gyermekes, egyéni akció mellőzésével *valamennyi keresztény magyar lelkes összefogását*, hogy a keresztény magyarságot ne idegen pénzváltók s kufárok bér-sajtója, hanem *lelkünkéből lelkezett saját sajtónk* egyesítse, tömörítse, irányítsa és lelkesítse!

Feledékeny magyarok.

A liberális sajtó mesterlegényei kitörő vidámsággal kongatják a halálharangot: temetik, vagy legalább is temetnék a keresztény kurzust. Oly mohón irkálnak, mintha másfél esztendő minden visszatartott bosszúsága s uralomravágyódása egyszerre szabadult volna ki a profitéhes hitsorsos keblekből. Megéljeneznek minden önkritikát, mely a keresztény többség egy-egy tekintélyes vagy tekintélytelen tagjától jön s úgy élezi ki, mintha az önkritika nem a kurzus megtisztulását és megerősítését célozná, hanem azt a bevallást jelentené, hogy a keresztény többség maga sem hisz már a keresztény irányzat fennmaradásában. Ha valamelyikünk megállapítja, hogy a keresztény irányzatot mélyíteni kell s nem szabad azonosítani álkeresztény kurzuslovagok panamáival, ezt ők úgy adják tovább, hogy a keresztények maguk is panámanak tekintik a keresztény kurzust. A ravasz Lloyd tele tudóvel kiáltja pózoló zsargonjában, hogy bebizonyosodott, mennyire nem lehet az államéletet „hitbeli”. világnézeti elvek alapjára építeni s hogy csak a régi, drága liberáliszmus, a minden erkölcsi féktől megint gondosan megtisztogatott szabadverseny viheti előbbre az országot.

Érdekes: ez a sajtó egy és fél esztendeig nem beszélt a liberáliszmusról. Szinte ki sem merte mondani ezt a szót. Ma már meri. Miért? Mert tudja, hogy mi magyarok mennyire feledékenyek vagyunk: Ha az apánk gyilkosát másfél év alatt ki nem tudjuk kutatni, másfél év múlva már elfeledtük a bűnét s ha történetesen élénk kerülné, megbocsátanánk neki, helyesebben: már nem is emlékeznénk az esetre. Azaz agyoncsépelt jelszó, hogy mi magyarok a szalmatűz emberei vagyunk, szintén csak azt jelenti, hogy egyfelől impresszionisták, másfelől roppantul feledékenyek vagyunk. Bármilyen rettentő volt egyes esetekben okulásunk, ezt az okulást hamar elfelejtjük, legalábbis nem tartjuk oly világosan szemünk előtt, hogy belőle

a következetes cselekvésre kellő erőt és meg nem roppanó akaratot meríteni tudnánk. A judeokrácia számol ezzel a mi nagy fogyatékoságunkkal s bizva-bízik abban, hogy ami tavaly ilyenkor még véres tanulságként lebegett szemünk előtt, az ma már csak halvány emlékként él a nemzet nagy részének lelkében. S ilyenkor elég, ha az ellenkező ráhatások özönével borít el minket, ha folyton újra ismétli a maga kis tételeit s ezzel kimerít, kifáraszt és a halvány emlékezés utolsó nyomait is elmossa bennünk.

Semmi sem fontosabb, minthogy a keresztény magyarság ezúttal *ne engedje kifárasztani magát*. Túlzások nem kellenek, esztelen hetykeség s álkeresztény kurzuslovagok dédelgetése nem kell; de *felejtetni nem szabad* s a közelmúltak tanulságait elmosatni nem engedhetjük. Nem szabad felednünk, hogy az úgynevezett liberálizmus nem egyéb, mint az erősebbnek és kíméletlenebbnek féktelen uralomra segítése a gyengébbel és becsületesebbel szemben. Nem szabad felednünk, hogy a liberálizmus csak szép szó, amely mögött a pánszemita törtetés, a világhuralomra éhes judeokrácia grimasza vigyorog. Nem szabad felednünk, hogy a háború tűzcsóvját a liberális plutokrata elv gyújtotta fel s Trianon kegyetlen képmutatásaiban a liberálizmus dogmáit öntötték cikkelyeikbe. Nem szabad felednünk, hogy az úgynevezett liberális sajtó mérgezett meg és kábított el nálunk száz- és száz-ezernyi magyart, hogy nem vettük észre a Jászi Oszkár, Kéri Pálok és Kunfi Zsigmondok elhatalmasodását, nem vettük észre az „ántánt-barátok” defetista propagandáját és forradalmi készülődéseit; amint évtizedek óta nem vettük észre a hallatlan méretű zsidó honfoglalást, sem ipar, kereskedelem, pénzügy, földbirtok, irodalom, színház, egyetemek stb. terén. Nem szabad felednünk, hogy a szociáldemokrácia s a vele lényegében azonos bolsevizmus maga is csak a liberálizmus természetes gyermeke; hogy a liberálizmus a valóságban annyi, mint egyfelől milliárdosok fényűzése és dözsölése, másfelől folyton fokozódó nyomor,

a tömegek elszegényedése, kétségbeesése s az ebből következő forradalmi készség. Nem szabad felednünk, hogy ha elvesztettük a háborút, ha bolsevizmus volt nálunk és terrorcsapatok, oláhmegszállás s az ország felnégyelése, ha ma kétmillió magyar nyögi a balkáni imperialisták korbácsát és bikacsökét, a meggyaláztatást és szakadatlan reszketést a holnapért: mindezt a borzalmas pokolért egy, csak egy gonosztevőt kell tetemre hívnunk s ez a gonosztevő óvatos eufemiz-mussal *liberálizmusnak* nevezi magát.

Ne hazudjon nekünk a liberális sajtó azzal, hogy a közéletben nincsenek hitbeli és világnézeti különbségek. Ő maga tudja, hogy vannak s mikor ő világnézetmentes liberálizmust ordít, maga is *nagyon határozott hitet és világnézetet akar megint uralomra csempészni*. De ez a világnézet minket keresztény magyarokat a lassú halál sorvadásának szánt. Mi ezzel szemben az élet és igazi szabadság világnézetét valljuk s a galiciáner-liberálizmust, a Lloyd sötét judeokráciáját, az Alliance szemforgató „szabadság”-kultuszát, mint a keresztény magyarság ravasz hóhérát, mint országrontó gyilkost és gonosztevőt az életösztön, elemi erejével fogjuk üldözni, vagy pedig — hősi halállal pusztulunk.

Öszinteségek.

A keresztény Magyarország, bármennyire bírálat tárgya is a „kersztény kurzus”, egyet mindenesetre teremtett, miért már külföldön is számos oldalról megírigyelték: *megteremtette a keresztény sajtót*.

Mi, akik tudjuk, mennyi akadályba és küzdelembe került ez a nagy mű s mily óriási munka volt az indolens keresztény társadalom széles rétegeit a keresztény sajtó hatalmas hivatásáról és szükségességéről meggyőzni, örvendező bizakodással állapítjuk meg, hogy álmaink, ha nem is egészen, lényegükben mégis valóra váltak. A zsidó sajtó másfél évtizeden át gúnyolta azokat a törekvéseket, amelyek az életerős keresz-

tény sajtó megteremtésére irányultak s büszkén hangoztatta, hogy ujságot, hiába, csak zsidók tudnak írni.

Ez a gúnyolódás ma bezzeg elnémult. A felébredt magyarság okult a forradalmakból, a radikálisok és szocilisták országrontásából, az ország feldarabolásából s mert a vak is látta, hogy e borzalmak felidézésében s az ország félrevezetésében milyen vezető szerepe volt az addig egyedül uralkodó sajtónak, széles körök ébredtek rá annak tudtára, hogy a keresztény Magyarországnak legfőbb veszedelme a nemzetietlen, keresztényellenes sajtó s viszont legfőbb támasza és fegyvere a keresztény nemzeti hirlapirodalom.

Az ébredés azonban még ma sem teljes. Még mindig akad sok keresztény ember, aki, úgylátszik, a műveltség, vagy nem tudni micsoda előkelőség követelményének tartja, hogy keresztény lapok helyett előszeretettel zsidó-liberális organumokat szorongasson kebléhez. A multban keresztény fejedelmek udvari zsidókat mint házibankárokat tartottak maguk mellett s úgy látszik, azóta előkelő dolog, hogy minden keresztény Hausjudot tartson maga mellett egy-egy óhitű ujság alakjában, amely azután helyette gondolkodik s megtakarítja neki az önálló véleményalakítás munkáját, de természetesen a Talmud szellemében.

Széchenyi nagy intelme, hogy erősek csak addig lehetünk, amig együtt maradunk, amig egységesek vagyunk nemcsak a cselekvésben, de — ami ennek előfeltétele — gondolatok és célkitűzések, az érzések és szándékok dolgában is. Ezt az intelmet sűrűn vágjuk ki pohárköszöntőkben; sajnos, a gyakorlatban nem sűrűn visszük át. Az ellenfélnek máris pompásan sikerült összekeverni bennünket; ahány ember, annyi felé húz s a legkevesebbje veszi észre, hogy hiszen csak ezt akarták odatúl, csak ezért folyt a tinta s került közénk annyi gyúladóanyag. A keresztény irányzat, mint az ország keresztény többségének egyedül megfelelő, természetes kormányzati elv, maga jut komoly veszedelembe, ha érvényesülésének legelső feltételét, az egymás hangja hallását, az összetartást,

az együttmaradást, elsősorban a *saját sajtónk* egyedül figyelembevételével, el nem érjük.

A keresztény tábor azonban szörnyen hajlik — bomlasztó zsidó sajtó nélkül is — a széthúzásra, saját embereinek, intézményeinek, lapjainak lebírálására. Az ellenséges sajtónak mindent megbocsát; de jelenjék meg egy cikk, egy állásfoglalás az ő sajtójában, amely neki véletlenül nem tetszik, azonnal átszalad az ellenséghez. Ünfégyelmezés nélkül nincs egység.

Vezető közéleti nagyságok is súlyos hibákat követnek el a keresztény együttérzés egyetlen mentsvára, a keresztény sajtó ellen. Még mindig nem tudják alárendelni a pillanatnyi érdeket nagy, összefogó, parancsoló szempontoknak. Nem tesznek különbséget sajtó és sajtó közt s nem félnek a nemzetellenes sajtókirályok hatalmát továbbra is megszilárdítani azzal, hogy a nyilvánosságnak szánt nyilatkozataikat aggodalom nélkül adják oda a keresztény lapok helyett izraelita fajlapoknak. Ha a külföld felé kívánnak szólni, dehogy mennek el a Reichsposthoz vagy a Neues Reich-hez: roppant megtiszteltetésnek veszik, ha a Neue Freie Presse vagy a Pester Lloyd izraelitáinál helyezhetik el mondanivalójukat Így történt meg, hogy nemrég egy legelső katolikus vezéregyenység cikke egyazon oldalon jelent meg a Lloydban — Szász Zoltán úr kereszténygyalázó, ákombákom förmedvényeivel. S nem sokatmondó jelenség-e, hogy keresztény vezéremberek néhány általános szólammal térnek ki keresztény lapok munkatársai elől, ellenben az ellenséges lapok zsurnalisztái előtt a szívüket és veséjüket is bármikor feltárni készek, még akkor is, ha a keresztény lapok nyilvánossága számára is, erkölcsi súlyban is sokkal, de sokkal nagyobb, mint egyes zsidó orgánumoké?

A keresztény föllendülés első láza elmúlt. A feladat keményebb, komolyabb része: a keresztény nemzeti irány helyreállítása a felébredt destruktorokkal szemben most következik. Most fog elválni, lehet-e

keresztény magyarokkal nemcsak görögtüzes felvonulásokat rendezni, de kitartó, szívós munkával országot építeni. És ez a kérdés meglehetősen összeesik ezzel a másikkal: megérett-e a keresztény magyarság apraja-nagyja annak az elemi igazságnak megértésére, hogy árkon-bokron keresztül együtt kell maradnia, elsősorban *a keresztény nemzeti sajtó lobogója körül*.

Fogadkozások számonkérése.

Már ismét meg kell húznunk a vészharangot; már ismét oda kell kiáltanunk az aluszékony magyar lelkiismeretnek: Vigyázzatok! Veszélybe jutott ismét minden! Az idegen hódító ismét nyakatokra teszi a lábát! Kötelességtek, hogy éljetegetek; nem szabad mint a fáradt vándornak a havas éjszakában csüggedőn és gyáván beledermednetek az elpusztulás fagyos álmába!

A keresztény Magyarország szép, csillogó, édes álom volt, de mielőtt a fele, a tizedrésze megvalósult volna, az építői közül sokan belefáradtak a munkába. A keresztény tömegek az első megpróbáltatásban máris bizalmatlan csüggedéssel állnak félre s van olyan is — elég szégyen —, aki az ellenséghez pártol át.

Lám: ilyen a magyar!

Három évvel ezelőtt hogyan fogadkozott mindenki, hogy az országot keresztény alapon fogjuk újjáépíteni; hogyan hangoztattuk, hogy dőljön csak meg a vörös rém uralma, így meg úgy fogunk véget vetni minden aluszékonyaságnak és megalkuvásnak s ízig-vérig keresztény Magyarországot fogunk teremteni.

És ma? Elernyedve, elcsüggedve horgasztja le szárnyát a büszke turul; a politikában testvérharc, a társadalmi életben beleúnás a fáradságos nemzetépítő munkába; a gazdasági életben újabb nyeregbeszökése a keresztényellenes elemeknek s mindennek titkos vezetője, a közgondolkodás irányítója, a közélet lát-

hatalatlan ura: a sajtó megint Izrael diadalmas uralmát szolgálja. A keresztény sajtó ma is él és dolgozik; de sokan kicsinyes, kritizálási viszketegből, gyáva megalkuvásból, vagy pedig rágalmakra s gonosz pletykákra hallgatva, hátat fordítanak neki s visszamennek a kényelmes, elvet s gerincet nem követelő, liberális sajtójáromba.

Hányan vannak, akik még mindig nem tudják, vagy nem akarják tudni, hogy *sajtójával él és dől a keresztény Magyarország* s hogy elveszett az a nemzet, amely legértékesebb s legegényibb kincsét: agyát és szívét az idegen hódítónak dobja oda: úgy érez, beszél, gondolkodik, szeret és gyűlöl, hisz és kételkedik, cselekszik és él, ahogy neki a zsidó sajtó diktálja. Hány nem érzi még mindig, hogy végtelen szégyen és öngyilkosság, ha keresztények és magyarok szellemi táplálékért naponta ügynökök és bankárok vályújához hajolnak le s ott koldulnak gondolatot, ízlést, erkölcsöt, világfelfogást, politikai irányítást. Hogy nem lehet addig szó nemzeti talpraállásról, amíg keservesen szerzett koronáinkon magunk hisz-laljuk nap-nap mellett azt a siserahadat, amely a mi mezőinket akarja letarolni s a mi vérünkön felzsirosodni.

A keresztény sajtó lelkes felkarolása ma elemibb kötelesség, mint valaha volt. Csodálatos: a zsidónak sohasem prédikálják, hogy ragaszkodjék a sajtójához s ne támogasson keresztény lapot; ő *magától* van olyan okos és önérzetes, hogy tudja, mi e téren a kötelessége. Csak nekünk nem akar a fejünkbe férti, hogy *áruló*, aki bármely okból is hűtlenné lesz a keresztény sajtóhoz és az ellenfélhez pártol.

A keresztény sajtó legkomolyabb, legelső s legfüggetlenebb képviselőjét, a Nemzeti Ujság-ot s Uj Nemzedék-et sokan azért hagyták el, mert *elhitték azt a mendemondát*, hogy ezek a lapok zsidó kézre kerültek volna. Ebből persze egy szó sem igaz; de nincs az a képtelen vád, amit keresztény ember a keresztény társáról könnyelműen el ne hinne. Ha

egyik-másik szerkesztő követett is el hibákat: egy pillantás e lapokba eléggé bizonyítja, hogy a vád alaptalan volt. A lendületes és határozott, de amellett okos és higgadt keresztény életnézetnek legelső képviselői ma is: a *Nemzeti Ujság* és *Uj Nemzedék*.

Ha vissza akarunk süllyedni a forradalomelőtti állapotokba, akkor csak hagyjuk újra darabokra mállani a keresztény sajtó és keresztény Magyarország megkezdett épületfalait. De ha célt akarunk érni, ha meg akarjuk menteni magunknak s unokáinknak a magyar jövődőt: tartsunk ki szerető féltékenységgel a mi keresztény, nemzeti, magyar és tisztességes sajtónk mellett!

A magyar sajtószabadságért.

Március idusa; Petőfi, Jókai, Kossuth; tizenkét pont; szabad nemzet... Oly bizarrul festenek ezek a szavak ma, amikor sokkal több veszett el, mint amennyit a nemzeti függetlenség harcaiban nyertünk s amikor éppen azokra a drága szavakra, melyeket akkor zászlajára írt a nemzet, vetette rá magát egy új honfoglaló-sereg s a saját hódításainak jelszavaivá avatta azokat. Borzasztó kiábrándulás: 48 jelszavait ma a magyar nemzet ébredése ellen fordítják belopózkodott, itt letelepült ellenségei; emberek és lapok, akik két forradalomban megmutatták, hogy a magyar föld nem hazájuk, csak vadászterületük s akiket most nem lehet legyűzni, nem lehet ártó szándékaik ellen védekezni, mert sokan vannak, lefoglalták a sajtót s ami fő, lefoglalták a nemzeti jelszavakat.

Petőfi és Jókai megfordulnának sírjukban, ha tudnák, hogy amit ők a nemzeti sajtóért mondtak és tettek, azt ma a magyarság ellen használják fel az új honfoglalók; hogy a sajtószabadság nevében kalóznak, nemzettagadóknak követelnek büntetlenséget s jogot a további nemzetpusztításra, hogy március idusa nevében ülnek nyeregbe a nemzetköziség apostolai, a tőke és az idegenfajiság bérbajnokai.

Most tűnik csak ki Széchenyi aggodalmainak jogosultsága, most válik fogható valósággá liberális állampolitikánk tragikus elhibázottsága. A 30 millió magyar papirosálmának kedvéért csöstül fogadtunk be idegeneket, a tegnapelőtt még galíciaiakat kritika és válogatás nélkül elismertük egyenrangú honpolgároknak; elhitettük azt a tévhitet és babonát, hogy magyarul tudni már annyi, mint magyarnak lenni. A tegnapi óta „magyaroknak” megadtuk a szabadságot, hogy elnyomjanak minket s még hozzá azt a szabadságot is, hogy a sajtót lábuk alá teperjék és azt is elhitesseék velünk, hogy az ő hódításuk, az ő magyarelnyomásuk haszon az országnak, a magyarság felszabadítására irányuló törekvések pedig a márciusi szabadságjogok megtagadása.

Ó, pompás vaksága a magyarnak, nagyszerű átokvertsége a lomha, mindenre kapható szellemi Parlag-nak, önállótlanágnak, szédületnek! Adva van egy ezeréves ország, amelynek egyik sarkán feltartóztathatatlanul szüremkedik be egy idegen faj, amely amióta a világhistoria ismeri, sohasem asszimilálódott, mindig a maga faji uralmát hozta s gazdasági és morális kizsákmányolását a népeknek, amelyeknek törzsén élőködött. Ez az idegen faj, nagy örömeire, nagy magyar Parlagot talált itt; tejjel-mézzel folyó Kánaánt s egy naiv, hiszékeny, jelszavakért kapkodó népet, amely az osztrák elnyomatás ellen vívott évszázados harcában éppen diadalmasan lengette a nemzeti felszabadulás zászlaját, többi közt a szabadsajtó zászlaját is. Nosza hamar, vessük rá magunkat erre a népre. Hódítsuk el kereskedelmét, pénzügyét, iparát, irodalmát és földjét. S hogy az együgyű magyar fel ne ocsúdjék, hogy észre se vegye, mi történik vele, hogy maga is segítsen kifosztani önmagát: vegyük kezünkbe a sajtóját, verjük béklyóba a magyar gondolatot, irányítsuk, vezessük, izgassuk mi a közvéleményt és közéletet, bunkózzunk le minden magyar ébredést a szabadság jelszavaival. Milyen jó, hogy ők — nem úgy.

mint az előrelátóbb Széchenyi — csak az osztrák elnyomatással gondoltak s nem számoltak azzal a másikkal, százszorta veszedelmesebb és lenyűgözőbb elnyomással, amelyet mi hozunk!

A nem-magyar sajtó fékevesztett gyűlölettel ír — mint mindig — a nemzeti eszme újabb megmozdulásáról. Le szeretné kicsinyelni, ki szeretné gúnyolni azt az óriási tüntetést, amelyben tegnap százezrek elkeseledése viharzott végig a fővároson. Azt hirdeti szemérmetlen hipokrizissel, hogy a magyarság intranzigens többsége a márciusi szabadságjogokkal fordul szembe s hogy mily ironia, mikor Petőfi szobránál tüntettek Petőfi eszméje, a szabad sajtó ellen. A cinikus hazugság netovábbja ez. A szabad sajtót *mi* akarjuk, március eszméit *mi* védjük egy újabb elnyomó, egy minden Metternichnél és Jelasics bánnál veszedelmesebb kényúrral szemben. Egy újabb Bach-korszak fejlődött ki közöttünk, a szabad sajtó cégére alatt spiclik, kémek, vádaskodók, hamis híreket költők raja szállt rá a vérző magyarságra, s mi ezzel a galíciai ízű Bach-rezsimmal szemben követelünk védelmet, követeljük a magyar gondolat felszabadítását. S e követelésünkben nem fog megtántorítani az elnyomók rotációs-ütegeinek bömbölő pergőtüze, nem fog eltántorítani az árulók és naivok értelmetlen gagyogása, a 30 millió magyar önkészítette mákonyától s az országvesztők meglátni nem akarásától elvakult Rákosi Jenők gyermekes dadogása sem. Aki bűnös, bűnhődjék — ezt a jogi elvet nem függeszthetjük falra pontosan s éppen csak a sajtó marodőrjeivel szemben s Magyarországot nem adhatjuk oda a Pogány Józsefek kollégáinak csak azért, mert ők is a sajtószabadság mögé bujnak.

Szabadítsuk fel az országot az idegen járom alól, szabadítsuk fel a magyar gondolatot a magyargyűlölők és országrombolók igájából, ez az igazi harc a szabadsajtóért. Amit ők akarnak, az a kálózok és tolvajok szabadsága. Március idusához nekik semmi közük.

Az új sajtótörvény.

Az igazságügyminiszter hamarosan új sajtótörvényt lerjeszt a Ház elé — oly fontos esemény ez, amelyhez lehetetlen néhány szót nem fűznünk.

A sajtóanarkia megszüntetésére és egészséges sajtótörvény teremtése fontosabb államérdek, mint sokan gondolnák. Nem kevesebbről van szó, mint a társadalmi béke, a kulturális fejlődés, a köztisztesség védelméről, sőt egyenesen az államnak fennmaradásáról. Kossuth és Petőfi idejében a sajtó Európaszerte még gyermekkorát élte; senkisé hitte akkor, hogy egy-egy ország sajtója arra is jó lehet, hogy azt az országot vesztébe vigye, hogy béke és háború, győzelem és vereség fölött döntsön, hogy esetleg az ország ellenségei által megfizetett, tudatos hazaáruló szerepére válakozhassék. A jogrend kiépítése fokozatosan kényszeríti az államokat, hogy a sajtónak ezekkel a régebben el sem képzelt visszaéléseivel is számoljanak.

Gompers, az amerikai munkásvezér, azt a kijelentést tette a háború folyamán, amikor arról volt szó, hogy Amerikát is hadbavigyék a központi hatalmak ellen: adjatok egymillió dollárt s a ma még háborúellenes munkástömegek egy év múlva a háborúért fognak lelkesedni. S Amerika szabad népe egy év múlva erélyesen követelte a német nép elleni kíméletlen háborút. Mert közben akcióba lépett a lepénzelt sajtó. Hanotaux francia miniszter is a sajtó megvesztegetésének tulajdonítja Amerika belépését a háborúba. S jól tudjuk, hogy Olaszországot és Romániát is az ántánt aranyán megvásárolt sajtója vitte bele a harcba ellenünk. Ha mi többet fizetünk s ügyesebben vesztegetünk, kétségtelen, hogy mellettünk harcoltak volna.

Ha azonban egész országokat mozgósítani lehet a sajtó s a pénz útján, miért ne lehetne maguknak a harcbanálló országoknak sajtóját is lepénzelni, bennük defetizmust csinálni s ilykép győzni le az ellen-

félt? Ha Károlyi Mihály kaphatott pénzt a forradalmasításra, ha Kun Béláékat s a mai bécsi körözötteket orosz bolsevikai pénz táplálta: miért ne volna elgondolható, sőt valószínű, hogy egyes magyarországi napilapok is fogadtak el ellenséges pénzeket az ország tudatos elvesztésére? Elvégre egyes budapesti lapok ártottak az országnak annyit, mint akár Károlyi Mihály vagy Kun Béla, vagy legalább: emezek egyetlen lépést sem tehettek volna amazok támogatása nélkül. Olyan nagyon lehetetlen feltevés-e, hogy ezt pénzért s egyenesen az ország ellenségei érdekében tették azok, akik a hazafiságukról igazán nem voltak híresek soha? S feltéve, hogy a multban ilyesmi nem történt: lehetetlen-e az a mai viszonyok közt s a jövőben? Lehetetlen-e pl., hogy a szociálista „munkáslap” moszkvai szolgálatban áll ma is? Ki tudja ezt ma ellenőrizni?

Ime, itt az új helyzet: a sajtórend kiépitetlensége folytán egy országot játszva fel lehet robbantani belülről: csak pénz kell hozzá s néhány megvesztegethető ujság. S ilyen mindig akad. A sajtótörvénynek eddigi lazasága és jóhiszemű naivsága a voltaképeni sajtóvétségek kilencven százalékát, még hozzá a leg súlyosabb s legrettenetesebb vétségeket büntetlenül hagyta: a magyar sajtótörvény paragrafusai alapján legtöbb esetben még a nyilvánvaló hazaárulást sem tudjuk megfogni s azért futkároznak az októberi és márciusi lázadás vezérpatkányai ma is oly vidáman és háborítatlanul az egyszer már megfúrt hajó fedélzetén. Még azt sem tudnók vagy tudjuk megakadályozni, hogy Kun Béla pénzen az ő strómanjai irányítsák ma is a magyar munkások jókora tömegének sajtóját.

Sajnos, úgy halljuk, az új zsidótörvény csak az 1914-esnek némi módosítása lesz s nem nyúl le a probléma mélyéig. Még mindig csak az egyes közleményeket s azok betűjét fogja nézni. Hát így pedig sajtójogrendet teremteni nem lehet. A sorok közötti sejtetések, a ravasz beállítások és csoportosítások, az elhallgatások, szóval a lap szelleme az, amely mérgez

és öl, izgat és rágalmaz, s legtöbbször éppen ezt nem lehet büntetőjogilag tényálladékba sűrűsíteni. Kéri Pál maga vallotta a Tisza-pörben, hogy 1918 októberében a lapok csak „hazudták” Károlyi Mihály személyes külföldi összeköttetéseit s hogy jó békét tud kötni; Károlyi maga ezt sohasem mondta. Ez a visszaélés pl. büntetőjogilag meg nem fogható s mégis: micsoda óriási forradalmasító ereje s jelentősége volt akkor ennek a szelíd kis ferdítésnek!

Szóval: ha jogrendet akarunk a sajtó terén, készítsen a kormány ne csak novellát, hanem komoly és alapos sajtótörvényt. Legyen végre a tisztesség és hazaszeretet ne csak a magánemberre, hanem a sajtóra nézve is kötelező. Ha a dúvadaknak ez nem tetszik, ha egyszerre megint szabadságot üvöltenek, akár a váci fegyencek, gondoljuk meg, hogy jogrend nincs a bűnözés szabadságának korlátozása nélkül s hogy a magánvagyonot védő büntetőtörvényeket sem lehetett volna megalkotni, ha ehhez így előbb a betörők és orgozdák hozzájárulását kértük volna ki.

Riport a — holdból.

Az elmúlt héten különösebb esemény nem történt. Legföllebb az okozott némi meglepetést, hogy a Hegedűs Lóránt által májusra megjelölt olcsósági hullám már most, március elején éreződik. Tegnap annyi olcsó baromfit szállítottak a vásárcsarnokba s a dunaparti piacra, hogy bár mindenki vett, mégis fele ott maradt. A szénszállítás is kedvezőre fordult, ami-ben jelentékeny része van a csehek ezervagónos szénajándékának. Eleinte úgy volt, hogy csak holnap vagy holnapután fut be az ezer vagón, de Masaryk elnök a mára helyezte a súlyt s a szénszállítmány ma szerencsésen beérkezett. Száz vagónt azonnal a szegények között osztottak szét.

A nyomdászok között ártatlan jellegű bérsztrájk ütött ki, éppen nem politikai jellegű; Kun Béla moszkvai békéltető sürgönyére azonban Rothenstein Mór be-

szüntette a sztrájkot. A szovjetkormány különben ma ünnepélyesen és hivatalosan elismerte a Teleki-kormányt s Magyarország jogát a trianoni békeszerződéshez.

Komolyabb veszedelem az országra nézve, hogy egyidejűleg a síberek, valutaspekulánsok és árdrágítók is sztrájkba akarnak lépni s közgazdasági tevékenységük azonnali beszüntetésével fenyegetőznek, ha eddigi létminimumukat nem sikerül azonnal a tízszeresére fölemelniök.

A nemzetgyűlés izgalmak nélkül végzi a munkáját. Tegnap Szilágyi Lajos bizalmat szavazott Gömbös Gyulának, Budaváry László pedig átlépett a liberális blokkba. Ereky Károly az inséget szenvedő galíciaiak támogatása érdekében interpellált, Sándor Pál pedig a villamosvasúti alkalmazottak sürgős fizetésjavítása mellett szólalt fel. A folyosón élénken tárgyalták a Tébe feliratát a nemzetgyűléshez, amely a pénzügyminiszter javaslatainak olyan módosítását ajánlja, melynek értelmében a vagyonváltság terhére progresszív arányban főleg a nagybankokra kellene hárítani. Mára várható a demokrata csoport sürgős interpellációja a köztisztviselők s a középosztály felsegítése, valamint a Teleki-piac megtisztogatása ügyében.

A budapesti kofák testületileg beiratkoztak a zuglói illemtan-kurzusba.

A Városi Színházat hosszú vita után egy konzorciumnak adták bérbe, amely Feld Mátyásból, báró Wlassits Gyulából és bibichi Horváth Jánosból áll. Beöthy László és Ábrányi Emil ez alkalomból érdekeik elismeréséül díjmentesen megkapták a magyar államvasút harmadosztályú menetrendjét a kardlapokkal.

Holnap az Operában Krausz Simon énekli a Faust nagyáriáját; a kórust ezúttal is az Angol-Magyar Bank gépírónőszemélyzete látja el. A staccatorészleteket (szaggatott ütemben) a telefonközpont kisasszonyai vállalták magukra. Kiváló attrakció lesz a Sirám-jelenet ötszáz énekessel, akiknek szívreszektető dalaihoz

Pick Marcell zajos sikerű nagybölgői szolgáltatják a vonóskíséretet.

A cenzúrakérdés újabb vajúdásai során fontos esemény, hogy a kormány Göndör Ferencet tegnap óta külügyi szakértőnek szerződtette a sajtótájékoztató bizottságba.

Holnap ismét megnyílnak az összes iskolák. A tanügyi tevékenység első komoly lépése lesz a Szép Ernő-féle új helyesírás behozatala (vesszők és nagybetűk nélkül), valamint a bizalmirendszernek újból való életbeléptetése az iskolákban, amit népiesen úgy is neveznek, hogy bizalmi-tacskók választása. Ezt az intézményt tudvalévőleg a szülők és tanárok élénk fájdalomra elhirtelenkedve megszüntette a kommunizmus bukásával újraéledt reakció.

A kis-antant tegnap elhatározta, hogy önként kiűriti a megszállott területeket. Ez alkalomból a szociáldemokrata pártvezetőség elhatározta, hogy hálaisten-tiszteletet rendeztet a Bazilikában és utána ünnepélyesen megkoszorúzza a szabadságtéri irredentaszobrokat.

(Fenti híreink mind az egykori jóhírű „Vörös Újság” hírszolgáltatási irodája révén drótnélküli szikratávíron érkeztek egyenesen a — holdból. Utánnyomás és helyreigazítás tilos.)

Rathenau.

Nem volt az a tüneményesen nagy ember, aminek a faji sajtó odakünn is, nálunk is meg szeretné tenni. De töméntelenül gazdag volt s a vagyonnal összekötötte mindazt a fürgeséget, mozgékonytságot, feltűnésvágyat és intrikálóképességet, amely fajának annyi sikert szerzett már. Viszont ugyanennek a faji természetrajznak folyományaként teljesen hiányzott benne az igazi átfogó és áttekintőképesség; csak számokkal és egységekkel dolgozott s mint tipikus zsidónak, nem volt érzéke az olyan aprópénzre nem váltható imponderabiliák iránt, aminők az erkölcsi

szempontok s az a nemzeti becsület, amely a bukásában is nagy és gerinces német népben különösképp ki van fejlődve. Ezért kellett elbuknia.

Hiába, az ügynöki világszemlélet nem fedi a való élet totalitását. Radek kommunistavezér sógora, sokszáz millió márka koronázatlan ura, a német külügyminiszterségig s Vilmos császárnak (valószínűleg üzleti háttérű s kényszerű) barátságáig felkúszott üzletember a maga feje szerint vélte megoldhatni a német problémát. „Nincsenek teljesíthetetlen feltételek”, hangoztatta egyre s a győztes ellenség előtt való gerinctelen s végső meggörbedést prédikálta. Meghunyászkodni s aztán utólag menteni a menthetőt — ki ne ismerne rá ebben a stílusban a gettó stílusára. A Radek és Trockij-Bronstein Oroszországgal való megegyezés is az ő műve volt. Miért ne egyezzen ki a szovjettal a német nemzet? gondolá s szeme előtt a spekuláció, a nagytőke és nagykereskedelem érvényesülésének végtelen perspektívái tárultak fel az orosz mezők, erdők, bányák felé. Jóformán csak azt kötötte ki a szovjettal szemben, hogy a németországi kereskedők és a német banktőke szabadon járhatnak-kelhetnek Oroszországban s letarolják, ami ott még letarolható. Ezzel szemben Németországban is szabad kezét nyernek az orosz szovjetagitátorok.

A liberális program legtisztább megfogalmazása ez: becsület ide vagy oda, egy nagy nemzet önérzete ide vagy oda, egy másik szerencsétlen, végleg keréketötört nemzet teljes halálraítélése ide vagy oda — csak a tőke mozogjon és „dolgozzon” szabadon, ahogy a kedve tartja. Hát nem csoda, hogy azok a németek, akikben más is van, mint üzleti szellem és a nagytőke világszemlélete, akik az olyan avult és idealisztikus fogalmat, aminő pl. a nemzeti becsületérzés, még nem rakták végleg lomtárba, nem tudtak belenyugodni a Rathenau-féle ószeres-politikába s mivel Rathenaut is csak forradalom emelte hatalommá, forradalmi eszközzel szabadították meg magukat a bolsevikiektől cimboráló tőkevezértől.

Csodálatos „manco” ez a zsidóság lelkivilágában: ezer év óta nem tudja megtanulni, hogy minden erőfeszítése ellenére miért gyűlölik mindig és mindenütt s miért kell a vagyon, sokszor a közhatalom meghódítása után is mindig újból elbuknia. Örökké igaz marad, hogy senki a zsidóságnak nincs oly kártevő ellensége, mint önmaga az ő ideáltalanságával, tanulni nem tudásával, a közgyűlöletet vakmerően s gyakran szellemes-ostobán való provokálásával.

De még egy különös mellékszövege van a Rathenauk ellen felszakadó népharag kirobbanásának. Sokan nem akarják megérteni, miként lehet összefüggés a zsidó nagytőke és a szociáldemokrácia vagy bolsevizmus között. Nem látják, hogy a szociális forradalom: tőkeellensége csak az avatatlan tömegek tudatlanságának szánt mese. A szociáldemokrácia nagyon jól megfér a százszorosmilliomos Rathenaukkal — olvassuk, hogy a német szocialisták szinte a maguk halottjának tekintik Rathenaut s megöletése után azonnal tiltakozó gyűléseket rendeztek az „ellenforradalmárok”, a német nemzetiek ellen. Viszont a Rathenauk sem félnek sem a szocialistáktól, sem a Radókektől és Csicserinéktől. Nekik csodálatosképpen ott is megterem a búzájuk, ahol legrekedtebben ordítják a magántulajdon eltörlését. A vörös internacionálé pontosan, hűségesen együtt dolgozik az arany internacionáléval — vagy sárgával, ha úgy tetszik. Amint közismert dolog, hogy pl. a sztrájkok végeredményben nem a szegény ember sorsát jobbítják meg — mert hiszen minden béremelés a drágaság újabb növekedésével jár —, hanem a nagytermelőket, akik annál nagyobb percenttel hárítják át a béremelések terheit a fogyasztókra. De amint ezt a kisember s a munkás nem érti meg s nem veszi észre, úgy a nagytőke és a forradalom egyéb csendes összejátszása is titok a felületesek szemében s csak az ilyen erőszakos kiegyenlítések ébresztik rá a figyelőt újra és újra ennek a bűnös alliance-nak közveszélyes voltára.

A német nép, meg fogjuk látni, előbb-utóbb talpra-

áll. Nem a Rathenau-k meghunyászkodó, bolsevikiekre kacsintgató üzletiessége révén, nem a forradalmi örület folytatásával, hanem annak a nemzeti becsület-érzésnek kiforrásával, amely ma még — sajnos — csak egy-egy erőszakos kirobbanással tesz tanúságot amellet, hogy élni és kiegyenesedni akar.

Egy új Görres.

Ama gazdag irodalmi termés közt, melyet a külföld különböző országainak katolikus világa évről-évre felmutat, mindig jobban kimagaslanak Eberle Józsefnek, a bécsi szerkesztőnek írásai, mint oly szellemé, amely egyre szélesebb ívekben bontakozik ki s mind meglepőbb merészséggel írja le köreit a legmagasabb légrétegekben. A „Neues Reich” című hetifolyóiratot szerkeszti s közben egyre adogatja ki könyveit: a „Grossmacht Presse”-t (a sajtóról), az „Überwindung der Plutokratie”-t s legújabban a háború s a békeszerződések legmélyebb igazságtalanságairól szóló, hatalmas „De profundis”-t.

Nem tudjuk hamarosan kihez hasonlítani ezt a páratlanul termékeny s amellet szokatlanul mély és átütösedett lelket. Egy új Görres ő, magányos próféta egy felfordult s megőrült világ közepén. A legegétőbb problémákat, mint hatalmas sziklatömböket görgeti maga előtt akár egy titán; nincs benne semmi a divatos ujságírói felületességből, sem a tudákosan semmitmondó professzorkodásból; nem ír le egyetlen közheletet. Minden szava súlyos, egyéni veretű érc; minden írása megrázó Mene-tekél, melyet a korszellem hazugságainak s a divatos filozófia tébolyultjainak falára ír; egy ágostoni elme, amely átfogó, mint egy roppant boltív, tiszta mint a napfény s a tudás, a lángelme s egy csodálatosan ép hit villámlásaival világít rá a bajok forrásaira, amelyek mellett más ember értelmetlenül megy el vagy beéri felületes sejtésekkel.

Nagy szellemek értik a módját, hogy magukhoz méltó táborokkal vétessék körül magukat. Neki is

egyik főbb érdeme, hogy folyóiratában a legjobb német elmék adnak egymásnak találkozót. Sőt azt mondhatnók: ezek is a legjavát adják belső értéküknek, amikor Eberlének írnak.

Nagy bajunk nekünk katolikusoknak, hogy rendszeren nem is tudjuk, mink van, mily előkelő szellemi kincseink, mily kiemelkedő értelmiségeink. Ezért is szükséges, hogy e folyóirat hasábjain is rámutassunk egyszer arra a büszkeségre, amelyet joggal kelt fel minden önérzetes katolikusban Eberle neve. Sajnos, a reklámhoz mi katolikusok és keresztények úgyis túlkeveset értünk!

Amivel Eberle működésének irányát legrövidebben lehetne összefoglalni, éppen ez a szó: katolikus önérzetesség. Eberlét olvasni annyi, mint ráébredni a katolicizmus nagyszerűségére egyedülálló, pótolhatatlan erejére az erkölcsi tönkkel szemben, amelyre a vele ellentétes áramlatok sodorják a dereglyét. S csodálatos is, hogy mi katolikusok annyira lesüllyedtünk önérzetesség dolgában. Mi mindenre nem büszkék az emberek, mennyire kifejlődött a nemzeti büszkeség a legtöbb népben! Helyesen is; de nincs a világon név, amelyre oly büszke lehetne az ember, mint a katolikus névre! Mi mindent nem *jelent* ez a szó: katolikus! Jelenti Krisztust, jelenti a kinyilatkoztatást, jelenti az Istent; de jelenti az erkölcsöt is, a tisztaságot, a családi élet rendezettségét, jelenti az önfeláldozást, a könyörületet, a szeretetet; jelenti a népek igazi kultúráját, a társadalmi osztályok megbékéltetőjét, a gazdasági és nemzetiségi feszültségek problémájának legmélyebb megoldását; jelenti a világbékét, jelenti a vértanúságot, a töviskoszorú szenvedését, az igazság martirumát, a hősiességet, a folyton lebukni látszó folytonos diadalt!

S milyen kevesen tudják, mit jelent a katolicizmus a *multban* is: az emberiség történelmében a tudományok, művészetek, közoktatásügy, szegényügy, beteggondozás, az egész civilizáció fejlődésében! Mily kevesen tudják, mit jelent a pápaság, ez az egyetlen

szilárd alap a népek és vélemények hányattatásában, ez az eleven megtestesítője a századokon át változatlan krisztusi gondolatnak, az evangéliumnak, a természetfölötti világrendnek! Mily kevesen tudják, mily nagy nevekkel ékes a katolicizmus történelme s mily óriási teljesítmények fűződnek egy-egy szentnek, apostolnak, rendalapítónak működéséhez!

Eberle nem szűnik meg írásaiban a katolicizmusnak ezeket az elfeledett vagy tán soha kellőleg meg nem értett érdemeit hangoztatni. Egyetlen mondatát írom ki ide: „Csak nagyobb, hasonlíthatatlanul nagyobb alakja a történelemnek a népek apostola, Szent Pál, mint egy Nagy Sándor; egy Nursiai Benedek, mint egy Julius Caesar, s egy Loyolai Ignác, mint egy Napoleon!” Megvallom, engem is meglepett ez a mondat, mikor először olvastam. S aztán, gondolkozván róla, végül az lepett meg, hogy ez a mondat el van takarva a szemünk előtt saját dicsőségünk, mennyire nem élünk benne a mi nagyjaink helyes értékelésében, hogy az ilyen mondatok meglephetnek! Mert hisz világos, hogy úgy van, ahogy Eberle mondja: egy világhódító, önzésből, féktelen dicsőség- és bírványból vértontó, népeket leigázó, de az emberiségnek semmi maradandó kincset, jólétet, lelki ébredést nem jelentő Nagy Sándor, Caesar vagy Napoleon csakugyan nem állják meg az összehasonlítást a léleknek azoknak az óriásaival, akiknek jótékony hatását évszázadok és évezredek multán is millók érzik, millók áldják? De előttünk mindig csak amazokat dicsőítik, mindig csak a hódító Roburok magasztalását zengik, kezdve az iskolai oktatástól végig az egész sajtón; a sokkal nagyobbakat, azért mert egyúttal szentek voltak s a katolikus egyház hősei, feledésbe borítják. Azok „csak” szentek, akikhez a modern kornak semmi köze. Nem méltatlan, igaztalan és hamis beállítása-e ez a dolgoknak? S nem szégyen-e, ha mi katolikusok nemcsak megtűrjük egyházunk nagy értékeinek ezt a homályba boríttatását, hanem még magunk is engedjük befolyásoltatni magunkat általa?

Baj, hogy katolikus társadalmunk nagyrésze nem olvas, nem tanul katolikus dolgokat; nem érdeklődik saját irodalmunk, irodalmi vezéreink iránt. Az ellentábor bezzeg jól tudja adminisztrálni magát, bezzeg tudja „nagyjai” mellett rendületlenül verni a tamtamot. Reklámot csap minden kicsi és legkisebb írójának; világnagyságokká nevezi ki a középszerűségeket; minden félművelt szocialistával elolvastatják Zola és Anatole France műveit, folyton idézi, emlegeti, magyarázza őket. A mi sokkal jelentősebb és értékesebb íróinkat és szellemi nagyságainkat sokszor még mi magunk sem ismerjük.

Vessünk véget ennek a szellemi kiskorúságnak s önállótlanágnak! Foglalkozzunk jobban és többet a katolikus szellemi világ ragyogó csillagaival. Ismerjük fel mink van s mire lehetünk büszkéek a saját táborunkban s az ellenséges igában robotoló maradiaknak minden alkalommal nyissuk fel a szemét! Az igazság és az érdem a mi részünkön van, de ha nem eszmélünk fel és nem vigyázunk kincseinkre, az ellenség még a napot is lelopja az egünkről.

A haldokló Northcliffe.

„Lord Northcliffe haldoklik”, jelenti a drót, talán már meg is halt azonközben. A nagyközönség alig tudja, hogy a háború elfajulása s elvesztése s mindaz a baj, amelyet reánk hozott, nagy mértékben ennek a németországi származású angol sajtóügynöknek rettenetes munkája. Az angolok megtették a hamburgi Stern unokáját előbb Harmsworthnak, majd lord Northcliffe-nak s hálásak voltak szolgálataiért; ő pedig valósággal sátáni fürgeséggel szolgálta ki ügyességének haszonbérlelt s rendelkezésükre bocsátotta mindazt a raffináltságot és taktikát, amelyet a sajtó útján kifejteni lehet.

Angliát, Belgiumot és Amerikát ő izgatta bele a háborúba; ő követelte a háború könyörtelen folytatását; pénzzel, megvásárolt tollakkal, ügynökökkel egész

országok gondolkodását alakította át, tette németgyűlölőve, háború után pedig Közép-Európa gazdasági ki-zsákmányolásának követelőjévé. Egy sajtódiktátor, aki a kűtmérgezést csak nagyban szerette üzni s mérhetetlen sikereit nagyrészt annak a skrupulusnélküli csak-üzleties szellemnek köszönhetette, amelyet nyilván még a hamburgi gettóból hozott magával.

Neki nem volt meggyőződése: voltak konzervatív és haladó lapjai, kapitalista és szocialista ujságjai — az egyikben a burzsoát ingerelte bosszúra a munkás ellen, a másikban a munkást izgatta a burzsoá ellen. Hogy mérhetetlen vagyont s az angol kormány barátságát, lordságot s propagandaminiszterséget kapott: ez volt céljainak teljeseése. Hogy miatta néhány millió halottal több van Európában, hogy a gyűlöletes és igazságtalan béke évtizedekre megmérgezte százmillió európai ember életét, ezzel nem törődött.

Az ég tudja, hová nem nyúltak el polipkarjai, nem ő térítette-e ki Itáliát is a hármasszövetségből, nem ő nyerte-e meg Romániát az ellenünk való háborúnak, nem az ő keze és pénze dolgozott-e a müncheni spartacusok s a magyarországi forradalmárok között; nem ő folyt-e be titkon, rejteketakon, még a magyar belpolitika intézésébe is, le egészen a 25 szocialista megválasztásának lehetővételéig.

A központi hatalmak azt hibázták el (köztük mi is), hogy azt hitték, a háborúkat még mainap is a vitézség, a becsületes harc s a stratégiai bravúrok döntik el. Fiattal — mondta volna erre Northcliffe, ha véletlenül Budapesten születik. Ma már nem a lovagkori idealizmus századaiban élünk. Ma árulás és aknamunka, belső kűtmérgezés, közvéleményhódítás a fő s ami ehhez kell: gettói ravaszság és pénz, pénz, pénz. Egy Stern erősebbnek bizonyult minden Hindenburgnál; a német óriást nem tudta ledönteni sem Anglia, sem Gallia, sem Oroszország, sem mindhárman egyesülve, de kimarta, alulról elrágta az erét-inát a Northcliffe-féle külső és belső sajtópropaganda. Defetizmus,

pacifizmus, szocializmus itt, sovinizmus, militarizmus ott.

... És Európa keresztény népei még mindig nem ébrednek rá a sajtó borzalmas, leírhatatlan jelentőségére! Még mindig megtűrik, hogy gondolkozásukat, fiaik, katonáik, munkásaik egész lelki világát kisajátítsa s a kedve szerint hipnotizálja akármilyen idegenlelkű, de nagypénzű jövevény. Még mindig terrorizáltatják magukat a szabadsajtó anachronisztikus, értelmetvesztett jelszavával, amelyet a nemzetek belső ellenségei béreltek ki a maguk céljaira — csoda, hogy a csehek nem alapítanak nyílt pánszláv ujságokat Budapesten a sajtószabadság kalózbogója alatt!

Itt *sürgölődnek a kicsiny és még kisebb magyar Northcliffe-ek körülöttünk*; kihasználják a század legnagyobb konjunktúráját: a butaságot, a gondolkodáshiányt, a magyar közönség szellemi kiskorúságát s Herkulesre! nagyobb hatalmat tartanak kezükben a rotációs hazugság hatalmával, mint aminő kormányok és kormányzók kezében szokott lenni! Hogyan elbódítják azt a szerencsétlent, aki reájuk hallgat! Az *Est*-től az *Az Ujság*-ig s a *Pester Lloyd*-tól a *Népszavá*-ig csak Landau-pör van és Orgovány; Návayak, Borhyak, Berendek nincsenek; Rathenau meggyilkolásáért az egész birodalmi alkotmányt módosítanák, a zsidó Adler Frigyes, aki Stürgkh grófot orozva lelőtte s akit a „demokrácia” szabadlábra helyezett, senki sem vonja kérdőre. Héjjas Iván ellen, aki követhetett el hibákat, de akinek minden léptét a legendás hazafiúi rajongás vezérli, kétségbeesve védik a trianoni „jogrendet”; Kun Béla jogrendjének cinkostársait kaján örömmel üdvözlük s dédelgetik a magyar parlamentben.

Egy lebujszmulatát bezárni nem lehet, mert akkor néhány száz alkalmazott „kenyerét veszti”, de egy politikai sztrájk, amely hatezer vagon szénnel szegényíti meg az országot s ezer és ezer embert foszt meg kenyerétől, helyes dolog, mihelyt a nemzet ellenségeinek hatalmi próbája. A népharag s a hazafiúi aggodalom érthető kitöréseivel szemben a bíró-

ság egyedüli illetékességét hangoztatják; de ha legitim bíróság, akárcsak egyetemi bíróság is, az ő embereiket vonja kérdőre, akkor forradalmat emlegetnek. Mindennap a megbocsátást és feledést teszik kötelességévé a tunya magyarnak; a maguk vérbosszúja kielégítését azonban évek múltán is hasábokon át követelik.

Meddig tűrik Európa keresztény népei, árják és turániak, a kicsiny Northcliffek és nagy Sternekné rabszékés kútmergezéseit, pestishintő hadjáratát?

Az izgatás logikája.

A magyar hatóságok feltűnő kímélettel bánnak az osztályizgatás és nemzetközi forradalom sajtóbeli csahosaival s ha az ügyész egyszer rászánja magát, hogy a *Népszavát* elkoboztassa, akkor annak minden kétségén kívül rendkívül súlyos okának kell lenni. Tegnap ismét előállt ez az eset: az elvtársi szemérmertlenség oda vetemedett, hogy már *Garami* Ernőnek egy nyíltan országgyalázó cikkét is leköszölte, amivel természetesen szép csendesesen be akarta lopni a szökevények magyargyalázó írásai rendszeres leközlésének szokásjogát. A faji lapok — előre tudjuk — tömegfelvonulást fognak ismét rendezni a sajtószabadság újabb sérelme miatt: ez azonban semmit sem változtat, inkább csak erősít a dolgon.

Ebből az alkalomból kérjük szeretettel: miért ez az árkon-bokron való barátkozás a zsidó-kapitalista körök és az állítólag antikapitalista szociáldemokrácia között? Miért a liberalizmus folytonos ölelkezése a vele elvben legszögesebb ellentétet valló marxizmussal? Miért ujjong a munkás az újpesti tőkések győzelmének s a pesti siber arca miért gömbölyödik el szélesen, valahányszor Pesten vagy Újpesten egy-egy tőkeellenes forradalmárral több jut be az ország vagy a város képviselőjébe?

Sérelemnek érzi a bécsi szökevények megbélyegzését? Miért nem cáfolják meg a vádat, hogy *Garami*

annakidején Kun Béla pénzén ment Svájcba? Cáfolatot erről még nem olvastunk, csak kapkodó mosakodást. Miért nem cáfolják meg, hogy a legutóbbi kommunista összeesküvésben szociáldemokrata szakszervezeti vezetőket fogtak el? Ha ötször nem, egyszer sem írtuk le a vádló kérdést, honnan vette a Contitca azt a legalább negyven-, de esetleg hatvan- vagy nyolcvanmilliót, amelyet a választásokra költött? Hiszen csak a színes plakátoknak az az özöne, amellyel Budapestet és a vidéket elárasztotta, legalább vagyonyba került. Munkáspénz igen csekély része volt; hát a többi? Zsidó-pénz volt-e? cseh-pénz-e, vagy orosz? Miért nem cáfolják, hogy az elnyomorodási elmélet benne van a marxi programban, amint benne van a forradalom, az erőszak, a gyűlölet s a proletárdiktatúra is; s hogy az elnyomorodási elmélet értelmében nemzetközi pártgyűléseken százszor kiadták a jelszót: csak olyan szakszervezeti mozgalmat szabad csinálni, amely a munkásság anyagi helyzetét végeredményben nem javítja, mert a munkást nyomorulttá, rongyossá, elkeseredetté kell tenni, hogy jó forradalmár legyen? Miért nem cáfolják mindezt soha egy sorban sem? Ha a jóhiszeműségnek és igaz szándéknak csak egy szikrája is van bennük?

Az izgatás logikája azonban éppen ezen a bujkáláson épül.

Népszaváék nem ismerik Marxot.

Demokrata volt-e Marx és Lassalle?

A vörös izgatók lapja tegnapi számában hosszasan foglalkozik azokkal a beszédekkel, melyeket a hatalmas józsefvárosi templomban a munkáskérdés és vallás viszonyairól óriási részvétel mellett tartottak. A vörös ujság háromhasábos mosakodása a vádakkal szemben, melyeket a szónok pusztán vallás-erkölcsi szempontból a marxi elmélet és gyakorlat ellen felhozott, a szociáldemokrácia megszokott feleselgető hangján van tartva, amelyen meglátszik, hogy

cáfolni nem mer, mert nem tud, csak arra törekszik, hogy kiskorú olvasóit a félt és rettegett felvilágosítás-tól megóvja.

Jellemző a szociáldemokrata ujságra, hogy még a *Marx és Lassalle személyére vonatkozó történeti adatokkal sincs tisztában*. Így letagadja, hogy Lassalle zsidó volt és hogy milliomos volt. A Népszava a maga közönségének teljes tudatlanságára számítva, nagybátran kivágja, hogy ebből „az egész hazugságból csak annyi az igaz, hogy Lassalle nem a munkásosztályból származott”. S hogy az érvet szokása szerint gorombasággal pótolja, hozzáteszi: „Magától értetődőnek találjuk a páternál, ha nem tudja megérteni, hogy vannak férfiak, akik kötelességet vállalnak a munkásosztállyal szemben, anélkül, hogy nekik erre egyénileg szükségük volna”.

Ez utóbbi dicséiriáda tehát Lassallera vonatkozik. Azonban a Népszava megint nem tudja, hogy Lassallenak *egyéniileg volt szüksége a munkásságra*, azzal a kimondott céllal, hogy általa a zsidóságot a keresztények fölött úrrá tehesse. Ennek bizonyossága Lassalle-nak magának egyik fiataalkori naplója, ahol a következőket írta: „Legkedvesebb eszmém, hogy valaha a zsidók élén fegyverrel kezemben tehessem őket önállókká”. (Tagebuch 85.) „Itt lesz az ideje, hogy csakugyan keresztény vér által segítsünk magunkon.” (U. o. 182.) Lassalle dőzsöléseit, az elzüllött *Hatzfeld* Zsófia grófnővel való szerelmét és párbanban történt elestét megtalálhatja a Népszava minden Lassalle-életrajzban.

Amint Lassalle-t, épúgy nem ismeri a lipótvárosi kapitalisták érdekvédelmére kirendelt munkásujság *Marxot magát sem*, akit valóságos szentnek akar feltüntetni. Nyilván nem tudja, amit Marxnak egyik személyes ismerője és tisztelője, a demokrata *Techow*, a nagy „demokratáról” feljegyzett: „Célunk érdekében sajnálnom kell, hogy ez az ember (Marx) az ő kiváló szellemi képességei mellett *semmiféle erkölcsi nemességgel nincs megáldva*”.

„Az a meggyőződése, hogy lelkének minden jó tulajdonságát elpusztította a legveszedelmesebb egyéni dicsvágy. Kiröhögi a bolondokat, akik az ő proletárkatekizmusát utánaszajkózzák s épúgy kineveti a Willich-féle kommunistákat és a burzsoákat. Egyedül az arisztokraták imponálnak neki, a tiszták és öntudatosak. A munkások csak azért kellenek neki, mert bennük látja a segéderőt, amellyel ezek uralmát letörheti; ezért szabta egész rendszerét a proletárookra. Bármennyire állítja ő maga az ellenkezőt, sőt talán éppen ezért, az a meggyőződés szilárdult meg bennem, hogy minden munkálkodásának egyetlen végső célja a személyes hatalomrajutás.” (Adler, Die Grundlagen der marxistischen Kritik der bestehenden Volkswirtschaft, Tübingen 1887, 282.)

Jellemző tehát: ezeket a személyi hatalomvágytól hajtott embereket, akikről saját első követőik megvallják, hogy a demokratikus érzelemnek teljes híjával voltak: ezeket teszi meg a vörös izgatás a munkásság védőszentjeiül, mintha ezek csakugyan a munkásságért éltek és haltak volna.

De hát valamit csak kellett írni az ilyenféle beszédek ellen, mert *mi lesz a huszonöt vörösszegfűs mandátumból, ha egyszer a munkásság megtudja a szociáldemokrácia lényegéről a valót!*

A misztika és a Pester Lloyd.

A modern sajtóról rég megállapították, hogy lényege a felületesség. Mindenhez hozzászól, mindenhez ért, de mindent félig tud s gyakran még félig sem. Főleg a zsidó sajtó tekinti szinte előjogának, hogy a szellemes csevegés hangján végérvényesen elintézzon minden kérdést: politikait, társadalmi, irodalmi, bölcséleti, sőt teológiai is. Problémák, amelyekhez évszázadok legnagyobb elméi remegő tisztelettel közeledtek, amelyeken nagy szellemek egész fegyvertára próbálta ki életét, ebben a sajtóban negyedóra alatt megfellebbezhetetlen elintézzést nyernek s

megoldásukra és minden ellenkező állásfoglalás végleges lesajnálására elég egy fürge tollú zsurnaliszta, aki negyedórával előbb még öngyilkossági riportot csinált, a következő félórán pedig a börzei árfolyamokat fogja lemérlegelni.

Ebben a sajtóban nemcsak a táviró és távbeszélő, hanem a távbölcselelő módszer járja: minél kevesebbet tud valaki valamiről, annál bátrabban szól hozzá, feltevé, hogy elsajátította-e azt a „fejlett technikát”, amely abban áll, hogyan lehet a tudatlanságot a választékos szavak áradatával elleplezni s a fölény lipótvárosias fitogtatásával pótolni.

Ebből a szemszögből érthető a nyelvünket még nem értő vagy vele hadilábon álló hazai zsidóság lapjának, a Pester Lloydnak az az időnkinti vállalkozása, hogy a legnehezebb teológiai diszciplinának, a misztikus teológiának területére kalandozzék. A képzelet szabad játékát itt semmi sem korlátozza. Sajnos, a köteles szerénység sem, amely az ismeretlen területen tapogatózó avatatlannál annál inkább helyén volna, mert feltehetné, hogy akadnak olvasói közül is, akik ezekhez a kérdésekhez valamivel több felkészültséggel tudnak hozzászólni.

A Lipótváros értelmiségének lapja május 19-én tárcát közölt, melyet, mentségére legyen mondvá, egy német „költő” könyvéből ollózott ki, de amelyért mégis felelős, mert lenyomatta. A cikknek „Verzückte” a címe s a katolikus Spanyolország misztikusairól szól. Szót sem vesztegetünk cáfolatára. Sőt, hiszen van benne helyes és igaz dolog is, amolyan kis lexikális tájékozottság. Csak arra figyelmeztetjük a Pester Lloydot, hogy nagyon rossz szolgálatot tesz a zsidóságnak azzal a vakmerőséggel, hogy ilyen cinikus hozzánemértéssel, a legnehezebb lelki problémáknak ilyen lenéző és kegyeletlen elintézésével akarja nevetségessé tenni a katolicizmust s annak egyik legsebbebb hajtását, a misztikát.

A misztikának van tudományos irodalma bőven; ha éppen tudni kívánja a Pester Lloyd házi misztikusa,

mi a katolikus álláspont a misztikával szemben, mik a misztika és a hallucináció vagy a misztika és a hisztéria határvonalai, nem olyan nehéz e kérdésben tájékozódást szereznie. Csak úgy egy kalap alá fogni mind ezeket, egybeboronálni a beteg lelkeket a Nagy Szent Terézekkel vagy általában a keresztény spanyol misztikusokkal, nem lehet. Ezek elemi dolgok, amelyekről nem ám csak katolikus hittudósok írtak egybefoglalón, hanem protestánsok is. Ha már mindenáron a felvilágosodott hitetlent akarja játszani a Pester Lloyd s eszerint választja meg a külföldi irodalomból kiollózandó szemelvényeit, értse meg, hogy nem szükséges ilyen vaskos tudatlanságokat elkövetni, hogy az ember akár hitetlen álláspontból is írhasson a misztikáról. Tegye meg egyszer a Lipótváros házi teológusa: próbáljon valamivel több becsületességgel állni a maga hitetlenségének szolgálatára.

Rávall a Pester Lloyd hihetetlen elfogultságára, hogy megjegyzés nélkül s bizonynyal nagy örömmel lenyomatja német forrásának ezt a részletét: Nagy Szent Teréz kijelenti könyve előszavában, hogyha látomásaiban valami találtatnék, ami a katolikus Egyház tanításaival ellenkezik, előre visszavonja s kijelenti, hogy akkor ő nem értette meg a dolgot helyesen. „Ennek megfelelően” (entsprechend) a legostobább dolgokat (die unsinnigsten Dinge) parancsolja az apácáknak, „akik felett mint apátnő uralkodik”. Nem az a fő, hogy Nagy Szent Teréz sohasem volt „apátnő”, mert a karmelita apácáknál apátnő nincsen, de micsoda hamisítatlan zsidó pökhendiség mutatkozik be ebben az egyenletben: *mert* valaki a katolikus Egyház ítéletének aláveti magát, *azért* „ennek megfelelően” a legostobább dolgokat cselekszi! Van-e joga a hazai zsidóságnak folytonosan elnyomatásról, antiszemitizmusról panaszkodni, mikor állandóan ilyen vakmerő provokálásokkal sértegeti a katolikus magyarság vallási öntudatát? S még hozzá milyen alapon? A fölényeskedő tudatlanság, a hozzá nem értő kontárság alapján.

Higgye el a Pester Lloyd, a legnagyobb babonák nem a spanyol misztikában találhatók, s hogy „unsinnigste Dinge“-ket találjon az ember, nem szükséges egészen Spanyolországig menni, nem is visszanézni a XVI. századba. Sokkal közelebb is található babona, elfogultság, sötét, kísérteties tudatlanság s fenekedő, vak, minden ítélőképességet megbontó gyűlölet. Az ő táborában!

Rothermere cáfol.

Rothermere lord tehát megcáfolta azokat a hűsvéti „jóslásokat“, amelyeket a Pesti Hírlap az ő nevében röpített világgá s amelyeket oly nagy hűhóval siettek kamatoztatni különböző keresztényellenes irányok. Kiderült, hogy nagyarányú misztifikáció folyt Rothermere lord nevében, egy „előkelő“ és „jól értesült“ liberális napilap hasábjain. A hiszékeny, lobbanékony magyar hazafiságot megint bolonddá tette az üzletes fantázia; már persze csak azoknál, akik a Pesti Hírlapot tartják a hazafiúság iskolájának.

Mi mindig szkeptikusan néztük azt a vásári cécót, amit itt egyes nekiszilajodott fantáziájú ultrahazafiak a lord palástjába kapaszkodva, némi lapüzleti és pártfelekezeti tendenciával elkövettek. Örvendetesnek tartottuk, hogy egy — bár éppen nem elsőrendű, de még mindig eléggé jelentékeny — angol ujságkiadó felismerte eltaposott igazunkat s fel akarja világosítani lapjainak olvasóit (ez azonban még nem az angol közvélemény!) az új országhatárok kiáltó igazságtalanságáról. *Lord Rothermere nem a régi határainkat akarja visszaadni, hanem csak jelentékenyen kijebbe tolni a trianoni demarkációt. Némi kárpótlást óhajtana nekünk juttatni, amellyel szemben azonban esetleg Magyarország egészéről végleg le kellene mondanunk. A „revízió“ nem jelent területi integritást, de sőt esetleg a területi integritásról való végleges és önkéntes lemondást. Már ez a körülmény kissé lehiggasztja azt a gyermekesen forrongó lelkesedést, amellyel egyesek*

„Radömér” lordnak akár mindjárt Szent István koronáját is a lábához raknák.

E megszorítások ellenére örülünk Rothermere akciójának, mert sok hamis hitet, begyökerezett balvéleményt alkalmas eloszlatni rólunk. Annál szebb, hogy erre vállalkozik, mert hisz ezeknek a balhiedelmeknek, befektetéseknek és valótlanságoknak elterjedése az egész világon az ő rossz emlékéü feltestvérenek, lord Northcliffe-nek a lelken szárad elsősorban. Lord Northcliffe lapjai szórták szét a Scotus Viatorok s egyéb magyarellenes agitátorok vádjait, túlzásait, rágalmaikat a világ öt részében, oly mértékben, ahogy azt tíz Rothermere-akció sem teheti teljesen jóvá. Northcliffe vitte bele Amerikát a háborúba ellenünk, Northcliffe volt a középponti hatalmak ellen indított sajtópropagandának voltaképeni lelke s irányítója; Trianont, ha valakinek, hát neki köszönjük. Épp ezért szép, hogy most ugyanannak a sajtókonzszernnek s ugyanannak a családnak, amely hazánkat a végső nyomorba döntötte, egy másik sarja jóvá kívánja tenni, legalább részben, a rajtunk esett igazságtalanságot. Sajnos, Rothermerének ma már csak a saját lapjai állnak rendelkezésére, távolról sem az az óriási, hivatalos, angol-amerikai apparátus, amelyet a háborúban lord Northcliffe-nak a rendelkezésére bocsátottak.

Bármennyire hálásak vagyunk is tehát a jóvátévő szándékkal szemben, ha van még bennünk némi magyar önérzet s nem dőlünk be a Pesti Hírlap s az üzletpolitikus kiáltások félrevezető lármájának, nem fogjuk félretenni a kellő objektivitást s a lord nemes akciója mellett nem fogjuk feledni azt a rettenetes bűnt sem, amelyet Northcliffe követett el a magyarság becsülete s az elvesztett Magyarország ellen.

Vörös pipacsok.

Minapában a kezembe került — igaz, hogy elég későn — Kun Béla egykori hivatalos lapjának vörös májust ünneplő száma s az elvtársi kultúra irodalmi

pipacsait gusztálva szemembe ötlött egy írás, amelyet „Fénykévék a multból” címen egy Gárdos (azelőtt Gärtner? vagy Guttman?) Mariska nevezetű elvhölgy követett el. Olvasni kezdtem. A fénykévés cikk arról számolt be, hogy 26 eszetendővel ezelőtt hogyan utazott le ő, akkor még 17 éves proletárnő, „K. érseki városba” (mily szellemes rövidítés! nem is kell logaritmus a „K.” kitalálására) népgyűlést tartani. „Első vidéki népgyűlésem!” — lelkesedett előre Hebron 17 éves rózsája, bár kissé elfulladt a gondolatra, hogy „hallgatósága ezúttal tisztára hamisítatlan paraszti rétegből kerül ki: vajjon városi gyerek létére (csak ez volt a baj?) eltalálja-e a hangot, amelyen keresztül az értelmükhöz és a szívükhöz kell hozzáférkőznie?” „De a 17 esztendő magabizó energiája (mi azt mondanók: inkább a fajnak háromezer esztendő vakmerősége) egy szempillantás alatt kifújta belőle a kételkedés füstjét.”

A kalocsai állomáson a pirosszekfűs elvtársakat könnyű volt felismerni, de „feltűnt, hogy az elvtársak hangulata kissé nyomott”. Mi lehet ennek oka? — tűnődött Mariska úrhölgy de genere Gárdos, az azonban dehogy jutott volna eszébe, hogy még a pirosszekfűs elvtársak is — rajta ütköztek meg, no és a pesti „központ” vakmerőségén, hogy egy ekkoraka zsidólánnyal akarják őket, meglelt férfiakat kiokosítani.

Azonban mindezt Mariska elvhölgy csak azért vallja be nagyszerényen 26 év után, hogy a végén annál nagyobb csattanjon az ostor, annál jobban kitűnjön a diadala. Mert hát persze hogy eltaláltad, nyájas olvasó: a népgyűlés fényesen sikerült s a tagbaszakadt, élemedett kalocsai parasztok tömege, alig hogy Gárdos (Guttman?) Mariska 17 éves ajkairól meghallotta az igazságot, egyszerre magánkívül lett örömben és „sírva-nevetve ölelkezett a gyűlés berekesztése után”. „Amikor leszálltam az asztalról (!), képtelen voltam védekezni a szeretetnek és megbecsülésnek (?) fanatikus megnyilvánulásai ellen. Matróának (!) és aggok, ifjak és meglelt korúak rohantak hozzám és

elhalmóztak a szeretet minden jelével." (A „minden” szó nem okvetetlenül értendő betűszerint!) „A párt még aznap megalakult.” (Hát büszkéik is lehetnének erre a beugrásukra a kalocsai lakosok, ha ugyan biztos volna, hogy Gárdos Mariska elvhölgy önkronikája pontosan egyezik Klió feljegyzéseivel.)

Pedig hát a dolog nem is ment olyan simán. A tizenhét éves „városi gyerek” ugyan szakszerűen nyúlt a problémájához. Mindjárt érkezés után — akár egy hadtestparancsnok, aki ezredeseinek jelentését veszi ki — a vasútról befelé jövet tájékozódott a vörös kultúrfőlény helyzetéről az érseki városban. „Az úton beszélgettünk, érdeklődtem az ottani viszonyok, gazdasági és szervezési állapotok iránt.” Még így, 26 év mult távlatából is üdítő dolog elképzelni, miként számolhattak be a kalocsai elvtársjelöltek a város maradi állapotáról a 17 éves pesti kiküldötnök. Egyik szobafestősegéd bizonynal a szociális viszonyokat festegette le, egy tapasztalt suszterlegény pedig kétségtelenül az elmaradt kulturális állapotokat siratta, a különböző katolikus fő- és középiskolák népbütítő működését; míg a korcsmáros orvosnövendék fia esetleg a helybeli reakció bagolyhuhogását panaszolta a korcsmák ellen dörgő papok és szolgabírák kultúriszonya okából. Az érsekség által épp akkor épített nagyszámú higiénikus munkáslakás is valószínűleg ott szerepelt a helyzetjelentésben, a pipacskultúrát gátló helybeli akadályok között.

A pesti kiküldött bizonynal megvigasztalta az elvtársakat. No, sebjaj, majd a párt segít a bajokon. A 17 éves Sion-lánya megoldja a görcsös probléma első felét, a toborzás és zászlóbontás kérdését. „Örömteljesen, jó érzéssel mentem a népgyűlés kijelölt helyére.”

„Öriási térség, már várakozó, *beláthatatlan* tömegekkel.” (Belátásnélküli tömeget akart-e ezzel mondani a kitűnő magyar stilisztá, vagy csak azt, hogy ő nem látott be igazán a tömegekbe, nem tudjuk, mert nem oly sokszor olvassuk az elvtársi szaksajtót, hogy a Conti-utca zsargonját mindig meg tudnók érteni.)

Már éppen meg akarja nyitni az (álló) ülést az asztalra feltornászkodó „házigazda” (foglalkozását nem árulják el, de feltehető, hogy a helybeli neológ sakter volt), mikor egyszerre sátáni dolog történt: az elvtársnak „pokoli kongás akaszzkodott a hangjába”. Bim-bam-bim-bamm! „Az érseki város valamennyi templomának (és volt belőle jócskán) harangja zúgott. A klerikálisok így akarták megakadályozni a népgyűlés megtartását.”

No, Mariska, tisztesség ne essék, de ekkora valószínűtlenséget írni még 26 év történeti távlatából, a haladó korral együtt járó emlékezet-kihagyásokkal sem illik. Az ősi érseki város valamennyi temploma (és van belőle jócskán) őreinek csakugyan van egyéb dolguk is, mint hogy mindannyiszor meghúzassák valamennyi harangot, mihelyt egy pörgeszoknyás pesti fruska, akár pipacssal is a mellén, városukba érkezik s az asztal vagy hordó tetejéről szólni akar. Kissé magasra értékeli önjelentőségét az elvhölgyi önérzet, mert Kalocsán csak akkor húzzák meg az összes harangokat, amikor pl. az új érsek ünnepélyesen bevonul, nem amikor Gárdos Mariska óhajt prédikálni a népnek.

Természetesen miként a vígjátékokban, végül is pont az üldözött igazság mellé állt a sors. A klerikálisok taktikája balul sült el. Mert „a szörnyű harangozásra csapatosan rohantak ki az emberek lakásaikból”, hogy mi van: ég-e a város vagy egyéb sorscsapás közeleg? S amikor meghallották, hogy ellenkezőleg, éppen a sorscsapást akarják megelőzni a klerikálisok s „a pesti szónokot akarja a papság megzavarni előadása megtartásában, akkor egyszeriben még az addig közömbösökben is felébredt a vágy: vajjon mit mondhat a pesti szónok, ha a klérus ennyire fél tőle és még ilyen nevetséges eszköztől sem riad vissza?” „És egyszeriben megindult a népvándorlás a gyűlés színhelye felé, polgárok, úri népség, mindenfajta vegyesen. Egy órán belül — ennyi ideig tartott a harangkongás —, a *betegeket és aggodat kivéve*, talán nem maradt ép ember a házakban, mind ott szorongott a gyűlésen.”

Már az előbb „beláthatatlan” volt a tömeg, most meg már a csecsszopó is ott volt. Bizonytalán kivonult még a helybeli Iparosok Kongregációja is, a Keresztény Földmíves Kör is, meg a Nagyszeminárium tanári kara, a jezsuiták 600-egynehány diákja s a Miasszonyunk-apácák növendékserege. Azaz, pardon, nem, hisz ezek, mind „aggok és betegek”. Ezek tehát nem voltak ott. Az egészségesek azonban mind ott volt. „Sok ezernyi hallgató.” Gárdos Mariska mondja, a Népszava le nyomtatja, hát akkor csak bizonytalán úgy volt.

A helyzet azonban kritikus lett, mikor a harang-zúgás elhallgatott (no, mégis? Milyen jó emberek azok a papok, hogy abbahagyták) s a 17 éves zsidólány felperdült a dobogót pótló asztalra. Mariska elvtársnő leplezetlen őszinteséggel bevallja, hogy a parasztok gúnyosan mosolyogtak, mi több: „jóízűen nevettek”, mikor meglátták. „Te akarsz minket tanítani?” ezt olvasta ki a jelenlevő beláthatatlan tízezrek szeméből. A 17 éves elvsnok pillanatra meghökkent. Ebből a kinevettetésből még baj lehet. Dehát nem azért Gárdos Mariska ő, hogy pár tízezer rongyos magyarral el ne tudjon bántani.

„Nem sokat teketóriáztam — írja napoleoni memoárjaiba belehevülve Mariska elvsnő. — *Na megálljatok*, majd megtanítlak én benneteket még *sírni* is. *Drágán fizetitek meg ezt a nevetést, várjatok csak!*” S beledörögte a beláthatatlan tömegbe, hogy:

— Munkátestvéreim!

Ne tovább, Mariska elvasszony, ne tovább! Őnben eddig csak bátor népszónokot, „majd megtanítlak én” stílusú szolgabíró-öngyakornokot ismertünk meg, itt azonban kétségtelen látnoki képessége előtt is kénytelenek vagyunk kalapot emelni. Őn talán túlzott szerénységében maga sem veszi észre, milyen prófétai erek dagadtak ifjúi szervezetében. Hiszen őn már 26 évvel ezelőtt megjövedölte Kalocsa népének, mi fog bekövetkezni rajta, ha nevetni mer az önök elvtársi bölcsességén! „Várjatok csak!” Csakugyan, még csupán másfél évtizedig kell várnia a derék alföldi népnek s

itt ezeken a celtiszfákon a szél fogja lóbálni 16 derék kalocsai paraszt és iparos holttestét a kalocsai ellenforradalom bosszújaként s — „várjatok csak!” — vérfagyasztó rémtetteket fog itt elkövetni a Gárdos Mariska elvtársainak iskolájából való másik ifjú jebuzeus: Szamueli Tibor! Igaza volt önnek, Gárdos Mariska, a kalocsai nép „drágán fizetett meg azért a nevetésért”, amellyel a vörös világboldogítás mákipipacsait megvetéssel visszautasította. Szamueli Tibor nem harangokat kongatott, hanem embertesteket himbáltatott a széllel a fákon, s ő is azt rikácsolta, mint egykor kegyed: „Na, megálljatok, majd megtanítlak én benneteket még sírni is!”

Egyelőre azonban — 26 év előtt — még nem tartottak ennyire. Akkor még egyelőre a talajt kellett előkészíteniök. Mariska elvkisasszony „két óra hosszúig” beszélt s „ezen idő alatt a sokezernyi hallgató végigsiklott az emberi *indulatok és érzések* minden skáláján”. Hiszen ez az! Ilyen veszedelmes fajzat maguk: már 17 éves korukban tudják valamennyien, hogyan lehet a tapasztalatlan, hiszékeny magyar népet „az *indulatok és érzések* minden skáláján” keresztülvadítani. Csak izgatni, fanatizálni s valótlanságokat kell állítani neki. „Örökös szegénységüknek szembeállítás a vagyonosok életével (itt nem a Lipótváros bankkirályai s nem a Hatvani Deutsch Lajos-féle cukormilliárdosok értendő!), a gazdasági kizsákmányoltság mellett a papok szellemi butításának színes felsorakoztatása, mindenekfölött a szocializmus osztó (földosztó?) igazságának szemléltető (?) bemutatása” stb. — s erre azonnal következett a fent már említett sírás és nevetés és ölelkezés és a szeretet fanatikus megnyilvánulása. Hát ez remek! Milyen édes is lehetett, amikor a nagyszámú, ódon nevelőintézet, tudós könyvtárak, a kalocsai híres csillagvizsgálóintézet s egyéb „papi butítás” tövében egy 17 éves pesti zsidólány hintette szét, akár csak egy új Píthia, a világosság és tudomány első sugárkévéit a klerikális össötétségbe s amikor szemléltető képekben mutatta be a szocializ-

mus osztó igazságait, mint a felszabadulás és jobb jövő gersli- és tökkorának biztató reménysugarait.

Szóval: a gyűlés fényesen sikerült. A kalocsai érsekek 900 éven át terjesztett szellemi sötéttségén és „butításán” keresztültört az első fénysugár. Nem csoda, hogy este, mikor a 17 éves diadalittas elvtársnő felült a vonatra, megint „az egész város künn ácsorgott a vasúton”. Biztosan az érsek is ott volt templomi zászlóval, a törvényszék s a város előljárósága pedig bánatos, megtért fővel.

„A vonaton érkezők el nem tudták képzelni, mi történhetett K.-n. — Mi az? Miniszteri látogatás? Mi történt itt? — kérdezték keresztül-kasul. A vonat indulását zúgó éljenzés kísérte *száguldó* útjára.” (Szegény kalocsai pótvicinális egyetlen, csorba mozdonya: ilyen *száguldó* dicséretet se kaptál még eddig a vonatsebesség szempontjából!)

Kár, hogy az „egész város” lakossága közt, amelyik ott „ácsorgott a vasúton”, egy okos ember sem akadt, aki a kérdésre, hogy mi is történt itt? miniszteri látogatás volt-e? vagy mi? kereken és bölcsen megfelelt volna:

— Dehogy! Csak a Conti-utcai zsidók akarták kipróbálni, mennyire bolond és türelmes nép a magyar!

Sajtó- és kultúrharc.

Spanyolország ég, Rómában nyílt utcán elégették a pápa képét, Litvániából kiutasították a pápai nunciust, Mexikóban ismét kiújult a vallásüldözés... Ki ne kérdezné ilyenkor: hogyan lehetséges ez? Miért olyan szörnyen győnge a „hatalmas” katolicizmus, hogy annyi érvényt sem tud szerezni a jogainak, mint egy liliputi fejedelemség, vagy az Alliance Izraélite vagy egy szabadkőmíves nagypáholy?

Kinek ne jutna ilyenkor ismét eszébe a sajtó, a világ gondolkodásának irányítója, a modern nagyhatalmak elseje? A Sa Majesté la Presse, Sajtó Ófelsége, amely trónokat dönt meg s új cézárokat támaszt,

oltárokat forgat fel s helyükbe új bálványokat emel, évezredek hiteket taszít lomtárba s örülteket, agyba-josok elméleteit magasztosít egyedül üdvözítő doktrínákká. A sajtó, amelyről X. Pius megmondotta, sokaknak hasztalanul, hogy „hiába építünk teplomokat, oltárt, iskolákat, ha mindezeknek védelmére sajtót nem teremtünk.” A sajtó, amelyről egyik modernkori képviselője, a francia Bunau-Varilla, a „Matin” főszerkesztője nyilatkozott oly sokatmondóan, amikor szerkesztői székére mutatva így szólt: „Ce fauteuil vaut trois trônes” — *ez a szék három trónussal felér. Az emberek azonban nem okulnak mindebből, legkisebb gondjuknak tartják a katolikus sajtó felvirágoztatását s jó még, ha fejét nem verik be annak, aki X. Pius szavát komolyan veszi.*

Miért nem gondoskodik a világhatolizmus, amelynek annyi mindenre van gondja, sok egyéb közt és előtt megfelelő sajtóképviselétről is, amely a modern zsurnalizmus fegyvereivel küzdene a vallás jogaiért és kelne védelmére a támadókkal, eltiprókkal szemben? Minden országban külön-külön s az összes országok nemzetközi kapcsolódása révén? Miért nincs senki, aki ezen törné a fejét, aki a Kolumbusz-tojást a hegyére állítaná? Miért? Miért?

A hatolizmus helyzete ma sok tekintetben sokkal rosszabb a nagyvilágban, mint valaha volt; hiszen modern paganizmusban élünk. De viszont ezt is állíthatjuk: a világhatolizmus helyzete ma jobb lehetne, mint valaha volt. A demokrácia, a tömegirányító eszközök, az érvényesülés lehetőségei soha oly nagy méretűek nem voltak s ezek a hatolizmus számára sokkal nagyobb hatóképességre nyitnak alkalmat, mint aminőre az elmúlt korokban csak gondolni is lehetett. Csak olvasni kell Pastor Pápa-történetét: hiszen a középkorban s az újkor folyamán is egészen a legutóbbi századig Európában a hatolizmusnak egyetlen külső, társadalmi támasza a fejedelmek voltak s ha azok véletlenül az Egyház ellen fordultak, a hatolizmus csak nyöghetett, belső életet élhetett, de a külső hatalom

önkénye ellen mégcsak meg sem mukkanhatott. El lehet-e képzelni, hogy valaki a spanyol Fülöpök vagy az angol királyok alatt, vagy a francia Királyok, Henrikek s Lajosok, vagy akárcsak a német Habsburgok alatt is, a hatalommal szemben nyíltan felléphetett volna az Egyház s a vallás igazának védelmére? Ha akkor az Egyház nem tudta megnyerni annak a tizenöt-húsz embernek rokonérzését, akiktől Európa sorsa függött, koldulni mehetett, nem lehetett előlük a nyilvánosság elé menekülni, a tömegek nem számítottak. Ma ez annyira másként van, hogy viszont nem lehet elképzelni, hogy az Egyház ellen azok a borzalmasságok ellenmondás és közfelháborodás nélkül megtörténjenek, amiket még a legkeresztényibb XIV. Lajos is elkövetett — feltéve, hogy az Egyház nem mond le a modern jogvédelem legtermészetesebb s leghatásosabb eszközéről, a közvélemény tájékoztatásáról.

De hát éppen erről van szó s itt akad el a katolikusok tevékenysége s életrevalósága, néha katasztrófális módon. Csökönyösen rövidlátók vagyunk; azt hisszük, hogy ami nekünk világos, másnak is az, hogy amit mi igaznak tudunk, azt igaznak tudja mindenki. Gondozzuk a kis kerteinket, építjük kis házainkat, de arra nem szeretünk gondolni, hogy falat is kellene építeni az egész körül, mert különben jöhet az árvíz s elvihet mindent. Mert eddig nem jött, nem biztosíték, hogy holnap sem fog jönni. A bolsevizmust sem látta előre senki, a spanyol és mexikói felfordulást sem.

*

Hogyan is ál a világkatolicizmus sajtó dolgában? Kevés kivétellel (Hollandia, Belgium, Németország) bizony elég szegényesen.

Összel lesz egy éve, hogy a világ katolikus sajtója, helyesebben katolikus ujságírotársadalma, első nemzetközi összejövetelét tartotta. A gyűlés Brüsszelben folyt le s a Nemzeti Ujság beszámolt róla. A legnehezebb kérdés, a nemzetközi hírszolgáltatás megtárgyalására, mint ez ilyenkor szokás (elég rossz

szokás), bizottságot küldöttek ki, mely félévvel később Párisban gyűlt össze, de pozitívumot nem eredményezett. A nemzetközi katolikus sajtóproblémák illetékes kép tovább is megmaradtak a megoldatlanság állapotában. Pedig, hogy problémák vannak s a katolikus ujságíróvilág áhítja a megoldásukat, mutatta a gyűlés összetétele: 36 nemzet volt ott képviselve s talán Ausztrália kivételével minden világrész.

A legfőbb és legesujtóbb benyomás a gyűlés végén az volt, hogy: hej, de elmaradtunk mi; ennek a gyűlésnek 30 évvel előbb kellett volna lefolynia. Tapogatózás. Nem is ismerjük egymást és persze meg sem értjük, nemcsak a nyelvi különbségek miatt, hanem még inkább az ízlések, stílusok, felfogások, igények, szükségletek, körülmények, módszerek, elért eredmények különbözősége folytán. Milyen egészen más a helyzete, célja, módszere a francia katolikus sajtónak s a németnek, az angolnak és az osztráknak, a délamerikainak és a hollandnak!

Próbáljuk meg csak regisztrálni, csoportosítani a katolikus sajtó típusait az egyes országokban.

Első típus: *a német típus*. (Ehhez tartozik *a magyar is*.) Előtérben a napilapok állnak, amelyek kivétel nélkül politikaiak s a politikát tekintik legfőbb témájuknak. Mindent nyújtanak: vezércikket, tárcát, regényt, híreket, közgazdaságot, művészetet, tudományt. Elvük, hogy versenyképesek legyenek; az olvasó ne szoruljon rá mellettük más lapra.

A katolikum inkább csak regulativum a viselkedésükben; hoznak ugyan alkalomadtán vallási jellegű cikkeket, főleg pedig egyházi híreket — ebben legmesszebb mennek a holland katolikus lapok — de általában lehető rövidre szabják a világnézeti s egyházi kérdések fejtegetését, ezt inkább a kifejezetten vallásos folyóiratokra hagyják s az a törekvésük, hogy olyan olvasóikat is megtartsák, akik fáznak az ú. n. papos lapoktól. A világiasságra való törekvés a valóságilag kevésbé öntudatos országokban, így nevezetesen nálunk, arra vezeti a katolikus lapoknak ezt a tí-

pusát, hogy a maguk világnézetét csak nagyon óvatosan, sőt burkoltan fejezzék ki s lehetőleg olyan újságírókat is szerződtessenek, akik egyidejűleg mindenféle világnézetű és pártállású lapokba dolgoznak.

Igy történik meg náluk egészen szabályosan, hogy ugyanazon szerzők nevével találkozunk akárhányszor a katolikus lapokban és a protestáns vagy éppen radikális organumokban, ami már pl. Hollandiában s Belgiumban elgondolhatatlan lenne, amint ott elgondolhatatlan volna az is, hogy katolikus lapok munkatársai idegen világnézetű újságíró-egyesületekben vagy ünnepeken szerepeljenek. Jellemzi még ezt a német típust a politikai súly, a viszonylagos elterjedtség és az üzleti megalapozottság, bár természetesen nem minden ebbe a típusba tartozó lapról lehet elmondani, hogy nagyon el volna terjedve, üzletileg jól megalapozva s hogy nagy politikai súlya volna. Mégis azzal, hogy ez a típus teljes mivoltával beleáll a politikai életbe s versenyre kel a nagy nem-katolikus lapokkal, kétségtelenül értékes szolgálatot tesz az ügynek, amelyet képvisel.

Ezt a típust követik a német és osztrák területen kívül a közép-európai országok katolikus lapjai általában, így az összes szláv országok lapjai, de a belga, holland és francia lapok is. Utóbbiakat azonban csak bizonyos megszorítással sorolhatjuk ide. A vezető francia napilap, a „Croix“, annyira előtérbe állítja a vallási, egyházi és kulturális elemet, hogy sok tekintetben inkább naponként megjelenő folyóiratnak számíthatna; emellett a politikai s napi eseményeket valószínűleg a minimálisra szorítja össze s főleg külföldi híreket alig ad; viszont a Croix mellett van egy csomó francia lap, amely alapirányában katolikus, de ezt a katolicizmusát úgy elrejtí, hogy igazán alig lehet felfedezni (pl. az Echo de Paris).

A másik uralkodó típus az *angolszász katolikus sajtó típusa*. Itt a jelszó ez: nem adunk napilapokat, hanem heti vagy hetenként néhányszor megjelenő lapokat; ezekből is száműzünk minden politikát, bűn-

ügyet, közgazdaságot stb. s csak azt hozzuk, de azt aztán bőségesen és minden ujságírói és ujságkiadói technikával, ami katolikus szempontból bármiképen érdekes lehet. Ez az angolszász típusú, többnyire angol nyelvű katolikus sajtó egészen eredeti, különálló valami; katolikus szempontból páratlanul jó és kifejtett, úgyhogy a katolikus világesemények a legjobban, legalaposabban, legterjedelmesebben s legízletesebb tálalásban benne találhatók meg. Viszont nem annyira hódításra, mint inkább megtartásra s fejlesztésre törekszenek; már feltételezik olvasóikban az erős katolikus érzést és érdeklődést.

Nagy hátrányuk, hogy olvasóik rá vannak utalva, hogy mellettük még világnézetileg idegen napilapokat is olvassanak, ha politikáról, napi eseményekről, gazdasági és nagyvilági életről értesülést akarnak szerezni. Feltűnő ezeknek a lapoknak nagy elterjedtsége s üzleti szilárdsága: az amerikai „*Our Sunday Visitor*”-nak 1,300.000 példánya jelenik meg, a londoni „*Universe*”-nek 110.000 stb. Nem szabad azt hinnünk, hogy ezek a lapok hitbuzgalmi irányúak; ellenkezőleg, állandó rovatuk van a katolikus társadalmi életre, a sportra, mótorra, zenére, színházra, filmre, római hírekre stb.; az egyházpolitikai eseményeket pedig azonnal s ha kell, külön tudósítók kiküldésével is, de a legnagyobb zsurnalisztikai pontossággal közlik. Feltűnő a békés, derűs hangjuk; ritkán panaszkodnak, inkább dicsekszenek s örömeire keltenek; keveset polemizálnak s akkor is bizonyos derűs előkelőséggel. Egy ízben például a londoni Universe anglikán agitátornak katolikusellenes kirohanásait közölte s mindössze ezt a megjegyzést fűzte hozzá: „Reméljük, hogy ez után az ömlengés után Mister X. megkönnyebbültnek érezte magát.”

A harmadik típus a legszomorúbb: a minden komoly sajtóakciót nélkülöző országok sajtótípusa. Vérszegény, semmitmondó lapocskák. Szégyenei a katholicizmusnak. Primitív kezdeményezések, amelyek mögött talán egy magárahagyott jóakarat órlódik, de

akit az illetékesek nem támogatnak. Ilyenek a katolikus lapok egész Közép- és Délamerikában, ilyenek voltak néhány erőteljes újabb kezdeményezésig Spanyolországban s Portugáliában s ilyenek ma, természetesen a különleges körülmények eredményeképp, Olaszországban.

Megdöbbentő tény: Olaszországnak, ennek a 44 milliós, tiszta katolikus országnak, ennek a nagy kultúrájú s erős politikai akaratú nemzetnek *ma nincs egyetlen komolyan vehető katolikus napilapja* (az *Osservatore Romano* nem számít közönséges napilapnak) s Nápolyban, a közel egymillió katolikus városban mégcsak katolikus heti- vagy havi lap sem jelenik meg. Hasonlóképp megdöbbentő a komolyan vehető katolikus sajtónak teljes hiánya Latinamerikában. Akármilyen okokat lehet felhozni ennek a helyzetnek magyarázására, a hiány mégis kiáltó s nem lehet véletlen, hogy az egyháztípró forradalmak és üldözések éppen ezekben az országokban vannak ötven év óta napirenden.

*

Általában a sajtó terén bizonyos fáradtság és barátságtalanság mutatkozik katolikus részen, aminek a megbocsáthatatlan mulasztásokon s a meg nem értésen kívül kétségtelenül megvannak a lélektani okai is. A sajtó a gazdasági és politikai küzdelemnek vetülete s egyik fő harci eszköze; a katolicizmus pedig sem a mai gazdasági rendszerben, sem a mai politikai világrendben nem találja fel magát, nem eleme, nem levegője. Sajtó ma igen nagyrészt annyi, mint felületesség, kapkodás, láz, hízélgés az olvasók szenvedélyeinek, rövidlátó, korlátolt és változékony gondolkodásának, megromlott ízlésének, jelszavakon nevelődött félszégeinek.

Sajtó ma nagyon sokszor annyi, mint könnyelmű vádaskodás, megszólás, nyargalás, szenzációhajhászat és rekordörület, mindenesetre a külsőségek, a hatalom, a siker, a bengáli túlbecsülése a komoly, rejtett, erkölcsi és természetfölötti értékek felett. Nem olyan

nagy csoda, ha a katolicizmus, amelynek egész mivolta a befelénkezés, a magábaszállás, a természetfölöttiségnek kultusza, a szerénység és megfontoltság, a sajtó terén nem érzi magát úgy otthon, mint a merőben külsőségekre utalt zsidóság, a liberalizmus, az egyházforradalom, a tagadás és kritika világnézete. Nem véletlen, hogy protestantizmus és zsidóság oly gyakran megtalálják egymást a sajtóban s irodalomban. Hogy a Pesti Hírlapoknak s Esteknek minden aprócseprő protestáns egyházi esemény fontos és boldogan közlik le is extenso egy-egy felkapott felekezeti vezérnek — püspöknek, ahogy ők már a közhasználatba beleegyeztek, mert azért a mi terminológiánkkal szeretnek kérkedni, akár a zsidók a „keresztelő” szóval — sokszor abszolút semmitmondó, de ügyesen s hangzatosan kicirkalmazott beszédjét, míg százszor jelentősebb s tartalmasabb katolikus egyházi jelenségeket s megnyilatkozásokat összebeszélésszerűen elhallgatnak. Mindez nem véletlen: a liberalizmus lelkével, mely a mai sajtót élteni s irányítja, a katolicizmus nem rokon, a felekezetek megkövetelése, forradalmisága meg nagyon is rokon. Akkor legrokonabb, ha Prohászktól másolt szavakkal hangulatos pietizmussal palástolgatja s teszi szalonképesé magát.

Ez nem azt jelenti, hogy a katolikus sajtó nem lehetséges, vagy nem érhet el hatalmas sikereket. De annyit mindenesetre jelent, amit sajnos, néha katolikus sajtóemberek sem vesznek észre eléggé, hogy katolikus sajtót jól csinálni jóval nehezebb, mint akármilyenfajta más sajtót jól csinálni. Itt igazi értékekkel kell elérni, amit ott talmival lehet; itt több tudás, több meggyőződés, több ügyesség kell, mint ott. Camille Desmoulins azzal vette védelmébe a modern sajtó elvcsérelgetését, hogy „nem a szélkakas változtatja irányát, hanem a szél”; Rabagas pedig hasonló váddal szemben így védekezett: „Én nem változtatom a meggyőződésemet, csak átcsoportosítom őket”. Az igazi bátrak, hirdette nálung a *Világ*, azok, akik a hazugságot is a fegyvertárukba iktatják.

A katolikus ujságíró soha így nem beszélhet. Még az olvasóközönségnek arra a típusára sem spekulálhat, amellyel mindent el lehet hitetni, úgyszólván egy szellemes francia szerint főleg az egyházellenes lapokból e téren valóságos patológiai múzeumot lehetne összeállítani az emberi szellem aberrációira s a közönség hihetetlen hiszékenysége nézve; arra az olvasóközönség-típusra, amelyet a *Journal des Débats*-nak egyik naív olvasója így jellemzett: „50 éve olvasom mindennap a Débats-t s azért szeretem ezt a lapot, mert mindig az én véleményemet írja meg”. A valóság persze az, hogy a lap 50 év alatt teljesen magához hasonította, a maga igájába fogta a derék olvasó gondolatait.

A katolikus sajtónak örök, változatlan, felülről adott elvek szerint kell látnia a dolgokat s eseményeket, azoknak szemszögéből kell megtalálni a problémák mélyebb megoldását, a világtörténesek belsőbb magyarázatát. Amellett éppolyan elevennek, jóindulatúnak, szellemesnek, stílusosnak, választékosnak kell lennie a dikcióban, a szervirozásban, mint az ellenfelének, akinek könnyebb a helyzete, mert neki meg lehetőségen mindegy, mit mond, csak szépen mondja s érdekesen mondja. A korszellem s a katolikus szellem ütközőpontjain meg kell találni a helyes eligazodást és eligazítást, a fölösleges összetűzések helyett meg kell találnia mindig az elvek el nem árulása mellett az elfogadható modus vivendit.

Nem intézhet el fontos elvi kérdéseket a csutakfalvi bölcs atyafiak módján, akik kiderítvén, hogy meg kellene már egyszer egyezni a kálomistáknak meg a pápistáknak valami közös vallásban, hát két csűrben ültek össze tanácskozni, egyikben a katolikusok, másikkban a kálomisták; azután egyórás tanácskozás után a kálomisták átküldték a követeket a katolikusokhoz alkudozni ezen alapon: „Ti haggyátok ki a hitetekből a római pápát és vegyétek két szín alatt az Úrvacsorát, mi meg cserébe behozzuk érte a díli harangszót”. Tréfának látszik, pedig be gyakran

hasonlít ehhez az elintézéshez az előkelő katolikus írók és politikusok állásfoglalása kényes és jelentős katolikus közkérdésekben!

Lényeges változást, jobbulást a katolikus sajtó terén majd csak akkor várhatunk, ha valamikor egyszer arra illetékes helyről valami nagy, közös, társadalmi szervezkedésre adják ki a jelszót, olyan szervezkedésre, amely a világhatalom fogalmi, absztrakt és hierarchiai egységből szociális, defenzív-offenzív kultúrerővé, nagyhatalommá, világtényezővé izmosítja.

Alezredes úr!

Szemközt ültünk egymással a debreceni gyorson. Kettőnkön kívül egy tisztviselőféle utazott a családjával. Ők beszélgettek, mi hallgattunk s olvasgattunk. Én egy német tudományos munkát, Ön pedig az *Ujságot* és a *Déli-bábot*.

Alezredes úr! Fájdalommal állapítottam meg s fájdalommal ismétlem e helyen: Ön az *Ujságot* és a *Déli-bábot* olvasta. Nyilvános helyen, vasúti kocsiban. Alezredes létére. Lehet, hogy nyugdíjas; lehet, hogy számtiszt; lehet, hogy illetéktelenül viselte a magyar egyenruhát. Mindenesetre alezredesi ruhában az *Ujságot* és a *Déli-bábot* olvasta.

Az *Ujságot*, amelynél fajibb fajzsidó lapot (a Magyar Hírlapon kívül) mi el sem tudnánk képzelni. Egy lapot, amelynek a kereszténység, enyhén szólva, levegő s amelynek apróhirdetéseiben burkoltan ma is kilószámra mérik az asszonyhúst.

És a *Déli-bábot*, amely a női meztelenség vakmerő és ingerlő ábrázolásaival igyekszik a rosszhírű Színházi Életnek konkurrensé lenni s amely magyar családokat áraszt el a zsidó pánszexualizmus bűzhödő mocsarának érzékbódító kigőzölgéseivel.

A tisztviselőcsalád kamaszodó gyermeke kanccsalul sandított bele az ön által foreatott képes folyóiratba s a félmeztelen színésznők ábrázolásain elcsodálkozva, valami furcsa megütődéssel nézett fel önre.

Mintha ez lett volna ebben a gyerektekintetben: Alezredes bácsi, maga igazán katona? Igazán a nemzeti hadsereg tagja? Maga igazán honvéd és védi a hazát? Magának csakugyan kardbojtja van? Maga itt élt 10—12 év előtt is? Láttá, hová juttatott bennünket az a zsidó sajtómákony? S ön ma mégis Ujságot és Délibábot olvas? Nyílt színen a debreceni gyorsan, keresztény tisztviselőcsalád szemeláttára, gyermekek előtt?

Alezredes úr! A gyermek néma kérdései az én kérdéseim is és sokaké, akik még hinni szeretünk a magyar nemzeti hadsereg tisztjeinek magyar és nemzeti voltában!

„Valamennyi országl”

Kun Béla egykori hivatalos lapja, az álnéven tovább áskáló vörösök napiközlőnye minap mulatságos című kiáltvánnyal kedveskedett — önmagának. Szólt pedig ez a cím ilyképpen: „1929 május elseje. Valamennyi ország munkásaihoz!” Ez aztán igazán jól hangzik. A Conti-utcai terrorlegények de nagy uraknak képzelik magukat! Csak így: „Valamennyi országhoz” intézik rendelkezéseiket. Valamennyi ország pedig valószínűleg lábhoz eresztett fegyverrel hallgatja, hogy a magyarországi Propper Samuk és Buchinger Jakabok mit parancsolnak parancsolni „valamennyi ország” munkásainak.

Mi percig sem vonjuk kétségbe, hogy a vörös izgatók hatalma nagy. Elvégre az izgatás mindig nagy hatalom volt, főleg amióta a judeo-internacionális kapitalizmus kartell- és sajtóuralma igába döntötte a társadalmakat s ennek nyomában megszületett a tömegnyomor mint világjelenség. A bűn, a hazugság, az alacsony szenvedélyek dédelgetése, a tudatlanság s a marxi babona szintén hatalmas erők. Azonban ezen a „valamennyi országhoz” intézett napiparancson mégis csak mosolyogni tudunk. Móricka ebben az esetben határozottan nagyzol. Hiszen nemhogy „valamennyi ország” munkásaihoz nem hatol el a vörös ujság rikácsolása, de még a csonkamagyarországiak-

hoz is csak igen kicsiny részben, még akkor is, ha a polgári osztályok munkásait, sőt a magyar földművesvilágot is egyszerűen és cézári önkénnyel kirekesztjük a „munkásság” kategóriájából.

„Gyilkos a gyóntatószék előtt.”

„Gyilkos a gyóntatószék előtt” címen Székely Vladimír a *Pesti Hírlap* július 28-iki számának mellékletén hátborzongató elbeszélést melegít fel, állítólag valami régi feljegyzések alapján. Az elbeszélés lényege az, hogy egy francia pap 1700 körül elárulja két fiúnak az apjuk gyilkosát, akinek tetteről a gyónásban értesült. Az abbé eleinte megtagadja a gyónási titok megszegését, mikor azonban elevenen meg akarják égetni, végül mégis kivallja a gyónási titkot. Erre természetesen „a fiúk első teendője volt, hogy Toulouse-ba mentek és a gyilkost feljelentették. Bizonyították a — gyónása. Nem lehetett tagadni és az orgyilkost keréketörték.”

Tisztelettel bátorkodunk nemcsak kételkedni az állítólagos feljegyzés történeti értékében, amelyet többi közt az Egyházi Közlöny 1913-ban részletesen megcáfolt — papellenes pamfletisták 1700 körül is voltak már éppen elegenden —, hanem tiltakozásunkat jelenteni be Székely Vladimír úr tárcaíró művészete ellen, amely — úgy látszik — a nagyobb érdekesség kedvéért aggálytalanul hajlandó súlyosan meghurcolni a katolikus papság s az Egyház becsületét.

Az 1700 körüli „eset” a legendák körébe tartozik. A történeti igazság az, hogy soha, egyetlen esetben sem sikerült bármely, még annyira lecsúszott katolikus papra sem rábizonyítani, hogy a gyónási titkot bármily fenyegetés kedvéért is megsértette volna.

Ellenben történeti igazság az is, hogy a katolikus papok számos esetben inkább a halált elviselték, mintsem hogy a gyónási titoktartást megszegték volna. Nepomuki Szent János nem az egyetlen példa erre. Spill-

mann József „A gyónási titok áldozata” című klaszikus elbeszélésében szintén ilyen megtörtént esetet dolgoz fel. A megtörtént esetek éppen az ellenkezőjét bizonyítják annak, amit Székely Vladimír valami rémregényköltő nyomán itt komoly igazságként feltalál. Miért nem ezeket a megtörtént eseteket veszik észre és dolgozzák fel a Székely Vladimírek? Miért nyúlnak költött és hamis esetekhez, mesékhez, holott vannak époly megrázó s még hozzá igaz történetek is a gyónási titok körül? Igaz, hogy ezek a való esetek nem volnának alkalmasak a katolikus papság befekettetésére s a gyónás intézményének meggyűlöltetésére. Vagy talán éppen ez itt a fő? A protestáns P. H. ízlését különös fénybe helyezi, hogy a katolikus Egyházra nézve dicsőséget jelentő, megtörtént dolgokat nem igen szeret közölni, ellenben kapva-kap olyasmin, ami a katolikus Egyházra nézve becsületben gázoló, még ha az alapja történeti valótlanság is.

Ez a könnyelmű egyházgyalázás állandó jelenség bizonyos lapoknál. A „*Mai Nap*” című, kissé másodrendű napilapban félévhozzát közölt a ref. szerkesztő „Eperjesi hóhér” címen hátborzongatóan katolikusellenes rémregényt; a „Magyar Protestánsok Lapja” című dühös kis felekezeti orgánus meg éppen most közöl folytatásokban valami hasonlóképp ponyvánívójú, Bertalanéji hóhérregényt, amelynek egyetlenegy a célja s a létoka: a katolikus vallás meggyűlöltetése. A P. H., tekintettel számos katolikus olvasójára, amúgy törekszik ezt az egészen útszéli felekezeteskedést elkerülni. Úgy látszik azonban, időnkint kiütözik belőle is a felekezeti elfogultság. Protestáns vagy zsidó intézményeket véletlenül sem rugdal meg soha (amit nem is kívánunk tőle).

Miért hogy egyedül a katolikus vallás és ennek intézményei azok, amikbe a liberális meseköltőknek minduntalan bele kell kötniök? Nem provokálás és nem ízléstelenség ez?

A Pesti Hírlap pikantériái.

A cím után ítélve, nyájas olvasó, valami köte-
tekre rúgó bűnlajstromot várhatnál, s valljuk be, a
Tolnai Világlap és a Délbáb társorgánusáról lévén
szó: méltán. Azonban nem! Ezúttal csak egyfajta
pikantériáról lesz itt szó.

A Pesti Hírlap január 27-iki vasárnapi mellékle-
tében „ismeretlen adatokat” ígérő cikk ékeskedik a
„Borgiák történetéről”. Természetes! Mit ragadna ki
a liberális sajtó a pápák kétezeréves történetéből, ha
nem a VI. Sándorokat, a Borgiákat! Mert ez a pikáns,
mert itt szemétkben lehet turkálni.

Az Egyház 262 pápája közt csak egyetlenegy volt
VI. Sándor s csak egynéhány hozzá hasonló méltat-
lan. A többi kiváló ember volt, sok közüle szent és
vértanu, tudós és mecénás — dehát ez nem érdekli
a liberális ujságkiadókat. Nekik csak a Borgiák
fontosak. Mert ezeket pikánsan lehet tárgyalni, főleg
ha az ember a komoly történelem megállapításaival
nem sokat törődik.

Mert a komoly történelem fóruma előtt csak-
ugyan „ismeretlen adat” pl., hogy Borgia Lukrécia
„a pápa helyettese volt annak távollétében”. Az ilyen
badarságok fölé csakugyan jó volt odaírni a hangza-
tosnak szánt címet: Ismeretlen adatok a Borgiák tör-
ténetéből. Szörnyen ismeretlenek, mert a történelem
nem tud róluk. Ellenben a P. H. tud.

A P. H. szereti a pikantériát. Tudomásul vesszük.
Csak azt nem értjük, hogy ha már ilyen erős a gusz-
tusa, miért nem keresi a pikantériát néha ott is, ahol
igazán bőven terem? Pl. Luther Márton házasságában,
pikáns kiszólásaiban, asztali beszédeiben? Vagy Kál-
vin János kegyetlenkedéseiben? Vagy VIII. Henrik
viselt dolgaiban? Kissé különös, hogy amíg másirányú
nagyságok szennyesét szörnyű gondosan rejtegeti a
nyilvánosság előtt, miért rángat elő a liberális sajtó
mindig csak olyan pikantériákat, amelyek a katoliku-
soknak fájhatnak?

Miért közöl a P. H.-nak február 12-iki száma Apponyi Albert, Zichy János, Vass József és Serédi hercegprímás beszédjéből rövid kivonatokat, mikor pl. Baltazár Dezső katolikusellenes kiszólásainak propagálására ugyanabban a számban bőven van helye?

Apponyi Albert hitvallása és a Pesti Hírlap.

A 84 éves Apponyi Albert, ez az élő történelem, a ma legnagyobb magyar, a szellemi s testi frissességnek még mindig csodába illő tanujeleit adja. Egyiptomi útjáról nem elfáradva, hanem megerősödve, szinte megifjodva tért haza s még onnan, útjáról oly lendületes és friss úti beszámolókat írt, amelyek egy 40 éves utazónál is csodálatra kelthetnének. Ennek az egyiptomi útleírásnak utolsó fejezetei már Rómát s Assziszit illetik. Apponyi itt gyönyörű hitvallást tesz Róma mellett. Azt hihetné az ember, írja, hogy Péter sziklája kopár és kemény; nos, csak Assziszibe kell elmenni, csak Asszisi mosolygó, Isten-szerelmes trubadúrjának éneklését kell hallani, hogy meggyőződünk róla, hogy a Péter sziklája nem kopár, nem kemény, nem zsugorítja el a szellem szabad szárnyalását, nem akasztja meg a vallásos lendület merész egyéniességét.

Most legújabbán Apponyi Albert, a „grand old man of Hungary”, ahogy külföldön nevezik, Magyarországnak ez az élő büszkesége, Jászberényben a Katolikus Népszövetség zászlóbontó, ünnepi gyűlésén beszédet tartott s 20 ezer ember előtt kifejtette, hogy a magyar népnek mindenekelőtt arra van szüksége, hogy megerősödjék abban a „leghatalmasabb, soha ki nem kezdhető, örökkévalóságra megalkotott erkölcsi erőben, amely a katolikus Egyház tanításaiból fakad”.

— *Ha az emberiség szellemi fejlődésére, kultúr-törekvéseire visszatekintünk 1900 évre visszamenően, a kultúrtörténészek kötetekre menő fejezeteit adhatják olyan elméleteknek, amelyek eltűntek, amelyekről, hogy léteztek, már csak a tudósok tudnak, a bölcsé-*

szeti rendszereknek, amelyeknek többé nyoma sincs, a törekvésnek, amelyek akkor győzedelmeskedni látszottak egy pillanatig, amelyeket elfűjt a történelem szele. Az elméleteknek, elgondolásoknak, szellemi és erkölcsi kísérletezéseknek tömkelegéből egy maradt érintetlen, megmásíthatatlan: a katolikus Egyház tanítása, a katolikus Egyház tekintélye.

— Világszerte megújhódását tapasztaljuk a katolikus hitnek. Vannak, akik pesszimiztikus hangot szóltatnak meg, vannak, akik — nálunk is, másutt is — a közállapotokról, az uralkodó áramlatokról panaszkodó hangon beszélnek. Én is készségesen bevallom, hogy nem fenéig tejfel, hanem, ha összehasonlítom a katolicizmus mai helyzetét azzal, amit ifjú koromban tapasztaltam, akkor hálát kell adnom az isteni gondviselésnek azért az óriási fordulatért, amely beállott.

— Abban az időben, amikor én férfikorom javát éltem, egy olyan jelenség, mint az a harmincezer férfit egyesített máriabesnyői zarándoklat, Magyarországon elképzelhetetlen lett volna. És ez világszerte így van. És miért? Mert az emberek lelke nem tűri azt a folytonos bizonytalanságot és hullámozást, amely a kultúra fejlődésével — amely felett nem uralkodik erkölcsi tekintély — előidéződik. Nem tűrik a személyek anarchiáját és ezért ösztönszerűen oda iparkodnak, ahol egyedül látnak megmásíthatatlan, megtagadhatatlan tekintélyt.

— És azért ma is, sőt talán még inkább mint valaha, óriási nemzeti erő nekünk a katolikus hitvallás, a katolikus hit bajnokaiként való kiállás a világ piacára. És ezt most látjuk, a Szent Imre-évben. Méltóztatnak talán azt gondolni, hogy a magyar hazára nézve, jövőjére, a magyar nemzet igazságának elismerésére, leendő érvényesítésére közömbös-e, hogy a Szent Imre-jubileum alkalmából az egész művelt világból a művelt osztályok képviselői, szellemi vezéreinek színe-java össze fog seregleni, velünk fog ünnepelni egy nagy egyházi és nemzeti emlékűnnepet? Közömbös-e, hogy ezek tanui lesznek a nemzet minden hibája mel-

lett való becsületes törekvéseinek és értékének, kultúr-munkájának, erkölcsi mivoltának? Ó, nem! Mi most az egész világot idehívjuk Magyarországra, hogy egy-ideig velünk érezzenek.

— *Ezt másképp nem tehetjük, minthogy a katolicizmus világhódító hatalma jegyében megnyerjük a katolikus emberek millióinak testvéri együttérzését.*

— *Én igénytelen, közönséges, gyarló és korántsem olyan jelentékeny embernek tartom magamat, de ami bennem jó volt és van, azt igenis köszönhetem szerzetes-nevelőimnek és katolikus hitemnek. Én ezért akarok dolgozni mindaddig, míg Isten a munkára erőt ad.*

Az agg államférfinak ez a szintizta katolikus megnyilatkozása nem első ilyenemű hitvallása. Érdekes mégis, hogy a nagy, liberális nyilvánosság ezeket a történelmi jellegű megnyilatkozásokat alig veszi tudomásul. A katolikusgyűlölet s a felekezeti elfogultság mindent elkövet, hogy ezeket a megnyilatkozásokat legföljebb csak megnyirbálva, jelentőségüket ki nem emelve, lefokozva juttassa a közvélemény elé.

Felháborító iskolapéldája ennek a liberális sajtó-taktikának a Pesti Hírlap viselkedése a jelen esetben. A Pesti Hírlap, mely újabban minden apró felekezeti ügygel szívesen foglalkozik s a protestánsok minden legkisebb élettényét eseményné fújja fel, Apponyi Albert gróf jászberényi beszédét az értelmetlenségig eltorzítva, néhány mondatra redukálva, apróbetűs szedésben közölte, a katolicizmusra nézve dicsőítő tételeket pedig az egész beszédből szép gondosan kihúzta. A tudósításának már a címe is: „Magyarország feldarabolása nagy csapás a világ katolikusaira. Gróf Apponyi Albert beszéde a jászberényi katolikus nagygyűlésen” hamis képet nyújt a beszédről, irredenta tucatbeszédként tünteti fel, mintha bizony Apponyi mást Jászberényben nem mondott volna, csak a közismert hazafias és revíziós szövegeket ismételte volna.

Annál felháborítóbb ez az elsikkasztása Apponyi katolikus hitvallásának, mert ugyanazon oldalon, de

persze Apponyi beszéde előtt s az Apponyiról szóló tudósítástól igen előnyösen eltérő tipografizálással a Pesti Hírlap másik tudósítást is közöl, melynek sokatmondó címe ez: „Baltazár Dezső püspök a társadalmi és felekezeti közötti összeforradásról”. Tehát ez a fontos neki: Baltazár Dezső! Apponyi csak néhány apróbetűs sort kap, ellenben Baltazár Dezső egész, feltűnően kiemelt, ritkásan szedett, nagycímbeűs hasábot. Ott 20 ezer résztvevős, országos nagy katolikus gyűlés, itt egy református falusi iskola felavatása; ott Magyarország legnagyobb államférfia, itt az oláh király előtt hajlongó, a szocialisták előtt hajbókoló, radikális politikus és notórius felekezeti csendháborító; ott súlyos, történelmi szintéziseken nyugvó felséges hitvallás, itt egy émelyítően üres öndícséret. De azért a Pesti Hírlapnak, hiába, csak Baltazár Dezső a grand old man-je, akihez képest Apponyi Albert nyilvánvalóan másodrendű jelenség. Baltazár és Apponyi! Lehet-e borzasztóbb, bántóbb, felháborítóbb összetétel? Az egyik a jellem maga, a megtestesült, tettekben felörlődő hazafiság, a tudományos elmélyedésben, széles világismeretben, filozófiai magasságokban megérlelt élő bölcsesség, a másik a puffogó frazeológia mögött rejtőző destrukció lelkes támogatója; az egyik a keresztény szeretetnek s békének soha mégcsak meg sem támadott apostola, másik a felekezeti tűzcsóvák utólérhetetlen könnyelműségű rakétása; az egyik a nemzet büszkesége, az ország megmentéséért agg korában is fürgén küzdő, folyton külföldet járó nagy államférfiú, a másik az ország belső megrontásáért felelős elemek hangosszavú védelmezője... Folytassuk-e? De hát a Pesti Hírlapnak mégsem az Apponyiak a fontosak, hanem a Baltazárok! Lehet-e ennél kiáltóbb bizonyítéka a liberális „magyar” sajtó bornírt egyoldalúságának, konok és ostoba balpártiságának, katolikusellenes elfogultságának?

De azért vannak magyarok, még katolikusok is, akik a Pesti Hírlapot olvassák és járattják. Mert hogy

„jó lap!” Szomorú jele kultúránk s önérzetünk alacsonyosságának.

Vakulj, magyar!

Sajtó-útonállók.

A sajtót egyesek mint a modern közélet tisztaságának s a kultúra terjesztésének egyik legfőbb eszközt szeretik ünnepelni. Kétségtelen, hogy a sajtó egy része ezekre a megtisztelő epithetonokra többé-kevésbé rá is szolgál. Hogy azonban a sajtó az útonállásnak s brigantizmusnak is eszköze lehet, tapasztaltuk a forradalom előtt, amikor egyes lapok, a Világ, Est, Népszava, valósággal abban utaztak, hogy tiszteletreméltó embereket s intézményeket tegyenek tönkre, főleg azokat, akik vagy amelyek a kőműves világoralomnak s a minden erkölcsi gondolattól távolálló cinikus világfelfogásnak útjában állottak. Ebben az útonálló munkában ezek a lapok semmiféle eszköztől s a legizléstelenebb hangnemtől sem riadtak vissza. A nagy katolikus sajtófellendülés s a keresztény állameszme diadala, amit ők máig kurzusnak szeretnek gúnyolni, mindenesetre magával hozta azt a jobbulást, hogy ez a leplezetlen útonálló-stílus nálunk a lapokban mégis csak megszűnt s a keresztény és a nemzeti gondolat ellenségei kénytelenek legalább is európaibb formákat keresni támadásaik megrendezésére. A magyar sajtó, ha maradt is benne elég szenny és helytelenség, a húsz év előtt még nagyon divatos csatorna-hangtól s egykor szélteben használt galiciánus ujságzsargonjától mégis elfordult; reméljük, hogy véglegesen.

Sajnos, nem javult a helyzet a megszállott területeken. Legalább erre vall egy pozsonyi „magyar” ujságyszám, amelyet a véletlen a kezünk közé sodort.

Megdöbbenve lapoztuk át ezt a tipikusan destruktív — ez a szó itt igazán gyenge —, ezt a rossz-

illatú nyomtatványt. „Reggel” a címe s Pozsonyban jelenik meg: úgy látszik, napilap. Magyarul van írva, de természetesen a magyar érzésnek egyetlen szikrája nélkül. Kétségtelenül Benesék tartják ki, mert a magyarországi állapotokról gyilkosan gyűlölködő és meggyűlöltető tendenciával ír s azzal a galíciai sunyisággal, amelyre a forradalom előtti időkből utálattal emlékszünk.

Valami dr. Kasztor Ernő szignálja a lapot. Nem tudjuk, izraelita-e, vagy csak annak az izraelita sajtóiskolának növendéke, amely nálunk évtizedekig tette bizonytalanná a tisztességes emberek életét. De lehet, hogy magyar ember. Akadnak, sajnos, sőt szomorú bőségben akadnak idehaza s odakünn, akik nevüket, tollukat, magyarultudásukat odaadják a legelsőnek, aki megfizeti őket; akik szívesen szolgálnak ki ma magyart, holnap csehet, ma kormányt, holnap közönséget; csak egyet nem bírnak el: a keresztény gondolat s az erkölcs tiszta magaslatáig való felemelkedést.

Ez a gyűrött, foltos, június 25-iki ujságszám elejétől végig csupa szomorú tanulmányra nyújt alkalmat a modern sajtó bizonyos részének minden morális megkötöttségen rég túlkerült cinizmusát illetően. Erről a fajta sajtóról igazán nincs más szó a szótárban, mint az, hogy útonálló.

Az első oldalon persze Prahá-ról és Benes-ről, Marinkovic és Mironescuról zeng dicséreteket. Praha és Benes még hagyján: hiszen azt lehet mondani, a lap ott él a cseh impérium alatt, hát a cseh nagyságokról elismerően kell írnia. De Marinkovic és Mironescu: az egyik jugoszláv, a másik román, mi isteníteni való van rajtuk egy pozsonyi magyar lap szemszögéből? Azaz igen, megértjük: ezek az urak a Habsburg-restauráció ellen nyilatkoztak. Ezért fontosak a cseh zsoldba szegődött „magyar” lap s a rituális demokrácia szempontjából. Marinkovic és Mironescu élesen állást foglalnak a Habsburg-restauráció ellen. Úgy írja ezt, mintha valami titkos és alattomos royalista

összeesküvésről volna szó; majd a pökhendi gúnypódás hangján folytatja, hogy persze a magyarok megint mindent le fognak tagadni. „Bethlen ünnepélyesen fog cáfolni. Zita is cáfoltat már” stb. Csak így: „Zita”. „Cáfoltat”, amiben benne rezeg csendesen és ravaszul az inszinuáció, hogy a cáfolat természetesen hazugság lesz. Bethlen is, Zita is hazudik. Aki magyar, aki keresztény, aki tekintélyt jelent, akitől a Pozsonyon terpeszkedő impérium urai és csatlósai reszketnek, az mind csak hazudhat, azt mind meg kell gyűlöltetni a felvidéki magyarsággal.

A forradalomkori sajtó-szegénylegények „fejlett technikája” mutatkozik a 2-ik oldal első cikkében, melynek megint ez a ravasz és gonosz címe: „Megbukott a boléta. Dr. Vay Kázmér az ügyészségen. Bethlen elbujdosott?” A szíves olvasó figyelje meg ezt a szemérmetlen egymásutánt: Vayt letartóztatták s erre Bethlen elbujdosik. A jeles ujság nem meri ezt a saját tudósítását kérdőjel nélkül lenyomatni; nem is említi a szövegben egyetlen szóval sem, hogy Bethlen esetleg azért bujdosott volna külföldre, mert a Vay-ügyben szintén kompromittálva van; de a címében a két „eseménynek” ez a ravasz egymás mellé helyezése az olvasóban a magyar miniszterelnök külföldre-távozását összeköttetésbe hozza a panamákkal, hogy Bethlen nyilván szintén ludas a Vay-féle bűnügyben s ezért külföldre „bujdosott”. A tudósításnak ez a része a ponyvalapokban megszokott stilizálással rejtelmesen és sejtelmesen azt írja, hogy „Bethlen még mindig nem érkezett meg Budapestre. Senki sem tudja (?), hogy a miniszterelnök jelenleg hol tartózkodik. A miniszterelnökségen sem tudnak semmit tartózkodása helyéről, azonkívül, hogy autóját Nagykanizsára rendelte”. S az ilyen sajtóbanditákat mégcsak törvényszék elé sem lehet állítani.

Ugyanazon az oldalon szenzációs hírt közöl: Berlin körül valahol egy rendőrtisztviselő agyonlőtt egy 30 év körüli fiatal embert, mert tiltott helyen fürdött... Az illető a rendőr utasítására azonnal kijött

a vízből s menekülni próbált, mire a rendőrtiszt lelőtte. S még egy apróság: nem egyszerű rendőr volt a gyilkos, hanem rendőrtiszt... Valószínű ez? Legkevesebbé sem. De hatásosnak hatásos. A tiszteket elsősorban kell meggyűlöltetni. Ezt a fogást is ismerjük: a rendőrséget természetesen meg kell gyűlöltetni, elsősorban a tiszteket, brutálisnak, gyilkosnak, vadnak, embertelennek tüntetni fel őket.

Egyik további cikk a németországi kampóskereszteseken és az olasz fascisztaikon veri el a port. Ezeknek megerősödése szerinte jelenti „az ellentétek még nagyobb elmérgesedését a munkások és munkaadók, a proletáriátus s a polgári osztály között”. Hogyne! A rend védelmezése mindig ellentétet támaszt a rend őrei s a zshiványszabadság között. Az „ellentétek elmérgesedésének” legjobb megakadályozója csakugyan az orosz módszer; oly egyszerű az: ki kell írtani, le kell mészárolni a polgári osztályt, akkor majd nem mozog s nem támaszt ellentéteket!

No de a „Reggel” nem volna radikális lap, ha az Egyházon s a valláson is ki ne próbálná ügyességét. Az 5-ik oldalt csakugyan teljesen betölti egy szenzációs cikk, ezzel a pikáns címmel: „Hidvéghy páter ismét a láthatáron”. „Soha többé nem gyónunk a jezsuitáknál...” „A női méltóság és szeméremérzet megcsúfolása, ami a gyóntatószékekben történik” stb. A „bratislavai” tudósítás elmondja, hogy Pozsonyban most „másról sem beszélnek az emberek”, mint arról a sok rettenetességről, ami a jezsuiták templomában gyóntatáskor történik. Megjegyzendő: az egész cikk egyetlen fogható tényt nem említ, egyetlen konkrét vádat nem emel, egyetlen esetet nem hoz fel, mégis 4 teljes hasábot megtölt hallatlanul perverz célzásokkal, inszINUÁCIÓKKAL, gyanúsításokkal, amelyeknek egyetlen, nyilvánvaló célja, hogy a pozsonyi katolikusok látogatottabb templomát, a jezsuitákét meggyűlöltesse azokkal, akik vannak olyan naivok, hogy az

ilyen szemérmetlen nyomdaterméket komolyan veszik s a tendenciáját fel nem ismerik. A cikk azt akarja elhitetni, hogy a gyóntatók „a legintimebb hálószo-ba-titkokat fürkészik s valóságos szadista kéjtelgessel turkálnak az emberi élet szemetjében”.

A sokat sejtető címek, melyekkel a cikk egyes részeit felcifrázzák, a következők: „Mikor legédesebb a csók?” „Gyóntatószék, vagy a nászágy?” „A szemérmetlen nő mint közpréda”. Az egész cikk csupa szemenszedett pornográfia s jellemző ezeknek a sajtó-betyároknak a logikájára, hogy míg a jezsuitákat azzal vádolják, hogy nem kímélik a gyóntatószékben a női szemérmeket, addig ők maguk itt az ujságjukban a szemérmetlen kifejezések s célozgatások legszélső mere-délyén mozognak. Ők a szemérem őrei, akik egyebet sem tesznek, mint disznólkodással iparkodnak az éret-len suhancokat az olvasótáborukba vonni. Jellemző az is, hogy éppen azt a derék Hidvéghy pátert pécé-zik ki, aki a *pozsonyi magyaroknak úgyszólván egyet-len megmaradt lelkiatyja s vigasztalója*, akit a csehek épp emiatt már vagy *háromszor letartóztattak*. Lehet, hogy az egész cikk éppen csak ezért íródott parancs-szóra politikai célból, hogy a kellemetlen magyar jezsuita ellen magyar nyelven hangulatot teremtsen. A jeles tollforgató persze vigyáz, hogy olyan tételt egyet se írjon le, amiért sajtópert lehessen indítani, ami hiszen amúgysem vezetne célhoz. Mert pl. az ilyen kitételt: „Hidvéghy páter ismét a láthatáron”, bármily sértő és megalázó célzatú, mert sokat sejtető, nem lehet bűnvádi eljárás tárgyává tenni; legalább bizonyos demokratikus igazságszolgáltatások előtt nem.

A semmiféle logikával nem törődő sajtótámadás a közéleti útonállásnak és becsületezablásnak iskola-példája. Őszinteségére jellemző, hogy a cikk előbb három hasábon át azt akarja bizonyítani, hogy a jezsuiták a gyóntatószékben „pikáns szerelmi kalandok, illegális pásztorórák titkait” fürkészik s a „papi méltóságukról megfélemedezett pátereknek szadista öröme telik a gyóntatószékben térdeplő áldozat vergődésé-

ben", a végén mégis egyet kanyarít a dolgon s ott meg már azért veri el a pátereken a port, merthogy túlságosan erkölcsösek. Hidvéghy páter például „megbízta a templomajtóban ülő öreg koldusasszonyokat, hogy annak a nőnek a testéről, akinek toalettjét „erkölcstelennek» találják, szaggassák le a ruhát (!) s a nőt lökjk ki az utcára". „Az öreg szipirtyók, akiknek nagy része volt prostituáltakból kerül ki (??), bőven élnek ezzel a jogukkal és olyan botrányos jelene- teket rögtönöznek, hogy itt már igazán rendőrség és bíróság után kell kiáltani."

Kettő az, ami az ilyen, nálunk már hála Istennek elképzelhetetlen sajtókomiszkodáson megdöbbsenti az embert. Egyik a közállapotok szomorú lezüllése olyan helyen, ahol ilyen sajtót nemcsak megtúrnek, hanem talán még mesterségesen tenyésztene is és az adó- fizetők pénzéből kormánytámogatásban részesítenek. Másik, ami még megdöbbsentőbb s elszomorítóbb, az, hogy még az ilyen lapoknak is akadnak olvasóik. Még hozzá magyarok, akik minden lépre rámennek s még csak észre sem veszik, milyen pokoli célzat s micsoda sötét irányzatok állnak ezek mögött a lapvállalkozá- sok mögött. Az újságolvasó közönség szellemi kiskorú- ságának s etikai érzéketlenségének szinte kétségbeejtő tünetei ezek. Sajnos, hasonló tünetek nemcsak a meg- szálló impériumok alatt fordulnak elő. A közönségnek egy bizonyos része oly kiskultúrájú s romlott ízlésű, vagy rosszakarató és vásott emberből áll, hogy örül mindennek, ami tekintélyromboló, ami a vallást s ennek szolgáit gyalázza, ami erkölcstelen és szemér- metlen. A Színházi Élet-stílus lapok nagy elterjedtsége csak innen: a közönség végső eldurvulásából magya- rázható. A közönségnek másik része azonban, és ez kétségtelenül a nagyobbik rész, oly hallatlanul ítélet- nélküli, oly elképesztően tudatlan, hogy mindent be lehet adni neki, csak „érdekesítően", „szenzációsan" legyen megírva. Elhiszik, hogy a lap „jó", mihelyt „érdekes"; ami a szűkkultúrájú ember jellemző és szembeszökő vonása. A keresztény közönség széles

rétegeinek ezt a gyámoltalanságát s kulturátlanságát ügyesen kamatoztatják a „Kasztorok” s egyéb sajtólegények, akiknek minden eszköz jó, hogy olvasókat fogjanak s ezzel megélhetést teremtsenek maguknak, esetleg pártoknak, érdekcsoportoknak vagy politikai hatalmasságoknak aprópénzre váltható szimpátiáit biztosítsák.

A demokrácia nagyobb dicsőségére így bolondítja egymást ujság és olvasóközönség; így pusztul erkölcs, becsület, vallás és hazafiság, az ostobaság, a bűn, a szenny és üzlet kedvéért!

S mennyi ilyen „Reggel”-t nyomtatnak mindennap széles e világon!

Az ellenfél támogatói.

Figyelem a liberális lapokat: a Budapesti Hírlapot, Pesti Hírlapot, Nyolcórai Ujságot, az Est-lapokat, nem is szólva a kifejezetten zsidópárti lapokról (Ujság, Esti Kurir, Magyar Hírlap). Milyen csodálatosan egyöntetű a programmjuk egyrészt a katolicizmussal, másrészt a felekezetekkel szemben! Egyik se vallja magát a katolicizmus egyenes ellenségének, vagy éppen támadójának. Sőt! Valamennyi szívesen és sűrűn közöl katolikus egyházi híreket is, bizonynyal azért, hogy nagyon szembeütköző ne legyen az a már alig leplezett egyoldalúsága, amellyel balfelé, a protestantizmus, liberalizmus és gyakorlati hitetlenség felé hinti harangszentelés, kántorkinevezés, új kanonok beinstallálása, új préposti cím, aranymise, a hercegprímás Budapestre érkezett, a hercegprímás Esztergomba távozott. Ezen túl úgyszólván semmi.

Ha néhanapján valamely katolikus vezérférfiú megnyilatkozásáról van szó, azt 3—4 apróbetűs sorban elintézik s akkor is gondosan kihúznak az illetőnek beszédéből minden határozott és imponáló katolikus állásfoglalást. Ha pl. Apponyi Albert Jászberényben a katolikus napon 10.000 résztvevő előtt azt hangoztatja, hogy amije van s amivé lett, azt a kalksburgi

jezsuiták nevelésének köszönheti: hát ebből a P. H. olvasói egy árva betűt nem tudnak meg. De ugyanakkor Baltazár Dezsőnek valami falusi iskolát felavató beszédéből hasábnyt közölnek s azt valósággal országos eseményné fűjják fel. A jámbor olvasónak az a benyomása támad, hogy Magyarországnak csak egy igazi, önzetlen, nagyszerű fia van s ez Baltazár Dezső. Mikor a Czapik—Polónyi-féle jezsuita per folyt, ezek a lapok, főleg megint a P. H. (s a Pester Lloyd is) a legvakmerőbben, egyoldalú módon csak a Polónyiék, Vámbériék, Zoványiék gyűlölködő, befeketítő állásfoglalásait emelték ki, tehát akikről utóbb a bíróság jogérvényesen megállapította, hogy rágalmazást védelmeztek, ellenben a Wolkenberg, Áldásy, Czapik, Hindy érveléseit vagy az érthetetlenségig összezsugorították, vagy oly szemérmetlenül megmásították, hogy okfejtéseik merő nevetséges és rosszhiszemű kapkodásnak látszhattak. Most újévkor a P. H. csaknem egész hasábján közölte a protestáns egyházfők (Ravasz, Raffay, Baltazár) újévi üdvözléseit, míg a hercegprímás újévről „Egyéb üdvözlések” cím alatt pár semmitmondó sorban emlékezett meg. Nem is szólva arról, hogy a katolikus vezérek, még pedig éppen a legértékesebbek s legtehetségesebbek, ezekben a lapokban úgyszólván fekete listán állnak: velük szemben az a szabály, hogy „semmit róluk” vagy ha nagyon kell, legföllebb csak egy sort.

Nagyjaink ezekben a lapokban vagy hullák, akik sohasem szerepelnek, bárha a legértékesebb irodalmi, szónoki, társadalmi tevékenységet fejtik ki, vagy csak ennyit kapnak — pl. ha egy eucharisztikus gyűlésen 50—60.000 ember előtt olyan beszédet mondtak, hogy hetekig mindenki emlegette —: „utána X. Y. beszélt”. Ugyanazok a lapok tesznek így, amelyek egy tizedannyi presbiteri gyűlésről félhasábos kommunikéket adnak le és üres, felekezeti szópuffancsok bugyborékolását az unalomig ismertetik.

A tendencia nyilvánvaló.

A magyar nyilvánosság levegőjét el kell zárni a

katolikus magyarok elől. A nagy nyilvánosság előtt csak protestáns és liberális nagyságok szerepeljenek, mint hangadók, iránytjelzők, tényezők. Bele kell szuggerálni a magyar közfelfogásba, hogy ma ők és egyedül ők a mi értékeink, ők mentik a hazát, ők képviselnek minden egészséges gondolatot, minden erkölcsi súlyt, minden észet és szívet; csak övék lehet az Akadémia, a Kisfaludy-társaság, a Corvin-szalag s nem tudni, mi még; szóval övék az ország, hatalom és a dicsőség. Ezt a tendenciát aztán valósággal ördögi ügyességgel, céltudatossággal, összetartással képviselik s lehangolják mindenki mást, agyonhallgatnak minden katolikus értéket. S teszik ezt nemcsak a Pollák (Légrády)- és Klein (Miklós)-féle lapvállalatoknál, amelyek elvégre magánvállalatok — bár pl. az Est-lapok példátlan anyagi kedvezményeket kaptak a Bethlen-kormánytól —, hanem a B. H.-ban s a Nvolc-óráiban s a Pester Lloydban is, amelyeknek újszólva fenntartója az állam, tehát a több mint kétharmadrészben katolikus adófizetők. Vagyis itt ismét megtörténik az a tipikusan felekezeti balekfogás, hogy a katolíkusság elleni sajtóhadjáratot a katolikusokkal fizettetik meg, mint ahogy a protestáns felekezetek névszeres állami s községi túlseprővezését is természetesen kétharmadrészben katolikus adópénzekből fedezik.

Miként lehetséges ez a folytonos arcucsanása a katolikus öntudatosságnak, jognak, igazságnak? Csakis úgy, hogy amennyivel több a kelleténél a vakmerőség, a követelőzés, az előretörés és a ravasz számítás protestáns és liberális részen, ugyanannyival kevesebb a kelleténél katolikus félen a nyiltszeműség, az önérzet s a védekezési hálám. A katolikusok nagy része, mondiuk ki magyarul: ostoba és rövidlátó ahhoz, hogy észrevegye, mennyire az ő bőrére megy a vásár. Boldogan szorongatja keblén a P. H.-ot, megveszi (esetleg titokban) az Estet, az Esti Kurírt s ahol mindenki más felháborodva venné észre a tendenciát, ő naivul hebeg és legföllebb védő szövegeket morzsol.

Ugyan kérem, hiszen ez a lap katolikus híreket is közöl! Ugyan kérem, ebben Urmánczy (szintén „katolikus”) olyan jól odamondogat a cselheknek, meg persze az „átkos” Habsburgoknak! Ugyan kérem, mikor ez a lap mindennap képes mellékletet ad! stb. Hihetetlen, de való: a P. H.-nak ma is vannak még katolikus pap-rendelői is! Hát lehet akkor itt még jobb jövőt remélni, ahol a korlátoltság, a gondolkodniestéség, az önérzet teljes hiánya ilyen égbekiáltó s ilyen általános?

Egy pestvidéki nagyobb katolikus községben pl. 17-en járatják a Nemzeti Ujságot, ellenben 250-en a P. H.-ot. Katolikusok, de akik semmit sem látnak, semmit sem vesznek észre! Akiknek minden második nap ököllet lehet a szemük közé vágni s akkor sem ocsúdhatnak fel! Sőt, még meg is köszönik a vágást, az arculverést, dicsérik, hogy milyen szép, svungos volt az ütés és súlyos pénzeket fizetnek Pollák úréknak, hogy csak tovább is kegyeskedjenek ütni, pofozni őket!

Feltehető, sőt valószínű, hogy ezeknek a lapoknak a kiadói egyénileg nem katolikusellenes érzületből irányítják a lapjukat úgy, ahogy irányítják. Valószínűleg merő üzletemberek, akik úgy írnak vagy iratnak, ahogy gondolják, hogy a közönség legtöbbet vesz meg majd az ujságjukból. Ha önérzetesen katolikus volna a közönségük, szívesen írnának ők akár az arkangyalokról is vezércikket s a pápát dicsérnék minden harmadik sorukban. Az üzlet üzlet. Hanem mert a katolikusok málészájúak és semmit sem követelnek és semmi ellen nem tiltakoznak, a másik oldalon meg a protestánsok és liberálisok állandóan követelőznek és laplerendeléssel fenyegetőznek, hát Pollák-Légrádiék természetesen vidáman szegődnek ehhez az irányhoz. *A protestánsok minden szerkesztőségben tartanak egy bizalmi embert*, egy Balla Antalt, Farkas Sándort vagy Schiller nem tudom kit. Ezeknek dolga, hogy örködjének s a lapba nap-nap után elhelyezzék az ő felekezeti kakuktojásaikat.

Katolikus szintén van minden redakcióban, sőt a

P. H. mindkét szerkesztője s az Est-lapok tulajdonosa maga is katolikus, ahogy katolikusnak nevezi magát a legzsidosabb lapnak, az Ujságnak egy szerkesztője is. Na igen, de katolikus és katolikus közt különbség van. S itt az a helyzet, hogy míg a protestáns bizalmi férfiak egytől-egyig harcos, éber, mozgékony protestánsok, addig a „katolikus” lapszerkesztők a keresztvíz ellenére maguk is sokkal inkább húznak a kakas és a mógendóvid felé, mint a kereszt felé. Az olvasótábor pedig már jellemeztük. Ha egy protestáns vagy liberális olvasónak nem tetszik valami, azonnal tollat ragad, beír a lapjának, lármát csap, követel, tiltakozik, fenyegetőzik, lerendel. A katolikus olvasó? A nyálát csurgatja, száját tát és tovább is ott rágódik a szennykes kézzel eléje vetett abrakon.

Ezt kellene megváltoztatni, csak ez a mód a segítség felé. Nekünk is fel kell világosítani a népünket, szakadatlanul rázogatni az alvókat, tiltakozni, követelni, érvelni! Szószék, gyóntatószék, katedra, társadalmi érintkezés, mind ennek a felvilágosító munkának legyen eszköze. Akinek egyszer kinyílik a szeme, aki egyszer keresztüllátott az ellenfél erejének titkán, bajosan lesz többé árulója ügyünknek, nem lesz a katolikus magyarság sírásója, hanem ellenkezőleg apostola s terjesztője lesz a katolikus sajtónak.

Serénykedjünk, hogy minél kevesebb legyen sorainkban az öntudatlan áruló, a vak, vagy behúnyt-szemű, az ellenfelet erősítő s minél több legyen a felébredt, a látó, az önérzetes és cselekvőképes katolikus! Ez nemcsak a katolicizmus érdeke, hanem a nemzeté is.

A „magyar” sajtó az erkölcstelenség védelmében.

A liberális lapok, a Pesti Hírlap s hasonló irányú orgánumok, szokásszerűen ki-kilendülnek a — csöszök ellen ahogy ők az erkölcs szempontjainak hangoztatóit nevezni szokták. Nekik mindenki erkölcsös, aki pl. a strand túlságos szabadossága ellen szót

emel s cikkeikben csakúgy röpködnek a „nevetséges“, „ostoba“, „farizeus“, „prúd“ s egyéb jelzők azok ellen, akik az erkölcs szempontjait is szóba merik hozni. Nemrég egy vidéki város leánygimnáziumának derék igazgatóságát pellengérezte ki a Pesti Hírlap, mert a leánygimnazistákat nagyon helyesen és dícséretesen eltiltotta a nyilvános strandon fiúkkal együtt való fürdözéstől. A Pesti Hírlap ezt a rendeletet ostobának s túrheterlennek nevezte. Majd ismét boldogan ujságot, hogy Belgiumban a hatóságok s a női társadalmi egyesületek „okoskodása“ ellen megalakult a fürdőhelyeken az „illendőség elleni egyesület“ s magánkívül van örömeiben az úgynevezett Nacktkultur, a meztelenség terjedése miatt.

Nem kell erkölcsösösznek lenni, hogy valaki felháborodjék a cinizmus ekkora megnyilvánulásán. Pesti Hírlapéknak, úgy látszik, halvány fogalmuk sincs arról a „szexuális nyomorról“, amelyen már szélső-liberális orvosok és pedagógusok is kétségbeesnek; arról a nemi túlfűtöttségről, amely nemzedékünk egyik legbetegbebb kórtünete s arról a tomboló érzékiségről, amely ma férfit, nőt, ifjút s leányt úgyyszólván minden önuralomra képtelenné tesz.

A szovjeterkölcsök s a szabadszerelem titkos imádói nyilván sohasem hallottak még a venereás betegségek irtózatossá terjedéséről, amelyek szorosan összefüggnek azzal a szemérmetlen szabadossággal, amelyet télen a színházak s mulatságok, nyáron a meztelenségkultusz strandi örületei jelentenek. Aki az erkölcsök lezüllésének klasszikus korában ártatlan képpel s negédes nyugalommal csak az erkölcsvédőket támadja s úgy tesz, mintha erkölcsi veszélyek nem is volnának a földön, sőt még azt meri mondani, hogy aki erkölcsi veszélyeket lát, csak a maga romlottságáról állít ki bizonyítványt, az a józan megítélő szemében ma csak notórius gonosztevő, vagy képmutató, vagy közveszélyes tébolyodott lehet. Mintha nem volna benne minden emberben az a vészes gyengeség, melyet minden erősen érzéki látvány természet-

szerűleg súlyos bűnökre ingerel s mintha nem ez a sötét tűz volna az, amellyel játszani a történelem s a tapasztalás szerint büntetlenül nem lehet.

Ám mit törődnek Pesti Hírlapék erkölccsel, nemzeti egészséggel, vagy éppen kereszténységgel! Nekik az üzlet a fő s a léhaság védelmezése mindig kitűnő üzletnek bizonyult. A szemérmetlen apróhirdetéseken s a magyar nép erkölcsi megmérgezése árán palotákat lehet építeni a Vilmos császár-úton.

A Pesti Hírlap a katolicizmus pártfogójának gyanús szerepében.

A lapokból tudja mindenki, hogy a Vatikán és Csehszlovákia közt való tárgyalások folyamán a Vatikán beleegyezett abba, hogy az egyházmegyék határait a köztársaság politikai határai szerint újra rendezik. A Pesti Hírlap 1935 július 10-i száma vezércikket hoz az esettel kapcsolatban „Egy végzetes konkordátum” címen:

„Lesújtó és megdöbbentő hír jön Rómából — írja —, megegyezés jött létre a Vatikán és Csehszlovákia között, amelynek értelmében a közelebből megjelenő pápai bulla a tőlünk elszakított és Csehországhoz csatolt Felvidék katolikus egyházmegyéinek határait szorosán a trianoni országhatárok szerint szabja meg és ennek folytán az esztergomi hercegprimás és a magyarországi katolikus püspökök elvesztik joghatóságukat azokra a területekre vonatkozóan, amelyeken ezt Szent István óta több mint kilencszáz éven át háborítatlanul gyakorolták.”

Ahogy pedig a továbbiak folyamán síkra száll a katolicizmus mellett, az már egészen megható és ha tudnánk, hogy a cikket ki írta, talán sírnánk is ezen a szeretetteljes, atyai és anyai gondoskodáson. Azt mondja:

„Nem tudjuk, az illetékes magyar körök részéről megtörtént-e minden legalább abban az irányban, hogy elszakított felvidéki katolikus véreink számára külön

magyar püspökség állíttassék fel. Ez egyaránt katolikus és magyar érdek, mert a felvidéki magyar püspökség a leghatásosabb biztosíték volna arra nézve, hogy Prága alattomban, a pánszláv eszme segítségével, be ne csempészhesse a huszitizmust, avagy az orthodoxiát a felvidéki katolikusok közé”.

Ezen az első pillanatban igazán meg kell hatódnunk s a Pesti Hírlapról való véleményünket iziben meg kellene változtatnunk. Hisz annyira aggódik értünk katolikusokért, hogy ennek a lapszámának mindjárt a harmadik oldalán adja ezt a szenzációt a következő címmel: „A felvidéki katolikus egyházmegyék határai ezentúl egybeesnek a politikai határokkal. — A Vatikán teljesítette a prágai kormány régi kívánságát”. S a sorok között: a cseh állammal szemben való kedvezésről és a magyarsággal való szembefordulásról vádolja a pápát.

Minden katolikusnak tudnia kell, hogy ilyen és ehhez hasonló rosszakarató kommentárokkal szemben az igazság és a valóság az, hogy: a Vatikán ezzel a lépéssel nem politikai szimpátiájáról, vagy antipátiájáról tesz tanuságot, hanem tizenötévi várakozás után, egészen egyszerűen, levonja a kényszerű konzekvenciákat a tizenöt év előtt teremtetett tényleges állapotból. Mindezideig ugyanis kizárólag Róma volt az, amely ezen a téren nem vett tudomást az új államalakulatokról és: tizenöt éven keresztül — várt! A Vatikán most sem tett mást, mint amit a magyar állam is tizenöt évvel ez előtt a kényszerhelyzet folytán már megtett: levonta a gyakorlati konzekvenciákat a trianoni békeparancs által létrehozott viszonyokból. A magyar állam is felállította a vámhatárokat s az új állomásokon kirendeltségeket állított fel, a vármegyék új beosztásokat kaptak, a vármegyéket összevonták, új főispánokat neveztek ki. A magyar állam is megtett minden intézkedést, mert meg kellett tennie, ami a trianoni békeparancs határozatainak a maga részéről való keresztülvitelére szükséges. A Vatikán tizenöt évig várt ezekkel a rendelkezésekkel, tizenöt éven át úgyszólván semmibe

sem vette ezen a téren át az új államalakulatokat: a régi, szentistváni beosztás maradt érvényben. Tizenöt évig sem volt kívánható a Vatikántól, hogy egy, sajnos, érvényben lévő nemzetközi szerződéssel ellentétben, sőt: még a magyar állam intézkedéseivel ellentétben is — különvéleményt tartson fenn.

Ez pedig mégis megtörtént. Most tehát nem indokolt semmiféle szemrehányás, amely ezt a lépést a politikai szimpátia, vagy antipátia számlájára akarja írni. És még egy: senki a világon úgy nem viseli szívén a kisebbségi érdekeket, mint a Vatikán és biztosak lehetünk, hogy a Szentséges Atya a mi kisebbségi sorsú testvéreink számára meg fogja találni az anyagi és lelki érdekek tiszteletbentartásához vezető legcélravezetőbb utat!

Kinek az ünnepe karácsony?

Arra a kérdésre: kinek az ünnepe karácsony? a józan keresztény gondolkodás azt feleli: hát természetesen az isteni Kisdédé és a keresztény hité. Hiszen ezen a napon ünnepeljük az Ige megtestesülését s a megváltás kezdetét.

Pedig nem egészen így van. Ahogy ma a körülmények alakultak, bátran azt mondhatjuk: a karácsony bizonyos fokig nem éppen csupán a kereszténység ünnepe, hanem majdnem inkább a *kereszténység el-lenségeié*.

Karácsonykor ugyanis mindenki ajándékot vásárol. A karácsonyi „könyvpiac” azonban elsősorban bizony nem a keresztény könyvkiadás ügyét mozdítja elő, hanem azoknak az élelmes könyvkiadóknak és könyvkereskedőknek hoz hasznót, akik nagyon jól tudják, hogy a karácsonyfa alatt milyen szépen fest egy szépen kiállított, szépen bekötött, színes fedelű ajándékkönyv. Kicsinynek, nagynak egyaránt. S azért már jó előre készülnek a karácsonyra, amely nekik természetesen *csak üzleti alkalom*. Ilyenkor adják ki könyveiket, amelyeknek a kereszténységhez nagyon kevés közük van, sőt amelyek gyakran éppen azok-

kal a gondolatokkal állanak ellentétben, amelyeket szent karácsony ünnepe képvisel.

Igy lesz a karácsony Krisztus ünnepéből az *ördög ünnepe*: a vallástalan elemek szüretelési alkalmá. *A krisztusellenes gondolat szellemi termékeinek rengeteg tömege tartja e napon, Krisztus születésnapján a bevonulását ezer meg ezer keresztény családba! Lelkek mérgezése, félrevezetése, vagy legalább is elkönyöztetése, elhidegitése a karácsony szent misztériumával szemben áramlik szét e napon a karácsonyi könyvvásárlás révén a katolikus társadalom széles rétegeibe. Nem fájdalmas, nem megszegényítő, nem arcpirító helyzet ez?*

Ha azonban azt kérdezzük: ki ebben a hibás? — nem szabad a követ egyszerűen csak a keresztény vallás ellenfeleire vetnünk. Azokra, akik ezt az alkalmat üzleti célból oly ügyesen kizsákmányolják. Nem és ezerszer nem!

Mert a keresztény vallás ellenfelei, vagy mondjuk azok, akik legalább is teljesen távol állanak tőle, ezen a szent napon is csak azt teszik, amit az év többi 364 napján: üzletkednek, ügyeskednek. Nem is lehet nekik nagyon szemükre vetni semmit: csak azt teszik, ami a kenyerek. Csak azt teszik, amit a keresztény tömegek kérnek és várnak tőlük. *A keresztény tömeg hozzájuk megy könyvet vásárolni*, hát persze, hogy adnak neki, amennyit csak akar! És olyat, amilyen őtőlük kitelik!

Hanem más itt a főhibás. A keresztény tömegek maguk az okai karácsony e megrontásának. Azok a keresztény emberek, akik még ilyenkor, karácsony tájban sem kapnak észhez s nem emlékeznek vissza arra, amit gyermekkorukban tanultak, hogy karácsony a kis *Jézus ünnepe* s hogy nekik mint keresztényeknek, éppen szent karácsony alkalmával az lenne a kötelességük, hogy elsősorban olyan könyveket vásároljanak, amelyek *karácsony szent misztériumával összhangban* vannak.

Önreklám nemzetiszínű lobogó alatt.

Valahányszor bizonyos lapok ellen szót emelünk, mindig akad néhány kába magyar, aki erre azt feleli: Kérem, hogyan lehet ezt a lapot bántani, hiszen ez olyan hazafias lap! Úgy küzd a revízióért! Még az angol képviselőket is magyarbarát szövetségbe tudta beszervezni!

Hát ideje volna egyszer már leszámolni ezekkel a gyermekes és nagy-gyermekek kábítására szánt valótlanságokkal!

Azok a bizonyos lapok, amelyek olyan nagyon hangosak a revízióval, *nem tesznek valami kitűnő szolgálatot sem a revízió ügyének, sem az országnak általában.* Az a nagy hangoskodás a revízió mellett közelebbről tekintve sok esetben nem más, mint üzleti trükk, *olcsó fogás, propaganda-eszköz és porhintés az itthoni magyarok szemébe.*

Mert először is: a revízióért (ma már csak revízióért! régente integritásról beszéltek, de erről már lemondtak, a közönségnek új jelszó kellett, mert a régi, úgylátszik, végleg elfakult!), szóval: a revízióért nagyon könnyű *itthon* küzdeni, az elnyomorodott, elkedvetlenedett társadalom hazafias indulatait egy ilyen szép jelszó mellett gyümölcsöztetni. Nadrágzsebben öklöt szorítani a kisantant ellen, s biztos sarokból fenyegetőzni igazán nem hősi feladat.

Egy őszinte külföldi barátunk mondotta egyszer: ne *itthon* írjanak és buzdítsanak az országot ért sérelmek jóvátételére, mert annak semmi haszna és jelentősége nincsen, hanem *külföldön!* Azt persze nem tudnak! Ez a nagy itthoni lángolás a revízió mellett keveset ér; legfőlleg átlátszó előfizetőszerzési manőver: bizonyos lapok a közönség hazafias érzületét így iparkodnak a maguk megrokkant üzleti érdekei számára kamatoztatni. S amilyen rövidlátó és balek akárhány magyar, el is hiszi nekik, hogy ők a hazafiasság zászlóhordozói s hogy az az igazi magyar, aki ezek mellé a hangosan és olcsón hazafiaskodó lapok mellé áll!

Azt sem gondolják meg ezek a lapok, hogy az ő lármás és harcos hazafiaskodásukkal külföldön éppen nem szereznek rokonérzést a magyarságnak, vagy éppen a magyar integritás gondolatának. Ellenkezőleg! Ha egy csomó olasz, francia vagy akár angol képviselő szimpatikus nyilatkozatokat tesz Magyarországról s elismeri, hogy velünk igazságtalanság történt, amit valamiképpen legalább is enyhíteni kívánatos lenne: ebből még semmiképpen sem következik, hogy bármely néven nevezendő komoly mozgalom indult volna akár Angliában, akár máshol, az országhatárok bármilyen komolyan vehető kiigazítása érdekében. Az ellenkezőt állítani: merő ujság-locsogás és könnyelmű félrevezetés. „Magyarbarát” angol képviselők? Nagyon szép. De legyenek nyugodtak a P. H. s a többi lapok félrevezetettjei: ha a „cseh-barát” vagy „román-barát” angol képviselőket írnák össze, ebből valószínűleg sokkal jelentékenyebb szám kerülne ki. S emellett a „magyar-barát” az angol felfogásban egészen jól meg is fér a „cseh-barát” és „jugoszláv-barát” jelzővel, vagyis az angol felfogás szerint valaki nagyon jól lehet „magyar-barát”, anélkül, hogy a csehbarátságból egy jöttát is engedne. Abból, hogy egy angol politikus „magyarbarátnak” nevezi magát, semmiesetre sem következik, hogy már most hajlandó is lenne Trianon visszacsínálását megszavazni. Esze ágában sincs és erre nem is gondol, mert nagyon jól tudja, hogy egy ilyen szavazásnak ma még a lehetősége sem áll fenn.

Hát akkor minek bolondítják itt a szegény magyar kistisztviselőt és falusi értelmiséget azzal, hogy ki tudja mennyi „magyar-barát” angol politikus van már és pedig persze: ennek meg ennek a budapesti ujságnak a hazafias hévtől sugalt szorgalmazására!

Hogy egy-egy ujságcikket angolra fordítanak s erre aztán itt-ott az angol sajtóban egy-egy gyenge visszhangot sikerül kelteni: ezt persze az illető napilap *mint világrengető eseményt szereti kikürtölni*, holott a valóságban ennek sincs *legcsekélyebb komoly értéke sem!*

Dehát hol ez, hol az a „magyar-barát” külföldi képviselő utazik el Budapestre s itt nagyszerű nyilatkozatokat tesz! Nos, ez is csak a *balekokra spekuláló levegőverdesés*. Elhisszük, így is van: itt-ott egy-egy magyarbarát idegen jön ide s itt szépeket nyilatkozik rólunk. De mi az? Mit jelent ez? Egy kis udvariasság, semmi más. Egy csepp a tengerben. Vajjon olyan nagy dolog-e, hogy egy vagy akár három képviselő a maga szakállára egy idegen országban utazgat s ott a sok ünnepeltetés és vacsoráztatás közben persze néhány bókot is mond nekünk? *Illik ettől mindjárt fálnak esnünk?* A boldogságtól elájulnunk? Az ilyen látogatásoknak az eredménye legföllebb az szokott lenni, hogy az előkelő külföldit néhány előkelő magyar vendéggel és természetesen ennek meg annak a liberális pesti napilapnak a főszerkesztőjével együtt szépen lefotografálják s a lapba beteszik, mire az Orczy-úti öreg nyugdíjas számtanácsos, meg a kurdcsisbráki segéd-bakter felesége boldogan állapítják meg magukban: „No végre, itt van a magyar feltámadás eleje! Már együtt teáznak az angolok a Pesti Hírlapékkal!” Közönséges káprázat, balekfogás, üzleti trükk!

Meg lehet állapítani továbbá, hogy ezek az ujság-trükkök sok esetben *egyenesen ártalmasak a nemzetre nézve*. Mert mi az eredménye? Természetesen az, hogy a revízió a valóságban *még messzebb tolódik ki*, mert az érdekelt szomszéd népek annál jobban vigyáznak és fegyverkeznek ellenünk s *annál jobban megfeszítik minden erejüket*, hogy revízió és határkiigazítás *valahogyan ne legyen* s annál jobban felhasználják ez irányban kétségtelenül meglevő *nemzetközi összeköttetéseiket*. (Bizonyíték erre az oláh király legutóbbi nyilatkozata is.)

Azt hiszi a P. H., azt hiszi Urmánczy Nándor s a többi nagyhangú mellverdeső, hogy az ő cikkeiket csak a csonka országban olvassák? Hogy nem olvassák a kisantant országaiban is? Hogy nem vonják le belőlük a kézenfekvő következtetéseket? Azt, hogy íme, a magyarok izgágák, nyugtalanok, háborgók és háborút

akarók, akiket éppen ezért szoros kalodában kell tartani s holmi revíziós elgondolásaikkal a világért sem szabad komolyan szóba állni? A P. H. „hazafiaskodó”, csehet, oláhot gyalázó cikkei épp olyanok, mintha egy hadvezér úgy akarna csatát nyerni, hogy minden tervét azonnal kiteregetné az *ellenség vezérkara elé!* Hogy ezzel csak az ellenséget ingerli a saját népe és országa ellen, azzal nem törődik! Fő, hogy a vak magyarok bedőljenek s buzgón fizessenek elő erre a „nagyszerű hazafias” ujságra!

S hát azt tudja-e a P. H. s a hozzá hasonló hangoskodó lapok, hogy az ő oktan oláhszidásukkal mit érnek el a bihari határokon túl? Hogy ezeket a budapesti hengegéseket s vitézkedéseket az *erdélyi magyaroknak mindannyiszor a bőrükön kell érezniök, a vérük kiserkenésével kell meglizetniök?* Miért kergetnek el a csehek és románok mindig újabb magyar tisztviselőt, tanítókat, vasutasokat? Miért csuknak be mindig újabb magyar iskolákat? Miért veszik el a kenyeret a magyarok szájából? Azért, mert olvassák a budapesti lapokat s azok mindig újabb gyűlöletet, félelmet és gyanakvást ébresztenek a szívükben mindenki ellen, aki magyar. *Erdély magyarsága jórészt azért megy tönkre, mert a budapesti napilapok esztelen és önző álhazafisága állandóan magasfeszültségben tartja odatúl a magyarelles hangulatot; mert a hatalmon levő szomszéd-államokban állandóan felszítja a magyarok ellen a végsőkig való fegyverkezés, a visszaszorítás szükségének érzetét.*

Magunk is megírtuk már párszor, de a Pesti Hírlap-féle lapoknak úgyis tudniok kellene, hogy ez így van. Tudomásunk van róla, hogy neves magyar erdélyi politikusok *kérve-kérték ezeket a lapokat, mérsékeljék oktan és ártalmas, hazafiasnak látszó s valóságban mélységesen hazafiatlan ingerkedéseiket és hengegéseiket, mert ezzel csak a határontúli magyarságnak ártanak, használni meg nem használnak az égvilágon senkinek.* Ezek a lapok azonban *fittyet hánytak a figyelmeztetésre.* Érthető! Nekik nem fáj az erdélyi ma-

gyarok véres háta, nekik, úgylátszik, csak az a fontos, hogy idehaza a hazafiság olcsó bengálifényében ragyogjanak a *gondolkozni nem tudó vagy gondolkozni rest olvasóközönség előtt.*

Rosszindulatú beállítás.

Sokféle ténnyel alátámasztott cikket írtunk arról, hogy egyes budapesti lapok milyen hetvenkedő stílusban árulják a hazafiságot — idehaza: oly hangon írván a revízióról, amely sok tekintetben a magyarság félrevezetésére alkalmas és legfeljebb az illető lapok számára szolgálhat olcsó reklámul.

Ezt a cikket egyesek itthon és az elcsatolt területeken kissé félreértették. Itthon egyesek azt akarták belemagyarázni, hogy mi nem állunk a revízió alapján. Szörnyű, hogy írni-olvasni tudó embereket folyton arra kell nógatni, hogyha már olvasnak, olvassanak alaposan s ne olvassanak bele bármibe olyasmit, ami nincs benne. Nincs magyar ember, aki ne állana a revízió alapján s maga az említett cikk is éppen a jól felfogott revízió érdekében tiltakozott a revízió gondolatával való gyermekes vagy üzleti visszaélések ellen.

De épúgy tévedett egyik-másik határontúli lap is, amely a mi cikkünket bizonyos rövidítésekkel és kihagyásokkal közölte s úgy tüntette fel, mintha talán a prágai sajtóiroda ihlette vagy rendelte volna meg a cikket. Oly naiv és rosszindulatú beállítás ez, amellyel szemben már védekezni sem volna érdemes, ha nem — sajtóról volna szó. A sajtóban pedig, sajnos, minden lehetséges. A fehér is feketévé lehet benne, a fekete is fehérré.

Nem ismételjük meg cikkünket, pedig azt kellene tennünk, hogy a jobbra vagy balra félremagyarázóknak, megnemértőknek, beleolvasóknak, beleinterpretálóknak végre megmagyarázzuk, hogy nem tudnak magyarul, vagy legalább is rosszul tudnak magyarul. Kijelentjük azonban, hogy bármennyire fennforog állandóan a veszély, hogy naiv vagy rosszakaratú emberek

a legvilágosabb beszédet is félreértik s félremagyarázzák, tovább is szólni fogunk és meggyőződésünk szerint fogunk szólni, tekintettel az olvasni nem tudókra itt s az olvasni tudni nem akarókra ott...

Egy pornográf kabaréíró és 40.000 tehetetlen katolikus.

A Tolnai Világlapja egy időben az egyik zsidó kabaréíró tollából hol ostoba, hol ocsmány szerelmi történeteket közöl „Szemelvények a szerelem lexikonából” címen. Az az „eset” pl., amit az 1935 nov. 20-i számban közöl, méltó a „Tolnai Világlapjá”-nak elsőkiadású lexikonrohamaihoz az igazság és kultúra ellen. A dicső elmefuttatás címe „A kétszívű gróf” s a lapnak ez ú. n. „minden célzás nélkül” való támadása a katolikus Egyház ellen. Olvasóink okulására hűen idézzük:

Olyan regényes és szokatlan ez a kis történet, hogy *hitelesség kedvéért szószerint fordítom le a szerelem nagy lexikonából:*

„Lajos gleicheni gróf, aki 1227-ben a hitetlenek ellen hadba vonult, keleten a Szent Sír körüli harcokban fogságba esett. Rab sorsában magára vonta a szultán szép leányának figyelmét, a Padisah leánya beleszeretett a fogoly főúrba. Megígérte, hogy kiszabadítja és drága kincsekkel halmozza el, ha feleségül veszi. De Lajos grófnak már felesége és két gyermeke volt, odahaza Gleichenben...

Mégis győzött benne a szabadulás utáni vágyakozása. Megszöktette a szultán szép leányát. A szerelmesek kincsekkel megrakodva érkeztek Rómába, ahol Lajos gróf pogány asszonyával a Pápa Őszentsége elé járult. A *Szentatya* kegyesen fogadta Gleichen grófját, megkeresztelte a török császár-leányt és kivételesen jóváhagyta *egyházilag a kettős házasságot*. Megengedte, hogy Lajos gróf — a keresztes hadjáratban szerzett ér-

demei jutalmául — két törvényes hitvessel éljen házaseletet.

1249-ben, huszonnégy évi távollét után, érkezett haza a nemes gróf Gleichenbe, első feleségéhez, a második feleséggel együtt...

A régi asszony megértéssel és szeretettel fogadta az új asszonyt. Magához ölelte és bevezette a közös otthonba. Erfurt mellett, a Petersbergen most is mutogatják a három hitvestárs kőalakjaival kifaragott pompás síremléket. A két hitves haláláig békés egyetértésben élt Lajos gróf oldalán."

Hogy ez a komikus rágalom hogyan keletkezett, nem tudjuk és igazán nem érdemli meg, hogy ezt a kérdést csak felvessük is vele kapcsolatban. Ellenben két alapos bizonyítéka is van, hogy ez az egész történet naív „kitalálás". Az első az, hogy az Erfurt melletti Petersberg véletlenül eléggé ismert hely és aki Németországba utazott, megállapíthatja, hogy ott nem mutogatnak semmiféle ilyen „a három hitvestárs kőalakjaival kifaragott pompás síremléket". Másodszor: a vatikáni levéltárban megvannak az Egyház kétezereves történelmének minden nagy és kis ügyről szóló aktái és regesztraíban hiába keresünk ilyen aktát, vagy okiratot, pedig hát akkor ennek ugyancsak ott kellene lennie, ha az eset megtörtént. Az ilyenféle „kivételes" jóváhagyást kizár az akkori szentéletű pápa egyénisége, de kizár azonkívül a középkor vallásos lelkülete is és speciálisan az a házasság szentségéről való következetes felfogás, melyet a kétezerev folyamán 1227 előtt és után is mindig és éppen most, napjainkban az Egyház képvisel.

Nem tételezzük fel a Tolnai Világlapjáról és még kevésbbé a kabaré-író szerzőről azt az elvárható úri-ságot és kötelességérzést, hogy a cikkel okozott sértést kiigazítsa. Hiszen tudjuk, hogy a cikk nem egyéb, mint önkéntelen orvtámadás a magyar katolikusság új házassági törvénytervezete ellen — éppen most, amikor csak ez a törvénytervezet menthetné meg a bom-

lásnak indult magyar társadalmat és családot. Ez persze a „Tolnai Világlapja”-nak nem számít!

Nem várhatjuk el egy zsidó kabaréírótól sem, hogy utána nézzen adatainak. De — —

a Tolnai Világlapja 60.000 előfizetője (példányvásárlója) között legalább negyvenezer a katolikus — milyen katolikusok! — és ezektől méltán várhatjuk el, hogy a konzekvenciát levonják: a lapról való lemondást bejelentő levelezőlapokkal.

Egy harcos zsidó lap félti a — felekezeti békét!

A forradalmak idején burjánzott fel Pesten egy meglehetősen rossz hírű, harcosan zsidó és karakánul gettó-szellemű sajtó, különböző nagyságú és alakú hetilapocskák formájában, amelyek abból éltek, hogy jobbra-balra marták a tisztességes keresztény, főleg katolikus társadalmat s mindazokat, akik nem az ő csatornatávtatú világnézetük alapján álltak. Ezek a gyanús rendeltetésű apró folyóiratok lényegesen hozzájárultak ahhoz, hogy a keresztény társadalom lassan ráébredt annak tudatára, hogy hol vannak a magyar életnek igazi, belső ellenségei, mállasztói és bomlasztói.

Ennek a gyanús érdekeket szolgáló, furcsa lap-típusnak szinte ittfeledett maradványaként merészkedik a napvilágra egy „társadalmunk” névre hallgató kis hetilap, így kisbetűvel, mert így elegánsabb, forradalmibb, „eredetibb” és ostobább. A maga csatornaszéli világnézetével, botrányt hajhászó pletykakultuszával és bárdolatlan nyelvével sikerült egy bizonyos réteg érdeklődését magára vonnia.

Minket nem érdekel a gettónak ez az új virága. Csak időnkint küldi be egyik-másik jóakarónk ennek a lapnak egy-egy példányát, hogy újból lássuk és érezzük, mennyire szükség van a sajtó terén a *tisztogató munkára*, mennyire nem hiányoznak megint olyanok, akik talán éppen 1918 októberét és 1919 tavaszát *szeretnék Magyarország egére felhozni*.

Most egy különösen jellemző cikket küldtek be

nekünk ebből a megnevezhetetlen illatú sajtótermékből. A „társadalmunk” — így kis t-vel — előszeretettel törölzködik bele a katolikus értelmiség egyik legkiválóbb s legmagasabb színvonalú folyóiratába, a Magyar Kultúrába s ezzel iparkodik a figyelmet — bizonyos körök figyelmét — magára irányítani.

Egyik ilyen irományában azokat a „Tollhegygel” írt megjegyzéseket próbálja kiszervezni, amelyekben a Magyar Kultúra tesz szóvá bizonyos hibákat és nem utolsó helyen bizonyos felekezeti túltengéseket. A mi kis gettó-lapunk felháborodik ezen s a nemesebb meggyőződés mellhangján dörögi: „Milyen szomorú, hogy ilyen magasra csapnak a gyűlölködés hullámai!”

Meg kell állapítanunk, hogy a gettó-ujtság vicc-lapnak is elmehetne, ha nem volna olyan kihívóan és undorítóan képmutató.

Úgy tesz, mintha neki csak éppen a felekezeti „gyűlölködés” fájna olyan nagyon! Ő, szegény, a vallási békét látja veszélyeztetve a Magyar Kultúra által. Csak éppen a vallási békét, *semmi mást a világon!*

És ezt a vallási békét ezek a bizonyos kis liberálisok *mindig csak akkor* látják veszélyeztetve, amikor *a katolikusok védekező állást foglalnak el.* Máskor soha. Nem látják veszélyeztetve a felekezeti békét, amikor éppen a Magyar Kultúrában bírálat tárgyává tett emberek hangoztatják katolikusellenes kiszólásait. Az apró protestáns felekezeti lapocskák felekezeti kirohanásait, szenvedélyeket szító, minden katolikus életmegnyilvánulás ellenében torzsalkodó, a gyűlölködés csóváját lobogtató módszereit nem teszik szóvá soha. A katolicizmus *ellen* minden szabad, az nem gyűlölködés, az nem méltánytalanság, az rendjén való. A katolikus vallást, Egyházat szabad csúfolni, annak intézményeit, papjait, vezérembereit szabad pellengérre állítani. A „társadalmunk” alig szokott a spanyolországi katolikusmészárlásokon keseregni. Az ellen sincs szava, ha egyes lapok és szervezetek a népszennyvélyeket náluk is hasonló irányban élesztgetik. Ezek sohasem fájnak neki, ez ellen nem ír nagybetűs cikke-

ket, ez ellen nem játssza el a nemes felháborodás gesztusait.

A Népszava és a vele egyívású szocialista sajtó ezer és ezer változatban támadhatja a katolikus Egyház főpapjait, szerzeteseit, apácáit. Ilyenekhez ez a kis ártatlan nagyokat hallgat s csak akkor veszi észre, hogy a *felekezeti békét* védelmeznie kell, amikor a baloldal — azóta elhunyt — „főpapjait” kell a jogos bírálattal ellenében oltalmazni.

Ez a gettói képmutatás már szinte orrfacsaróan penetráns illatú. Micsoda galiciánerstílusú őszinteség ez, amikor azok beszélnek felekezeti békéről, akiknek minden szavuk tájékozó gyűlölet, mihelyt egyszer nem a szocialisták és bankzsidók „főpapi” védelmezőiről, hanem a katolikus Egyházzal van szó!

Nem is beszélve arról, hogy ez a hang, ez a farizeusi szemforgatás, ez a durván vádaskodó, arrogáns tónus az, ami a keresztény társadalomban szükségszerűen mindig újra feléleszti az antiszemitizmus tüzét. Ezek a meggondolatlan sajtóvitézek annyira rövidlátók, hogy nem veszik észre: mennyire ártanak a *saját* fajtestvéreiknek azáltal, hogy a zsidóságnak ezt a tolatkodó, agresszív, képmutató irányzatát mindenáron megint uralomra szeretnék emelni Magyarországon. Hiszen miért lángolt fel az antiszemitizmus a századok folyamán annyiszor s nálunk is a forradalmak leverése után? Nemde azért, mert a *keresztény közönség lassan mégis csak megelégteli ezt az arrogáns hangot*, ezt a körmönfont ravaszkodást, ezt a minden ízlést és komolyságot megcsúfoló gettói szemforgatást?

Szüksége van-e a magyarországi zsidóságnak, a tisztességes, békés, erkölcsi alapon álló zsidóságnak arra, hogy néhány hetvenkedő, a bőrében nem féro zsidó firkonc kedvéért ismét felébredjen a jogos önvédelem haragja s a felháborodás ellenállása? Ne higgyék, hogy csak liberális urak vannak ebben az országban és hogy majd mindenki felül annak a hipokrizisnek, amely azonnal „felekezeti” sérelmeket emleget *ott, ahol közönséges gettó-érdekek védelméről van szó!*

A tisztességes zsidóságnak volna legelső sorban érdeke és kötelessége, hogy az *ilyen* gettó-hangokat és gettói ravaszkodásokat végleg elhallgattassa.

A felekezeti békét pedig *ne a katolikus lapoktól féltsék a felekezeti gyűlölködés palástolói*, hanem egészen más tényezőktől!

Felekezeti vizálysztítás a magyar sajtóban.

Bizonyos felekezeti gyűléseken, úgylátszik, fel-tűnően kevés a megtárgyalni való vallási kérdés. A hitélet megfogatkozása, a vallási közöny, az erkölcs-telenség szabad terjedése, a válások felburjánzása látnivalólag kevés anyagot ad a felekezeti tanácsko-zások urainak. Jobb híján tehát, régi szokás alapján, a katolikus Egyházon keresnek ütnivalót s ezzel töltik ki a tanácskozások tárgyainak hiányosságát. Kedvenc vesszőparipájuk ebben az irányban a sokat vitatott *reverzálisok kérdése*.

Újabban főleg a *protestáns sajtóiroda buzgólkodik* a reverzáliskérdés körül támadt felekezeti békebontás-nak minél szélesebb körökben való ismertetése körül.

A reverzális tudvalevőleg a *vallásszakadás ered-ménye és természetes gyermeke*. Reverzálisra szükség azért van, mert vallásszakadás történt. A katolikus Egyháznak nem lehet közömbös, hogy fiai, ha már ve-gyesházasságot kötnek, gondoskodnak-e lelkiismere-tükhöz híven a gyermekek vallásos, mégpedig kato-likus neveltetéséről, avagy odaadják-e gyermekeiket olyan felekezeteknek, amelyeknek törvényességét a Krisztus Urunk rendelte Anyaszentegyház lelkiisme-retben soha el nem ismerheti. Ezért a katolikus Egyház csak abban az esetben adja meg a felmentést a vegyes-házasság tilalma alól, ha a katolikus fél *kötelező nyi-latkozatot ad arra nézve, hogy összes gyermekeinek katolikus nevelését biztosítja*. Ezt a kötelező nyilatko-zatot nevezzük *reverzálisnak*.

Nyilvánvaló, hogy reverzálisra csak azóta és azért van szükség, amióta s amiért a vallásszakadás

a nyugati kereszténység egységét megbontotta s ezzel a vallási széthúzást állandóvá tette. Ha a kereszténység egységes marad, amint tizenöt évszázadon át Nyugaton nagyjából az maradt, semmiféle reverzálisra szükség nem volna s a házasságok körül ezzel a tövises kérdéssel foglalkozni nem kellene.

Azonban egyes protestáns vezetőemberek, ahelyett, hogy a vallási béke végzetes megbontása és a vallásszakadás által okozott végeláthatatlan viszályok és versengések miatt meaculpát mondanának, most egyszerűen a katolikus Egyházra akarják tolni az ódiomot. Végnélkül azon siránkoznak, hogy a katolikus Egyház a reverzális követelésével állandóan „megzavarja a békét”. Raffay Sándor luteránus főlelkész egyenesen azt meri állítani, hogy Magyarországon a vallási békének egyedüli vagy legalább is legfőbb akadályozója a katolikus vallás. Szerinte „*egyedül rajta múlik*” a felekezeti béke visszaállítása, s ha tehát ma a reverzális megbontja a felekezeti nyugalmat, abban *egyedül a katolikus Egyház a vétkes.*

Tehát nem az a hibás a békebontásban, aki szakadást idézett elő s ezt a szakadást ma is fenntartja és mélyíti. Nem az a hibás a békebontásban, aki pártoskodást és testvérharcot akar s a törvényes, Krisztus-rendelte egység helyébe Krisztus Urunk és Szent Pál apostol határozott tilalma ellenére mindenáron szakadásokat és felekezeteket állít. Hanem az ősegyház, az Anyaszentegyház a bűnös, amiért nem ismeri el törvényesnek, Krisztus akaratából valónak a széthúzást s igyekszik azt legalább a katolikus hívek családjában megszüntetni, természetesen az igazi vallás, a törvényes és Krisztus rendelte Egyház szellemében.

Régi mese ez: nem a farkas zavarja a vizet, hanem a bárány. Nem az felelős a háborúért, aki harcot hirdet, hanem aki védekezik a harc ellen.

A harcot hirdető protestánsok azt szeretnék, hogy a katolikus Egyház is egyszerű *szakadár felekezetnek tekintse magát* s álljon be szépen a sorba a felekezetek közé. Ne akarjon több és jobb lenni, mint ők. Ne emel-

jen igényt arra, hogy ő az *egyetlen* Krisztus rendelte, apostoli jogfolytonosságon alapuló Anyaszentegyház. Mondjon le azokról a dogmatikai elvekről, amelyek ránézve elengedhetetlenné teszik a vegyesházasságok esetén a reverzális követelését. Engedje át a katolikusok gyermekeit olyan vallásnak, amelyet szükségkép, krisztusi törvény alapján, a vallási egység és törvényesség alapján, nem tart és nem tarthat helyesnek.

A protestáns felekezeti harcosok valóságos pergőtűz alá fogják a katolikus Egyház reverzális-törvényét, de ugyanakkor ők maguk éppoly erővel sürgetik a maguk részére a reverzális.

Kiharangozással, kiprédikálással, egyházi állásoktól való megfosztással fenyegetik és büntetik azt a protestánst, aki gyermekeit a katolikus Egyháznak engedi át s mindent elkövetnek, hogy ha csak lehet, a katolikus fél a vegyesvallású házasságokban a protestáns fél javára adjon reverzális. De azért telekiabálják az országot a panaszkodással, hogy ők ártatlanok a reverzális harcban, „egyedül a katolikusokon” múlik a béke.

Kapóra jön nekik itt az átlagemberek egyházjogi tudatlansága. Hivatkoznak arra, hogy 1918 előtt a katolikus Egyház érvényesnek ismerte el a vegyesházasságokat reverzális nélkül is. Miért ne lehetne ezt a helyzetet ma is ismét visszaállítani? Ebben az okoskodásban nyilván arra számítanak, hogy az emberek nagy része nem ismeri a kérdést tisztán s nem tud különbséget tenni „érvényes” és „megengedett” házasságok között.

A katolikus Egyház soha, amióta a vallásszakadás fennáll, nem ismerte el megengedettnek a reverzális nélküli vegyesházasságot. 1918 előtt sem. Mert még a pápa sem adhat ama lelkiismereti törvény alól felmentést, hogy semmiféle katolikusnak nem szabad a gyermekét téves vallásban nevelnie. 1918 előtt is halálos bünt követett el, éppúgy, mint ma, aki reverzális nélkül kötött vegyesházasságot. Reverzálisra akkor is

szükség volt, valahányszor katolikus ember protestáns féllal akart házasságot kötni.

Mindössze az volt a különbség, hogy bár az ilyen, reverzális nélkül kötött vegyesházasság akkor is tilos és súlyosan bűnös dolog volt, mégis ha egyszer megtörtént, ha már a katolikus fél vétkezett a lelkiismeret törvénye ellen, az Egyház utólag mégis elismerte házasságnak — *nem a megengedettségét, hanem csakis a merő külső jogi érvényességét.* Épúgy, mint ahogy a magyar állam is igazságtalannak, bűnösnek, helyben nem hagyhatónak tekinti pl. a trianoni szerződést; de ha már megtörtént, kénytelen hozzáigazodni s annak külső jogérvényét elismerni.

Minden egyházi kezdő előtt ismeretes, hogy *más a megengedettség és más a külső jogérvény.*

Ezt a mindennapos jogász különbségtételt azonban Raffayék s a felekezeti vád többi szítói egyszerűen *elhallgatják.* Százszor figyelmeztették őket rá katolikus részről, de ők úgy tesznek, mintha siketek volnának. Tovább sírnak a felekezeti béke megbontásán, tovább jajgatnak az 1918 előtti állapotok visszaállításán, mintha magyarul sem értenének, pedig tudják, hogy az 1918 előtti kivételezésről szó sem lehet többé, éppen azért, mert ez az engedékenységre csak *újabb törvényszegésekre, elvtelenségekre és a vallási közöny előmozdítására vezetett.* S mert Róma nem hajlandó tovább is utat nyitni a vallási közönynek, hát ezen a címen aztán szépen a katolikusokra tolják a reverzális harc ódiumát.

Mostanában is minduntalan tele voltak a liberális ujságok azoknak a protestáns gyűléseknek a bőséges leírásával, amelyekben hol ez, hol az a kálvinista vagy luteránus „püspök” kenetes szavakkal ugyan s a béke hangzatos emlegetésével, de *mindig újra harcot hirdet a katolikus Egyház ellen a reverzálisok címén.*

Hát vegyék tudomásul a derék férfiak, hogy a katolikus Egyház *soha többé még csak jogérvényességét sem fogja elismerni annak a rendszernek, amely csak a vallási közömbösséget és liberalizmust mozdította*

elő a családokban s ezer új és új halálos bűnre szolgált közel-alkalmul és indítékul. A felekezeti békebontás vádját pedig hiába igyekeznek ránk, katolikusokra kenni. A valóság az, hogy a reverzálisharc minden ódiumáért azoké a felelősség, akik Magyarország vallási egységét megbontották s állandóan mint valami nagy, isteni jótéteményt ünneplik a felekezetekrehulást és szétesést. Hiszen csak most, október 31-én Raffay Sándor megint azt prédikálta a rádióban, hogy a „reformáció” (értsd: vallásszakadás) az Isten legnagyobb jótéteménye volt s olyan öröndetes esemény, akárcsak a kereszténység létesülése maga!

Aki szelet vet, ne csodálja, ha aztán vihart is arat.

A legszegeyenletesebben pedig ebben az egész felekezeti csatározásban a budapesti liberális sajtó viselkedik. Ezé a bűn, hogy a felekezeti ócsárlások és türelmetlen kifakadások mindig újra a nyilvánosság elé kerülnek. Mert ha csak valami szűk zsinati szobában hangzanak el ezek a vádak, ebből még nem támadna országos idegesség. Azonban a protestáns sajtóiroda közléseit a liberális és zsidó lapok nagy boldogan átveszik s az ország elé tárják, ami által a zsinatolásnak magában jelentéktelen zsibongása az egész országban mindig újra lángra szítja a felekezeti békétlenség parazsát. Ezeknek a békebontó nyilatkozatoknak nem volna szabad nyilvánosságot adni s akkor nem lenne állandóan a felekezeti harag puskaporától terhes a levegő.

A Pesti Hírlap, Pesti Napló, 8 Órai Ujság, Magyarország, Új Magyarság, Függetlenség, Ujság, Az Est, Magyarország, Magyar Hírlap — szóval a katolikus lapokon kívül úgyszólván valamennyi — bűnös abban, hogy Magyarországon a felekezeti béke nem tud helyreállani, hogy mindig újabb és újabb izgató anyag jut bele az ország közvéleményébe. Ezek a lapok tesszik, hogy a felekezeti békebontók folytonos harci lár-mája szétterjed az országban.

Ugyanekkor ezek a lapok lehetőleg keveset közölnek a katolikus világegyház híreiből, amelyeket

pedig bő választékban s megrázó adatokkal nyújt a Középeurópai Katolikus Kurir. A katolikus dolgok nem kellenek! Ezeknek a lapoknak csak a protestáns hírek a fontosak! Miért vajjon?

Mert tudják: A katolikusok lomhák és öntudatlanok s nem veszik nagyon zokon, ha a lapok a katolikus dolgokat elhanyagolják. Ellenben tudják azt is, hogy a protestánsok öntudatosak s csak olyan lapokat olvasnak, amelyek az ő szekerüket tolják!

Hát egyszerűen ezekhez igazodnak s a katolikusokat szép csendesén a falnak állítják. Hiszen azok *mindent lenyelnek és mindent zsebrevágna*k.

Az említett lapok lesznek tehát elsősorban felelősök azért, ha egy napon újra mégis kilobban a szenvedély s az ország nagy többségét tevő katolikus közönség erőteljes választ ad a folytonos kihívásra.

Vagyis, hogy mégsem: a katolikus közönség nemcsak türelmes, hanem sokszor bárgyú és türelmetlen is. Olvassa ezeket a felekezeti vádaskodásokat s mégsem mozdul meg. Azt a sajtót olvassa, amelyet mintha csak a protestáns sajtóiroda bérelt volna ki magának. Katolikusaink egy része maga is siet az igát a vállára venni s a szekerét tolni azoknak, akik Magyarországon *egyoldalú és kíméletlen felekezeti uralmat akarnak*.

A katolikus öntudat alacsonyításán, a magyar katolicizmus teljes szellemi összetörésén működik közre minden „katolikus”, aki a fentnevezett lapokat támogatja.

Felhívás a magyar sajtóhoz a felekezeti béke érdekében.

A magyar sajtó jókora része állandóan vét a felekezeti béke ellen. Vét pedig azért, hogy kritika és tapintat nélkül közli azokat a felekezeti megnyilatkozásokat, amelyek erősen a 67%-os katolikus többség elleni éllel vannak megírva s erősen bántó célzattal jelennek meg bizonyos felekezeti tudósítók hasábjain.

Érthető, hogy a napilapok nemcsak a katolikus,

hanem a más felekezetű eseményekről is beszámolnak. Tehát protestáns egyházkerületi gyűlésekről, ünnepségekről s hasonlókról. Ebben a protestáns sajtótudósítókönyvomas szövegeit szokták alapul elfogadni. De ha már ezt teszik, kellene annyi lelkiismeretességüknek és tapintatuknak lenni, hogy ezekből a tudósításokból *irgalmatlanul húzzák ki és hagyják el azokat a kijelentéseket és kifejezéseket, amelyek a felekezeti béke megóvása szempontjából súlyosan veszélyesek.*

Elvégre érthető, ha egyes felekezeti emberek a maguk szűkebb körében néha csipős, gúnyoros, támadó kifejezéseket használnak. Ez maradjon az ő saját ízlésük és tapintatuk dolga. De ha már a protestáns könyvomas kéjelegve közöl minduntalan olyan bántó élű dolgokat, amelyek minden komoly katolikus emberben feliorralják a vért, legalább a magyar sajtóban lehetne annyi méltóság és tisztességtudás, hogy ezeket a katolikusokra nézve *sérelmes és bántó kitételeket húzza ki a közlendő szövegből.*

Bántó például, hogy most ismét Raffay Sándor, aki már annyiszor mondott a katolikusokra nézve fölőlesen bántó dolgokat, a maga felekezetének egyházkerületi közgyűlésén „beszámolót” tart és abban céltudatosan beleköt megint az eucharisztikus kongresszusba és egyéb belő katolikus ügyekbe. „Beszámolót” mond, de abban megint nem arról számol be, mit tett vagy mit nem tett a magyar luteránusok felekezete mint ilyen például az egyke ellen, vagy a családvédelem érdekében, vagy a szociális reformok terén, a kommunizmus veszélye ellen, az újpogányság hóhortja, vagy az erkölcsi lazaságok ellen, mit tett a munkaszünet érdekében; hanem beszámol — a katolikusokról s nem egy kifejezésével szinte tudatosan piszkálja és szurkálja a katolikus önérzetet. A katolikus Egyházat pl. egyszerűen így nevezi: „a római pápa egyháza”. Nem Jézus Krisztus Egyháza, nem az apostolok és egyházatyák Egyháza, hanem egyszerűen csak így: a római pápa egyháza. Látnivalólag fáj neki, hogy ez az Egyház olyan

óriási, a nemzet s a világegyház történetében korszakalkotó vallásos aktust rendezett, aminő volt a budapesti eucharisztikus világkongresszus. A magyar katolikusok e páratlan sikerű és mélyen vallásos megnyilatkozásáról Raffay ev. püspök egyszerűen úgy beszél, hogy az egy nagyszabású és gyönyörűséges „látványosság” volt. Látványosság, semmi más? Nos igen, az is, de csak másod- és tizedsorban. Az eucharisztikus kongresszus elsősorban áhítat volt, Krisztus-imádat, lelki tény, megtérés, Krisztusra-találás, sokezer és soktízezer léleknek Krisztus elé borulása. Raffay egyszerűen csak amolyan — látványosságot lát benne.

De egyáltalán hogyan kerül az eucharisztikus kongresszus a luteránus beszámoló gyűlésre? Ennek a páratlanul fönséges kongresszusnak számos ünnepélyén s összejövetelén katolikus részről *egyetlen szó sem hangzott el, amely a protestánsokat bármikép sértette, vagy csak megemlítette volna is.* Pedig bizony egyes protestáns felekezeti vezérekből nem hiányzott a jó szándék, hogy az eucharisztikus kongresszus békés légkörét jó előre megzavarják. *Röpiratokat jelentettek meg,* amelyekben a kongresszusról ugyancsak barátságosan hangon beszéltek s vágyva emlegették azokat a türelmetlen külföldi protestáns kormányokat, amelyek egy-egy eucharisztikus kongresszuson pl. a szentséges körmenet nyilvános megtartását nem engedélyezték. Ravasz László ref. püspök is megkísérelte beledobni a közvéleménybe azt az átlátszó célzatú hiresztelést, hogy az eucharisztikus kongresszus „éle a protestánsok ellen irányul”, ezt „hiába is tagadnák”. A katolikusok néma méltósággal siklottak el ezek felett a békebontó kísérletek felett s megelégedtek annak leszögezésével, hogy az eucharisztikus kongresszus éle *nem irányul semmiféle felekezeti ellen.*

Most azonban Raffay még azt is „megdicséri” a maga népén, hogy az eucharisztikus kongresszussal szemben csendesen viselkedett: mintha bizony az valamiféle provokáció lett volna, s valami nagy érdem lenne, ha valaki ezt a nemzeti szempontból is párat-

lan ünnepet meg nem zavarja. Mindenesetre bántotta a türelmetlenebb hitfeleket, hogy a „római pápa Egyházának” ez a gyönyörű ünnepe oly fényesen sikerült, mert azóta egy *sereg protestáns lapocska állandóan az eucharisztikus kongresszussal veszködik. Ügylátszik agitációs anyagnak használták fel a hitközségeik kebelében a katolikus „provokációt”, mert Raffay maga arra utal, hogy éppen ezen a címen, az eucharisztikus kongresszusra való feleletül és „reakcióul”, vagy százezer pengőt szedtek össze a Budapesten felállítandó Luther-szoborra!*

Eucharisztikus kongresszus és Luther-szobor! Nekünk semmi közünk hozzá, ha protestáns testvéreink Lutherről úgy gondolkoznak, ahogy gondolkoznak; mi is úgy gondolkozunk róla, ahogy gondolkozunk. Ha azonban mindenáron provokációt keres valaki, higgyék el, *sokkal nagyobb provokáció Budapesten annak a vallásalapítónak állítani szobrot, aki széltépte a kereszténység egységét s évszázados gyűlölködésnek indította el a viharát!* Luther iratai tele vannak katolikusgyűlölettel s katolikus-gyalázkodással: csak nagyfokú látninemakarás tagadhatja le azokat. S hogy Magyarországot mennyire nem szerette Luther Márton, közismert dolog, hiszen ő *beszélte le a német fejedelmeket és urakat arról, hogy Magyarországnak a törökveszedelemmel szemben segítséget nyujtsanak.* Ha Magyarország Mohácsnál ebek harmincadára került, ebben bizony a *wittenbergi szerzetes magyarelles izgatásának is része volt.*

Ennek ellenére mi nem szólunk bele, ha valaki a maga vallási felfogásának alapítóját látva Lutherben, szobrot akar neki állítani. De az ilyenek aztán igazán nincs joga többé ebben az életben vallási békebontról és provokációról vádolni. Mert Luther szobra lehet a lutheránusoknak kegyeletos emlékezés, a katolikusoknak ennél több és rosszabb emlékeket ébreszt! Semmivel sem különb az nekünk, mintha a magyar fővárosban valaki Trianon létesítőinek emelne szobrot! Ám tegyék, emeljenek szobrot, akinek akarnak,

de akkor hagyjanak békét az eucharisztikus kongresszusnak! Mert az aztán igazán nem volt provokáció!

A jó Raffay püspök úrnak pedig szeretettel ajánljuk: maradjon meg a *maga felekezetének a portája előtt* és ott söpörgessen! Van ott is annyi munka, hogy nem szükséges örökké velünk, katolikusokkal vesződni s rajtunk önteni el keresztényi szeretetének epéjét! *Komolytalan dolog felekezeti békéről szavalni* s ezen a címen állami elismeréseket dugni zsebre s ugyanakkor minden alkalmat megragadni arra, hogy akár igaztalanul is, akár bántóan is, de folyton katolikus dolgokba kössünk bele.

A becsületes, békeszerető és igazán magyar sajtónak pedig, ismételjük, kötelessége volna a felekezeti elfogultság és gyűlölködés szócsöveit *kissé szigorúbb bírálat alá fogni*, mielőtt azoknak kiélezett tudósításait a nyilvánosságnak átadja s ezzel *újra meg újra elkeseríti a kedélyeket*.

„A megújhodott Biblia”.

A figyelmes ujságolvasó régóta észrevehette, hogy a *Pesti Hírlap*, amelynek tulajdonosa és főszerkesztője protestáns ember, milyen ügyes és szociális munkával iparkodik egy 70 százalékgig katolikus országban, mint a mai Magyarország, bizonyos egyoldalú protestáns törekvéseknek a katolikus gondolat kárára kedvezni. Amikor pl. a kommun után az egész ország keresztény közvéleménye felháborodott az akkori debreceni kálvinista püspöknek, Baltazár Dezsőnek sorozatos színváltásain s katolikusellenes kirohanásain, a *Pesti Hírlap* volt az, amely Baltazár Dezsőt megmentette: elkezdte őt, mint a hazaszeretet és hithűség ingathatatlan bajnokát magasztalni s addig abba nem hagyta, amíg a meglehetősen hitelétvesztett debreceni főembert a nyilvánosság egyoldalú tájékoztatásával ismét fehérre nem mosdatta.

Azóta is csak egymás mellé kell tenni pl. a Nemzeti Ujság és a *Pesti Hírlap* egy-egy számát, hogy

észrevegyük: a Pesti Hirlap számára *még egy apróbb protestáns egyházi ügy is legalább olyan fontosságú, mint a nagyobb jelentőségű katolikus mozgalmak.* A hercegprimás vagy Glattfelder püspök nagyjelentőségű szózatait lehetőleg röviden közli, ellenben Ravasz Lászlónak, sőt Raffay Sándornak minden megnyilatkozását mint valami nagyjelentőségű, országmentő, nagyszerű eseményt bőségesen és hosszasan szokta közölni. Taktikából katolikus híreket is ad, de azokat lehetőleg szürkén s főleg vonzó és propagatív erejű mozzanatok mellőzésével szereti közölni, inkább csak tessék-lássékra, hogy a rövidlátó katolikusok előtt úgy tűnjön fel, mintha hírszolgálat a pártatlan s tárgyilagos lenne; ellenben protestáns megnyilatkozásokból mindig éppen azt közli, aminek propagandisztikus éle van, ami a protestantizmust mint egyedüli, pártatlan, nemzetmentő mozgalmat, mint a haza gerincét, mint az egyetlen igazán értékes és eleven keresztény életformát ünnepli.

Csak egyik nemrégi számában is (nov. 25.) *Hegedüs Lóránt* tollából „*A megújhodott Biblia*” címmel hosszú cikket közölt, amelyben úgy tűnteti fel a legújabb protestáns biblia-átdolgozás megjelenését, mintha az az egész keresztény Magyarország eseménye lenne s mintha csak most kapna a keresztény közönség végre jó és hasznavehető bibliafordítást kézhez. Azt persze teljesen elhallgatja, hogy az új katolikus bibliafordítást, amely már vagy tíz éve jelent meg a budapesti Pázmány Péter-egyetem teológiai tanárainak s a Szent István-Társulat Szentírásbizottságának értékes közreműködésével, legalább olyan kiváló alkotás.

„A magyar keresztény közönségnek nagy eseménye van, szavalja Hegedüs Lóránt: megjelent a biblia új magyar fordításban”. Csak így: „megjelent a biblia”. Mintha nem jelent volna már meg tíz éve a jobb, tudományosabb és hozzá *hívebb szellemű katolikus* fordítás. Egyetlen szóval sem említi a katolikus bibliafordítást s úgy beszél a protestáns átdolgozásról,

mintha az most már az egész keresztény Magyarország bibliája lehetne. Az egész cikkben végig egyetlen szó *sincs a katolikus bibliafordításokról*. Neki csak a Károli-féle biblia fontos, meg annak új kiadása. És ő az egész kereszténység nevében beszél.

Alább még hozzáfűzi azt a százszor megcáfolt mesét is, hogy a „protestantizmus világtüneményének kezdete éppen a *bibliának a felszabadítása* volt.” (!) Mi alól kellett vajjon a Szentírást „felszabadítani”? A katolikus Egyház talán lakat alatt őrizte a bibliát? Ezt a százszor megcáfolt állítást szabad csak úgy vak-tán ismételtetni egy magyar akadémikusnak? egy jó-részt katolikus olvasók pénzéből élő magyar napilap-ban? A Szentírás olvasása a katolikus Anyaszentegy-házban sohasem volt tilos. Németországban nem keve-sebb, mint *18-féle német szentírásfordítás forgott köz-kézen Luther Márton előtt*. De azért újra meg újra itt az állítás, hogy csak a protestantizmus fedezte fel s „szabadította fel” a bibliát! És ezt a valótlan-ságot és sértést némán lenyelik a P. H. gyászkatolikus olvasói!

Hol él ez a Hegedüs Lóránt és kinek ír a P. H.? Sajnos, felerészben *katolikusoknak!* Ott ül és görnyed rengeteg megszédített, öntudatában végleg elaludt „ka-tolikus” olvasó ezek felett az ujsághasábok felett, ame-lyek csak éppen hogy nem ordítják a maguk csökö-nyös katolikusellenességét! S a már gondolkodni sem tudó katolikus tömeg semmit sem vesz észre, semmi-ből sem tanul, még csak gyanút sem fog! Nem veszi észre, hogy a Pesti Hírlap a protestantizmus illeték-telen hatalmi törekvésének, az új protestáns nemzet-hódításnak meglehetősen kiméretlenségű és *harcos orgá-numa*, amely minden kérdésben nagyon ügyesen, na-gyon ugribugri módon, de egy óramű pontosságával *a protestáns érdekek mellett hadakozik*.

Itt volt a Sztranyavszky-eset. A P. H. *azonnal, habozás nélkül Sztranyavszky mellé állt*. Mert Sztra-nyavszky harcos protestáns és egyszer már vérig sér-tette a katolikusokat? Azért náluk kétszeresen kedves

ember? A P. H. Sztranyavszky mosakodó nyilatkozatait bőven közölte, az ellene szóló tüntetéseket pedig sunyi módon elhallgatta. Neki Sztranyavszky kell; ő tudja, *hogy miért!* A felekezeti szempont bizonyos lapoknak, minden felekezeti békehirdetés ellenére *minden felett való?*

Falaz a Pesti Hírlap a harcos protestantizmusnak azzal is, hogy örökké nagy hangon közli a protestáns egyházi vezetők kenetes, kendőző s megtévesztésre alkalmas nyilatkozatait *a felekezeti békéről*. Ha valaki csak éppen a Pesti Hírlapból meríti nézeteit, azt kell hinnie, hogy a protestáns főharcosok egyebet sem tesznek, mint a felekezeti békét ápolják! Az egész ország tudja, hogy ez a legtöbb esetben nem egészen így van! De a sajtónak ezer útja van arra, hogyan kell vakítani s félrevezetni a közönséget. Vakítás és félrevezető falazás, ha egy sajtóorgánium állandóan mint a felekezeti béke egyetlen igaz apostolait ünnepli azokat, akik békét hirdetnek, de vajmi gyakran harcból élnek!

Ez a jelenség a P. H. részén évtizedek óta folyik már. Nem is lehet nagyon csodálni vagy zokon venni tőle, elvégre a lap tulajdonosa és kiadója protestáns ember. De akkor a katolikus közönségnek semmi helye a P. H. protestáns zászlója alatt! Mélyen megdöbbenő, hogy míg a protestáns közönség azonnal felszisszen, ha egy katolikus lap a protestantizmusra nézve bármikép kedvezőtlen cikket hoz, addig a *Pesti Hírlap évtizedek óta következetesen dolgozhatik a katolikus öntudat gyengítésén s az ország közfelfogásának egyoldalú elprotestantizálásán*, anélkül, hogy a katolikus közönség tiltakozása jeléül legalább is tömegesen *ott-hagyná s a katolikus lapokhoz csatlakoznék!*

Ez a mi *rettenetes szégyenünk és gyengeségünk!* A leglehetőlenebb, a legostobább és valótlanabb kifogásokkal mentegetik magukat szerencsétlen, félrevezetett katolikusaink s gyakran egyetlen faluba tucat-számra hozzák ezt a céltudatosan protestáns uralmi propagandát űző lapot és nem ám csak a jól kiszol-

gált protestánsok hozatják, hanem az *újra meg újra homlokon ütött s kisemmizett katolikusok is!*

A Pesti Hirlap protestáns vezetői valóban a markukba nevethetnek. Milyen jámborul ostoba és már szégyenkezni sem tudó nép ez a katolikus tábor?

Persze, mert az olcsó *hazafiaskodással* meg „ingyen” ajándékokkal leveszik a lábáról. Dehát a *gerinc* és az *öntudat* már annyira elfelejtett fogalmak, hogy azt már csak a — túloldalon lehet követelni?

A magyar katolikusság *legnagyobb szégyene: a katolikusellenes lapokat támogató gyászkatolikusok!*

Örtüzek.

1913—1916.

Az önfegyelmezés.

Olyan fogalom ez, melyet egészen megkerülni semmiféle erkölcselmélet, még az Epikuré és Spinozáé sem tud. A zabolátlanság magasztalói csak obstruált filozófák elvonásaiban: papiroson tudtak erényhősöket termelni. Viszont minden ésszel-gondolkozónak imponál az angol, a dán, a német, a japán a maga önuralmával, a maga komoly, a fesztelenséget éppen nem istenítő önfegyelmezésével. Ha az erkölcsi emelkedettség nem utópia, akkor az önfegyelmezés sem az; ez a gőz, az a vonat. S épp ezért nagy kultúrfaktora erkölcsi létünknek az Egyház a maga komoly közbelépésével, amikor tiltószóval véget vet a farsangnak (jellemző: a farsang végét a mulató világnak is az Egyház szabja meg!) és hamvaz és böjtöt parancsol. Értelmes emberek ma már nem mosolyogják le a böjtöt. Tudják jól, hogy az Egyház nem a túrótermelést és halimportot óhajtja növelni vele. Hanem a belső ember energiáit; azokat az erőket, melyekkel felfegyverkezve aztán a fegyelmezett ember az étvágnál sokkalta gyilkosabb, tipróbb, könyörtelenebb ösztönöket is megtanulja fékentartani.

A tudomány és a mai sajtó.

Branca Vilmos, a berlini egyetem tanára s az egyetem paleontológiai intézetének igazgatója (úgy-e, elég nagy természettudományos tekintély?) írja a darwinizmusról és ősnemződésről:

„Ugyan mit szólnánk hozzá, ha valaki azt állítaná, hogy a testek vonzódása jelenleg ugyan a tömeggel egyenes, a távolság négyzetével fordított arányban áll, de hogy valamikor ennek a törvénynek éppen az ellenkezője volt érvényben? . . . Sok természettudós is anynyira megszokta már, hogy az életnek szervetlen anyagból való eredését, mint valami magától értetődőt fogadja el, hogy a legtöbben . . . nem is érzik már azokat a *szörnyű nehézségeket*, melyekkel ez a feltevés egybe van kötve . . . Mert mi volt akkor? Egyszerű, élettelen, léleknélküli kögöröngy, melyet vékony vízhólyag s élettelen, léleknélküli légréteg vett körül. S ekkor egyesült volna a szénsav, a víz, az ammoniák stb. valamiképen vagy valami vegyületben úgy, hogy ebből valami kezdetleges lelki és értelmi működés származott volna? Mégis csak erős dolog, ekkora hiszékenységet tételezni fel az emberekben! Hiszen ennél vakmerőbb mesét (ein noch ärgeres Märchen) akarva sem lehetne kitalálni. Bezzeg, ha az Egyház követelne tőlünk ilyen vak hitet, minden természettudós irtózva riadna tőle vissza!” (Der Stand unserer Kenntnisse vom fossilen Menschen, 97. s. k.)

Igy beszél a *tudomány*. Persze, a *Világ* s a *Népszava* kis szabadgondolkozói másképp beszélnek. Bizonyosan nekik is van igazuk. De csitt, ne példálózunk, mert meg találja hallani Pilisi Lajos, a *Világ* „katolikus” munkatársa (ilyen is van?), akinek az a szokása, hogy mihelyt mi *érvelünk*, ránk fogja, hogy „gyülölködünk”. Hogyne! Ez a legolcsóbb cáfolat!

Raszputin a Népszavánál.

Raszputin szerzetest megölték. Az igazat megvallva, azt sem tudtuk eddig, hogy van Raszputin szerzetes. S azt is bevallhatjuk, hogy nem tudunk rajongani a Raszputin szerzetesekért, a cár gyóntatóiéért. Már azon okon nem, mert nem igazi szerzetesek, csak amolyan skizmatikus, talpnyaló, műveletlen orosz pópák.

Ellenben nem értjük, miért kell a *Népszavának* annyira diadalmaskodnia az eseten. Először is azt írja, hogy Raszputin „sötétlelkű szerzetes” volt, amit nyilván csak onnan sejt, mert a szerzetes neki mindig sötétlelkű. Másodszor természetesen elhallgatja, hogy nem igazi szerzetesről, hanem csak egy orosz pópáról, egy álszerzetesről van szó. Hadd higgyék az ő szegény bűmulatlan olvasói, hogy katolikus szerzetesről van szó. A legérdekesebb azonban az, hogy miért kell a jeles ujságnak a meggyilkoltatás ismeretlen okait azzal a légbőlkapott gyanúsítással pótolnia, hogy „bizonyos azonban az, hogy Iréne nagyhercegnő férjének nagyon komoly oka lehetett a véres tett elkövetésére?”

Értjük, értjük. Azt akarja mondani, hogy ha szerzetest gyilkolnak, csak legyünk nyugodtak, emberek: az ilyen kis késeléseknek minden esetben nagyon komoly okaik vannak. Elég jele ennek az, hogy szerzetes szerepel a gyilkosságban. Persze mint passzív szereplő. Ha véletlenül fordítva állana az eset és Raszpутinnak jutott volna az orgyilkosságban az aktív és Jusszupov hercegnek a passzív szerep, a *Népszava* izmaelitái bezzeg nem találnák oly feltétlenül bizonyosnak, hogy a véres tett elkövetésének „nagyon komoly okai lehetnek”!

Kicsoda Lord Northcliffe?

Lord Northcliffe-ről cikkez a *Világ* a *Matin*-t idézve, amint általában kedvenc szokása, hogy a háború alatt is az entente vezetőlapjaiból ollóz előszere-ttel. Elmondja, hogy milyen nagyszerű ember ez a Lord Northcliffe, azt sem tudja, hány ujságja van, még a címüket sem tudja, mint ahogy a pásztor sem tudja pontosan mindegyik juhát. Csodálatos ember ez az ujságkirály, olyan ember, aki „kiváltságos születésű”, akárcsak Lloyd George vagy Briand. Sőt mi több, „közben (születés közben?) átöleli a jelent, a multat, a jövőndőt” és „észreveszi az Eszmét a Tényben”. (Ezt ugyan más, kevésbbé bámulatos születésű halandók is észre szokták venni, csak nem éppen nagy E-vel és

nagy T-vel) S hogy elolvadjunk a nagy lord Northcliffe szeretetétől, megtudjuk a Világ-ból azt is, hogy ez a drága lord könyvet írt s azt az édesanyjának ajánlotta — ó, a hű fiú —, aki (t. i. az anya) „Rembrandt anyaképeire emlékeztet”. „Az anyának és fiúnak ez a bensőséges szeretete kelta jellegű” — okoskodik a *Matin-Világ* — s azért máris igazolt a konklúzió, hogy „lord Northcliffe *kelta*”. Mert tetszik tudni, csak a keltáknál volt nemzeti szokás, hogy a fiak bensőségesen szerették az anyjukat... S a könyveiket is csak ők ajánlották a szüleiknek...

Egyébként, tisztelt Világ, nem olyan tiszta ez a bájos eset. A dolog érdeme másként áll. A szabadkőműves kezektől annyi szeretettel megfestett lord Northcliffe a valóságban *egyike a világ legnagyobb gazembereinek*. Mint ujságkirály, akinek a háború a képzelhető legjobb üzlet, temérdek lapjával ő izgatta ellenünk a legnagyobb sikerrel nemcsak Anglia népét, de a semleges országokat is. Csak nemrég járta be pl. Hollandiát is külön ezzel az agitációs célzattal. S hogy *kelta* volna, az sem igaz. Ez a meglordosított világpanamista éppen nem kelta, még csak nem is angol, hanem egy *hazaáruló németországi — zsidó*, hamburgi illetőségű, aki azelőtt a szerényebb *Stern* névre hallgatott. De ezek után legalább is megértjük a *Világ* lángoló rajongását a „legnagyobb angol laptulajdonosért”.

A szerelem és a Pesti Hirlap.

„Szerelem dolgában erkölcsi prédikáció mitsem használ” — vallja az *Esti levelek* kissé vénülő írója, Zsolt — s több őszinteséggel, mint óvatossággal hozzáteszi, hogy: „s én erre legkevésbé is vagyok illetékes”. A multkor a hadi-szalmaözvegyek ügyében cikkezett s ajánlotta az itthon lumpoló férfiaknak, hogy „ha szerelmet keresnek, hát keressék azt lánynál s ne asszonynál”, mert „így egyszerűbb az eset”. Hiszen „a lány nem tartozik senkinek, csak önmagának, a becsületével”. (Amióta t. i. Légrádiék raktárba helyez-

ték a jó Istent és a tízparancsot, azóta az ember csakugyan csakis önmagának felelős a tetteiért.) „Ha odaadja a becsületét, csak a *magáét* (?) adja.” S azért „a szerelmet vagy szeretkezést kereső férfi ne keresse a férjes nőket” (nagyon helyes beszéd!), „hanem *for-golódjék a lányok körül*”, még ha ez „esetleg több költséggel jár” is (alávaló beszéd!).

Ime, a *Pesti Hirlap* erkölcsfilozófiája újabb s teljesen jellegzetes önbemutakozásban. A zsványynak, a betörőnek, a dúvadnak nem azt magyarázni, hogy így is, úgy is alávalóság, amit tesz; hanem az *egyik alávalóság helyett a másikra izgatni*, a kisebb rossz tán, de oly indokolással, mely az ajánlt rosszat erkölcsi oldalról egyáltalán nem kifogásolja. Mert hogy a lány tehet a becsületével, amit akar, míg „az asszony becsületéhez oda van kötve a férjeé is”. Tehát csak ez a baj, csak ez az akadály! Más szempont nincs. Isten, lelkiismeret, a közerkölcstelenség nemzetölő hatása: nem szempontok. Még szép dolog az írótól, hogy az utolsó sorban őszintén bevallja, hogy amit hirdet, mégsem több, mint — zsványbecsület.

Bizony zsványbecsület az, t. Zsolt úr, amit önök annyi ügyeskedéssel s a tízparancsolat teljes ignorálásával terjesztenek. Mert igen, tízparancsolat is van ám még a világon s ha az önök lapja nem korlátozná elveit a „zsványbecsület” terjesztésére, önöknek azt kellene hirdetniök, hogy *minden házasságonkívüli nemi élet*, legyen annak áldozata akár lány, akár asszony, akár szerencsétlen prostituált (az is nő, az is ember!), *bűn és alávalóság* s ugyanakkor szégyenletes lovagiatlanság a női nemmel szemben. Ezzel a „zsványi” becsülettel: a közerkölcstelenséggel nem volna szabad oly kesztyűs kézzel bánni, mint ahogy ön, Zsolt úr, állandóan teszi, aki, mikor a házasságok késői megkötése *mellett* érvel (nem *ellene*, holott a késői házasság közismerten az egyik legmélyebben járó társadalmi visszaélés), csak amúgy foghegyről odaveti: „A házasság komoly dolog, melyhez nem elég, hogy a nő a férfit fiatalos bájjával vonzza; *hisz ezt a férfit meg-*

találhatja a házasságon kívül is”. Mi más ez, mint a közerkölcstelenség szabadalmazása a házasságkötések, a morál s a normális családi életen felépülő nemzet rovására?

Az egyetlen vigasztaló ezeken a szexuális aberrációkat szüntelenül mentegető írásokon az, hogy a közönség józanabb, gondolkodóbb, becsületesebb része lassankint mégis felocsudik általuk s belátja, hogy a *legfőbenjáróbb közerkölcsi és társadalmi kérdéseknek ez a folytonos cinikus kezelése* a Pesti Hirlap-féle lapokat a legközveszélyesebb nyomtatványok egyik nemévé teszi: egy eleve romlott felfogású, degenerált ízlésű s a „zsiványbecsülettel” beérő nemzedék nevelőjévé.

A Pesti Hirlap és a törvényes szeretők.

A *Pesti Hirlap*, melyet számos katolikus még mindig tisztességes lapnak tart, 1916 szeptember 17-iki számában ezeket írta:

„Elkövetkezett az ideje, hogy a szerelmi élet minden vonatkozásait újra szabályozzák . . . A szerelmi életnek úgy írott, hivatalos törvényeit, mint társadalmi szokásait egy-két évtizedre meg kell változtatni . . . *Nem szabad különbséget tenni törvényes és törvénytelen gyermek között* . . . Ha az összes erkölcsprédikátorok a fejük tetejére állnak, akkor is szerelmi viszonyokat kötnek *tisztességes (!) úrilányok* férfiakkal, kik nem vehetik el őket feleségül . . . Nem lehet csodálkozni, ha a természet ösereje, a szerelemhez való természetes jog (!) néha erkölcsös lányokban is érvényesül s nem kötik magukat olyan *formákhoz*” stb. „A törvény ne csak a rossz feleséget védje, hanem a *jó szeretőt is*” stb.

Pontosan ez az erkölcs az, amely Hellaszt, Rómát s a mai Franciaországot is a nemzeti öngyilkosság örvényébe vitte. A *P. H.* azonban ezzel nem sokat törődik. Neki fő az üzlet s mivel a közönségnek bizonyos romlott része szereti, ha az ujság szépen mentegeti **az ő bűneit**, a *P. H.* szívesen vállalja a lelkiismeretek

e megkönnyítését. Bánja is azt a „tiszteességes“ leánycsábításból vagyonokat harácsoló lap, ha aztán a „tiszteességes“ úrilányok az életben tömegesen megvalósítják azt a félvilági erkölcsant, melyet lapjuk hirdet s melynek révén ifjúságunk nemcsak lelkiileg elzúllik, de testileg is tönkremegy!

A Pesti Napló lelki klinikája.

Akinek a szíve fáj, az újabban már nem a lelkiatyához fordul, hanem a *Pesti Napló* „Lelki klinikájá”-hoz, mely olcsón és prompt gyógyít mindennemű lelki betegséget. Egy „Mária-Vanda” nevű állítólagos apáca (!) is tanácsot kér tőle (a *P. N.*-tól), hogy vajjon tegye-e le a fogadalmat vagy lépjen ki, mert amióta a lelkiatya szenvedélyesen — megcsókolta (!), borzasztóan vágyik a szerelem után. A *Pesti Napló* erre megmagyarázza Monna Vandának, hogy a klastromi élet ridegsége és *tétlen* (?) örömtelensége „nem való senkinek, aki fiatal, erős, egészséges és munkabíró”. (Hát akkor kinek való? A fogahullott vén csoroszlyáknak?) A szerelem „mentette önt meg a *való, igaz életnek*”. (Hát aki Isten szeretetéből jót tesz, árvákat nevel, gyermekeket oktat s betegeket ápol, az nem él igaz életet?) „Istennek tetsző életet”, úgymond, sokkal jobban lehet a zárda falain kívül élni, „ahol nem *tétlen ájtatoskodással* (?) telik el az idő, hanem hasznos munkában” stb. S az ilyen éppoly ostoba, mint mélyen sértő cikkek után, azt hiszitek, kiábrándulnak a *P. N.* katolikus olvasói a *P. N.*-ból? Dehogy! Nekünk, keresztényeknek minden jó, csak keresztény ne legyen.

1917.

Az apróhirdetés.

Szókehajú, álmodozó szemű szegény munkásleányt halásztak ki a Duna hideg hullámai közül.

Még meg lehetett menteni az életnek. A kórházban egy jószívű ápolónő előtt utóbb bevallotta öngyilkos szándékának előzményeit. Szép volt, fiatal és

tapasztalatlan. Kezébe került az ujság. Megtetszettek neki a szerelmi levelezések. Ő is levelezni kezdett, csak úgy, leányos kedvtelésből. Ez lett a veszte. Jött a „tisztességes ismeretség” — rossz következményekkel. A leány, hogy a szégyent elkerülje s mert megvetést érzett önmaga iránt, véget akart vetni életének...

...Hány ezer szegény szerencsétlennek tragédiája ez! S ezt a lelketlen üzérkedést, a könnyelműségnek és tapasztalatlanságnak ezt a kihasználását a Pesti Hírlap-féle lapok csak nem hagyják abba. Kéthárom korona kedvéért képesek bűnbe, szégyenbe, öngyilkosságba és kárhozatba kergetni egy-egy szerencsétlent. Szégyen arra, aki ily lapokat pénzével támogat!

A Népszaváért!

A Népszava szeret gúnyolódni a keresztény sajtó-agitáció fölött. Ő maga azonban heteken át túlköli a pártadókkal úgylis kiuzsorázott „elvtársak” fülébe, hogy „olvassák és járassák a Népszavát”. Sőt tudomásunk van róla, hogy üldözik is, még a kenyerét is elveszik annak, aki nem fizet elő a Népszavára.

A szocialista ujság egy újabb híradása szerint egy pártértekezleten december 17-én vagy százan egyhangúlag kimondták, hogy *valamennyien kötelezik magukat, hogy újévre legalább egy-egy új előfizetőt szereznek a Népszavának.*

Mi nem vesszük el a kenyerét annak, aki nem járát katolikus lapot (sok katolikusnak a kenyerét kellene akkor elvennünk!), de arra mi is mind *köteleznők* magunkat, hogy újévre *legalább egy-egy új előfizetőt biztosan szerzünk a katolikus lapoknak.*

„Botrányt csinált a pap...”

Igy ír a cucilista ujság s aztán elmondja, hogy egy erzsébetfalvai temetésen a cucilista „titkárság” a gyászoló család tudta nélkül szintén „kiküldött”

egy szocialista szónokot a temetésre, aki a „lelkészi szertartás végeztével” kényszerűen beleszólt a szertartásba és szocialista szónoklatot akart tartani. A káplán, akit a család hívott meg a temetésre, természetesen kijelentette, hogy vagy ő, vagy a szocialista távozik, mert katolikus szertartást ott nem lehet tartani, ahol a kegyeletet izgatással és vallásellenes tüntetéssel akarják megzavarni. „Csak természetes” — így a Népszava —, hogy a kegyeletsértő elvtárs csak azért is tovább beszélt, mire a pap „csak természetes”, hogy eltávozott. A papnak ezt a magától értetődő eltávozását a hazugságból élő Népszava „durva és kegyeletsértő viselkedésnek” nevezi s holott még az ő leírásából is nyilvánvaló, hogy a botrányt a szocialista követte el, mégis ily címen ír az esetről: „Botrányt csinált egy pap”.

A taktika világos. Ha egy munkás meghal s a család a temetésre papot hív meg, akkor a derék szocialisták hivatlanul is elküldik „kiküldöttüket” a temetésre, aki tüntetni kezd, botrányt csinál s viselkedésével távozásra kényszeríti a papot. Akkor aztán kiteszik az újságba, hogy „botrányt csinált a — pap”.

Brahmán bonc és mai sajtó.

Xavéri Szent Ferenc egyszer vitába elegyedett egy brahmán bonccal. A bonc hamarosan bevallotta, hogy ő maga sem hisz a pogány mesékben, melyekkel a népet hitegeti. Szent Ferenc erre azt kérdezte tőle, hogy hát akkor miért bolondítja a népet? Mi indítja erre? Mire a bonc megható őszinteséggel a gyomrára ütött s így felelt: „A has, uram, a has!” — A modern sajtó is csak pénzért és anyagi érdekekért ír hazugságot és erkölcstelenséget.

A foglyok kicserélése és a pápa.

Egyre-másra hozzák a lapok, hogy folyik a harc- képtelen hadifoglyok kicserélése; vonatszámra jönnek haza a szegények, tiszték, közemberek, akiknek egy

láthatatlan áldott kéz visszaadta a hazai levegőt és a szabadságot. De miért láthatatlan és ismeretlen ez az áldott kéz? Miért nem tudják meg talán még a legközelebből érdekeltek: a kicserélt hadifoglyok maguk sem, hogy kinek az agyában fogant meg ez az igazán humánus gondolat s ki volt az a nemes szív, amely erre a hadviselő államokat rávette? Miért nem tudják meg?

Nagyon egyszerű, mert az ujságok csökönyösen hallgatnak róla, pedig ők maguk nagyon jól tudják, hogy az egész fogolykicserélés a pápa gondolata és a pápa műve elejétől végig. Csakúgy, mint a 18 hónap óta fogságban levőknek Svájcba internálása. De ezt a „páratlan“, a „tárgyilagos“, a „szabadelvű“ sajtó soha egyetlen szóval nem említi. Ellenben minden alkalommal hetykén kérdi: miért nem tesz a pápa „semmit“ a háború borzalmainak enyhítésére s hol van „Rómának erkölcsi kisugárzása“? Mennyi képmutatás és gonoszakarató népfélrevezetés, ahol csak ez a sajtó megjelenik!

Balthazár „püspök“ a rablás mellett.

A protestánsoknak nincsenek püspökeik, ezt az intézményt Luther is, Kálvin is eltörölték. Most mégis kezdik a főembereiket „püspök“ címmel díszítetni, ami végtére gusztus dolga. De az már mégis fura gusztus, ha egy akármilyen civil „püspök“ nyíltan védelmébe veszi a rablást. Balthazár református „püspök“ úr is fogja magát s a zsidó Pesti Naplóban nyilatkozik arról, hogy a katolikusoktól el kell venni a vagyont, az egyházi birtokot. Nem úgy mondja, hogy „el kell venni“, hanem így: „be kell vonni“, ami azonban egyre megy: ez is, az is lopás. De Balthazár „püspök“ úr úgy gondolja, hogy a katolikus Egyházzal szemben a lopás is, rablás is meg van engedve.

„Ne higgyék — úgymond —, hogy lehetetlenség, amit én kívánok. Láttunk ennél nagyobb lehetetlen-

ségeket is megvalósulni... A kényszer is egy hatalmas tényező. Az állam kénytelen túltenni magát bizonyos tartózkodáson". Hogyne, hogyne, a rablógyilkos is túlteszi magát „bizonyos tartózkodáson”. Annak sincs több érzéke a tulajdonság szentsége és az Isten VII. parancsolata iránt, mint a debreceni „püspök” úrnak!

Egy keresztény vezérember beszél a keresztény vagyon elrablása mellett!

Hát nem szégyen ez? S az nem jut az eszébe, hogy Magyarországon ma már legalább háromszor annyi földbirtok van zsidó kézen tulajdon vagy bérlet címén, mint a katolikus Egyház kezén! S hogyha már valamit szekularizálni kell, akkor is elsősorban a csaknem teljesen elzsidósodott s a háborúban megkétszereződött banktőkét kellene „bevonni”! (De pszt! erről nem szabad beszélni, mert ez tiltott „zsidószidás”.) Mindezt szabad szidni, keresztény dolgokat főként, de a zsidókról „nihil nisi bene”: csak kellemes dolgokat szabad megírni.

Az „elsüllyesztett” könyv.

Ágoston Péter, nagyváradi szabadkőműves főmester, egyébként pedig az ottani *katolikus* jogakadémia tanára (ilyen is csak nálunk lehetséges!), megőrzött annyi függetlenséget szabadkőműves környezetében is, hogy könyvet mert írni a — zsidóságról, „A zsidók útja” címmel. Persze, nem akarta kinevetetni magát s úgy, ahogy kellett, leplezetlenül leírta a zsidók hibáit, bűneit is. Lett nagy felfordulás és óbégatás a nagyváradi zsidó lapokban, hogy a „szabadkőművesek pápája” szabadon mert gondolkozni s írni a zsidókérdésről.

Azonban érdekes dolog! A pesti nagy lapok erről a cécóról nem írtak egyetlen sort sem. Egyszerűen nem vettek róla tudomást. „A zsidók útja” egyetlen pesti könyvkereskedésben sem kapható. Sehol sincs sem a kirakatban, sem a raktáron, sem az újságban. Miért? Agyon akarják hallgatni, tönkre akarják tenni.

Így gyakorolja a cenzurát a teljesen elzsidósodott sajtó és könyvkereskedés, s mihelyt egy könyv nem tetszik neki, indexre teszi: kiközösíti a könyvpiacról, még ha a könyvet — egy szabadkőmíves főmester írta is.

„Följeleneni!”

E címen ír az „Az Ujság”-ba cikket egy zsidó író (Vulpes) s felhívja a közönséget, hogy minden kizsákmányolási és uzsoráskodási esetet azonnal jelentsen fel. Helyes. Idáig rendben van. De nem tudjuk, hogyan értsük aztán ezt a következő mondatot:

„Hogy lehet az, hogy ugyanaz a nép, ugyanaz a faj, ugyanazok az emberek, kik annyi hőst, annyi önfeláldozó hazafit, annyi kitűnő katonát adnak a hadseregnek, ugyanabban az időben a polgári életet elárasztják kapzsi kufárokkal, lelketlen konjunktúra-spekulánsokkal”.

Lám, milyen ügyesen vezeti félre a közönséget az üzérsajtó! Először a háborús visszaéléseket ostromozza, hogy leszedje lábáról az amúgy is elkeseredett, naiv olvasót. Aztán egyet fordít a dolgon s a visszaéléseket, az uzsorát és egyéb népkizsákmányolást a — keresztény magyar nép nyakába varrja. „Ugyanaz a nép, ugyanaz a faj, ugyanazok az emberek” adják a hősokeket és a kufárokat...

Komolyan azt hiszi Vulpes úr (ez a latin szó magyarul rókát jelent — felvehetné nagyon sok zsidó ujságíró!), hogy ugyanaz a nép, ugyanaz a faj szállítja a konjunktúra-spekulánsokat és a hős hazafiakat?

Dehogy hiszi, dehogy hiszi. De amit maga nem hisz, azt megpróbálja elhitetni veled, naiv keresztény olvasó!

Tartsunk össze!

Ma félre kell tenni minden párt- és felekezeti különbséget s az egész, valláserkölcös alapon álló magyarságnak egyesülni kellene a közös cél érdekében: a védelmi harcban a mindent elöntő, mindent

felforgató, népünket s országunkat a legtervszerűbben kiuzsorázó kufárhaddal szemben.

Elszorul az ember szíve, ha azt látja, hogy magyarok, keresztények, testvérek nem tudnak egy zászló körül: a keresztény sajtó körül tömörülni, amikor maholnap mindenük veszélyben forog!

Nem veszik észre, hogy az ellenfél mily tudatosan készülődik halálos csapásokra a keresztény magyarság ellen, melyet igyekszik gazdaságilag, társadalmilag, sőt létében is tönkretenni.

S nem veszik észre, hogy az ellenfél legfőbb hatalmi eszköze ma a *sajtója*. Ezzel vakít, ezzel vezet félre, ezzel izgat képzelt veszélyek ellen, hogy elterelje a figyelmet az igazi bajoktól s azok forrásától.

Az ellenséget támogatja tehát, s azért áruló és megvetésre méltó, aki a keresztény magyarság ellenségeinek lapjait veszi, olvassa, támogatja. Egy dolog menthet még meg minket: ha felocsudunk, ha sajtónk körül tömörülünk, ha panaszainknak, óhajainknak, szóval a keresztény magyar közvéleménynek hangot adunk.

Miért járjunk örökké az ellenséges sajtó járszalagján? Minden családba vigyünk be legalább egy keresztény lapot, amely az ő csalafintaságaikra, uzsoráikra, hazugságaikra rávilágít.

Legyünk elszánt apostolai a legnagyobb s leg-sürgetőbb korkövetelménynek: teremtsünk Magyarországon az uzsorásoktól független magyar közvéleményt!

A gyöngyösi tűzvész.

Ez is csak alkalom volt egyes zsidó lapoknak arra, hogy az apácák ellen izgassanak. A zsidó lapok, mintha összebeszéltek volna, mind elhallgatták azt a tényt, hogy a ferencrendi barátok mikép mentették meg saját testük közbevetésével a város jókora részét a tűzvész terjedésétől. Ellenben például a Pesti Napló mindent elkövetett, hogy a tűzvészért a felelősséget egyenesen a szegény irgalmasnővérekre tolja. Mintha bizony

szegények tehettek volna arról, hogy a közkórház mosókonyhája oly tűzveszélyesen volt építve s hogy oda elmebeteg nőket rendelték a mosásban való segítségre.

Senkinek sem jutna eszébe ilyen esetben az apácákat okolni; csak Hatvani-Deutsch Lajos, a zsidó cukorbáró lapja rohan neki vak kereszténygyűlölettel a szegény, védtelen apácáknak s még hazugsággal is megvádolja e hótiszta lelkeket. Az egyik zsidó riporter szerint a nővérek a hozzájuk intézett kérdésekre feleletet nem adtak, csak ötölni-hatolni tudtak. Az ötletes zsidógyerek sokatmondó hangulatkeltéssel így folytatja:

„A csendőrség persze ki fogja hallgatni az irgalmas-nénéket s mivel a tűz a kórházi mosókonyhában ütött ki, a kórházban kell kiderülnie annak, hogy kit terhel a felelősség a borzalmas katasztrófáért?”

A másik tárcarovatban azt hazudja, hogy „a kórház falán kívül becsületes magyar parasztasszonyok — férjük a harctéren, házuk a hamuban — ökölbe szorított kézzel szidják a stájer (?) apácákat, az orvosokat, a kórházi igazgatóságot...” „Thekla, Notburga és a többi „liebe Schwester” ma ugyancsak fut előlünk, a nevüket is eltitkolják, ők semmiről sem tudnak. A tűz nem náluk keletkezett. A tűzoltóparancsnok és a csendőrmester arcukba mondják, hogy nem így van, nem igaz.”

Ezt egy Kellner (azóta Lakatos) László nevű zsidó ujságíró mondja, aki valószínűleg életében nem tett annyit a szegényekért és betegekért, mint amennyit egy napon tesznek értük ezek a szerinte „stájer” apácák, akiket ő hazugoknak is szeretne megtenni s legszívesebben mindjárt a csendőrök szuronyára tűzné őket.

Hát ez nem gyűlöletszítás? Ez nem felhasználása a szörnyű tűzvész-katasztrófának is arra, hogy mellette a keresztényellenes gyűlölködés levesét forróra főzzük?

De, úgy-e, ezt észrevenni, ez ellen felszólalni nekünk már nem is szabad, mert az már igazán „gyűlölködés” volna?!

Kinek az érdeke az, hogy Magyarországon mindent és mindenkit, a legnemesebb lelkeket s legszen-
tebb intézményeket is vitriollal legyen szabad leönteni, ellenben az ilyen rablógazdálkodás ellen tiltakozni se lehessen?

A hadikölcsönt jegyzők listájából miért hagyta ki a „Világ” következetesen a főpapok hazafias jegyzéseit? Az „Alkotmány” bizony közölni szokta a zsidó nábobok nevét is. Hanem azért, úgy-e, a mi lapjaink az elfogultak? S az ellenfél lapjaiban „minden benne van?”

A stockholmi komédia.

E fölött csak mosolyognak komoly emberek. Az egész csak arra jó, hogy a zsidó sajtó nevetségesen merész módon orron vezesse a világot s elhitesse velünk, hogy a békét a Jakabok és Izraelek csinálják meg. Majd ha a sok nagyképű beszédnek eredménye is lesz, akkor mi is komolyan vehetjük őket. De addig svindlinél, világámító kísérletezésnél többre nem becsülhetjük a cécót, melyet azonban a zsidó lapok, főleg Az Est rettenetes erőfeszítéssel iparkodnak velünk komolyan vétetni.

„Prépost és lócsiszar.”

Hasonló ékesen hangzó címek alatt hónapokig tartott a diadalmas ordítozás a fölött, hogy Rudnay prépostot a törvényszék elítélte. Kifogyhatatlan áradatban folyt az elménckedés afölött, hogy „herceg, gróf, prépost, plébános” épúgy csalt, lopott, gazembereskedett a hadiszállítás körül, mint a zsidók, akik közül néha csakugyan egy nap 100 jogerősen elítélt hadihiénáról értesültünk. Most végül kisült, hogy Rudnay — ártatlan, a Kúria felmentette. Ezt az utóbbi tényt az egész zsidó sajtó alig néhány apró betűvel szedett szóban adta tudtul. Kilométereket hazudott, vádolt, rágalma-

zott; az ügyből még ítélet előtt óriási következtetéseket vont le; mikor pedig a jogerős felmentő ítélet megjött, egyetlen szava sem volt arra, hogy a sértéseket, igazságokat, hamis következtetéseket visszavonja. A legtöbb lap még a címben is iparkodott a figyelmet Rudnay felmentéséről elterelni; a „Világ” pl. csak e címen közölte a hírt: „Ivánka büntetését leszállította a Kúria”.

Hát ez mi egyéb legsötétebb elfogultságnál s rágalmazni tudó, de az igazságot elpalástoló ravaszságnál?

„Nem kell pap!”

Ezt írja mindannyiszor diadallal a cucilista hecc-ujság, valahányszor egy-egy keresztény elvtárs koporsóját sikerült Isten és pap nélkül a földre kapartatni. Ilyenkor gettói gőggel jelenti Grün (Garami) elvtárs lapja: „Pap nem lábatlankodott a koporsónál”. Csak persze a gyepmestert kísérő „szónokló elvtárs”. Egy vidéki laptársunk nagyon helyesen azt kérdi, hogy miért izgat a „Népszava” éppen csak a keresztény halottak gyepmesteri eltakarítása mellett? — s ha véletlenül Kohn Jeremiás vagy Hózenduft Jakab elvtárs haláláról van szó, miért nem írja ki akkor is diadallal, hogy „rabbi nem lábatlankodott a koporsónál”?

Látjátok feleim szömötökkal, hogy az egész cucilista sajtóuszításban a kereszténységet gyűlölő Jakabok felekezeti türelmetlensége a fő!

Nem kell erkölcs!

Igy kiáltoz a sokaktól mérsékeltnek tartott Az Ujság. Mintha a vérben vívódó nemzetnek egyéb baja sem volna, mint a mulatók és színházak zárórája, vezércikkben korholja a kormányt, hogy a zárórát talán nem is annyira takarékosági, hanem erkölcsi szempontból sürgeti. Ez ellen pedig ő természetesen tiltakozik. „Valami nyugtalanító érzésünk, sejtelmünk van. Mintha a közönséget az erény útjára akarnák mesterségesen, hatóságilag vezetni.” (Arra ugyan rá is fér! Annyi baj legyen!) „Mintha valahol több erköl-

csöt követelnének tőlünk (Biz' az nem ártana! Szerk.) s ezt az egyéniségünk és emberi szabadságunk rovására adóban vetnék ki ránk." (Minden zsvány az egyéni szabadságért rikoltoz, ha korlátozni merik.) „Ez igen gyanús jelenség.” „Ez . . . minden embernek kisebbitését jelenti.” „Ez már olyan felülről jövő erkölcsnemesítés, mely ellentétben minden demokráciával, felsőbb erkölcsről tud, melyet az alsóbb rétegekre rá kell tukmálni. Ez már kiskorúsítása a nagy korszaknak (!) és ez ellen már komolyan tiltakozni kell” stb.

Szóval: az éjjeli élet, a korhely- és bűntanyák, a lebujok és kicsapongó helyek — ez a kultúra, a nagykorúság, az emberi szabadság. Az erkölcs és becsület pedig „gyanús” és „kiskorúság”. Mert aki már nem virraszthat a lövészárokban, annak hadd legyen szabad virrasztani e véres időben is kivilágos kivirradtig cigányszó és pezsgő mellett.

Az Est.

Ez a legelterjedtebb hazai napilap egy idő óta tudvalevőleg elég tisztességesen viselkedik. Mellékes, hogy az üzlet kedvéért alkalmazkodik-e a tisztultabb ízlésű publikumhoz. Tény, hogy a hangja egészen más, mint volt valaha.

Azonban óriásit tévedne, aki azt hinné, hogy Az Est ártalmatlan lappá szelídült. Ez nem áll. Ellenkezőleg: csak a hangja szelídült meg, taktikája s irányzata ma is radikális és felforgató.

Tanuság erre többi közt, hogy mekkora szent komolysággal ünnepli s fújja fel a stockholmi szocialista gyűlést, mintha bizony attól valami komoly eredményt lehetne remélni. Épúgy magasztalja a forradalmat is: nemcsak az orosz forradalmat (mely pedig a háború folytatása érdekében ütött ki angol pénz hatása alatt), hanem a forradalmat mint ilyent. Ilyeneket füllent:

„A forradalom komolyan veszi a szabadságot és a köztársaságot és semmiféle visszaélést nem tűr meg e szent fogalmakkal. A forradalomnak nincsen sürgősebb gondja, minthogy a vérontást megszüntesse, hogy

azután hozzáláthasson nagy Oroszország újjáalakításához... Az a nép, amelynek felszabadulását és forradalmát mi az első pillanatban repeső szívvel köszöntöttük, vissza fogja adni a világnak a békességet, mert a Galamb fészke az ő kebelében..."

Milyen ügyesen használja fel a zsidó sajtó az ő óriási hatalmát a lelkek fölött, hogy szép csendesen előkészítse a talajt a felforgató, a forradalmat sürgető törekvéseknek, tudva, hogy a zavarosban mindig ő tud halászni legtöbbet!

Elszólta magát.

A szociálista stockholmi „kiküldöttek” egyike volt („kiküldöttek”, amennyiben önmagukat küldötték ki), Kunfi (Kohn) Zsigmond. A hadseregszállítók lapjában (Világ) nyilatkozik a háború okairól, de úgy, hogy ezzel a kelleténél többet is elárul. „A bűnösség kérdésében — úgymond — tehát arra vonatkozólag, hogy kinek a bűne idézte fel ezt a háborút, az az álláspontunk, hogy — ezt a kérdést mi nem kívánjuk tárgyalni”.

Ej, de pompás felelet! Minden betörő és minden hadseregcshaló, aki a bíróság elé kerül, követhetné ezt a módszert: „ezt a kérdést nem kívánjuk tárgyalni”. Meghiszem azt, hogy ők *nem* kívánják, mert nekik nem érdekük, hogy a nemzetközi zsidó bankvilágot tetemre hívjuk Európa véres teteme fölött. Nagyobb világosság okaért még ő maga hozzá is teszi: „Ennek a kérdésnek a tárgyalása sem szocialista, sem kozmopolita érdek”. Persze, hogy nem az! Hiszen mindenki tudja, hogy a háború felidézésében s fenntartásában legnagyobb része annak a kozmopolita bank- és pénzvilágnak van, amellyel a kozmopolita szocializmus a legszorosabb titkos szerelmi viszonyban él! Persze, hogy ezért „nem kívánja” a bűnösség kérdését tárgyalni Kunfi-Kohn úr. Hiszen ezzel azon nemzetközi fajtestvérek érdekcsoportjaira kellene rámutatnia, amelyek Olasz-, Angol-, Francia- s más országokban ma a legfőbb tényezők az államkormányok irányításában.

Az Est vallásgúnyolósa.

A lapok egyszerre jelentették, hogy Lang Antal, aki az oberammergaui passiójátékokon Krisztus szerepét szokta játszani, szintén bevonult katonának. Az *Est* zsidógyerekei ezt a hírt a következő címmel látták jónak közölni: „Krisztus is bevonult”. Szellemes. Csakhogy frivol és vallásgúnyoló. De micsoda is Krisztus imádandó személye egy ujságíró talmudistának? S mit törődik egy választottfajbéli a türelem és illem ama szabályaival, hogy ami másnak szent, azt akkor sem szabad megsértenünk, ha magunk tán nem is hiszünk benne!

A Fogadalmi Templom és a „Világ”.

A Világ megszidja a katolikusokat, amiért Nemzeti Fogadalmi Templomra gyűjtenek, hálaadásból a háborúban tapasztalt isteni segítségért. A hadseregszállítók lapját egyszerre meglepi a részvét: annyi a nyomor, írja, hogy a templomépítéssel várni lehetne. „Állítsanak a katolikusok — így mond — nemzeti fogadalmi kórházat: a világháború emlékének ez is egészen méltó megörökítése lesz.”

Nem, t. kóklerujság, köszönettel nem fogadjuk el tanácsát. Még pedig azért nem, mert nekünk a kórházfenntartásra nem szükséges még külön fogadalmat tennünk. Őn bájosan feledni látszik, amit csökönyösen el is tetszik hallgatni, hogy mi katolikusok úgyis egész sereg nemzeti célzatú kórházat tartunk fenn: például csak a 100 ágyas kongregációi hadikórházra utalunk, mely a háború kezdete óta fennáll s rengeteg áldozatok árán működik. Míg önök, t. *szabadkőművesek*, nem tartanak fenn egyetlen kórházat sem: egyet kezdtek nagy hűhóval, de csakhamar becsukták.

Hát csak maguknak prédikáljanak a nemzeti fogadalmi kórházról. Mi azt fogadalom nélkül is megteszszük. De épp ezért van szükségünk templomra is, mert *ami jó és áldozatkészség van a világon, mind a temp-*

lomokból árad ki. A koldusok sem a bankok, színházak és a szabadkőművesek lépcsőire ülnek, hanem oda, ahol az alamizna bőven folyik: a templomok előcsarnokaiba.

A segédszolgálatosok.

Ki mer álnok, szédítő szóval szavalni a honszerelm legszebb példányai: a magyar üzletemberek ellen? Ki nem áttall széthúzást szítani, mondván, hogy nem a zsidó a legjobb magyar katona? Ki az a konkolyhintő, felekezeti hecckáplán, aki nem látja, mint hullnak el a kaftános légiók, Sion nemzetének díszvirága, a dicsőség mezején?

Álljon elő s én letorkolom őt. Jöjjön velem a magyar Akropolisba: Szálljon fel velem a honvédelmi minisztérium oszlopos épületébe. Nézzen ott körül a segédszolgálatosok sorában. Délceg, marcona, torzonborz makkabeusok egész zsinagógája hirdeti ott, hogy Magyarországon voltakép, csak a krájlzerosok az igazi katonák.

A jeles *Hazai* (azelőtt *Hauser*) Samu hadügyministersége alatt, de csak a háború kezdete óta, ez a *minisztérium teljesen felekezeti alapokra helyezkedett*. Az alsóbbfokú és eredetileg túlnyomóan keresztény személyzetet lassanként bevonultatták és helyökbe a polgári életből besorozottak kerültek. A Szurmay-éra kezdetén 425 ilyen ember működött a minisztériumban s mit tetszik gondolni, hány volt köztük a keresztény? *Csak 35.*

30—32 éves egészségtől, erőtől duzzadó nagykereskedők ültek a csendes hivatalban, míg a vénebb és ostobább keresztények a fronton vergődtek, véreztettek! Nagyon érthető, miért tartotta a tisztelt felekezeti sajtó annyira providenciális férfiúnak a soha puskaport nem szagolt, ellenséget nem látott katonát: *Hazai Samu urat!*

A „baromi” Biblia.

Valaki azt kérdi tőlünk egy levélben, hogy ha már a szocialista ujságok mindig csak a „vallást” bántják, miért nem bántanák néha változatosság okáért más vallást is, miért mindig éppen csak a keresztényt? S ha mindig a papokat szidják, miért nem csúfolják egyszer kivételesen pl. a rabbinusokat is, miért mindig csak a mi papjainkat?

Csakugyan csodálatos e téren a „Népszava” következetessége. A Talmud ocsmányságai, a rabbirodalom pornográfiája ellen soha sincs egyetlen szava. Ellenben, mikor valaki azt az *igazságot* említette fel illetékes helyen, hogy a katonák nagy része sokkal jobban áhítja a fronton a jó olvasmányokat, imakönyvet és bibliát, mint az ő émelyítő, forradalmi hazug írásait, a munkásbolondító Jakabok lapja megint jónak látta a keresztények Szentírását, az evangéliumot, a legfelháborítóbb durvasággal kigúnyolni. S mintha nem is lett volna elég egyszer az ízléstelen káromkodásból, újra, meg újra visszatért reá.

Ráfogta a bibliára, hogy „tele van öreg mesékel, sokezer esztendő s históriákkal, a vallásos költészet vén *rigmusaival*”, s hogy „penészes lapjairól *baromi* türelmet, alázatot s a szenvedések szeretetét” akarják beletölteni a lelkekbe. Gúnyolódik a „lelki szegényeken”, akik alatt ő csökönyösen a magafajta korlátozottakat érti s azokon, akik „megelégszenek a krisztusi hasonlatokkal és a Pál apostolok Korinthusba küldött leveleivel”.

A Szentírásból a háború alatt millió és millió szívbe ömlött vigasztalás. Ez az a könyv, amelyhez az emberiség legnagyobb elméi csak tisztelettel mertek közelíteni. Ennek a szent könyvnek éretlen, durva sárbarántása rendkívül jellemző azokra nézve, akik a munkásnép lelki elnyomorodására és eldurvulására építik hatalmukat. Ők, akik csak a pártadót szedik be pontosan s durva, izgató írásaikkal évhosszat nem enyhítenek annyi keserűséget, mint a biblia egy lapja, egy

mondata egyetlen nap alatt: ezek merik a mi Szentírásunkat mocskos, pájeszes gúnyolódásuk tárgyává tenni. Jól értsük meg: nem talmudot, hanem Krisztus evangéliumát, mely katolikusnak, protestánsnak egyaránt szent! S amely, ha ma is uralmon volna az országok felett, 24 óra alatt véget vetne a háborúnak.

Nagyszerű békét várhatunk azoktól a Jakaboktól, akik a háború mellett is ráérnek háborút folytatni a kereszténység ellen!

De egyben igaza van a Népszavának.

Bennünk keresztényekben csakugyan sok a valóban *baromi* türelem, hogy nem tapossuk megérdemelt helyre ezt a szemérmetlen, gettói vallásgúnyolást.

Garmadaszámra jön a panaszoslevél frontról s front mögül: mit keres a Népszava magyar s keresztény katonák között? Hát bizony mi is azt kérdezzük: mit keres? A gyűlölködésnek és lelki eldurvulásnak ez a süllyesztője: mit keres? Ki tűri meg? — Csakis a mi több, mint „*baromi*” türelmünk!

S a királyi ügyészség, mely egy idő óta oly sűrűn inti a keresztény lapokat, hogy csak nagyon szőrmენტében bánjanak a zsidó lapokkal, miért nem köt szájkosarat azokra is, akik a keresztények Szentírását mocskos szavakkal gyalázzák?

„*Tömeggyilkos.*

Tömeggyilkos! Új szó. Tetszik tudni, kiről mondják ezt a szót legújabban? Azokról a posztókereskedőkről-e, akiknek jóvoltából annyi száz katonánk fagyott csonttá a Kárpátokban? Azokról a bankárokról-e, akik a vagyonuk megtízszerezése végett kergették bele Európa diplomatáit a háborúba? Nem. Nem ezekről divat legújabban azt mondani, hogy „tömeggyilkosok”. Hanem a harctérről hazatért hősookról. Akik fagyoskodtak és izzadtak, ezer halállal néztek szembe a fronton. Azokat az itthonmaradottak, a haditermény és egyéb nélkülözhetetlenségek mögé bújottak most így intézik el: tömeggyilkosok!

A szóhasználat roppant ügyes elcsavarása ez. A háború végén, meglássátok, az lesz szégyen, ha valaki *hős*, azaz „tömeggyilkos” volt. S az igazi hősök azok az okosak lesznek, akik ki tudták vonni magukat a „tömeggyilkolásból”.

Szükséges-e külön hangoztatnom, hogy ezt az új szót és új elnevezési módot ki találta fel s ki hozta divatba? Ki más, mint az, aki szinte hivatásból úzi a fehérnek befeketítését s a szerecsennek fehérre mosását? A *sajtó*, természetesen. Ő tudja, miért van utólag a Drückebergerek magasztalására s a hősök kisebbitésére szükség!

Az imádság leszólása.

Az *Est* július 3-iki számában, közvetlenül a harc-
téri hivatalos jelentések után rövid hír adja tudtul:

„A király elrendelte, hogy vasárnap, július 1-én, az ország összes katolikus templomaiban könyörgő ájtatosságot rendezzenek az aratás sikeres befejezéséért és a béke mielőbbi helyreállításáért”. Kinek kellene még *ma* is külön vagy bővebben magyarázni, hogy mit jelent számunkra a béke és a mindennapi kenyér: gyöngébbek kedvéért azonban így: a béke és a mindennapi kenyér *hiánya*? Miért kell kérni és újból kérni, nem ugyan a stockholmi szervezett világutazóktól, hanem a mindenható, teremő Istentől békét, olyan békét, amelyről Krisztus mondja: „Az én békémet adom nektek” és kenyeret — nem a különféle központoktól —, hanem egyedül tőle, alázatosan, a keresztények imájának szavaival: „Add meg a mindennapi kenyerünket *ma*”.

Az *Est* pedig ugyanakkor, ugyanazon szám vezércikkében siet annak a néhány százezer keresztény olvasójának megszerezni a maga saját külön lelki hasznát az országszerte felhangzó imából. „Három esztendő kiábrándító gyehennája után, mire már a lét szép színeit és jóféle ízeit a síríglan elvesztettük, most egyszer csak imádkozni kell érte, a rég esedékes, pró-

zai, bánatos békéért, mint a nemzet messzi öröméért. Emberek — írja később —, elveszítjük a reményt?”

Ilyen hang utána kislelkűségnek legkisebb vádja nélkül is veszítsük csak el a reményt. Nem a béke iránt, hanem önmagunkban. Ha lehetséges, hogy Magyarországon — tehát magyarok és keresztények között — az Istentől remélt és kért béke nem igazi béke, csak „rég esedékes prózai, bánatos” s hogy a reményt is elveszítettük, ha már imádkozni kell érte! „Elköszönjön szemünk a fénytől, amely felragyogott már nekünk? Lemondjunk, gyógyíthatatlanul elcsüggedjünk, megőrüljünk? Ne higgyünk többé magunkban? Elforduljunk a kilátástól, megtagadjuk ígéretünket, ne higgyünk a felzendült igazságnak? Az égi segítségről merjünk csak merengeni porban próbára hagyottak?

Befejezésül pedig megtudjuk, hogy „itt a béke. Itt van. Az embertől jön. Jelenlevőktől, földiektől, élőktől, hatalmasoktól”.

Az Úr 1917. s a világháború harmadik esztendejében néhány esztelen gúnyolódik az Istentől várható béke fölött.

Egyenlő bánásmód.

A *Szegedi Napló* 1917. évi augusztus 14-iki számában a következőket írja: „Búcsú az alsóvárosi templomban. Holnap, Nagyboldogasszony napján, búcsú van az alsóvárosi Mátyás-templomban, egyben az árvíz emlékének áldozó búcsú. Az egész nap istentiszteletekkel, énekléssel, prédikálással és gyónással telik el, *különösen az idén, amikor van mit meggyónni a derék alsóvárosiaknak*”. Ugyanaz a *Szegedi Napló* f. évi szeptember hó 10-én írja: „Hosszú-nap. Ma ünneplik izraelita polgártársaink a legnagyobb ünnepüket, a hosszúnapot, amelyet egésznap i böjttel és magába-szállással töltenek el”.

Minden kommentár fölösleges. Így ír a zsidó sajtó a keresztény ünnepről és a zsidó ünnepről.

600 milliót keresett a háborún.

Az osztrák képviselőház egyik tagja nyílt ülésen szóvátette, hogy ismer Magyarországon egy bankárt, aki 600 millió koronát keresett a háború folyamán. Így is mondhatta volna: a háborún.

„Magyar” sajtó! Szenzációéhes ifjú riporterek! Szociálisták, radikálisok, szabadkőművesek! Halljátok a káprázatosan érdekes ujságot? Nem estek neki? nem ássátok ki? nem cikkeztek róla hónapokon át?

Ah, dehogy! Einer von unsere Leutel! Holló a hol-lónak nem ássa ki a szemét. Inkább hadd cikkezzünk a grófok meg a papok ellen. Ott ugyan nincsenek ilyen izgató esetek, de ez a legkisebb baj. Ha nincsenek, csinálunk. S legalább a faji összetartáson nem esik csorba!

Szabad az izgatás.

Csak „novella” alakjában kell megírni, akkor lehet izgatni.

Hátborzongató, lúdbőröztető rémregéket beszél el a Jakabok ujságja. „Hittanóra”. Egy hitoktatóról van szó, aki minden pillanatban véresre veri az iskolásgyermekeket, ki „egy dorongnak is beillő vastag nád-nádpálcával” lép az osztályba s mindannyiszor „elfehéredik rémes nagy haragjában, amikor a nádpálcájával az asztalra csap”. Végigimádkoztatja a gyermekeket s kik nem helyesen mondják az imát, azokat a „tisztelendő a rémesen vastag nádpálcával irgalmatlanul megbotozta”.

És a többi, és a többi. Ember legyen, aki végigolvassa. Az egész egy mesterileg kieszelt, vérlázító *izgatás a vallás és a papi osztály ellen*. (Vallás alatt persze mindig a „római katolikust” értve, ezt a t. ujság maga is kiemeli. Dehogy van neki a rabbival baj!)

Kérdjük: miért szabad ez? És miért szabad száz meg ezer változatban? Az élelmes kazár, aki ezt az otromba izgatást elköveti, nem is titkolja, hogy csak úgy, az ujjából szopja az „adatait”, mert hiszen egy-

szerűen a Tárca-rovatba helyezi el az elmeterményét s megteszi elbeszélésnek, „novellának”, így aztán szabad a vásár. Holott az egészben semmi novella- vagy tárcaszerű nincs: az egész elejétől végig durvahangú zsidó izgatás a katolikus hitoktatók és a katolikus vallás ellen. Nincs Magyarországon törvény az ilyen útonállók ellen? S az ügyész talán úgy értelmezi a „demokrácia” diadalát Magyarországon, hogy most már a keresztény vallás ellen minden szocialista útonálló vidáman lázíthat?

A Népszava és a tojás.

Miért tobzódik örömében a *Népszava*, ha egy kat. papra ráfoghatja, hogy 10 fillérrel drágábban adatta el a tojást a maximális árnál? Miért esik lázba efölötti örömében s miért siet mindjárt az evangéliumot kigúnyolni s a keresztények hitét gyalázní? — s ugyanakkor egy betűvel sem elmélkedik a nap-nap mellett megismétlődő sokszázezer koronás zsidó csalások, sikkasztások, hamis bukások, uzsorák és hasonlók felett? Miért adja tudtul nagy, vastag betűkkel, hogy itt meg ott pap nélkül temettek egy szegény halottat, ellenben a legapróbb, alig olvasható betűkkel siklik el az Izidorok és Samuk 150.000 koronás, 300.000 koronás csalásai fölött? A keresztény papon 10 fillérért elveri a port, a zsidón a félmilliós csalást is természetesnek s megbocsáthatónak találja. Miért?

Ime egy számítás.

A zsidó Weiss Manfréd, akinek sokkal-sokkal több pénze van, mint az összes kat. püspököknek s aki állítólag már vagy 1 és félmilliárdot keresett a háborún, ha úgy akarja, bármikor megteheti a következőket: 100 millió koronán megvásárolhatja az összes magyar lapokat, másik 100 milliót megvásárolhatja az egész országházat, harmadik 100 vagy több milliót összevásárolhatja az eladásra kerülő összes magyar

földbirtokokat s így hamarosan kibérelheti egész Magyarországot.

A *mi* pénzünkből!

E veszedelem: a konjunktúrát ennyire kihasználó s közjövedelmekből ily félelmetes pénzügyi hatalommá emelkedő zsidó nagytőke ellen a Népszava s a Világ, Pesti Hirlap, Pesti Napló, Est és Nap *sohasem* emelik fel erélyesen a szavukat. *Ez nekik nem veszély.* Ellenben veszély, ha egy keresztény pap, akinek sokszor egyetlen jövedelme a párbér s a stóla, megköveteli a hat vagy nyolc koronát azért a munkájáért, amelyért minden intelligens ember, orvos, ügyvéd vagy patikus 100 koronát kívánna. Hát nem közönséges farizeuslapok ezek? S ezen sem veszi észre a keresztény közönség a Jakabok lólábát?

Fizessetek, birkák!

Ez a szocialista „munkásmentés” eleje és vége. Folyton azon lármáznak, hogy a „pásztor (az Egyház) nyírni akarja a nyáját”, csakhogy az elbolondított nép annál hűségesebben engedi magát nyíratni — tőlük. Mert mi az, amit egy szociáldemokratának fizetni kell? Halljuk csak: évi szakszervezeti *tagdíj*ul fizet szegény 83 korona 20 fillért (ezért semmit sem kap; azt a jogvédelmet, amit remél, sokkal olcsóbban megkapná, ha a ker. szoc. szakszervezetbe tömörülne). A *Népszavára* muszáj neki előfizetni, különben megvonják tőle a kenyeret, sőt több esetben *megvonták tőle a katonai felmentését is* és a frontra küldték. Ez megint 36 korona. (Ezért sem kap semmit, csak egy erkölcsi piszoktól csöpögő, vallásszidással és zsidóvédelemmel telt kis maszlagot.) Azonkívül kötelező *pártadó* évi 3.12 korona, összesen 134 korona 32 fillér, ami a Jakabok hatalmának és kasszájának erősítésére megy.

Mindezért ezt kapja: elveszik a lelkiismerete derűjét, a hitét, erkölcsét, pénzét, szervezkedési szabadságát s bárgyú baromként befogják a nagytőkével titkos egységben működő Nemzetvédő Izraelek szamaraszekerébe. A munkásvédelmet *komolyan* vevő ker.

szocialista szervezkedésből pedig, amely zsidómentes alapon akar a dolgozó keresztényeknek több kenyeret s több napsugarat biztosítani, kimarják. S a magyar mégsem ocsudik fell

Őszinte beismerés.

A háborús antiszemitizmusról sírta el jerikói siralmát valami izr. közgyűlésen egy Székely Ferenc nevű új-magyar, aki az udv. tanácsossáig vitte. Iszonyúan csodálkozott rajta, hogy Magyarországon a háború bizonyos mellékkörülményei miatt mennyire általános lett az elkeseredés a zsidó visszaélések miatt. Szegény kis ártatlan! Nem tudja megérteni, hogy akit nyúznak és szipolyoznak, miért sír és miért nem borul inkább hálasan a nyúzója nyakába!

A legérdekesebb azonban az, hogy ez az úr mint a *felekezet* (?) *elleni* izgatás példáját A *Sajtó* utolsó számának vezércikkét olvasta fel, ahol egy jávai rabló-rovar fajtaról volt szó, amely kifosztja rovartestvéreit s elkábítja őket. Hozzátette: „Nem nehéz kitalálni, hogy rólunk magyar zsidókról írnak így”. Mire az Egyenlőség szerint „felkiáltások: Miért tűrik ezt? halatlan!” következtek.

Nos, ez igazán pompás bevallás. Abban a vezércikkben szó *sem volt a zsidóságról*, pláne mint vallásról. Szó volt a kizsákmányoló nagytőkéről s a minden kizsákmányolást ügyesen pártoló sajtóról. S íme, Székely Ferenc bevallja, hogy ez csakis ők lehetnek, s aki szipolyozót mond, az az ő felekezetüket érti. Ej, ej, urak, ilyen őszinte beismerés nem túlsok-e a jóból?

A fekete ház.

Ily jelzéssel illeti a *Világ* november 3-iki számában a Ferenciek bazárját azért, mert ezen épületben keresztény egyesületek tartják fenn irodáikat. A cikk felsorolja az itt székelő egyesületek cégtábláit és végül így szemtelenkedik: „Ezek a fekete ház lakói és címnek talán ezt is lehetne írni: Sok hühö semmiért”.

A cikk írója elárulja bevándorolt idegen voltát, mert „Piarista-bazárról” ír, holott minden budapesti gyermek tudja, hogy a Kossuth Lajos-utca és a Ferenciek-tere közötti épület a Ferenciek-bazára. De idegen voltát elárulja modortalanságával is, mert olyanról beszél, amihez semmi köze.

Úgy látszik, a bevándorolt úr nagyon is fél a keresztények szervezkedésétől és éppen azért akarja azt gúnyos és sértő élcelődéssel nevetség tárgyává tenni. Ez azonban csak a maga félművelt közönségénél sikerülhet neki, mert mi keresztények, hála Istennek, kezdünk már észbekapni, nálunk csak azt éri vele el, hogy ezentúl még többre fogjuk becsülni szervezeteinket, mert tudjuk és érezzük, hogy az ellenünk zúduló idegen ár ellen csakis ezek az egyesületek emelhetnek gátot. Ha ők mondják, hogy valami *fekete*, biztosak lehetünk róla, hogy nem fekete, hanem *fehér* az: s ha azt mondják, hogy sok hűhó semmiért, biztosra vehetjük, hogy nem *semmiért* valók. Különben nem lenne oly dühös reá a gettók Világa.

A reichstadti herceg és a jezsuiták.

A kérdés ez volt, amit egy járásbíró kérdezett tőlünk: Egy nem katolikus rokonom, mikor előtte a jezsuitákat dicsértem, azzal hozakodott elő, hogy „azok nevelték Napoleon fiát, a reichstadti herceget és már tizenhétéves korában fajtalan életre szoktatták, rossz nőkkel hozták össze” stb. Mi igaz ebben?

A felelet egyszerű: Csak az, hogy amikor a reichstadti herceg született, a jezsuita-rend már régen el volt törölve s amikor a reichstadti herceg 17 éves volt, még mindig egyetlen jezsuita sem volt a monarchiában. Aki pedig nincs, az nem nevelhet sem herceget, sem mást, sem fajtalan, sem más irányban.

A szóbanforgó „ellenvetés” csak annak példájával jó, mennyire dühöng még ma is a katolikusellenes ellenvetésekben egy részen a cinikus, gyűlölködő rosszakarát, amely az ilyen vádakát röpiratokban s ujság-

cikkekben terjeszti, más részen pedig, mint bizonynyal a szóbanforgó rokonnál is, a legsajnálatosabb jóhiszemű tájékozatlanság.

A kipofozott önkéntes.

Egy vidéki kisegítő hadi-kórházból egy zsidó katonaeorvos kipofozott s a lépcsőn letaszított egy kispap-önkéntest, amiért a keresztény katonák között a látogatási időben a kórházlelkész engedélyével keresztény ujságlapokat osztott szét.

Ez a kis eset megint megdöbrentő alakban mutatja be azt a türelmetlen és zsarnoki prepotenciát, amellyel a legtöbb zsidó fizetni szokott az egyenjogúsításért. Ők, akik a gondolatszabadság örve alatt vallás-gúnyolást, erkölcssértést, hazaárulást szabadon űzhetnek, viszont mihelyt csak annyira is felcseperedtek, mint az ezredorvosi fokozat, már büszkén s kihívó harciassággal megtagadják tőlünk keresztényektől a szabadságot, hogy a mi eszméinket vallhassuk és terjeszt-hessük. Jó lecke lehetne az ilyesmi azoknak, akik még mindig azt hiszik, hogy nálunk a zsidó az elnyomott faj s a keresztények az őket számuknál és súlyuknál fogva megillető jogtisztletben részesülnek. A keresztény is élhet, de csak, ha eladja vagy legalább elrejti s eldugja hitét; mihelyt azt vallani, védeni, terjeszteni meri, akkor már „klerikális” s akkor egy exgalíciai katonaeorvos is lepofozhatja a kórházlépcsőn.

A legérdekesebb az esetben nem az, hogy a derék önkéntes rapportra sem mehet a rajta esett sérelem miatt, mert akkor, amint ez többször megesett már — a zsidó kéz messze elérő hatása alatt —, még holnap menetszázadba osztják be; hanem: hogy az egész eset egy hadikórházul felajánlott *apácázárdában* történt meg. Tehát: mi adjuk a kórházat, mi adjuk a katonát kilencvenkilenc és négy ötöd százalékban s akkor még egy zsidó orvos kipofozza azt az önkéntest, aki az erre illetékes tábori lelkész felhatalmazásából keresztény ujságokat mer osztogatni a keresztény katonák között.

Mennyivel több jogunk volna kipofozni a kórházakból a Világ s a Népszava ocsmány vallásgyalázásait! S megtörtént-e ez a mi részünkről valaha?

1918.

Művelődjél.

Művelődjél, magyarom, mert a művelődésed szörnyűségesen bő alkalmad van! Annyi kultúrát szállít neked az izraelita sajtó, amennyit csak akarsz, csak éppen nem olyant, amilyenre legbensőbb vágyakozásod áhitozik. Huszárkapitányok szerelmi botrányai 3—4 folytatásban, tövéről-hegyére megbeszélve kerülnek eléd azon a mocskos kis papiroson, amely *Déli Hírlap* címen inzultál, amikor déli harangszókor fáradtan a hivatalodból hazafelé ballagsz. Sőt arról sem feledkezik meg ez a kézzel-lábbal konkurrálni akaró kis útonálló, hogy van Budapesten kutyafürdő is, ahol öltöztékeikre nagyon, de erkölcsaikre kevésbé kényes dámák mopszlijaikat fürösztetik, fésültetik.

Erről a kutyamosó-intézetéről hasábos tudósításban számol be a gimnáziumi pályafutásában megrokkant zsidógyerek, mert ez nagyon „érdekes” és fölötte szenzációs. Arcátlanul lenézi a publikumot az, aki ma a nagy áldozatok, a rettenetes megpróbáltatások napjaiban ilyen léha komisszágokat kínál fel neki.

Nem igaz az az úton-útfélen kürtölt frázis, hogy a közönség ilyen sajtót érdemel. Ezt a sajtót, az ilyen sajtót terrorizmus, ügynöki piócáskodás erőszakolja rá fáradt idegzetű, gyenge ellenállású olvasóközönségünkre. Ha lesz tisztaszavú, komoly kultúrnívón álló keresztény sajtónk, a szennyes hangok árja alább fog hagyni, hogy helyet adjon a becsületes, emelkedett komolyságú, bensőséges lelki kultúrát sürgető írásoknak.

Mi a „klerikalizmus”?

Mi mindig úgy tudtuk, hogy a „klerikalizmus” egyszerűen annyi, mint „kereszténység” vagy „katolicizmus”. A zsidó sajtó ezt állandóan tagadta. Ó nem,

őneki nem a katolikusság van a begyében, hanem csak a papok „uralma”. Most végre a *Világ* elárulja, hogy bizony ő is csak *katolicizmust* ért a „klerikalizmus” alatt. Az evangélikusok gyűléséről szólván ugyanis így szólja el magát: „Köztetszést aratott Magyar esepres megállapítása a *klerikális terjeszkedés* felől: A kormány nagy előszeretettel nevezte ki az utolsó évtizedben a középiskolai tanárokat a *római katolikusok* sorából”.

Ime tehát a *Világ* szerint: a „római katolikusok” annyi mint: „klerikális terjeszkedés”. Csak ezt akartuk végre már egyszer nyíltan meghallani. Most meghallottuk. — Köszönjük.

Az evangélikusok és a Világ.

Őket szeretné befogni a saját szekerébe a „*Világ*”. Nagyon jól mondta a minap a katolikusok sajtógyűlésén egy protestáns úriember, hogy Magyarországon voltakép felekezeti kérdés nincs, csak a szabadkőműves zsidó sajtó *csinál* felekezeti kérdést *mesterségesen*. Iparkodik a keresztény vallásokat egymás *ellen uszítani*, hogy azután ő maga, a harmadik, szedhesse le a tejfölt. A zsidók a katolikus egyházi vagyont szeretnék mobillá, azaz: a zsidók számára elérhetővé tenni (ezt a manővert nevezik ők finoman: *szekularizációnak*) s e célra legalkalmasabb taktikának azt látják, ha a keresztény *felekezeteket* kaptatják hajba a katolikusokkal. Nagyszerű alkalom is erre a zsidó hecclapoknak a jelen időpont, amikor a katolikus autonómiáról s a protestánsoknak juttatandó állami adományról van szó. A *Világ* e tendenciája érdekében már a cikkei *címében* is hazudik. Az evangélikusok gyűléséről pl. e címen ír: „Szekularizációt követelnek az evangélikusok” s azt meséli hosszú ismételtetéssel, hogy Kapi püspök és számos ev. lelkész a katolikus vagyon ellopása, a szekularizáció *mellett* beszélt.

Ha ez igaz volna, akkor, sajnos, csak az következők belőle, hogy a zsidó sajtó már félig elérte célját s az ev. lelkészeket is, mint Baltazár Dezsőt, befogta a

tulajdonjog el nem ismerésével is terjeszkedni, földet hódítani akaró zsidóság szekerébe.

Azonban, hála Istennek, ez nincs így. Kapi másnap a lapokban tiltakozott a *Világ* piszkos hazugságai ellen s kijelentette, hogy ő nem a szekularizáció *mellett*, hanem éppen ellenkezőleg, *ellene* beszélt, mert az ú. n. szekularizációt „*állami és egyházi szempontból egyformán veszedelmesnek*” tartja. Ezt a helyreigazítást a *Világ* másnap természetesen elsikkasztotta s tovább hazudta, hogy az evangélikusok a zsidó destrukció gyűlölködésének és rablásvágyának szószólói lettek.

Keresztény magyarok, katolikusok és protestánsok: ne feledjük ezt! Magyarországon voltaképpen felekezeti kérdés nincs, de majd a zsidó sajtó csinál. Ne engedjük, hogy álnok, szemérmetlen terve sikerüljön. A katolikusok *még egy szóval sem tiltakoztak* a protestánsok 200 milliós megajándékozása ellen: a protestánsok is *tekintsenek árulónak* mindenkit, aki a szabadkőműves uszítás kedvéért beáll konkolyhintőnek a keresztények között!

Karácsonyi istenkáromlások.

Ilyen címen egész undorító bokrétát lehetne összefűzni azokból a szemenszedett alávalóságokból, melyekkel a kereszténygyalázó sajtó minden évben éppen a keresztények legszentebb ünnepén megy neki a keresztények hitének. A legmegbotránkoztatóbb ezúttal egy homályos iratkának értelmetlen kuszaságai közt termett. Az iratka a „Megértés” névre hallgat s valami Liptainé Kuncz Olga adja ki. A folyóiratka meg nem értésen alapuló célzata az, hogy a törvénytelen gyermekeknek a törvényesekkel, tehát a törvénytelen viszonyoknak is a törvényes házassággal való egyenjogusításáért küzdjön.

Egyetlen ostoba fogalomzavar az egész: abból, hogy a törvénytelen gyermekek nem maguk okai szüleik bűnének s azért személyükben nem kellene üldözni őket (ami igaz), folyton azt az észnélkül való kö-

vetkeztetést vonja le, hogy a törvénytelen viszonyokat sem volna szabad megbélyegezni.

A legfelháborítóbb eszementség és (ki kell mondanunk) a legverléázítóbb *pimaszság* Liptainé úrnőtől, hogy e mellett az ő képtelen eszméje mellett a *Megváltó legszentebb személyével* is mer érvelni s Jézus sárbataszításával véli a törvénytelen gyermekek ügyét szolgálhatni. Azt a hülyeséget (bocsánat, erre igazán nincs más szó), hogy Ádám és Éva sem voltak megesküdve s így mind „valamennyien tőlük törvénytelenül származunk”, még csak megbocsátjuk Liptainé asszonynak, de hogy az ő V. kerületi filozófiájával nemcsak Romulust és Remust, de a nekünk keresztényeknek Legszenetebbet is az ilyen gyermekek közé sorolja s karácsonyt a „törvénytelen gyermekek napjának” szemtelenkedik nevezni: ez olyan arculcsapása, arculígása a kereszténységnek szent karácsony ünnepén, amelyért már nem visszavágás, hanem csakis seprű és kutyakorbács volna a méltó válasz.

Hogy Magyarországon *ilyen* olcsó lett a kereszténység Istenének becsülete, hogy azt már nem is csak minden zsidógyerek, de minden lipótvárosi feminista így káromolhatja s hogy akad fővárosi polgári iskola, amelynek tanári szobájába ez az aljak alja és szennyek szennye megrendeltetett: *s hogy ez ellen a keresztény magyarság egyetlen tiltakozó szót nem tud emelni*: olyan tünet ez, amely a szégyentől a vért az arcunkba kergeti. Nekünk már az Istenünket is bátran és büntetlenül rúgdalhatja egy zsidó nő!

S ezzel szemben keresztény sajtót alakítani: úgy-e, az reakció, az felekezeti gyűlölködés!!

Mi lesz a háború után?

Bizonyos, hogy a háború senkinek annyit nem ártott nálunk, mint a keresztény magyarságnak — számban és erőben — s viszont senkinek sem használt annyit, mint a keresztény magyarság született vagy felesküdt ellenségeinek. Pedig ezek már a háború

előtt is borzasztóan hatalmasok voltak s állandó hájszájuk például a „hatalmas” Egyház ellen nem szolgált más célt, minthogy saját megdöbbentő elhatalmasodásuktól elterelje a figyelmet.

Ez a keresztény- és magyarellenés irány már most a háborúban is, amikor pedig a cenzúra zabolája mégis csak fékezi a száját valamiképpen, olyan hangon ír és beszél, mely egyenesen megrémít a jövőre nézve. Ha már most így beszélnek ők, a helyzet urai, a nélkülözhetetlenül itthonmaradottak és trénhez meg irodához beosztottak, a hirtelen meggazdagodottak stb., ha már most is ily fennen hirdetik ismét az osztályharcot, a felekezeti gyűlöletet, az Egyházzablást, a megmaradt magyar birtokok fölosztását stb.: mit fognak akkor tenni még csak a háború után? A küzdelem, melyet ők máris fennen hirdetnek, szörnyű és szörnyen egyenlőtlen lesz; ők sem számban, sem erőben nem fogytak meg úgy, mint mi; az ő elvük a „leben und — sterben lassen” volt; anyagi erejük pedig, mellyel már azelőtt is uralmukba szorították a nemzet társadalmi, kulturális és közéletét s a sajtó útján béklyókba verték a közvéleményt, most a háború folyamán megtízszereződött. Mi lesz velünk, keresztény magyarsággal, akiknek a harci dicsőségen s a megtépett hazafias érdemen kívül nem lesz talán semmink a háború után s a pénz, a befolyás, a sajtó, lassan a föld is, teljesen idegen kezekbe kerül? Mi lesz, ha megvédtük a haza rögjét, de nem magunknak, hanem — hazátlan jövevényeknek védtük? S a hosszú harcból majdan visszatérő véreink az ellenséges sajtótól elkábítatva, saját tulajdon testvéreik és saját igazi érdekeik ellen fordulnak?

Ha valaha, most világos ez a szomorú helyzet annyira, hogy legalább a tisztábban látó vagy legalább tisztábban látni kész magyar közönséget elég könnyen fölvilágosíthatjuk a roppant sürgető föladatról. Hogy legalább ő bontakozzék ki, amíg nem késő, a félrevezető, ellenséges célzatosságú sajtó ölelő vaskarmai-ból s lássa be a *keresztény és magyar sajtó* megterem-

tésének, támogatásának, kiépítésének mindennél fontosabb kötelességét!

Ezért mondtuk, hogy a keresztény sajtópropagandának több szempontból is *kivételesen kedvező* alkalom a jelen, éppen szomorúságában kirívó és figyelmet követelő időpont.

A vörös posztó.

Ami a vörös posztó a bikának, az az erkölcs a mai uralkodó sajtónak. Dühbe jön és toporzékol tőle.

Egy nagyon előkelő emberekből álló gyűlés szóvá-tette a mozit s valaki azt a banális, mindenki által igaz-nak ismert tényt említette, hogy a mai mozi iszonyúan rontja az ifjúság erkölcsét s a király udvari plébánosa még azt a még sokkal ismertebb tényt is kiemelte, hogy a sajtó a mai erkölcstelen mozit anyagi okokból támogatja. „Kéz kezet mos s itt az egyik kéz époly piszkos, mint a másik”, mondotta igen talpraesetten a prelátus.

Nosza Az *Est* nekimegy. Gúnyolja, vicceli. Hogy aki prédikációt akar, menjen templomba, ne moziba. S hasonló bolondgombákat beszél. Ezen az alapon ugyan mindent ki lehet menteni. S hogy a rossz mozi ellen a jó ízlés nevében kell tiltakozni, nem az erkölcs nevében. Igazán nagyszerű megkülönböztetés! Hát a jóízlés nem része az erkölcsnek? S az ifjúság erkölcs-e ne volna akkora kincs, mint az a valami, amit az éppen nem finnyás ízlésű Az *Est* „jóízlésnek” méltóztat nevezni?

Milyen szimplának képzei (vagy tudja) Az *Est* a maga publikumát!

Nem vagyunk antiszemiták.

Tisztázzuk már egyszer a fogalmakat. Azt mondják a túlsó táborban, hogy antiszemiták, zsidógyűlölők, zsidóüldözők vagyunk; ügyészért kiabálnak. Hát pedig mi tulajdonkép *aszemiták* vagyunk. Az aszemizmus olyanfélét jelent, mint *zsidónélküliség*, zsidótól való mentesség. Nem akarjuk mi a zsidóság állampolgári jogainak csorbítását, nem akarjuk azt, hogy a törvény

előtti egyenlőség ne vonatkozzék rájuk. *Mi csupán nemzetiségnek, fajnak tekintjük a zsidót,* — amint valóságban az is. Mégpedig olyan fajnak, amely nemcsak faji, de etikai szempontból is *idegen* tőlünk és túlnyomó többségében nemcsak alkalmazkodni nem akar, hanem állandóan összeütközik, sőt fanatikusan harcol is annak a nemzetnek vallása, erkölcsé, hagyományai, sőt amint azt a büntető statisztika beigazolhatja, tételes törvényei ellen is, amely pedig mindenkép elárulta készségét, hogy őt befogadja, ha tisztességesen viselkedik.

Iskoláink elzsidósodása és a sajtó.

Budapest középiskolaiban 7722 katolikussal szemben 7804 a zsidó tanuló. A leánygimnáziumokban ez az arány: 1602 katolikus, 543 más felekezetű keresztény és 1818 zsidó. A reáliskolákban 1435 katolikus, 459 más felekezetű keresztény, 1883 zsidó. Az egyetemen az orvosi karon a zsidók messze túlsúlyban vannak, a jogi karon is messze túlszárnyalják a keresztények arányszámát. Főleg az egyetemi nőhallgatók közt borzasztó a helyzet: az egyetemen minden 10 nőhallgató közül 9 zsidó.

Miért nem ír erről a t. sajtó? S miért nem keresi az okait annak, hogy *miért nem tudja taníttatni gyermekeit a keresztény népelem?*

Őszinte odamondogatások.

Összevesztek hárman: egy „demokrata” képviselő (Pollacsek, szül. Pető Sándor), egy újságíró (Fényes László) és egy szociáldemokrata író (Göndör Ferenc, azelőtt Krausz Náthán). Amint ilyenkor történni szokott, többi közt kegyetlen őszinteségekkel is traktálták egymást. Az egyik azt vágta a másiknak a fejéhez, hogy a rágalmazás a gyönyörűsége s emiatt már ült is; a másik visszavágott azzal, hogy ő meg a hurokrakerült hadicsalók megvédelmezéséből kapott piszkos százezreket, a harmadik pedig feljajdult azon, hogy micsoda

antikultúrás és barbár dolog valakit azért megbélyegezni, mert rágalmazásért vagy egyéb sajtóvétségért már egyszer becsukták. Az újságírónak persze joga van sajtóvétségeket is elkövetni.

Milyen jó az, keresztény magyaram, ha néha az ellentábor matadorjai is összevesznek! Enélkül tán sohasem ismernéd meg közlő azoknak ábrázatját, akik ma Magyarország közvéleményét vezetik s akik közül az egyik közpurifikátorként suhogtatja ostorát, a másik kettő pedig a demokrácia édes áldásával akarja boldogítani az országot s csak azon veszekszik, ki az igazi becsületes ember: az-e, aki már sajtóvétségért fogházbüntetést szenvedett, vagy az-e, aki a hadicsalók megvédelmezéséből százezreket szerzett. Mi, azt hiszem, magunk közt sohasem vitatkoznánk ezen, mi tisztában vagyunk a felelettel az egyikkel s a másikkal szemben is.

„Földet, azután mennyországot!”

Azt írja a *Világ*, hogy Prohászka püspök Szatmárott gyönyörű beszédet mondott, amelyben ezt hangoztatta: „Adjatok (a szegénynek) kenyeret, földet, hogy hazája legyen! Adjatok házat, otthont, s *aztán* mennyországot!” A *Világ* szerfelett tapsol ennek a mondatnak, bár abban semmi szokatlan nincs, mert természetesen, hogy előbb kell földi jókat adni az embertársnak s aztán a mennyországot, nem pedig fordítva. De aztán ravaszul hozzáteszi: „Vajjon lesz-e hatása Prohászka beszédének püspöktársai, az ezerholdas főpapok között? Vajjon adnak-e házat, földet, kenyeret azoknak, akik visszatérnek!”

Azt persze elfelejti megírni, hogy miért adjanak éppen csak a főpapok (azok *úgyis adtak* már), és miért ne adjanak a hajdúi és szabolcsi *zsidó ezerholdasok* is (akik eddig *nem adtak*)? Az egyházi vagyon *úgyis* hazafias, erkölcsi és művelődési célokat szolgál, az óriási hadimilliomos és egyéb *zsidó* vagyon pedig csak néhány tejbe-vajba fürdő hitsorsos familiát hízlal.

Előbb kell tehát visszavenni a zsidó vagyont, mint ellopni az egyházi vagyont!

Aztán még egyet. Mióta fáj a *Világ* fejének a hazatérő magyarok sorsa? Ha javunkat akarja, oktassa ki inkább hadidrágító előfizetőit, hogy ne zsarolják a népet lelketlen uzsoráikkal. Vagy azért akar mindenáron egyházi földet juttatni a népnek, mert tudja, hogy az így „felszabadult” föld két év *multán* *úgyis zsidók kezén lesz?*

A mozi megcenzurázása és a sajtó.

Végre megszületett nálunk is a mozik erkölcsstelenségét zabolázni akaró rendelet. Németországban és Ausztriában a cenzúra már régen béklyókba verte a mozispekulánsok piszkos üzleti hajlamait. Mi, mint minden jóra való törekvésben, megint késéssel adtuk fejünket a mozgósínházak szennyének kitakarítására.

A zsidó mozitulajdonosok azonban nehezen törődnek bele a dícséretes belügyminiszteri intézkedésbe, segítségül hívják tehát a rokonszalmában (már mint az erkölcsi mótely terjesztésében) dolgozó fajtestvéreket, a sajtóberkekben foglalatoskodó ügynökségeket.

A lepénzelt s a faji érdekek védelmében mindig harcrakész demokrata sajtó ilyeneket merészelt írni: „Erkölcstelen képeket még nem láttunk moziban. ... Az a *mozis*, aki nem vigyázna kínosan képei polgári erkölcsösségére, rögtön tönkremenne”. Nehéz volna eldönteni, hogy e merész sorokban mi az inzultálób: az olvasók gyermekes butaságának a feltételezése, vagy a hazug szemforgatás, amely az erkölcsös álláspont ravasz hangsúlyozásával akarja elhárítani a bárdot a piszkos üzleti érdekek fejről. „Az éj lovagja”, „Isten ostora”, „Egy asszony három férj”, „Szerelem és szenvedély”, „Mulató nők” stb., stb., mindmegannyi érzéki ingerlésre utazó aljas mozidarab száguldott végig ezen a magyar fővárosnak nevezett zsidótelepen. Sok gyenge ellenállású lélek fertőződött meg tőlük, sok százezer koronát keresett rajtuk az üzérek diadalmas

nemzetsége. S most, amikor a hatóság tilalomfát állít az erkölcstelenség terjesztése elé s egyben veszélyezteti a nemzetközi vagyon további szaporodását, az üzletsajtó nagyot ordít kínjában, jelezvén, hogy mennyire fáj neki — a zsebe.

„Ü. n.”

Ez a rövidítés ügyebár annyit jelent, mint „ügynevezett”. Akkor használjuk rendszerint, mikor nem azonosítjuk magunkat az elnevezés jogosultságával. Aki ügynevezett erkölcsről beszél, ezzel azt akarja jelezni, hogy neki az erkölcs csak ügynevezett, de nem igazi erkölcs.

„Az Ujság” vigyáz arra, hogy *nyíltan és durván* keresztényellenes hangot ne használjon. Befelé azonban annál inkább keresztényellenes és inkább csak ilyen finom „ügynevezett”-ségekkel dolgozik. Egy „névtelen nőt” pl. a szerkesztői üzenetekben így oktat ki:

„Az ú. n. erkölcsi felelősségekkel (minden tekintet nélkül azok vallásos természetére és ú. n. isteni származására) úgy vagyunk, hogy azok ősi fejlődésüktől kezdve valamely társadalmi, együttélési érdek védelmére, szokás útján keletkeztek. Valóban „szentek” is azért, mivel az általuk védett egyéni, családi és társadalmi érdek is az. A tízparancsolat is csupa ilyen szabály.”

Megtanulhatjuk ebből, hogy az erkölcsi felelősségek csak ú. n., azaz „ügynevezettek”; továbbá, hogy az erkölcsi felelősségek legfőleg „ügynevezett” isteni származásúak. Megtanuljuk továbbá, hogy az erkölcs, tehát a keresztény erkölcs is, *csak szokásból* származott s csak azért „szent”, mert *emberi* érdekeket véd. És végre megtanuljuk azt is, hogy a tízparancsolat is csupán „szokás útján keletkezett” erkölcsi törvény. Tehát csak emberi eredetű. Tehát nincs igaza a valásnak.

Ime így terjed a modern hitetlenség a tudatlanság

ugarföldjén. Mit is tud *Az Ujság* közönsége a szentírás-tudományról, az ősnépek történetéről, mely a tízparancsolat eredetéről tudományosan beszámol, vagy pedig a keresztény morál eredetéről! A tudatlanság és felületesség ilyen léha és tudatlan ujságfrázisok, ilyen „ú. n.”-nek talaján termi meg aztán méltó gyermekét, az „ú. n.” hitetlenséget.

Az aranyos proletár.

Augusztus első felében nagyon fontos gyűlés volt a régi országházban. A szegény fővárosi villamosalkalmazottak szociáldemokrata szabadszervezete gyűlt össze, hogy meghallja a kereskedelmi miniszternél járt küldöttségük eredményét.

A szegény jó kalauzok és kalauznők, akiket csak egy-két hónapja kapott be Weltner Jakab és Buchinger Manó, úgy várták ezt a kis eredményt, mint Jakab és Manó pogányabb rokonai a messiást. (Ők maguk már nem várják, mert vagyon nékiek messiás nélkül is földi országjuk.)

A gyűlésen meg is kapták a nyomorgó kalauzok a hadisegélyt, és pedig eleven alakban: a demokrata pártvezetőség egy valóságos hadimilliomost ültetett eléjük elnöknek: Dénes Pált, akinek proletártörténete ott olvasható Kozma Andor „Hadimilliomosok” című könyvében. Roppant leleményes ötlet: palivá tenni jőpárezer embert Dénes Pali által. Nem tudom, úgyvanoztak-e neki a rongyosruhájú, éhező, derék jó kalauzok, de azt tudom, hogy ez a Dénes Pali jót röhöghetett befelé, amikor maga előtt látta a proletárokat, akiknek ő elnököl.

A Páloknak volt és van eszük. Jól tudják, hogy aki egészen közel van, arra kevésbé szokás haragudni, mint aki nincs olyan közel. Ezért odaülnek a világberendezkedésre méltán haragvó proletárok elé, egészen közel, úgy hogy megpusztilhatná a proletárt, csak az elnöki széket köllene egy picit előbbre libben-

teni. Hogy jutna így eszébe egy nyomorult kalauznak, hogy a Pali talán mulat rajta.

A detektívregényekben olvassuk néha, hogy a gazember egyenesen detektívnek szegődik és segít keresni sajátmagát. Ki a csuda gondolna arra, hogy akit keresnek, az ott legyen köztük? Ugyan, vajjon innen tanult-e egyes jó fogásokat a pártvezetőség, amely holtig tanul?

Csak már a szegény villamoskalauzok is megtanulnának egyet: azt, hogy *mekkora svindli a vörös szocializmus*, amely nem áttal nyíltan is hadimilliomosokat állítani a kiuzsorázott, elbolondított munkásság élére!

A hadimilliomos elnöklete alatt tartott villamosgyűlés újabb, csattanós bizonyítéka annak, hogy a kaftánszocialista pártvezetőség titkon mégis csak a legrosszabbfajta kapitalizmussal tart s annak titkos kirendeltsége.

1921—1923.

A Központi Sajtóvállalat és Az Est.

Az Est a nála annyira megszokott ravaszkodással úgy tünteti fel a forradalmi sajtó ellen lefolyt tüntetés előkészítését, mintha az a keresztény lapoknak merő üzleti féltékenységből eredne s erről szóló cikkének ezt a nagybetűs címet adja: „A Központi Sajtóvállalat toborzója”. Mindenki tudja, hogy a Központi Sajtóvállalatot a keresztény magyarság óriási tömegeinek lelkesedése s a faji sajtó tirannikus hatalmi túlkapásain érzett elkeseredése hozta össze; az a nép-lélek mélyéből eredt, nem pedig üzleti nyereségvágyból. Azt is tudja mindenki, aki az eseményeket közelebbről ismeri, hogy nem a Sajtóvállalat kezdeményezte, sem az Egyesült Keresztény Liga, sem az ÉME, sem a főváros, sem Pest vármegye, sem a Társadalmi Egyesületek Szövetségének harcát a nemzetietlen sajtó ellen, sőt sokan szemére vetették a Sajtóvállalat-

nak, hogy ezt a kérdést bizonyos fenntartással kezelte, éppen azért, nehogy üzleti érdekből lássék cselekedni.

Hogy Az Est másképp nem tud kitérni az égbekiáltó vádak elől, mint piszkolódással s más szempontot a sajtó terén nem is tud elképzelni, mint az üzleti érdeket, ez reá vall s élénken illusztrálja ennek a „magyar” lapvállalkozásnak erkölcsi színvonalát. A Központi Sajtóvállalat büszkén viseli a vádat, hogy ő volt a nemzeti sajtó gondolatának legerőteljesebb hangoztatója, s megvalósítója, de ne képzelje Miklós úr, hogy azok a tízezrek, akik tegnap Az Est ellen tüntettek s akik a magyar közvéleményt a faji imperialisták láncából végleg felszabadítani szeretnék, csak éppen egy vetélytársvállalat alkalmazottai voltak.

A Központi Sajtóvállalat nagy szervezet, de mégsem akkora, hogy a keresztény Magyarországgal össze lehet téveszteni.

„Tűzzel-vassal.”

Az egyik főoktóbrista lapban olvassuk ezt a tüzes biztatást: „Tűzzel-vassal kell kiirtani azt a becstelen sajtóterméket, amely a haza ellen támad romlandó állapotában, amely a haza érdekeit, becsületét, jó hírnevét, gazdasági erőit, hitelét károsítja; és tűzzel-vassal kell megbélyegezni azt az ujságíró, aki nemzete szent ügye ellen vét” stb. Pardon: Tomcsányi is ugyanezt mondja. „Ha van ilyen, füstölög tovább a tüzes-vasas októbrista, mily szörnyű mulasztás terheli a magyar igazságügyminisztert, hogy már eddig is nem végzett vele.” Pardon: mi is ezt mondjuk. De „hol van Magyarországon hazafiatlan és nemzetellenes sajtó?” kérdi a Maralakó köldöknéző. Pardon: erre a kérdésre majd feleletet ad a független magyar bíróság.

A haza minden előtt.

Az új sajtótörvény nem tökéletes, ezt mindenki érzi és vallja. Még pedig kétféle irányban tökéletlen: túlszigorú és túlenyhe. Túlszigorú az ujságírókkal

szemben, akik fölött nagyon is lengeti a Damokleszkardot és túlenyhe a haza védelmében, mert még a lex-Tomcsányi sem tudja egészen kizárni azt, hogy akár a csehek, akár a bécsi körözöttek, akár maga Kun Béla is lapokat tartsanak fenn vagy irányítsanak Magyarországon. Az egyik bajon millió ujságcikk kesereg odatúl is, egy kicsit nálunk is. A másikon csak mi keseregünk. De pardon, hiszen ez egészen természetes.

Bosszú és megbocsátás.

Két éven át egyebet sem hallottunk a „liberális” sajtótól, mint azt, hogy elég volt a vádaskodásból, a multak felhánytorgatásából, a forradalmakért, országvesztésért, bolsevizmusért való számonkérésből. Megható kereszténységgel hirdették, hogy csunya dolog a bosszú, legyen mindennek vége s meg kell bocsátani mindent, ami 1918 október 31 és 1919 augusztus 1 között történt. Most azonban a pokolgépes merénylet ismét Cátókká varázsolta vissza a tegnap még békét turbékoló galambokat. Az Estnek sem Génua, sem Károly király halála nincs olyan fontos, mint hogy a dohányutcai merénylet el ne kerüljék a kötelet. Mi sem sajnáljuk tőlük Gold mester kezét, de pardon, mégis azt kérdezzük: mi az a nagy kritérium, az a döntő szempont, amely szerint egyszer megbocsátás és feledés jár, még ha egy ország veszett is bele, másszor meg irgalmatlan kötél és véres bosszú?

A Világ húsvétja.

Húsvétra a Károlyi-forradalom hivatalos lapja vezércikket ír — Orgoványról s felsorakoztatja azokat az „eltűnteket”, akikre ő olyan igen büszke s akik mögött oly ügyesen tudja elrejtteni s elfelejtetni a három év előtti keresztény-pogromnak sokkal nagyobb számú eltűntjeit. „Gyilkolni nem lehet büntetlenül”, harsogja nyilván jogérzékből, semmi másból. Mi csak-

ugyan nem védjük Orgoványt s régóta éles harcot folytatunk a keresztény zászló bemocskolói ellen. De pardon, nem gondolja a Világ, hogy ami Orgoványban történt, ami a keresztény Magyarország négyhónapos keresztrefeszítettése, a legbrutálisabb országgyilkolás után feleletül történt, szintén csak ama tételnek igazolása volt, hogy: „gyilkolni nem lehet büntetlenül?”

„Horthy-kutyák.”

Egy Vas Adolf című elvtárs, szovjetvirággal gomblyukában, bement a munkásbiztosítóba s ott népszavai zsargonban gorombáskodni kezdett. Hogyan is viselné el egy Adolf, hogy ne ő legyen az úr a keresztény munkások házában? A tisztviselőt, aki a gorombáskodót kérdőre vonta, majd meglincseltek a Teleki-téri ismeretlen vallású magyar állampolgárok. Nono, nem az izomerejükkel, hanem a nyelvükkel s mi több, azokkal a revolverekkel, amelyek valószínűleg még a szovjet fegyverelkobzásaiból kerülhettek oda. Az ismeretlen vallású Teleki-téri magyar állampolgárok kebléből kitört az őszinte keserűség s egyszerűen Horthy-kutyáknak nevezték a magyarokat. Pardon, a Teleki-tér pillanatfelvétele-e ez, avagy azé a Magyarországé, amelynek ismét a Teleki-tér lett a szellemi központja?

Logika.

Lövöldözők vannak az ébredők közt, tehát az egész ébredőszervezetet ki kell irtani — szavalja egy volt vörös városparancsnok a nemzetgyűlésen. Miért nem következetes ez az úr? Miért nem mondja, pardon, ezt is: a szocialisták közt volt direktórium tagok, terrorlegények, sokszoros gyilkosok vannak, ki kell tehát irtani az egész vörös darázsfészeket?

Vádoló képek.

A királyképeket felsőbb utasításra eltávolítják a kirakatokból. Végre egy erélyes lépés, sajnos, *nem a vörös izgatók plakátjai, nem is szeméremsértő, gettó-ízlésű képek kiragasztói ellen, hanem persze a forradalommal a királykérdésben sem alkuvó hazafiakkal szemben.* Pardon, nagyon téved az ideges hatóság, mert pestiesen szólva: ha azt hiszi, ezzel elűzheti a lelkiismeretére vádként nehezedő hamleti képet. A kirakatokból elűzheti, de a lelkek oltárán ez a kép annál szilárdabban áll!

Sajtóképek.

Sajtóképek 1932-ből.

Fájdalmas dolog, amit nagyon sokan kérdeznek szóval és írásban: ha csakugyan olyan nagy baj a kereszténytelen sajtó, miként van az, hogy neves katolikus közéleti emberek folyton írnak azokba a lapokba, amelyeknek iránya katolikus szempontból annyira kifogásolható?

Nem győzzük ismételni válaszukat: Azért, mert mások, egyébként nagyérdemű férfiak is, hibáznak, nekünk mégsem szabad hibáznunk. Azért, mert mások, talán a liberális kor neveltjei, egyes kérdésekben nem látnak tisztán, ez még nem ok arra, hogy mi se lássunk tisztán. A liberális kor úgy nevelte gyermekeit, hogy esetleg meghagyta nekik az egyéni vallásosságot, de *elhitette velük, hogy a vallásosság követelményeit a közéletre nem kell kiterjeszteni.* Ezek azok a templomjáró urak, akik ma sem látják, hogy keresztény politikára, katolikus sajtóra szükség van s hogy azt mindenki minden erejéből támogatni tartozik, aki komolyan keresztény és katolikus. Viszont mentőöket is hozhatunk fel mellettük. Bizonyos magasállású közéleti férfiak esetleg arra az álláspontra is helyezkedhetnek, hogy ők az egész országot, tehát mondjuk a zsidóságot s a zsidósajtó körül tömörült liberális elemeket is tájékoztatni kötelesek politikai felfogásukról. Ennyiben tehát csakugyan állna az az egyébként nem maradéktalanul helyeselhető latin elv, hogy „Quod licet Jovi”... Végül ne feledjük, hogy a zsidó sajtó anyagiakban gazdag lévén, bőséges tiszteletdíjakat is fizet ezekért a cikkekért és ez a mai világban szintén nagy csábító erővel hathat egyes közéleti férfiakra. Ha tehát az ő

nevük ott szerepel, sokszor egészen gyanús társaságban a liberális sajtó hasábjain, amellyel ők egyébként nem érznek egyet, ezen mélyen sajnálkoznunk kell, ezt helytelenítenünk kell, de ez nem lehet ránk nézve menlevél, hogy mi is a liberális sajtóhoz csatlakozunk.

*

A bécsi „Schönere Zukunft” folyóiratnak egyik 1931. évi száma *Prohászka Ottokárnak a zsidókérdésben elfoglalt álláspontját ismertetette*. Rámutatott arra, hogy a nagy püspök szerint a zsidóság vallási élete ellen senki sem tesz kifogást, de szembe kell szállni a zsidóknak a közéletben elfoglalt és számbeli súlyuknak meg nem felelő uralkodó helyzete ellen. Kifejtette továbbá, hogy a keresztényeknek a zsidó túlsúly ellen nem ököllet, hanem munkával és benső értékkel kell védekezniök. A „Schönere Zukunft”-nak ez a Prohászka-cikke nemrég véletlenül egy vezető német zsidó üzletembernek a kezébe került, aki erre azonban ajánlott levelet küldött a folyóirat szerkesztőségébe, melyben tiltakozik a „burkolt antiszemitizmus” ellen s bejelentette, hogy a cikket „megfelelő magyarázatokkal körözni fogja ismerősei közt”. A folyóirat megjegyzi az esethez: Ha minden katolikus hasonló határozottsággal tiltakoznék minden cikk és folyóirat ellen, amely nem látszólag, hanem valósággal sérti a katolikus érdekeket, a katolikus sajtó lényegesen jobban állna.

*

Különöseket néha a dolgok összefüggései. *Mexikóban* a vallási és polgári szabadság védelmében kitör a megkínzottak ellenállása. Vele szemben csodálatos egyöntetűséggel lépnek sorompóba a mexikói munkásvezérek s a newyorki Wall-street dollármilliomosai. A világ szabadkőművesei reszketnek Calles és Portes Gil győzelméért s ugyanakkor metodista lelkészek „imát” mondanak az ateizmus terjesztőinek felülmárásáért. Nálunk a vörös szocializmus hangos napilapja

harsogó berregéssel hurrogja le a „lázadók” védelmére kelt keresztény sajtót, de ugyanakkor a Magyar Távirati Iroda látszólagos felekezetiisége is siet fenntartás és *kritika nélkül* leadni a Calles sajtóügynökség híradásait.

Egyidejűleg a *Népszava* hevesen kikel ama katolikus papok ellen, akik Baltazár Dezső „munkáját” destruktívnak tartják s nem a debreceni támadásokat, hanem a válaszul adott védekezést nevezi a „legnagyobb bűnnek”. Úgy látszik, az együvé való szálak fölségesen megtalálják egymást Amerikában, Mexikóban és Magyarországon; szocialisták és kapitalisták, vörösök és „fehérek”, istentagadók és „felekezetieskedők”. Madarat tolláról, embert barátjáról...

A szabadkőműves zsidóság napilapjában egy „volt kálvinista lelkész” igyekszik megmagyarázni a Dobutának s kapcsolt részeinek, hogy mégis csak orzasztó, hogy már megégettetni sem szabad magát a szabadgondolkodó embernek haló porában. Mert ha valaki hívő, úgymond, hát jó, legyen hívő, de a hitetlent nem lehet kényszeríteni, hogy úgy temetkezzék, mintha hívő volna.

Ugyanabban a szabadkőműves multú napilapban pár számmal odébb meg egy másik cikket talál az olvasó. Ott meg azon sopánkodik valaki, hogy mégsem járja, hogy Törökszentmiklóson a világi katolikus hívek olyan plébániát építettek a papjuknak, hogy püspöki palotának is beillenek. Még emelett is van rajta s mi több, be is van bútorozva s ezt most mind a szegény adózó híveknek kell fizetniök.

Az olvasó elmerenghet ezen a szabadkőműves logikán. Tehát: mert valaki szabadgondolkodó, joga van arra, hogy *krematóriumot építsenek neki közkölt-ségen*, azaz a katolikus adópénzen is; *ugyanakkor* azonban a katolikus híveknek nincs joguk arra, hogy eleven plébánosuknak tisztán a saját költségükön megfelelő lakást építsenek. A szabadgondolkodó akkora

nagy úr, hogy **annak** még **halott** korában is s még katólikus adózók pénzén is teljesíteni kell a szíve vágyát; a hívő katolikusoknak ellenben a saját pénzén sem szabad az élő papjának méltó hajlékot emelnie. Ez aztán logikai

*

A magyarul nem tudó öreg kereskedők lapja, a *Pester Lloyd*, hozzászól a *halotthamvasztás* kérdéséhez. Kegyesen megengedi, hogy a katolikusoknak joguk van tiltakozni a krematórium ellen, minthogy vallási elveikbe ütközik a halotthamvasztás. De hogy az állam viszont nem akadályozhatja meg, hogy aki akarja, el ne égettesse magát. Mi bizony úgy látjuk, ez a logika kissé kihagyásos. Nem arról van szó, hogy az állam a vallásos gondolkozást mindenkire ráerőszakolja, hanem arról, hogy a vallásos gondolat ellenségeinek szabad-e, még hozzá közpénzeken, tüntetni a valástalanság mellett. Az állam nem erőszakolhatja rá senkire azt sem, hogy pl. istenhívő legyen, de viszont az állam azt sem engedheti meg, hogy valaki pl. orosz módra ateista múzeumot rendezzen be az országban. A halotthamvasztás olyan, mint a vörös szín: magában véve nem jelent talán semmit; de mihelyt egyszer a kommunizmusnak a harci jelvénye lett, nem tűrhetjük, hogy vele pl. a középületeinken tüntessenek. A debreceni krematórium ellen éppen azért volna akkor is szavunk, ha kizárólag szabadkőműves pénzen építették volna fel; akkor is nem egyéb az, mint harcos és provokáló tüntetés a keresztény s névleg a katolikus gondolat ellen. Debrecenben azonban ennél több történt: közpénzeken, tehát egyharmadában katolikus pénzen építették a kemencét s nem valami szabadkőműves magántársaság, hanem egy magyar város nevében, hivatalosan sértették meg a katolicizmust. Ezt nem lehet semmiféle rabbinikus bölcselgetéssel elkenni és elmagyarázni, tisztelt *Pester Lloyd*!

A *Pester Lloyd* emellett nem mulasztja el az *inkvizícióra hivatkozni* s százezrekről beszélni, aki-

ket az inkvizíció állítólag élve elégetett. Vegye már tudomásul az öreg kereskedők lapja, hogy ezeket a meséket utánnyomni kissé időszerűtlen dolog. Az inkvizíció megégetett áldozatait lehet néhány százra becsülni talán, néhány ezerre is, de semmiesetre sem százezrekre; aki így beszél, az már csak a tudatlanságával dicsekszik. S az inkvizíció nem is volt egyházi intézmény. Az inkvizíció továbbá kevesebb áldozatba került, mint az ugyanakkor államilag nagyban űzött boszorkányégetés (Debrecenben is űzték), és sokkal kevesebbe, mint ahány katolikus papot és világit csak az egy Angol Erzsébet uralkodásának második felében a hitük miatt kivégeztetett. Tanuljanak már egy kis történelmet, öreg Pester Lloyd!

S még egyet, jeles Pester Lloyd! A magyar katolikusok kikérik maguknak, hogy egy lap, amely az ország szócsöve a külföld felé, tehát a kétharmadrészben katolikus Magyarországé, minden világnézeti állásfoglalásában következetesen keresztényellenes és katolikusellenes elvek mellett propagandázzon!

*

A tudományos és szalon-pornográfia nagyiparosa, a pesti *Rozsnyai-cég* újra elárasztotta az egész magyar intelligenciát prospektusaival, melyekben hangos szóval és megtévesztő ajánlatokkal hirdeti egy belga orvos *születést szabályozó munkáját*. Mikor állam és vallás összefogva küzd a nemzetpusztító métely ellen, akkor ez a zsidó vállalat ezerszámra nyomja a lerongyolódott középosztály tagjainak kezébe a nemzetgyilkosság hatásos eszközét s veri a nagydobot s fújja a jerichói kürtöt portékájának megbíízhatósága mellett. Ráadásul még kiragadott részleteket közöl katolikus folyóiratokból tendenciózus beállításban, hogy még meggyőződéses katolikusok tiszta házasságába is belophassa álarcban a mételyt. Egy derék úriember felhívta a posta figyelmét, hogy a Postaüzleti szabályzat értelmében erkölcstelenséget tartalmazó dolgot szállítani nem szabad. A válasz az volt, hogy a művet,

amennyiben valóban erkölcstelen tartalmú, nem is lehet szállítani, de a hirdetése szállításának semmi akadálya nincs. Ez a szofizma nagyon is jellemző a bürokráciára, mely ha jót akar, akkor is merő formalizmusokban éli ki magát s nem a lényegre nézi!

*

Addig hirdették orvosi és egyéb szaktekintélyek alapján, hogy a *strandnak az erkölcshez semmi köze*, míg végre kiszült, hogy egyedül csak annak van köze hozzá. Az egészségi szempontokon már rég túl vagyunk; ugyan kérem, hol az a futóbolond, aki ma ezért strandolna? Valljuk csak be őszintén, hogy a szexualitásnak új, izgalmas tere nyílt ezáltal. Tessék csak elolvasni a rendőrségi jelentéseket s egy épületes és csak erkölcsi vonatkozásokkal telt kép fog kirajzolódni szemeik előtt. Vagy aki nem hinne a rendőrségnek, olvassa el az *Ujság* ifjúsági mellékletét, ahol vagy 100 zsidó fiú „őszintén” elcseveg a strandról és a week-endről. Azt írja az egyik brutálisan, nyersen, hogy „szexuális morálunk tökéletlen, a természetessel ellentétes. A természet, a fajfenntartás követeli, hogy az ifjúság nemi élete gátolatlan legyen”. Mert „az elbukóban lévő gazdasági rend erkölcsének is szükségkép el kell tűnniök s az új erkölcsök kialakulása hírnöke már az új társadalmi berendezkedésnek.” Egy másik szeládon már az okát is elárulja ennek a nagy strandéletnek és weekendezésnek, amikor megállapítja — valószínűleg korát meghaladó romlottsággal: „Igy állunk a szexuális kérdéssel is, amelynek más a színe és más az íze frakkban és estélyi ruhákban a bálteremben, mint fürdődresszben a Dunán.” Egy másik hetike legény, valószínűleg érettségis bottal a kezében s az első cigarettafüst eruptív émelygésével torkában szögezi le, hogy „szexuális morál alatt a konvencionális hazugságoknak azt a tömkelegét értjük, amelyeket a társadalom az egyénre a saját érdekeinek megvédése céljából rákényszerít.”

Hogy a víz, levegő, napfény és sport címén a leg-

szabadosabb és legzüllöttebb élet folyik sok-sok strandon, de főként a pesti Dunapartokon, az már nemcsak a rendőrségnek szúrt szemet, hanem az éppen nem erénycsőszködő lapoknak is. A különböző Duna-strandokon újabban már nemcsak csónakokat raktároznak el éjszakára, hanem a boldog és boldogtalan szerelmes párok számára is egész tömegszállásokat rendeznek be. Már vannak tánclokálok és tánchajók is, amelyeken meztelen emberek „hódolnak” átkos és züllött szenvedélyeiknek. Az eredmény nem lehet kétséges! Máris sorfalat állanak panaszaikkal a hatóságoknál a szülők, sírva jelentgetvén, hogy leányuk a strandon züllött el.

*

Hogy mennyire szervezetlenek vagyunk, annak nincsen és nem is lehet döntőbb bizonyítéka, mint *a liberális lapokban megjelenő katolikus hirdetések*. Aki ugyanis veszi a fáradságot s egyik-másik gutaütött napján végigböngészi a lapok hirdetési rovatát, nem kis megdöbbenéssel veszi észre, hogy Az Est-lapokban s a Reggelben garmadával találja a legkülönbélebb apáca-intézetek jól megfizetett hirdetéseit. Sietünk megjegyezni, hogy nem magyar (még csak az kellene!), hanem külföldi nevelőintézetekről van szó, melyek a tudatlanság szent naivitásában Az Est-lapok zsidó rőfös és korcsmáros olvasóinál keresik maguknak a legmegbízhatóbb és legkifogástalanabb emberanyagot. A dolog komikus oldala mellett van ebben valami bosszantó, szégyenteljes és arcpirító is. Míg jobb sorsra érdemes katolikus lapjaink nagy utánjárással s szerkesztői üzenetekben ingyen kénytelenek leadni a külföldi nevelőintézetek címeit, addig a zsidó lapok kacagva inkasszálják az apácazárdák keserves pénzeit. Itt valami nagy hibának kell lenni külföldön és belföldön egyaránt! Vajjon mikor fog elérkezni a sok politikai, társadalmi és irodalmi vezéren túl és felett az a magyar szervező zseni, aki legalább a kéznél levő adottságokból tud tőkét kovácsolni?

*

A *Pesti Hírlap* Rothermere és a revízió üzleti lehetőségeinek kimerülése után most az olasz idegenforgalom felé orientálódik. Talán ez is hoz valamit a konyhára! Hasábos cikkekben buzdít a nagy „magyar” felkelésre s hasábokon keresztül számol be a lipótvárosi magyarok római szerepléséről. Hogy a kirándulás mint sikerült, arról egy római magyar így számol be az erdélyi Vasárnapban: „Mindent kaptak, ami szem, száj ingere. Csupán egyről felejtkezett meg a kirándulást rendező Pesti Hírlap. Elfelejtette, hogy Róma a kereszténység centruma, vértanúk vérével megszentelt föld és hogy a pápák őrizték meg a klaszszikus értékeket és ők tették Rómát naggyá alkotósaikkal. A jobb sorsra érdemes kirándulókat elvitték uzsonnákra, térzenére, tengeri fürdőbe (a végén csatant!), csupán a Szent Pál-bazilikát, a Lateránt és a 400 templomot felejtették ki a programból. A Szent Péter-bazilika, a Vatikánváros és a múzeumok megtekintésére összesen két és fél órát engedélyeztek, amennyi idő alatt éppen végig lehet menni a termeken.”

Sajtóképek 1933-ból.

Egy liberális színezetű pesti lapban jelentek meg a következő érdekes és megszívlelendő sorok: „Egész-séges társadalomban *az emberi együttélés leghszentebb alakzata a család*. Azt a tüzet, mely az otthon melegé teszi, ha egyszer kialudt, többé kipótolni nem lehet: felégethetsz egy őserdőt, elfogyaszthatsz egy köszénbányát, mindegy, meleg ott soha többé nem lesz. Mióta az eszemet tudom, a magyar élet stádiuma foglalkoztat. Bízvást mondhatom, hogy a magyar emberiség természete a tiszta élet felé hajlik. Nem alulról jött tehát a métely, hanem felülről. Nemcsak a szegénység az oka a napról-napra látható és a hírlapokban olvasható süllyedésnek, — hanem — a rossz példa! Magas funkcionáriusok, közbizalmi állást elfoglaló egyéniségek, a belpolitikában és a külügyek vezetésében szereplő nevezetességek házának fala

üvegből van, minden rendű és rangú polgár belát hozzájuk. Az ilyen méltóságok és pozíciók természete nem tűri meg az otthon homályát, tisztaságnak kell ott lenni kívül-belül, hogy a legkényesebb izlés és a legérzékenyebb lélek is beláthasson oda! *Egy és ugyanazon ember nem lehet követésre méltó a közpályán és megvetésre méltó a magánéletben.* Minél magasabb a hegy, annál magasabban látszik a teteje. Tíz év óta *túl sok a pókháló a nagyurak szalonjában!* A szegény és a szemérem pírja ezért halványult el. Egy olyan társadalomban, melyben számosan emelt fővel tűrik a megvetést, zsíros talaja nyílik a prostitúciónak... A felülről jövő rossz példa olyan, mint a poshadt, fertőzött ivóvíz, amely tifuszbaktériumokat tenyészt ki milliárdszámra. Ha lett volna társadalmunkban lélekerő, önzetlenség, meggyőződés és elhatározás, mind a két nemzetrontó veszedelmet: a szegénységet és az erkölcsi érzület bomlását is elháríthattuk volna. Hallgassunk és ússzunk az árral?"

*

A keresztény nemzeti közvélemény bizonyára meglegedéssel, sőt kitörő örömmel veszi tudomásul, hogy az ország féltve őrzött szemefényét, a magyar gondolat és akarat drága csillagát: a *Színházi Életet* nagy megbecsülés és kitüntetés érte. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő *Néptanítók Lapja* nemrég hirdetésben hívta fel rá az ország egyetemes tanítóságának figyelmét. Hogy csak hirdetés, ami nem számít? — Ugyan kérem, akkor miért nem méltóztatnak Böhm Vilmos memoárjait vagy a kommunista kiáltványt, Bettauer regényeit vagy a maceszt hirdetni?!

*

Napi- és képeslapok, „színházi folyóirat”-ok stb. gyermek-mellékleteiben csakúgy árasztják a selejtes, jelentéktelen, fűrészporként elbeszéléseket. A *ponyva-gyermekirodalom* célja a *gyermekszíveken*

át — az üzlet. Az üzleti szellem gyakran még díszes kötésben, neves kiadóvállalatoktól újonnan megjelent gyermekkönyvekben is meglátszik. E könyvek tartalma felületes bohóckodás, hangjuk erőltetett, mézes-mázos, nem őszinte. Szomorú hanyatlás állt be gyermekirodalmunkban a harminc-negyven év előtti, Forgó bácsi, Donászy Ferenc stb. nevekhez fűződő gyermekirodalomhoz képest. Akkoriban a gyermekeknek szánt írásművekben a gyermekélet komoly kérdéseit, eseteit, a kicsiny lélek egészét betöltő problémákat érdekesen, élményszerűen szerepeltették. Ma a gyermekélet könnyű, sekélyes felfogásával keresik a kis olvasók kedvét. A szerkesztői üzeneteket egyenesen undorító olvasni. A szerkesztő bácsik és nénik önmagukat dicsérgetik és hízelegnek a gyermekeknek.

*

Az amerikai katolikusok „sajtó-hónapot” rendeztek: egy egész hónapon át kettőzötten serénykedtek a katolikus sajtótermékek terjesztésén. Utaltak XI. Pius pápának arra a nemrég tett kijelentésére, hogy ezek számára egyedül a katolikus sajtó az, amely tudomásunkra hozza, mi az Egyház álláspontja a mai társadalmi válság kérdéseiről s azok megvédéséről. A sajtóprpagandára nálunk is szakadatlanul szükség van, hiszen még vezető katolikusok is akadnak, akik azon az egy címen tartanak liberális vagy *félliberális lapokat, merthogy azok „jobban vannak szerkesztve”*. Tegyük föl, hogy ebben igazuk volna, akkor is hihetetlen rövidlátás és elvetemültség rejlik e mentegetőzés mögött. Hiszen akkor mindjárt járassunk cseh lapokat is, feltéve azt az egyet, hogy jól vannak szerkesztve! Sajnos viszont, vannak katolikus lapjaink, amelyek gyakran visszaélnék a katolikusok türelmével és csak nagyon mértékkel érdemlik meg a díszes jelzőt, amelyet viselnek. De hogy ne volnának kitűnően szerkesztett katolikus organumaink, ilyenek, vagy olyanok, mégsem lehet mondani.

*

Egy német irodalmi kritikus kormányrendeletet sürget a német lapokban, amely megtiltaná a népies kölcsönkönyvtáraknak marxista, szocialista és pornografikus könyvek kölcsönzését, főleg a városi és községi könyvtárakban, minthogy tűrhetetlen, hogy közpénzekből népmérgezést folytassanak. Lám, nálunk régóta meg van a numerus clausus törvénye, de a *népkönyvtárak megtisztítására* eddig talán még senki senki sem gondolt.

*

A *Nyugatnak* egy ifjú óriása csak amúgy huszárosan levágta a katolikus költőket. Ez náluk tradíció, a Veigelsberg-epigonoknál. A pökhendiség is argumentum. Az alig ismert nevű fiatalember még hozzá Prohászka Ottokáron is elveri a port. Szerinte Prohászka nem értett az irodalomhoz s a költészethez, amolyan „amatőr” volt csak, aki „sok mindent összeolvasott”. Erre az okvetetlenkedésre csak egy, egyetlenegy szóval lehetne érdem szerint felelnünk. De ez a szó nem irodalmi. Körül kell írunk, ezúttal néhai nagynevű Szabó Dezsővel: vannak fiatal óriások, akiknek az orra még erősen igényli a zsebkendőipar szükségességét.

*

Valaki panaszkodik:

— Borzasztó, hogy a zsidók most már a P. Banghát is lepénzelték. Nem olvastad? Milyen előadást tartott nekik!

A másik megkérdezi:

— Hol olvastad?

— Benne volt az összes *zsidó* lapokban. És milyen kommentárokkal! Felháborító!

— Hát P. Bangha nyilatkozatát olvastad-e?

— Nem. Hol jelent meg?

— A *Nemzeti Ujságban*.

— Azt nem olvastam.

Ezek azok a nagy antiszemiták!

*

A német zsidóbojkott körül nem szűnik meg a kavarodás. Nem vagyunk semmiféle erőszakos zsidóüldözés hívei, de megvalljuk, hogy a zsidóság egy része a maga viselkedésével valósággal gyakran provokálja a vendéglátó népek elkeseredését. Nálunk a zsidók érthetőleg rettegnek a németországi eseményektől. De ha annyira félnek, helyes védekezés-e akkor, hogy a prononszírozott zsidó lapok, Az Est és a Népszava csak annál felelőtlenebbül izgatnak a nemzeti irány ellen? Nem veszik észre, hogy éppen ez a befeketítő hadjárat az, ami ellenük ingerli a becsületesen gondolkodókat is? A katolicizmusnak semmi oka sincs, hogy Hitlerék győzelmén túlságosan örvendjen, de annyit mégis meg kell engednie, hogy az ő mozgalmában sok józan és egészséges vonás van, így nevezetesen a leszámolás az államfelforgató kommunizmussal és a vele teljesen egy húron pendülő szociáldemokráciával. Ha magyar zsidók békét és nyugalmat akarnak, nagyon egyszerű, a dolguk: ne Hitleréket szidalmazzák, hanem szereljék le a felforgatóknak azt a táborát, amely kétségtelenül ma is hozzájuk közelálló emberek szellemi vezetése alatt áll. Mutasd meg, hogy nekik a vörös izgatás és lélekmérgezés letörése nem fáj, hogy nem szolidárisak vele. De amíg jobban fáj nekik párszáz zsidó üzlet kétnapos bojkottja, mint egy élniakaró nagy nemzet élni és gyógyulni akarása, bizony magukra kell vetniök, ha a világ nem tesz különbséget köztük és a felforgatók közt és mint ilyenkor, sajnos, történni szokott, az ártatlanokat összekeveri a felelősökkel. Akik egyes budapesti zsidó lapok dühöngő szocialista-védelmét irányítják, semmi esetre sem tartoznak az okosok és belátók közé.

Nem menthető a felelősség alól az a sajtó sem, amely mélyen hallgatott, vagy csak *nagyrikkán emelt néhány fagyos szót a spanyol és mexikói borzalmak ellen*, viszont a világot teleüvölti pogromhírekkel, mi-

helyt Németországban a kommunista és szocialista tanárokat elmozdítják állásukból. Most megint Jugoszláviából jön a hír, hogy nyílt egyházüldözést készít elő a szerb önkény: a jezsuitákat s lazaristákat egy lakatlan szigetre akarják internálni s megtiltani nekik minden papi ténykedést, a nem-honos szerzeteseknek pedig 48 órán belül el kellene hagyniok az országot, egyhavi börtönbüntetés terhe alatt. Ezeket a barbarizmusokat ez a magyarországi zsidó sajtó egészen rendjénvalónak találja, részben talán azért is, mert tudja, hogy ezeknek a kegyetlenkedéseknek bizonyos „keresztény” körök is maradéktalanul és módfelett örülnének s midőn mi „Borgiák bűnei” címen közölt szemérmetlen rémregénynek az egyik zsidó lapban való közlése ellen felszólaltunk, ennek a zsidó lapnak volt még arca ahhoz, hogy visszavágott s holmi jezsuitaelenes heccekkel fenyegetőzött... S ezek a sajtómata-dorok rémülnek meg aztán szörnyen, ha egyszer a keresztény nép megúnja a kalózok féktelen portyázását... Tessék békén lenni s akkor majd őket is békén hagyja mindenki!

*

Egy liberális lap vezetőjével beszéltem a minap.

— Kérem, mondta ő, mi nem értjük, *miért küzdenek önök ellenünk*, hiszen *mi nem akarjuk bántani a katolicizmust*, sőt szívesen közöljük a katolikus híreket is.

Némi keserőséggel feleltem rá:

— Igen, közlik, hogy a hercegprímás Budapestre érkezett, vagy itt meg ott elnőkölt, vagy hogy meghalt egy prépost, vagy új harangot szentelt a küküllőkocsárdi esperes, de ugyanakkor hosszú, lelkes kivonatokat közölnek a nemkatolikus felekezeti vezetők beszédeiből, amelyekből ritkán hiányzik az oldalvágás a katolikus Egyház felé.

— Kérem, felelte az illető lapvezér, akinek jó-hiszeműségében kételkedni nem volt okom — *mi ezeket a tudósításokat így, szépen kikészítve kapjuk kéz-*

hez, s a felekezetek emberei ötször is nyakunkra jönnek és hatszor a nyakunkra telefonálnak, hogy közöljük ám a beszédkivonatot szóról szóra. Az önök emberei pedig ezt nem teszik, holott mi éppoly szívesen közölnők a katolikus életnyilvánulásokat is... Sőt! mi nagyon jól tudjuk, hogy az önök gyűlésein tizszer, hússzor annyi ember van jelen, az önök egyetemi templomi vagy bazilikai prédikációin óriási tömegek szoronganak, de önöktől mi nem kapunk soha semmit.

Nem tudtam az illető úrnak mit felelni, csak eszembe jutott, hogy nekünk is volnának erre való szerveink, amelyek elég szép pénzbe is kerülnek a magyar katolicizmusnak.

*

„Mindenütt megmozdult a föld és nyitott új világot a föld népe számára, csak nálunk nem. Itt csak ígérték a háborúból hazatérő hadfiaknak földet. Nálunk nem jelentette a földreform megmozdulását. Továbbra is úr maradt a nagybirtok. Az övé az ország területének egyharmada. Ma még több a *hitbizomány Magyarországon*, mint volt a háború előtt. Az egyházak birtokának is közel egymillió (915.982) hold területe van. Ha egyszer megmozdul a föld itt is, akkor az egyházi, hitbizományi és nagybirtokok helyébe kisbirtokok százezrei alakulnak, ahol megelégedetten élnek a szorgalmas, földet túró kisparasztkok!...

A legerősebben körülbástyázott és lebilincselte föld is megmozdul. Megmozdul, ha a földmunkásnép akarja... A föld, amely ma nehéz robot, holnap életnek, szabadságnak, jólétnek lesz a forrása... A megmozdult föld az élet, az út, a szabadság...”

Ez a Mónus Illés még idővel megtanul magyarul! A fenti idézet minden esetre elismerésre méltó siker egy nemmagyar állampolgár számára. Ennek a dícséretes erőfeszítésnek kell alighanem betudni, hogy a megmozgatásra váró nagybirtokok sorából kifejejtette a bankbirtokot, amely legalábbis egyenrangú harmadik az egyházi birtokok és hitbizományok mellett. Sőt

ez a legzsírosabb falat lenne, mert a kisparasztoknak nem kellene átvállalniuk azt a rengeteg szociális terhet, amelyet az egyházi birtokok eddigelé éppen a kisparasztok és egyéb proletárok érdekében viseltek. Arról sem szólt, a tüzes szekéren égbement próféta késői druszája, vajjon a hitbizományok s egyházi birtokok tetemes részén erdőkkel mit kezdjenek azok a kisparasztok, talán vágják ki, s a fakartell keressen?

Mi még mindezekén felül arra volnánk kíváncsiak, hogy mitől jó az ilyen felelőtlen demagóg ígéretés? És hogy valami illetékes szervnek nem kellene-e közbelépnie, nehogy efféle robbanó anyag avatatlanok kezébe juthasson?

*

Amerika felfedezőjének személyét kutatja egy szocialista naptár írója. Megállapítja, hogy a Kolumbus előtti utazókra vonatkozó nyomok hiányosak, majd így folytatja: „Hogy az ilyen felfedezések könnyen feledésbe mentek abban a korban, amikor a tudományos érintkezés meglehetősen laza volt, az *természetes*. Bűnös volt ebben (abban, ami *természetes*) a katolikus egyház is. Középkorban a tudományt az Egyház férfiai művelték, akik a dogmatikus viták iránt jobban érdeklődtek, mint a földrajz, csillagászat és más extakt tudományok iránt. Az egyház tudósai figyelmen kívül hagyták a görög szellem felfedezéseit (!!) és mindent a biblia szavaival magyaráztak. Ez aztán a legképtelenebb elgondolásokra vezetett...”

Az bizony vastag hiba volt, hogy az egyháziak — legalább nagyrészt — megmaradtak kaptafájuk mellett és elsősorban a hittudománnyal foglalkoztak? Igaz, hogy pl. Raffael is inkább festegetett és másnak hagyta a gravitáció titkának feszegetését. Vagy mondjuk, Dante is leginkább verseket írogatott, pedig ha neki-feküdt volna a kémiának, esetleg halhatatlan értékű felfedezéseket tehetett volna. Csakhogy ezek legalább világiak voltak...

De mi ez? Ugyanabban a cikkben olyasmit em-

leget a cikkíró, hogy „az egyik izlandi kolostorban régi könyveket találtak, amelyek részletesen leírnak egy távoli fehéremberek lakta földet...” Aztán: „wallesi kolostorokban őrzött régi kéziratok említést tesznek egy Madoc nevű hercegről, aki 1170-ben Wallesből néhány hajóval Nyugat felé vitorlázott...”

Hm! Azokban a kolostorokban alighanem *egyházi* férfiak éltek! Dogmatikus viták mellett — úgy látszik — mégis szakítottak maguknak egy kis időt fontos *kultúrtörténeti* adatok feljegyzésére és megőrzésére. Az osztályharc ellenben ritkábban produkált ilyeneket. Hej, az az Egyház!

Érdekes megfigyelni azt a pesti sajtót, amelynek *Ausztria* eddig — népszerűségi szempontok miatt — ellenség, a magyar függetlenség zsarnoka a Habsburgok szolganépe stb. volt: hogyan ír Ausztriáról most. amikor attól fél, hogy a német birodalom és ezzel együtt annak antiszemita rendszere határainkig ér majd. Az osztrákok egyszerre nagyon derék fiúk lettek ennek a baloldali sajtóliberálisizmusnak szemléletében. De érdekes, hogy csak úgy hangulati érdekből; arról, ami a valóság benne, hogy az osztrákság mint nép, csöndes és békés belső kultúrfejlődésben élte a maga életét évszázadokon át, hogy szinte törzsi gyökerekig visszamenő tartományi öntudat, amely szinte az állam eszméjéig sem emelkedett, a kisállam-szövetség ideális típusát teremtetten meg benne, hogy ennek az egészen sajátos középeurópai népnek szellemi hajszálgyökereit és társadalmi alakulását mennyire áthatja a katolicizmus és hogy azok az erők, amelyekkel nekünk kellett küzdenünk, évszázadokon át, más összetevőkből állottak és nem az osztrák lélek volt belső formáló tényezőjük: minderről nem szólnak. Talán nem is rosszakaratból hallgatják el ezt, hanem tudatlanságból. Sok bizalmunk azonban nincs bennük. És jól tudjuk, hogy ezeken a hasábokon akkor sem

jelentkezne a katolicizmus kultúrformáló erejének és fejlődésirányító képességének dicsérete, ha tudnánk is róla. És mégis sokan vannak, akik azt állítják, hogy a liberális sajtó nem árthat, ők eléggé hívő katolikusok ahhoz, hogy észrevegyék a hitellenes támadást és beállítottságot. Lehet, hogy valóban észreveszik a legvaskosabb támadásokat vagy tévedéseket, de ilyen esetekben, ahol a sajtó által való tájékoztatásra van utalva, amikor a sajtó kötelessége volna rámutatni a jelenségek mögött lévő világnézeti tényezőkre, — akkor annak el kell sikkadnia a katolikus olvasók előtt. Az ilyen ujságolvasó: soha nem fogja megismerni a katolicizmus roppant távlatait.

*

„Véres családi tragédia Csabán”... „Borzalmas családirtás Fehérvárott”... „Az elhagyott asszony rémes bosszúja”... „Válási idill a Nagykörúton”... stb. stb. És a szenzációval kereskedő bulvár-lapok hasábszám teregetik a megbomlott családi életek minden szennyét, keserűségét, gyűlöletét a nyitott sebekben vájkáló, félművelt közönség éhes szemei előtt. Minden napra akad kettő-három is belőlük.

Már most mondja meg, akiben még maradt egy kis józanság és igazságérzet: *akkor is így halmozód-nának a borzalmak, ha a házasságoknak Krisztus törvényei szerint kellene igazodniok?* Nagyon jól tudjuk, hogy a fölbonthatatlan házasságnak is voltak és vannak vértanúi. De azoknak nagy része hős és szent, nem gyilkos és örült! Sonnenschein írta valahol, hogy az Egyház „könyörtelen” magatartása a házasságok terén éppen úgy fáj egyeseknek, mint a fedélgerendákba vert ácskapcsok ütötte seb. Néhányaknak, igen keveseknek szenvedniök kell. De mi ez ahhoz a szilárdsághoz, nyugalomhoz, bizalomhoz és őszinte szeretethez képest, amit az így összekapcsolt szerkezet embermillióknak s a gyöngébbeknek nyújt?

És mégsem iparkodunk változtatni a dolgon!

Miért? Kinek jó az? Hja, igen: ma ott tartunk, hogy a legmagasabb társadalmi körökben is hajmeresztő családi viszonyokat, első és második férjek és nemtudom, hanyadik feleségek szörnyű kuszált dzsungelét találjuk. Hát ezért feneklik meg minden észszerű kezdeményezés. Pedig a kisujjunkat úgy-e szívesen levágtatnánk, ha ezzel az életünket megmenthetjük?!

*

Szenzációja volt az egyik elmúlt hétnek: a „nagy” körüti sajtókonzern lapjain roppant betűkkel harsogtak a címek a monarchia egyik hercegi családjának botrányos belső letöréséről. Egy család ügyei és egyéni élete legbensőbb titkai kerültek nyilvánosságra s követeltek maguknak olvasótábort ama bizonyos három napon át, ameddig az átlagos szenzáció tarthat. Ami a sajátos és kizárólagos sajtórészét illeti az ügynek, éppen az volt a förtelmes és kínosan ható, hogy könnyörtelen élességgel látszott az egész ügy feltáralásában csak a szenzáció keresése. Szinte félelmetes arccal és erőszakkal mutatkozott az a hírközlővilágsemlélet, amelynek számára vonatrobantás, kéjgyilkosság, politikai esemény, válóper és bármi más: csak egyetlen síkon látszik, a szenzáció síkján, értékelése nincs, a hírközlés mértékét és formáit csak az szabja meg, hogy mekkora érdeklődést lehet vele felcsigázni. Így ostromolta az utcasarkokat és a lelkeket, mint a tajték három napon át a „Vörös hercegnő” élete, világfelfogása, szerelme, — szenzáció, szenzáció és szenzáció, tisztátalan érzelmi és érzéki életet élő fiatal emberek belevigyorgása egy szomorú és szennyes élet titkaiba, az eset feltáralásának azzal a kéjével, hogy: ide nézz, még egy herceg is!

Hát igen, még egy *herceg* is. Az erkölcsi törvényekkel szemben való egyenlő kötelezettség örök demokráciájában mind csak emberek vagyunk, és nincsenek köztünk ebben a viszonylatban világi rangok. De éppen ez az, amit ki kellett volna emelni, felemelve

a nyárspolgári világot arra a szintre, ahonnét lefelé nézhessen és így láthassa, hogy rang és vagyon, hercegi ősök sora sem védelem a „Rossz” ellen. E helyett az ujságszenzáció kéjjel mondatta az olvasóival, a nyárspolgári élet kulisszái mögött: „Igen, ha a hercegek, akkor én is” ... És titkolt vágyálmok nyitlak e „hercegi” világ felé, a Király-street és a Rue Hernád emeleteiről.

Van egy világnézet, amelynek gyakorlati tételeiből csak felszínesen okos elméik számára is logikusan következnek mint előfeltételek a kultúrbolsevizmus tételei. A rendőrség és az ügyészség csodálkozni szokott, hogy kifogyhatatlan a bolsevista szervezkedés miatt letartóztatott kispolgári egzisztenciák rezervoárja.

*

Mikor magyarok vitáznak egymás között, magyar problémáról, abba igazán nem lehet beleszólása egy olyan orthodox hitközségi szellemű lapnak, mint amilyen az Ujság, még akkor sem, ha a fogadatlan prókátor szerepét a zengzetes nevű Wallesz Jenő vállalja. Hogy ez a jámbor lélek a bölcs rabbi logikájára emlékeztető talmudi gondolat ficamaival mit hord össze a szobrok nagyságának jelentőségéről, ahhoz legfeljebb hozzá hasonló talmudisták szólhatnak hozzá, a logikusan gondolkodó ember értelmetlenül hallgatja, akár az elmezavart. Az egyedüli, amit megértünk, Wallesz úr szellemes hasonlata a verébről, amely a Tisza-szobron nyomát ottfelejtí. Hát veréb ide, veréb oda, de egyeseknek ez az országos felhőrdülése s feneketlen acsarkodása azt mutatja, hogy már egy veréb is el tud velük bánni. Sőt még a csőrét sem kell elővenni, hanem — hogy Wallesz hasonlatánál maradjunk — elég egy szimpla pötytyentése. De akármilyen kellemetlen is néha a veréb, ősi honos madár a magyaroknál, a kisérteties, ordítózó sakálok azonban nem.

Sajtóképek 1934-ből.

„Rómába!” jelszóval hivatgatja a *Pesti Hírlap* olvasóit Hegedüs Lóránt a lapja csererovatán való *húsvéti római kirándulásra*, amely majd mindössze másfél napot tölt Rómában, nagyrészt sétakocsikázásban Rómába! kiáltja Hegedüs Lóránt s megmagyarázza olvasóinak, hogy mi minden kapcsolat fűz minket magyarokat Olaszországhoz és Rómához. Az Anjouknak, Mátyás királynak, még Dantenak is szerep jut az olasz-magyar barátkozás kiépítésében, hogy aztán Kossuth és Cavour kapcsolataiban s Mussolini politikájában találja beteljesedését. Egész kultúránk olasz eredetű, fejtegeti Hegedüs Lóránt helyesen s megható az a buzgólkodás, amellyel Olaszországnak és Rómának nemzetünkre való áldásos hatásait felsorolni törekszik. Egyet azonban kihagy, kifelejt tökéletesen, még pedig a legfeltűnőbbet s legerősebb kapcsolatot: Magyarországot s a Szentszék kapcsolatait, a Szent Korona eredetét, a törökverő pápák magyarbarátságát s főleg a Buda visszavételét szervező XI. Ince pápa tevékenységét, amellyel Magyarországot a megsemmisüléstől, elzásiasiasodástól megmentette. Ez Hegedüs Lórántnak s a *Pesti Hírlap*nak, úgy látszik, nem számít. A pápán még a magyarsággal tett legnagyobb jótéteményt sem szabad elismerni. Hegedüs Lóránt, akit most akarnak a Tudományos Akadémia rendes tagjai közé választani, mindezekről az érdemeiről, úgy látszik, nem sokat tud.

Ugyanabban a számban (márc. 25.) Herczeg Ferenc megdicséri a magyar bencéseket, többi közt azért is, mert „nem fanatikusok”. Érdekes, a katolikusokon mindig azt dicséri meg a liberalizmus, ha valaki „nem fanatikus”. Mikor fogják már egyszer a nemkatolikusoknál is dícséretként emlegetni, ha valaki nem annyira „fanatikus kálvinista”, hogy a pápákon is észrevegye az érdemet? S aki, mikor keresztény olvasóit

Rómába csalogatja, érdeemesnek tartja felemlíteni azt is, hogy ott nemcsak sétakocsikázást lehet rendezni, hanem látni lehet — a pápát is?

*

A bankokrata kapitalizmusnak az ujságirodalomba tévedt kürtöse, Hegedüs Lóránt nem tud letenni arról a kényszerképzeletről, hogy ő teológus. Zsoltárokat magyaráz s a zsoltármagyarázatba beleviszi a maga tárcacikk-színvonalú életnézetét. Húsvét vasárnapján a *Pesti Hírlap*-ban azt magyarázta olvasóinak, hogy Jézus vallásában nem lényeges dolog a túlvilág hite. Mert a túlvilág hite a „halál virága” s a „Tutenkamen földalatti járataiba visz”. Ő el tud képzelni olyan kereszténységet is, amely nem vár túlvilági életet, amint (szerinte) „a zsoltár zsolozsmája is lemondott róla”. Hogy a túlvilág hite nélkül Jézus tanítása torz és értelmetlen volna, hogy Jézusnál bizony az „örök élet” tana áll előtérben, azt Hegedüs Lóránt eddig még nem vette észre. Sem azt, hogy túlvilág hite nélkül maga az istenhit semmivé zsugorodik össze. Hol is tanulta volna? Melyik bankban? Melyik redakcióban? De hát vannak emberek, akik mindig arról szeretnek írni, amit nem tanultak.

„De elképzelhetetlen olyan kereszténység, melyben nincs meg az örökkévaló szeretet, mert ez a Jézus fölséges, megváltó örökkévalósága.” Csak ez? — kérdezzük. Akkor hát az is kereszténység lehet, amely más örökkévalóságot nem ismer, mint a szeretet eszmei „örökkévalóságát”. Talán még Jézus maga sem él ma sehol, csak elvont értelemben, a szeretet tanának fennmaradásában. Ez már a kereszténység legelső tételeinek megtagadása. Nem is eretnokség többé, hanem keneteskedő hittagadás. De azért Ravasz László előszót írt ehhez a „bibliamagyarázó könyvhöz”. Úgy látszik, ahol nincsenek dogmák, ott nincs is semmi, amit ingathatatlanul igaznak kell tartani, ott még Jézus túlvilági létezése és örökkévalóságtana sem fontos.

Ez is „kereszténység”. S az ilyen hitfosztó elmefuttatásokhoz még egy keresztény felekezet főlelkésze sem áttall előszót írni.

Sőt nemcsak előszót írhat, hanem gondolkodásra rest katolikusok sem vesznek észre semmi kivetnivalót az olyan ujságban, amelynek házi prófétája, húsvéti hirnöke a Jézus túlvilágtanát Tutenkámen sírjához hasonlító Hegedüs Lóránt. Sőt: ugyanazon a lapon, amelyen ezek a törőlmetszett eretnokségek s hittagadások megjelentek, alul a vonal alatt egy katolikus képviselő verse díszleg. Valakié, akiről azt hittük egykor, hogy a katolikus sajtó apostola... Milyen különösen forognak az idők!

*

A magyar sajtó hosszú évek óta mozdulatlan, szinte merev frontján nagy, országos visszhangot keltő megmozdulások történnek. A *Magyarság* című napilap kettészakadt s a kivált felelős szerkesztő, Milotay István *Új Magyarság* címen új napilapot indít. Tulajdonképpen talán örülni kellene annak, hogy a jobboldali ujságfront ennyire kiszélesedik. Egy-két évtizeddel ezelőtt még alig lehetett keresztény sajtóról beszélni s ma már legalább is a „jobboldal” jelzője s lobogója alatt hét napilap áll. Más kérdés és nagy kérdés azonban, vajjon elbírja-e az anyagiakban annyira összezsugorodott keresztény társadalom az erőknek ezt a gyakran személyi indokokból eredő nagy szétforgácsolódását?

Az *új lapalapításnak* a kísérő zenéje mindennek mondható, csak egészségesnek nem. Mi már hónapokkal ezelőtt, amikor Milotay István 25 éves jubileumára szinte erőszakkal toborozták a közönséget, megmondtuk, hogy ez a nagy, mondvacsinált ünneplés egy belső szakadás ügyes takarója csupán. Alig hallgattak el az ünneplés felfuvalkodott harsonái, Milotay István forradalom- vagy puccsszerűen szerkesztőségének jó részével máról-holnapra kivonult. Megismételve és le-

másolva azt a másik kivonulást, amit másfél évtizeddel ezelőtt a Központi Sajtóvállalatnál teátrális hatások közepette megrendezett.

*

Hegedüs Loránt népies teológiája, amely a *Pesti Hírlap* egész különös összetételű közönsége számára készül kizárólag, újabb lépést tett. Bizonyára az egyedül idevezető evangélium alapján állva bebizonyítja, hogy az ördög sohasem létezett s hogy azt a magyar néplélek sem vette komolyan. „A magyar józanság sohasem értette meg az ördögöt, nem is fogja. Sőt tovább megyek. Nagy tévedés azt hinni, hogy az ördög a kereszténységnek tartozéka. Az emberiség vallási képzeletei először kezdetlegesen minden tárgynak, minden fogalomnak és minden népnek külön istent teremtettek. Míg a sok-istenség elmúlván, utoljára csak ketten maradtak: az Isten és árnyéka, az ördög. Ez az árnyék emberi vetítés. Az emberi tökéletlenséget, a nagy megnemértést és nem a megértést szolgálja. Tehát a haladó korban azt kívánni . . ., hogy az ördögöt illessze be a maga pantheonjába, sem keresztény, sem nemzeti alapon nem lehetséges.” Mi nagyon jól tudjuk, hogy Hegedüs Lóránt eszme-futtatásai csak Magyarországon és csak egy Pesti Hírlapban jelenhetnek meg. De jóakarattal figyelmeztetjük őket, hogy az ördöggel a régi magyar néplélek ezeréves mondása szerint nem jó tréfálni és kikezdeni, mert mindkettőt: Hegedüs Lórántot és a Pesti Hírlapot is kora és rokkantsága felől már akár holnap is könnyen elviheti a — szerinte nemlétező kísértet.

*

„Ellenzéki előretörés a hajdúsági megyei választásokon” címmel debreceni keletű hírt közölt *Az Est*. A hosszú, nyújtott cikkből bennünket csupán az utolsó három sor érdekel: „Feltűnő — írja —, hogy Szabolcsban a hivatalos listán egyetlen református szerepelt”. A szabolcsiak persze másképp ismerik és kommentál.

ják az esetet. Mert a hivatalos listán a 60—60 jelölt közül például az első listán 22, a másodikon 12, a harmadikon pedig még kevesebb katolikus szerepelt. Tehát mindössze 20—30%. Ezzel szemben mégis mi történt? Olyan ellenlista győzött, amely majdnem százszázaléig protestáns. Listánkint körülbelül így oszlott meg az eredmény: 54 protestáns és 6 katolikus, illetve izraelita. Úgy látszik, a debreceni tudósító előre írta meg az eredményt s csak rossz sejtelmeinek adott kifejezést. De ez a rossz érzés uralkodhatott is, mert a választás napján már kora reggel egész protestáns tábor keletkezett. S azzal az ürüggyel, hogy a hivatalos listát katolikusok készítették, csináltak egy olyan listát, amelyen katolikus csak véletlenül maradt. És győztek is! Hogy milyen eszközökkel, azt most ne kutassuk.

Sajtóképek 1935-ből.

A bukott iparmágnások közé került a francia *Citroën* is, akit nagy mélabúval, a hősi halottnak kijáró tiszteletadással búcsúztatott a liberális sajtó. Hogy a franciásan hangzó név mögött *Iengyel zsidó* húzódik meg, aki a maga nomád életét csak 15 évre szakította meg Franciaországban és a bukás után bizonyára folytatni fogja másutt, az előtt akár szemet hunyhatunk. Azt azonban ki kell emelni Citroënnel és bukott vagy bukásra készülő társaival szemben, hogy bennük nem a tisztas ipar bukott vagy vérzett el, hanem az a vak, könyörtelen és részeg kapitalista kalózkodás, mely a világ gazdasági válságának is egyik legfőbb tényezője. Amit ezekben az iparlovagokban nagystílűségnek és zsenialitásnak szoktak nevezni, arról az ilyen bukásoknál sül ki, hogy egyszerűen kalandorság és durva spekuláció volt. Citroënnel és társaival most a sors tesz igazságot, szédületes emelkedések és magasságok után visszadobja őket oda, ahonnan jöttek — a semmibe.

Az *Egyenlőség*-ben, vagyis a „magyar zsidóság politikai hetilapjának” egyik legutóbbi (február 2.) számában Hevesi pesti főrabbi római utazásával kapcsolatban ezeket olvashatjuk: „Nekünk zsidóknak emlékeznünk kell arra, hogy nemes gondolkodású, humanisztikus műveltségű pápák hányszor *enyhítettek a bilincsek kötelékein*, amikor legilletékesebb helyről: a világegyház fejétől kiadott rendelkezések világosították fel az elméket és semmisítették meg a rágalmat, amelyek ugyan a vallási ürügyek leplébe burkolóztak, de végeredményben a zsidók vagyonának elkobzását tartották szem előtt.” — Az Egyenlőségnek igaza van! — Erre a zsidóságnak nagyon is kellene emlékeznie. Ám úgy látszik, hogy az egész magyar nyelvű zsidó sajtó, sőt maga az Egyenlőség is igen sokszor — kétségbeejtően feledékeny.

*

Családvédelem és sajtó volt a tárgya annak a nagyhatású beszédnek, melyet a Városi Színházban rendezett nagyszabású férfigyűlésen tartott Krüger Aladár országgyűlési képviselő. A családvédelem nagy feladatainak és célkitűzéseinek propagálására hívta fel az egész magyar sajtót, hiszen — mint mondotta — a sajtó olyan, mint a vérátömlesztés: átviszi a maga vérét az olvasóba. Vajjon hogyan fogadta a magyar sajtó ezt a felszólítást? Hogyan foglalkozott ezzel a nagyjelentőségű gyűléssel, amelyen három-ezer katolikus férfi jelenlétében fejtegették a családvédelmi problémákat hivatott előadók és Magyarország első közjogi méltósága, a bíboros hercegprímás jelentette be, hogy elkészítette és a kormánynak átadja azt a javaslatot, mely a családvédelem érdekében revideálni akarja a polgári házasságról szóló törvényt olyan módon, hogy az senkinek érzékenységét sem sértheti. Nos, aki jelen volt ezen a gyűlésen és aztán kezébe vette a fővárosi lapokat, meglehetősen csalódást

érezhetett. A katolikus lapokon kívül egyetlen lap sem foglalkozott ezzel a gyűléssel olyan méretben, amelyet az megérdemelt volna. Néhány jobboldali lap ugyan szentelt neki körülbelül egy hasábot, de ebben is csak semmitmondó, elnagyolt tudósítást közölt. A túlnyomó többség — különös módon azok a főképpen a szegényebb néposztályokra számító népies lapok — megelégedtek rövid, néhány soros hírekkel; sőt akadt olyan lap is, mint a színtelen Mai Nap és a polgári radikális Esti Kurir, mely egyáltalában tudomást sem vett az eseményről. A gyűlés jelentőségét pedig a katolikus lapokon kívül csak három ujság „mértatta” — de hogyan!

A szociáldemokrácia harcos orgánuma, a *Nép-szava* természetesen a „klerikalizmus előretörését” látja az egész gyűlésben és anélkül, hogy magáról a gyűlésről egy szót írna, hosszabb cikkben a régi kopott frázisokkal elmélkedik arról, hogy „a klerikalizmus egészen birtokába akarja venni az országot”. A szabadkőművesség megmaradt csökevényeinek orgánuma, a Magyar Hírlap vezércikkében nagyon óvatosan, egy csomó dicséretbe takarva támadja a hercegprímás tételeit s fejtegetéseit és — természetesen — a „felekezeti békét” félti a polgári házasság revíziójára irányuló törekvéseitől. A nagy slágert azonban az Est-konszern reggeli lapja, a Pesti Napló vágta ki. Ez az ó-liberális orgánus olyan tónusban ír, hogy az ember a szemét dörgöli: valóban 1935-öt írunk-e vagy pedig még mindig a múlt század kilencvenes éveiben vagyunk? Mint valami berozsdásodott vértet, úgy csikorognak a régen elkoptatott szövegek, melyekből persze nem hiányozhatik az életté vált törvényre, a magyar liberális hagyományokra, Kossuth Lajosra, a polgári lelkiismereti szabadságra stb-re való hivatkozás. De a liberális lapnak ez utóbbi dologgal „pechje” volt. A kedd reggeli vezércikket a szerda reggeli lapban „csillagos” cikk követte, melynek közismert írója éppen a polgári lelkiismereti szabadság

nevében szállt síkra — a kötelező polgári házasság ellen. Most aztán a szegény liberális olvasók nem tudják: mi is az ő meggyőződésük ebben a kérdésben!

*

A minap nálunk járt *velszi herceg* legendás alakká nőtt a szenzációéhes pestiek szemében. Az *Egyenlőség* című zsidó politikai hetilap egyik legújabb (március 2.) száma is ír ezzel kapcsolatban. Leközljük minden megjegyzés nélkül, de komoly megjegyzésre ajánlva: „Mintegy tizenöt üzlet közül, melyeket vásárlásaival megtisztelt, tíz úgynevezett zsidó üzlet volt. Az egyik imponáló portálú üzlet a Grünwald és Wahl asztalnemű és kelengyeüzlete. Az egyik cégfőnök mondja: Üzletünket minden rendű és rangú vevő látogatja. Rendes vevőim közé tartozik gróf Fesletich Sándor, a híres nyilaskeresztes vezér... (ez utóbbi mondatot dült betűkkel szedette a zsidó büszkeség). A Deutschféle úridivatcégek üzletvezetője így szólt: Nagy dolog, hogy nálunk vásárolt öfensége. Habár mi hozzá vagyunk szokva az előkelő vevőkhöz. József főherceg, az ifjabb Horthy úr és Széchényi Zsigmond gróf nálunk vásárolnak. Eckhardt Tibor is itt vásárolt a múlt héten (e két mondat szintén dültbetűs). Mit mondjak? Én igen vallásos zsidóember vagyok, húsz éve járatom az Egyenlőséget is...” — Mi pedig kissé gondolkozunk azon, miért is sodródik a pestkörnyéki nyomortelepekre megannyi magyar iparos és kereskedő, kiknek sorsa s boldogulása senkinek sem fáj s látszólag ma sem fáj...

*

Mint kortörténeti dokumentum álljon itt a következő jellemző kis eset. Március 7-én a magyar katolikusok egyetemes szervezete, a Katolikus Akció ünnepséget rendezett a pesti *Vigadóban II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázéves évfordulójára*. A hétfő reggeli lapok egy árva szóval sem emlékeztek meg a magyar katolicizmus ez egyetemes ünnepségéről, melyen pedig

egy írónak is kiváló püspök s egy egyetemi tanár tartottak beszédet. Ugyanakkor a kis Mátyásföld még kisebb protestáns kisebbsége Ravasz Lászlót állította gyülekezete elé, szintén Rákóczi-megemlékezéssel. A Vigadóhoz viszonyított parányi kis ünnepségnek a lapokban mégis országos visszhangja lett. Reméljük, ebben az igazságtalan osztogatásban most már nem a MOT keze van benne!

*

Egyenesen a köztudat helytelen történet szemléletét kell kikövetkeztetnünk abból a kétségbeejtő és *tátongó ismerethiányt* mutató tényből, hogy esztendőök óta nem tudnak negyedórát beszélni Rákócziról, anélkül, hogy vele kapcsolatban ne mázsolnának egy csomó történeti hazugságot is a hiszékeny lelkek tabula-rasájára. Ami a legnagyobb baj: nemcsak ezek a félintellektuellek hiszik ezeket a valószínűtlenségeket, hanem az ifjúság agyát is kötelességüknek tartják teleültetni ilyen zöldségekkel.

Élénk és hangos példája ennek, hogy egy iskola ünnepélyén kis iskolással szavaltatják: „A nagy Fejedelem lelkéből még a jezsuita páterek sem tudták kiirtani a hazaszeretetet.” Tekintettel arra, hogy *Rákóczi gyóntatója élete végéig jezsuita volt*, őszintén sajnáljuk azokat a szegény szülőket, akiknek gyermekei a tandíjért kénytelenek bevenni vagy azt, hogy a hazaszeretettől lángoló Fejedelem időnkint súlyos hazafiatlanságba esett (mikor a jezsuitát fogadta), vagy azt, hogy a tanárnénik, akik átcenzurálták ezt az előadást, az igazsággal játszottak bújócskát egy jóhangzású hazugság miatt. Ilyesmit pedig nehezen visel el egy iskolás koponya!

*

Bíróági tárgyaláson sült ki, hogy az egyik új napilapnak mindössze húszezer pengő alaptőkéje van. Ebből a kis pénzből csinált hatalmas dömpingsajtót halatlan olcsó áron s egy olyan szédületes propagandát,

amelynek minimális számítás szerint is százezreket kell felemészténie. Ha világi dolgokban lehetnénk hiszéke-nyek, azt kellene mondanunk, hogy modern csoda tör-tént. Valami zseni vagy varázsló, az ismeretlenség ho-mályában úgy játszotta meg a játszmat, hogy diadalt aratott. De mert ismerjük a magyar viszonyokat és a pénzügyi csodákban hinni nem tudunk, arra kell gon-dolnunk, hogy az a bizonyos 20 ezer pengő alaptőke csak kulissza, amely mögött titokzatos hatalmak s azok kimeríthetetlen pénzeszsákja rejtőzködik.

*

Hogy a világ lelki érdeklődése mennyire megvál-tozott, micsoda átalakuláson ment keresztül, arra sok jellemző esetet lehetne felsorolni. A legérdekesebb ezek közül mindenesetre a sajtó viselkedése a megté-résekkel, vagy hitehagyásokkal szemben. Nem is olyan régen még azt hozták diadallal a napilapok, ha például egy megtévedt pap, vagy szerzetes, vagy pláne apáca aposztatált. Hasábos tudósítások szóltak a „lelkiisme-ret felébredése”-ről és szabadságáról, a papi vagy „ko-lostori igáról”, melyet a hős végre lerázott magáról. Ma viszont a lapok számára is az lett az esemény, ha valaki megtér, vagy kolostorba vonul s szinte féltő gonddal regisztrálják az egész világból mindazokat, akik hasonló lépésre szánják el magukat.

*

A pestmegyei alispán bizonyára azt gondolta, hogy a felekezeti béke szent nevében cselekedett, ami-kor a hercegprímás házassági javaslatát visszautasí-totta. Ez a visszautasítás, ha már egyszer az alispán számára kikerülhetetlen volt, történhetett volna olyan formában is, ami egy 78⁰/₀-ban katolikus vármegye al-ispánjához illik s ami ebben az országban a herceg-prímást még a törvény szerint is megilleti. Ehelyett az alispán, magáról megfeledkezve, olyan hangnemben és olyan hányaveti módon beszélt, hogy azt a magyar ka-tolicizmus kihívásnak és sértésnek minősíti. Még sze-

rencse, hogy komikumba fulladt az egész, mert az alispán a házasságrendezést az anyakönyvek vezetésével tévesztette össze. Ezen bizonyára jól mulattak még a vármegyei hajduk is! De a sajtó, — természetesen annak nem katolikus fele, szenzációt csinált a beszédből.

*

A zsidó nagykereskedők által kegyelemből eltartott és kitartott lap, az *Ujság* feltűnő helyen és feltűnő betűkkel hozta, hogy Németországban fegyházra ítélték néhány szerzetest. „Fegyházra ítélt szerzetesek” — írta és szinte ujjongott és az esetben igazolni látta a liberális katekizmus összes tételeit.

Még emlékszünk rá, hogy mekkora lármát csapott az *Ujság* annakidején, mikor Hitler egy csomó fölösleges zsidót átseprűzött a határon. De most — mint-hogy szerzetesekről van szó! — egyszerre csak nem tud arról semmit, hogy Németországban katolikusüldözés folyik. Ez csak akkor számított neki is, meg a többi liberális lapoknak is, mikor az Egyház kétezer év óta véres palástjával a zsidókat is be tudta takarni. Ezt a magatartást magyar nyelven lovagiatlanságnak, keresztény nyelven pedig lelkiismeretlenségnek mondják és — gentleman nem tesz ilyet!

*

A Nagygyűlés idei programja: „Krisztus és a gyermek”. S ez nemcsak jelszó, nemcsak szép gondolat, hanem a Katolikus Akció a jelszókiadásnál, a szép gondolat hangoztatásánál jelentékenyen többet akar. Azt akarja, hogy a család válságát és a társadalom válságát megállítsuk azon a ponton, ahol a gyermek testi-lelki javát veszélyezteti a romlás. A cél nagy. Katolikus és nemzeti. Nem lehet eléggé hangoztatni, különösen most, nemzetünk e földresujtottságának idején. Az ember azt hinné, hogy ezt a nagy nemzeti célt legalább mint nemzeti és társadalmi célt támogatja a sajtó! De ha végigvizsgáljuk a lapokat, látjuk, hogy tévedtünk. A katolikus sajtó lapjainak kivételével a

többi sajtó-organumok legfeljebb csak a gyűlések programját közlik le. De arra, hogy a társadalom, a család, a gyermek válságával törődnének, — arra nincs helyük. A hercegprímás házassági törvényjavaslata számára nincs helyük. Általában az ország 67-⁹/₁₀os katolikus többségei érdekei számára sincs helyük. Hogy mire van helyük, azt most megtudjuk pár sorban. S ezek után megrendeled még őket, katolikus olvasó?

*

Egészen különös jelenség a *Pesti Hirlap* táltoskultusza. Az 1935 május 10-i számában, mint országra szóló eseményről számol be néhány egyébként nagyon tiszteletreméltó úr eszmecseréjéről „Protestáns konferencia a szabadságeszméről” cím alatt. De még a megelőző számban is közöl egy hosszú hírt „Protestáns értekezés a szabadságeszméről” címen. Vajjon mi csoda — furcsa tendencia ösztökéli a *Pesti Hirlapot* arra, hogy tisztességes polgári embereket táltosokká tesz semmitmondó beszédek miatt. Shakespeare-t, a nagy angol költőt kell idéznünk: „nagy hűhó semmiért”. A leggyanúsabb azonban az, hogy viszont az *Actio Catholica* valóban országos arányú megmozdulásairól egy szót sem ír.

*

Eddig még nem foglalkoztunk vele s nem szóltunk bele még abba a csatába sem, mely a műsor körül folyik. Most csak abból a szempontból hozzuk felszínre a problémát, hogy milyen írók és milyen irodalmi csoportok képviselői jutnak a magyar stúdió mikrofonja elé.

Ha rosszakarató tendencia nem, akkor valamiféle együgyűség nyomása alatt áll a magyar rádió. Vallási vonatkozású dolgokban a százalékszámoknak éppen nem megfelelően vannak a műsorban képviselve a katolikus és az ugyancsak kisebbnél-kisebb protestáns

szekták — volt idő, mikor adventista istentisztelet közvetítését is vártuk. Ugyanúgy vagyunk a műsor irodalmi részével is: a jobboldali (pláne katolikus) író ritka a Sándor-utca tájékán, mint a fehér holló. Állandóan az a tíz-tizenöt író szerepel a Rádió műsorán, egy részük öreg baloldali (értsd zsidó) író, más részük ifjú baloldali (a fele majdnem zsidó) író, egy részük pedig *Az Eset-lapok* ujságírója.

Állandóan visszatérnek még a *Nyugaton* is ki-vénhedt csatalovak — Szép Ernőt, abból az alkalomból, hogy az őszi falevélhullást megnyitotta, meginterjűvolták a Margitszigeten egy padon és szerepeltették a stúdióban is: mindent azért, mert a falevelek hullanak és Szép Ernő nélkül nem lenne ilyen szép az egész levélhullás. Karinthy: szinte hetenkint szerepel a rádióban.

Az öreg baloldali írókon kívül szerepel még háromszor annyi fiatal baloldali. Ezeken kívül pedig: még egy csomó zsidó az *Est-lapoktól*. Keresztény is akad köztük, de csak olyan, akinek meg lehet bocsátani, hogy keresztény — szóval nincsen benne köszönet.

Szégyenletes dolog a magyar rádióknak ez az iránya. Vannak nagy keresztény katolikus íróink, kiket a közönség szívesebben látna, mint azokat a baloldaliakat, kiket a rádió is bizonyny csak a baloldali zsidó sajtó fegyverzúgása miatt szerepeltet. Így lesz a bátortalan magyar rádió: bátortalansága miatt nívótlanabb, később pedig egészen ellenséges terület!

*

Már lassankint akár rovatot lehetne nyitni arról, ami megtörtént, érdekes vagy nem közönséges horderejű, de a világsajtóból ennek ellenére is kimarad. Hogy csak a legutolsó és legfeltűnőbb esetet említsük, a nagy világsajtó szóra sem tartotta érdemesnek, hogy *Marcombes francia kultuszminiszter*, akit épp abban a percben ért szívbénulás, amikor a minisztertanácsba belépett, szabályos *papi asszisztencia mellett halt meg*. Alig ismerték fel ugyanis az életveszélyt, az elnök

kocsija vágtatott a szomszédos plébániára, hogy papot hívjon. Maga *Herriot fogadta az érkező papot* s vezette a haldoklóhoz, akinek még a feloldozást és utolsó kenetet is fel lehetett adni. Herriot miniszter, aki nemrég még egyházellenes kirohanásairól volt ismeretes, mindvégig térdenállva s könnyekig meghatva vett részt a szertartáson. Persze, ezek semmitmondó, jelentéktelen dolgok a nagy világsajtónak!

*

Bergson katolizálása — ha a híradás igaznak bizonyulna — igen öröndetes esemény lenne. Nagy érdeme Bergsonnak, hogy filozófiájában a maga módján erőteljesen visszatért a spirituális alapra s ezzel a materializmus uralmát messzehatóan megdöntötte. Ez azonban nem jelenti, hogy filozófiai rendszere egészében helyes és keresztény; sőt Bergson fő művei, mint az Egyháztól elítélt modernizmus és relativizmus képviselői, ma is indexen vannak. Ezen Bergson esetleges konverziója sem változtat. Ezért nem egészen érthető, ha az *Új kor* egyik cikkírója most azonnal hatalmas dithirambust zeng Berson filozófiai művéről, s Bergsont úgy emlegeti, mint akit egyenesen „az Úr tanuságtételül küldött a földre”, s „elméjét új spiritualizmus kohójául szánta az Isten” stb. „Mondotta Isten: teremtsünk lelket az igazság szomjuhozásából, ékesítsük fel erkölcsi és szellemi jókkal, tegyük a gondokat hazugságainak műhelyébe és bocsássuk útjára.” Ezt az indexen levő Bergsonról mondani legalább is félreérthető optimizmus. Ismét egy figyelmeztető arra, hogy katolikus kérdésekben nem elég a lelkesedés, hanem mélyebb és alaposabb katolikus tájékozottságra is szükség van.

*

Nálunk magyaroknál minden évben újra kezdődik a vita és a huzakodás, vajjon a *Katolikus Nagygyűlésről* mit és mennyit kapcsoljon be a *magyar rádió*. Az oly féltve őrzött és soha meg nem talált felekezeti béke miatt aztán legfeljebb a megnyitó előadás ünnepi

külsőségeit adják. Annál nagyobb meglepetéssel veheti tudomásul a magyar közvélemény, hogy a csehszlovák rádió a prágai katolikus nagygyűlést mind az öt állomásan keresztül közvetítette. Egy alkalommal pláne délután 4-től este 10-ig egyfolytában. Tudunkkal Csehszlovákiának is fontos a felekezeti béke s annak sincs semmi jele, hogy az öt leadó e katolikus szereplése megzavarta volna a felekezeti békét. Sőt még azt sem szabad elhallgatni, hogy a csehszlovák állam nem áll sem keresztény, sem nemzeti alapon, mint a magyar állam. Annál feltűnőbb viszont a csehszlovák rádiónak ez az érdeklődése a magyar rádió figyelmetlensége mellett.

*

Kissé egyhangúak már azok a megnyilatkozások, amelyekkel a magyar katolikusság ellenfelei a mai evangélium- és nemzetellenes házasságjog korrektúrájával szemben állást foglalnak. Az új tiszakerületi luteránus egyházfelügyelő, *Lichtenstein László* báró, egyúttal *miskolci főispán* ajkáról hangzott el legutóbb ilyen megnyilatkozás, aki beiktatásakor sietett kesztyűt vetni a katolikusok elé annak bizonyításául, hogy a mai házasságjog mindennemű megváltoztatása „a nemzeti megerősödés helyett annak gyengítését jelentené” és „felekezetieskedés s az ellentétek kiélezésére vezetne”. Ami a mai magyar balsors közepette szerinte természetesen nemzeti csapás lenne. A valóság az, hogy a hercegprimás házassági reform-javaslatának elfogadása sem felekezetieskedésre, sem a nemzeti erősödés gyöngítésére nem vezetne. Ellenkezőleg: egy nagyon is nemzetgyengítő és a vallási békét állandóan megbontó intézmény korrektúráját célozná. Ezt már nem tizszer, hanem százszor megmagyarázták a túloldalnak s érthetetlen, hogy ott mégis minden alkalommal ezzel a semitmondó ürüggyel iparkodnak kitérni a nemzeti erősödés és a vallási béke kihívó sérelmének megszüntetése előtt. Miért nem mondják ki már egyszer kereken: azért nem akarjuk a házasságjog revízió-

ját, mert a katolikus Egyházra sérelmes helyzetet akkor is fenn akarjuk tartani, ha ez a helyzet éppúgy szembenáll a nemzet erkölcsi erősödésével, mint a felekezeti közti békével. Ez legalább egyenes, magyaros beszéd lenne.

*

A fenti nyilatkozatot, melynek katolikusellenes tendenciája nyilvánvaló, természetesen ismét a félhivatalos Magyar Országos Tudósító (M. O. T.) sietett a *protestáns sajtóiroda* közlései alapján a legszélesebb nyilvánossághoz eljuttatni. Megemlítvén persze azt is, hogy de azért az új főispán-egyházfelügyelő természetesen „megbecsülni kíván minden törvényesen bevett vallásfelekezetet”. A félhivatalos sajtóirodáknak talán mégsem az lenne a köztámogatás ellenében a feladatuk, hogy a többséget sértő felekezeti tendenciák kendőzése és propagálása mellett még gúnyt is engedjenek űzni a „megbecsülés” fogalmából. Ha én valakit leigázva akarok tartani, arról nem mondom, hogy „megbecsülöm”. A mai házasságjog fenntartásának erőltetése sokkal inkább felekezeti békétlenségszítás, mint „megbecsülés”. Ezt a M. O. T.-nak is illenék tudnia.

*

A háborús pszichózis tagadhatatlanul elfogta és hatalmába kerítette egész Európát. Tán a világháború elején sem volt nagyobb érdeklődés és lázasabb kíváncsiság a hadiesemények iránt, mint most ennél a *keletafrikai gyarmati háborúnál*. A láz táplálói és fokozói természetesen az ujságok, amelyek — a régi, háborús konjunktúrára, a nagy ujságfogyasztásra édesen visszaemlékezve — azt hiszik, hogy megtépázott előfizető gárdájukat az idegen háború zsírján vagy vérén kissé felhízalhatják. A katonai szakértőknek, a jövőbe látó jósnak persze se szeri, se száma. Már az olasz városok bombázásának vagy az egész angol hajóhad elsüllyesztésének a lehetőségeiről is beszél-

nek s mivel a *Vatikán* is a háborús Olaszország szívében fekszik, ellátják hát a Vatikánt is egyelőre légvédelmi tanácsokkal. Egy magyar lapé, a *Pester Lloyd*-é annak a hírlapi kacsának lemoshatatlan, örök dicsősége, hogy a Vatikán is fél a támadásoktól, légelhárító fegyvereket szerel fel és betonfedezékeket építtetett a pápa és környezete számára. Mondanunk sem kell, hogy a magyar Samuka minden jóindulatú gondoskodása mellett is ez alkalommal túlokos volt. A Vatikánnak nincs szüksége sem fegyverekre, sem betonfedezékekre. Nincs a világnak az a még oly barbár népe sem, mely arra vetemednék, hogy a világ legnagyobb örök emlékét, Szent Péter templomát vagy a Vatikánt bombázni merné. Sőt még arról is biztosak vagyunk, hogy egy legvéresebb és legelkeseredettebb háború sem fog oda vezetni, hogy akár Rómát is, évezredek műemlékeivel elpusztítani akarná.

*

Tudtuk, hogy jönni fog, mégis a váratlan gyászhir döbbenetével hat a *trieri püspök* legutolsó körlevelében ez a mondat: „Mindenki tudja, hogy ma már nincs többé Németországban katolikus napisajtó.” A bejelentés, vagy inkább fenyegetés már hónapokkal ezelőtt történt, de mindenki remélte, hogy valami megegyezést vagy áthidalást mégis csak sikerül találni. Az optimisták ugyancsak csalódtak. A III. Birodalom új urai könnyörtelen alternatíva elé állították a katolikus napilapokat: vagy lemondani a katolikus névről, jellegről, irányról és világnézetről, vagy pedig eltűnni a porondról. Még azt sem engedték meg, hogy a katolikus lapok legalább híryanagukban, kultúrális, irodalmi, tudományos vagy társadalmi részükben megmaradhassanak katolikusnak. Hogy azonban a német katolicizmus világnézeti irányítás nélkül ne maradjon, a püspökök minden egyházmegyében megalapították az egyházmegyei közlönyöket s azoknak megrendelését minden hívó számára kötelezővé tették.

*

A magyar ártatlanságnak (vagy talán az együgyűségnek) ritka szép példánya volt az a közéletben és politikában egyaránt tevékeny úr, aki az egyik budapesti keresztény kaszinóban németországi útjáról és általában a német helyzetről előadást tartott. Hogy az előadó a nemzetiszocializmus iránt minden vonatkozásban határtalan csodálatot és rajongást tanusított, még megértjük. Ha máshonnan nem, rosszul sikerült ébredői multjából. De hogy mint tény, saját szemeivel látott tény, merje elbeszélni, hogy a nürnbergi nemzetiszocialista pártnapon katolikus papok és apácák tömegesen, külön csapatokban, zászlókkal jelentek meg, az a tudatos ferdítés legsötétebb fejezetei közé tartozik. Ilyen előzmények után jelentette ki az illusztris előadó kategórikusan, hogy az egyházaknak Németországban a lehető legjobb helyzetük van s az a pár barát és apáca, aki böntönbe vándorolt s akiket különben az egész német katolikus közvélemény elítél és megvet, közönséges bűncselekmények miatt kerültek oda. A szónokolgotó úrnak állítólag zajos tapssal kísért sikere volt. S történt ez az Úrnak 1935-ik esztendejében Budapesten, egy „keresztény” kaszinóban.

*

Mióta lett *Luther Márton* a magyar történelem kiemelkedő alakja? Erre a lehetetlennek látszó kérdésre csak a magyar rádió tudna megfelelni!

Már jóideje hazafias és nemes szokása lett a rádiónak, hogy az esti hírszolgálat előtt megemlékezik a magyar történelem évfordulóiról, a másnapra eső kimagasló eseményekről, örök emlékű hőseiről. Nagy megütközéssel és keserű ellenérzéssel hallottuk a magyar rádió november 9-i esti megemlékezését, mely szokatlan módon Luther Mártonról szólt, vázolván életét és szomorú emlékű 95 pontját sem feledvén ki. Ezt a szokatlan lelkesedést Lutherért még akkor sem értenők meg, ha történelmünkben nem történt volna semmi november 10-én. Ámde mindenki tudja, hogy 1444-ben e napon vívta a magyarság a gyászosan hő-

sies várnai csatát. Vagy talán fontosabb magyar történelmi esemény Luther 95 pontja, mint a várnai csata? Én nagyobb hős Luther, mint a halott király és a fogoly Hunyadi?

A magyar rádió eddig még megőrizte felekezeti fölöttiségét; annyira megőrizte, hogy szeptember 7-én még a kassai magyar vértanukról sem emlékezett meg, akik pedig magyarok voltak és vértanuhaláluk magyar történelmi esemény.

*

A liberális sajtó elvhűségéről és következetességéről, íme, egy bájos kis példa. Az *Est-lapok* harmas lapját úgy tartották üzletileg a legjobban kiaknázhatónak, hogy politikailag felosztották közöttük a szerepeket. Az *Est* hosszú ideig kormánytámogató volt szívvel és lélekkel, sőt a kormányzó párt politikai meglepetéseit vagy szenzációit lehetőleg ő terítette fel először az ország asztalára. A Magyarország az erős vitalitású és lendületű kisgazdapárthoz dörgölőzött és egy eljövendő nagy fogás reményében még Tildy Zoltán klasszikusan unalmas vezércikkeit is lenyelte. A Pesti Napló az előkelőség mímelésével olyan szabad kibeszélési fórum lett, ahol minden politikai pártállás megtalálhatta a maga szócsövét. Nem tudni, mi lehet az oka, vajjon az üzleti számítás nem vált-e be, vagy a politikai szimat diktál-e mást, de az áthangszerelődés az Estéknél megkezdődött. A Magyarországot már elkötötték a kisgazdapárt csónakjától és Zilahy Lajos nyugtalan és ideges keze alatt hol a kormányzópárt gerincén, hol a mindenrendű és rangú ifjúság érzékenyebb részein tapogatóznak. Az *Est* pedig a kormánytámogatás nyílt vizei helyett már zavaros, kiismerhetetlen hullámokat vetve, ellenzéki hangokat penget. A metamorfózis — előre megjósoljuk — újra sikerülni fog, mintahogy eddigi életében sem csinált erkölcsi, közgazdasági vagy politikai elvekből becsületkérdést. Csak az a szomorú, hogy az ilyen

hibrid orgánumokon felnevelődött magyar félintelligencia az alamuszi játékot megint nem fogja észrevenni.

Sajtóképek 1936-ból.

Most, hogy a liberalizmus mindenütt utolsó erőfeszítéseit teszi a maga végleg elkopott világnézetének igazolására, tűnik csak ki újra meg újra, milyen szegényes és nivótlan ez a világnézet. A *liberális lapok karácsonyi számai* érdekes tüneteit szolgáltatják ennek a kissé megriadt, kissé jámborkodni kénytelen, de azért a maga üres eszmeietlenségét megtagadni nem tudó gondolatszegénységnek. A jó öreg *Pesti Hírlapban*, mintha nem a könyökén jönne már ki mindenkinek, Urmánczy Nándor iparkodik megint itthon vitézkedő, olcsón hősködő, nadrágzsebben kackiászkodó hazafisággal ártani a határontúli magyarságnak s ugyanakkor bibliás ízű mondásokba önteni a harag és vádaskodás éppen nem karácsonyi indulatait. Mert hát ó, mi nem vagyunk hibásak. Mi a világon semmiért sem vagyunk felelősek. A mi nemzetiségi politikánknak a háború előtti liberalizmusnak semmi szerepe sem volt abban, ami történt. Csak egyedül mások hibásak. Hálát adok neked, Uram, hogy nem vagyok, miként ez a publikánus itt mellettem . . .

*

Ez a Pesti Hírlapé „karácsonya.” Azaz még ezen túl más is. *Hegedüs Lóránt* ilyenkor szintén nem adja egy kis bibliamagyarázat nélkül. Nem hiába volt ő világeletében bankár, kapitalista, politikus, miegymás, hát akkor csak ért a teológiához is! „Jézus meglátta az Istent”, fedezi fel a volt pénzügyminiszter legújabb tételét s látnivalóan maga is megdöbben a saját felfedezésének csillogó újszerűségén. Azt persze kevésbé látszik észrevenni, hogy már ebben a címfeliratban is: Jézus meglátta az Istent, enyhén szólva — Krisztus-tagadás van. Mert csak az „lát meg” valakit, aki az illetőt előbb nem látta; csak az „látja

meg az Istent", akinél volt idő, hogy nem látta az Istent. Vagy Isten örök Fia Jézus, aki öröktől fogva az Atya kebelében élt — s akkor nem látta „meg" az Istent, hanem egyszerően „látta", mindig látta, öröktől fogva látta, ahogy ezt ő maga is vallja magáról (Ján. 17, 5.) s így nem kellett egyszer csak „meg"-látnia, vagy nem Isten Fia, hanem közönséges ember, s akkor megtagadjuk Jézus istenségét. Lehet, hogy Hegedüs Lóránt maga sem tudja, hogy ő állandóan Renan értelmében magyarázza Jézus kilétét, annak a Renannak értelmében, akit ma már senki, de senki sem vesz komolyan s akiről helyesen mondták, hogy míg kenetes szavakkal magasztalja az ember Jézust, ugyanakkor észrevétlenül lelopja Jézus homlokáról az istenség glóriáját. Hegedüs karácsonyi cikke szerint Jézus addig nézte az önmaga lelkét, míg végre abban „meglátta az Istent". Ez olyan Krisztus-tagadás, amelyért gratuláltunk azoknak a jámbor gyülekezeteknek, amelyek ennek a Krisztus-tagadásnak az elkövetőjét „prédikálni" szokták meghívni a maguk körébe. De gratulálunk a P. H.-nak is, hogy ilyen Krisztus-tépázással szentségteleníti meg szent karácsony ünnepét!

Ám azonkívül gratulálhatunk, sajnós annak a „kultúrfölényes" közönségnek is, amely az ilyen filozófiai és teológiai abrakadabrákat gyanútlanul beveszi és óvatlanul lenyeli. A P. H.-éknak igazuk van: a magyar intelligenciának egy tekintélyes hányada annyira bennegázol abban a bizonyos kultúrfölényben, hogy mindent be lehet adni neki s ezekben az idejüket mult Renan-ízű bibliafejtegetésekben még csak észre sem veszi a burkolt Krisztus-tagadást. Fogadni mernénk, hogy a P. H. olvasói közül kilencven százalék azzal a hittel tette le Hegedüs Lóránt magasrólptú teológiai tallózásait, hogy itt most egy hitvallói cikket olvasott. Valószínűleg így gondolkodott a saját cikkéről maga Hegedüs Lóránt is. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli (!) tagjának az agyában valószínűleg még nem derengett fel a sejtés, hogy

komoly embereknek csak olyanhoz szabad hozzászólnia, amit tanult, aminek legalább az elemeivel ismerős. A krisztológia nem meseország, amelyre minden dilettánsnak büntetlenül szabad kirándulnia.

*

Hol és milyen határon állapítható meg a zsidó jelleg a sajtón? Ezt sokan kérdik. Annál is inkább, mert ugyanez a sajtó bőségesen ad helyet keresztény vagy éppen katolikus szellemű, avagy ilyen szellemenben íródni kívánt cikkeknek s közleményeknek is. Még világnézeti területen is mind csínjában kezeli a térhódító, föllendülő katolikusokat, sőt néha mintha behódolva járulna elébe. Egyedül az üzlet fontos. Más nem! Az üzletért veszhet akármi... Figyeljük meg, hogy ez a szelíd, vagy megszelídült „baloldali” sajtó mennyire egyöntetű, türelmetlen, kíméletlen s fáradhatatlan — például a keresztény szövetkezetek támadásában. Kitúrni a keresztény kisember alól a gazdasági alapot, ahova a kapitalizmus kapzsisága nem férközik: ez most a programm. Haljon éhen, zsákmányoltassék ki a véginségig a keresztény: s akkor elintéződtek a vele szemben fennálló összes problémák... Nem a legegyszerűbb ez? Ez — a be nem vallott és leggyökeresebb radikalizmus? És egyúttal radikális, legbizonyosabb ismertetőjele ma a keresztényellenes sajtónak.

A nőről rendezett hosszabb időn át vitát Az *Est*-lapok valamelyike. A nő mai elhelyezkedéséről, szerepéről, társadalmi sorsa kilátásairól, jövőjéről — a jövőben. Az ankétot nem ugyan természetesen, de érthetően olyan irányban terelte az illető *Est*-lap, hogy a napirenden tartott szerelmi éhség jóllakjék. Leányságon, függetlenségen, házasságon és esetleg családon túl is, a nő — szerinte — elsősorban nemi lény, hogy ne mondjuk: nőtény. — A nemi szerelem a célja és egész, legvalódibb értelme az életnek: erre termett egész lényével, ezért van a világon. S ebből kifolyóan: „szerelemből”, a szeretkezés kedvéért, törvényen és

akár az erkölcsön is túl szabad, tehet, amit akar... S az Est-lapok mindezt a Casti connubii megvalósításának a korában írják — másfelől sűrűn bókolván a jelenleg uralkodó pápa személyének s hajlongva mély tudománya, bölcsessége, pacifizmusa előtt. Hogyan? Megférőben azzal a XI. Pius pápával, aki hadat üzent a házasságon kívüli nemi életnek, a házasságbontató összes szabadságoknak?

*

Íróink és költőink jól tennék, ha egyéni impulzusaikon túl figyelembe vennék a közönség igényeit és szükségleteit is. Feltűnő például, hogy a lírai költészet terén a mi oldalunkon aránylag milyen dús a termés s ezzel szemben az elbeszélő és színi-irodalom dolgában milyen szomorúan elmaradtak vagyunk. Pedig a közönség nem csupán, talán nem is elsősorban lírai hangulatkeltést keres, hanem legalább ugyanoly mértékben elbeszélő olvasmányt s egyesületeink színpadjai számára megfelelő műkedvelő darabokat. Ha aztán katolikus részen megfelelő darabokat nem talál, kénytelen nem ritkán a — *Színházi Élet* bohózataihoz nyúlni, megtisztítva azokat a legkiáltóbban nem odavaló részekről. Érdemes feladat volna: férfi és női ifjúságunk, valamint egyesületeink s egyházközségeink számára megfelelő színdarabok és színjeleket szerzése! Itt van pl. Budavár visszavételének esztendeje: milyen keresett cikk lehetne most megfelelő tárgyú katolikus műkedvelő színdarab! Hasonlóképpen vagyunk az elbeszélő irodalommal. Minden utcasarkon ott rikítanak a piros, zöld és tarka regények, 10—20—30 filléres árban, s valamennyi a tulsó oldal világnézetének szolgálatában áll. Miért nem gondoskodnak katolikus íróink megfelelő népies elbeszélő irodalomról?

*

Százszor elpanaszoltuk már, tegyük meg hát százegyszer is: hogy a *liberális magyar napilapok* milyen szorgalmasan tüntetik el olvasóik előtt a legjel-

legzetesebb katolikus eseményeket s megnyilatkozásokat, és viszont milyen terjedelmesen, tüntető melegséggel, propagandisztikus buzgalommal számolnak be minden legapróbb nem katolikus, felekezeti jelenségről s ezzel mennyire elárulják katolikus ellenes tendenciáikat. Aki a körüti lapokat a kezébe veszi, ideértve ezúttal a Budapesti Hírlapot és Pesti Hírlapot és még néhány mást, azt hiheti, hogy Magyarországon minden nagyobb és komolyabb alkalmakkor csak éppen Ravasz László, Hegedűs Lóránt, Kapi Béla, Tasnádi Nagy és más protestáns nevezetességek tudják megérezni a nemzet gondolatait s kifejezni érzéseit. Ha a Bethlen Gábor Szövetség a katolikus Kaposvárra, vagy a még katolikusabb Szegedre vagy más hasonló helyre lerándul, azonnal hatalmas külön cikkek számolnak be a világraszóló eseményről; arról is, hogyan siettek a város katolikus előkelőségei a protestáns nagyságokat üdvözölni (katolikus gyűléseken nem mindig látunk részükről hasonló buzgalmat!). Főleg persze az elhangzott beszédekről aztán olyan remek tudósítások következnek, mintha legalább is az ország szíve nyilatkozott volna meg ezeken a kicsiny felekezeti propagandagyűléseken. Ugyanakkor mélységes hallgatás pl. az Actio Catholica vagy az Emericana nagyszabású gyűléseiről, főleg ha azokon a katolikus házasságjogi követeléseiről esett szó. Amikor pl. a Bethlen-Szövetség kaposvári gyűlését külön cikkek harsonázták, a lapok legtöbbje egyetlen szóval sem emlékezett meg az Emericana ama gyűléséről, amelyen Egyed István professzor megrázó statisztikával mutatta ki, hogy Magyarország maholnap a „válások eldorádója” lesz, Európa szégyene s a családi élet lebecsülésének ígértétföldje. De a magyar hercegprímásnak a Szent István-Társulat közgyűlésén mondott ünnepi beszédjét is ugyanezek a lapok természetesen apróbetűs híreस्कében intézték el. Így hamisítódik a magyar közvélemény; így lesznek egyesek országos tényezőkké, míg másokat a feledés néma sírja nyeli el. Nem különös-e pl., hogy Tóth Tihamér nevével a

liberális lapokban úgyszólván sohasem találkozunk? Lehet valaki az ország legelső szónoka és írója, akinek könyveit már vagy egy tucat külföldi nyelvre lefordították, a liberális sajtónak nem kell, mert katolikus pap, még pedig olyan, aki a katolikus igazságokat kerekén ki is szokta mondani.

Mégis: nem ez a csodálatos és fájdalmas, hanem — mondjuk-e el ezt is százegyedszer? — az a szomorú, hogy még mindig sok tízezer magyar katolikus van, aki észre sem veszi, hogy ezek a lapok katolikusellenes irányzatúak és a közvéleményt is katolikusellenes célzattal befolyásolják. Nyugodt lelkiismerettel olvasásuk és támogatásuk azokat az orgánusokat, amelyeknek ennyire kifejezetten a magyar katolicizmus gyengítése, kismérséklése, sarokba szorítása a céljuk. Ez a szellemi kiskorúság az, ami elszomorít és csaknem kétségbeejt!

*

„Jézus már nem késhet sokáig” címmel csalogatja a *Pesti Hírlap* húsvéti száma azokat az olvasókat, akik húsvétkor mégis csak szeretnének Jézusról is hallani valamit s a kenetes cím alatt a nem-szakember talán észre sem veszi, hogy Hegedűs Lóránt jóvoltából megint csak hamisítatlan *renani krisztuslefokozást és panteista porhintést* kap ajándékba húsvét reggelén. Nem tudni, miért szenvedélye ennek a pénzügyminiszteri kísérleteibe oly halálugrásszerűen belebukott derék úrnak, hogy minden keresztény ünnepen ki-kirándul arra a területre, amelyen legkevésbé van otthon: a teológia területére. S aztán siet a világ elé tálalni furcsa és dilettáns ötleteit, amelyekre rendszertelen bibliai olvasmányai közt rábukkant. „Jézus vallása — jelenti ki az idei húsvéten — nem más, mint a Végtelenség érzetének a vallásos világban való megjelelése”. Valószínűleg maga sem veszi észre, hogy ezzel a nagyképű mondattal Jézus vallását közönséges panteizmussá süllyesztette alá.

Mert ha Jézus csak egy akármilyen „érzet” meg-

jelenése a világban és „semmi más”, akkor hát a hagyományos kereszténység sem egyéb, mint egy borzalmas kétezeréves hazugság, mert akkor sem Jézus istenségének, sem megtestesülésének, sem az igazi megváltásnak, sem az örök élet tanának nincs helye benne. Ezt ugyan Hegedűs Lóránt így nyersen és őszintén nem meri kimondani, csak ezzel a sokatmondó szólammal sejteti: „Jézus az ő Végtelenségéből lehozott sugaraival minket akar a mennyek országává átváltoztatni és nem bennünket bárhova más-hová kereső utakon elbocsátani”. Vagyis: nem a túlvilági, örök Isten-ország Jézus szerint a végcél, hanem a merő evilági.

*

Igazolást kellő jóakarattal semmiféle tévtanra nem nehéz találni akár a Szentírásban is. Hegedűs is talál erre az ő elméletére igazolást, mégpedig a szent Lukács evangéliumában: „Kérdeztetvén pedig a farizeusoktól, mikor jön el az Isten országa, felelvén nekik, mondá: Nem jön el az Isten országa szembetűnő módon; sem nem fogják mondani: íme itt vagy amott van; mert hiszen az Isten országa bennetek vagyon” (17, 20—21). Amiből azt következteti, hogy csak a vak nem látja és csak a süket nem hallja Jézus igazi üzenetét: „hogy az emberiségnek saját magában kell felépítenie a szeretetnek azt az országát, amelyért Jézus idejött s amely az ő igazi hite”.

Vagyis, a fentiekkel összevetve, Hegedűs szerint Jézus vallásának nem az a lényege, hogy a túlvilági Isten-országát keressük, hanem csak hogy saját magunkban, itt a földön építsük meg az Isten országát, a szeretet uralmát. Ez az okoskodás egészen tipikus. Csak ki kell ragadni a bibliából valamely nekünk kedvezni látszó mondatot s azt az összefüggésből kiemelve, a többi idevágó kijelentésekkel teljes ellentétben kell odatálcálni a tudatlanok elé. Jézus ezt „a farizeusok”-nak mondta, nyilvánvalóan nem „bennük” látta az Isten országát.

Az idézett szentlukácsi részlet történeti értelme tudvalevőleg az, hogy a zsidók az Isten országát, vagyis a Messiás-országot világi, politikai uralomként képzelték el s azt hitték, hogy a Messiás mint valami ragyogó, diadalmas király, pompa és diadalmas fegyvertények között fogja Zsidóországot politikailag felszabadítani. Jézus erre a felfogásra szánja cáfolatlanul a választ: Nem, a Messiás országa nem „szembeötlő”, feltűnő módon, nem külső ragyogással és fegyvercsattogással jön el, hanem belső, lelki ország lesz, politikai és katonai hatalomtól független, s mint ilyen, Bennem meg is jött már. Egyetlen árnyalata sincs e kijelentésben annak a renani gondolatnak, hogy az Isten végleges országa is a földi életre korlátozódik s az idézett mondattal Jézus nem vonja vissza mindazt, amit máskor az örök életről, a túlvilágról mint végcélról, a mennyországról s a kárhozatról hirdetett.

Dehát ez a modern krisztus-hamisítás legravaszabb és legártóbb módja: kegyeletesnek hangzó szavakkal rombolni le a kereszténység természetfölöttiségét! Két-három szentírási idézetet félremagyarázva agyonforgatni s agyonismételni ezt s a többi krisztusi kijelentésről, amely ezeket az önkényes és egyoldalú magyarázatokat világosan kizárja, tudomást sem venni!

*

„*Alpár Gitta* már nem is emlékszik az első két férjére”, — írta egy pesti bulvárlap mint érdekes és mégis természetes, majdnem nemes és szép dolgot. Ez az! Ez a baloldali eszmény, ez az ő női ideáljuk! Egy asszony, aki már nem is emlékszik a férfiakra, akiket valamikor a magáénak vallott, akiknek ilyen vagy olyan formában hűséget ígért vagy esküdött! A pesti baloldal épületesnek találja ezt a kormányozható hűséget s ezt a sokoldalú házastársi odaadást. Mi nem találjuk annak, hanem elszörnyedve gondolunk arra, hogy valaha a mi családjaink, a mi leányaink is ide

jussanak! Viszont a polgári házasság szempontjából Alpár Gittának vagy az őt csodáló bulvárlapnak igazuk van. Hogyan is mondta egyszer Ravasz László? „Ahol a házasság lelke meghal, ott bűn volna az életközösséget fenntartani”. Tehát csak arról kell gondoskodni, hogy minél hamarabb haljon meg a házasság ügynevezett lelke s akkor szabad a vásár akár a havonkint változó szerelmi összeállásra, mint ez a szovjet paradicsomában szokásos. A protestantizmus a maga szóbő nyújtható elveivel bizony ide vezetett: „a házasság lelkének meghalása” címen az asszonyok maholnap már annyiszor változtathatnak „férjet”, hogy a végén már nem is emlékeznek az elsőkre, akiknek a karjai között nyugodtak...

*

Unalmas és egyhangú dolog már bizonyos katolikusok örökös jejveszékelését hallgatni, akik egymás közt egyre csak az *elnyomatásukról* *sopánnakodnak*. Ennek a fiát nem sikerül sehogysem kineveztetni, mert (állítólag vagy igazán) a nem-katolikus hivatalfőnök csak a maga fajtáját engedi kenyérhez jutni, amazt már harmadszor átugratta valaki, aki természetesen az uralkodó felekezetek valamelyikéhez tartozik. Unalmas, mondom ez a jajveszékelés és kereken kijelentem: sok esetben bosszantó és értelmetlen is. Amint bosszantó és értelmetlen az a sok jajgató, instanciázó levél, amit ezek a derék emberek jobbra-balra küldözgetnek s az a tömérdek előszobázás, amellyel a sorsukon enyhíteni szeretnének.

Unalmas, értelmetlen és bosszantó — megmondom — miért? Mert nagyon sokan ezek közül a derék katolikusok közül a maguk részéről soha sem tesznek és amikor még nagyurak voltak, akkor sem tettek semmit a katolikus pozíciók erősítésére, a katolikus öntudat és egységérzet kialakítására. Amelyik közülük magasba kapaszkodik, azonnal otthagyja táborát s az ellentábor felé szaporázza, persze csupa elfogultatlanságból, a szolgálatait. S a katolikus közösségér-

zésből tíz közül kilenc katolikus minden csekélység címén kivonja magát. Ennek az állításnak valósággal matematikai példáját írjuk ki most ide.

Kiszámították nemrég, hogy Budapesten kb. 150—200 ezer ember van, aki reggeli napilapot járát vagy állandóan vesz. Ebből a 150—200 ezerből legalább 70 ezer bizonyosan katolikus. Mármint ha ez a 70 ezer tényleges újságrendelő katolikus budapesti ember mind komoly és önérzetes katolikus lenne, akkor a Nemzeti Ujságnak, mint egyetlen fővárosi reggeli katolikus lapnak csak a fővárosban legalább 70 ezer rendelővel kellene rendelkeznie. Elárulhatjuk mármint, hogy valóságban ennek a számnak még a negyedrésze sem rendeli a Nemzeti Ujságot, mely pedig az egyetlen budapesti reggeli lapunk, melynek katolikus a levegője. A katolikusok nagyobbik része tehát kifejezetten ragaszkodik a nemkatolikus, jobbadán erősen protestáns szellemű lapokhoz.

Mi következik ebből? Az, hogy egy ennyire gerinctelen katolikusság, amely ennyire tudatosan erősíti a protestáns egyeduralmat, valóban nem érdemli meg, hogy aztán komolyon vegyük, ha egyszer bajba jut. Csak lássa szépen, hogy bánnak el vele azok, akiket ő a sajtójukon keresztül uralomhoz segített.

*

Hazánk nagy katonai tekintélye, *Rátz Kálmán* ny. őrnagy NEP-képviselő kitűnő viszonyt tart fenn a par excellence *zsidólapokkal*. A Budapesti Hírlapon mint hivatalos pártorganumon kívül t. i. nemcsak a *Pesti Naplónak* dísz-vezércikkírója, hanem az Országos Egyetértésnek is dolgozik. A „Szemle” c. riportlap pedig mint Magyarország élő lexikonját ünnepli nyilván azért, mert a fontosabb világtörténelmi eseményeknek nemcsak dátumát, de a történés pontos óráját és percét is kapásból vágja ki. Ez a kitűnő szimatú és kinosan jól képzett katonai szakértő előszeretettel tart előadásokat is. A télen sokat foglalkozott az abesszin-kérdéssel és szabadkőműves társaságok előtt nagy si-

kereket ért el. Fölényesen precíz jövődöléseivel, melyek — a hallgatóság szája íze szerint — Olaszország diplomáciai megaláztatását harangozták be. Mi magyarok, Olaszország szerencsétlen balekjei szintén megkapjuk majd a magunkét a bosszúálló Anglia részéről... Rátz Kálmán most stílszerűen és következetesen — a középkornak megy neki és az „Országos Egyetértés” c. zsidólapban a „mérges és bűzhödő levegőjű középkorról” beszél. Kérjük a képviselő urat, hagyja békében a középkort s ne bántsa akkor sem, ha szabadkőműves és liberális olvasóközönséget kell kiszolgálnia. A középkor megítélésében ugyanis még erősebben téved, mint az olasz-abesszín-angol viszályról adott prognózisában. Hála Istennek, hogy így van!

*

A mult hetekben sokat mulattak újságírói körökben Az *Est* egyik számán, mely vezércikket írt a pápáról és első oldalon hozta le azt a valóban megrendítően mély beszédet, amelyet a pápa a vatikáni sajtókiállítás alkalmából a külföldi újságírókhoz és sajtótudósítókhoz intézett. Az *Est* persze az ő szokásos fejlett technikájával úgy adta, mintha külön megtiszteltetés és pápai kegy érte volna az ő katolikus szempontból nagyon rossz hírű lapját. Mintha azok a szép szavak és dícséretetek, amiket a pápa egy ideális lapról mondott, egyenesen Az *Est* erkölcsi fotokópiája volna. Pedig nem történt egyéb, mint hogy a pápa a külföldi sajtószindikátust fogadva, Az *Est* munkatársa is oda-sodródhatott s megkaphatta vagy legyorsírhatta ő is ugyanazt, amit a pápa az egyetemes világsajtóhoz intézett s amit különben minden lap a világon egyformán lehozott. De az erkölcsi gátlásoktól és lelkiismereti nyugtalanságoktól mindig ment Az *Est* odáig merészkedett, hogy kommentálni kezdte a pápa beszédét, megállapítván, hogy nem minden lapot illet meg a pápa által szándékoltt és megrajzolt sajtó jelzője s a végén már szinte proponálni akarta, hogy egyeseket

szinte ki kellene a nagy sajtóközösségből rekeszteni. S vajjon a kis ártatlan nem gondolt arra, hogy az a pápai beszéd elejétől végig az Est halálos ítélete volt?

Sajtóképek 1937-ből.

Farsang van. Egyik bál követi a másikat. A fiatal-ság táncol, szórakozik, mulat. Jól teszi, ha van hozzá módja és alkalma. Különben is itt az ideje. Kár azonban, hogy a fényes bál, a kedves hangulatú táncos tea már nem az igazi attrakció. A sápadtfényű, rothadt levegőjű, szűk bár után áhítozik a *mai blazírt táncos-társadalom*. Ezt a sajnos, mindjobban elharapódzó nemtelen divatot alig ítéli el a mai közfelfogás. Az ú. n. jobboldali és családi sajtó is ritkán kesereg már azon, sőt egyik lehangosabban keresztény napilap nyíltan a bár és lokál érdekében száll síkra. A minap t. i. igen beszédes kis kroit olvashattunk ott arról, hogy ma már tisztára maradi butaságnak számít, ha a férj tiltakozik az ellen, hogy *a feleségét a bár-lokálban táncra kérjék*... Idáig csak leánykereskedelmi orgánumok és nyegle magazinok képviselték oly nyíltan ezt az épületes ideológiát. Furcsa hazai tünet, hogy pont az a napilap szolgál olyan áfiumos csemegével a fiatalságnak és persze az előfizetők serdülő leányainak és ifjaknak is, mely a nemzeti-szocializmus meggyőződéses magyar szócsöve. Annak a nemzeti szocializmusnak szálláscsinálója, mellyel tragikusan súlyos a nézeteltérésünk, de melyről a legnagyobb dicsérrettel kell megállapítani azt, hogy Berlin és a német nagyvárosok utálatos lokálszemetjét véglegesen kitakarította! S meg kell állapítani azt is, hogy Göbbels-nek a művészetekben szabadon megnyilvánulható egészséges erotika kérdésében nemrég tett kijelentései a legtávolabbról sem jelentik azt, hogy a horogkereszt az amerikai-néger-zsidó szórakozási iparral, a visszataszító bárszellemmel a legkisebb kompromisszumot kötötte volna. Miért nem hódol tehát a *magyar nemzetiszocializmus nagyigényű hivata-*

los lapja az igen rendes újnemet szórakozási divatnak is? Miért kell e téren még mindig a liberális körök erkölcsét, izlését és hangvételt, azt a mákonyos oldattal ízesített lelki destrukciót intézményesen terjeszteni? S különben is, mire való egy keresztény nemzeti lap-an az állandó lokál-rovat?

*

Az *Uj Magyarság* című napilap rettentő gorombán támadt, mert megírták róla, hogy félliberális lap s mint ilyen *nem érdemli meg a katolikusok támogatását*. Nem kívánjuk az Uj Magyarságot a gorombaság művészetében utánozni, ebben szívesen átengedjük neki az elsőséget; de ebben a toporzékoló kirohanásban mindössze újabb bizonyítékát látjuk annak, hogy az Uj Magyarság iránya virulensen antikatolikus. Ez különben ebből a sorozatos gonoszkodásból is kiviláglik, amellyel ez a katolikus előfizetők pénzére pályázó liberális-keresztény organum a Nemzeti Ujság ellen s a Keresztény Párt ellen acsarkodik, megtevéen őket „keresztény nemzeti színekben” pávázó „liberális” lapnak, illetve pártnak. S teszi ezt annak a Milotay Istvánnak a lapja, aki annak idején zsidó Jellinek Henriken indult, majd a katolikus sajtó tévesen előlegezett bizalmából érkezett be, utóbb a legitimista grófokat szolgálta ezeknek anyagi kimerüléséig s végül is Marton Béláéknál találta meg igazi meggyőződését. Megvalljuk, az alkalmazkodó tehetség tekintében sohasem versenyezhetünk vele, de egyet engedjen meg a sok szelet látott fehér lovag: hogy ki érdemli meg jobban a katolikus közönség bizalmát s megbecsülését, a katolikus sajtó-e vagy Milotayék „kereszténysége”, azt mi katolikusok mégis jobban tudjuk elbírálni.

*

Senki sem kívánja, hogy az orvosi várószobákban vagy méginkább a *borbély- és fodrász- meg manikűr-műtermekben* drága és nehéz olvasmányokkal szóra-

koztassák a nyugtalan és ásitó páciens. Nem tagadjuk, hogy a betegnek könnyebb olvasmány való s még kevésbbé kívánjuk, hogy a beretva és a szárító-gép alatt szorongó szenvedő kezébe a Statisztikai Szemlélet nyomják felejtetőnek. Az ellen azonban egyszerű már hatásosan kellene bennünk az önérzetnek tiltakoznia, hogy bárhol kezelnek bennünket, *mindenütt kétes erkölcsű magazinokat és szinte kivétel nélkül proskribált zsidó lapokat találunk*, ha éppen olvasni akarunk. Elhisszük az orvosoknak is és másoknak is, ha mondják, hogy pácienseik nem csekély hányada megelégszik ezekkel az olvasmányokkal, sőt szereti is őket. Azt azonban nem értjük, miért kell tekintettel lenniök csak azokra a kliensekre, akik erkölcsben is, ízlésben is, a könnyebb fajsúlyú dolgokat kedvelik. Bizonyosan nem azért, mert többen vannak vagy többet fizetnek, hanem mert a jóízlés és a tisztesség nagyon megszokta már a szerénységet és a diszkréciót még ott is, ahol ez mulasztás vagy éppenséggel bűn is, s mert ennek a „szerénységnek” minden jó...

*

Csodálkozunk mindig, amikor orvosi várószobákban bizonyos színházi és színházkörüli vagy egyéb rendőri megfigyelés alatt álló *sajtórendaságokkal találkozunk*. Miért kell ezeket orvosi, talán éppen ideg-orvosi rendelők előszobájában tartogatni, ahol gyermekek is járnak s olyan fiatalok, akik előtt igazán el kellene rejteni minden szennyest, mert elég van bennünk anélkül is. Nem fordít-e a fejlődő orvostudomány ma már fokozottabb gondot a lélekre s nem tulajdonít-e az etikai értékeknek nagyobb fontosságot, mint még csak nemrég is tette, amikor a materializmus volt a kurzuson, s ha igen, miért nem teszi azt önmagához méltó következetességgel még ilyen dolgokban is? Van arra szükség, hogy az orvosi várószobában „20 perces” szórakoztató röhögtesse a léhákat és bosszantsa vagy botránkoztatssa azokat, akik a lé-

haságot megvetik? Minek lovat adni a testi szépség anélkül is nagy bolondjai alá az athéni Phryne meséjének felmelegítésével, akit botrányosan ledér életmódja miatt csak azért nem ítélte el a „prüd” athéni bíróság, mert védője leleményességgel felfedte előtte bájait. S mire való még citálni is a világ egyik legostobább védőbeszédét s az ügyésznek az ügyvéd ostobaságával teljes kongeniális válaszát, amelynek az a veleje, hogy a ledér nőt nem elítélni kell, ha szép, hanem megjutalmazni, szoborba vésni s hogy „aki szép, annak élete áldást fakasztó, szívderítő, mint a nap, amelynek sugarai tüzessé érlelik a bort...” Miért van az ilyesmi egy orvosi várószobában, csak azért, mert díjtalan vagy mert az orvosi honoráriumokból nem telik másra?

*

Teljesen érthetetlen dolog a *liberális sajtó* állásfoglalása minden keresztény vagy nem-keresztény jobboldali megmozdulással szemben. *Minden nap koncentrikusan támadja a jobboldali szervezeteket.* Rólunk mindenki tudja, hogy nem vagyunk hívei a szélsőségeknek. Egyformán elítéljük az igazság, a méltanyosság és az emberszeretet útjáról való elkanyarodásokat, akár balfelé történnek azok, akár jobb felé. Mégsem tudjuk megérteni, mi lehet a sorozatos, napról-napra megismétlődő hangos és követelődző támadásnak az oka. Talán a gyűlölet paroxizmusa?... Bizonyos körök és bizonyos emberek nem bírják már magukban tartani az évek óta felgyűlt keserűséget és éppen most tartják alkalmasnak az időt arra, hogy dühük méregzacskóit hasábokon keresztül öntsék ki a nagyközönség és az intézkedő hatóságok asztalára? Most látják talán elérkezettnek az időt arra, hogy a maguk 18 év előtti bőrének mentése mellett leszámolást provokáljanak ki a saját egykori szélsőségük által életrehívott másik szélsőséggel szemben? Vagy talán fél a baloldali liberalizmus a jobboldal feltörni kívánó diktatúrájától? Utolsó óráját érzi közeledni és a ret-

tegés zavarában ír és kiabál össze mindent, amit a társadalom és a kormánykörök megijesztésére alkalmasnak vél? Nem tudjuk és nem értjük. De kissé gyermekesnek, felnőttek részéről ízléstelennek tartjuk a naponként való hadakozást olyan ellenséggel szemben, aki tulajdonképpen nincs is.

*

Többször figyelmeztettük a magyar értelmiséget, hogy ne üljön fel a *liberális sajtó jelenlegi nagy egyházbarátságának*. Ne tévesszen meg t. i. senkit az a jóindulatú, néha már tolakodóan vállveregető hang, melyet most a horogkereszt elleni enciklika kibocsátásakor a Vatikánnal szemben használnak s ne legyünk megilletődve, ha liberális lapokban Prohászka arcképét látjuk, mert a körüti sajtó világnézete egy jottányit sem változott. Ma is a vallásilag közönyös liberális iránynak és a zsidó értelmiség ízlésének hódol, politikai meg erkölcsi destruáló tevékenységét pedig most sem függesztette fel. Persze másképen, újabb technikával, sanda vágásokkal végzi a keresztény nemzeti eszmények pusztításának munkáját, mint, ahogy a magyarországi szabadkőműves erők sem kimondott páholyokban, hanem egyelőre még Rotaryklubokban, finom asztaltársaságokban és kártyás kaszinókban gyülekeznek s készülnek a hatalom még intenzívebb megszerzésére.

*

Mi van tulajdonképpen a „hang” mögött? Miért lép sztrájkba az *Uj Magyarság* hangja, mikor katolikus érdekekről van szó?

Egyszerűen azért, mert ez a hang *nem a mi hangunk, katolikusoké!* De nem is lehet egy katolikus hívőé sem, aki elismeri a pápa Őszentségét az Egyház fejének! A Szentatya nyíltan és határozottan leszögezte az Egyház álláspontját azzal az áramlattal és propagandával szemben, amelyet az *Uj Magyarság*

hangja képvisel. Hogy elbánt az Uj Magyarország a német katolikusok védelmére kiadott *pápai encyklikával!* Pedig megkapták ők is az encyklikát teljes terjedelemben, eredeti szövegezésben. Kár volt az a katolikus szempontból igen nagyjelentőségű pápai szózatot annyira megcenzurázniok, kiforgatniok és jelentéktelenné süllyeszteniök. Vagy az Uj Magyarorságnak nem fáj az, hogy a német börtönökben már eddig több mint ezer katolikus sínylődik ártatlanul, akinek aljas meghurcoltatása nem más, mint az Egyház arcul-csapása?

Memento! Az Úr nem ver bottal, de... emlékezzünk csak! Ugyanarra a napra esik pl. Gundram ferencesrendi szerzetes négyévi fegyházra való ártatlan elítéltetése és a „Hindenburg” német léghajó szörnyű pusztulása... Aki Krisztus Egyháza sziklájának neki-megy, szétloccsantja fejét.

De nézzük tovább az Uj Magyarország hangját! Vajjon *hol késlekedett ez a lap, mikor Sztranyavszky házelnök úr támadásával szemben kellett volna megvédenie a megbántott Egyházat és a katolikus társadalmat?* Miért hallgatták el sunyi módra kétezeröt száz egyházközség tiltakozását?

Arról miért nem írt az Uj Magyarország, hogy mi történt a legutóbbi megyei közgyűlésen? Miért nem emlékeztek meg legalább egy pár sorban, hogy azok a megyebizottsági tagok, akik az idegenforgalom szempontjából is — különösen a szentévvvel kapcsolatban — igen fontos esztergom—váci műút építésének a javaslatát leszavazták, kivétel nélkül protestáns urak voltak. Hát úgy fáj nekik Esztergom?...

A *Pesti Hírlap* marad a régi! Legutóbbi ragyogásához *Szép Ernő* szolgáltatja a fényt. Egyszerűen kijelenti: „A vallás parancsait bölcs jótanácsnak nézem, azért fogadok szót nekik. A parancsot nem szeretem.” Mi ez tulajdonképpen: fogalomzavar, vagy istentagadás? A parancs nem tanács és a tanács nem parancs!

Nem értjük, honnan veszi egyik budapesti napilap a privilégiumot ahhoz, hogy az ügyészség szemeláttára, leplezetlenül a *legpiszkosabb emberhúske-reskedést közvetítsen* apróhirdetése között?

Mutatóba közlünk néhányat egyetlen lappéldányból: itt talán hamarabb szemetszúrnak az illetheke-seknek.

„Százszázalékosan önköltséges partnernőt csónakomba keresek.” Így, egyszerűen, mint valami uraságoktól levetett ruhadarabot vagy fölszerelési tárgyat! — Hasonló a következő is: „Tisztviselő jóbarátok két fiatal úrileányt keresnek csónakjukhoz.” Mekkora kínálatot föltételeznek ezek a „színtartó” úrilányokban! Vajjon az erkölcsrendészetet nem érdeklik ezek a csónakázások? A sport leple alatt minden szabad? — „Lányok, fiúk, lépjetek Kft.-ba! Kítűnő fiúk társasága. Szórakozzunk 29, 545 jeligére.” — A hangsúly természetesen a „korlátozott felelősségen” van, amely az olcsó szórakozásnak előfeltétele. — „Erősen molett, intelligens, reprezentatív úriasszony társaságát” keresi másvalaki. Legközelebb megérjük a súly és mérték pontos kikötését is, mert nyilván ezt is szabad már a magyar erkölcsök nagyobb dicsőségére. — Odébb, ismét úrilányok kerestetnek, akik a megfelelő „úrifiúknak szívesen volnának meghitt, bizalmas, szép és emberi módon jó barátnőik...” Az előzmények után „emberi” alatt nyilván „állati”-t kell érteni, amint azt az egyik német nyelvű apróhirdetés fatális sajtóhibája önszántán kívül igazolja, amikor a jeligét „Frühlingserwachen” helyett „Frischlingserwachen”-nak írja, ami tudvalevőleg süldő-ébredést jelent és nem a tavasz ébredését.

Az illető lap olvasóközönsége ugyan évtizedek során csak bizonyos fajra korlátozódik. Azonban tudomásunk szerint a magyar határok között *egyforma erkölcstörvény* áll minden egyes emberfajra. Másrészt azonban, mi címen tehetnek szemrehányást ne-

künk annak a fajnak a képviselői, ha erkölcsi miazmák-tól hemzsegő nyomtatott papírjukat a legerélyesebben kitiltjuk a magyar emberek asztaláról?

*

Ugyanaz a lap hatalmas vezércikkben utasította vissza a zsidó nagytőkéről terjesztett „babonát”, amelyet csupán a „belénknevelt előítéletek, a vezérektől készen kapott gyűlölet, a vad ábrándok és a tudálékos és tudományhamisító teoretikusok” tudnak elhíttetni az emberekkel.

Mi ugyan inkább a száraz tények és a gyakorlati élet keserves tapasztalatait okolnánk, mint ennek a „babonának” a forrásait, annyiival is inkább, mert a cikkíró végképen elveszíti tárgyilagosságát, amikor ilyeneket ír:

„... te vagy az, aki a kommunizmus négy hónapját követő évtizedben kizárólag a zsidóságot tetted meg a forradalmak bűnbakjává, tekintet nélkül arra, hogy a kommunizmus elsősorban(!) az úgynevezett zsidó kapitalizmust kergette ki a bankjaiból és gyáraiból és tekintet nélkül arra, hogy a kommunizmus mindenkit megelőzően a zsidó kereskedő boltját vette el...” — Szívesen vettünk volna igazolásul egy kis statisztikát, mert emlékezetünk egészen másképp mutatja az 1919. évben történeteket. De van tovább is:

„...nem veszed észre, hogy éppen azokban az években, amikor kommunistának tartottad a zsidókat, néhány föllendült gazdasági év jóvoltából zsidó polgároknak is volt némi tőkéjük s így kapitalistáknak számíthattak. De ma, amikor a nagykapitalizmus bűneiért teszed őket felelőssé, túlnyomó részük pauperizálódott(!!!) és az öngyilkossági statisztika élén halad, évről-évre elnéptelenedik és csak azért nem proletár, mert neveltsége és szellemisége még a polgársághoz köti?”

Szegények! — mondhatnánk — ha valóban így lenne. Csak arra kérnénk közben magyarázatot, hogy

a Ronyván túlról ugyan miért settenkednek mindezek ellenére csapatostól ebbe az országba a kazárok hadai? Miért találjuk ott őket minden faluban és tanyán, ahol azelőtt se hírük, se poruk nem volt? *Miért menekültek ide — nyomorogni — Németországból* fajtstvéreik ezrei és miért nem mutat ki a hivatalos statisztika Palesztinában egyetlen ép százalékot sem a Magyarországból odavándorlókból?

Persze-persze: tájékozódnunk kellene és nem vakon hinni az ujságjainknak. Akkor észrevevők, hogy a „zsidó nagykapitalizmus éppen leghatalmasabb és legexponáltabb tőkéivel másfél évtized alatt minden forradalmi kényszer nélkül felszívódott a keresztény magyarságba... a magyar arisztokráciába és a magyar dzsentribe, amely beházasodás révén átalakította a zsidó nagytőke nagyrészét törzsökös és patinás(!) magyar családi vagyonokká. És ez a még mindig zsidónak tartott nagytőke nem zsidó bankhivatalnokokat, magántisztviselőket és mérnököket ültet be, hanem elsősorban téged és társaidat, a kultuszminisztertől vezetett diplomás-kataszter alapján.”

Ha érnénk vele valamit, megkockáztatnánk annak a kifejtését, hogy a fentemlített felszívódás a keresztény magyarságban hogyan is történt, sőt megkockáztatnók azt a kérdést is, vajjon mióta tett le a tőke arról a jogáról, hogy egy-egy patinás és törzsökös név megvásárlásakor a tőke üzleti mentalitását meghatározza és biztosítsa? De hogy *tíz esztendőn keresztül micsoda megaláztatásoknak volt kitéve az a keresztény diplomás, akit fogcsikorgatva, cselédbérért „beengedtek” üzemeikbe*, arról igazán bőséges adataink vannak. Nem a nagytőke érdeme, ha jelenleg — kül- és belpolitikai konstellációk nyomására — némileg barátságosabb elbánásban részesíti a keresztény munkaerőket. Előrehaladásban és *jövedelemben azonban sohasem fogja egyenjogúnak minősíteni a kegyesen belogadottat a saját fajtájával.*

Az íreknek nincs jó sajtójuk nálunk. A KSV-lapokat kivéve még a jobboldali orgánumok is *fagyosan emlékeznek meg az írek szabadságmozgalmáról*. A jobb társasághoz tartozó angломániás körök pedig egyenesen rossznéven veszik, az írektől, hogy egészen ki akarnak válni az angol birodalomból. Az angoloknak t. i. mindig igazuk van, mondják ezekben a fölényeskedő társaságokban, melyekben másfél évvel ezelőtt Abesszíniával kapcsolatban és most Franco tábornok nemzeti mozgalmával szemben is *az angolok csalhatatlanságát hangoztatták* . . .

Hogy az angolok nincsenek elragadtatva az írektől — azt megértjük. De miért fekszik olyan gyengén az ír ügy bizonyos magyar berkekben? A felelet egyszerű: mert az ír köz- és magánéletének integráns része a katolikum és így ott házasságjogi téren is teljesen az Egyház álláspontját fogadták el. Az ilyen „érdek-telen“, „unalmas“ és „hátramaradt“ társasággal persze nem szimpatizál a pesti felsőbb tízezer, amely az élet savát-borsát a minél változatosabb házassági cse-reberében látja. *Ezért kedveli annyira a Mrs. Simpson-féle típust*, és szócsóvel sohasem mulasztják el az orunk alá dörgölni, hogy az alapjában konzervatívnak ismert angol társaság is fel-felhagy már a régi vallás-erkölcsi copfokkal s még a koronázás ünnepségeit sem élvezi úgy, mint a Windsor hercege körül szereplő asszony-társaság parfümös légkörét.

„Angliának mindig igaza van“ — ezt halljuk unos-untalan és amikor ez a sokatjelentő megállapítás baloldali ajkakra hangzik el, nemcsak arra akarnak minket rábeszélni, hogy hagyjunk fel a Mussolini-, Hitler- és Franco-barátsággal s közeledjünk politikailag is a vörösökkel barátkozó nemzetközi szabadkőműves fronthoz. Arra is biztatnak ezek a szirénahangok, hogy *ne tartsunk ki oly sziklaszilárdan a régi, korszerűen keresztény ideálok mellett*, hiszen Amerikában már a század kezdete óta, s íme most Angliában is leáldozott a régi nyárspolgári erkölcs napja.

Az a cselédromantika, amely a magyar sajtónak már-már egyetlen kedvenc falatja, az *angol királykoronázást* sem tudta elképzelni a nélkül, hogy néhány lihegő sóhajt ne küldjön a kastélyról-kastélyra bujdokló Edward exkirály s a második válási komédiából győztesen kisomfordált Simpsonné után. Kit érdekelhetett ez a szürke és patológikus eset a királykoronázás grandiózus fényével szemben? Ha érdekelte, csak annak a jele, hogy inferiőr ember, akinek a mai világ hősi problémáihoz és küzdelmeihez semmi köze.

*

Az alcazarbeli hősök parancsnokának nevét kell, hogy megörökítse emlékezetében a katolikus hála és szolidaritás. A tettek embere, aki ha megszólalt a nyilvánosság számára, első szavával elismerte, hogy isteni segítségnek és nem emberi eszközöknek köszönhetette a vele küzdőkkel együtt, hogy nem pusztultak el a nélkülözések és a túlerő súlya alatt. Legendás hősieségének — saját bevallása szerint — minden tette az élő hitből és abból a meggyőződésből fakadt, hogy Istenért, Isten akarata szerint és hazájáért küzd.

Moscardò ezredes szívettépő módon veszítette el fiát. Az Alcazar egyetlen, a vörösök által meghagyott telefonvezetéke megszólal és ugyanakkor sokatmondóan elhallgat a vörös tűzérség.

— Itt Santiago Muñez, a vörös milícia főnöke! Ott Moscardò ezredes?

— Igen.

— Ezredes úr! A madridi kormány nevében beszélek! Adja meg magát, ellenállás reménytelen. Adok önnek tíz perc időt! A mi oldalunkon esett fogságba az ön fia. Ha nem adja meg magát, főbelőjük . . .

Szünet. Moscardò ezredes szíve összeszorul. Most újra megszólal a vörös vezér:

— Úgy látszik, nem hisz nekem, ezredes?! Hiszen ismeri a fia hangját, beszéljen vele személyesen. Halló! Moscardò jöjjön csak ide, beszéljen az apjával!

És most odaát néhány százméterrel arrébb, megszólal a fiú hangja.

— Apa?!

Az ezredes rátekint környezetére, sebesült, kiéhezettett, a legszörnyűbb szenvedések között is törhetetlen honfitársaira. Halálraszántan erőt vesz magán, amikor megszólal:

— Pedro! A tíz percből kilenc letelt. Ez elég ahhoz, hogy azt mondjuk: Éljen Spanyolország! Pedro . .

Csend. Azután megszólal egy fiatal hang:

— Igen, apám! Isten veled! Éljen Spanyolország!

*

A *baloldali magyar sajtó* roppant nagy lírikus ellágyulással ír a szegény *spanyol és baszk gyermekekről*, akiket a „legális” spanyol kormánnyal rokonszenvező, jószívű angol, francia és belga komiték több hajóval vitettek el a borzalom földjéről. Valóban szívfacsaró ez az öldöklés és pusztítás, mely még mindig folyik Spanyolországban és melynek ma már a kis gyermekek és a vének éppen olyan szenvedő alanyai, mint akár a sorkatonaság. De miért kell ebből a tragikus és a mi korunkra oly csúnya fényt vető körülményekből rögtön tőkét kovácsolni és a vörös népfront emberieségéről érzelmes dalokat zengeni? Csak a baloldali elemeknek, a vörösöknek és a szabadkőműveseknek van talán melegen érző szívük s csak ők gondolnak az ártatlan kis spanyol lurkókra? Ha pedig már írnak ezekről a jószívű és a valenciai vörös kormánnyal együttérző külföldi emberbaráti intézményekről, miért felejtik el a mi baloldali polgár lapjaink azt a tényt is leírni, hogy a spanyol gyermekeket behajózás előtt az Internationale épületes dalával búcsúztatják a hazai földtől s a francia kikötőkben is a kedvverítő Internationale-t kell a gyermekeknek énekelniök. *Miért íalaznak úgy a népfrontnak*, miért nem akarják botor keresztény olvasóikat felvilágosítani arról, hogy Valencia és Bilbao vörös kormányai mellett és mögött

bel- és külföldön egyaránt nem az emberiesség, a gyermekféltés aggodalmas szeretete virraszt, hanem még a gyermeki lelkekkel szemben is a bolsevik propaganda mérges gyűlölete tobzódik? Szégyellik talán a vörös rokonságot, vagy azt gondolják, hogy ettől az atyafiságtól e keresztény liberálisok megtorpannak s bizalmatlanok lesznek a kérlelhetetlen, antifasizmust követelő, világmegváltó demokrácia iránt?

*

A *Pester Lloyd* az egyetlen napilapunk, mely éppen német nyelve miatt külföldön is mindenüvé eljut és így világlapnak számít. Kétszeresen fontos tehát, hogy ez a lap milyen szellemet képvisel. Nagy megrökönyödéssel vesszük észre az utolsó időkben, hogy a *Pester Lloyd* külpolitikai szemléletében jelentős és furcsa változás állott be. Az óvatos és okos tartózkodást valami palástolatlan, nagy baloldali szerelem váltotta fel. Megértéstől, lojalitástól, sőt rajongástól csepegő cikkek jelennek meg Blum elvtársról, akit persze következetesen Blum „úrnak” szólítanak innen, a *Pester Lloyd*-tól védelmükbe veszik a legvadabb francia sztrájkokat, a gyármegszállásokat, sőt a mind szemtelenebbé és túrhetelenebbé váló francia kommunista vezér, Thorez „úr” számára is találnak mentséget abban, hogy vörös gombját a francia trikoloron hordja. Felmagasztalják a demokráciát, álszenteskedve jelentik ki, hogy „az ellenség nem a baloldalon áll” s még a szovjet-barátságot is meg tudják védeni azzal a nevetséges hazugsággal, hogy az „a szélsőségesen forradalmár és nemzetközi francia munkásokból tüzes hazafiakat csinált”. Az ember csak ámul és csodálkozik, vajjon hogyan kerülhettek ezek a még a Népszavában is csak a Vámbéri Rusztemek által elkövetkező rettenetességek a *Pester Lloyd*-ba? *Kinek a célja, hogy Magyarország úgy szerepeljen a nagyvilág előtt, mint a legvadabb baloldali törekvések nyílt rajongója?* Mi úgy gondoljuk, hogy ez már nemcsak történelemhamisítás,

hanem egyenesen merénylet a magyar külpolitika irányvezetése ellen s mely éppen ezért talán már a külügyminisztériumot közelről érdekelhetné.

*

Már rámutattunk a *Pester Lloyd* szokatlanul baloldali radikális magatartására, ami annál feltűnőbb, mert hisz nevezett lap a Gyosz és a Tébe orgánuma. Feleletet nem kaptunk, miután szemrehányásaink cátolthatatlanok voltak. Sőt a lap szerkesztése megy tovább a kifogásolt kerékvágásban. Július 18-án például, a spanyol polgárháború évfordulójára, egy cikk jelent meg, melyben mindenről beszélnek, csak arról nem, ami ma már történelmi tény, hogy Spanyolországban szovjetagitátorok (köztük Kun Béla) dolgoztak, akik specialistákat képeztek ki templomok lerombolására és papok legyilkolására és hogy július 29-én a spanyol Lenin már a szovjetköztársaságot akarta kiáltani. *Franco tábornok, aki mindezt tudta, 10 nappal megelőzte az eseményeket és fegyvert fogott a nemzetért és az Egyházért.* De azért a *Pester Lloyd*nak mindez demokrácia és lelkesedni tud mellette! — Jól lehet mi magunk konkrét panaszokat tettünk a *Pester Lloyd* ellen, a társaság elnöke a közgyűlésen mégis egy „pompás szerkesztőségi vezérkarról” beszélt és annak megteremtőjét dicsérte. Szerencsére a vezérkarra vonatkozólag nem kell külön nyomozást indítani, mert teljes listája mindennap ott látható a lapon. Mindenesetre érdekes egy névsor: *egyetlenegy keresztlény sincs közöttük!* De a lap mégis a külföld felé az *egyetlen* reprezentatív magyar lap akar lenni. Egyesek tudni vélik, hogy a *Pester Lloyd*-társaság elnöke katolikus volna. Ezt azonban a szerkesztőségi névsor láttára nehéz elhinni. Sokat beszélnek arról is, de egyelőre mi is csak fentartással közöljük, hogy a szerkesztőségben szabadkőművesek, volt kommunisták, Károlyi Mihály-rajongók, sőt újabban német emigránsok is ülnek. Talán lesz szíves a társaság elnöke végre nyilatkozni és ezeket a kósza híreket te-

kintélyének egész súlyával, vagy pláne, ami kívánatosabb volna, *adatokkal* megcáfolni. Szíveskedjék köz-zétenni a statisztikát, hogy ennél a reprezentatív magyar lapnál mennyi a keresztény szerkesztő? Vajjon az ország általános politikai jellegével összeegyeztethetőnek tartják-e azt, hogy *az a fiatal rabbinus-gyer-mek, aki mint felelős szerkesztő jegyzi a lapot, ugyan-akkor Vámbéri Rusztem „Századunk” című félszo-ciálista és félkomminista orgánumban legyen a fő-munkatárs?* És egyáltalán hol vannak a magyarok? A Pester Lloyd hiába próbál hallgatni. Mi a magyarság külföldi reputációja érdekében *feleletre vagy belső tisztogatásra* fogjuk kényszeríteni!

*

Mi még költőben sem szeretjük és becsüljük azt a típust, amelyik nádszálként imbolyog a világnézeti küzdelmek útján s a belső meggyőződés nélkül, tisztán a jobb falat kenyérért, vagy pláne „rabszolgatartó” gazdáink kedvéért mímel hősi kirohanást egyik vagy másik irány mellett. Éppen ezért nem tulajdonítunk semmi jelentőséget annak, hogy az az *Erdélyi József*, aki eddig baloldali gazdáinak gusztusa szerint dalol-gatott baloldali lapok hasábjain, most egy váratlan fordulattal egyik jobboldali lapba ír vérbe mártott balladát a rég eltemetett *tiszaeszlári* esetről. Nem így azonban a baloldal! Az rögtön felhorkant s úgy esett neki a hűtlen költőnek, hogy ha a szavak törre változhattak volna, a világtörténelem legbestiálisabb gyilkossága következett volna be. A pálmát kétségtelenül a világnézetileg különben oly óvatos *Pesti Napló* vitte el, amely „Egy költő halálára” címen egyenesen elpa-rentálta Erdélyi Józsefet. S miért? Mert a költő Tisza-eszlárt merte emlegetni! — Látjátok feleim szemetek-ke... ez az a bizonyos tiszta irodalmiság, abszolút művészet, l'art pour l'art, amit a baloldal mindig a fejünkhöz csap! Csak addig vagytok művészek, írók és költők, ameddig használni tudtok liberális dogmáknak vagy faji érdekeknek, de abban a pillanatban puszt-

tulnotok kell a Parnasszusról, ahogy megsértitek valamelyiket is. Mi ezt különben rég tudtuk, de a baloldal ilyen ügyetlenül és durván sohasem árulta el még magát.

*

A magyar liberális és *demokrata lapok*, amelyek az utolsó időben egyáltalán *nem titkolják ellenszenvüket a spanyol nemzeti mozgalommal szemben*, a napokban nagy diadallal hozták Léon Blum francia miniszterelnökhelyettesnek beszédét, amely a spanyol polgárháborúról csak úgy emlékszik meg, mint amit „lázadó tábornokok indítottak a törvényes köztársasági kormány ellen”. És természetesen siettek megjegyezni, hogy ezt a „a nagyszabású külpolitikai beszédet politikai körökben a francia kormány állásfoglalásának tekintik”. Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, vajjon így beszélne-e ez a Blum és magyarországi fegyvertársai valamelyik „kormányról”, amelyik hétezer zsidó szocialistát végzett volna ki, mint ahogy a valenciai vörös kormány hétezer pappal és szerzetessel megtette?!

*

Néhány héttel ezelőtt konkrét kérdéseket intéztünk a *Pester Lloyd*-ot fenntartó társaság elnökéhez, Egy Aurél udvari tanácsoshoz, aki a híre szerint állítólag katolikus, de zsidó származásának jelzi a Zsidó Lexikon. Feleletet azonban ezideig nem kaptunk. Következésképpen tehát igaz mindaz, amit mi állítottunk! Éppen ezért tovább folytatjuk kérdéseinket Egy udvari tanácsoshoz és nagyon szeretnők végre tudni, vajjon a „reprezentatív magyar” lap „magas funkcionáriusai között” van-e *egyetlen keresztény* is? A látás az, hogy azt a pár keresztényt csak kuliszolgálatra tartják. Vajjon a *keresztény magyarok valóban olyan tehetségtelen és használhatatlan alanyok-e, vagy pedig rabbigyereknek, rabbisógornak, német emigránsnak, szabadkőművesnek, októbristának, kommunistának, vagy Vámbéri Rusztem hirhedt folyóirata munka-*

társának kell lenni ahhoz, hogy valaki „representatív magyar” legyen? Szeretnők tehát az állítólag katolikus Egrytől a nyilvánosság előtt hallani, vajjon milyen alapon vagy milyen elvek szerint történik ennek a „representatív magyar” utánpótlásnak a szerződtetése, kiválogatása és felnevelése? Vajjon megpróbálták-e egyáltalán *keresztény magyar utánpótlást is keresni* vagy nevelni? Vajjon igaz-e az, hogy a lap „nagyszerű vezérkara” nemrégiben súlyos veszteséget szenvedett, mert egyik *munkatársát az államrendőrség erőszakkal eltávolította az országból?* Tud-e erről az elnök úr és ha nem, hajlandó-e az ezért felelős tényezőket felelősségre vonni? Nem tűnt-e fel a katolikus elnök úrnak, hogy az a vezérkar, amelyet ő a Pester Lloyd társaság közgyűlésén annyira feldicsért s amelynek feje egy baloldali radikális *rabbínusfiú*, teljesen egyezik Vámbéri Rusztem hírhedt folyóiratának, a Századunknak a vezérkarával? Hajlandó-e az elnök úr nyilatkozni arról, vajjon volt-e tudomása vagy sem s ha igen, vajjon vár-e ezért valami magas kitüntetést? Ha pedig az elnök úr erről tudna, szíveskedjék egy bizalmi emberét korlátlan hatalommal felruházni, hogy az keresztény utánpótlásról is gondoskodhassék. A Pester Lloyd a pillanatnyi szükség szerint hol reprezentatív magyar, hol pedig privátlapnak és magántulajdonnak nevezi magát, amelynek sajtószabadságra, önrendelkezési jogra és szuverénitásra szüksége van. Igen ám, de a nemzet, a nemzet többsége is szuverén s annak is joga van meghatározni, hogy mi a reprezentatív magyar. A „pompás vezérkar” nagyon könnyen tévedhet, ha azt hiszi, hogy lehetetlenség ebben az országban egy német nyelvű, de reprezentatív magyar újságot teremteni!

*

Azt hittük, hogy a baloldali sajtó — a magyartól a franciáig, a norvégtól az amerikai sajtóig — a támadások pergőtüzét fogja megindítani, amiért Musso-
lini 21 éves Vittorio fiát az olasz filmgyártás élére ál-

lította. Már előre láttuk azokat a hol gúnyos, hol felháborodott cikkeket, amelyek az érdem és tehetség mellőzésével a Mussolini körül felburjánzó nepotizmusról (a külügyminiszter is veje) fognak beszélni. A legnagyobb meglepetésünkre a támadás mégsem következett be! De ugyanakkor egy interjú látott napvilágot, amelyet a fiatal filmdiktátor tett a Paris Soir tudósítója előtt, mondván: „Olaszország menedékhelye a száműzött zsidóknak. Nálunk szívesen fogadják őket”. Tetszenek érteni ezt a szabályozható igazságérzetet? Egy filoszemita kijelentés és minden: diktatura, arriválás, nepotizmus meg van bocsátva!

*

Az irodalomnak minden igaz barátja már halálra rémül, ha *Harsányi Zsoltnak* a nevét látja. A *Pesti Hirlap* hasábjain ő mondja el hosszú lére azokat a mármár gyerekes ötleteket és kávéházi meglátásokat, amiket már csak a szerkesztőségi folyosón mer elereszteni. A külföldi színdarabok legnagyobb részét, főként a mocskosabbját, az ő neve alatt bocsátják vízre s egy jámbor könyvkiadó, aki valami agyonütötten konoksággal, de üzletileg nem rossz szimattal csak a közepszerűséget kultiválja, vele írat évek óta egy-egy regényes életrajzot, melyet a történelem és az irodalom elrettentésére nemsokára nyilvános madárijesztőnek fognak használni. Az mellékes, hogy közben nagy tehetségekkel és tiszta szándékkal új erők jelentkeznek az irodalom kapuján. Pusztuljanak éhen! A fő az, hogy *Harsányi Zsoltnak* ez a szegény magyar irodalom évről-évre aranyborjút fiadzzék s a magyar közönség nagy része egy kiadói politika kényszerzubbonya alatt megmaradjon abban a *téves hitben*, hogy *Harsányi Zsolt a legnagyobb magyar írók egyike*.

*

A magyar baloldali sajtó vérkönnyeket sír hétről-hétre a *német emigránsok* felett, úgy állítván be, mintha azoknak legnagyobb része tudományos hitéért

vagy politikai meggyőződéséért üldözött mártír lenne. Pedig nem mind arany, ami fénylik! Vagy csak nem akarják az emigráció dicsfényébe vonni azt a Prágába menekült német tudóst, aki azzal hálálta meg a baloldali lapok magasztalását és ovációját, hogy 24 törzsurással meggyilkolta szeretőjét s aztán végzett magával is? Az ilyen alakoktól diktatúrán innen és túl is jó volna megszabadítani a főiskolákat, meg a tudományt is!

Sajtóképek 1938-ból.

Olvasóink bizonyára emlékeznek arra, hogy már háromízben is foglalkoztunk a *Pester Lloyd* irányával és különös összetételű szerkesztőségével és hogy egész csomó konkrét kérdést intéztünk a Pester Lloyd-társaság elnökéhez, a zsidó származású dr. Egry Aurél felsőházi taghoz, amelyek azonban egyelőre felelet nélkül maradtak. A konok hallgatás ellenére is azonban a lap szellemében és szerkesztőségi összeállításában történtek bizonyos változások, amelyek az általunk hangoztatott sérelmek kiküszöbölését jelentették. Mi szívesen vesszük az ilyen választ is feleletnek, és pedig egyenesen szép feleletnek. Azonkívül a vállalat elnöke, Egry Aurél a *Pester Lloyd* újévi számában egy vezércikket tett közzé, amely a *Pester Lloyd* miszsiója címen a lap keletkezési történetét, célját és feladatait ecseteli. Örömmel olvassuk ebben, hogy az elnök úr álláspontunkat elismeri s maga is kiemeli, hogy ez a németnyelvű magyar lap, amelyet nem egy részvénytársaság, hanem a nemzet reprezentatív hivatásrendjeiből összeálló egyesület tart fenn, a nemzet tulajdona, amely tehát nem egyes osztályokat, rétegeket vagy felekezeteket szolgál, hanem egyenesen arra van hivatva, hogy reprezentatív magyar orgánus legyen. Közvetve tehát az elnök úr is elismeri, hogy a lap szerkesztőségének is e hivatásának megfelelően kell összeválogatva lennie.

Mély bölcsesség vezette tehát az igazgatóságot, amikor november elsejével a lapnak egy fiatal, kép-

zett és keresztény új főszerkesztőt adott, akinek eddigi működése biztosíték arra, hogy a többség vallásának a jogait nem fogja sérteni. A kezdet tehát jó volt s minden dicséretet megérdemel. Reméljük azonban, hogy az elnök úr segítségével, aki remélhetőleg végre bizonyítani is akarja, hogy valóban katolikus, nagyobb és mélyrehatóbb változások is fognak következni.

Ugyanebben a számban adta tudtul a lap, hogy a Pester Lloyd-társaság havi száz pengő szubvenciót tűzött ki egyelőre egy évi időtartamra egy fiatal községi orvos részére, a szerkesztőség pedig a maga részéről szintén havi száz pengőt egy fiatal, németül tudó ujságíró számára. Remélni akarjuk azonban, hogy a szerkesztőség ebben a szimbolikus tettében nemcsak más lapokra gondol, hanem a fiatal keresztény ujságíró erők beállítását és rendszeresítését a Pester Lloyd-nál is akarja.

Ugyancsak minekünk szóló felelet és engedmény gyanánt fogjuk fel azt is, hogy január elsejével elhagyták a szerkesztőségi „csodálatos vezérkar” egész listájának közlését, amely a mi megállapításunk szerint majdnem azonos Vámbéri Rusztem tiszteletbeli kommunista folyóiratának vezérkarával s ami különben a magyar lapoknál egyáltalán nem szokás. De valószínűleg elkerülte még Egry Aurél elnök úr figyelmét, aki pedig újévi vezércikkében meggyőzően mutatja ki, hogy a *Pester Lloyd* egyedül és kizárólag csak magyar reprezentatív ujság lehet, hogy a még mindig túl bőven közölt szerkesztőségi vezérkarban ott marad két baloldali radikális vezérkari alany. A szerkesztőség második legfontosabb helyén még szintén ott áll a magyar reprezentatív rabbinusgyerek. Mi már annakidején megírtuk, hogy ezt a baloldali radikális rabbinusfiút nem akarjuk a külföld felé reprezentatív magyarnak elismerni. De azt sem hisszük el egy pillanatra sem, hogy bármelyik más magyar felekezet akarná magát általa képviseltetni. Dehát akkor kit képvisel? Talán Vámbérit? Sajnos, a Pester

Lloyd szerkesztőségének belső összetételét és titkait mi nem ismerjük eléggé, de Egry elnök ama mondására támaszkodva, hogy „senkinek sincs joga a maga világnézetét vagy politikai álláspontját polgártársaira ráerőszakolni”, reméljük, hogy Vámbéri barátunk baloldali puccsát likvidálni fogja, hogy így *a szerkesztőség szubvencionált helyeire állástalan tehetséges fiatal magyar diplomások kerüljenek.* Ez különösen használna most pénzügyileg is a Pester Lloydnak, mert hiszen az Eucharisztikus Világkongresszus tízezerrel fogja idesorolni a németül olvasó katolikusokat a világ minden részéből, akik a lapot esetleg megismerik, előfizetik vagy mint hirdetési orgánumot számontartják.

*

Aki a magyar lapok felekezeti származását és világnézeti hovatartozandóságát még nem látná tisztán, ma már valóban zavarba juthatna, melyiket hova helyezze el? Az erkölcsi botrányok körüli megrögzött kéjelgéstől eltekintve szinte virtust csinál már minden magyar lap abból, hogy a vallás és az egyházi élet eseményeit számontartsa. Kicsit groteszk ugyan és benső megszégyenüléssel járhatna, hogy *ugyanazok a lapok, amelyek egy életen keresztül a gyakorlati modern pogányságot hirdették és magasztalták, most — persze politikai balsejtelmekről gyötörve — elkese-redéssel, sőt felháborodással írnak és cikkeznek a német újpogányság ellen, amely pedig csak rendszerre dolgozta az ő gyakorlatukat.* Az egyik keresztvív alá még soha nem tartott lap már azt is megtette, hogy a több budapesti templomok vasárnapi prédikációit kivonatolta; s ha így megy tovább, világcsodájára tán még azt is megérjük, hogy a Népszava a vasárnapi miserendeket fogja hozni. E lap karácsonyi száma például már erős ízelítőt adott ebből az újszerű pálfordulásból. Két vagy három cikkben, vonal alatt és vonal fölött, egyebet sem tesz, mint az Egyház és az egyház-nagyok politikailag is értékesíthető megnyilatkozásait

veszi számba s az egyik helyen annyira megihleti a karácsonyi angyalének, hogy már-már prédikációra vetemedik. Hiába, Krisztus és az ő Egyháza mindig szegletkő volt s ma különösen az, amit sem teljhatalmú diktátoroknak, sem ebek harmincadjára jutott politikai szegénylegényeknek tartósan kikerülniök nem lehet.

*

A Világesemények hatása alatt makrancos barátunk, a *Népszava* egészen *megszelídült*. Talán a Rothenstein fülét is levágná vagy a Mónus Illés galíciai származását is inkább beismerné, semhogy egy sort is leírjon régi és évtizedekig kötelezőnek tartott antiklerikális vagy ateista szellemben. Sőt a megjámborodott vén kujon, farizeusi nyöszörgéssel már *lépten-nyomon az Egyház köpönyegébe kapaszkodik*, számolva azzal, hogy az Egyház a megtérő bűnösöket nem szokta eltaposni. Hogy feltevése rossz és komisz, azt csak ő nem tudja, illetve a vízbefúlók módjára a szalmaszálat is mentődeszkának nézi: az Egyház csak az *őszintén* megtérő bűnösöket fogadja, de a *farizeusokat Krisztus módjára messze söpri el magától!* Annyit azonban meg kell hagyni, hogy egyenesen megható az az igyekezet, amellyel ez a vén bűnös multját takarni és feledtetni igyekszik. Még *máskél év* sem mult el teljesen, amióta ez a lap, illetve annak tulajdonosai a fegyújtott spanyolországi templomok, kolostorok s a nérói kegyetlenséggel lemészárolt papok és apácák holttesteinek felett lelkendező táviratban *boldogságtól lihegő üdvözlét küldöttek a gyujtogatóknak és az orgyilkosoknak*, szerencsét kíván annak a vörös bandának, mely mindennek tudása szerint moszkvai receptre dolgozott s az ájult országot, mint annakidején Magyarországot, szállítani akarta a világforradalomnak és bolsevizmusnak. A világesemények azonban hamar észretérítették a gyujtogatásnak és vérengzésnek tapsoló Népszavát s ma már jámbor igyekezettel azt akarja bizonyítani mult vasárnapi számában, hogy „a köztársasági Spanyolország a keresztény Spanyolország s Francoék or-

szága az antikrisztus Spanyolország". Az emberek megáll az esze erre az égbekiáltó hazugságra és aljas-ságra! A templomrombolók, az apácamegbecstelenítők és papgyilkosok merészelik még Krisztus nevét az ajkukra venni s Krisztus és az antikrisztus országának megkülönböztetését tenni. Szemmelláthatólag még a Népszava is érezte ennek a valóban antikrisztusi hazugságnak az elvetemültségét s azért egy állítólagos Perez Colombo nevű spanyol pap szájába adja, aki — újra állítólag — most tért vissza délamerikai propagandakörútjáról a köztársasági Spanyolországba. Ilyen papi neveket már egy-kettőt olvastunk a spanyol polgárháború folyamán a Népszava és hasonszórú társai véres lapjain. De minden alkalommal kisült, hogy valami hitehagyott, aposztata papokról, vagy legjobb esetben felfüggesztett, tehát hivatásuk gyakorlatától megfosztott és megbüntetett papokról volt szó. Eláruljuk előre Népszaváéknak, hogy ez a Perez Colombo is csak ilyen szökevény vagy kidobott pap lehet!

*

Eszünk ágában sincs néhány premierplanban lévő baloldali magyar szellemi kiválóságunk munkásságát lepocskondiázni, hiszen elég szomorúsággal tölt el az a mai kiadói viszonyok okozta tény, hogy szellemi és különösen művészi életünkben a baloldaliak nem indokolatlanul foglalják el a legjobb helyeket. Érdekes neveket szolgáltat nekünk idevágóan az a lista, melyet a zsidójavaslat benyújtása alkalmával olvashattunk egy bizonyos memorandum végén, melyet keresztény magyar írók és művészek egy csoportja juttatott el a kormányhoz, tiltakozván a zsidójavaslat ellen... Ma azonban nem élünk oly nyugalmas idöket, melyekben a tudós, író és művész nemzeti megbecsülése kérdésében a minden egyéb szempontokat félrelökő, kizárólagosan csak szellemi és művészi értékítéletek a döntők! A magyar jövő szempontjából ma sokkal fontosabb a szellemi és művészeti alkotásokból és az egész magyar intellektuális közéletből kiáradó lelki-

ség mifélesége, mint az alkotások és az azok körül kialakuló szellemi légkör abszolút nívója és értéke. A magyar szellemiségből, a magyar művészetből kiömlő lelkeséggel bizony alig törődtünk. Sokunknak talán fel sem tűnt az a borzalmas diszparitás, mely a katolikus hitéletnek a magyar intelligencia körében is kibontakozott szép fejlődése s a magyar irodalom és zeneművészetből a keresztény kurzus óta még fokozottabban kiáramló kereszténytelenség és szinte kellemetlenkedően aláhúzott baloldaliság között ékelenkedik. A leggyönyörűbben kiterbélyesedett hitélet sem nélkülözheti t. i. a nemzeti irodalom és művészet rokonszellemű kölcsönhatását, mert utóbbi nélkül elveszti a kapcsolatot a nemzet eleven, spirituális életével.

Nem elég tehát százalékos elosztódásokat statuálni. Azt a bizonyos baloldali romboló irányzatot most egészen kell kiküszöbölni a magyar szellemi és művészei életből akkor is, ha azt nürnbergi fémjelzésű árájk képviselik s ha ezeknek működése a legmagasabb tudományos vagy művészeti nívót is megüti.

*

A kormányban — úgy látszik — meg van a jószándék, hogy elhatározó lépéseket tegyen. Erre vall például a *Pesti Napló* betiltása, amihez minden jóérzésű keresztény magyar ember csak tapsolhat. Ez az orgánum képviselte ugyanis a legveszélyesebb, a legmállasztóbb szellemet, melynek a mi gyengébben képzett, hiányosan tájékoztatott s nem túlságosan állhatatos intelligenciánk tekintélyes része áldozatul esett. A *Pesti Napló* valóban mesteri munkát végzett a Kossuth, Deák, Eötvös, Tisza, Bethlen neveinek felhívásával névbeccsült ú.n. nemzeti liberális „tisztult” felfogás és mindig fölényeskedő, cinikusan céltudatos szabadkőműves gondolat és talmudista okoskodás összeegyeztetésében. Ezt a jellegzetesen pestinaplós egyveleget azután hol tudákosan csillagos bölcselkedés-

sel, hol magyar konzervatív jeliségű, vagy angol-francia-amerikai demokrácia-, olykor népfrontimádó óliberális, csáklyás maszlaggal köríti s a gyanútlan szegény nadrágos magyarnak mint kizárólagos, józan európeerséget szolgálja fel.

Elég ebből a hangból, ebből a perfídiából, ebből a bomlasztó, minden igaz keresztény és nemzeti hagyományt elhomályosító és átállító tendenciából, mely kietlen hiperintellektuelséggel, talmudizmussal és ravasz kenetteljességgel végeredményben csak az 1918—19. évbéli októberizmust és bolsevizmust s a vele járó nemzeti, társadalmi és egyéni amoralitást akarja itt ismét úrrá tenni. *Félre vele tehát akkor is, ha munkahelyén ú. n. keresztények is dolgoznak.*

*

A mi lelkünkől olyan messze van s annyira idegen a *Pesti Napló*, hogy nem tartjuk érdemesnek bővebb vizsgálódásba bocsátkozni a betiltás okai vagy igazsága fölött. A kísérő jelenségekből azonban két érdekes körülményt ki kell ragadnunk. Az egyik az a férfiatlan viselkedés, amit a *Pesti Napló* gazdái a betiltással szemben tanúsítottak. Mert a magyar és a férfi, ha leírt valamit és kinyomatta, akkor nem betiltással, de akár halállal szemben vagy börtönnel szemben is állja a sarat! De leírni valamit, aztán letagadni, illetve sajtóhibával védekezni — a férfiatlanság netovábbja. Ezt teheti egy ijedt gyerek, aki különben is vásott és javíthatatlan hírben áll az iskola alantasabb osztályaiban, de nem teheti egy lap: sem gazdái, sem szerkesztősege, amely állandóan egy nagy történelmi multtal s a legnagyobb magyar politikusok, újságírók és publicisták galériájával dicsekszik. Hát ennyi az urakban odaát az erkölcsi habitus s a kiállási készség eszméikért vagy gondolataikért? *Lehet-e hinni többet egy szót is azoknak, akik a leghatározottabb gondolatukat képesek 24 óra múlva már sajtóhibának minősíteni?* — Egy másik érdekes körülmény az a siránkozó levél, amivel a betiltott *Pesti Napló* előfize-

tőit felkereste. Ha az előbbi eljárását még csak férfiatlannak neveztük, most már egyenesen a kéregető koldussal kell összehasonlítani. Milyen alázatos lett ez a nagy fiú, mihelyst egyszer a büntetés ostora végigszántott rajta. Mekkora alázattal könyörög az olvasók portáin, hogy jaj, harminc nap alatt meg ne feledkezzenek róla s a betiltási idő lejártával visszatérjenek hozzá!

*

A háborús uszításban, a célzatos hamis hírszolgálatásban a francia népfront öreg törzsfőnökei: a francia fajú Herriot, Paul Boncour és Jouhaux mellett Bium Leó és lapja, a visszataszító hangú Populaire vezetett. Nem volna haszontalan dolog a keresztény magyar munkásságnak a szociáldemokrácia karjai között senyedő részét végre felvilágosítani, hogy tulajdonképpen kik írják ezt a marxista párizsi szennylapot, mely után a Népszava, az Esti Kurir és társaik oly nosztalgias hévvel rajonganak s melyről a Franciaországot járt magyar munkások egyik-másika is oly irigykedéssel számol be. A Populaire redakciója t. i. a következő fajfrancia elemekből tevődik össze: Moch, Rosenfeld, Cohen-Kohn, Goldschmidt, Goldstein, Hertz, Schiff, Liebermenn, Kuntzelmann, Meysenburg stb. Se vége, se hossza a jóhangzású zsidó neveknek. Ezek Európa elsőosztályú bajkeverői, akik a legbőségesebben táplálják a sokszor oly kegyetlenné fajuló antiszemitizmus lángját. Mikor következik el ezeknek az undorító írástudóknak franciaországi és magyarországi börtje?

*

Megemlékeztünk már *Az Est-konszernnél beállott idegességről és kapkodásról, melyet a zsidótörvény s a politikai kurzus erős megváltozása okozott.* Özv. Miklós Andorné a vállalat ügyeinek és jogi problémáinak intézésére Lázár Andor volt igazságügymisztter kérte fel, aki „rövid időn át tájékozódott is a különböző problémákról, azonban végül a megbízást

nem vállalta" (virágnyelven kifejezve). A *Pénzvilág* című közgazdasági hetilap ezzel kapcsolatban a következőket írja: „Bizonyos, hogy az Athenaeum és Az Est-lapok vezetésében *hibák történtek*. Hogy hol kezdődött a hiba? A hibát Miklós Andor követte el... amikor végrendeletileg Salusinszky Imrét és Vadnai Bélát bízta meg lapjainak és vállalatainak szellemi és gazdasági irányításával. Ha ez a két férfiú valóban olyanak bizonyult volna, mint ahogy azt Miklós Andor elképzelte... úgy nem jelentkeztek volna sorozatos nehézségek, amelyek végül oda vezettek, hogy a Pesti Naplót egy hónapra, Az Estet pedig 15 napra betiltották. Erre a harmóniára Vadnai Bélából hiányzottak az adottságok... ellenállhatatlan vágyat érzett az írás és a szerkesztés felé... Mámorossá tette az ujságírás tényleg részegítő és csábító tündére és mámorában ujságíró és szerkesztő, sőt főszerkesztő akart lenni... Mindenbe bele akart szólni, sőt mindent jobban akart tudni másnál." E sorokból nyilvánvaló, hogy az Athenaeumnál és Az Est-lapoknál bajok vannak és vígan folyik a bűnbakkeresés. Csakhogy a bűnbak sohasem az igazi bűnös. A bűnbak lehet Vadnai, de az igazi bűnös az a szellem, amelyet Az Est és az Athenaeum meghonosított s amelyet a keresztény és nemzeti megújhodás lelkülete kufárként akar kiverni a magyar kultúra templomából.

*

A magyar film kérdését napirendre kell tűzni, illetve nem szabad engedni, hogy arról levegyék. A harcnak egyelőre, sajnos, némileg a magyar mozilátogató közönség ellen is kell mennie, amelyik bizonyos értelemben védelmébe veszi a magyar filmeket. A közönségnek ezt a védelmét azonban nem szabad félremagyarázni. A mozi látogató közönség nem azért védi meg a magyar filmeket, mintha azok jók vagy akár csak közepesek és tűrhetőek is volnának, hanem egyszerűen azért, mert magyarul beszélnek s *únja már az örökös, számára érthetetlen angol, franciát és*

németet is. A közönség örül, hogy a mozi vásznán magyar szó csendül fel, magyar tájak és ruhák lobognak fel s nem kell szövegaláírásokat silabizálni, ami mellett a képek tömegét veszti el.

Az eddigi magyar filmekről ki kell jelentenünk, hogy egyik rosszabb mint a másik s olyan iszonyatos keltének az emberben, hogy mindig újra megfogadja, soha többet nem néz meg magyar darabot. Lehetetlen történetek, kezdetleges rendezés és tisztelet a kivételnek, még vásári búcsún kikiáltónak sem illő szereplőkkel. Annyi csunya, selypítő és abszolút tehetségtelen *filmszínésznőt* sehol sem lehet egy rakásban találni, mint nálunk. A férfiak pedig a szövegírók és rendezők megfellebbezhetetlen akaratából mást nem tudnak, mint szerelmeskedni és ostobáskodni. Egy teljesen hazug világ az, amit a vászonról meghirdetnek, amiből csak a mesterkéeltség s egy idegen szellemiség profitéhsége röhög. Nemcsak kultúrszégyen egy kultúrfölényével kikiáltott népre, hanem külön megszégyenítés vagy megszégyenülése magyarságunknak, amikor végig kell néznünk. Nyílt titok, hogy a magyar filmek szinte százszázalékosan zsidók. A vád tehát itt valóban a zsidó szellemiség ellen megy, amely ilyen *torz képét alkotja meg a magyar életnek.* Reméljük, hogy a törvény keze idáig is el fog nyúlni és új, tisztult magyar filmek fogják ezentúl az élvezés lehetőségeit is megadni.

Kissé szokatlanul hat, hogy az *egyik felvidéki politikus*, aki egy jórészt katolikus alakulat vállán emelkedett a magasba, szinte áradozó szavakban nyilatkozik az egyik *liberális-protestáns budapesti napilap óriási érdemeiről* a visszacsatolás körül. Ezek a liberális lapok régóta nagyon ügyesek abban, hogyan kell közéleti egyéniségeket hol hiúságuk legyezgetésével, hol foghatóbb eszközökkel is maguk mellé állítani s ezzel a maguk üzleti érdekein túl az irányzatukat is erősíteni. Katolikus emberektől azonban,

akár idevalósiak, akár felvidékiek, elvárhatnók, hogy kissé több súlyt helyezzenek az elvekre s egy kis csengő-bongó előnyért ne járuljanak maguk is hozzá a magyarországi liberalizmus és a *katolicizmust gyengítő irányok uralomra jutásához* a közfelfogásban. Mert ez az árulásnak egyik neme. S ha bűn és szégyen a nemzetárulás, nem kevésbbé bűn és szégyen a katolikus ügy elárulása!

Sajtóképek 1939-ből.

Már huzamosabb ideje nem foglalkozunk a Szent Sír-lovag, amerikai egyetemi tanár és csillagos cikk-író úr körüti bölcsekedéseivel. Az Ojság t. i. kisajátította magának a *Pesti Napló* házi bölcselejtőjével való törődést s azt következetesen oly vitriolos gúnnyal végzi, hogy mi a világért sem akartunk ezzel az orgánummal versenyre kelni...

Sejtjük azonban, hogy *Öszentsége halála* kitűnő témaanyagot fog nyújtani a csillagos cikkek írójának. Nem csalódtunk s így kénytelenek vagyunk ezzel a különös katolikus közéleti férfiúval megint foglalkozni. Gúnyolódni t. i. szabad másnak is, de a számonkérés jogát bizonyos kérdésekben magunknak vindikáljuk. A *Pesti Napló* szombati vezércikke, különösen pedig aznapi csillagos elmefuttatása ugyanis újból oly bosszantó módon tárja eléink azt a kellemetlen, furcsa összetételű agyvelőt, mely nem tud katolikus kérdéseket oldalbavágások nélkül tárgyalni, hogy azt szó nélkül nem hagyhatjuk. A vezércikk elején a csillagos tanár úr elégedetten dörzsöli kezeit azon, hogy sokat jelentő macskakörmök között sunyin odavethette, miszerint a pápa a katolikus hit szerint (sic) „oldhatott és köthetett” s hogy a Ratti-ak afféle kis textilesek voltak. A csillagos cikkben viszont azon a tenyérviszkettető hangon értekezik a pápa halálának és temetésének szertartásairól, azok értelméről, költségeiről, gyakorlati és nem gyakorlati vonatkozásairól, mely tónus veszélyesen hasonlít a háború előtti és

alatti *szabadkőműves* írások hangfelvételéhez. Igazán katolikus ember nem tud így írni. S aki katolikus léte Krisztus földi helytartójának elhúnyta alkalmából ilyen profán és ízléstelen belállításokban képes kiszolgálni a liberális laptulajdonost és annak hason-
szórú olvasótáborát: az ne tetszelegjen a Szent Sír Lovagrend fehér palástjában s mondjon le erről a dekorumról. Jellemző, hogy 1939-ben még mindig *így* mernek írni Magyarországon a zsidó ujságok a kereszténység nagy pápájának haláláról! És még ők csodálkoznak a kiélesedő antiszemitizmuson...

Lélektanilag is érthetetlen, miért ragaszkodik katolikus közönségünk jókora része a liberális és iél-liberális lapokhoz oly gyerekes csökönyösséggel. Miért jobbak például az újabban igazán kitűnően szerkesztett *Nemzeti Ujságnál* azok a liberális lapok, amelyek a *katolikus püspökök szövegait agyonhallgatják*, ellenben a nemkatolikus egyházi embereknek minden apró megnyilatkozását fontos eseményként közlik? Vagy amelyek a katolikus világot különösebben érdeklő eseményeket elhallgatják vagy csak pár szürke sorban közlik? Itt fekszik előttünk a *Nemzeti Ujság* és a *Pesti Hírlap* február 26.-i száma. A *Nemzeti Ujságból megtudjuk*, hogy a spanyol vörösök még Katalóniából való kivonulásukkor is *agyonlőtték a terueli püspököt*. A *Pesti Hírlap* ugyanazon napi számában *erről egy betű sincs*. Annyira nem fontos esemény ez? És azért alkalmasabb-e a katolikus közönség számára a nemkatolikus ujság, mert az a bőjti bálokat is bőven közli, mintha semmi sem volna benne?

Az *Uj Idők* csak az irodalomnak él, költeményeket, novellákat, regényeket közöl. Látszólag ártatlan dolgokat, melyekre átlag ügyelni is szokott a szerkesztőség. Akad azonban író, aki kikerüli a szerkesztő éber szemét s legalább az ártatlannak látszó humori-

zálásba ilyen blaszfém csintalanságokat csúsztat bele: „Ami Szent Antalt illeti, abban is igaza lehet Ambrus Bácsinak. A közönséges népek hite szerint szinte a könnyelműségig jószívű volt Antalka. Hiszen sokan még ma is — mondjuk ki kereken — megvesztegethetőnek tartják. Kabalák például, a nagybozsvai birka-pásztor egy-egy birka eltűnése után a méretlen hús árából mindig juttat valamit Szent Antalnak is, nehogy baj legyen. Eddig még nem volt semmi baj s én hajlandó vagyok elhinni, hogy Szent Antal keze benne van a dologban”.

A legérdekesebb a dologban az, hogy mindezek a lapok érzékenykedni szoktak, ha a *katolikusokat óvjuk tőlük* s mindig tiltakoznak ellene, ha őket a destrukció vonalán akarjuk elhelyezni. De mondják most már meg őszintén: tűrhetjük-e mi szó nélkül ezeket a nyílt vagy burkolt támadásokat, halotti beszédekbe vagy ártatlan élcélődésekbe csomagolt inszINUÁCIÓkat? Hát tehetünk-e mást a folyton szaporodó jelenségekre felhorkanva, mint hogy megfűjjük újra a riadót s előássuk a régi csatabárdot — ha kell, minden és mindenki ellen?

*

Minden becsületes magyar ember örömmel üdvözölte az *ártalmas és felesleges lapok engedélyének megvonását*. De kettőt nem értünk. Egyik: miért kellett többi közt egy katolikus folyóiratot is megszüntetni, amely, ha voltak is hibái, általában mégis komoly, nemzetépítő munkát végzett? S a másik: ugyanakkor, amikor az Uj Magazin című erősen pornografikus folyóiratot közörműre beszüntették, *miért adtak ugyane rosszhírű lap volt szerkesztőjének engedélyt arra, hogy Színházi Magazin címen új lapot indíthasson?* Mivel lesz ez a névleges keresztény szerkesztésben megjelenő lap jobb annál a Színházi Életnél, amelyet betiltottak? S mi tesz egy szennyirodalomban utazó urat a magyar közélet irányítóinak szemében oly kivételes elbánásra érdemesé, hogy neki egészen rend-

kívüli jogokat juttatnak? És ha már a személyeknél vagyunk, megvalljuk, azt sem értjük, miért részesült a hétfői lapok között oly feltűnő előnyben egy *baloldali* laptulajdonos egy mégis csak keresztényebb irányú másikkal szemben?

*

A *Pesti Napló* Gratz Gusztáv volt minisztert szerződtette főszerkesztőnek; nyilván csak azért, hogy a zsidótörvény rendelkezéseivel összeütközésbe ne kerüljön. Mi nyugodtan rábizzuk Gratz Gusztáv ízlésére, vajjon megtisztelőnek tartja-e azt a főszerkesztői állást, amelyet csak kényszerhelyzetükben ajánlottak fel neki. Ez a kérdés mindenképen őrá tartozik s mi legfeljebb a gunyoros, de igaz közmondást idézzük kísérő zenének: De gustibus non est disputandum! De a másik kérdést már nem vagyunk hajlandók Gratz Gusztáv lelkiismeretére vagy ízlésére bízni, vajjon lehet-e és szabad-e a keresztény közvéleményben *mindig destruktív*nak tartott és bélyegzett lapokat így átmenteni vagy éppen szalonképessé tenni? Mi semmiesetre sem vagyunk erre hajlandók! A *Pesti Napló*-s Az Est-vállalat, melynek tartozéka, annyit vétkezett a keresztény magyarság ellen, hogy a Gratz Gusztávok személye miatt nem vagyunk hajlandók neki sem bűnbocsánatot, sem pedig felmentést adni. *Pesti Napló*ékat mi továbbra is csak úgy tartjuk számon, mint ellenséges sajtót s akármennyire szelídül is a hangja, testüktől és lelküktől egyaránt idegen marad!

*

A világ legcsodálatosabb szerkezete a *pesti liberális sajtó*. Bár szerkesztőségét kicserélte és a százlélekot megjavítandó, egyenesen császári és királyi kamarásokkal és dzsentrifiúkkal ültette tele, a *szellemet* azonban sértetlenül megőrizte. Már nem támad, mint eddig tette, de viszont annál szívósabban és annál céltudatosabban védekezik. A politikában nem mer csatákat reszkirozni, de legalább a közvélemény kialakí-

tásának a lehetőségét a kezében akarja tartani. Ezért minden liberális atyafi változatlanul nagy, neves, előkelő és híres marad az ő szótárában s a nemzeti élet új szereplői legfeljebb a türelmi kategóriába kerülnek bele. Az utolsó kis, hazulról kiebrudalt zsidó brettli-táncosról vagy *kocsmai énekesnőről hasábos tudósításokat hoznak*, ha Afganisztánban vagy Honoluluban szerepelnek s nem mulasztják el lépten-nyomon a fejünkhöz vágni, hogy a Szedő Miklósok mily gyorsan helyezkedtek el a brazil rádiónál, vagy a Szőke Szakállok a newyorki Broadway-n. Belpolitikai vagy hazai élet helyett *tele a lapjuk a külföldi levelekkel*, amelyekben csakúgy hemzsegnek a pesti liberális nevek, mint New-York vagy Sanghai, Buenos Aires vagy London „magyar” előkelőségei. Egy egész hamis világot festenek maguknak, az itthoni letörés helyett külföldre vetítve át a maguk lázas és mohó vágyait.

A jobboldali napisajtó egy új orgánummal szaporodott. Bár a csecsemő élete még bizonytalan, mint minden újszülötté, egy paraszthajszálon lóg, mégis örülni tudunk annak, hogy a *liberális sajtófront összezsugorodóban, a keresztény magyar sajtó pedig emelkedőben van*. A küzdelmek ugyan még nem maradhatnak el, de a jövő elég élesen veti már előre világot: liberálisék csomagolhatnak vagy végkiárusítást rendezhetnek, a magyarság a maga új nemzedékeit akarja a sajtó porondján látni. Egy dologért azonban meg kell rónunk a friss keletkezésű ujságot. Azzal a reklámmal árasztotta el ugyanis a pesti kapualjakat és ajtókat, hogy nem kell többet zsidó ujság, mert van már magyar ujság. A játékos ötleteket szeretjük mi is honorálni, főként ha szellemesek is egyúttal, de az ilyen mohó, könyörtelen és szemérmetlen reklámot eleve vissza kell utasítanunk. A zsidó ujságokkal szemben magyar ujságot nem most először ezek az új ismeretlen urak írnak. *Húsz, sőt negyven évvel ezelőtt, amikor ezek az urak vagy még egyáltalán nem voltak vagy*

zsidó lapokat olvastak, már volt magyar ujság, sőt keresztény sajtó! A különbség csak annyi, hogy azok a régi keresztény ujságíró-veteránok egy félig közömbös és félig ellenséges világgal vették fel a harcot és heroikus áldozatok árán teremtték meg a keresztény magyar sajtót. Ezek az új urak pedig egyszerre és befektetés nélkül játszva meg akarnak élni az elődök megvetéséből s egy pillanatnyi hangulat kedvező fordulatóból!

*

A magyar liberális lapok nem késnek hétről-hétre az orrunk alá dörgölni, hogy a zsidó törvény által hontalanná vált, vagy keresetétől megfosztott ismertebb *pesti zsidók milyen karriereket érnek el* rövid hetek vagy hónapok leforgása alatt Párizsban, Londonban, a két Amerikában, vagy esetleg Ausztráliában. Sokszor egyenesen úgy tesznek, mintha most meghalt volna a tudományos, irodalmi és művészeti élet az egész világon s mindenki a pesti kávéházakkal egyetemben csak azt lesné és arra volna kíváncsi, hogy a Slézingerfiúnak vagy a Kohn-leánynak mi és hogyan sikerül? Ezen a héten például megtudtuk, hogy Incze Sándor már színházi lapot vásárolt Amerikában és Bus Fekete László legújabb erkölcsnemesítő darabját angolul írta, — a kisebb csillagokról, akikről úgy sem tudta az ember soha pontosan, vajjon leánykereskedők vagy színházi ügynökök, művésznők vagy konzumhölgyek-e, nem is beszélve.

Rossz fogás mindenesetre a zsidóság részéről ez a túlzott kérdés az Incze Sándorokkal, Bus Fekete Lászlókkal és az egész színházi cupringer-haddal. Ezeket a neveket kár a feledés jótékony temetője helyett újra nyilvánosan meghurcolni, hiszen ezek az *urak voltak azok, akik miatt először támadt fel a szellemi antiszemitizmus*. S azért is kár kiabálni, mert megtalálják hallani Amerikában is! Ma ugyanis a népek nem ülnek biztosan a régi francia forradalom elvei és receptjei mellett, könnyen, néha napok alatt átállítják még az

emberről vallott felfogásukat is. Vigyázzanak, mert meghallják és megsokallják talán még Amerikában is. hogy az Incze Sándoroknak és Bus Fekete Lászlóknak szabad máról-holnapra a nemzetnevelés egyik legnagyobb eszközét vizsgálatlanul és feltétel nélkül igénybevenni.

*

A *Pesti Hirlap* minden igyekezete mellett sem tud megszabadulni a régi liberális terheltségektől. Augusztus 26-i számában is feltűnő hosszú cikkben *ünnepli Martinovicst és társait* és valósággal követeli, hogy szobrot emeljenek a magyar történelem e gyászos alakjainak. A cikk ravasz ötletességgel „a nemzeti ellenállás vértanúinak” akarja feltüntetni Martinovicst és társait s ezen a címen akarja ezeket a joggal elfeledett szomorú halottakat a magyar emlékezetbe és kegyeletbe visszacsempészni. Elismeri ugyan, hogy Martinovicsek „a francia forradalom eszméinek voltak tragikus sorsú álmodozói”, de ravaszul ezt is természetesnek jelenti ki azzal az indokolással, hogy „akkor — mint művelt emberek — a franciaországi átalakulás varázskörébe kerültek”. Nem értjük igazán, hogy mire való ez az elkészt, tudománytalan és gyatra szerecsenmosdatás, amikor *a magyar kegyeletnek még éppen elég pótolni valója akadna a nemzeti ellenállás legnagyobbjainak méltó megtisztelése körül*. Gyanús mindenesetre, hogy „a nemzeti ellenállás” címen veszik elő Martinovicst, holott közben a francia forradalmat emlegetik és annál gyanúsabb kis volteriánusok voltak, akik nem nemzeti ellenállást, hanem azt a bizonyos istentelen materialista felvilágosodást akarták rászabadítani az országra. Sejtjük, hogy a szomorú emlékü Martinovicsekat csak azért akarja a Pesti Hirlap a nemzeti ellenállás hősei között elkönyvelni, mert a dinasztia ellen konspiráltak. Dehát, ha ez a legfőbb érdem és jogcím, miért nem kezdik például Kun Bélával a rangsort?

*

Alig volt még Magyarországon intézkedés, amit sajtó és közvélemény olyan egyhangú helyeslése kísért volna, mint az *álhírlapírók internálása*. A törvényt most valóban komolyan vette a hatalom és a hatóság is és nem késlekedett drákói szigorral lecsapni azok között az elősdiék között, akik annyi kárt okoztak a közgazdaságnak, de a közerkölcsiségnek is. A közönségnek most már tudnia kell, hogy zsarolás a hírlapírásban többé nincsen s a hivatástudat és a lelkiismeretesség áll őrt azon a fontos helyen, ahonnan a közvéleményt elsősorban irányítják. Most már csak arra vigyázzanak, hogy a gazdasági dúvadak fel ne szabaduljanak abbeli örömben, hogy nem kell többet félniök a leleplezéstől, mert kétségtelen, hogy a közgazdasági életet nemcsak a zsaroló ujságíróktól, de a kapitalista sakálok hadaitól is meg kell szabadítani!

*

Nagy harc folyik *Az Est-lapok* körül s a védősereg hősie ellenállása mellett sem biztos, mi lesz a harc kimenetele. A tények a napilapokból eléggé ismeretesek. Az adóhatóságok bizonyos adóeltitkolásoknak jöttek a nyomára *Az Est-lapok*nál s mert ott a várható bírságot rögtön megfizetni nem akarták, vagy nem tudták, zálogosítottak s transzferáltak is azonnal. Elvitték a szerkesztőség bútorait, berendezési tárgyait s erre mindenki azt hitte, hogy *Az Est-lapok* sorsa megpecsételődött. Nem az történt! A szerkesztőség ládák és ajtók hátán, írógép nélkül is vállalta a szerkesztés munkáját, lapjaik rendesen megjelennek s a válság első hulláma látszólag elmúlt.

Az ügyel kapcsolatban tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy *Az Est-lapok* esetleges összeomlását aligha fogja valaki is sajnálni Magyarországon. A keresztény és magyar közönség sohasem feledheti el *Az Est-lapok* perfid, szemtelen, vallásellenes hangját a békeévekben, sem pedig nyomorult szerepét az őszirózsás forradalomban. Egykori szerkesztőségének jónéhány neve mint az elvetemültség szimbóluma áll a hazafias közönség

lelkében. De nem fogják sajnálni a zsidók vagy a liberálisok sem, akik Az Est-lapok kétszínű s a jobboldal felé is hajbókoló szerepével már torkig voltak, s inkább a nyílt hitvallású Ujságnál és Esti Kurirnál kötöttek ki. Az Est-lapok népszerűségükből és elterjedtségükből az utolsó években már sokat veszítettek. Valószínűleg bedugultak előttük egészben vagy részben azok a közgazdasági források is, amelyek addig olyan bőkezűen öntözték Az Esték szomjas gyökereit. A hatósági beavatkozás már csak egy külső vihar lett volna, mely a kezdődő belső összeomlást sietteti. Ügylátszik azonban, hogy a külső vihar még korai volt. Az Esték multjuk egyetlen erényeként nem adják meg magukat. Jobb is így egyelőre! Senki sem szeretné Magyarországon, ha az Est-ék azzal dicsekedhetnének, hogy az erőszak ölte meg őket. El fognak ők maguktól is vérezni az új idők viharain!

*

Az *Esti Kurirban* olvassuk — mert ilyen hírek a mai magyar sajtó mostohasága miatt már csak ott jelenhetnek meg —, hogy „a budai izraelita hitközség most ünnepelte *Kiss Arnold vezetőfőrabbi*, az országosan ismert költő 70. születésnapját. A templomot teljesen megtöltő ünnepi közönség körében megjelent *Józan Miklós unitárius püspök*”. Mi sem ismerjük Kiss Arnold vezető-főrabbit; még azt sem tudjuk róla, hogy országosan ismert költő; de azért még igazán bensőséges ünnepe lehetett annak a hitközségnek, mely őt magáénak vallja. Mi azon sem csodálkozunk, hogy a templomi ünnepségen megjelent Józan Miklós unitárius püspök, miután ha más nem, az örök nagy Baltazár ilyenre többször példát adott. De azon már igazán csodálkozunk, hogy a szélsőjobboldali sajtó nem horkant fel és eltortult arccal nem kiáltott pereatot. *Lett volna csak az a zsinagógában rabbit ünneplő pap katolikus pap*, még ma is folyna az Egyház meggyanúsítása vagy „leleplezése” a zsidó kapcsolatok miatt. Milyen érdekes ez a *kétféle mérték*, amely mindig megvan a magyar sajtó

tóban a katolikus Egyházzal szemben, akár szélsőbaloldaliak, akár szélsőjobboldaliak csinálják is az ujságokat.

*

Az *Esti Kurir* újabban nagy keresztény handabandát csap, hogy zsidó fajvédelmét annál inkább leplezhesse. Nem mulaszt el egy alkalmat sem, hogy a pápát vagy legalább is valamelyik püspököt vállon ne veregesse s ilyenek híján még az egyszerűbb állású papokat is, akik a diktatúra ellen hajlandók voltak egy szópetárdát elsütni, kenetes szemforgatással szokott egyenesen a Szent Ágostonokkal összehasonlítani. Hogy ez a katolicizmushoz való dörgölődés mit ér, mutatja a többek között az a cikke is, amelyben: „Jótétemény vagy gonosz végzet-e a halál?” címen értekezik az elmúlásról. Most ne beszéljünk arról, vajjon az ilyen komoly nagy dolgok valók-e egyáltalán a bulvár-lapok hasábjaira? Most ne beszéljünk arról se, vajjon — ha már ily énekről írni akarnak — miért kell azt egy felületes riporterrel megíratni? A jellemző tünet azonban az, hogy az élet, halál és a túlvilági élettel kapcsolatban eszükbe jut Epikurosz, Seneca, Bacon, Goncourt, Zola, Taine, Maupassant, sőt még Dosztojevszkij is, de *Jézus Krisztus és az ő evangéliuma egyetlenegy-szer sem!*

*

A *Pesti Napló* november elsejével megszűnt. Valami elmés és szellemes megvetéssel a lap nem is tartotta érdemesnek ezt olvasóközönségének tudtul adni. Megszerkesztette az utolsó számot is s aztán elnémult. Elnémult mindörökre!

Sírja felett akkor sem vagyunk hajlandók megilletődni vagy érzelegni, ha meggondoljuk, hogy a legrégibb magyar napilap volt és valamikor Deák Ferenc, Kemény Zsigmond, Csengeri, Eötvös állottak kormányánál. Ezt a régi, *nagy multat maga a lap tiporta le évtizedekkel ezelőtt*, amikor egy vaskereskedőnek, egy cukorbárónak, majd a nagy kalóz Miklós Andor:

nak a kezébe került. Mit érzelegjünk mi a régi tradíciók felett, amikor ezek az utolsó tulajdonosok sem érzelegtek, s hol plutokrata, hol forradalmi, hol liberális, hol egyszerűen *fajvédő zsidó orgánumot* csináltak belőle? Kár is volna tovább egy szót is vesztegetni rá, ha az utolsó számhoz nem lett volna mellékelve egy levél, melyből az olvasó megtudhatta, hogy kedvenc lapja helyett most már az *Ujság* igájába kerül. Ameddig az előfizetése tart, azt küldik a Pesti Napló helyett.

Ennek a bejelentésnek két érdekessége van: az egyik, hogy legalább halálában szint vallott a Pesti Napló, hogy világnézetileg és érzelmileg az *Ujsághoz* tartozik. Amit eddig mindig olyan harsányan tagadott, azt a halál pillanatában elárulta. Nincs különbség a Pesti Napló és az *Ujság* között és azért megmaradt előfizetőit átadja az *Ujságnak*. Dehát az *Ujság* nemcsak a liberalizmus szócsöve, hanem egyúttal zsidó fajvédő orgánum is. Hát *hazugság, ámitás és csalás volt mindaz, amit esztendőkön át a Pesti Napló a magyarok és kuruckodás terén megjátszott?* Ezért kellett-e a Móricz Zsigmondok, Illyés Gyulák, Friedrichék és Bethlenek — akik e lapba írtak —, hogy a Pesti Napló igazi arculatát és lelkét elpalástolják?

A másik és még érdekesebb mozzanat, hogy a *Pesti Napló az előfizetőit egyszerűen eladta az Ujságnak*. A hangsúly azon van, hogy eladta; hogy még holtában is egy utolsó *üzletet* akart kötni s miután már nem volt min, hát a hűnek maradt előfizetőkön! Hogy a 30 ezer pengő az ezrek ellenére annyira emlékeztet minket a judási harmincra, az már bizonyára csak véletlen játéka a fantáziának. Azon azonban mégis fel lehet hördülni, hogy ezek a díszes *ujságok* eladják az előfizetőiket! Hát szabad-e ilyet csinálni ott, ahol nemcsak az *üzlet*, hanem az *erkölcs* is diktálja a teendőket? Hogy jön az előfizető ahhoz, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül őt eladják vagy megvásárolják, mint valami utolsó leltári tárgyat. Ennek az elavult sajtóetikának remélhetőleg emléke sem fog többé kísérteni a megtisztult sajtóban.

Új sajtó felé.

A világ ura.

Az első szó ebben a ragyogó teremben csak az öröm és lelkesedés szava lehet, nemcsak ama lelki és apostoli örömök hatása alatt, melyeknek mindenki tanuja volt a templomban, amidőn egész sereg nagy, komoly katolikus kérdés egész Nagyvárad katolicizmusának érdeklődését keltette fel és intelligens urak és hölgyek napokon keresztül zsúfolásig megtöltötték a templomot, hanem azért is, mert ha itt ez elragadó körben és teremben körültekintünk, látnunk kell, hogy vannak még apostoli Maecenas-lelkek, vannak a mi főpapjaink között, akik látják, hogy ma már a katolicizmus nem férhet el kicsiny pincehelyiségekben, hanem termeket tölt meg, amelyeneket nem láttunk még katolikus zászló alatt.

Hatalmas íveit látva a katolikus kultúra palotájának, e díszes teremnek, amilyenvel sehol az országban nem dicsekedhetünk, most érzem, hogy mennyire igazam volt, amikor azt mondtam, hogy katolikus reneszansz korszakát éljük. Kétkelkedhetnek-e még erről azok a bizonyos ellenfeleink odaát, amikor egy „sátánkülsejű jezsuita” szavára is ilyen imponálóan hatalmas katolikus tömegek jönnek össze? Ha kétkednek, jöjjenek csak ide, nézzenek szét itt a teremben és — ha úgy tetszik — süllyedjenek el szégyenletükben.

És különösen meglep, hogy olyan eszme szolgálatában is ezrével gyűlünk már össze, amely természeténél, elvont voltánál fogva nem igen tudja a tömegeket áthéviteni. Így hát ott tartunk, ahol nem kell többé soká magyaráznunk, hogy nem elég csak imád-

kozni, hanem a katolicizmusnak át kell hatnia a közélet minden körét. A katolikus sajtókérdés fontossága is annyira áthatotta már a katolikusok minden rétegét, hogy egy sajtógyűlésre is nagy és lelkes érdeklődéssel jön a közönség. Ez már nem csak a vallásos felbuzdulás, hanem, a mi több, a vallásos felvilágosodás jele.

A katolikus sajtóról kell beszélnem, amiről ezelőtt száz évvel még egyáltalán nem beszélhattünk. Akkor még alig jelentett valamit. Ma óriási kérdés, a *katolicizmusnak egyik legfontosabb kérdése*, sőt a három utolsó pápa szerint összes kérdéseink között a legelső s legfontosabb. X. Pius pápa, akit szeretnek ellenfeleink közepes tehetségnek deklarálni, pedig meg vagyok róla győződve, hogy a világtörténet egyik legnagyobb pápája lesz, mert ő találta el a hangot, hogy kell a hívekben a mélységes hitéletet felébreszteni, még velencei pátriárka korában azt mondotta, hogy inkább a püspöki keresztjét adja oda, de — nem engedi, hogy megbukjon a helyi katolikus lap. Ugyanő mondotta, hogy ma nem arra van első helyen szükség, hogy templomot, oltárokat emeljünk, hanem, hogy a katolikus sajtót megteremtsük.

Roppant változás ment végbe a társadalomban, amióta mindenki olvas. Olvas a felnőtt és a gyermek, a művelt és a műveletlen s ha más nincs, az olcsó, piszkos ponyvát és a detektívregényeket: és mindenekfölött az ujságot. Minden jel arra mutat, hogy az olvasási szenvedély még növekedni fog. Csak szét kell tekintenünk a villamosban, a vonaton, mindenkinek a kezében ott van a maga lapja. A villamoskocsi, a vasúti kupé kialakul olvasóteremmé, kaszinóvá. Falun még kevésbé, de a városokban alig van felvilágosodott szakácsnő és konfliskocsis, aki mindennap ujságot nem olvas. A kis diáktól a miniszterelnökig mindenkinek csaknem legfőbb szellemi tápláléka az ujság.

Az ujságok századára jellemző egy kis francia diák gondolkodásmódja. A francia középiskolák egyik

főigazgatója mondta el jelentésében ezt az élményét. Egyik iskolában az írásbeli dolgozat témája az Ariosto-féle legenda volt.

Ariostót, az ismert költőt 1521-ben elfogták a zsiványok. Már el akarták pusztítani, amikor a költő egy fejezetet szavalt el nekik romantikus époszából, az Orlando Furiosoból. Ez annyira megtetszett a zsiványoknak, hogy azonnal szabadon bocsátották. Az egyik érettségiző diák leírta az egész jelenetet, ezt a részt azonban, ahol a költő szavalni kezd, modernül így mondta el: ...Ekkor a rablófőnök egészen véletlenül egy „ujságot” vett ki a zsebéből és arca egyszerre megváltozott. Az elfogott költő arcképét látta az ujságban, felismerte a képről a költőt. — Te ilyen hírneves ember vagy? — És szabadon bocsátotta a költőt. Kissé furcsa fogalma lehetett a kis diáknak a XVI-ik század ujságirodalmáról, de, hogy aki így gondolkodik, maga is bizonynyal szenvedélyes ujságotolvasó, könnyű megfejteni.

Nemcsak nálunk, de főleg a külföldön óriási az ujságotolvasás láza. Franciaországban villamosokon, a párisi földalatti vonaton úgyszólván csak papirost lát az ember: mindenkinek kezében nagy ujságplepedő van az egész hosszú vagónban. Legtöbbnek a kezében a *Le Petit Parisien*, amely megfelel a mi *Az Est-ünknek*: programtalan s elvtelen szenzációéhes lap. Ezt a lapot, mikor még bukófélben volt, egy műveletlen ember, egy nagysvádájú hivatalszolga vette meg. A lap radikális forradalmi irányt követ s tulajdonosa, Dupuy, a volt hivatalszolga, ma már Franciaország aktív minisztere. Másfélmillió példányban jelenik meg. Ilyen hatalma van a sajtónak!

Mindenki olvas s ez idáig helyes és érthető. A dolog komoly volta azonban keresztény és magasabb kulturális szempontból ott kezdődik, hogy mi az, amit olvas? Nem azt-e, amit, ki tudja, milyen perverz lelkek összeírtak? Mit keres a közönség az ujságban? Három ok van, amiért a közönség úgy habzsolja az

ujságot. A kíváncsiságát akarja kielégíteni, illuziót akar és a harmadik, hogy kész ítéleteket akar kapni a közéleti ügyekről.

A közönség mindenekelőtt *napi híreket* keres. Mi történt az elmúlt huszonnégyszáz órában, mindnyájan tudni szeretnék. Egy francia színdarabban az öreg úrnő az ujságot kéri az inastól, aki erre így gondolkodik: „Mit csináljak? A mai lapot már átadtam a 2-ik emeleti szakácsnénak. No de sebj! Az úrnőm úgyis csak a kutyataposásokat olvassa a lapban, adok hát neki egy kétheti ujságot: nem fogja észrevenni.” Ez karrikatúra, de a magva igaz és megható. Nem az eltaposott kutyákat, hanem az eltaposott embereket keressük az ujságban. Gyilkosság, szerencsétlenség, villamos elgázolás, családi drámák, szóval igenis, az eltaposott emberi existenciákról szeretünk hallani. Ez alapján nemes vágy, *érdeklődni* embertársaink és felebarátaink sorsa iránt. Az élet, annak ezerféle hullámmozgása mindenkit érdekel. A sok gonosztett mellett ott vannak a hűségnek, az önfeláldozásnak, a jósnak, szeretetnek a jelenségei is. Nem ítélni lehetjük el tehát az embereket, amiért annyira érdekli őket, bárha sokszor elfajulásaiban is, az élet.

Második pszichikai oka az olvasásnak az *illúziókeltés*. Azért szeretik a tárcát, a regényt, főképp a nőt, mert illúziót nyújt. Mindenkinek a lelkében ott él egy elérhetetlen, szép, színes álom. És ma, amikor olyan köznapi, szürke próza az élet, a mai ember legalább olvasásközben szeretne egy ragyogó, szép, képzelte világba felemelkedni, habár tudja, hogy semmi sem igaz belőle.

Nemrég olvastam egy különben igen jótékony francia hölgyről, hogy az valósággal falta a regényeket. Egyszerre 16 regényt is olvasott — folytatásokban és mindeniket érdeklődő figyelemmel kísérte és a szereplők nagy tömkelegében sohasem tévedett el, évek múltán is jól tudta minden regény valamennyi hősnéjének a sorsát.

Mikor megkérdezték tőle, miért szerez neki oly

élvezetet ez a sok regény, ő maga felelte önmagán nevetve:

— Nézze, én szegény kis hivatalnok felesége vagyok, egyhangú szürke az életem, sohasem találkozom nagyurakkal, grófokkal, hercegekkel, finom dámákkal, akik olyan szépen tudnak beszélni, oly előkelő nyelven s én sohasem is leszek közöttük. Nem látok udvari estélyeket stb., a regény pedig mindig ilyenek közé visz. Hát legalább az illúzióm legyen meg...

És harmadszor a *politika*, a *közélet* mindnyájunkat érdekel. Hízeleg az nekünk, kis embereknek, hogy miniszterek, előkelőségek, híres politikusok fölött törvényt ülhetünk úgy magunk között. Elmagyarázzuk, hogy miért nem volt helyes valamely intézkedés és kis körben adjuk a minisztert, mi is beleszólunk a nagy európai bonyodalmakba. Azonban ezek sokkal nagyobb, nehezebb kérdések, semhogy a távolálló nyárspolgár ítéletet tudna mondani felőlük. Sebjaj Ad az ujság kész ítéleteket, egyik ugyan erre az igazságra, másik meg az ellenkezőjére esküszik, mint egyetlen igazságra, — megcsinálja a véleményünket s mi nemsokára nagybüszkén és bölcsen leadjuk azt, talán önkénytelenül is azon hiszembben, hogy az csakugyan a magunk véleménye.

Már most filozófiailag, pszichikailag érthető, hogy szeretjük az ujságot s aki megízlelte, nem hagyja abba.

*

A dolog *keresztény* oldala van még hátra. Ez a komolyabb és ez a megfontolandó. Ha az ujság komoly, emelkedett szempontból bírálná az eseményeket, magas erkölcsi alapon állana, a tiszta, szent, őszinte meggyőződés vezetné minden kérdésben: akkor a keresztény kultúra nemes ereje ragyogná át minden betűjét... De itt a bökkenő. Az ujság nem objektív szempontból ítéli meg az eseményeket, hanem propagandát űz és haszonra dolgozik.

Nem kell ma már bővebben magyaráznom, hogy csaknem Európaszerte, de főleg Magyarországon, a sajtó nagy része vallásellenes, egyházellenes és sokszor erkölcsellenes. S az teszi a dolgot kétszeresen szomorúvá, hogy a közönség túlnyomó része ezt a tendenciát alig is veszi észre.

Az a parasztember nem azért olvassa az Estet, vagy a Napot, hogy vallástalan legyen, hanem hogy megtudja a híreket. Nem is veszi észre, hogy a sorok közt az ujság észrevétlenül belopja lelkébe a hamis, vallásellenes elveket. Mert sajna, a lapokat ma ritkán szerkesztik az elv szempontjából, hanem mindig a gseft, az üzlet szempontjából. Mikor a lap irányát megválasztják, csak egy gondolat vezeti a sajtó tisztelt embereit: hogyan lehetne az eladott, nyomtatott papirossal minél több hasznot szerezni. Persze a „tudomány”, a szabadság, a haladás jelszavai szintén csak e cél szolgálatában állanak. Törődnek is ezek a bőr- és ujságyárosok a tudománnyal, meg a szabadsággal. A cél: a balekfogás. Minél több pénz összeeszedni.

És ha egy sajtó nyereszkesedési álláspontra helyezkedik, akkor nem lesz olyan bolond, hogy védje az egyházat, a papokat, hogy prédikáljon komoly szellemenben, hogy magas, nemes szempontból kritizáljon rossz színdarabokat, mert az ilyen lap többnyire eleve lemondhat a népszerűségről. Mert az emberek nagy része nem az igazsággal törődik, az emberek nagy részének gonoszkodás, kicsapongás, élvezet kell, mert azt hiszik, hogy ez az emberi természet szabad érvényesülése s azért csak olyan olvasmányt keresnek, mely az ő aljas hajlamaiknak hízeleg.

A lap pedig, ha tömegszimpátiára dolgozik, a tömeg szenvedélyének fog hódolni, hízelegni, nem pedig azt tisztítani, nemesíteni. A tömegszenvedéllyel szembehelyezkedni rendesen nem gseft. Mint a színházban, ha komoly, igazán nemes, szép darabot adnak, üres ház előtt fognak játszani, ellenben a francia és lipótvárosi cochoonériákra, erkölcstelen bohózatokra színültig van a színház. Ugyanígy a moziban.

Az ismeretterjesztő, komoly dolgok nem hatnak, nem kellenek...

Ez a sajtókérdés roppant komoly, siralmas, csaknem azt mondhatnók: megoldhatatlan állapota. Amíg a katolikus közönség nem lesz sokkal jobban felvilágosodva, nem lesz erős katolikus meggyőződés, míg nem lesz elvhűség, tisztelet, törhetetlen ragaszkodás a katolikus világnézethez s katolikus kötelességeinkhez főképp a sajtó iránt, amíg nem fogjuk fel őszinte és bátor érdeklődéssel a katolikus sajtó ügyét, addig a rossz sajtó mindig győz velünk szemben. Növeli a szomorúságunkat, hogy ez a katolikus felvilágosodottság még a legműveltebbeknél is messze van.

Eltvtelen és vallásellenes lapok garmadaszáma vannak mindenütt, katolikus lapot csak elvétve lehet kapni, ha lehet. Sőt mindenütt ott vannak azok a vallásellenes lapok is, melyek minden vallási kérdést ferdítve adnak elő s a szemérem legkisebb jele nélkül nyíltan és tudatosan hazudnak.

A mi közönségünk, mintha nem is merne katolikus ujságot olvasni: a Tolnai Világlapja, Fidibusz, Érdekes Ujság, Pesti Hirlap, Pesti Napló és társai. Ezek ott vannak minden perronon, a katolikus lapot legfőllebb a padka alól húzzák elő nagy megvetéssel. Úgy állunk, hogy ma mindenki zsidó ujságot olvas a vasúton, vagy talán mindenki zsidó is, aki utazik?

Bámulatatos e tekintetben a szülők felületessége is. Saját magam voltam szemtanuja a vonaton, amint az édesanya a fiatal leányának adta át az *Érdekes Ujságot*, amely pedig tele van leányoknak éppen nem való, érzékcsiklandó novellákkal, képekkel s amelyben — éppen abban a számban az volt leírva, hogy egy római katolikus káplán meggyilkolt egy leányt s a gyilkosság után felment és folytatta a misét. Pedig kiderült akkor, hogy az illető nem is katolikus pap volt, hanem aposztata, tehát nem is misézhetett s ami a legfőbb: — örült volt. Az ujság pedig a fényképét is közölte a papnak. Mily könnyű ily eszközökkel elidegeníteni a közönséget az Egyháztól, a hittől!

Az ujság nem mindig kézzelfoghatóan rombol, hanem lassan, észrevétlenül hidegíti el a híveket az Egyháztól. Színes szavakban, ártatlan el- és kiszólásokban, aranyos külsőben hinti el az ocsmányság, az erkölcstelenség, vallástalanság, közöny mérgét, át-ítatja vele a lelkeket! Így érthetjük meg, honnan van az, hogy olyan kevés a vallásos katolikus, hogy például Budapest egyes kerületeiben a katolikusoknak alig 5—10 százaléka végzi el a húsvéti gyónást. Megértjük, hogy ennek az elkereszténytelenedésnek a sajtó az oka, a sajtó, amely a mi pénzünkön hízott, növekedett meg, árulónk lett, míg mi tápláltuk, — az ujság megmagyarázta azt a szánandó embertársaink ezreinek, hogy ami ocsmányság csak van, mind az egyháztól van.

Igy válik a sajtó csakugyan a világ urává, a legfontosabb kérdések hivatlan, illetéktelen, diktátori vagy bitorló elintézőjévé.

Mi ebből a gyakorlati következtetés?

Kapcsolódjunk be mindenekelőtt ebbe a felderítő, felvilágosító munkába. Mert szomorú fényt vet a katolikus társadalomra, amit például egy ú. n. előkelő pesti asszonyról hallottam, aki egy barátnőjének kijelentette az én egyik előadásom után, hogy „igaza van a páternek, ezentúl nem járatom a katolikusellenes *Pesti Hírlapot*, hanem a «jó katolikus» *A Nap*-ot fogom járatni”. Amely köztudomásúlag radikális zsidólap.

Azt még meg tudom érteni, hogy az a tanulatlan falusi ember azt az ujságot veszi meg, amelyiket éppen a kezébe nyomnak, de hogy igazán intelligens katolikus emberek egyedül a sajtókérdés tekintetében nem tudják elérni azt a magaslatot, amelyen például a német, az angol, a belga katolikusok vannak, az igazán érthetetlen. Ott mindenütt hatalmas sajtója van a katolicizmusnak, a kicsiny Belgiumban vagy 15 katolikus napilap van s egyik leghatalmasabb katolikus lap 600.000 előfizetőt számlál.

Nálunk a legműveltebb katolikusoknak sem forrott ki a világnézetük a sajtókérdés tekintetében.

— Nekem nem árt meg, tehát járatom, mondják.

Hol itt a logika, az elvhűség? Az utca pora sem árt meg, mégis lekefélem magamról.

Ha nem vagy egyházáruló, miért vásárlod az egyházáruló lapot? Hazafi nem járathat hazaáruló lapot. Mesebeszéd, hogy több hírt olvashatunk az ellenséges nagyobb lapokban. Aki így beszél, az nem ismeri az újságcsinálás technikáját. Jámor és naiv olvasó! A Magyar Távirati Iroda s a többi hírszolgálati ügynökségek adják be minden lapnak ugyanazokat a híreket a jó borsos előfizetésekért, ezt legfeljebb stilizálják az egyes lapok.

Valóságos nemzetgyilkosság, mételyhintés, amit e kereszténytelen lapok véghezvisznek. És te, a hű, a jó katolikus előfizető részt veszel a mételyhintésben. Mondjuk, hogy neked csakugyan nem árt, de te családapa vagy és hazaviszed a lapot és olvassa a feleséged, a fiad, a serdülő leányod, a cseléded.

Azután nekünk szegénységi bizonyítvány is az, ha a mi sajtónk nem olyan elterjedt, mint az ellenfélé. Az ellenség nem tesz ki mindössze két-három milliót s mégis kezükben van majdnem az egész sajtó, kezükben vagyunk mindnyájan, a fehér is feketévé válik, ha minden lap hazugságelvéit hirdeti.

Más kifogás: „ha én nem járatom a lapot, én magam úgy se sokat számítok, eggyel több vagy kevesebb, mindegy.” De ha a haza veszélyben forog és ezzel a kifogással élven, senki sem menne háborúba, nem menne-e tönkre a haza? Ha mindnyájan így teszünk, az ellenség a szemünkbe röhög: milyen tehetetlen banda ez a magyar katolicizmus. Ha jó keresztény vagyok, nem leszek elváruló, kitartok magam a tisztességes újság mellett, még ha egyedül maradok is.

Ez is szempont: „nem akarok részt venni a világnézetek harcában, hát színtelen lapot járatok.” Értsük meg már egyszer, hogy színtelen újság nincs. Amikor igen vagy nem között kell választani, akkor nincs

kibúvó, egyiket vagy másikat ki kell mondani. Krisztus mondotta: Aki nem tart velem, az ellenem van. És ez a sajtóra is áll. Azok a zsidó lapok úgy játsszák néha, mintha színtelenek volnának, sőt szemfényvesztésül egy-két katolikus cikket is elcsúsztatnak.

De menjünk tovább, nézzük meg például a P. H.-nak ú. n. *szerkesztői üzeneteit*. Csak véletlenül akadt egy szám mult héten a vasúton a kezembe, amelyben diákszerelem cím alatt arra oktat ki, hogy a házasság előtt mindegy milyen volt a feleség, szeretett-e mást, céda volt-e — csak a házasságban legyen hű hozzá. Ez is erkölcsi felfogás! És ezeket a Szerkesztői üzeneteket egy — aposztata pappal iratják Pesti Hírlapék.

De nekünk pozitív feladataink is volnának. Nem akarunk mindig veszekedni, védőállásban az ellenség támadását parírozni. Hatalmas munka vár ránk, dolgoznunk kell. Egy sereg szociális kérdés, egyházpolitikai kérdések, katolikus autonómia, a tőlünk ellopott katolikus egyetem ügye vár megoldásra. Hová írjon a katolikus ember? Nincs erős, hatalmas katolikus közvélemény, ha nincs erős, hatalmas katolikus sajtó. Hol mondjuk meg a mondanivalónkat, ha nincs szócsöve a keresztény közvéleménynek? Vagy olyan lapokba, melyeket nem olvas senki, holmi háromhetenként a nyilvánosság kizárásával megjelenő Piripócs és Vidékebe? Amíg nincs katolikus sajtónk, lehetünk akármennyien, némaságra vagyunk kárhoztatva, addig velünk nem számol senki: annyi, mintha nem is volnánk. Amíg nincs tekintélyes sajtóorgánunk, mint például a Kölnische Volkszeitung, amelynek szavát az egész világ figyeli, addig minden munkánk, fáradságunk csak félmunka.

Mikor ez a hatalmas palota épült, udvariassági látogatást tettem a fejedelmi Mecénásnál, ki e katolikus kört építette. Szívem sugallatát követve mondtam el neki, mennyire örülök, hogy lesz Váradon katolikus Kultúrpalota. És ő ezt felelte rá:

— Tudja, kedves Páter, nem tudta az én katolikus

önérzetem elviselni, hogy valahányszor előadást akarunk tartani s egy terem kellett nekünk katolikusoknak, kénytelenek voltunk koldulni menni Ponciustól Pilátusig, hogy termet kapjunk. Seholsem voltunk otthon.

És igaza volt. De ha meg akarjuk mondani az igazainkat, ha a sajtóban védelmére akarunk kelni igazságainknak, akkor kénytelenek vagyunk koldulni menni nem Ponciustól Pilátusig, hanem Schlésingertől Bettelheimig. És mindig nagy kérdés, hogy kegyeskednek-e helyet szorítani a mi cikkeinknek. Szégyen és gyalázat, hogy *nem tudunk szóhoz jutni* s hogy ezt a katolikus önérzet el tudja viselni. Kell tehát e szempontból is hatalmas katolikus sajtó.

Ekkor jön az én t. „katolikus barátom” s azt mondja: „ha én megrendelem a katolikus lapot, attól nem gazdagszik meg.” De te meglopod a katolikus intézményt, ha ellenségeink befolyása alá juttatod egész családotat. És mi nem tudunk erőhöz jutni sehol, mert mindenki azt hiszi, hogy járjon elől más jó példával s majd azután előfizet ő is. Nem érdekel a katolikus lap? Pedig az emberek szívesen foglalkoznak vallásos kérdésekkel, amint látható volt ez abból, hogy mennyien hallgatták a napokban öt napon át előadásaimat a templomban. Jele, hogy e témák: az Egyház és kultúra párhuzama, a hit és a hitetlenség harca ma is érdekes. Lélekemelő volt, hogy naponta annyi ezeken jöttek meghallgatni. Nos, a katolikus sajtó ugyane kérdéseket tartja szőnyegen állandóan. Azért kellene nekünk egy sajtó, hogy tartson mintegy permanens hitvédelmi előadásokat. De ki fogja ezt megteremteni? Mindenki belátja, hogy tenni kellene valamit, de mindenki azt akarja, hogy jöjjön a másik. Ez nem politika.

A műveletlen szocialisták is mennyivel öntudatosabban járnak el. Az a munkás be van tanítva, hogy a Népszavát járattania kell. Mikor leszünk mi ott, ahol ezek a munkások!

Egyes lapok még azt sem közölték, hogy Budapesten katolikus nagygyűlés tartatik. S itt Nagy-

váradon is megírtak egyes lapok jelentéktelen híreket, de hogy 2000 intelligens férfi összegyűlt nap-nap mellett vallási előadást meghallgatni, azt a dolgot, ami ily általános érdeklődést keltett, nem írták meg. Ilyesmi is csak velünk szemben történhetik. Mi semmik sem vagyunk, mert gyenge a sajtónk.

Azt is mondják annak a megokolására, hogy miért járatnak vallástalan lapot: nagyon *hozzászoktam*.

Hisz akkor olyanok, mint az a szobatudós, aki nem akarta levetni a kéthetes inget, mert hogy nagyon *hozzászokott*. Azt mondják, megszoktam, mert 8—9 év óta járatom. Erre mondok egy anekdotát: egy ember elhívta a barátját a vendéglőbe vacsorára. Levest hoztak először s egy kócdarab úszott benne. Az ember nyugodtan kivette a kócot s a tányér szélére tette.

— Hát ezt te tűröd? — kérdezte a barátja. — Tudod, volt a felelet, már hat éve járok ide vacsorára s mindig benne volt a kóc a levesben, egészen megszoktam.

Hogyan teremtsünk erős katolikus sajtót? Bizony nagy kérdés ez. Ha leteszel e célra ezer milliót, még azzal sem volna kész. Igaz, hogy a tőke volna az első. A sajtó létesüléséhez azonban rendes körülmények között lassú fejlődés vezet és itt te is egy millimétert tehetsz hozzá. Tegyen mindenki egy millimétert hozzá és akkor meg lesz a nagy, hatalmas katolikus sajtó! Megteszik mélyen tisztelt hallgatóim?

Párisi tartózkodásom alatt meglátogattam egy női zárdát, hol árvaleánykákat neveltek s a főnöknő elmondta, hogy talán meg fogja őket tűrni az állam, mert árvaleánykákat nevelnek. Három nap múlva ismét elmentem oda, de már kisírt szemmel fogadtak s a főnöknő elmondta, ki vagyunk űzve s most éjjelenként pakolunk, hogy egyet-mást meg tudjuk menteni a magunkéból, mert nappal azt is elvonnék tőlünk.

A franciák elkéstek a lapok alapításával, mert e teret elfoglalta előlük az ellenség. És ennek következménye volt, hogy a francia állam negyvenezer templomot rabolt el. Láttam ezeket a gyönyörű temp-

lomokat. A *Sorbonne* temploma és száz más, az építészet remekei. Most feltett kalappal járnak benne kíváncsi látogatók. Az oltárokon nem miséznek. Nekem is egy vallásellenes iratot nyomtak a kezembe, melyet ott osztogattak.

A *Pantheon* mostani felirata: „a hálás nemzet emelte nagy fiainak”. Ez hazugság. Ezt a templomot Szent Genováva tiszteletére a hívek filléreiből építették s csak miután elrabolta az állam, csinált belőle *Pantheon*t, melyben Zola hamvai is el vannak helyezve. A kereszt ma is ott van a *Pantheon* tetején. Le akarták venni, de nem bírták. Ez a jellemző, még rombolni sem tudnak annyit, mint amennyit mi építettünk.

Franciaország bezárattott 20.000 katolikus iskolát, köztük a jezsuiták gyönyörű középiskoláit Párisban, így a *Collège Louis le Grand*-t, amely csak 15 éve épült. Istenről ma az iskolában nem mer beszélni senki, mert elcsapják. Egy iskolában a tanítónő előadásokat tartott a leánykáknak, hogy mily butaság az Oltáriszentség s előadás után azt kérdezte tanítványaitól: És most ki lesz olyan bolond közületek, hogy első áldozáshoz megy? Csak két kis hitvalló jelentkezett.

Hogy jutott ide Franciaország? Miért van ez az óriási gyűlölet az Egyház ellen? Mit mulasztottak el a francia katolikusok, hogy ennyire a szabadkőművek hatalmába kerültek? Nem volt sajtójuk. Volt minden, egyesületi házak, templomok, iskolák, kórházak: csak sajtó nem volt, nem volt közvélemény, mely az Egyház igazait hangoztatta volna.

Erre a tényre nemcsak mi jöttünk rá, megállapította ezt az ellenség is: Franciaország exminisztere *Combes* néhány év előtt tartott beszédében azt kérdi: „Minek köszönhetjük ezt a döntő befolyást a közvéleményben? A mi sajtónknak.” Ennek a szabadkőműves miniszternek igaza van. Ha a közvéleményre befolyást akarunk gyakorolni, támogatnunk kell a katolikus sajtót.

Akarják-e, hogy ez a pompás Katolikus Kör, inté-

zeteink, főiskoláink, hogy ez előbb-utóbb mind az ellenség kezébe kerüljön? Ha ezt akarjuk, akkor hanyagoljuk el a sajtót. Legszenőbb érdekeink vannak veszélyeztetve s azért a jövőben csak akkor remélhetünk valamit, ha minden buzgalommal szolgáljuk a katolikus sajtót!

Vannak lapok és folyóiratok . . .

A rengetek ujság közt igen sok nyíltan az *atheizmus szolgálatában áll*. Vannak, amelyek az atheizmusról hallani sem akarnak, sőt, keresztényeknek is vallják magukat, de amelyekben a hit és világnézet kérdései egyáltalán sohasem szerepelnek. Ezek a témák nyilván nem viselik el nyomdafestéket, nem tartoznak az irodalom és a sajtó színterére, azoknak legfőlleg a templom, az otthon s a szív csendje lehet érvényesülési helyük, a nyilvánosság előtt nem illendő s nem tapintatos dolog velük előhozakodni.

Akik ehhez a felfogáshoz vannak szokva, azok sajtászerűnek tartják, hogy van egy folyóirat, amely a magyar kultúra eseményeinek figyelését hirdeti s mégis minden kérdést elsősorban világnézeti szempontból tárgyal. Ezek nem veszik észre, hogy kérdésükben máris milyen elferdült világnézet jut kifejezésre. Nem veszik észre, hogy ez az ideges félelem mindentől, ami vallás és komoly kereszténység, csak a gyakorlati ateizmus térfoglalásának tesz szolgálatot. Nem veszik észre, hogy nem a kereszténység rövidlító és egyoldalú, hanem a komoly kereszténységnek az a félénk lenézése, és fitymáló mellőzése az, amelybe őket az ateizmus szóvivői beleringatták. Ha a kereszténység igaz és komoly elv, akkor követése nem merülhet ki abban, hogy néhanapján templomba járunk, s az Úr Isten nevét emlegetjük, hanem ennek az elvnek át kell járnia egész gondolkodásunkat, kultúrális, nemzeti, erkölcsi s társadalmi elágazásaiban is. Irányítania kell felfogásainkat, ítéleteinket, alkalmazni az örök elveket, az élet minden tényéhez, for-

dulatához, problémájához. Aki az életben következetesen és tervszerűen mellőzi a kereszténység szempontjait, aki szűklátókörűségnek, felekezeti kicsinyességnek, tapintatlanságnak s nem tudom, még minek nevezi a katolikus állásfoglalást, voltaképpen azt mondja, hogy a nyilvánosság előtt csak a tagadásnak s az elhanyagolásnak van polgárjoga, a krédónak, a férfiasan s logikusan végiggondolt kereszténységnek azonban nincs.

Nem veszik-e észre ezek az urak, hogy ez a fel fogás, amilyen gyáva és következetlen, époly igaztalan és elviselhetetlen is? Miért legyen csak a tagadásnak minden szabad s miért kelljen csak az ateizmus és az eretnokség szítóinak akkora engedményeket tennünk, hogy mellette az egy igazság, a krisztusi hit elsorvadjon? Miért kelljen a katolicizmust a gyermekszobákba űzni s a közéletben, nemzeti fejlődésben, szellemvilágban a jelentőségétől megfosztani? Miért hódoljunk be a legvizenyősebb liberáliszmusnak, hogy elveit a gyakorlatban ennyire szentnek és sérthetetlennek tartjuk? Nem gyermekes dolog-e többet látni egy versben, egy bál lefolyásában, egy sportesemény taglálásában, apró politikai veszekedésekben és gazdasági fordulatokban, mint a lélek, a természetfeletti világ, az örök élet kérdéseiben?

Nem veszik észre, hogy ezzel a gyáva és elvetlen viselkedéssel csak a kereszténység ellenségeit erősítik? Hiszen azok is csak ezt akarják: hogy a keresztény gondolat gyakarlatilag ne jöjjön számba sem tudományban, sem irodalomban, se művészetben, se politikai életben. Az ateizmus épúgy, mint a liberáliszmus rég kijátszotta minden ütőkártyáját; nem tud semmi újat mondani, nem tudja uralmi törekvéseit igazolni, de taktikusnak sokkal jobb, semhogy megadja magát: ügyesen úgy tesz, mintha minden elintézt és bebizonyított volna, mintha csakugyan neki és csupán neki volna polgárjoga a nap alatt. Abban él tovább, hogy minket is hozzászoktatott, hogy úgy tegyünk mi is, mintha csak ő volna a világon; úgy

tegyünk, ahogy ő szereti, ha már nem tagadjuk is az Istent, de legalább tegyünk úgy, mintha nem volna. Mintha a művelődés nagy kérdéseiben, a nemzet jövőjének elrendezésében minden szempont fontos volna, csak a katolikus nem. Mintha magyar kultúra életmozzanatainak semmi közük sem lehetne a kereszténységhez s a katolicizmushoz. Mintha szó sem lehetne igazi, életképes, mélyreható magyar kultúra azonosságáról a katolikus kultúrával.

A háború tanulsága.

Egy amerikai professzor, dr. Murray Butler fantasztikusan ható és mégis meglepően reális számítást végzett. Az üres, hiábavaló sóhajtasok és a kiapadhatatlan, égő könnyek helyett, amiket a világ a döngve lezajlott világháborúnak utána küldött, a legpontosabb adatokra támaszkodva kiszámította, vajjon mi mindent lehetne csinálni és intézményesen létesíteni abból a mérhetetlen pénzből, amibe a hadviselő államoknak ez a szerencsétlen világháború belekerült? S az amerikai államférfiú hosszú számsorokkal rótt a keresztül a fehér papírokat s a számoszlopok regettéből végül is a következő, tündéri álomnak látszó és mégis reális képet festette meg: *a hadviselő államok minden egyes családjának házat, öt hold földet és teljes felszerelést lehetett volna adni, 15 ezer pengő értékben, a háború egyenes költségeiből.* De ezek után is maradt volna még mindig elég összeg arra, hogy minden 20 ezer lakosnál nagyobb várost az összes hadviselő államokban egy jól felszerelt, modern, körülbelül 15 millió pengőt érő könyvtárral lehessen ellátni. Nemkülönben egy-egy főiskolával 30 millió pengő értékben. S ha valaki úgy látná, hogy a szükséglet és a tennivaló még ennél is több, az amerikai államférfiú számítása szerint néhány fennmaradó ezer millióval, mondjuk: kórházak és kultúrpaloták emelésére még mindig rendelkezhetik.

A világ katolicizmusa gyakran volt már veszített csaták után. Hiábavaló sóhajtozások vagy égő sirások helyett mindig okosabban tette volna, ha ennek az amerikai államférfiúnak a példájára pontosan kiszámítja, mit lehetett és kellett volna tennie azokkal a mérhetetlen összegekkel, amelyek az ilyen veszített csatákban elkallódtak. Meg kellene már egyszer nagyon komolyan vizsgálni, vajjon a világ katolicizmusa által használt évszázados és évezredes eszközök megállják-e mindig és mindenben egy új világ harcaiban is a helyüket? Vajjon iskolák és nevelőintézetek, körök és egyesületek elégségesek-e önmagukban arra, hogy egy fejlődésében soha meg nem álló ellenséges világ felett mindig újra diadalt arathassanak? Szigorúan és ridegen szembe kellene már végre egyszer állítani a tényleges helyzeteket s minden elfogultság vagy érzelgősség nélkül levonni a következtetéseket. Mondjuk például: lehet-e vagy van-e annyi hatósugara és átütő ereje egy-egy drága pénzbe kerülő és egész embereket lekötő katolikus egyesületnek, mint a sajtó hangos, lármás frontján akár egy vérszegény, egyetlen lapocskának? Vajjon lehet-e összehasonlítani és húzhatja-e a rövidebbet az összehasonlításból az új világ legnagyobb óriása: a sajtó?

Igazán nem akarunk igazságtalanságba esni. Hisszük és valljuk, hogy az igazi, nagy tüzeket vető elitképzés manrézákbán és nevelőintézetekben, kongregációkban és egyesületekben zajlik le. De emellett azt is tudjuk, hogy a világnak új nyelve lett és új színei támadtak. Új izgalmakat vár és új hangokra hallgat. Ezért szeretnénk már a katolicizmus egyetemes érdeke és diadalrajutása érdekében *fejedelmi gesztusokat és világot rengető megmozdulásokat látni a sajtó felé is*. Ne az a zavart és értetlen szégyenkezés hassa át a katolizizmust, amely vállvonogatva és féllélekkel szokta mondani: „igen, hát a sajtóval is tenni kell valamit”; hanem veszített csaták után és új harcok még rémesebb előestéjén emberanyagának és pénzé-

nek, lelkesedésének és agitációjának legnagyobb tartalékát vesse bele a kor méhében már rég megmozdult s hangos szívdobogással jelentkező diadalmas katolikus sajtóba!

Világnézeti egység.

Egységes világnézetet sürget a magyar miniszterelnök s attól várja nemzeti alkotóképesség belső szilárdulását, új lendületét. Az egységes világnézetet politikai értelemben veszi s nyitva hagyja azt a kérdést, vajjon az adott viszonyok közt a politikailag egységes világnézet kialakulása egyáltalában lehetséges-e?

Ha a politikai világnézet egységét sürgetik a politikusok, még hozzá ott és akkor, amikor s ahol ennek a megvalósulására elég kevés a remény, még sokkal inkább jogos az egységes világnézet sürgetése a — világnézet terén és pedig az — egy világnézetűek között.

Bármily ellentmondásosnak és sajtószerűnek lássék, így van: a mi legnagyobb bajunk az, hogy még szorosan *világnézeti téren sem vagyunk egy világnézetben*, sőt, ami még különösebbnek hangzik: még világnézetileg egy világnézetűek sincsenek világnézetileg egy világnézetben. Egy nevet viselünk, egy zászlóhoz tartozunk, amelynek eszmei tartalma nem áll tisztán előttünk, amelynek társadalmi s közéleti érvényesítése körül nem alakultak ki egységes elgondolások. Csak innen érthető a megszervezettség teljes hiánya pl. a közéleti téren, ahol taktikai felsorakozásunk a szélrózsa minden irányában szétszóródik.

Semmi: még egy pillanatnyi választási diadal sem olyan fontos és sürgetős feladatunk tehát, mint az együvé tartozók gondolkozási s törekvési egységének kialakítása, az igazi világnézeti egység megteremtése a voltaképpen egy világnézetben levők közt. Ennek az egységkialakításnak pedig, akárhogyan nézzük, akár-

hogyan forgatjuk, örökre egyik legfontosabb eszköze és előbbrevivője az irodalmi élet, a sajtó.

Itt csiszolódnak egységessé az eszmék, itt oszlatatnak el a félreértések és fogalomzavarok, itt bontakoznak ki a célok, teendők, feladatok, itt forrnak össze az egybetartozó akarások, hiányérzések, panaszok és haditervek. Amíg odáig el nem jutunk, hogy legalább a zászló hívei mind és rendszeresen találkozzanak a közös gondolati arénán, nem lehetünk egyek és erősek. Amíg oda el nem érünk, hogy legalább hát a közös végcél akarókat a sajtó eszmei akadémiaja egyazon szellemi gondolatvilágba nem emeli fel, céltalan minden sopánkodás a tehetetlenségünkön és visszاسzorítottágunkon.

Kincseink vannak, történeti, bölcséleti, szociológiai, etikai, esztétikai, irodalmi s hittani kincseink, amelyeket csak a sajtó- és irodalmi élet folytonos lüktetése fed föl és elevenít meg előttünk; *életfeladataink* vannak, amelyeket még csak észre sem vesz az, aki nem áll benne sajtónk és irodalmunk áramkeringésében. Holt tőke a mi számbeli túlsúlyunk, a mi erkölcsi felsőbbrendűségünk, tudásunk, erőnk, lelkesedésünk, ha a sajtó és irodalom eszmetisztázó s gondolatokban tömörítő munkája nem fog össze minél többünket első sorban a vezetésre s mások irányítására hivatottakat.

Nem kegyet gyakorol tehát, hanem kötelességet teljesít és életparancsot valósít meg, aki érdeklődőket toboroz folyóiratainknak.

Örök reform.

Reformok jelszavaitól hangos a levegő s a tény maga, hogy e jelszavak azonnal táborot állítanak sikkra maguk mellett, mutatja, hogy reformra csakugyan sokfelé és sokszerűen szükség van. Szociális, gazdasági, művelődéspolitikai, erkölcsi s nemzetközi téren. Legelül: a tömegek emberhez méltó élhetésének alapfeltételei körül; hiszen amíg az emberek tízezrei és

százazei baromi nyomorban aggódnak a falat kenyérért, emberies életről, kultúráról, vagy éppen kulturális fölényről csak a színvak sovíniszta demagógia megszólottjai beszélhetnek.

Annak a szociális és sok egyéb irányú reformnak, amelyet nemcsak az ifjúság sürget, hanem mindannyian áhítunk, elvi alapjai kétségtelenül világnézeti talajban gyökereznek. *Amily metafizikának hódolunk, úgy épül fel szociális és kulturális munkaprogramunk is*; aszerint lesznek igyekezeteink komoly és értékes reformok előkészítői, avagy üres kortesszavak, csalódásba vagy ártó tévedésekbe vivő színes, de hiú ábrándok. *Rengeteg reformkorról számol be a történelem*, amelyben a helyes reformok vágya csak a reformlázig és forradalomig jutott el s nem alkotott, legfőlebb rombolt és bajt okozott. Mert az elvileg végig nem gondolt, világnézetileg meg nem alapozott s tiszta céllal nem művelt „reform” éppúgy rombolhat s robbanthat, mint építhet s alkothat.

Tisztán látják-e a reformok mai sürgetői és mozgatói a szükséges reformok elvi kiindulásait? Világnézeti alapozásait? A helyes és tisztakezű kivitel feltételeit? Az örök elvek csillagai ragyognak-e az út fölött, amelyen a reformok felé elindulnak? A Quadregesimo Anno nagyszerű útmutatása-e a kalauzunk, avagy a kipróbálatlan, helyesebben: kipróbáltan is értéktelennek bizonyult téveszmék és tévirányok tereklik-e ferde irányba igyekezeteiket? Zavaros, kapkodó korban joggal vetjük fel e kérdéseket.

A világosságot és biztos irányítást nekünk kell hoznunk, akiknek krédója az emberiségnek nemcsak spirituális, hanem szociális és kulturális boldogulásában is egyedülálló illetékességű.

Legalább mi tehát, akik e krédó alapján állunk, lássunk ezekben az elvi kérdésekben tisztán! Amiből megint csak egy a konkluzió: magukban és magunk körül teremtsünk *több katolikus magyar kultúrát* első sorban a katolikus sajtó elterjesztése által.

Az európai lélek válsága.

Tévedne, aki azt hinné, hogy a nyugtalan Európa kínos feszültsége, nyugtalan keresgélése és lázas belső harca tisztán és kizárólag csak a megélhetésnek szól. Ha azt hinné valaki, hogy csak politikai rendszerek cserélődnek fel vagy gazdasági dogmák és vágyálmok ütköznek egymással s teszik olyan nyugtalanná, forrongóvá, bizonytalanná és sokszor kétségbeejtővé Európa életét. Nem! A dolgok háttérében mélyebb erők működnek és kavarnak. Az európai lélek, melynek bomlása századokkal ezelőtt megkezdődött, mely lassan, de biztosan aposztatált a hittől és a kereszténységtől, amelynek végső romlását teljessé tette a világháború s az annak nyomán járó gazdasági válság, most újra azon van, hogy világnézetet kereszen magának. Ezzel az igénnyel lép fel minden mozgalom, mely Európán végigseper s ez a nyíltan bevallott igénye azoknak a politikai rendszereknek is, amelyek hatalmukba kerítették fél Európát.

Magán a tényen, hogy a világnézet újra annyira fontos lett az embereknek, hogy még politikai rendszerek is a körül tülekednek, nekünk csak örülnünk kell. Hiszen a múlt században, a tömegaposztázia legremesebb idejében, éppen mi fájlaltuk és sirattuk, hogy a világnézeti kérdések háttérbe szorultak, hogy a liberalizmus és szocializmus, a század két legnagyobb foktora közvéleménnyé emelte az elvet: a vallás magánügy! Ezt az elvet azonban konok következetességgel hajtották keresztül. Az államokat, ahol csak tehették, laicizáltak, a politikát, gazdasági és erkölcsi életet semlegesítették s az élet minden vonatkozásából a vallás s világnézet beleszólási lehetőségét száműzték. Ez az elkereszténytelenítési folyamat olyan nagy és hatalmas volt, hogy a közömbösség mindjobban terjedt s már-már milliókra rúgott azoknak a száma, akik leéltek egy életet anélkül, hogy valaha is

lelki vagy világnézeti kérdés felvetődött volna bennük. A jég mégis megtört! Sokszor látható, sokszor kinyomozhatatlan eredőkből megindult egy új folyamat, mely újra a megcsúfolt és hamupipőke sorsra fogott emberi lelkeket tölta előtérbe. Megindult egy folyamat, mely világnézeti kérdésekkel telített mindenkit, vagy legalább is állásfoglalásra kényszerít mindenkit.

Amilyen öröm ez nekünk, akkora veszélyt is jelent számunkra! Minden jel arra vall, hogy az európai lélek s világnézet sorsa ezeken az új mozgalmakon keresztül eldől újra egy-két századra. A nyugtalan keresés előbb-utóbb célhoz ér, végleges formákat, dogmákat, hogy úgy mondjuk fog a maga számára kitermelni s aztán elhalkul a keresgélés, hogy helyt adjon az új világnézet tartós uralmának. A veszély abban rejlik, hogy a világnézet után kutató európai lélek esetleg nem a kereszténységnél köt ki, vagy legalább is meghamisítja és hozzá teszi azt, amit kétezer éve mint krisztusi örökséget őrzött az anyaszentegyház. Az előjelek erre nézve elég szomorúak! A sátáni bolsevizmust kivéve szinte minden új mozgalom a kereszténység jelszavaival indult ugyan el, de vagy megmaradt ködös, általános képletekben, vagy pedig eretnekségeknek beillő elváltoztatásokkal és hozzáadásokkal módosult. Azért sohasem volt talán aktuálisabb és indokoltabb a félelem, hogy az európai kereszténység és egyáltalán az európai kultúra kerülhet válságba.

Ilyen sorsdöntő órákban mindenkinek a fedélzeten a helye. Amilyen lázas igyekezettel, sokszor brutális önkénnyel folyik a toborzás idegen vagy meghamisított világnézetek mellett, legalább is olyan erővel és elevenességgel kell a kereszténységnek harcba szállnia a krisztusi örökség, a keresztény civilizáció és a fehér faj megmentése érdekében. A katolicizmus látott már az idők folyamán hasonló eseményeket, de olyan alkalmakkor grandiózus trienti zsinatokkal, új szerzetes-rendekkel és szinte kiapadhatatlan bőséggel

termő szentekkel védekezett. Lehet, hogy ma nem zsinatokra és új szerzetesrendekre van szükség. Lehet, hogy az agitáció vagy tömegbefolyásolás új szerveit és eszközeit kell ma kitalálni. De annyi bizonyos, hogy valamit tenni kell, hogy a világtörténelemnek ebből a legnagyobb szabású mentési munkálatából senki sem vonhatja ki magát.

Az is bizonyos, hogy a legnagyobb harcmező, amelyiken ez a világnézeti csata eldőlt, a sajtó marad. Az annyit emlegetett ólombetűk fogják Európa szívéből kiirtani vagy újra visszaállítani Krisztust és az ő királyságának gondolatát. A Magyar Kultúra hazai viszonylatban az első csapat volt ebben a nagy világnézeti összeütközésben. Már megszületését is annak köszöni, hogy megérezte a harcok előestélyét.. S azóta is — tiszteletet adva mindenkinek, aki előtte ment vagy utána jött — az első sorban küzd a keresztény világnézet diadaláért. Nem volt még Magyarországon folyóirat, mely egész sorsát és minden sorát olyan hiánytalan elgondolással és *annyi bátorsággal* állította volna frontba, mint a Magyar Kultúra. Még ellenfelétől is elismert értékét, egyedülálló színvonalát a magyar sajtóban épp ennek köszöni. Azért szólítja most barátait újra glédába s az eddig végzett munka biztos ígéretében nemcsak tábora megmaradását, hanem kiszélesítést is kéri mindenkitől.

Tömegek lázadása.

Tömegek lázadása készülődik Magyarország, Európa és az egész világ fölfe; az új korszak valóban csak a kollektív erőknél, a tömegek hatalmának kora. Igaza van *Ortega y Gassetnek*, a spanyol filozófusnak: akármilyen eszközökkel, akármilyen célokért is, de a tömegek akarják átvenni az uralmat és a hatalmat minden téren, még a kultúra. a társadalom és a szellemi élet felett is.

A pesszimisták előtt a tömegek lázadásában re-

ménytelennek látszik annak az Egyháznak a helyzete, amelyet a katakombaformák közt sem enged területén működni a szovjet, melyet most kényszerít katakombaéletre a nemzetiszocialista Németország és csak kápláncodni enged Olaszország. Aggódo szem mindenfelé árnyakat láthat gyűlni az Egyház köré, amerre csak tekint és ellenségeink és híveink egyaránt felriadva kérdik: vajjon mi lesz az Egyház sorsa a tömegek e lázadása között?

Az Egyháznak a világtörténet összes koraiban megvolt a maga hivatása. Sokkal nagyobb volt az a veszély, amely a Római Birodalom határai közt elterjedt Egyházat fenyegette akkor, amikor más tömegek, a népvándorlás barbár hordái készültek elönteni a világkereszténység akkori egész földjét. S mi van remekebb látvány, mint az, hogy a régi kultúrát elöntő barbár világ határán felmagasodik a Nagy Szent Leók és a Nagy Szent Gergely pápák alakja, akik íme anélkül, hogy engedtek volna, anélkül, hogy alkalmazkodtak volna, törvényt tudtak szabni a hordáknak, államokká formálták őket, civilizációt adtak nekik. Felépítették a hanyatló után az új kort. Hasonló szerep vár most, a mi civilizációnk világában a teljes kultúrának arra a grandiózus építményére, amit az Egyház jelent. És erre a szerepére most már kétezereves múltjának nagy tanulságai szerint készülődik ez a kultúra, előre kiszámítva azt, ami szükséges lesz s a szerint alkotva enciklikákat, Katolikus Akciókat, társadalmi rendszerek vázlatát.

Ez a szerep *minden térre szól*, a föld egész felületére, Magyarországra is; aktualitása itt éppúgy égető, mint másutt. A transzcendens és egyetemes kultúrának ebbe a hivatásvonalába állottunk be tudatosan mi, ezt akarjuk tovább építeni, ebben akarunk élni, ennek akarunk munkásokat szerezni, a tömegek között az Örök Elitet fenntartani, a készülődő új világ számára az Örök Értéket és azok hagyományait a folyóiratírás eszközeivel, azonkívül helyreállással, védekezéssel, szervezéssel átmenteni.

Új sajtó felé.

Az a hatalom, amelyet a sajtó a nyilvánosság révén biztosít magának, láthatatlan, de meglévő valami. És ereje abban az arányban nő, amilyen arányban növekszik a nyilvánossága. Az újságnak ezt az erejét nem a szerkesztő, nem az újságíró, hanem a közönség adja meg. Minél nagyobb az olvasóközönsége a lapnak, annál nagyobb a súlya, a tekintélye.

A magyar katolikus társadalom már rég felismerte az újságnak erejét és hatalmát, de nem ismerte fel azt az erőt és hatalmat, amelyet saját maga, mint a közönség része és mint olvasótömeg jelent. A katolikus újságolvasó közönség előtt hosszú időn át teljesen közömbös volt a maga jelentősége. Járatott és olvasott ujságot anélkül, hogy megszokott lapjának szellemét, a betűk és sorok mögött rejtőző *célokat* és *érdekeket* figyelemre méltatta volna. Megelégedett a hírszolgálat eleveenségével és kielégítette igényét az eseményekről való tájékozódás. Nem vette észre, ha szabadszellemű lapja tovább ment az informálásban és szavak és gondolatok kanyargós ösvényén elvitte fantáziáját olyan buja tájakra, amely az életnek csak az egyik oldalát mutatta be, de annál színesebben és káprázatosabban.

A jó újságolvasó a formás mondatok és leírások között, mint valami titkos lépcsőn eljutott a hálósobák intimitásai közé, a félvilági szerencsétlenek mámoros légkörébe, a családi bűnök rejtelmeibe. Emberi gyarlóságok, hibák és bűnök francia parfümmel illatosítva úgy tárultak eléje, mint kíváncsi szépségek és a gyakorlati élet természetes velejárói. Mi több történelmi nagyságokat is ebbe a légkörbe igyekeztek lehúzni.

A katolikus közönség egy jelentős része jóhiszeműségében nem vett észre tendenciákat, *nem élt kritikával*, a stílus könnyedsége, az intimitás érdekessége elfeledtette a lényegét. És a sajtó nekibátorodott

hangban és beállításban. *A kitartott barátnők botrányai mellett eltörpült a többgyermekes anyák hősies önfeláldozása. A válóperek, a háromszög-esetek érdekes témákká léptek elő és az eszményi gondolkodás, a tiszta élet sok-sok észre nem vett szépsége nem talált utat a sajtóhoz, az irodalomhoz.*

Tudósok, akik számokat vetnek össze, hogy a ketszerkettő négy igazságaival állapítsák meg a társadalom, a nemzet életét, összezsápták a kezüket arra a képre, amelyet *a válóperek sokasága folytán a családi élet szinte számszerű leromlása* mutatott. Ijedten kapunk a fejünkhöz, a katolikus nagygyűlés odaállította a családi élet megmentését a legsürgősebb feladatok közé.

Ehhez a mentőmunkához a legnagyobb szükség a katolikus sajtóra van, de a katolikus sajtónak viszont a közönségre van szüksége, hogy új szellemet adjon a mai életnek és a ködös élet sajtóirodalmának. Mindenkinek érdeke, hogy *olyan sajtónk legyen, amely az élet tisztaságát szolgálja*, amely nemcsak ideákat ad, hanem eszményeket hirdet, amelyek nem korok és divatok múló szeszélyeit szolgálják, hanem örök érvényű igazságokat. Az új évvel minden katolikus emberre, a buzgóra úgy, mint a közönyösre az a feladat vár, hogy segítsen a családi élet alapjainak megszilárdításában, az a feladat vár, hogy meghallgassa lelkiismeretét és döntsön önmaga és hozzátartozói felett.

Mert a jövő a *saját* kezünkben van, mint láncszem kapcsolódik minden tettünk és lépésünk a nagy összességbe. Ha felismerjük a családi életben, a társadalmi életben való jelentőségünket, ha a mi sajtónknak erejét és hatalmát a magunk érdekében meg akarjuk sokszorozni, akkor megalkuvás nélkül oda kell állnunk abba az előfizető táborba, amely az újabb korban a katolikus öntudat feleébredésével mind nagyobb tömegben indul a Krisztus felé vezető úton.

Megjegyzés.

Zsidó sajtó és a magyarság

Zsidó sajtó a kereszténység ellen, „írta: Kálvintéri”, álnéven jelent meg a Katholikus Sajtóegyesület Fővárosi Hölgybizottságának kiadásában, mint a Sajtóröpiratok 2. száma (Stephaneum nyomda), 34 oldalon év nélkül (1913). A világháború előtti zsidó sajtónak nagy veszedelmére ez a röpirat mutatott leplezetlen nyíltsággal. E röpirat a jelen kiadásban sajtó alá rendezését még maga P. Bangha végezte el.

Nyílt levél a Pesti Hírlap-hoz és a Világhoz, megjelent az Uj Lap c. politikai napilap 1911. (X.) évf. december 13-i (284) számának vezércikkéként teljes névaláírással.

A „magyar” sajtó a kereszténység ellen, megjelent az Alkotmány c. keresztény politikai napilap 1911 december 28-i (307.) számának 8. lapján és folytatásképen „A magyar sajtó a magyar katolicizmus ellen” címmel ugyanebben az ujságban 1911 december 31. (310.) számának 8. köv. oldalán „Kálvintéri” álnéven.

A magyar sajtó és a magyar kultúra, megjelent a nagyváradi Tiszántúl c. hetilap 1912 októberi számában, amely P. Banghának Nagyváradon mondott nagy sajtóbeszédének hírlapi tudósítása volt.

Vallásgúnyolás a „magyar” sajtóban, megjelent a Magyar Kultúra c. folyóirat 1913. (I.) évfolyam I. kötetének 91—92. lapján „b” jelzéssel.

A sajtó szelídülése, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. I. kötetének 38—39. lapjain „b” jelzéssel.

Sajtóerkölcs és sajtótudatlanság, megjelent a Magyar Kultúra 1913 (I.) évf. I. kötetének 197—198. lapjain „r” jelzéssel.

A passziójáték — izgatás, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. I. kötetének 174—175. lapjain „r” jelzéssel.

Spanyol ujság a törvényszék előtt, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (II.) évfolyama I. kötetének 491—492. lapjain „b” jelzéssel.

A katolicizmus — demagógia, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. I. kötetének 234—237. lapjain „r” jelzéssel.

- „A vallás csődje”, megjelent a Magyar Kultúra 1913. évf. II. kötetének 158—160. lapjain „bb” jelzéssel.
- Váci püspök és a zsidó báró, megjelent a Magyar Kultúra 1913. évf. II. kötetének augusztusi számában.
- Sajtókorruptió és sajtószabadság, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (II.) évf. II. kötetének 137—140. lapjain „bb” jelzéssel.
- Hittudomány és a Pesti Hírlap, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. II. kötetének 142—145. lapjain „bb” jelzéssel.
- Hol a gúnyolódás határa? megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. II. kötetének 306—307. lapjain b. b. jelzéssel.
- A „bíboros”, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évf. II. kötetének 44—45. lapjain „r” jelzéssel.
- Természeti jog és progresszió, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évf. I. kötetének 464—466. lapjain „r” jelzéssel.
- A nemzet hílnál és a progresszió, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évf. I. kötetének 384. lapján „r” jelzéssel.
- „Ezer frank”, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évf. II. kötetének 243. lapján r. jelzéssel.
- Pesti Hírlap és az öngyilkosság, megjelent a Magyar Kultúra 1917. (V.) évf. 134. lapján „r” jelzéssel.
- Az Est Jézusról, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évfolyamának októberi számában.
- Krisztus a — madárijesztő, a Pesti Hírlap szerint, megjelent a Magyar Kultúra 1915. (III.) évf. I. kötetének 428—435. lapjain r. jelzéssel.
- A sajtókérdés, megjelent A Sajtó c. havilap 1916 októberi (I. évf.) I. számának vezércikként.
- Tükörképek a sajtó életéből, megjelent A Sajtó 1916 októberi számának tárcacikként.
- Papiros-agyvelő — Ki izgatott a háborúra? — Csodálatos hatalom, megjelentek A Sajtó 1916. (I.) évf. novemberi számában.
- A közszellem vallástalansága és a sajtó, megjelent a Magyar Kultúra 1917. (IV.) évfolyamának 222—223. lapjain „bb” jelzéssel.
- A Pesti Hírlap a feltámadás híte ellen, megjelent A Sajtó 1917. (II.) évfolyamának májusi számában.
- A sajtóharcosok, megjelent cím nélkül A Sajtó 1917 májusi számában név nélkül.
- Hozugság mint művészet, megjelent A Sajtó 1917 májusi számának 3. lapján név nélkül.
- A kapitalizmus és a szocializmus ölelkezése. — Modern tűzérés. — Mi a keresztény magyarság főveszedelme? — Szegény

- Prohászka püspök*! megjelent A Sajtó 1917. (II.) évf. júniusi számában név nélkül.
- A terézvárosi fiskális*, megjelent A Sajtó 1917 júliusi (10.) számának 2. oldalán név nélkül.
- Miről nem ír a banksajtó?* — A „magyar Krupp”, megjelentek A Sajtó 1917 augusztusi számában.
- Nietzsche a német fronton*, megjelent A Sajtó 1917 augusztusi számában.
- A nagyváradi eset és a sajtó*, megjelent „A nagyváradi fehér papok és a sajtó” címen a Magyar Kultúra 1917. (V.) évf. II. kötetének 732—734. lapjain „r” jelzéssel.
- Éljen a forradalom!* „Munkában a forradalomcsinálók” alcímmel megjelent A Sajtó 1917 augusztusi számában név nélkül.
- A szolnoki „Haladás” és a művelt modor*, „mit nevez a kazár sajtó „szenny lapnak”? alcímmel megjelent A Sajtó 1917 augusztusi számában név nélkül.
- Tiszta és becsületes magyar sajtót!* „Indítvány azokhoz, akik a keresztény Magyarország fennmaradását kívánják” alcímmel megjelent A Sajtó 1917 augusztusi számában név nélkül.
- Sajtókalózok*, megjelent a Mária-kongregáció 1917. (XI.) szeptemberi számának 15. lapján.
- Mikor lesz vége?* — *Hangulatkeltés a béke ellen*, megjelentek A Sajtó 1917 szeptemberi számában név nélkül.
- A nagytehetségű fajta*, megjelent a Magyar Kultúra 1917 (V.) évf. II. kötetének 843—845. lapjain „r” jelzéssel.
- Keresztényüldözés Óbudán. — Mit kifogásol a Pesti Napló?* — *Ha én sajtóhölgy volnék*, megjelentek A Sajtó 1917 novemberi számában.
- Vakulj magyar!* — *Melyiket szeressem?* megjelentek A Sajtó 1917 decemberi számában név nélkül.
- Izrael Jakab*, megjelent A Sajtó 1917 novemberi számában név nélkül.
- Lenin*, megjelent A Sajtó 1917 decemberi számában.
- Erkölcsei lesiklás és a háború. — Mivel győzi az ellenséges sajtó?* megjelentek A Sajtó 1917 novemberi számában.
- Mit várunk?* megjelent „Mit várunk 1918-tól?” címmel a Magyar Kultúra 1918. (VI.) évf. I. kötetének évfolyamnyitó 1—7. lapjain tanulmányként. E tanulmányban bámulatosan jövődöli e tragikus év minden fázisát.
- Sorsdöntő javaslat. — A szabadkőműves sajtó. — A katolikusoknak semmit!* — *A cukorbáró Deutsch lapja a katolikusok autonómiája ellen*, megjelentek A Sajtó 1918. (III.) évf. januári számában.

Árdráglítás és a sajtó, megjelent a Magyar Kultúra 1918. (VI.) évf. I. kötetének 368—370. lapjain.

A vérzivatar mögött, megjelent A Sajtó 1918 májusi számában név nélkül.

Háromféle csoport, megjelent A Sajtó 1918 júniusi számában név nélkül.

Hogyan lesz a fehérből fekete? megjelent A Sajtó 1918 júliusi számában .

Hajszá egy keresztény sajtóember ellen, megjelent a Magyar Kultúra 1918. (VI.) évf. II. kötetének 148—149. lapjain „r” jelzéssel.

A figyelem elterelése. — Mikor tiltják be a Népszavát? — „Megbolondult a pap”. — Kik az igazi keresztények? — Azok az „alfas indulatok”! megjelentek A Sajtó 1918 szeptemberi számában.

Ha hallani fogod a vád szavát... — „Dicsérjük egymást, fajtestvéreket!” — Az osztrák zsidóság méltósága. — Egy szerkesztő-változás története. — A Népszava és a front. — Az újságírói nagyvezérkar, megjelentek A Sajtó 1918 októberi számában.

Az ál-excár és Az Est. — Fekete felhőben vész el a szívárvány. — „Gyere, te Göndör!” megjelentek A Sajtó 1918 novemberi számában. E cikkek megjelenésekor legjavában tombolt a Károlyi-forradalom.

Felekezeti uszítás. — A forradalom tanulságából, megjelentek A Sajtó 1918 decemberi számában. Főleg ez utóbbi cikk jelent hallatlan bátorságot, midőn a forradalom tombolása delelőjén meghirdeti a keresztény Magyarország jövődő életformáját. Ezt akkor senkisémet merete megtenni.

Szervezkedjünk! megjelent A Sajtó 1918 decemberi számában név nélkül.

A Köztársasági Újság felekezeti uszítása. — „Mi köze hozzá az államnak?” — Ki az uszító? — Szekularizáció a „Virradat” szerint, megjelentek a Sajtó 1919. (IV.) évf. január (1.) számában. Az itt említett „Virradat” c. újság radikális szabadkőműves budapesti lap volt s nem tévesztendő össze a később e címen megjelent budapesti szélsőjobboldali hetilappal. E cikkek olvasásakor felmerül a gondolat, mekkora elszántság s magyarságáért aggódo bátorság kellett ahhoz, hogy e cikkeket a bolsevizmusba sodródó Károlyi-forradalom legforrongóbb lázongása közepette megírja és megjelenesse P. Bangha. Érthető, hogy a pesti kommunizmusnak első gondja volt, hogy ezt a nyíltszemű és bátorszavú magyar jezsuitát halálra kerestesse. Ő azonban ifjúkora váro-

sába, Pozsonyba menekült, ahonnan folytatta a szabadkőművesség elleni harcát a keresztény Magyarorszáért.

Magyar testvér! megjelent egyoldalas sajtóröpiratként (Pallas-nyomda, Budapest, 1920).

A világgyújtás tűzcsóvája, megjelent a Nemzeti Ujság c. budapesti keresztény napilap 1920. (II.) évf. november 28-i (281.) számának vezércikkéként teljes névvel.

Feledékeny magyarok, megjelent az Uj Nemzedék c. budapesti politikai napilap 1920. (II). évf. december 24-i (302.) számának névtelen vezércikkéként.

Összintések, megjelent a Nemzeti Ujság 1920 december 30-i (306.) számának név nélküli vezércikkéként.

A fogadkozások számonkérése, megjelent „Keresztény magyar testvérek!” címmel mint egyoldalas röpirat (Pallas-nyomda, Budapest, 1921).

A magyar sajtószabadságért, megjelent az Uj Nemzedék 1921. (III.) évf. március 15-i (56.) számának név nélküli vezércikkéként. Ez a lapszám közli a keresztény magyarság nagygyűlését a destruktív sajtó ellen a pesti Vigadóban. A kormányzó és a miniszterek elé terjesztett javaslat követeli a „a jelenleg fennálló sajtóanarchia legmesszebbmenő rendszabályozását, a nemzet szellemének megrontásában, izgatásban, felségárulásban bűnös lapoknak felelősségrevonását. Tekintettel arra, hogy a Világot, Az Estet, a Magyarországot, Pesti Naplót, és Népszavát súlyos bűncselekmények terhelik, a nevezett lapok ellen ki mondja a bojkottot. A nagygyűlés nem tartja összeegyeztethetőnek a nemzeti gondolatla, hogy magyar politikusok az említett lapok részére bármilyen közleményt adjanak”.

Az új sajtótörvény, megjelent az Uj Nemzedék 1921 június 18-i (132.) számának név nélküli vezércikkéként.

Riport a — Holdból, megjelent az Esti Ujság c. budapesti keresztény napilap 1921 március 4-i számának tárcacikkéként x. jelzéssel.

Rathenau, az Uj Nemzedék 1922. (IV.) évf. június 27-i (143.) számának név nélküli vezércikkéként. Ez a lapszám közli, hogy Rathenau meggyilkolása miatt „a szakszervezetek kartellje általános sztrájkot határozott el, mely huszonnégy óráig fog tartani”. Ezt az intézkedést átvették az osztrák közalkalmazottak is.

Egy új Görres, megjelent a Magyar Kultúra 1922. (IX.) évf. 497—499. lapjain r. jelzéssel.

A haldokló Northcliffe, megjelent az Uj Nemzedék 1922 március 9-i (179.) számának vezércikkéként név nélkül. E szomorú

korszakra jellemző beszédet mondott a kormánypárti értekezleten Wolff Károly arról, hogy „Prágában és Zürichben tudatosan rontották a magyar koronát. A háború a gazdasági téren tovább folyik ellenünk. Van egy pénzügyi terv Magyarország teljes megsemmisítésére, amelynek előmozdítását innen belülről segítették elő.”

Az izgatás logikája, megjelent az Uj Nemzedék 1922 október 3-i (224.) számának név nélküli vezércikként.

Népszaváék nem ismerik Marxot, megjelent az Uj Nemzedék 1922 október 3-i számának 3. oldalán név nélkül.

A misztika és a Pester Lloyd, megjelent a Magyar Kultúra 1927. (XIV.) évf. I. kötetének 555—556. lapjain r. jelzéssel.

Rothermere cáfol, megjelent a Magyar Kultúra 1929. (XVI.) évf. I. kötetének 225—226. lapjain r. jelzéssel.

Vörös pipacsok, megjelent a Magyar Kultúra 1928 (XV.) évf. I. kötetének 502—504. lapjain I. I. jelzéssel.

Sajtó és kultúrharc, megjelent a Magyar Kultúra 1931. (XVIII.) évf. II. kötetének 44—47. lapjain B. B. jelzéssel.

Alezredes Úr! megjelent a Magyar Kultúra 1929. (XVI.) évf. I. kötetének februári lapjain.

„Valamennyi ország!” megjelent a Magyar Kultúra 1929. évf. I. kötetének áprilisi számában r. jelzéssel.

„Gyilkos a gyóntatószék előtt”, megjelent a Magyar Kultúra 1929. évf. II. kötetének 132—133. lapjain I. I. jelzéssel.

A Pesti Hirlap pikantériái, megjelent a Magyar Kultúra 1929. évf. I. kötetének februári lapjain r. jelzéssel.

Apponyi Albert hitvallása és a Pesti Hirlap, megjelent a Magyar Kultúra 1930 (XVII.) évf. I. kötetének 555—556. lapjain I. I. jelzéssel.

Sajtó-útonállók, megjelent a Magyar Kultúra 1930. (XXV.) évf. II. kötetének 120—122. lapjain I. I. jelzéssel.

Az ellentél támogatói, megjelent a Magyar Kultúra 1932. (XIX.) évf. I. kötetének februári lapjain.

A „magyar” sajtó az erkölcsstelenség védelmében, megjelent a Magyar Kultúra 1930. évf. II. kötetének 49—50. lapjain I. I. jelzéssel.

A Pesti Hirlap a katolicizmus pártfogójának gyanús szerepében, megjelent a Sajtószemle c. budapesti katolikus sajtóközlöny 1935. (IX.) évf. 3. számának 7. oldalán név nélkül.

Kinek az ünnepe karácsony? megjelent a Sajtószemle 1935. évf. 4. számának 6. oldalán név nélkül.

Ünreklám nemzeti színű lobogó alatt, megjelent a Sajtószemle 1936. (X.) évf. 1. számának 5—6. oldalán név nélkül.

Rosszindulatú beállítás, megjelent cím nélkül a Sajtószemle 1917. évf. 1. számában név nélkül.

Egy pornográf kabaréíró és 40.000 tehetetlen katolikus, megjelent a Sajtószemle 1936. évf. 2. számának 2. oldalán név nélkül.

Egy harcos zsidó lap félti a — felekezeti békét! megjelent a Sajtószemle 1936. évf. 3. számának 7. oldalán név nélkül.

Felekezeti vizsályszítás a magyar sajtóban, megjelent a Sajtószemle 1937. évf. 4. számának vezércikként név nélkül.

Felhívás a magyar sajtóhoz a felekezeti béke érdekében, megjelent a Sajtószemle 1938. (XII.) évf. 3—4. számának 3. oldalán név nélkül.

„A megújódott Biblia”, megjelent a Sajtószemle 1938. évf. 5—6. számának tárcacikként név nélkül.

Örtüzek.

Onfegyelmelés, megjelent a Magyar Kultúra 1913. (I.) évf. I. kötetének februári számában b. jelzéssel.

A tudomány és mai sajtó, megjelent a Magyar Kultúra 1916. (IV.) évf. I. kötetének 34. lapján r. jelzéssel.

Raszputin a Népszavánál. — Kicsoda Lord Northcliffe? megjelentek a Magyar Kultúra 1916. évf. I. kötetének 48. lapján.

A szerelem és a Pesti Hírlap, megjelent a Magyar Kultúra 1916. (IV.) évf. I. kötetének 129—130. lapjain r. jelzéssel.

Pesti Hírlap és a törvényes szeretők. — A Pesti Napló lelki klinikája, megjelentek A Sajtó 1916. évf. októberi számában.

Az apróhirdetés. — A Népszaváért! — „Botrányt csinált a pap...” — Brahmán bonc és a mai sajtó. — A foglyok kicserélése és a pápa. — Baltazár „püspök” a rablás mellett. — Az „elsüllyesztett” könyv. — „Följeleneni!” — Tartsunk össze! — A gyöngyösi tűzvész. — A stockholmi komédia. — „Prépost és lócsiszár”. — „Nem kell a pap”. — Nem kell erkölcs. — Az Est. — Elszólta magát. — Az Est vallásgúnyolása. — A Fogadalmi-templom és a „Világ”. — A segéd-szolgálatosok. — A „baromi” Biblia. — „Tömeggyilkos”. — Az imádság leszólása. — Egyenlő bánásmód. — 600 milliót keresett a háborún. — Szabad az izgatás. — Népszava és a tojás. — Ime, egy számítás. — Fizessetek, birkákl! — Őszinte beismerés. — A fekete ház, megjelentek A Sajtó 1917. évf. januári, áprilisi, májusi, júniusi, júliusi, augusztusi, novemberi számaiban..

A reichstadti herceg és a jezsuiták, megjelent a Magyar Kultúra 1917. (IV.) évf. I. kötetének 559. lapján r. jelzéssel.

A kipofozott önkéntes, megjelent a Magyar Kultúra 1917. évf. II. kötetének 989. lapján r. jelzéssel.

Művelődjél. — Mi a klerikalizmus? — Az evangélikusok és a Világ. — Karácsonyi istenkáromlás. — Mi lesz a háború után. — A vörös posztó. — Nem vagyunk antiszemiták. — Iskoláink elzsidósodása és a sajtó. — Őszinte odamondogatások. — „Földet, azután mennyországot!” — A mozi megcenzúrázása és a sajtó. — „U. n”. — Az aranyos proletár, megjelentek A Sajtó 1918. évf. januári, áprilisi, júniusi, szeptemberi számaiban.

A Központi Sajtóvállalat és Az Est. — „Tűzzel-vassal”. — A haza minden előtt, megjelentek az Uj Nemzedék 1921 június 24-i, március 15-i számaiban.

Bosszú és megbocsájtás. — A világ húsvétja. — „Horthy-kutyák”, megjelentek az Uj Nemzedék 1922 április 18-i, június 24-i számaiban.

Logika. — Vádoló képek, megjelentek az Uj Nemzedék 1923 január 19-i számában. Az utóbbi fejezet mellé ez áll ceruza-jegyzetként: „Nagy Pál tábornokra”.

Sajtóképek.

Sajtóképek 1932-ből, egy része Naplójából közölve, a többi megjelent a Magyar Kultúra 1932. (XIX.) évf. I. kötetének 191—192., 382—383., 478., 575—576. és II. kötetének 157—160., 256., 352. lapjain.

Sajtóképek 1933-ból, megjelent a Magyar Kultúra 1933. (XX.) évf. I. kötetének 81—82., 125., 173., 367., 414—415., 445—446. és II. kötetének 59—61., 132., 134—135., 243., 334—335., 384., 430., 482. lapjain és Naplójának kéziratossal jegyzetelből közölve.

Sajtóképek 1934-ből, részint Naplójából közölve, részint megjelent a Magyar Kultúra 1934. (XXI.) évf. I. kötetének 317., 362. és II. kötetének 194—195., 432. lapjain.

Sajtóképek 1935-ből, jobbadán megjelent a Magyar Kultúra 1935. (XXII.) évf. I. kötetének 144., 189—190., 192., 335—336., 383—384. és II. kötetének 80., 158—160., 303—304., 351., 399—400., 447—448. lapjain és a Sajtószemle 1935. évf. márciusi, áprilisi és májusi számaiban, azonkívül többhelyt Naplójában található.

Sajtóképek 1936-ból, egy része Naplójából közölve, a többi megjelent a Sajtószemle 1936. (X.) évf. 2. számában, azonkívül a Magyar Kultúra 1936. (XXIII.) I. kötetének 30., 222., 254—255., 287. és II. kötetének 48., 127. lapjain.

Sajtóképek 1937-ből, megjelent a *Sajtószemle* 1937. évf. 2. és 4. számában, azonkívül a *Magyar Kultúra* 1937. (XXIV.) évf. I. kötetének 64., 160., 223—224., 255—256., 319., 351., 383—384. és II. kötetének 96., 128., 159., 192., 223—224. lapjain.

Sajtóképek 1938-ból, egy része Naplójából közölve, más része megjelent a *Magyar Kultúra* 1938. (XXV.) évf. I. kötetének 62—63., 128., 223—224., 351—352. és II. kötetének 191., 224., 318., 351. lapjain.

Sajtóképek 1939-ből, megjelent a *Magyar Kultúra* 1939. (XXVI.) évf. I. kötetének 64., 128., 160., 224., 351., 384. és II. kötetének 96., 127—128., 143., 159. lapjain.

Új sajtó felé.

A világ ura, elhangzott mint sajtóbeszéd Nagyváradon 1914 március 22-én délután a Katolikus Körben tartott sajtógyűlésen. Megjelent a *Tiszántúl* c. nagyváradai ujság 1914 március 24-i számában.

Vannak lapok és folyóiratok..., megjelent a *Magyar Kultúra* 1931. (XVIII.) évf. I. kötetének sajtóharsonájaként.

A háború tanulsága, megjelent a *Magyar Kultúra* 1934. (XXI.) évf. II. kötet szeptemberi számában sajtóharsonaként.

Világnézeti egység, megjelent a *Magyar Kultúra* 1935 március 20-i számában.

Örök reform, megjelent a *Magyar Kultúra* 1935 május 20-i számában.

Az európai lélek válsága, megjelent a *Magyar Kultúra* 1935 szeptember 5-i számában sajtóharsonaként.

Tömegek lázadása, megjelent a *Magyar Kultúra* 1935. évf. II. kötetének júliusi számában.

Új sajtó felé, megjelent a *Magyar Kultúra* 1935. évf. I. kötetének január 5-i számában.

Dr. Biró Bertalan.

TARTALOMJEGYZÉK.

Bevezető	Oldal 1—4
Zsidó sajtó és a magyarság.	

Zsidó sajtó a kereszténység ellen. — Nyílt levél a Pesti Hírlap-hoz és a Világhoz. — A „magyar” sajtó a kereszténység ellen. — A magyar sajtó és a magyar kultúra. — Vallásgúnyolás a „magyar” sajtóban. — A sajtó szelidülése. — Sajtóerkölcs és sajtótudatlanság. — A passziójáték — izgatás. — Spanyol ujság a törvényszék előtt. — A katolicizmus — demagógia. — „A vallás csődje.” — Váci püspök és a zsidó báró. — Sajtókorruptió és sajtószabadság. — Hittudomány és a Pesti Hírlap. — Hol a gúnyolódás határa? — A „bíboros”. — Természetjog és progresszió. — A nemzet hiénái és a progresszió. — „Ezer frank.” — Pesti Hírlap és az öngyilkosság. — Az Est Jézusról. — Krisztus a — madárijesztő, a Pesti Hírlap szerint. — A sajtókérdés. — Tükkörképek a sajtó életéből. — Papiros-agyvelő. — Ki izgatott a háborúra? — Csodálatos hatalom. — A közszellem vallástalanság és a sajtó. — A Pesti Hírlap a feltámadás hite ellen. — A sajtóharcosok. — Hazugság mint művészet. — A kapitalizmus és a szocializmus ölelkezése. — Modern tüzéség. — Mi a keresztény magyarság főveszedelme? — Szegény Prohászka püspöki! — A terézvárosi fiskális. — Miről nem ír banksajtó? — A „magyar Krupp”. — Nietzsche a német fronton. — A nagyváradi eset és a sajtó. — Eljen a forradalom! — „Munkában a forradalomcsinálók.” — A szolnoki „Haladás” és a művelt mo-

dor. — Tiszta és becsületes magyar sajtót! — Sajtókalózok. — Mikor lesz vége? — Hangulat-keltés a béke ellen. — A nagytehetségű fajta. — Keresztényüldözés Óbudán. — Mit kifogásol a Pesti Napló? — Ha én sajtóhölgy volnék. — Vakulj magyar! — Melyiket szeressem? — Izrael Jakab. — Lenin. — Erkölcsi lesiklás és a háború. — Mivel győzi az ellenséges sajtó? — Mit várunk? — Sorsdöntő javaslat. — A szabadkőműves sajtó. — A katolikusoknak semmit! — Cukorbáró Deutsch lapja a katolikusok autonómiája ellen. — Árdrágítás és a sajtó. — A vérzivatar mögött. — Háromféle csoport. — Hogyan lesz a fehérből fekete? — Hajsza egy keresztény sajtóember ellen. — A figyelem elterelése. — Mikor tiltják be a Népszavát. — „Megbolondult a pap.” — Kik az igazi keresztények? — Azok az „aljas indulatok!” — Ha hallani fogod a vád szavát... — „Dicsérjük egymást, fajtestvéreik!” — Az osztrák zsidóság méltósága. — Egy szerkesztőváltkozás története. — A Népszava és a front. — Az ujságírói nagyvezérkar. — Az ál-excár és Az Est. — Fekete felhőben vész el a szivárvány. — „Gyere, te Göndör!” — Felekezeti uszítás. — A forradalom tanulságaiból. — Szervezkedjünk! — A Köztársasági Ujság felekezeti uszítása. — „Mi köze hozzá az államnak?” — Ki az uszító? — Szekularizáció a „Virradat” szerint. — Magyar testvér! — A világgyújtás tűzcsóvája. — Feledékeny magyarok. — Öszinteségek. — A fogadkozások számonkérése. — A magyar sajtószabadságért. — Az új sajtótörvény. — Riport a — Holdból. — Rathenau. — Egy új Görres. — A haldokló Northcliffe. — Az izgatás logikája. — Népszaváék nem ismerik Marxot. — A misztika és a Pester Lloyd. — Rothermere cáfol. — Vörös pipacsok. — Sajtó és kultúrharc. — Alezredes Úr! — „Valamennyi ország!” — „Gyil-

kos a gyóntatószék előtt." — A Pesti Hírlap pikan-
tériai. — Apponyi Albert hitvallása és a Pesti
Hírlap. — Sajtó-útonállók. — Az ellenfél támo-
gatói. — A „magyar” sajtó az erkölcstelenség
védelmében. — A Pesti Hírlap a katolicizmus
pártfogójának gyanús szerepében. — Kinek az ün-
nepe karácsony? — Unreklám nemzetiszínű lo-
bogó alatt. — Rosszindulatú beállítás. — Egy
pornográf kabaréíró és 40.000 tehetetlen kato-
likus. — Egy harcos zsidó lap félti a — feleke-
zeti békét! — Felekezeti viszályszítás a magyar
sajtóban. — Felhívás a magyar sajtóhoz a feleke-
zeti béke érdekében. — „A megújhodott Biblia”

5 342

Ötűzek.

Önfegyelmezés. — A tudomány és mai
sajtó. — Raszputin a Népszavánál. — Kicsoda
Lord Northcliffe? — A szerelem és a Pesti Hír-
lap. — Pesti Hírlap és a törvényes szeretők. — A
Pesti Napló lelki klinikája. — Az apróhirdetés. —
A Népszaváért! — „Botrányt csinált a pap...” —
Brahmán bonc és a mai sajtó. — A foglyok ki-
cserélése és a pápa. — Baltazár „püspök” a rab-
lás mellett. — Az „elsüllyesztett” könyv. —
„Följeleniteni!” — Tartsunk össze! — A gyöngyösi
tűzvész. — A stockholmi komédia. — „Prépost és
lócsiszár.” — „Nem kell a pap.” — Nem kell er-
kölc. — Az Est. — Elszólta magát. — Az Est val-
lásгүйnyolása. — A Fogadalmi-templom és a „Vi-
lág”. — A segédszolgálatosok. — A „barom”
Biblia. — „Tömeggyilkos.” — Az imádság leszó-
lása. — Egyenlő bánásmód. — 600 milliót keresett
a háborún. — Szabad az izgatás. — Népszava és
a tojás. — Ime, egy számítás. — Fizessetek, bir-
kák! — Öszinte beismerés. — A fekete ház. —
A reichstadti herceg és a jezsuiták. — A kipofozott
önkéntes. — Művelődjél. — Mi a klerikaliz-
mus? — Az evangélikusok és a Világ. — Kará-

csonyi istenkáromlás. — Mi lesz a háború után. —	
A vörös posztó. — Nem vagyunk antiszemiták. —	
Iskoláink elzsidósodása és a sajtó. — Öszinte oda-	
mondogatások. — „Földet, azután mennyorszá-	
got!” — A mozi megcenzúrázása és a sajtó. —	
„U. n.” — Az aranyos proletár. — A Központi	
Sajtóvállalat és Az Est. — „Tűzzel-vassal.” —	
A haza minden előtt. — Bosszú és megbocsáj-	
tás. — A Világ húsvétja. — „Horthy-kutyák.” —	
Logika. — Vádoló képek	343 — 388

Sajtóképek.

Sajtóképek 1932-ből. — Sajtóképek 1933-	
ből. — Sajtóképek 1934-ből. — Sajtóképek 1935-	
ből. — Sajtóképek 1936-ből. — Sajtóképek 1937-	
ből. — Sajtóképek 1938-ből. — Sajtóképek 1939	
ből.	389 — 476

Új sajtó felé.

A világ ura. — Vannak lapok és folyóira-	
tok ... — A háború tanulsága. — Világnézeti egy-	
ség. — Örök reform. — Az európai lélek vál-	
sága. — Tömegek lázadása. — Új sajtó felé	477 — 502

Megjegyzés	503 — 512
-------------------	-----------

Tartalomjegyzék	513 — 516
------------------------	-----------

Az összes köteteket összefoglaló tárgymutató a legutolsó kötet végén található.

